ETHNOGRAPHISCHE SAMMLUNG
herausgegeben
von der Ethnographischen Kommission der Ševčenko-Gesellschaft der Wissenschaften in Lemberg.
Bd. XXXVI.

ЕТНОҐРАФІЧНИЙ ЗБІРНИК.

ВИДАЄ ЕТНОҐРАФІЧНА КОМІСІЯ
НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА.

Т. XXXVI.

КОЛЯДКИ І ЩЕДРІВКИ.

Т. II.

Зібрав **Володимир Гнатюк.**

У ЛЬВОВІ, 1914.

Накладом Наукового Товариства імени Шевченка.

З друкарні Наукового Товариства імени Шевченка.

ETHNOGRAPHISCHE SAMMLUNG
herausgegeben von der Ethnographischen Kommission
der Ševčenko-Gesellschaft der Wissenschaften in Lemberg.
Bd. XXXVI.

ЕТНОҐРАФІЧНИЙ ЗБІРНИК

ВИДАЄ ЕТНОҐРАФІЧНА КОМІСІЯ
НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА.
Т. XXXVI.

Колядки і щедрівки.

Т. II.

Зібрав **Володимир Гнатюк.**

У ЛЬВОВІ, 1914.

НАКЛАДОМ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА.

З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка.

Передне слово.

Видаючи колядки мав я первісно намір помістити при першім томі опис П. Шекерика Доникового, як відбувають ся коляди у Гуцулів — що й зроблено, — а при другім томі свою розвідку про колядки. В часї друку показало ся одначе, що другий том перейшов ті розміри, які я йому визначував; щоби отже їх іще не збільшувати, постановив я розвідку відложити до иншого видавництва, а тут обмежити ся на кількох увагах, що послужать поясненем методи, ужитої при сїм виданю.

Кождий видавець фолькльорних матеріялів повинен при їх публїкації звертати найбільшу увагу на систематику. Він не може одначе заводити її довільно, але мусить усе опирати ся на твердій науковій підставі. Та дуже часто улягають видавцї всяким посторонним суґґестіям, наслїдком чого і в найкрасшій систематицї заходять численні виломи. Особливо має се місце тодї, коли видавець розпоряджає матеріялом, що походить із рук не специялїстів, але записувачів аматорів. Буває нераз, що такі записувачі не зрозуміють чогось або не дочують, що оповідач приказує, і передадуть запис у добрій вірі фальшиво; далеко гірше буває, коли записувачі самі щось видумають і подадуть як фактичний матеріял, бо тодї треба не мало заходів, аби таку річ справдити і спростувати.

Специяльну увагу належить звертати при публїкації обрядів і обрядових пісень, які належать до найстарших памяток нашої устної лїтератури, але які за довгий час свого житя зазнавали ріжних впливів і змін та до яких вкрадали ся ріжні пізнїйші додатки. Є місцевости, де якийсь обряд, хоч був колись, вигинув цїлковито; є такі, де заховали ся лиш невеличкі його останки; є в кінци й такі, це він заховав ся ще в повній силї. Про ті, де обряд вигинув, нема що багато говорити; вистане зазначити факт, коли маємо на нього докази.

Про ті, де заховали ся останки обряду, треба нераз ширше говорити, як про ті, де він жиє в повній силї. Річ у тім, що нарід маючи останки обряду, силкуєть ся доповнити його, а доповняючи, втягає туди все, що йому подобаєть ся, що робить на нього вражінє, що підходить під дану хвилю. Звідти у записувачів прим. весїльних обрядів, попадаємо нераз на такі пісні, як: Під дубиною, під зеленою; Дай нам Боже добрий час; Де єст руска отчина — які не тілько не мають нїчого спільного з весїльним обрядом, але — як дві остатнї — і з народньою поезією. Дістають ся вони до обряду вже дорогою книжною. Видавець діставши отже такий опис весїля, не може обмежати ся простим видрукованєм; його обовязком є прослїдити, як обряд виглядає там, де заховав ся в цїлости, порівнати зі своїм описом і зазначити всї пізнїйші впливи, а книжні пропустити, як туди неналежні.

Се можна сказати не лише про весїльний обряд і пісні, але й про всї инші обряди та обрядові пісні, отже й колядки. Я вже зазначив у першім томі, що багато видавців колядок втягало до них церковні коляди, які так сильно ріжнять ся своїм характером від перших. Я очевидно повикидав їх зі свого виданя, хоч у рукописах мав не мало. Але в рукописах мав я ще цїлий ряд инших пісень, які в тих околицях, де колядки забувають ся, співають ся в їх місце, а записувачі подають їх за колядки.[1]) Я подїлю їх на ґрупи і для короткости обговорю лиш загально, наводячи при тім характеристичнїйші з них.

До першої ґрупи входять тут звичайні пісні, брані без розбору, »котра з краю«. Ось одна така коломийка, записана за колядку в Зеленім, Косів. пов.:

I.

Ой у моїм городечку зродили звоздички,
Ай у мене були, кумко, сночи кольиднички.
Ой були кольиднички тай колїдували,
Та ни трохи здоровйичка мого видобрали.
В мене за хатов пасїка, за пасїков оси,
Тото ни ти кольиднички, шо ходили доси.
Тото ни ти колїдники, шо вни колїдуют,
Лише тоти колїдники, шо файно пласуют.[2])

---

[1]) Нераз буває дуже трудно рішити, до якої саме ґрупи причислити пісню. Тут два-три змінені слова, змінений розмір або змінена зверхня форма може дати підставу до зачисленя пісні сюди або туди. Розуміється, що не вийде нїяке лихо, коли на одну книжку покажеть ся кілька пісень невдатно прилучених до якоїсь ґрупи. Належить одначе уважати, щоби не зачислювано таких текстів туди, куди не треба, яких характер можна безсумнївно ствердити.

[2]) Бють.

В селї Ріпнім записав 1902 р. М. Ростковим пісню, яка раз названа »колядою«, а раз »щедрівкою«. Ось як вона виглядає:

2.

Зацвили виногради тай попід садочки,
Ізіслали два ангели з неба співаночки.
Ой як вони співаночки тої заспівали,
Ми такої співаночки сюди не чували.
Як свята Пречиста вчула, взяла голосити:
Перестаньте, християне, на земли грішити!
Ой коби ви перестали, бисьте не грішили,
По смерти би ваші душі до царства ступили.

В Зазулинцях, Залїщицького пов. записано як колядку пісню про те, як вдова виправляла разом із доньками сина на війну та як сестри допитували брата коли верне, а він відповів, тодї як посїяний пісок зійде. Її початок такий:

Ой була вдова в селї молода,
Ой породила синка сокола,
Вигодувала, на войну дала і т. д.

Ся пісня нагадує вправдї колядку про виправу сина на війну, але не сходить ся з нею.

До другої ґрупи можна зачислити піснї ненароднього, штучного походженя. Вони попадають ся звичайно до рукописів не записані впрост із народнїх уст, але переписані з давнїйших збірників, які складано часто тодї, коли друк книжок не був так розповсюднений, як нинї. Наведу пару таких пісень для прикладу:

3.

Ой зийшла зоря небо веселить,
Ой дай Боже!
І любо світить над долиною;
Є на що глядїть, є кому світить,
Не над дїльною, над чужиною
І над рідною Україною.
Поплила она у щасливий час,
Через тихий край упустила ся,
І на тихий край задивила ся.
Любо і мило всїх привитала
Краса ясная незгасаюча,
Аж радїємо, поглядаємо.

Зап. Василь Басараб у Ляхівцях, Богородч. пов.

Ся пісня виймлена зі збірника, в якім є дїйсно гарні, народнї колядки. Тим тяжше підозрівати таке певне жерело.

Друга пісня, заімпровізована як колядка місцевому учителеви очевидно його прихильником, який хотїв зобразити в нїй заходи учителя над ширенем просвіти між народом, але зробив се доволї незугарно:

4.

Гой там зза моря, від гір погіря,
Відти віходит коник вороненький,
А на нїм сидит пан молоденький,
Пан молоденький, пишний пан
[Митрусь.
Куда він їде, нїхто не знає,
А над водою став, попасає.
Приходє до него люди старенькі:
Порадь нас, пане, пане молоден-
[кий!
Я вас поражу тай правду скажу.
Ви зрадливі люди — біда завше
[буде;
Хоть працюєте, все бідуєте.
Тримайте ся Руси ключем, як
[гуси,
Віри руської, землї сьвятої,
Тогди вам буде добре за всї люди.
До дому вернїт ся, Богу молїт ся,
А Бог погодит і хлїб зародит.
Зародит жита, жита, пшеницї,
Жита, пшеницї, всїлякі пашницї,
Тай будут стоги, повні обороги,
Дасть до стодоли і до комори,
Щастя, здоровля, хлїба і соли,
Дасть нам худобу кождого роду,
Кождого роду, всїлякого дробу;
Ще для пожитку, молока й меду,
А для потреби, грошей як леду.
Вінчуєм того пана, котрому ко-
[лядуєм,
А тим паном, пан наш Митрусь

Від Андрія Мигайчука зап. Дм. Єндик у Зазулинцях.

До сеїж ґрупи, але до окремого відділу, належить зачислити різдвяні вірші, яких одначе в нас менше, ніж у росийській Україні. Ось як вони виглядають:

5.

З славного міста, із Вефлеєма,
Дала сї чути славна новина:
Діва пречиста зродила Сина,
Зродила Христа, всїм Бога іста.
Скоро ся тоє в містї зявило,
Все сотворіня ся веселило:
Ангели в небі піснї співали,
На земли царі дари складали,
І пастирії скоро приспіли,
Тай на колїнах Христу служили.
Бидлята також пізнали пана,
Котрому з сходу звізда сіяла.
Вертеп з утїхов під свойов стріхов
Христу послужив, свій поклін зложив.
Ми тому нинї радість приносим,
Христа рожденна за весь мир просим,
Щоби дарував сто лїт прожити,
З цїлов родинов ся веселити.
До оборяньки сто худібочки,
Повнії скринї, най Бог від нинї,
Цар нарожденний дасть нам щоденний,
В щастю здоровлю сто лїт прожити,
З цїлов родинов Бога хвалити.

Зап. 1898 р. Микола Баран у Ляхівцях, Богородч. пов.

Друга вірша зложена на взір тих численних пісень, творених більше або менше чистою церковною мовою на протязї XVII—XVIII ст., яких виразом стала відома книжка п. н. »Богогласник«, та яких опублїковуєть ся тепер велика сила. Тому одначе, що церковна мова ставала за тяжка для розуміня простолюдина, їх перероблювано також на народню мову або на їх взір творено нові.

6.

Весела настала новина,
Пречистая Діва сина породила
  В Вефлеємі.

Єго в яслах положила,
В пелени го я вповила,
  Як дитятко.

Як дитя возлежит на сїнї,
Віл і осел служат єму нинї
  Із покоров.

На колїна приклякают,
Паров єго загрівают,
  Поклон дают.

Чудесная радість сьвіту ся зявила,
Пречиста Дїва сина породила,
  В Вефлеємі.

Сїнце красше, як лелїя,
На нїм повила Марія
  Збавителя.

Як скоро Предвічний на сьвіт народив ся,
Ангел пастушкам я в поли зявив ся
  Так їм сказав:

До Вифлеєм ви підїте,
Поклон ниський оддадїте
  Рожденному.

Триє цари на востоцї були,
Нову ясну звізду й увидїли
На облоках.

За звіздою ішли цари,
До Вефлеєм несли дари
  Дорогії.

Ливан, смирну, злото віддавали,
Триє цари на колїна впали,
  Триє царі.

Я пастушки по ягнятку
Нарожденному дитятку
  Дарували.

Йосиф старець Марію споймає,
Аж до Єгипту з Христом доступає,
В чужу сторону.

Я ми того веселім ся,
Рожденному поклонім ся,
З низьким поклоном.

Предвічний монарху, нарожденний пане,
Я вмилосерди сї над всї християни,
Просимо тя.

Рач нас вірних свободити,
Я з тобою в небі жити,
На віки віков.

Угринів Горішний, зап. Б. Заклинський.

Та хоч ся вірша зложена народньою мовою, то вистане порівнати її прим. із колядкою, поданою під ч. 29 (Три царі), щоби переконати ся про більшу вартість і красу остатньої.

У третій вірші старав ся автор наслідувати формою народню пісню, але не можна сказати, щоб щасливо:

7.

Нутеж, нутеж, братя, сусїди,
Покиньте клопіт, забудьте біди,
Най ся помножит наша потїха,
Клопіт і смуток згинет до лиха.
Треба, треба, братя, камрати,
Народженому поклін віддати!*
Треба, треба і тоє знати,
Який то поклон нести дитяти,
Бо єго мати вложила в ясла,
З котрих осли й воли ся пасли.
Все то винна праматй Ева,
Же зїла яблок з райского древа;
Ввела в неволю і свої дїти,
Прийшов Спаситель, хоче збавити.
Ци чули ви пане Василій,
Як на небеси ангели піли?
Слава во вишних Богу най буде,
Вам на земли мир, добрії люди!
Ци чули ви, пане Ігнатий,
Який то поклін нести дитяти?
Повідав тоє старий Данило,
Же єму несли злато, кадило,
Ливан, смирну, тріє цари
Принесли єму від себе дари,
А межи ясли аднії хлопи,
Що хата має, несїм до шопи.
Що хто має, з доброї охоти,
Най дасть, а прийме той пан наш злотий,
А решту даймо Ісусу Христу:
Прийми, прийми, наш ачнїй пане,
То ти даємо, на що нас стане.

Зап. 1864 р. у Струтинї Вижнім В. Булка.

До третьої ґрупи треба почислити польські пісні, співані очевидно або для польських кольоністів, розкинених по українській етноґрафічній теріторії, або для польських панів, властителїв більших маєтків. Розуміє ть ся, що тут про якесь оріґінальне складанє не може бути мови і ті пісні переняті впрост від Поляків переважно устною дорогою. Їх зрештою не багато.

8.

W pańskim ogródeczku rośni lilija.
Ktoż jiji sadził? Panna Marija.
Lili, lilija!*
Jak sadziła, tak sadziła,
Lilijeczki wuptuliła
Dla pana syna.
Przyszed du neji batejku jiji:
„Pannu Mariju, daj my liliji".
„Ny dam, ny dam ni kwiateczka,
Bu my zeschni lilijeczka.

Так само для матїнки і для милейкого: До останнього каже:

„Weś sy, weś sy du kwiateczka,
Bo dla teby lilijeczka.

Зап. у Віжомли А. Мусянович.

9.

Najświętsza Panno wiedeńska,
Tyś święta, Archanielska.
Wielkieś cuda uczyniła,
Żeś się w roli objawiła.
Zjawiłam się wieśniakowi
I wielkiemu grzesznikowi.
Orał, orał pan Wincenty,
I wyorał obraz święty.
Bydlęta obraz ujrzały,
Na kolana poklękały.
A on bije i katuje,
Jeszcze zabić obiecuje.
Popatrzył się w prawą stronę,
Widzi obraz i koronę.
I sam klęknął z uczciwością,
I podniósł obraz z radością,
Obraz ten schował do skrzyni,
Tam go nieszczęście nie minie.
Nawiedził go Bóg chorobą
I na żonę, dzieci jego,
I na niego też samego.
Miał w domu dwie komornice,
Które mu wiernie służyły,
Do tej skrzyni chodziły.
Jak tę skrzynię otworzyły,
Wielka jasność uderzyła.
Gospodarzu, źle u ciebe,
Masz kościelną rzecz u siebie!
I czemprędzej pobieżała
I bractwu powiedziała.
Przyszli bractwo ze świecami,
Wzięli obraz z klejnotami,
Postawili wielki ołtarz:
Matko Boża! bądź już u nas!
Dwa razy im uchodziła,
A na trzeci przemówiła:
Zanieście mię na tę rolę,
Bo ja mam tam swoją wolę.
Wieśniak się tem dowiadował,
Swemu się zdrowiu radował.
Chwała Tobie, wieczny Panie,
Na tej roli klasztor stanie.

Зап. у Добромили Л. Ткачук.

Ся пісня не має найменшого колядкового характеру і коли її таки »колядовано« десь, то очевидно задля браку правдивої колядки. За те дальша належить до гумористичних колядок:

10.

Gdzie pasterzy pili
I tak sy mówili:
„Oj chodziemo po jednemu,
Gdzie wieprza zabili".
Jeden zabił wieprza
Taj mu było nie trza;
Jak sy koledniki zbiegli,
To mu wszystko zjedli.
Wyjedli, wypili,
Tak sobie mówili:

„Oj chodziemo po jednemu,
Bo nas będą bili!“
Wszystkie powciekali,
No sy jeden został.
Jak sy on tam zostal,
Dobrze ón tam dostał.
Wynieśli go w góry,
Wstromili go w dziury;
Och tam że on siedział,
Och tam że on gadał:
„Och budu ja tych kolendiw
Każdemu powiadaw“.

Зап. Ів. Цибульський в Чортківськім пов. 1911 р.

Є й подібні гумористичні польські віншівки, з яких дві я надрукував при кінци X розділу.

Одинцем стоїть колядка з Пасїчної, в якій пробиваєть ся лише в мові польський вплив:

II.

Гей там за річкою, за бистров водою,
Яґодож моя червонюсенька!*
Стоїт там домечок слїчний, мальований,
А в тім домочку штири покоїкі.
В першім покоїку вікна кришталові,
В другім покоїку підлога кедрова,
В третїм покоїку мальоване ложе,
В четвертім покоїку сама ґречна панна,
Сама ґречна панна, панна Янова.
Що она там робит? — Віночкі вяже.
Пшишлї сон до ней три колїдничкове,
Дала вона їм по вянечкові.
Єдному не стало вянечка файного:
Не турбуй же ти сї, муй колядниченьку,
Я ти сї дістану сама млодюсенька,
Сама млодюсенька, як ружовина,
Як ружовина, як ружовий квят.
Ідзь до тей скринї, везь таляри штири,
Не довго шукайте, хоть єдного дайте.
За колядочку, хоч пива бочку,
Бочку, не бочку, хоч коновочку.
За нашу пісень, хоч гроший пість.

Пасїчна, зап. Б. Заклинський.

До четвертої ґрупи можна зачислити такі тексти, які подибуємо в двох зовсїм відмінних редакціях. На тій основі можна вже одну редакцію влучувати до одної ґрупи, а другу до другої ґрупи пісень, не робляча навіть помилок. Із того боку ся ґрупа дуже інтересна, бо вона вказує, які переміни відбувають ся в народній поезії, коли для того покажуть ся відповідні обставини. Найлїпше побачимо се на прикладах.

Під ч. 289 надрукував я колядку п. н. »Дівчина шинкарка« у вісьмох варіянтах. Її зміст такий: До шинку, в якім шинкарює дівчина, входять три крамарі (пани, козаки, жовнярочки), пють пиво, мід

і вино та відходять не заплативши. Дївчина зафантовує в них цінні річи, які по части роздаровує, а по части сама уживає. Зміст сеї колядки не противить ся нічим змістови инших колядкових тем, тому нема підстави тут щонебудь квестіонувати. Одначе таких варіянтів лише сім; осьмий вже відмінний; в ньому нема бесїди про неплачене та фантоване предметів, за те в ньому підмовляють три Волошини дївчину з собою, а опісля підпалюють сосну та капають горячу смолу на її біле тїло.

Сей варіянт нерозвинений ще добре, тому я влучив його до колядок як остатній, бажаючи тим зазначити, що він творить перехід до пісні. Не міг я сього одначе зробити з варіянтом І. Вагилевича, розвиненим цілковито і не вважаючи на колядкову форму, майже зовсїм однаковим із піснею на сю саму тему. З уваги, що в колядках не приходять траґічні теми — коли виключить ся війну або припадок, прим. парубок тоне — належить і отсей варіянт, що подаю тут, причислювати до пісень (романс), а не до колядок.

12. Дївчина шинкарка.

А в чистім поли стоїт коршмонька,
Стоїт коршмонька оріховая,[1])
А в тій[2]) коршмоньцї дївче — шенькарче.[3])
Ой сидит собі конец[4]) столонька,
Тай держит собі троякий напій.
Перший[5]) напоец — ороне[6]) пиво;
Другий напоец — солодкий медок,
Третий напоец — зелене вино.
Сидит же, сидит по конец[4]) стола,
А кватирочка[7]) все підхиляє,
Та в чисте поле все позирає.
Надійшли туди три Волошини,
Три Волошини, три товариші.
Один Волошин барзо хороший,
Другий Волошин тай іще кращий,
Третий Волошин тай[8]) ще краснїйший.
Ой сїли-ж собі підпиваючи,
Дївче — шенкарче[9]) підмовляючи:
»Дївче — шенькарче,[10]) ходиж ти з нами,
Ходиж ти з нами та молодцями.
Будеш ти пити солодкий медок,
В шовкових шубах будеш ходити«.
Ой не вівели дївчину з саду,
Уже вчинили з дївчини зраду.
Ой ведут милю, ой ведут другу,
А на третїж би відпочивати.
Пустилиж они коники пасти,

Казали еї все лїжко класти,
А під явором, під зелененьким,
А з Волошином, а з молоденьким.
[Мене матїнка ще не віддала,
Та щоби я вам все лїжко клала].[11]
Достань кременю[12]), вікреши ватри,[13]
Запали сосну в верху і споду.
Ой гори, гори зелена, сосно,
Ой течи, течи, чорная смоло,
Та на шенькарче,[14]) на біле тїло,
Щоби шенькарче[14]) пріч не кортїло.[15])

Збірка Ів. Вагилевича ч. 151. Василь Григоряк з Ясеня.

Відміни: Рук. Осс. 2411, II, к. 180—181, також з Ясеня: [1]) А в чистім поли блиско Дунаю стоїт коршмонька оріховая; [2]) ті; [3]) в Розгірчи: Ой ґаздиненька; [4]) конець; [5]) єдин; [6]) кудроє; [7]) кватирочку; [8]) а; [9]) та ґаздиненьку; [10]) ой ґаздиненько; [11]) в Розгірчи не співають; [12]) кременя; [13]) огню; [14]) в Розгірчи: ґаздиню; [15]) хотїло.

При кінцї увага Вагилевича: „З время цельтицкого. Є також цїле таківская дума. Деколи й тую коледку за думу співают. — Се натручує догад, же немало рожних старосвіцьких пісень перейшло в обшер колед“.

Паралелї: Кіев. Старина, т. V, ст. 215—217 і 905—907.

Часом може бути одначе і навпаки. Під ч. 316 надрукував я колядку, співану умерлим, п. н. »Грішна дївка«. Се відміна широко розповсюдненої духовної пісні, якої в мене є ще цїлий ряд варіянтів, між иншим два варіянти В. Степаненка з Київщини, один В. Доманицького з Волинї і один Д. Єндика з Брідка (Буковина) з зазначенем, що їх співають як колядки. Ся пісня зачинаєть ся звичайно:

Ішов Господь дорогою,
Здибав дївку із водою і т. д.

Колиж я її відміну дав між колядки, то до того спонукала мене не лиш колядкова форма, але й: 1) що колядка загалом не одностайна, лиш поскладана; 2) що її зміст не противить ся хвилї, в якій вона співаєть ся, бо колядуеть ся умерлому, який також міг бути грішний, як дївчина.

Подібно як із сею піснею, не міг я одначе зробити з гаївкою про ремеза, не вважаючи на те, що сей варіянт приспоблений уже більше до колядок, та якої варіянт подав Ів. Вагилевич поміж колядками. Ось він:

13. Ремез.

Ой ремезе, ремезоньку,
Не вий гнїзденько на ледоньку,
Бо се ледонько буде розбивати,
Твоє гнїзденько буде потапати.

Ой ремезе, ремезоньку,
Вий си гнїздонько на явороньку;
Як се яворонько буде розвивати,
Твоє гнїздонько буде прикривати.

Ой Іване, Іваноньку,
Не став світлоньки у тещенька,
Бо се тещенько буде гнівати,
Твою світлоньку буде розкидати.

Ой Іване, Іваноньку,
Став се світлоньку у батенька;
Хоть се батенько буде гнівати,
Твою світлоньку буде прикривати.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 72. Михайло Тимяк із Глинян.

Паралелї: В. Гнатюк, Гаївки, ст. 225, ч. 168.

Характер сеї пісні все таки має більше спільного з гаївками ніж із колядками.

Стілько про пісні, видавані за колядки.

Згадаю ще тут, що по деяких збірниках колядок подибують ся тексти таких різдвяних ігор, як коза або Меланка і подають ся за колядки. Я очевидно вилучив їх зі своєї збірки, а при нагоді опублікую їх разом із иншими різдвяними іграми.

В передмові до попередного тому згадав я, що з Угорської Руси не було в мене жадного збірничка колядок. Перед кількома днями дістав я від о. Юр. Жатковича зі Стройни три шкільні зшитки, які передав йому учитель Федір Бачик із Сускова, Берегської столиці, а які списав школяр Василь Дзямка. Записано тут 11 отсих колядок:

1. Ластівка будить господаря (у мене ч. 87).
2. Дївчина губить воли (у мене ч. 279).
3. Дївчина губить вінок (у мене ч. 284).
4. Знов: Дївчина губить воли.
5. Старости (у мене ч. 307).
6. Свати (у мене ч. 306, вар. В).
7. Дївчина стереже яблінку (у мене ч. 270).
8. Парубка хотять на короля (подано далї).
9. Дївчина вбираєть ся (у мене ч. 15; тут вона чеше себе й рідню).
10. Парубок трубить (у мене ч. 204).
11. Дївчина шиє корону (подано далї).

Показуєть ся отже, що й такий малий збірничок може принести як не нові зовсїм колядки, то бодай дуже відмінні варіянти, коли він лише зладжений у таких місцевостях, куди ще не дістала ся вповні сучасна культура та не виперла останків старини.

Подаю тексти обох колядок:

14. Парубка хотять на короля.

У сього ґазди висока кедра,
Я кедру, я кедру зогну
Тай галузочку не вломлю!*
А под тов кедров золотий билчич,

Та сидит у нем красний Іванко.
Та пришли д ньому тріє царьове
Та стали єму раду радити.
А єден каже: Заколишім го!

А другий каже: Перевернім го!
А третий каже: Король з него буде,
А в нашім краю короля не є.
Оставай здоров, красний Іванку,
Не сам із собов, з няньком, із
[мамков,
З няньком, із мамков, з усев че-
[лядков,
З усев челядков, із усім домом,
Із усім домом, із милим Богом.

15. Дівчина шиє корону.

Шила Марійка сету коруну,
Коруна, коруна сета,
З чистого злата золлята!*
Та прийшов ід ні нянонько її:
Душко Марійко, продай коруну!
Я ти не продам, ні в дарі не дам.

Дальше приходить мамочка, братонько, сестриця, в кінци миленький:

Я ти не продам, лем у дарі дам.
Ліпший миленький, як брат рудненький.
Оставай здрава, красна Марійко,
Не сама з собов і т. д. (як у попередній).

Полишаєть ся ще сказати, кілька слів про X—XIII розділ моєї збірки. Віншівки є завершенем колядованя, але на скілько вони не уймлені в пісенну форму, бувають дуже часто імпровізаціями, тому зміняють ся і підлягають ріжним впливам, між иншим й церковному. Особливо дяки люблять пописувати ся церковщиною, а від них переймають готові тексти й селяни. Віншівок одначе так мало, що нема що робити між ними перебір тим більше, що се не вплине на їх характеристику.

Плясанки інтересні для нас на стілько, на скілько злучені стисло з танцем, який безперечно має обрядовий характер. Колиж обрядовість ся тратить ся і плясанє переходить у звичайний танець для забави, а замісто дійсних плясанок починають приспівувати ся звичайні танечні пісні, то й заінтересованє мусить спадати.

Про пародії та жартовливі колядки треба памятати, що їх не співають нікому; вони служать тілько для розвеселюваня. Між ними є твори народнього, але є і штучного походженя.

Діточі колядки того самого походженя, що різдвяні та великодні гумористичні вірші, бурсацького. Вони розповсюднені головно по російській Україні, в Галичині знають їх мало тай то лиш у та-

ких місцях, де инші колядки виходять з ужитя. Говорити про них, як і про колядки з попередного розділу, належить усе окремо і ніколи не можна їх змішувати з правдивими колядками.

В кінци висловлю бажане, щоб моя збірка дала спонуку визбирати всї колядки, які ще де заховали ся поза моїми текстами, бо вони вповні заслугують на вічне захованє.

Львів, 20. V. 1914.

Володимир Гнатюк.

V. Колядки парубкови.

157. Три зазулї.

А.

Пас Іваненько стада вороненько,[1*]
Стада вороненько, заснув твerденько.[2]
Прилетїли д нему[3] три зазуленьки:[4]
Єдна му сїла коло головоньки,[5]
Друга му сїла коло ноженьків,[6]
Трета му сїла край серденька.[7]
Тая в головоньках — то[8] єго батенько,
Тая[9] в ноженьках — то єго матїнка,[10]
Тая край[11] серденька — то єго[12] миленька.
А за тим словом бувай ми здоров!
Зароди, Боже, в городї зїлє,
В городї зїлє, в домі весїлє.

Риків, п. Золочів, зап. М. Довгань.

Відміни: В вар. А. Мусяновича з Віжомлї початок такий:

З Явурова ду Вишнї заквили вишнї,
Білії квітки, чирвоні ягідки.

Далї: [1]) Вурон стадойку. [2]) Стаду пасучи, тверду заснувши. [3]) Ду вегу. [4]) Зазулейцї. [5]) У гулувойцї. [6]) В ножийках. [7]) Супрутив сирдейка. [8]) Був. [9]) А. [10]) Бідна матї нойка. [11]) А протів. [12]) Сама.

Б.

Ой пас Іваноньо коня вороного,
Там на траві, на мураві!*
Прилетїло до него три зазуленьки:
Одна сїла в головоньках,
Другая сїла у ноженьках,
Третая сїла просто серденька.

---

*) Приспів: Там на траві, на отаві.

Тота в головоньках, то матїнонька,
Тота у ноженьках, то сестронька,
А тота, що просто єму серденька,
Настенька, хороша миленька!

Зап. Ів. Ляторовський, Городниця, 1856—60.

В.

Там за воротами трава-мурава,
Щедрий вечер, сьвятий вечер!*
Там наш Антсьо коника пасе,
Пасе, пасе, твердо заснув;
Надлетїло три зазуленьки:
Одна сїла в головоньках,
А другая у ноженьках,
Трета сїла край серденька;
Що в головоньках, моя матїнка,
Та що в ноженьках, моя сестричка,
А що край серденька, то моя ми-
[ленька.

Записав Іван Цибульський, нар. учитель в Антонові, Чортків. пов. 1911 р.

Г.

За лозами, за густими,[1])
Там Іванко коня пасе.
Припяв коня до припона,
А сам припав д сирі землї.
Прилетїло три зозулї:
Їдна сїла у головцї,
Друга сїла у ніжечках,
Третя сїла край серденька.
Що в головцї — то батенько,
Що в ніжечках — то матїнка,
Край серденька — то миленька.

С. Папудня, Липовецького пов. зі збірки Д. Щербаківського.

Паралелї: П. Чубинскій, Труды, III, ст. 289—290, ч. 23 (початок). — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 56, ч. 6 — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 724—737, ч. 74

158. Кравцї шиють строї.

А.

Ставит Івасейку нову світлойку,
Там в городейку при барвінойку.*
Ставит дверейка оріховії,
Ставит віконця кристальовії,
Ставит столойки во три рядойки.
За столойками кравченьки крают,
Кравченьки крают дорогі сукна.
Коло них ходит пан Івасейку,
Коло них ходит, мід, вино носит:
Мід, вино пийте, хорошо шийте,
Бо менї треба на недїлейку.
Мід, вино пили, хорошо шили.
Не стає єму крайной полойки,
Листойко пише тай до батейка:
»Не стає менї крайной полойки.«
Є в сусїдойка красна дївойка,
Тая ти буде крайна полойка.

---

[1]) Приспів: Щедрий вечір, святий вечір,
Добрим людям на весь вечір.

Знов із початку: Ставит Івасейку нову світлойку,
і т. д. аж до: Не стає єму крайной полойки.
Листойко пише до матїнойки:
»Не стає менї крайной полойки.«
Є в сусїдойка красна дївойка,
Тая ти буде крайна полойка.
Знов із початку: Ставит Івасейку нову світлойку,
і т. д. аж до: Не стає єму крайной полойки.
Листойко пише до милейкої:
»Не стає менї крайной полойки.«
Милейка дає, ще ся зістає,
Там в городойку, при барвінойку.

В Наконечнім, Яворів пов.

Б.

Там за гурою, за камінною,
Там дзвін дзвонит, місїць сходит,
Там дзвін дзвонит, місїць сходит,
Там Івасуню коника пасе,
Коника пасе, суклї краї,
Їму їдної пулонькі ни стаї.
Пиши листоньку ду батенька:[1])
Минї, батеньку,[1]) пулонькі ни стаї!
Ой синоньку,[2]) твуя пулонька
В сусїди дївонька!

Там за гурою, за камінною,
Там дзвін дзвонит, місїць сходит,
Там дзвін дзвонит, місїць сходит,
Там Івасуню коника пасе,
Коника пасе, суклї краї,
Їму їдної пулонькі ни стаї.
Пиши листоньку ду милої:
Минї, миленька, пулонькі ни стаї!
Ой миленький, твуя пулонька
Я сама миленька!

Від брата Петра в Роздїловичах, Рудецького пов. в 1897 р. записав Петро Рондяк.

В.

На серед села сьвітлойка нува,
Сьвітлойку муя, вуріховая!*
А в ті сьвітлойцї римісничейкі,
Римісничейкі, сами кравчейкі.
Крают Янтосьови дуругу сукню.
Ой крают, крают, пули ни стає.
Є в сусїдойка красна дївойка,
Там Янтусьови буде пулойка.
Є в гурудейку красни зіллйку,
Ой буде то їм на висїлейку.

Зап. у Віжомли, Яворів пов. А. Мусянович.

---

[1]) У дальших строфках до матїнки, братейка і систроньки.
[2]) братеньку, — коли відписує брат і сестра.

159. Парубкові строї.

А.

Гой попід Львів, тай через Львів,
Ой дай Боже!*
Бігли-ж бо туда писані санки,
А на тих санках ґречний молодець,
Ґречний молодець, на імя Йванко.
На нїм шубонька за сто червоних,
На нїм шапочка, як мак дрібонька,
На нїм сорочка, як лист тоненька.
Коби ми знали, де она шита...
Ой бо вна шита у трох кравчиків,
Й а в трох кравчиків і всїх братчиків.
Коби ми знали, де она прана...
Ой бо вна прана в краю Дунаю.
Коби ми знали, а хто еї прав...
Ой еї прали дївки панненки.
Коби ми знали, де вна кручена...
А вна кручена коню в копитї.
Коби ми знали, де вна сушена...
А вна сушена в тура на розї.
Коби ми знали, де вна тачана...
А вна тачана в дївок панїнок.

Зап. 1900 р. Василь Басараб у Ляхівцях, Богородч. пов.

Б.

Гай з містонька Судомиренька,
Тамтудáж лежит з дáуну стéженька,
Надхóдит нéю Біжая мати,
Подибає ї й а три рибальці,
Й а три рибальці, ўсї три молодцї:
Мáйбі-помáйбі, Біжая мати!
Біжая мáти ўсе й питáе ся:
Ци не здибáлисте мойóго синкá?
Хóть-ме здибáли, то не пізнáли!
Мойóго си́нка лáцно пізнáти:
На прáвім плечи́ ясне сóнїнько,
На лївім плечи́ сьвітельний мíсяць,
Мéжи плечи́ма чóрна кýнонька,

А у бо́ченьку ясна збро́енка.
На нїм кошу́ля чом єдва́бная,
На нїм чобітки сафіяновїї,
На нїм су́кенки гатласо́вії,
На нїм кошу́ля чом єдва́бная.
Деж вона́ прана? — В тихім Дуна́ю!
Де ўна сушена? — Ў тихім ве́ршеньку!
Де ўна кручена? — Ў ту́ра на розї!
Де ўна тачена? — Ў кімнатонцї!
Де ўна ўбирана? — Ўсе при матїнцї!

Бива́й же здоро́ў, ґречний моло́дче,
Не сам с собо́ў, й а с тату́неньком,
Й а с тату́неньком тай із ма́тїнкоў,
Й а із ма́тїнкоў та с ця́лим ро́дом,
А с ця́лим ро́дом, хоро́шим до́мом.
Дай же ти, Бо́же, шчастя, здоро́вя,
Здоро́вя у дім на ўсю челя́дку,
А шчастя на двір на ўсю худібку.

Зап. від Гн. Паращака в Лікти, Дрогоб. пов. 1901 р. В. Левинський.

B.

Стоїт світлонька горіховая,
Світи, світи, місїченьку!*
А в тій світлоньцї тисові столи,
За тими столами сидят панови,
Мижи тими панами гойний панич,
Гойний панич, чом Іванонько.
На нім кошуленька як день бі-
[ленька,
На нім римінец золотом оббитий,
На нім чобітки, срібні підківки,
На нім кожушок, як мак дріб-
[ненький.
Бувай здоровий, ґречний паничу,
Ґречний паничу, чом Іваноньку.

Зап. 1904 р. в Іванївцях, Жидачівського пов. Н. Левицька.

160. Парубкова сорочка.

А.

Ой гордий, пишний[1]) пан ґосподарю!
Пан ґосподарю, чом (такий то).
З горда ти собі[2]) та починаєш,
Понад Хотїнє коником граєш:
Хотїнце мовет: »То наш пан їде«!
А мила[3]) каже[4]): »То мій муж[5]) їде«!
Ненька віходит: »Мій тото синок!

На нїм сукмана облясована,
На нїм шапочка із бараночка],[6])
На нїм кошуля[7]) як біл біленька,
Як біл біленька, як лист тоненька«.
Де й она прана? В краю Дунаю.
Де вна[8]) кручена? В коня копита.[9])
Де вна сушена? В тура на розї.
Де вна тачена? В Львові на столї,
[ ][10])
Чим вна тачена? Винним ябличком.
[ ][11])
[Де й она брана? В Бога за дверьми.
А хтож єї брав? Сам пан ґосподарь].

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 41. Яким Дїдух із Розгірча.

Відміни: Рук. Осс. 2411, т. II к. 161: [1]) Гордий і пишний; [2]) Ой з горда собі; [3]) вдова [4]) мовит; [5]) син; [ ][6]) По чім єс єго, нене, пізнала? — По кошуленьцї, по ворон коню; [7]) кошуленька; [8]) А де; [9]) коню в копитї; [10]) [ ] в Львові на столї, та у костьолї; [ ][11]) Винним ябличком, злотим праничком.

Мелїтон Бучинський записав у Станїславівщинї (Гринівцї, Колинцї) аж чотири варіянти сеї колядки, всї близькі до наведеного.

Б.

По́ підгірічку ко́ником гра́йут,
Ой гра́йут, гра́йут тай віграва́йут.
Ой ка́жут льу́дє, шо коро́ль іде́.
Сьвіта́ Прєчи́ста: — То мі́й син іде́.
По чім пізнайе́ш? — По ку̊шу́лєцци.
На ньі́м ку̊шу́лька, йак біль біле́нька,
Йак біль біле́нька, йак лист тоне́нька.
А де ўна пра́на? — Ў крайу́ Дуна́ю.
Де ўна круче́на? — Ў коньа́ ў копиты.
Де ўна суше́на? — Ў ту́ра на розьі́.
Де ўна та́чіна? — Ў Бо́га на стольі́.
Де ўна ўбі́рана? — Ў Бо́га за дверьмі́.
Ой за сим сло́вом бу́дьтеж нам здоро́ў,
Бу́дьтєж нам здоро́ў, ґоспода́речку,
Ґоспода́речку з ґосподи́нейу,
З ґосподи́нейу, тай ш чальа́ткойу,
Тай ш чальа́ткойу, тай з усьі́м до́мом,
Тай з усьі́м до́мом, ше й сь сьвіти́м Бо́гом.
О! ве́чір до́брий!

Від Олени Чупреї записав 1901 р. Іван Чупрей в Печенїжинї.

В.

Пане Василю, згорда починаш,
Згорда починаш тай гордо си маш,
Тай гордо си маш попід Хоїнце!
Хотїнце каже, шо наш пан їде,
А мамка каже, шо мій Василь йде.
По чім пізнала? — По кошуленцї.
На нїм кошулька — як бів біленька,
Як бів біленька, як лист тоненька.
Де вна золена? — В тис'вій зілници.
А де вна прана? — В края Дуная.
Де вна кручена? — В коня в копитї.
Де вна шушена? — В тура на розї.
Де вна тачьина? — В кріля на столї.
Де вна вберана? — В Бога за дверми.
Пане Василю, будь же нам здоров,
Будь же нам здоров тай ни сам собов,
Тай ни сам собов, з вітцем тай з матков,
З вітцем тай з матков, зі всев челядков.
Здоровечко в дім на челядочку,
Щистьичко на двір, на худобочку.
За колядочку хоть пива бочку!
Бочку не бочку, хоть коновочку,
А з того жарту, коби хоть кварту.
Ви не жертуйте, лиш почьистуйте!

Зап. від Николая Лївака у Старих Кутах, Косів. пов. 1910 р. Богдан Заклинський.

Відміни: Майже ідентичний варіянт записала в Кобаках, Косів. пов. М. Тимяківна. — Неповний варіянт Корн. Заклинського з Опришовець, Станїслав. пов. замітний лише своїм початком:

Я в лїску, в лїску, на жовтім піску,
Там восько іде, там земли тяжко!
Гречний молодчик і т. д.

Г.

Ой рано, рано, кури запіли,
Ой дай Божи!*
Я ше найранши устав пан Іван;
Ой устав, устав, три свіцції сукав.
При першій свіцції личенько вмивав,
При другій свіцції кошульку вбирав,
При третій свіцції коника сїдлав.

Ой сїдлав, сїдлав, на віну си збирав.
Ой їхав же він попід Ходїнцї:
Ходїнцї кажут, шо наш пан їди,
А мамка кажи, шо мій син їди![1])
Пізналам его по кошулечцї:
На нїм кошулька, як біль біленька,
Як біль біленька, як лист тоненька.[2])
Деж вона прана? Я в край Дуная,
Сріблим праннichком, винним яблучком.
Де вна сушена? В тура на розї.
Де вна складана? В Львові на столї.
Де вна вбирана? В Бога за дверми.[3])
Ой за цим словом будь жи нам здоров,
Ни сам собою, з вітцем, з маткою,
З вітцем, з маткою, я с чилядкою.

Зап. в Устю над Черемошом Л. Рошка.

Відміни: В вар. К. Гапущака з Корнича:

[1]) По сїм: Не пізналам го по голосочку,
Але пізналам по кошулечцї.
[2]) Така кошулька, як біль білена,
Як біль білена, як лист стилена.
[3]) По сїм: Просто віконцї, ясного сонцї,
Ой ми то чули доброго пана,
Доброго пана, пана Івана.
Пане Іване, вибачай на нас,
Що ми не вміли колїдувати,
Колїдувати, письма складати.

Д.

Ой в поли, в поли, біла береза,[1])
Під тов березов золота постель,
На ті постели — сам пан господар.
На нїм чобітки, сріблі підківки,
На нїм сорочка, як бів біленька,
Як бів біленька, як лист тоненька.
Де вона прана? — В краю Дунаю.
Де в'на кручена? — В коня в копитї.
Де в'на сушена? — В тура на розї.
Де в'на тачена? — В Львові на столї.
Де в'на вбирана? — В Бога за дверми.

---

[1]) За кождим стихом додаєть ся: „Гой дай Божи".

Ми це колїдували Богу — господареви,
Господареви і господароньцї,
Господароньцї і всїй челядцї,
І всїй челядцї, що в сїй хатинцї.

Зі збірки В. Равлюка, Орелець, пов. Снятин, зап. від М. Лукенчука, 1890 р.

Паралелї: В. Антоновичъ и М. Драгомановъ, Истор. пѣсни, ст. 6—7, ч. 2. —Ів. Колесса, Гал. р. нар. піснї, ст. 4—5, ч. 6 — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 18, ч. 2; ст. 606—607, ч. 44; III, ст. 58—59, ч. 33; ст. 116, ч. 3; ст. 533—534, ч. 1. — П. Чубинскій, Труды, III, ст. 294, ч 29. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 692—695, ч. 64. — Г. Купчанко, Пѣсни, ст. 380. ч. 9. — В. Шухевич, Гуцульщина, IV, ст. 102—103, ч. 20.

161. Парубок умиваєть ся.

Серед села керничейка,
Сьвятий Боже з вечеройка!*
Там Івасюнейку личейко вмиваў,
Личейко вмиваў, коне напуваў.
Прийшов до него батейко їго:
Ни вмивай сї, мій синойку.
Бо то вода врікливая,
Вріче тебе молодого,
Й твого коне вороного.

Серед села керничейка,
Там Івасюнейку личейко вмиваў,
Личейко вмиваў, коне напуваў.
Прийшла до него матїнька їго:
Не вмивай сї, мій синойку,
Бо то вода врікливая,
Вріче тебе молодого,
Твого коне вороного.

Серед села керничейка,
Там Івасюнейку личейко вмиваў,
Личейко вмиваў, коне напуваў.
Прийшла до него милейка їго:
Ой вмивай сї, мій милейкий,
Бо то вода не вріклива,
Не врече тя молодого,
Анї коне вороного.

Милятин, Сокаль. пов. зап. М. Яворський.

162. Парубок вибираєть ся по дарунки.

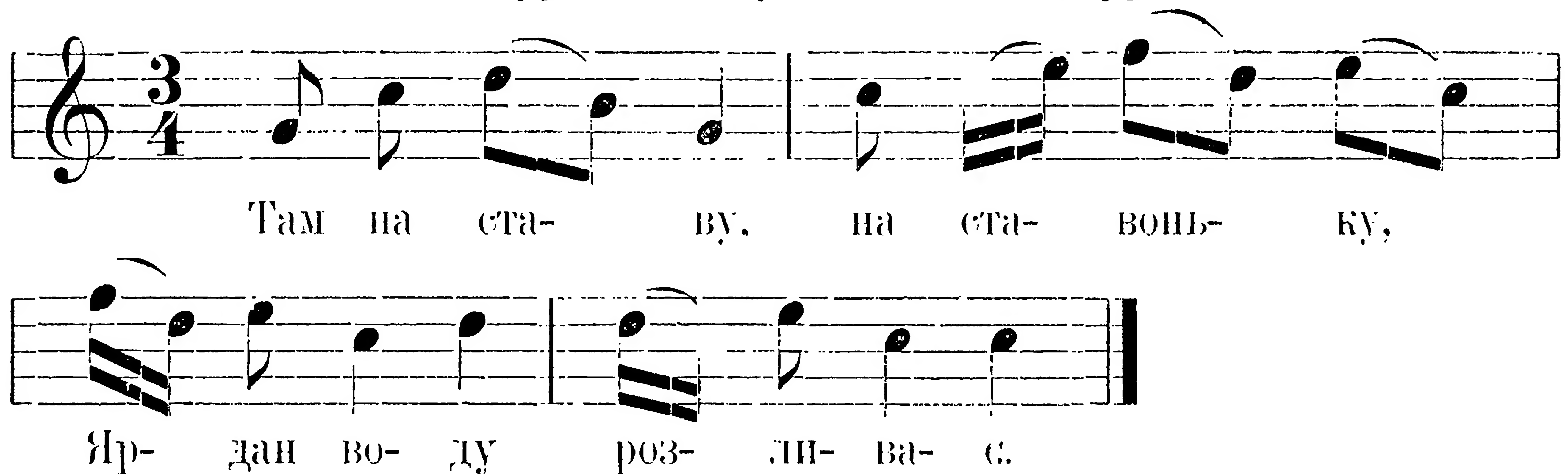

Зап. В. Герчановський у Станїміри.

А.

Ой у лужечку, при беріжечку,
  Сьвіти, сьвіти, місяченьку!*
Там Федуньо коня напував,
Коня напував, личенько вмивав.
Єму татуньо рушник тримає:
Тримай, татуню, тримай рушничок;
Як я поїду на Вкраїноньку,
Привезуж я ти подаруночок,
Подаруночок — золоту шепку.

Ой у лужечку, при беріжечку,
Там Федуньо коня напував,
Коня напував, личенько вмивав.
Єму братїчок рушник тримає:
Тримай, братїку, тримай рушни-
[чок;
Як я поїду на Вкраїноньку,
Привезуж я ти подаруночок,
Подаруночок — золотий пасочок.

Ой у лужечку, при беріжечку,
Там Федуньо коня напував,
Коня напував, личенько вмивав.
Єму матїнка рушник тримає:
Тримай, мамуню, тримай рушни-
[чок;
Як я поїду на Вкраїноньку,
Привезуж я ти подаруночок,
Подаруночок — шовкову фустку.

Ой у лужечку при беріжечку,
Там Федуньо коня напував,
Коня напував, личенько вмивав.
Єму сестричка рушник тримає:
Тримай, сестричко, тримай рушни-
[чок;
Як я поїду на Вкраїноньку,
Привезуж я ти подаруночок,
Подаруночок — єдвабний пояс.

А за сим словом, бувай нам здоров!

Угринів Горішний, Станїслав. пов. зап. Б. Заклинський.

Б.

Там на ріцї, на Йордани,
  Йордан вода студеная!*
Там Яндрусенько коня напуває,
Коня напуває, личенько вмиває.
Там єму батенько ручничок три-
[має:
Тримай, потримай, мій батеньку!
Як я піду на Вкраїноньку,
Привезу ти великий дарунок,
Великий дарунок, дорогий кожу-
[шок.

Там на ріцї, на Йордани,
Там Яндрусенько коня напуває,
Коня напуває, личенько вмиває.
Там єму матїнка ручничок три-
[має:
Тримай, потримай, моя матїнонь-
[ко!
Як я піду на Вкраїноньку,
Привезу ти великий дарунок,
Великий дарунок, дорогий кожу-
[шок.

В дальших строфках приходять: братчепько, сестричка, миленька, яким парубок привозить: дорогу камізельку, дорогу хусточку, зелений віночок.

Зап. 1899 р. в Подусильнїй від Гандзї Падляк Т. Дерлиця.

Відміни: В вар. о. Ів. Созанського з Журавна:

Стр. 1.: Там у луженьку при береженьку,
Сьвіти, посьвіти, місяченьку!

Стр. 7—8: Привезу я ти дорогі дари,
Дорогі дари, дрібну шипочку.

Дальше приходять: матінка, братенько, сестронька, миленька, яким привозить: білий рубочок, срібну шабельку, срібний перстенець, зелений віночок. — Сей самий варіянт записав о. Ів. Созанський також у Черчи з дуже незначними відмінами.

Трохи більше відріжняеть ся варіянт В. Герчанівського зі Станїміра, Перемишлян пов.:

Там на ставу, на ставоньку,
Ярдань воду розливає!*
Там Івасенько коня напуває,
Коня напуває, сам сї вмиваї,
Єму батенько коника сїдлає:
Сїдлай, батеньку, сїдлай, душенько,
Бо я поїду на Вкраїноньку.
Як я приїду з Україноньки,
Привезу я ти дорогу шубоньку.

Далї обіцяє привезти матери — дорогу хустоньку, братонькови — дорогу шапочку, сестроньцї — дорогу квітоньку, миленькій — дорогий віночок.

В.

Їхав Михасьо з Венґер до Тура:
На коню, гей, гей на коню, злотим пюречком по ньому!*
Що ми привезеш за даруночок?
Привезу я ти злоту паличку.

Їхав Михасьо з Венґер до Тура:
Що ми привезеш за даруночок?
Привезу я ти срібний перстенець.

Їхав Михасьо з Венґер до Тура:
Що ми привезеш за даруночок?
Привезу я ти злотий віночок.

Войнилів, зап. М. Федюшка.

Паралелї: Ів. Колесса, Гал р. нар пісні, ст. 21—22, ч. 28.

163. Парубок у чужинї.

Пішов же Івасьо в чужую сторону,
Жаль же его, Боже!*
В чужій сторонї люд не гадає,
День ся не робит, сонце не сходит,
Місяць не сьвітит, зора не сходит,
Зора не сходит, когут не піє.
Прийшов Івасьо з чужої сторони:
І люд гадає і нарікає,
І день ся робит і сонце сходит
І місяць сьвітит і зора сходит
І зора сходит і когут піє.

Збірка З. Ходаковського, ч. 858.

164. Перебірчивий парубок.

А.

Ой за горою, за камяною,
Ой звін дзвонит, місец сходит!*
Там паниченько, перебірниченько
Коники перебирає:

Котро кращі, собі бере,
Котро бридші, служенькам дає.

Ой за горою, за камянною,
Там паниченько, перебірниченько
Волики перебирає:
Котро кращі, собі бере,
Котро бридші, служенькам дає.

Ой за горою, за камянною,
Там паниченько, перебірниченько
Гусочки перебирає:
Котро кращі, собі бере,
Котро бридші, служенькам дає.

Ой за горою, за камянною,
Там паниченько, перебірниченько
Коровиці перебирає:
Котро кращі, собі бере,
Котро бридші, служенькам дає.

Ой за горою, за камянною,
Там паниченько, перебірниченько
Качочки перебирає:
Котро кращі, собі бере,
Котро бридші, служенькам дає.

Ой за горою, за камянною,
Там паниченько, перебірниченько
Курочки перебирає:
Котро кращі, собі бере,
Котро бридші, служенькам дає.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 102. Яків Головацький з Чепелів.

Відміни: Вар. В. Деркача з Вербівця, Теребов. пов. зачинаєть ся так:

Перебірний той Василенько,
Ой грай коню підо мною!*
Їздит по місті, перебирає.
Перебирає ой шабельками.

В дальших строфках перебирає: кониками, чобітками, кожухами, сєрачками, хусточками, шипочками, дївочками.

Б.

Там на ріці, на Юрдани,
Юрдан воду розливає;
Юрдан воду розливає,
Іван коня наповає.

Там Іваненько перебірниченько[1])
Кониками переберає:
Котрой красший, собі бере,
Котрой гірший, слугам дає.

Там Іваненько перебірниченько
Сїдельцями перебирає:
Котре красше, собі бере,
Котре гірше, слугам дає.

Там Іваненько перебірниченько
Нагайками перебирає:
Котра красша, собі бере,
Котра гірша, слугам дає.

Там Іваненько перебірниченько
Уздечками перебирає:
Котра красша, собі бере,
Котра гірша, слугам дає.

Вийшли до него три міщанки:
Там на ріцї на Юрдани;
Котра красша, собі бере,
Котра гірша, слугам дає.

---

[1]) По кождих чотирох стрічках повтаряють ся чотири перші стрічки.

А за тим словом бувай ми здоров!
Зароди, Боже, в городї зїле,
В городї зїле, в домі весїлє.

Риків, п. Золочів, зап. М. Довгань.

Паралелї: В. Антоновичъ и М. Драгомановъ, Историч. пѣсни, I, ст. 9—14, ч 3. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 143—144, ч. 2; ст. 170—173, ч. 20; III, ст. 19—20, ч. 24. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 715—719, ч. 71.

165. Парубок приймає подарунки.

А.

Там під Самборем, великим двором,
Лїлїя, гей, гей лїлїя,
Там панич (імя) на кониченьку вивія.*
Прийшов до него батенько єго,
Ой принїс єму красний капелюх:
Він одвічає, я не дзенькує.

Там під Самборем, великим двором:
Прийшла до него матїнка єго,
Принесла єму черевиченьки;
Він одвічає, я не дзенькує.

Там під Самборем, великим двором:
Прийшов до него братенько єго,
Привів до него та кониченька;
Він одвічає, я не дзенькує.

Там під Самборем, великим двором:
Прийшла до него сестричка єго,
Принесла єму остру шабельку;
Він одвічає, я не дзенькує.

Там під Самборем, великим двором:
Прийшла до него миленька єго,
Принесла єму перстень золотий;
Він одвічає, сьлїчне дзенькує.

Невідомий записувач.

Б.

Там на горі — на високій,
Де дзвін дзвонит, місяць сходит,
Там Михасейко церков мурує,
Церков мурує, листи пише,
Листи пише — та до батейка,
Щоб му батейко дав подарунок.
Єму батейко дар дарує,
Дар дарує — коника в сьодлї,
Коня в сьодлї — в самім сріблї.
Він сї на тоє не споглядає,
Не споглядає, — за дар не має.
Єму батейко дар дарує,
Дар дарує — гречную панну.
Він сї на тоє вже споглядає,
Вже споглядає, вже за дар має.

Зі збірки Северина Левицького — Нагірцї, Жовків пов. зап. від Ганни Пекної, 1901.

166. Парубок везе подарунки родинї.

Їхав паночок через лїсочок,
На коню, гей да на коню
Золоте пюрко на ньому!*
Здибали єго два козаченьки:

Ой де ти їдеш, ґречний паничу,
Ґречний паничу, чом Василеньку?
А я їду аж до батейка.
Щож ти му везеш за даруночок?
Я єму везу шьипочку з краму.

Дальше повтаряєть ся строфка в тим, що на місце батенька вставляєть ся:

матїнку:
Я еї везу хустку шовкову.
братонька:
Я єму везу камізелечку.
сестроньку:
Я еї везу перстенец злотий.
миленьку:
Я еї везу зелений віночок.

Бувай здоровий, ґречний паничу,
Дай же ти, Боже, на дворі ра-
[дість,
На дворі радість, в хатї весе-
[лість;
На дворі радість межи худібков,
В хатї веселість межи челядков.

Іванівцї, Жидачів. пов.

Паралелї: Я. Головацкій, Народ. пѣсни, III, ст. 128—129, ч. 2; ст. 142—143, ч. 2.

167. Парубок їде до родини.

Ой на горі там дзвін дзвонить,
Щедрий вечор! Святий вечор!*
Там пан Петро сїно косить,
Сїно косить, коням носить:
Ой ви, конї, не гайти ся,
В три дорозї збирайти ся:
Єдна дорога до батечка,
Друга дорога до матюнкі,
Третя дорога до сестрицї;
До батечка по шапочку,
До матюнкі по сорочку,
До сестрицї по хустечку.
Щедрий вечор, святий вечор!
Добрим людям на весь вечор!

Ал. Н. Малинка, Сбор. Матеріаловъ, ст. 114, ч. 166.

168. Поворот парубка.

Ой ізза гори, з за високої,
Ой десь се взела чорная хмара;
Али не єст то чорная хмара,
Али но єст то два сив коники.
Ой їде ними ґречний молодче,
Ґречний молодче, на імя Йванко.
Післав післочки на вперед себе,
На вперед себе до свої неньки,
Щоби се ненька прилагодила,
Для свого синка меду вситила,
Для челядочки пива зварила.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 68. Гнат Луців із Різави.

Паралелї: Я. Головацкій, Народ. пѣсни, III, ст. 36—37, ч. 3.— А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 387, ч. 26.

169. Парубки блудять.

А.

Ой ходе, блуде сімсот молодців,
Доблудили сє т доброму пану,
Т доброму пану, пану Данилу;
Пане Даниле, переночуй нас,
Колись ми тобі станем в пригоді,
Як будеш їхав в Угри по дівку;
Поставим мости з білої кости,
Заснуєм ліси паволоками,
Засієм поле дрібнов жемчугов.
Забрине мости з білої кости,
Зашуме ліси паволоками,
Зарехтит поле дрібнов жемчугов.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 73. Михайло Боєчко зі Стінки.

Б.

Гой лїсом, лїсом, тай перед бором,[1]
Тай блудилож там сїм сот молодців.
Ой відблудили-ж й а в чисте поле,
Й а в чисте поле д' новому двору,
Д' новому двору, д' доброму пану:
»Ой ти, пани наш, виведи ти нас,
Станемо ти всї ми до помочи,
Всї до помочи, до темной ночи.
Ой будеш їхав я в гір по панну,
Я в гір по панну, дочку короля,
Поставим мости калиновії,
Засиплим річку жовтоїм піском,
Застелим лїси, чорні завіси;
Як будеш їхав й а з гір до дому,
Й а з гори з паннов, дочков короля,
Задуднят мости калиновії,
Зашумлят річки жовтими піски,
Загудят лїси, чорні завіси.

Зап. 1900, Василь Басараб у Ляхівцях, Богородч. пов.

В.

Я в лїсї, в лїсї, тай в Недоборі,
Гой дай Боже!*
Блудило блудців сімсот молодців.
Наблудили вни до пана Дмитра:
Ой пане Дмитре, виведи ти нас
Я з цего лїса, тай з Недобора,
Дамо ми тобі три селї славні:
Я в першім селї їсти та пити,
Я в другім селї красно ходити,
А в третім селї дївки любити.

---

[1]) Медобором.

Любилиж мене три дївчинонцї:
Одна любила, коня купила;
Друга любила, шепку купила;
Трета любила, пірце му дала.
Я зза коника зорі зорьиют,
Я зза шьипочкьи місець сіяе,
А зза перочка сонечко сходит.
Вінчуем тебе, ой пане Дмитре,
Не самий собов, а з вітцем,
[з матков,
А з вітцем, з матков, з челядочкою,
Ще з молодою дївчиночкою.

Зап. від Йосафата Сельчука в Старих Кутах К. Заклинський.

Г.

Ой садом, садом, тай виноградом,
Блудили блудцї, сїмсот молодцїв.
Ой приблудили до пана Йвана:
Пане Іване, виведи ти нас!
Ой дамож тобі три селї славні:
Ой перше село з старими людьми,
Ой друге село ба з парубками,
Ой трете село ба з дївочками.
З старими людьми на раду би
[йти,
А з парубками село во грозї,
А з дївочками село веселе.

Зап. Юр. Федорчук у Джурові, Снятин. пов.

Д.

Ой в поли блудї сїмсот молодцїв,[1])
Приблудили си до пана (Йвана):
Ой пани, (Йване), вівиди нас!
Як вівидеш, перейму буде,
Перейму буде, дві-три службочцї:
Першая служба — на світе Різдво,
Другая служба — на Василія,
А трета служба — на великий день.

Зі збірки В. Равлюка, Орелець, пов. Снятин, зап. від М. Лукенчука, 1890.

Паралелї: А. Малинка, Сборн. матеріаловъ, ст. 107—108, ч. 155—156. — П. Чубинскій, Труды, Ш, ст. 419—421, ч. 147. — Я. Головацкій, Народн. пѣсни, Ш, ст. 39, ч. 7. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 382—385, ч. 24. — В. Шухевич, Гуцульщина, IV, ст. 98, ч. 14. — В. Кравченко, Етноґр. матеріяли, ст. 27, ч. 67.

170. Парубок і розбійники.

А.

Ішов (такий то) через Угроньки,
Не сам я! Не сам я молод на
[тім лїсочку погину!*
Перейшли его три розбійнички:
Біг-помагай-біг, три розбійнички!
Бодай здоровий, білий молодче!

---

[1]) За кождим стихом додае ся: „Гой дай Божи“.

Ялиж его се я звідовати,
Я звідовати, я спитовати:
Ой ци є в тебе в Руси батенько?
В мене батенько гей ясний місєць!

Ішов (такий то) через Угроньки,
Перейшли его три розбійнички:
Біг-помагай-біг три розбійнички!
Бодай здоровий, білий молодче!
Ялиж его се я звідовати,
Я звідовати, я спитовати:
Ой ци є в тебе в Руси матінька?
В мене матінька ясне сонінько!

Ішов (такий то) через Угроньки,
Перейшли его три розбійнички:
Біг-помагай-біг три розбійнички!
Бодай здоровий, білий молодче!
Ялиж его се я звідовати,
Я звідовати, я спитовати:
Ой ци є в тебе в Руси братійчик?
В мене братійчик ясний топірчик.

Ішов (такий то) через Угроньки,
Перейшли его три розбійнички:
Біг-помагай-біг, три розбійнички!
Бодай здоровий, білий молодче!
Ялиж его се я звідовати,
Я звідовати, я спитовати:
Ой ци є в тебе в Руси сестрице?
В мене сестрице ясна зірнице.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 90. Петро Плїш з Ясеня.

Б.

Їхав Павлечко[1]) через густий лїсок,
Соколю ясний, паниче красний,
Павлечко!*

Зостріло його сїмсот козаків.
Не чорне перо по кониченьку
Полягло.*

Питають його, чи є в його батенько?
Не був я дома, гуляв я в пана,
В гатьмана.[2])

В мене батенько — вороний кониченько.
Соколю і т. д.

Питають його, чи є в його матїнка?
В мене матїнка — гостра шабелька.
Питають його, чи є в його братїчок?
В мене братїчок — золотий[3]) лучок.
Питають його, чи є в його сестриця?

В мене сестриця — ясна зірниця.[4])
Питають його, чи є в його миленька?
В мене миленька — постіль біленька.

Люботин, Валк. пов. зап. І. Манжура.

Відміни: У другім вар. Ів. Манжури з Вільшани, Харків. пов.: [1]) Мусій. [2]) Зам. сього рефрена повтаряєть ся все перший: Соколю... [3]) Турецький. [4]) Рушниця. Далї нема.

Варіянт зі збірки З. Ходаковського, ч. 974, має такий початок:

Повів Івасьо коня до води,
Коник ся вирвав, в лїсонько пігнав.
Ой пішов же він коника шукати,
Надибало его три розбійнички,
Ялиж (вони ся) его питати:
Чи маєш ти батенька на роду?
В мене батенько — ясний місєченько.

Дальші відповіди такі:

В мене матїнонька — ясная зоронька.
У мене братенько — яснеє соненько.
В мене сестронька — ясная звіздонька.

В вар. В. Герчановського зі Станїміра, Перемишл. пов. є такі зміни: Початок:

Пішов (N.) в темненький лїсок,
Прийшли до него три розбійники,
Вяли питати, ревідувати:
Ой чи маїш ти в дома батенька?

Парубок відповідає: Батенько—ясний місїчок; матїнька—ясне сонїнько; братенько—буйний вітронько; сестронька — ясна зоронька; миленька — востра шабелька. З сим варіянтом зовсїм сходять ся вар. М. Яворського з Белза, Сокаль. пов. і Н. Левицької з Івановець, Жидачів. пов. — Вар. П. Рондяка з Роздїлович, Рудецького пов. замітний лише своїм початком: Пішов Питруньо з Польщі на Веньґри. — Вар. о. Ів. Созанського з Черча, Рогатин. пов. зачинаєть ся: Ой йшов Йвануньо через темний лїс, — а розбійники його питають: Ой ци маєш ти в Польщи батенька? Рефрен у сїм варіянтї такий: Не сумно, не сумно єму в темнім лїсочку самому.

В.

Ішов Яндрушенько без лїс темненький,
Не сам я, не сам я молод у тім лїсойку загину!*
Перейшло его три розбійники,
Взьили сї его випитувати,
Випитувати, ревідувати:
Ой, ци маєш ти в дома батейка?
Маю батейка як соколойка.

Дальші строфки повторяють ся з такими змінами:

Маю матїнку як зазулейку.
Маю сестройку як зазулейку.
Маю братенька як соколойка.
Маю милейку як ластівойку.

Зїболки, пов. Жовква, 1912, зап. Яр. Пастернак.

Так само співають сю колядку в Ременові, Львів. пов. — До вар. М. Строцїцького з Желдця, Жовків. пов. дочіплено тут при кінци ще колядку з загадками, яка сюди зовсїм не належить.

Г.

Їхав (N.) с села до міста[1]),
Здибало его три розбійнички:
Ой деж ти їдеш, ґречний паничу?
Ой їдуж бо я до свого тата.
Щож ти му везеш, ґречний паничу?
Ой везу я му злоту шепочку.

Їхав (N.) с села до міста,
Здибало его три розбійнички:
Ой деж ти їдеш, ґречний паничу?
Ой їдуж бо я до свого брата.
Щож ти му везеш, ґречний паничу?
Ой везу я му шаблю до боку.

Їхав (N.) с села до міста,
Здибало его три розбійнички:
Ой деж ти їдеш, ґречний паничу?
Ой їдуж бо я до свої матки.
Щож ти ї везеш, ґречний паничу?
Ой везу я ї білу хустечку.

Їхав (N.) с села до міста,
Здибало его три розбійнички:
Ой деж ти їдеш, ґречний паничу?
Ой їдуж бо я до свої сестри.
Щож ти ї везеш, ґречний паничу?
Ой везу я ї золотий сеґнат.

Їхав (N.) с села до міста,
Здибало его три розбійнички:
Ой деж ти їдеш, ґречний паничу?
Ой їдуж бо я до свої милої.
Щож ти ї везеш, ґречний паничу?
Ой везу я ї зелений вінок.

Львівське, Добряни, зап. О. Стефанович.

Паралелї: Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 53, ч. 2; Ш, ст. 48—49, ч. 21. — А. Метлинскій, Народ. южнор. пѣсни, ст. 337, ч. 6. — П. Чубинскій, Труды, Ш, ст. 277, ч. 6. — Б. Гринченко, Этногр. матеріалы, Ш, ст. 16, ч. 18. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 418—424. — Правда, 1868, ст. 70.

171. Парубок струже стріли.

А.

Чи є ваш син дома?
Гей, калино — калинойку!*
Нема в дома! На заложейцї!
На заложейцї стрілоньки струже,
Стрілойки струже, до крілї носи.
Винесли йому півмисок злота,
Він сї на тоє й не поглядає,
Не поглядає й за дар не має.
— — — — — — — —
Вивели йому коня вороного і т. д.
— — — = — — — —
Вивели йому саму молоду:
Він сї на тоє вже поглядає,
Вже поглядає й за дар вже має.

Зап. в Жовтанцях, Жовківського пов. К. Попович.

---

[1]) По кождій стрічцї співаєть ся: „На коню, гей же на коню, злоте пюречко на полю“.

Б.

В чистім пулейку стуїт смеречейку,
Ой ни шуми, смеречейку!*
Під тим смиричейкум білує лужейку,
На тім лужейку пахулїтойку,
Пахулїтойку, пане Гринунейку.
Стружи стрілойкі все з калинойкі,
Хце застрілити сив сукулойка:
Ой ни стріляй, пан Гринунейку,
Бу то ни сукулойку, йно тві батейку!

Дальше колядка повтаряєть ся з тим, що в другій строфцї хоче застрілити сиву зазулейку, свою матїнку, а в третій сиву голубойку, свою миленьку.

Зап. у Віжомли, Яворів. пов. А. Мусянович.

В.

Плаває по воді золотий човнок,
А в тім човнику красний молодець,
Струже стрілоньки малененькії,
Струже, малює, на Дунай пускає:
Пливіте, стрілоньки, до моєї дївоньки,
Нехай готує тонкі подарки:
Моєму батеньку тонку кошулю,
А моїй матері тонкий рубочок,
Сестриці (моїй) з рути віночок,
А братїку шовкову хустку,
А мнї молодому сама молодая,
Скриня новая, а постїль білая.
(А) з тими слови бувай здоровий,
Красний молодче.

Збірка З. Ходаковського, ч. 331.

Г.

Плаває човничок по Дунаєчку,
Калино, калино моя, з під тебе вода леліє!*
На тім човничку красний молодец,
Струже, струже, мальовані стрілки,
Що виструже стрілку, на Дунай пустит:
Пливітеж, мої стрілки, до моєй дівки,
Нехай дівонька приготует ся:
Для моєй матусї тонкий рубочок,

Для моеи сестриці рутяний віночок,
Для моего братика шабельку до бока.

Збірка З. Ходаковського, ч. 853.

Паралелї: Б. Гринченко, Этногр. матеріалы, Ш, ст. 12—13, ч. 13 (два варіянти, оба звязані з колядкою про відгадуване загадок).

172. Мати пізнае сина по стрілах.

Ой панич гордий, молодець Павлусь,
Святий вечор!*
Він задумав з молоду, задумав женить ся,
Зосїдлав собі коника гетманського,
Коника гетманського, сїдла королевського.
Ой люди кажуть: Пан гетман їде!
А мати каже: Стійте, добрі люде!
Стійте, добрі люде, та не вгадуйте,
Я свого сина сама вгадаю
По стрілцї, пірцї, по красній дївцї.
Будь же здоров, молодець Павлусь,
Со всїм народом, с Ісусом Христом.
Ми тебе поважаем, святим Різдвом поздоровляем!
Святий вечор!

Збірка Марка Вовчка, з Чернигівщини.

173. Парубок вибираеть ся на лови.

А.

Ой рано, рано кури запіли,
А ще найранїй панич встав;
Найранїй встав, братів побужав:
Вставайте, братя, конї сїдлайте,
Бо поїдемо в чистое поле,
В чистое поле на польоване.
Хорти спускайте, зьвірів лапайте!
Хортиця біжить, лисицю гонить:
Та забем лисицю сестрицї на [спідницю!

Збірка З. Ходаковського, ч. 408.

Б.

Ой у полї керниця,
Кругом неї травиця,
Ой дай Боже!*
Ой там пан Петя коника пасе,
Коника пасе, в дудочку грае,
В дудочку грае, братя скликае:
Вставайте, братя, та поїдем на [польоване.

Косенівка, Уман. пов. зап. Д. Щербаківський.

Паралелї: А. Малинка, Сборн. матеріаловъ, ст. 96—97, ч. 140. — П. Чубинскій, Труды, Ш, ст. 439, ч. 1. — Ол. Пчілка, Укр. колядки, ч. 3 (Кіев. Старина, 1903, I, ст. 164—165). — Ż. Pauli, Pieśni, I, ст. 10, ч. 9. — Б. Гринченко, Этногр. матеріалы, Ш, ст. 14, ч. 14.

174. Парубок на ловах.

А.

Я в чистім полю біл терем стоїт,
Подзвонюй! Подзвонюй, коню,
[своїми уздельцями злотними!*
А в тім теремі білоє ложа,
А на тім ложу красний молодец,
Красний молодец, премудрий стрі-
[лец,
Премудрий стрілец та (такий то).
Трима хортонька на правій руці,
Трима коника за поводойка,
А соколонька за ретяжейку.
Пустив коника в чистоє поле,
Пустив хортонька в темнії ліси,
А соколонька на озерейка.
Коничок ірже, стадонько жене,
Хортонько бреше, лисойка несе,
Соколонько пищит, утїнку тащит.
Стадейко буде батейку на обхід,
Лисонько буде матїнці на шубу,
Утїнька буде пану на снїданя.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 76. Онисько Данилиха з Ожидова.

Б.

В чистенькім поли явір стоїт,
Яворе! Ей яворе, яворенку,
[зелений листок на тобі.*
Під тим явором білеє лїжко,
На тім лїженьку пан Івасенько.
Тримает коника на поводочках,
А соколонька та на рученьках.
Тримает хортонька на ритезонь-
[ках.
Пустив коника в густе селонько,
А сокола до Дунаєнка,
А хортонька в чистиє поле.
Коничок біжит, миленькую везе,
А сокіл летит, рибоньку несе,
А хортонько біжит, куноньку несе.
Миленька будет на вислуженьки,
А кунонька є на шапоньку,
А рибонька на обідонько.

Збірка З. Ходаковського, ч. 80.

В.

Рано, рано куроньки піли,
Ще найранше Марися встала,
Три сьвічи зсукала:
При першій сьвічи сам ся убирав,
При другій сьвічи братя побудив:
Ставайте, братя, конї сїдлайте,
Сїдлайте коня, поїдем на лови!
При третїй сьвічи коня осїдлали.
Взяв кониченька на поводоньки,
Взяв хортиченька на ритеченьки,
Взяв соколонька на білї ручки.
Пущу я коня у чистоє поле,
Пущу соколенька на синоє море,
Пущу хортиченька у темнії лїси.
Кониченько іде, стадечко жене,
Хортиченько іде, лосенька суне,
Соколонько летит, утїноньку мчит.
Буде стадечко сестрі на віно,
Буде утїненька отцю на снїдане,
Буде лосонька матїнці на шубу.

Збірка З. Ходаковського, ч. 97.

Паралелї: В. Антоновичъ и М. Драгомановъ, Истор. пѣсни, ст. 7, ч. 3. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 261—265, ч. 18. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 151—156, ч. 12; III, ст. 40, ч. 9.

175. Парубок хоче стріляти сокола.

А.

А в соколонька я двір в острозї,
Соколе! Я в соколонька чорні
[оченька і брови!*
А в тім острозї зелений явір,
А в тім яворі сильне гнїзденько,
А в тім гнїзденьку сив сокіл
[сидит,
Сив сокіл сидит, жалібно квилит.
Туда ми лежит з давна стеженька.
Надийшов нею красний молодец,
Красний молодец, премудрий стрі-
[лец,
Премудрий стрілец та (такий то).
Лук натягає, сокола стріляє,
А він ся в него хороше просит:
Не стріляй мене, красний молодче,
Красний молодче, премудрий
[стрілче,
Премудрий стрілче, та (такий то).
Я тобі стану а в пригодоньцї,
Загану тобі три загадоньцї,
Три загадоньцї, три городеньки:
В першім городци конї сїдлати,
В другім городци бояре брати,
В третїм городци собі панну
[взяти,
Собі панну взяти, із нею жити.

Збірка Ів. Вагилевича, 74. Онисько Данилиха з Ожидова.

Б.

Стоїт ми, стоїт зелений явір,
Повійний! Повійний вітре,
[прихили явір до землї!*
На тім яворі сив сокіл сидит,
Сив сокіл сидит, гнїздечко віват,
Обкладає го острим тернїчком,
Острим тернїчком, сухим билїч-
[ком,
А в серединку цвіт та калинку,
А на вершечку щироє злото.
Туда ми пала гладка стежечка,
До сив сокола натіраючи.
Надийшов нею гайний молодец,
Гайний молодец, (чом Іваноньно),
Золотим луком потрясуючи,
Яснов шабельков вівиваючи,[1])
[Та яв сокола стрілков стріляти,
Стрілков стріляти, шаблев руба-
[ти.][2])
Сив сокіл каже: »Не стріляй[3])
[мене,
Не стріляй[3]) мене, не рубай[4])
[мене.
Коли ти будеш та женити ся,
Я тобі стану а[5]) в пригодоньцї:
Срібними підківки[6])вібрязкуючи[7]),
Яснов шабельков вівиваючи,[8])
Сивов шапечков насуваючи,
Рєсними[9]) суконьцї[10]) потрясуючи.
Тебе молодця сам перепроваджу,
Твою молоду на крильцї возьму,
А твої гроші возьму на ноші.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 75. Василь Бучак із Дулїб.

Відміни: Рук. Осс. 2411, II, к. 175 і 176: [1]) побрязкуючи; [ ][2]) нема; [3]) рубай; [4]) стріляй; [5]) та; [6]) підківками; [7]) вибринкуючи; [8]) вививаючи; [9]) рісними; [10]) суконцєма.

В.

На заворо́тьу трава́ мура́ва,
Туди́ж нам зда́вна сте́жечка зльагла́.
Ой ішо́ў не́йу ґре́чний молоде́ц,
Утьи́ў же̨ собі три кали́н стрілки.
Ви́дыіў — зави́дыіў на йаво́рочка,
Міриў — заміриў ў сиў соко́лочка.
Со́кіл до не́го чом промоўльа́йе:
Ой стьій, не̨ змірай, ў ме́не̨ не̨ стрільа́й,
Ста́ну йа тобі й а ў приго́доньцы,
Йак ти сьа бу́деш мо́лод, же̨ни́ти,
Йак меш йіхати ў льа́цькуйу зе́мльу,
Ў льа́цькуйу зе́мльу по ґре́чну па́нну,
По королыі́ўну, по свойу́ ріўну.
Споряджу́ мости́ дороги́м ка́менем,
Загачу́ гати́ льа́цькими ша́ти,
Зволочу́ лыса́ па́волоками,
Засыі́йу польа́ дрібно́ў жемчу́гоў:
Зйідеш на мости́, задзвеньа́т мости́,
Задзвеньа́т мости́ дороги́м ка́менем;
Зйідеш на гати́, зашумйа́т гати́,
Зашумйа́т гати́ льа́цькими ша́ти;
Зйідеш на лыса́, зашумйа́т лыса́,
Зашумйа́т лыса́ па́волоками;
Зйідеш на польа́, засьві́тьат польа́,
Засьві́тьат польа́ дрібно́ў жемчу́гоў.
Привезе́ш паньо́нку пе́ред свойу́ не́ньку:
На́ тобі, ма́мко, чом невісточку,
Ўчи йійі собі, йак сама́ зна́йеш,
Ши́ти, біли́ти, кра́сно ходи́ти.
Бу́дьжеж нам здоро́ў, ґречний моло́дче,
Не сами́й собо́ў, з отце́м, із ма́ткоў,
З отце́м, з ма́ткойу, тай ш чальа́ткойу,
Тай ш чальа́ткойу, тай з усьі́м до́мом,
Тай з усьі́м до́мом, ше й сь сьвяти́м Бо́гом.

Бгд Олени Чупрей, зап. в Печенїжинї, Іван Чупрей 1901 р.

Г.

Стоїть яворець тонкий, високий,
Гей дай Боже!*
Тонкий, високий, в корінь глубокий,
А в коріненьку чорні куноньки,
А в серединї ярі пчівоньки,
А на вершечку сив соколенько.

Сив соколенько гнїзденце си ве,
Гнїзденце си ве, бів камінь бере,
Бів камінь бере, все на спід кладе,
В серединоньку цвіт-калиноньку,
Вершок виводить сріблом, золо-
[том.
Попід яворець здавну стеженька,
Надїхав нею гречний панонько,
Гречний панонько, чом Іванонько.
Під ним коничок темносивенький,
Темносивенький, барзо бутнень-
[кий,
На тім конику гречний панонько,
Гречний панонько, чом Іванонько.
На нїм сукенки кармазинові,
На нїм чобітки сафіянові,
На тих чобітках срібні підківки,
На нїм шапочка маґеровая,
А за плечима тугий лученько,
Тугий лученько, дрібні стрілоньки.
Ой верг він оком на зелен явір,
Тай изиздрів він сива сокола.
Взяв добувати дрібні стрілоньки,
Взяв наміряти з туга лученька:
Ци під горленько, ци під кри-
[лонько?
Сив соколенько рік му словенько:
»Ой пане, пане, не стріляй мене,
Не стріляй мене, не рубай мене.
Стану я тобі а в вислуженьцї,
А в вислуженьцї, а в вигодоньцї,
Як ти поїдеш за тихий Дунай,
За тихий Дунай по гречну панну.
Твоїм боярам броди покажу,
Броди покажу, мости поставлю;
Твою панночку сам перенесу,
Сам перенесу, вінка не зроню;
Тебе самого, на золотий міст,
На золотий міст, на срібну лавку.
За тим словеньком будьже ми
[здоров,
Будь же ми здоров, ґречний па-
[ноньку,
Ґречний паноньку, чом Іваноньку.
Дай же ти, Боже, а в поли полон,
А в поли полон із усїх сторон,
Дрібні снопоньки, густі копоньки,
В оборі плїдно, дома західно,
Дома західно, та і радісно!

Зап. у Нагуєвичах, Дрогобицького пов. І. Франко.

Відміни: Майже зовсім ідентичний вар. М. Батюка і В. Левинського з Ясеницї.

Д.

По під садочок ходив паночок,
Зелена, зелена мурава, а по
[нїй роса студена!*
Черевичками витупуючи,
Дрібними ключми вибринькуючи,
Золоту стрільбу набиваючи,
До соколонька виміруючи.
Сокіл до него стиха промовив:
Ой не бий мене, ґречний паничу,
Стану я тобі я в вигодоньцї,
Я з вигодоньцї на славнім містї.
Як ти поїдеш на славне місто,
Я ти поможу вистаростити,
Вистаростити, до дому взети,
До дому взети, ґосподарити,
Ґосподарити, много лїт жити.
Дай-же ти, Боже, дївчатко гоже,
Чорнобривоє, бесїдливоє.
Бувай здоровий, ґречний паничу,
Не сам з собою, з вітцем, з мат-
[кою!

Зап. Л. Шпиткївна в Волцневі, п. Жидачів.

Е.

А в Романівці, в славному городї,
Зібрала ся рада — стариків громада,
А другая рада — молодців громада.
Радять вони раду малу й невеличку:
А зрадїмо, братя, золотий човничок,
Золотий човничок, срібнеє весельце,
Та пустимо, братця, на Дунай глибокий.
Посадимо, братя, ґречнеє дитятко,
Ґречнеє дитятко, пана Івана,
Тай пустимо, братя, на Дунай глибокий,
На Дунай глибокий стрілок рубати:
Котора кривая — на Дунай пускати,
Котора прямая — у човничок класти.
Аж тут пливе вутка, сивая голубка.
Він прицїляєть ся, він приміряєть ся,
Він приміряєть ся, хоче її вбити.
Ой не прицїляй ся, ой не приміряй ся,
Ой не приміряй ся, пане Іване,
Бо я тобі стану в великій пригодї:
Ой як будеш їхать дївчину сватати,
То помощу гатки з кудрявої мятки,
Та помощу мости із тонкої трости,
Та поставлю стовпи та все золотії,
Та повішу хусти та все шовковії.
Як будеш їхати назад з дружиною,
Тай запахнуть гатки з кудрявої мятки,
Та затріщать мости із тонкої трости,
Та засяють стовпи та все золотії,
Та забренять шнури та все дротянії,
Та замають хусти та все шовковії.

З паперів В. Доманицького, зап. в Романівцї.

Відміни: В вар. З. Ходаковського ч. 976 парубок стріляє орла, в вар. ч. 448 трьох орлів, а в вар. ч. 975 куну. Всї три варіянти записані недокладно.

Паралелї: А. Малинка, Сборникъ матеріаловъ, ст. 100—101, ч. 144—146; ст. 103, ч. 149; ст. 104—105, ч. 152; ст. 105—106, ч. 154. — Б. Гринченко, Этнограф. матеріалы, Ш, ст. 18—19, ч. 20, А (конець); ст. 20, ч. 21; ст. 41—42, ч. 58; ст. 14—15, ч. 15 (стріляє Турка). — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, П, ст. 60, ч. 11; ст. 68, ч. 22; Ш, ст. 39—40, ч. 8. — А. Потебня, Колядки и щедровкъ, ст. 266—318, ч. 19. — Кіев. Старина, 1904, І, ст. 11, ч. 3.

176. Парубок стріляє змію.

А.

Ой там в поли смерека стоїт,
Ой не шуми, смереченьку!*
Під тим смереченьком біле ложе стоїт,
На білім ложу ґречний панич лежит,
Ґречний паничєнько, красний Петрусенько.
Готує стрілоньку та на змійоньку,
Хоче забити люту змійоньку.
До него змійонька та промовляє:
Не стріляй же мі, ґречний паниченьку,
Ґречний паниченьку, красний Петрусеньку.
Дарую я ти три городи в купі:
В еднім городї — коне попасти,
В другім городї — коника сїдлати,
В третім городї — ґречну панну взяти.
Бувай же ми здоров, ґречний паничу,
Ґречний паничу, красний Петрусеньку,
Не сам с собою, з вітцьом, з матїнькою,
З вітцем, матїнькою, з всьою челядкою!
Дайже вам, Боже, щистенько на двір,
Щистенько на двір, на худібоньку,
Здоровле в той дім на челядоньку.

Зап. у Підберізцях, Львів. пов. М. Цар.

Б.

Поплинь, поплинь..... човен,
А в тім човні білий молод:
Струже стрілоньки з малиноньки,
Хоче пострілити люту змію.
Він до неї постріляє,
А вона до него промовляє:
Не стріляй мене, не губи мене,
Скажу тобі (три) радости,
Три радости, а три городи:
В їднім городї будеш коня сїдлати,
В другім городї по дївку їхати,
В третїм городї жити — мешкати.

Збірка З. Ходаковського, ч. 815, з під Белза.

Відміни: Даю сей недокладний варіянт задля браку лїпшого. Вар. М. Строніцького з Желдця є лише незначним відривком:

Ой чи є Івасюнь в дома,
Светий же наш вечерейку!*
Чя є дома Йвасюнейка?
Нема в дома, за луженьком,
Струже стрілочки (й а) з калиночки,
Бере сї стрілитоньки на люту змію.

Паралелї: П. Чубинскій, Труды, Ш, ст. 440—441, ч. 4. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 358—375, ч. 22.

177. Лови на куну.

А.

Ой рано, рано кури запіли,
Святий вечер!*
А ще раньше па.⁄ (такий то) встав.
Лучком забрящав, братів побуджав:
Та вставайте, братя, конї сїдлайте,
Конї сїдлайте, хорти скликайте,
Та поїдеме в чистеє поле,
На прогуляне, на розглядане,
Та найдеме, братя, куну в дереві,
Куну в дереві, дївку в теремі.
Отсе вам, братя, куна в дереві,
А мінї, братя, дївка в теремі.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 77.

Б.

Ой рано, рано кури засьпівали[1]),
Сьвятий вечір!
А ще ранїше[2]) Лексїечко встав:[3])
Лучком забряжчав,[4]) братів розбужав:[5])
Братя! вставайте![6]) коней[7]) сїдлайте,
Коней сїдлайте, хортів скликайте![8])
Поїдемо, братя,[9]) на полюваня,[10])
Да й знайдемо, братя,[11]) куну в дереві,[12])
Куну в дереві,[13]) дївку[14]), в теремі.[15])
Ой вам,[16]) братя,[17]) куна в дереві,[18])
А минї, братя,[19]) дївка[20]) в теремі.[21])

Збірка Бодянського.

Відміни: В вар. Марка Вовчка: [1]) Запіли. [3]) Пан Богдась устав. Дальше йде ще одна стрічка: Пан Богдась устав, лучком забрязчав. [4]) Пан Богдась устав. [5]) Братя позбужав. [6]) Вставайте, братя. [10]) Та поїдемо в чистеє поле. [11]) Ой там я назнав. [14]) Панну. [15]) В теренї. Остатні дві стрічки:

Вам буде, братя, кунка на шубу,
А минї буде панна до шлюбу.

В вар. Д. Щербаківського з Уманщини: [1]) Запіли. [2]) Найранче. [3]) Пан Гаврило устав. Дальше ще одна стр.: Пан Гаврило устав, лучком забрящав. [5]) Побудив. [6]) Вставайте, братя. [7]) Конї. [8]) Собак спускайте. [9]) Та поїдемо. [11]) Та застрелемо. [12]) На дубу. [13]) На дубу. [15]) Панну в терену. Дві остатні стрічки як у Марка Вовчка.

В вар. Ів. Манжури з Мурафи: [1]) Півень заспівав. [3]) Уласко устав. [5]) Братців попугав. [6]) Вставайте, братці. [7]) Коні. [10]) Та поїдем(о) в чужу сторону. [11]) Ой там я назнав. [16]) Що вам. [17]) Братці. [19]) Мені самому.

В вар. З. Ходаковського: [1]) Запіли. [2]) Раньше. [3]) Панич устав. [5]) Братя побуджав. [6]) і [7]) = Вар. Щербак. [10]) Ой поїдемо в чистиє поле,
В чистиє поле під Полоннеє.
[11]) = Вар. Манжури. [16]) Ой тобі. [17]) Буде. [19]) А м(и)нї буде.

Паралелї: П. Чубинскій, Труды, Ш, ст. 183—285, ч. 18. — В. Антоновичъ и М. Драгомановъ, Историч. пѣсни, ст. 51—52, ч. 16. — П. Лукашевичъ, Малорус. и червонорус. пѣсни, ст. 90, ч. 3. — Н. Маркевичъ, Обычаи, ст. 25. — Кіев. Старина, 1890, кн. ХП, ст. 518, П; 1906, І, ст. 10. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, Ш, ст. 41, ч. 10. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 340—357, ч. 21. — А. Терещенко, Бытъ рус. народа, VП, ст. 35—36. — Семейная библіотека, 1855, ст. 17—18.

178. Лови на вепра.

Ой шумит, гудит зелен дубина,
Ой має-ж она чого гудїти:
Бо вна зачула дике зьвіриня,
Дике зьвіриня — дикого вепра.
Ой за ним слїдит стрілець-молодець,
Подибают ся й а з диким вепром:
Ой вепре, вепре, що в тї за зброя?
У мене зброя — золотії кла,
Золотії кла, а саляний бік.
Ой стрільче, стрільче, що в тї за зброя?
У мене зброя — срібна стрільбонька,
Срібна стрільбонька, золотий лучок,
Золотий лучок, срібний курочок.
Ой вепре, вепре, деб ми боролись?
На тих рівнинах, на тих долинах.
Ой як стрілець втяв дикого вепра,
Тогди ся вепер в ритвини ся впер.
Ой видиш, вепре, що в мнї за зброя?
Не помогли ти золотії кла,
Нї золоті кла, нї саляний бік.

Зап. в Угринові М. Федюшка, 1905 р.

Відміни: Вар. Б. Заклинського з Угринова Горішного майже зовсім ідентичний, лише дві остатні стрічки такі: Ой видиш, вепре, я тебе вхопив,
Щоби ти більше стрільців не зводив.

179. Лови на оленя.

А.

Ой шумит, шумит гей дубровонька,
Зийшла-ж се іт нїй все громадонька.

Чогож ти шумиш гей дубровонька?
Ой тож я знаю, чого я шумю,
Бо в минї є чудноє звірють,
Чудноє звірють, сиве оленють.
В того оленя сїмдесеть рогів.
Ой ходит за ним можний панонько,
Можний панонько, чом (такий то).
Оно-ж єму каже: »Ти за мнов не йди,
Не труди собі рожну лаєньку,
Не смугай собі ясну зброєньку.
Ой зийду-ж бо я а в туги — луги,
А в туги — луги, на бистрі води:
Там ти мене ймеш, там ти мене вбєш!
Здоймеш із мене сиву шубоньку,
Сиву шубоньку тай і роженьки,
Тай і роженьки тай пароженьки.
Прибеш роженьки в новій світлоньцї,
А пароженьки я в пекароньцї.
Ой на роженьки будеш вішети,
Будеш вішети дорогі шети,
На пароженьки ясні зброеньки.
Сива шубонька пану на хвалу.«

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 32. Петро Плїш із Ясеня.

Б.

Ой поза луги, поза луженьки
  Ой дай Боже!
Припав ми туди молодий снїжок.
Походив по нїм чудний звіренько,
Чуден звіренько, сив оленонько.
Послїдив же го можний панонько,
Кликнув, покликнув на слуги [свої:
Служеньки мої, все вірненькії,
Зброю зберайте, в поле вступай- [те,
Чей Бог поможе звіря спіймати,
Звіря спіймати, тай постріляти.
Ой яв же пан звір поганяти,
Яло ся звіря т' пану вбертати,
Т' пану вбертати, тай промовля- [ти:
Ой, пане, пане, не стріляй мене,
Не стріляй мене, не рубай мене!
Пусти-ж мя, пане, в темні лу- [женьки,
Там-же ти мене легко спіймаєш,
Зібеш роженьки, тай пароженьки,
Прибеш роженьки при нових сї- [нех,
А пароженьки в світлї світлонцї.
Ой на роженьки будеш вішати,
Будеш вішати яснії зброї;
На пароженьки будеш вішати,
Будеш вішати дорогі шати.

Зап. 1902 р. в Коропци, Бучацького пов.

B.

Поза луженьки калиновії
Гей дай Боже!*
Ой припав, припав біленький
[сніжок,
Побродили же сиві олені.
Дати-ж би, дати, до пана знати,
Як би то звіря легко спіймати,
Легко спіймати тай постріляти.
Загнали звіря під крутий берег,
Під крутий берег, під царів го-
[род.
Яло ся звіря красно просити:
Ой пане, пане, не стріляй мене,
Не стріляй мене, ой пусти мене,
Ой пусти мене в свої луженьки,
В свої луженьки калиновії,
То там ти мене легко спіймаєш,
Легко спіймаєш тай постріляєш.
Та зібєш з мене сім-девять рогів,
Сім девять-рогів та пять парогів.
На роженьки світлу світлоньку,
А пароженьки та в комороньку.

Зап. Гр. Легінь, учитель, Перегінько, 1864 р.

Паралелї: А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 319—339, ч. 20. — Я Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 603—605, ч. 40—41; III, ст. 18—19, ч. 23.

180. Лови на тура.

Зачорніла се Чорная Гора,
Що не зродила жито, пшеницю,
Али зродила жемчужну траву,
Жемчужну траву, золоту росу.
Надіхав нею гордий молодец,
Гордий молодец, на іме (Йванко),
Та пустив коня в жемчужну траву,
Ой а сам припав а т сирій земли;
Як скоро припав, так борзо за-
[снув.
Ой десь се взели буйні вітрове,
Буйні вітрове, шарті дожджове,
Тай зашуміли в жемчужній траві,
Та задзвеніли в золотій рясі.
Гордий молодец в тім прохопив се,
Як прохопив се, коня вхопив се;
Коня сідлає, гадку гадає:
»Коню-ж мій сивий, будь ми щест-
[ливий,
Поїдемож ми в чистоє поле,
В чистоє поле, під[1]) темний лїсок,
За чорним туром, за грубим зві-
[ром.«
Та як надибав[2]) чорного туре,
Чорного туре, грубого звіре,
І сніпок стрілок не долїтає[3])
І тупий[4]) лучок не достріляє,[5])
[Ясна шабелька не дорубає,][6])
Тай сивий коник[7]) із ніг спадає,
[Гордий[11]) молодец з страху вмлї-
[ває,][6])
А чорний[8]) турец до него[12]) про-
[мовляє:
Гордий молодче, не бій се мене!
Не бій се мене, забєш ти мене.
Поїдеш же ти в неділю рано,
Тогди-ж ти мене та постріляєш,
Яснов шабельков тай порубаєш,
А[9]) за славоньку панну[10]) діста-
[неш.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 78. Яким Дїдух із Розгірча.

Відміни: Рук. Осс. 2411, т. II, к. 157 лише друга половина від стрічки 18 зачинає ся:
А до батенька він промовляє,
Няй се батенька (sic!) коне тримає,
Бо поїдемо в чистоє поле....

1) а; 2) як надибали; 3) достріляє; 4) ясний; 5) вистріляє; [ ]6) нема; 7) сив кониченько; 8) чорний; 9) та; 10) панна. (!)

Та сама колядка є також на 174 картці: 2) як надибали; 4) ясний; 5) вістріляє; [ ]6) нема, 7) і сив коничок; 11) гожий; 12) д нему, 9) та.

Паралелї: А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 319—339, ч. 20. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 62—63, ч. 14; ст. 68—69, ч. 23.

181. Парубок хвалить ся збруєю.

Ой із за гори, зза камянної,
Святий вечер!*
Відтиль виступат велике войско.
Пан (Іван) іде, коника веде;
Хвалит ся конем перед королем:
Нема в короля такого коня,
Як у нашего пана (Івана).
Хвалит ся стрілов перед дружи-[нов:
Нема в дружини такої стріли,
Як у нашего пана (Івана).
Хвалит ся луком перед гайдуком:
Нема в гайдука такого лука,
Як у нашего пана (Івана).

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 97.

Паралелї: Я. Головацкій, Народ. пѣсни, III, ст. 52, ч. 26. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 673—674, ч. 60. — Н. Маркевичъ, Обычаи, ст. 25. — П. Лукашевичъ, Малор. и червонор. думы и пѣсни, ст. 39. — П. Чубинскій, Труды, III, ст. 287—288, ч. 20. — А. Терещенко, Бытъ рус. народа, VII, ст. 34—35.

182. Парубок добиваєть ся рицарства.

Павлечко коника сїдлає,
Павлечко з дворика з'їзджає,
Павлечка батенько питає:
Шо ти, сину, гадаєш?
На шо коня сїдлаєш?
Куди з двору з'їзджаєш?
Синочку мій!
Таточку мій, шож тобі до сього?
Осїдлаю коня вороного
Та поїду до царя
Добиватись лицарства.
Хоч лицарства не добюсь,
Так я ума наберусь,
Таточку мій!

Зі збірки Ів. Манжури, Люботин, Валків. пов.

Дальше колядка повтаряєть ся, тілько зам. батька випитує парубка мати, брат, сестра, мила.

Паралелї: Б. Гринченко, Этногр. матеріалы, III, ст. 17—18, ч. 19. — Черниг. губ. Вѣдомости, 1859, ч. 16.

183. Парубок вибираєть ся зі службою в похід.

Ой ў поли, ў поли поблизь дороги,
Дай же му! Дай же му, Боже, щіскє, здороўлє,
[дай же му!*

Стоїт сьвітлонька мурованая,
А ў тій сьвітлонцї жоўкі підлоги,
А ў тій сьвітлонцї жоўкі стїноньки,
А по стїноньках ясні стрілоньки.
Поза столове сиґи панове,
А межи ними май гóрдий панок,
Май гóрдий пáнок, білий молодчик.
Служеньки éго с попéред него
Дéржьи шьипоньки поза крисоньки,
Ясні шаблоньки за боўтичéньки,
Тýгії лýки при прáві рýки
Та просьиж ў него ўсе симбрилóньку,
Та симбрилóньку свóю вірненьку,
Та роковýю, заслуженýю.
Та слуги мóї, годїте мéнї,
Та гóдїт мéнї по годинóчцї,
Я вам виплáчу ўсе симбрилóчку:
Шо то я вам дам по коникóви,
Шо то я вам дам по óднї шáбли,
Шо то я вам дам по однї стрíльбі.
А на коникѝ ўсе посїдайте,
Ой виїдéмо на першу гóру,
На першу гóру, на високýю,
На високýю, на нїмецькýю.
Блиснéмо мечем, ясен місяцем,
Пустѝмо стріли, як дрóбен дождик,
Пустѝмо стріли ў нїмецьку зéмлю.
Нїмецьку землю ми звоюемо,
И звоюéмо, и зрабуéмо,
Ми забирéмо сиві коникѝ,
Сáмі сивії, не ўїжджениї,
Та тото дам вам у симбрилóньку.
Тай слýги мої бáрдзо вірниї,
Конї ўтискайте, далї ступайте,
Ми поїдéмо на другу гóру,
На другу гóру, на високýю,
На високýю, на волоськýю.
Блиснемо мéчем, ясен місяцем,
Грьинемо кіньми, як грім на небі,
Пустимо стріли, як дрóбен дождик,
Пустимо стріли ў волоську зéмлю.

Та зра́буємо волоську зе́млю
Та заберемо сиві воли́ки,
Самі́ сивії бай рогатії.
Тай то́то дам вам у симбрило́ньку.
Ой слу́ги мої́ ба́рдзо вірнії,
Конї у̌тискайте, далї ступайте,
Ми поїде́мо на трету ґо́ру,
На трету го́ру, на високу́ю,
На високую, на москоу̌скую.
Блисне́мо ме́чем, я́сен місяцем,
Грьи́немо кіньми, як грім на небі,
Пусти́мо стріли, як дробен дожджик,
Запусти́мо сї у̌ москоу̌ську зе́млю,
Там забиремо у̌се здобиче́ньки,
Су́кна не міру — гроший не лїку,
Тай от тото вам дам у̌ симбрило́ньку.
Я вам випла́чу у̌се симбриленьку,
Ой симбриленьку вашу вірненьку.
Тай ше я маю широки поле,
Не міряное, не ораное,
Тай тото дам вам у симбрило́ньку,
Я вам випла́чу у̌се симбрило́ньку,
Ой симбрило́ньку вашу вірненьку,
Шо рокову́ю, заслужену́ю.
А за сим словом най буде здороу̌,
Най буде здороу̌ білий молодчик,
А не сам со́боу̌, я з у̌сим родом,
Я з у̌сим родом, докола дво́ром,
З імієненьком та з надвіреньком,
Від сего року аж до другого,
А дай же, Боже, діждати єго.

Зап. від М. Мельника в Зелєници А. Онищук.

Б.

Ой рано, рано зорі зорьили
Дай же! Дай же вам, Боже,
[щісте, здороу̌лє у̌сїм домом!*
Та еще ранче ґосподарь устау̌,
Ґосподарь устау̌, три сьвічі у̌сукау̌,
Три сьвічі у̌сукау̌, то єму Біг дау̌.
При єдні сьвічі ніженки у̌бувау̌,
При другі сьвічі та личко у̌мивау̌,
Я личко у̌мивау̌ та Бога просиу̌,
А Бога просиу̌ за здороу̌лєчко,
На подвірьичку за імієнечко,
При третій сьвічі служеньки зга-
[няу̌:
Ай слуги мої, у̌ставайте д' горі,

Ўставайте д'горі, зорьиют зорі,
Зорьиют зорі, ловіте коні,
Срібні зубелці позакладайте,
Ў кирници-студни понапувайте,
Понапувайте, оброку дайте,
Оброку дайте, отарницайте,
Дорогий напій повипивайте,
По пару стрільби позабирайте,
По пару стрільби, по мечикови,
А на коники ба посідайте,
Я вас віпраўлю тай сам поїду.
Та поїдемо на першу гору,
На першу гору, на високую,
На високую, на німецькую.
Грьинемо кіньми, як грім на небі,
Лиснемо мечем, як ясен місяць,
Пустимо стріли, як дробен дож-
[джик,
Пустимо стріли ў німецьку землю.
Німецьку землю та звоюємо,
Ой звоюємо та зрабуємо,
Та наберемо ўсе здобиченьки:
Злота не міру, срібла не ліку.
Ой слуги мої бардзо вірнії,
Коні ўтискайте, далї ступайте,
Ми поїдемо на другу гору,
На високую, на волоськую.
Лиснемо мечем, як ясен місяць,
Грьинемо кіньми, як грім у небі,
Пустимо стріли, як дробен дощик,
Пустимо стріли ў волоську землю,
Волоську землю завоюємо
Та звоюємо та зрабуємо,
Там заберемо сиві волики,
Самі сивії бай рогатії
Та рогатії бай сивенькії.
И слуги мої бардзо вірнії,
Коні стискайте, далї ступайте.
Ми поїдемо ба єще далї
На трету гору, на високую.
На треті горі зорьиют зорі
Та місець ясен по небі сьвітит,
Та сходит він сї з ясноў зорень-
[коў
И пита місець ясної зорі:
Ясна зоренько, ти сьвітовая,
Нас осьвічаєш, ўсюди буваєш,
Ўсюди буваєш, за Бога знаєш,
За Бога знаєш, де Бог пробува,
Шо Бог пробува ў ґосподаренька
Та сидит собі та за столиком,
Ґосподаренько бай коло него,
Служеньки єго споперед него,
Держьи шьипоньки поза крисонь-
[ки,
Ясні шабельки за боўтиченьки,
Тугії луки при праві руки
И просьит Бога погодиноньки.
Та один просит полї години,
А другий просит лїсу години,
А третий просит у дім здороўля,
У дім здороўле межи челядку.
Та той, шо просит лїсу години,
Лїсу години, пасїку рою,
Изрояную, измедяную:
Дай же ми, Боже, солодку медку,
Солодку медку д' сьвит-вечерови,
Д' сьвит-вечерови ґосподареви,
Ґосподареви, усї чельидцї.
Дай же му, Боже, жоўтого воску,
Жоўтого воску на тоўсті сьвічі,
На тоўсті сьвічі д' сьвит-вечерови,
Та тоўсті трійцї д' сьвиті Водор-
[щи.
Як будут попи воду сьвитити,
Трійцї палити, ў воду нурити,
Ў воду нурити, ў водї гасити,
А будут люди Бога просити.
А той, шо просит ў поли години,
Ў поли години на пшениченьку,
Та так просили, шо допросили,
Шо теплї дожджі з небес пустили,

Тихі Дунаї исповенили,
Тихі Дунаї, бистрі річеньки.
Та річки течут, плавиньи несут,
Несут плавиньи, жоўте кидриньи,
А Петро ловит, короби робит,
Ў тих коробелах Госпоґь сї купле,
Госпоґь сї купле ис сьвитим Пе-
[тром.
Купаючи сї сперечьили сї,
Бо Госпоґь мовит, шо небо більше,
А Петро мовит, шо земльи більша.
Тай сьвитий Петре, суперечнику,
Не перечмо ся ай купаймо ся,
Бо ми маємо два янгелоньки
Та два сьвятії полетущії,
Шо ми запустим шоўкіў шнуро-
Будут літати, будут міряти, [чок,
Міряти будут небо и землю.
За годиночку не за величку
Та політали тай поміряли
Та поміряли небо и землю
Тай лекит відтіў два янгелоньки,
Лекит відтіў та упіркуют сї,
Шо Богова праўда, Петрова криў-
[да,
Бо небо більше, бо ўсюди ріўне,
А земльи менча, бо горовата,
Бо горовата, гори й долини,
Гори, долини и полонини.
А за сим словом були здорови,
Були здорови, ґосподаренько.
Будьже нам здороў тай не сам
[собоў,
Та не сам собоў, з ґосподинень-
[коў,
З ґосподиненькоў тай з ґіточками,
Из усим родом, докола двором,
Та на многи літ тай на доўгий
[вік,
Від сего року аж до другого,
Поможи, Боже, діждати єго.

Зап. у Зеленици, Надвірн. пов., від Ів. Мельника Антін Онищук.
Пор. конець сеї колядки з ч. 48.

184. Виправа на війну.

А.

Ой заказано і зарадано,
Славен єси! Славен єси, наш
[милий Боже, на небеси!*
Усім воїнам у войско ідти,
Пану (такому то) коругів нести.
А єго ненька, вельми старейка,
Випроваджала та научала:
Їдь же, синойку, та на війноньку,
Не упереджай у перед війска,
Не оставай ся по заді війска,
Держи ся війска все середного.
Молодий (такий то) не слухав
[неньки,
Уперед війска конем іграє,
По заді війска мечем рубає.
Угляне се сам король на креслї:
Ой коби я знав, чий то син гуляв,
Тож я би за него свою доч віддав,
Половину царства єму би віддав!

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 86.

Б.

В неділю рано бай заказано,
Бай заказано та на війночку:
Хто синка має, най віправляє,
Хто го не має, нехай наймає.

Матїнька сина та віправляла,
Та віправляла, наказувала:
Ой їдь же, синку, бай на війнонь-
[ку!
На перед войска не відавай се,
По заду войска не оставай се.
Він то не слухав, слави доходив:
Перед королем вігравав конем,
Перед гайдуком вівивав луком.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 87. Петро Плїш із Ясеня.

Відміни: З вар. М. Куцериба з Тисовиці варта зазначити приспів: Припав му коник, припав росою, він молодейкий красою! — та конець:

Першу війнойку з лука постріляв,
Другу війнойку шабельков ізтяв,
Трєту війнойку коньом притоптав.

В.

Я в неділеньку та й пораненьку,
Як віряжала гречна газдиня,
Гречная паня та й засмучена,
Та й засмучена — рідная мати,
Як віріжила своєго сина,
Своєго синка засмученого,
Розчисала 'му та й головочку,
Та й дала єму білу сорочку,
Та й головочку 'му розчисала,
Та й слозочками все покапала.
Як віріжила, а все просила:
Анї наперед си ни відавай,
Анї на заді си ни вілишай.
Ой царю, царю, німецкий княже,
А пусти-ж мене в Підгіря наше.
Ой підеш, підеш, дружино,
Але як віпеш черлене вино.
А гречний панич, хлопец-молодец,
Написав писмо до своєй мами:
Ни журіт-ко си та ви за мене,
Бо минї си тут добре поводит,
Я так си маю, як калиночка,
Як калиночка — сїм рік ни цвила,
Зелену траву гілєм укрила,
Гілєм укрила — а все низенько,
А я си клоню до свої мамки,
До своей мамки та й до дедика.
Миле вінчуем—шистем, здоровям,
Шистем, здоровям, зеленим він-
[цем.
В городї зїля, в дому весїля,
В дому весїля все веселого,
Щастя — здоровя й всего милого,
Все рік від року — токмо до віку.

Зі збірки Онуфрія Савчука, Ясенів Горішний, пов. Косів.

Г.

Ци дома, дома, гречний панонько,
Гречний панонько, чом Івасенько?
Нема го дома, у Сандоміру,
Судоньки судить, радоньки радить.
Ой радить же він, ой судить же
[він,
Як воювати, на врага стати.
Нема му кому поради дати,
Поради дати, випроваджати.
Ой є у нього старий батенько,
Старий батенько, стара матїнка,
Ой є у нього сестра й братенько.
Сестриця вийшла, збрую винесла:
»Ой їдь, братеньку, та на вій-
[ноньку,
Не забавляй ся, борзо вертай ся!«

Братенько вийшов, коника вивів,
Матїнка вийшла випроваджати,
Випроваджати, благословляти:
Дай же ти, Боже, мій ти синоньку,
Добру дорогу тай щасливую,
Не забавляй ся, борзо вертай ся«.
Батенько вийшов випроваджати,
Випроваджати і научати:
»Ой їдь, синоньку, та на війнонь-
[ку,
Із заду войська все залишай ся,
З переду войська не вибивай ся,
Коньом не виграй, шаблев не
[збивай«!
Синок поїхав, вітця не слухав:
Із заду войська не залишав ся,
З переду войська все вибивав ся,
Коньом вигравав, шабельков зви-
[вав.
Увидїв його сам польський ко-
[роль:
Рад же бим знати, чий тото синок
Коньом виграе, шаблев звиває;
Дав бим за нього свою крілївну,
Свою крілївну, свою царівну.
Дав би я єму пів мої Польщі,
Пів мої Польщі, мого крілества«.
А за тим словом будь же ми здо-
[ров,
Бувай ми здоров, гречний па-
[ноньку,
Гречний паноньку, чом Івасеньку.
Дай же ти, Боже, а в поли полон,
А в поли полон із усїх сторон,
В оборі плїдно, дома західно,
Дрібні снопоньки, густі копоньки,
Всюди весело, та і радісно.

Нагуєвичі.

Д.

Ой ци дома, гей наш панонько,
Гей дай Боже!*
Пишний панонько, чом Йвасу-
[ненько?
Кажут служеньки, нема го дома,
Нема го й дома, десь у садочку,
Десь у садочку я в оріховім,
Ей струже, луже[1]) дрібні стрі-
[лоньки,
Дрібні стрілоньки, ясні шабельки,
Бо сї збирає тай на війноньку.
Нема го й кому випроваджати,
Випроваджати тай научати.
Має татусї бардз старенького,
Має матїнку ще старійшую,
Має братика бардз молодого,
Має сестричку ще молодшую.
Татусьо вийшов, коника вивів,
Братенько вийшов, сїдильце виніс,
Сестриції вийшла, збрую винесла,
Збрую винесла, хусточку дала,
Хусточку дала, з боку припяла.
Матїнка вийшла й випроваджати,
Випроваджати тай научати:
Їдь же, синоньку, тай на війноньку,
А в перед війска не видавай сї,
А з заду війска не зіставай сї,
А з боку війска не облишай сї,
Лиш в серединї, все при дружинї.
Синок матїнки дуже й не слухав,
Наперед війска коником грає,
Коником грає, шаблев махає.
Ой ввидїв єго польский кріленько:
Рад би я знати, чий то синочок
Коником грає, шаблев звиває;
Дав бим за нього свою панночку,

[1]) Луже = гладить склом.

Свою панночку, свою крілївну,
I дав бим єму пів всеї Польщи,
Пів всеї Польщи, пів всеї землї,
Пів всеї землї, пів місяченька,
Пів місяченька, пів сонеченька.
А за тим словом бувай нам здо-
[ров,
Пишний паноньку, чом Івасунень-
[ку.
Дай же ти, Боже, а в поли полон,
А в поли полон із усїх сторон,
В уборі плїдно тай і західно,
В дому західно тай і радосно.

Зап. Микола Батюк в Ясеници.

Е.

Ой кури, кури, ни пійги ранеињку,
Гей дай Божи!*
Дупіру Миколю зу спаненька встав,
Зу спаненька встав, три сьвічки всукав:
При їдні сьвічцї куня пуцував,
При другі сьвічцї куня напував,
При треті сьвічцї на куня сїдав.
Їго батеньку випруваджеї,
Випруваджеї і навучеї:
Ой сину, сину, ни буть думненькій,
Ни буть думненькій, но розумненькій.
На періть войска ни видавай ся,
Зу заду войска ни зіставляй сї,
В спиридиноньцї — у рудиноньцї ни забувай.

Дальше колядка повторяєть ся від початку, тільки замість батенька випроваджує парубка матїнка, братенько, сестронька, миленька. Остатня стрічка звучить:
В сиридиноньцї, у рудиноньцї, ду дому виртай.

Зап. 1897 р. в Роздїловичах, Рудецького пов. Петро Рондяк.

Сей варіянт замітний своєю строфічною будовою. Так само зложений також варіянт В. Свистуна з Сороцька, Скалат. пов.

Ж.

Ци чули, люди, цеї новини,
Гей дай Боже!*
Шоби давали до войська сини?
Ой же хто має, най віріжає,
А хто ни має, та най наймає.
Ой мала мати їдного сина,
Їдного сина, на мнє Івана.
Єк віріжала, коня всїдлала,
А в праву ручку шаблю подала:

Ідиж ко, синку, бай на воєнку,
Лиш наперед си ти не видавай,
Але й на заді си не зоставай,
Лиш середини добре си тримай!
Ой синок пішов, мамки не слухав:
Комендерував, так як самий знав.
Він сам наперед конем манджає,
На своє войсько все покрикає:
Ви, моє войсько, смутненько не йдіт,
Смутненько ни йдіт, кроком ступайте,
Кроком ступайте, Рим добувайте.
Він сам наперед єк конем шмиґнув,
Єк конем шмиґнув, аж си Рим здригнув,
Аж си у Римі панове влекли.
Винесли єму подаруночок,
Подаруночок — шьипку верґирку.
Він дарок бере, за дар не має,
На своє войсько все покрикає:
Ви, моє войсько, смутненько не йдіт,
Смутненько не йдіт, кроком ступайте,
Кроком ступайте, Львів добувайте.
Він сам наперед єк конем шмиґнув,
Єк конем шмиґнув, аж си Львів здригнув,
Аж си у Львові панове влекли.
Вивели єму подаруночок,
Подаруночок — ґречную панну,
Ґречную панну — файну дівчину.
Він дарок бере, за дар приймає,
До дому д мамі ся повертає.
Пане Іване, будь же нам здоров,
Будь же нам здоров тай не сам з собов,
Тай не сам з собов, із вітцем, з матков,
Ай з вітцем, з матков, з усев челядков,
З усев челядков, з сусідочками,
Ой шьи із нами з кольидничками,
Шож ми до тебе у рік гостили,
У рік гостили, колїдували,
Як ластівочка при ноних сінех,
Як соловійко при лузї в тузї.

Зап. у Старих Кутах, Косів. пов. 1910 р. від Николая Лївака Богдан Заклинський.

Сей варіянт зложений з двох окремих сюжетів: Виправа на війну і облога міста.

Паралелї: А. Малинка, Сборн. матеріаловъ, ст. 86—93, ч. 129—137. - - Н. Маркевичъ, Обычаи, ст. 24. — Памятная кн. Сарат. губ. на 1879 г., Ш, ч. 2. — П. Лукашевичъ, Малор. и червонор. нар. пѣсни, ст. 88, ч. 2. — А. Метлинскій, Южнор. нар. пѣсни, ст. 338. — П. Чубинскій, Труды, Ш, ст. 270—273, ч. 1; ст. 278—279, ч. 9; ст. 439—440, ч. 2. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 609—610, ч. 48; Ш, ст. 45—46, ч. 17—18. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 697—698, ч. 65. — А. Терещенко, Бытъ рус. народа, VII, ст. 35. — Семейная библіотека, 1855, ст. 24. — В. Кравченко, Етногр. матеріяли, ст. 25—26, ч. 62.

185. Облога міста.

А.

Ой сивий орле, високо лїташ,
Високо лїташ, далеко видаш,
Ци видїв ти, орле, корабель на мори?
Ой я там видав, я сам там бував.
А в тім кораблй усе столове,
Поза столове сидет панове,
А межи ними найстарший панок,
Найстарший панок, чом (такий то).
Поперед него служеньки его
Шепочки носет, в него се просет:
Пустиж нас, пане, в Польщу на війну,
В Польщу на війну під королївну.
Я вас не пущу, сам з вами піду.
Все сам на перед коником грае
Та на Львів город все повертае.
Ой як навернув, аж Львів се здригнув,
А Львів се здригнув, весь мір се жехнув.
Взели гадати, що за дар дати,
Віводет ему ворон коника.
А він на тое анї гледае,
Анї гледае, анї декуе:
Ви, мое війско, ступайте різко!
Віносет ему полумис злота.
А він на тое анї гледае,
Анї гледае, анї декуе:
Ви, мое війско, ступайте різко!
Віводет ему ґречную панну.
А він на тое бардзо гледае,
Бардзо гледае, шепку знимае:
Ви, мое війско, цофнїт се різко!

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 43. Михайло Бесагїй з Ляховець.

Відміни: До сього вар. близький зі збірки З. Ходаковського, ч. 786. Зам. стр. 9 і дальших приходить таке місце:

Ей як дасть огню та па цїсарский двір,
Вийшли до него три цїсарове,
Три цїсарове, старші панове,
Винесли єму полумисок гроший.

Він очевидно не задоволений нїчим, доки йому не вивели панни.

Б.

Ой піді Львовом на оболоню,
Грай коню! грай кониченьком
[під молоденьким панятом!*
Там (такий то) коником грає.
Казав армати понабивати,
Та від схід сонце понавертати.
Та вдарив з козла я в першу
[браму.
Війшлиж іт нему усї Жидове,
Вінесли єму добрий дарунок,
Добрий дарунок, мису золота.
Він тото бере тай не декує.

Ой піді Львовом, на оболоню,
Там (такий то) коником грає.
Казав армати понабивати,
Та від схід сонце понавертати.
Я вдарив з козла я в другу бра-
[му.
І війшли т нему усї міщане,
Вівели єму добрий дарунок,
Добрий дарунок, коника в сідлї,
Коника в сідлї, шабельку в сріблї.
Він тото бере тай не декує.

Ой піді Львовом, на оболоню,
Там (такий то) коником грає.
Казав армати понабивати,
Я від схід сонце понавертати.
Я вдарив з козла я в трету бра-
[му.
Ой війшли т нему я всї панове,
Вівели єму добрий дарунок,
Добрий дарунок, панну в колясї.
Він тото бере, красно декує.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 106. Петро Плїш із Ясеня.

Відміни: В вар. М. Довганя з Рикова жертвують парубкови коника, сїдельце, уздечку, нагайку, а в кінци панну, по чім він відступає від облоги.

Вар. невідомого записувача зачинаеть ся так:

Там на ріцї, па Юрдани,
Юрдан воду розливає,
Юрдан воду розливає,
Янтін коня напуває.

Там Янтоненько, перебірниченько,
Кониками перебирає:
Котрий красший — собі бере,
Котрий гірший — слугам дає.

Дальше перебирає він сїдельцями, нагайками, уздечками, батіжками, нарештї:

Вийшли до него три міщанки:
Котра красша — собі бере,
Котра гірша — слугам дає.

Початок вар. В. Левинського з Кропивника Нов. такий:

Ой підо Львовом на воболоні,
Там стоїт войско на воболонї,
А межи ними найстарший панич,
Найстарший панич, ґречний молодець.
Казав він їм ся шереґувати,
Шереґувати, наладувати.
Як він ударив а в першу браму,
Мури ся стрясли, верхи запали.
Вийшли до нього можні панове,
Можні панове, самі ґрафове.
Винесли вни му золотий перстень,
А він на тоє не позирає,
Не позирає і ще ся хвалит:
Я ваше поле шаблїма зору,
Шаблїма зору, кулїма ссїю.

Дальше виносять йому трубу золоту, а врештї виводять панну молоду.

В вар. з Добрян, Львів. окр. початок такий:

Там піді Львовом на буланеньку,[1])
Ой там (Іванко) коником грає,
Коником грає, мечом звиває.
Вийшов до нього батенько його,
Ой виніс єму теріль золотий.

Дальше повторяєть ся, тілько: мати виносить теріль червоних, братенько шаблю золоту, сестронька злоцїстий сеґнат, а миленька зелений вінок.

В.

Ой піді Львовом, на оболоню,
Грай коню! Грай кониченько під
[пишним паном (таким то)!*
Там (такий то) коником грає,
Коником грає немірецкої,
Немірецкої, а козацкої.
Коником грає, під Львів ступає,
Під Львів ступає, лук натягає,
Лук натягає, на Львів пускає.
Ой хочеж бо він Львова добути,
Львова добути, собі паном бути.
Ой там міщане, панове Львівщане,
Ой сталиж они раду радити,
Раду радити, що пану за дар дати.
Дати пану дар коника в сїдлї.
А він на тоє анї погляне,
Анї погляне, анї подивит ся,
Шапки не здойме, не поклонит ся.

Ой піді Львовом, на оболоню,
Там (такий то) коником грає,
Коником грає немірецкої,
Немірецкої, а козацкої.
Коником грає, під Львів ступає,
Під Львів ступає, лук натягає,
Лук натягає, на Львів пускає.
Ой хочеж бо він Львова здобути,
Львова здобути, собі паном бути.
Ой там міщане, панове Львівщане,
Ой сталиж они раду радити,
Раду радити, що пану за дар
[дати.
Дати пану дар, шабельку в злотї.
А він на тоє анї погляне,
Анї погляне, анї подивит ся,
Шапки не здойме, не поклонит ся.

---

[1]) Болоненьку.

Ой піді Львовом на оболоню,
Там (такий то) коником грає,
Коником грає неміредкої,
Немірецкої, а козацкої.
Коником грає, під Львів ступає,
Під Львів ступає, лук натягає,
Лук натягає, на Львів пускає,
Ой хочеж бо він Львова здобути,
Львова здобути, собі паном бути.
Ой там міщане, панове Львівщане,
Ой сталиж они раду радити,
Раду радити, що пану за дар дати;
Дати пану дар, панну убрану.
А він на тоє хороше глянув,
Хороше глянув і подивив ся,
Шапочку ізняв і поклонив ся.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 107. Онисько Данилиха з Ожидова.

г.

Ой попід Ільвів на оболоню
Коником іграв, шаблев Львів рубав:
Що конем рухне і Львів ся здригне.
Туда-ж ми стоїт з давна стежонька,
Нею-ж ми їздит гордоє паня,
Гордоє паня, чом Михасуньо.
Що конем рухне, а Львів ся здригне.
Пускат стрілоньки попід муроньки,
Шаблев звиває, Львів добуває.
Виходят к' нему два Ільвовяне,
Два Ільвовяне, з міста міщане.
Питают 'го ся, чий то пан грає,
Чий то пан грає, чого він хоче,
Шаблев звиває, Львів добуває,
Що конем рухне і Львів ся здригне.
Виносят єму мису червоних,
А він то бере та й не дякує,
Та й не дякує, шапки не здойме,
Шапки не здоймив та й ся не вклонив.
А й попід Ільвів на оболоню,
Що конем рухне, Ільвів ся здригне.
Туда-ж ми стоїт з давна стеженька,

Нею-ж ми їздит гордоє паня,
Гордоє паня, чом Михасуньо.
Що конем рухне, Ільвів ся здригне.
Пускат стрілоньки попід муроньки,
Шаблев звиває, Львів добуває.
Виходят к' нему два Ільвовяне,
Два Ільвовяне, з міста міщане.
Виводят єму коника в сїдлї,
Коника в сїдлї, шабельку в сріблї.
А він то бере та й не дякує,
Ой не дякує, шапки не здойме,
Ой попід Ільвів по оболоню
Дай-же ти, Боже, щасте, здорове!

Зап. В. Посацький, Хотїн.

Д.

Ой вода, вода човном хитає,
Воїн бо! Воїн над усе військо подобен!*
Щож у тім човнї? Гайноє паня.
Що за панятко? Щож він там діє?
Щож він там діє? Стружічко струже,
Стружічко струже, огника кладе,
Огника кладе, золото топит,
Золото топит, зброїцю зливат,
Зброїцю зливат, на слуги волат:
Ой слуги мої, котрі вірнії,
Конї сїдлайте, зброї збирайте.
Беріт же собі та сніпки стрілок,
Та сніпки стрілок, тугії луки,
Тугії луки, острії мечи,
Бо поїдемо та на Львів город.
Гайноє паня коником грає,
Коником грає, мечем звиває,
Мечем звиває, військо збирає.
Ой вижше, вижше, та під Львів ближше,
Пустив стрілбойки попід муройки,
Ой вдарив же ми а в камяницю,
А в камяницю старшого пана.
А зійшли ми ся та всї міщане,
Та всї міщане, ай всї Вірмяне.

Стали-ж они си раду радити:
Який маеме дарунок дати?
Раду радили, дарунок дали,
Дарунок дали: сив кониченька.
Увели йому сив кониченька,
На то не гадано, далї войовано.

Ой вода, вода, човном хитае.
Щож у тім човнї? Гайное паня.
Що за панятко? Щож він там дïе?
Щож він там дïе? Стружічко струже,
Стружічко струже, огника кладе,
Огника кладе, золото топит,
Золото топит, зброïцю зливат,
Зброïцю зливат, на слуги волат:
Ой слуги моï, котрі вірниї,
Конї сïдлайте, зброï збирайте,
Беріт же собі та снïпки стрілок,
Та снïпки стрілок, тугиï луки,
Тугиï луки, остриï мечи,
Бо поïдете та на Львів город.
Гайное паня коником грае,
Коником грае, мечем звивае,
Мечем звивае, війско збирае.
Ой вижше, вижше та під Львів ближше.
Пустив стрілбойки попід муройки,
Ой вдарив же ми а в камяницю,
А в камяницю старшого пана.
Ой зійшли ми ся а всї міщане,
А всї міщане, ай всї Вірмяне,
Сталиж они си раду радити,
Раду радити, дарунок дати,
Дарунок дати: мису червоних.
На то не гадано, далї войовано.

Ой вода, вода човном хитае.
Щож у тім човнї? Гайное паня.
Що за панятко? Щож він там дïе?
Щож він там дïе? Стружічка струже,
Стружічка струже, огника кладе,
Огника кладе, золото топит,
Золото топит, зброïцю зливат,

Зброїцю зливат, на слуги волат:
Ой слуги мої, котрі вірнії,
Коні сідлайте, зброї збирайте.
Беріт же собі та сніпки стрілок,
Та сніпки стрілок, тугії луки,
Тугії луки, острії мечі,
Бо поїдете та на Львів город.
Гайноє паня коником грає,
Коником грає, мечем звиває,
Мечем звиває, війско збирає.
Ой вижше, вижше та під Львів ближше.
Пустив стрілойки попід муройки,
Та вдарив же ай в камяницю,
Ай в камяницю старшого пана.
Ой зійшли ми ся та всї міщане,
Та всї міщане, ай всї Вірмяне.
Стали они си раду радити,
Який маєме дарунок дати.
Раду радили, дарунок дали,
Дарунок дали: красну панночку,
Красну панночку в рутянім віночку.
За то дяковав, шапочку знимав,
Шапочку знимав, собі панну взяв.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 105. Михайло Медвецький зі Славська.

E.

Наш паниченько, наш молодень-
[кий,
Молодий пан, молодоє паня,
Все на гуслоньки грає!*
Ой казав собі коня всїдлати,
Коня всїдлати, хоче їхати,
Хоче їхати вивоювати.
Став собі кошем переді Львовом,
Пустив стрілоньки попід муронь-
[ки.
Ой як бє, так бє, а все у Львів-
[град.
Виходять д' нему а всї міщани,
А всї міщани, а всї Ормяне,
А всї міщанки, а всї Ормянки.
Виносят єму полумисок злота:
»На-ш тобі дари, не псуй нам
[мури!«
Він тоє бере, тай не дякує,
Тай не дякує, назад вступує.
Наш паниченько і т. д.
Виводят єму коника в сїдлї,
Коника в сїдлї, шабельку в сріблї:
»Наш тобі дари і т. д.
Наш паниченько і т. д.
Виводят єму ґречную панну:
»Наш тобі дари, та не псуй мури!«
Він тоє бере, баржо дякує,
Баржо дякує, тай не вступує.

Креховичі, 1863.

Ж.

По загуменю пшеницю сіє,
Пшеницю сіє, злото[10]) лілїє,
Гордий[1]) молодец [ ][2]),
Личко вмивае, коня сїдлае,
Коня сїдлае, зброю збирае;
Бере він собі сніпок стрілок,
[А на сам перед][3]) золотий лучок.
[ ][11])
Та[4]) до батенька він промовляе:
»Най се батенько борзо збирае,[5])
Бо[6]) поїдемо та до Галича«.
Ой вiступали[12]) всї Галичане,
Всї Галичане, з міста міщане:
Просимо тебе, гордий[1]) молодче,
На мису злота, на чашу[7]) вина,
На ґречну[8]) панну, на Вірмяночку.
[ ][13])
[А він на тое нічо не дбае,][9])
Попід домоньки стрільби пускае.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 93. Яким Дїдух із Розгірча.

Відміни: Рукоп. Оссол. ч. 2411, II, 157. [1]) Гожий; [ ][2]) Личко вмивае [ ]; [3]) Собі найперше; [4]) А; [5]) Зберае; [6]) Ой; [7]) Часу (!); [8]) Кречну; [ ][9]) Він на те зовсе нич не глядае; [10]) Злотом.

Рук. Осс. к. 173—174: [ ][11]) Золотий лучок, ясну шабельку; [12]) Виступали; [ ][13]) На Вірменочку, на міщеночку [ ][9]).

З.

Ой гордий, пишний, молодий пане!
Наш пане! Молодий пане, все [на конику іграеш!*
Почев се панок в війну збирати,
Его матїнька тай віправляла,
Тай умлївала, наказувала:
Їдь же, синочку, та на війночку,
Не віпереджай усю війночку,
Не оставай се з заду війночки,
Змагай, синоньку, в серединоньку.
Овін матїньки та ніж не слухав;
Іно се вчинив серед Галича,
Став си табором під самим муром.
Ой як бе, так бе у самий ринок.
Віхапуут се всї Галичеве,
Всї Галичеве, предні панове.
Звідуут же се, що то за панок?
Ми би го знали, чим даровати,
Чим даровати, щож йому дати.
Вівели йому коника в сїдлї,
Коника в сїдлї, в щирім золотї.
Він тото узяв, шипочки не зняв,
Став си табором під самим муром.
Ой як бе, так бе а в самий ринок.
Віхапуут се всї Галичеве,
Всї Галичеве, предні панове.
Ізвідуут се: Що то за панок?
Ми би го знали, чим даровати,
Чим даровати, щож йому дати.
Вінесли йому мису червоних;
Він червоні взяв, шипочку не зняв,
Став си табором під самим муром.
Ой як бе, так бе, а в самий ринок.
Віхапуут се всї Галичеве,
Всї Галичеве, предні панове.
Ізвідуут се: Що то за панок?
Ми би го знали, чим даровати,
Чим даровати, щож йому дати.
Матїнька мовит: Мій тото синок!
Я го пізнала по уродоньцї,
По уродоньцї, по кошуленьцї.
На нїм кошулька як день біленька,
Тай уродонька барзо славненька.

Відводжаут му ґречну панночку.
Він панну узяв, шипочку зняв,
Шипочку зняв тай відклонив се,
З перед Галиче війском вступив се.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 89. Гринь Турчин із Синевідська.

I.

Ой серед сила сьвітлонька нова,
Гій дай Боже!*
А в тій сьвітлоньці самі молодці,
А межи ними ґречний панойко,
Ґречний панойко, ой Миханюнейко.
Що він там діє? Убірає сї,
Бо на війноньку ізбирає сї.
Сестричка єму хусточку даї,
Братуньо єму коня сьодлаї,
Матінька его тай наказуе:
Молодий хлопче, добре справуй сї,
На перед войска не показуй сї,
А з заду войска не залишай сї.
Молодий хлопець на то не дбаї,
Довкола Львова сив конем граї,
Сив конем граї, мичем звиваї.
Що мичем звийне, сам Львів сї здригне.
Виходят д нему з міста міщани:
Молодий хлопче, ни псуй нам Львів,
Ни псуй ти нам Львів, дамо ти оклін.
Виносят єму дві миси злота.
Він злото бире, та не дікуї.
Молодий хлопець на то ни дбаї,
Довкола Львова сив коним граї,
Сив конем граї, — мичем звиваї,
Що мичем звийне, аж Львів сї здригне.
Виходят д нему з міста Жидове:
Молодий хлопче, не псуй ти нам Львів,
Не псуй ти нам Львів, дамо ти оклін.
Виносят єму три миси срібла,
Він срібло бире, та не дякуї.

Нарешті Вірмени виводять йому гарну дївчину:

Він дївку бере, щиро дякуї,
Низько дякуї, до дому простуї.

Зап. у Корчмині, Равського пов. М. Яворський.

Відміни: Другий варіянт із тогож села виглядає так:

Поїхав Івасьонейко на війну з панами,
Війничу, ой ти війничу,
Ти молоденький паничу!
Винесли єму вилибі дари,
Вилибі дари, шепочку дали.
Він дари приймує та не дзінкує.

Далї виносять йому хустину, перстень, а нарештї виводять панну, по чім він відступає від облоги.

В вар. Антонюка з Буч. пов. виносять парубкови: кошулю, мундурец, чобітки, шабельку, але він не приймає аж дївчину. Приспів тут: Ой наш пан над всїми войскам найстарший.

К.

Ой служив (такий то) в польского кріле,
Лелїя! Та єго ноженьки в щирім золотї горіли!*
Ой служив, служив, вірненько служив,
О як гук так гук під Кітай гору.
Приїзде вони під Хотїн місто,
Ой жеснули се усї панове,
Вивели єму в сїдлї коника.
Він се на тоє анї поглянув,
Анї поглянув, шипочки не здоймив,
Шипочки не здоймив, низько се не вклонив.

Ой служив (такий то) в польского кріле,
Ой служив, служив, вірненько служив,
Ой як гук так гук під Кітай гору.
Приїзде вони під Хотїн місто,
Ой жеснули се усї Жидове,
Винесли єму полумисок гроший.
Він се на тоє анї поглянув,
Анї поглянув, шипочки не здоймив,
Шипочки не здоймив, низько се не вклонив.

Ой служив (такий то) в польского кріле,
Ой служив, служив, вірненько служив,
Ой як гук так гук під Кітай гору.
Приїзде вони під Хотїн місто,
Ой жеснули се усї міщане,
Вивели єму ґречную панну.
Він се на тоє барзо поглянув,
Барзо поглянув, шипочку здоймив,
Шипочку здоймив, низько уклонив се.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 95. Іван Кізїма з Порхови.

Л.

Ой гордий, пишний, пане Іване,
Ой дай Боже!*
Тож собі гордо ти починаєш,
Ой починаєш, войско збираєш,
Збираєш войско під Київ місто,
Що війском кивне, Київ сї здріг-
[не.
Всї Київляне сумненько ходят,
Сумненько ходят, радочку радят:
Чим би то панів перепросити.
Виносят єму миску червоних.
Ой він на тоє не подивив сї,
Шапочку не зняв, тай сї не вкло-
[нив.
Ой як бє так бє на Канів місто,
Що війском кивне.....

В II строфцї добуває „гордий молодець“ місто „Канів“. „Каняне“ виносять йому „сивка коника“. Він його не приняв. В III строфцї добуває „Львів“. Львовяне виводять йому „красную панну“.

Ой він на тоє но подивив сї,
Шапочку здоймив, тай сї уклонив.

Зап. 1900 р. Іван Балаш у Ляхівцях, Богородч. пов.

Відміни: В вар. Д. Єндика з Зазулинець, Заліщ. пов. такий початок:

Ой у Києві там на мураві,
Віходит ми там вороне стадо,
Межи тим стадом найменший коник.
Ой обібрав си білий молодець:
Я го спіймаю тай осїдлаю,
Сяду й поїду Львів розбивати.
Пустив стрілоньки попід муроньки,
Віходят д нему з міста міщане,
З міста міщане, пани Львовяне і т. д.

М.

Ой гордий, пишний, пане (Іване),
Ой дай Боже!*
Тож собі з горда тай починаєш,
Попід Білоград коником граєш.
Ой граєш, граєш, в нїчім не дбаєш,
Нї в чім не дбаєш, коня стягаєш.
Що конем зверне, земля сї здригне.
Оберне війско від сходу сонця,
Заграют труби, як грім на небі,
Блиснут мечами, як мовна в небі,
Пустят стрілочки, як дробен дощик,
А вдарит з гармат я в Царів-город,
Аж сї паркани порозсипали,
Всї сї Жидове задивовали,
Чим би го, нїчим перепросити.
Виносят єму миску червоних,

А він на тоє не подивив сї,
Не поглядає, шапку не здійме,
Шапку не здійме, не подякує.
Оберне військо з полудня сонця.
Конем оберне, земля сї здрігне,
Заграют труби, як громи в небі,
Пускат стрілочки, як дробен дощик,
А вдарив з гармат я в Царів-город,
Аж сї панове задивовали.
Стали панове раду радити,
Чим би го, нічим перепросити.
Виводят єму коника в сїдлї,
А він на тоє не поглядає,
Не поглядає, шапку не здійме,
Шапку не здійме, не подякує.
Конем оберне з заходу сонця,
Заграют труби, як мовна в небі,
Пускат стрілочки, як дробен дощик.
А вдарит з гармат я в Царів-город,
Аж сї паркани порозсипали,
Всї сї Русини задивовали.
Стали Русини раду радити,
Чим би го, нічим перепросити.
Виводят єму панну молоду,
Панну молоду, та як ягоду.
А він на тоє все поглядає,
Все поглядає, шапку здіймає,
Шапку здіймає, перепрашає,
Перепрашає, панну витає.
А за сим словом, будь же нам здоров.

Зап. 1900 р. Іван Балаш у Ляхівцях, Богородч. пов.

Н.

Ой в лужку, лужку, на жовтім піску,
    Гой дай Боже!*
Ой там могилка срібна, висока,
На тій могилцї купочка людий.
Ой сиде, сиде, радочьку раде,
Радочьку раде, книги читают,
Книги читают, реду шукают.
Пан Грицко прийшов тай редок найшов,

Єк редок найшов, в сам перед пішов.
Ой пішов же він у славне місто,
В славнеє місто, до Городенки,
Лучок здоймає, в місто стріляє.
Ой як же змірив, тай так уцїлив,
Тай вцїлив же він у саму браму.
Виходе д нему всї городчане,
Всї городчане, славні міщане,
Виносе єму шепку золота.
Вин на тото си не вноглядає,
Лиш лучьок бере, в місто стріляє,
Та встрілив же він у саму браму.
Виходе д нему всї городчане,
Всї городчане, славні міщане,
Виводе єму під сїдлом коня.
Вин на тото си не поглядає,
Лиш лучьок бере, в місто стріляє.
Ой як ізмірив тай так уцїлив,
Тай так уцїлив у саму браму.
Виходе д нему всї городчяне,
Всї городчяне, славні міщяне,
Виводе єму ґречную панну.
Вин панну узев, шепочьку здоймив,
Шепочьку здоймив, з низка си вклонив,
З низка си вклонив, красно декував.
Шестя, здоровя, наш милий брате,
Наш милий брате, наш брате Грицку.

Зап. в Кобаках, Косівського пов. від Єрини Подюк 1911 р. М. Тимяківна.

0.

Гой в моста, в моста калинового,
Стоїт намета з білого шовку,
На тій наметї золотий стілчик,
На тім стілчику гречний молодчик,
Гречний молодчик, на імя хлопчик.
Поперед него служички его:
Держа шапочки за опушички,
Прося ся в него ді в гір на війну,
Дї в гір на війну по гречну панну.
Ни так вас пущу, сам з вами піду!

Гей як ся взяли тай поїхали.
Лиш виїхали за першу гору,
Блисли мечами як сонце з хмари,
Аж ся селяни поналякали,
Поналякали, до ради стали.
Взяли радити, взяли гадати,
Що би сему пану за поклін дати.
Винесли єму миску чирвоних,
А він на тоє не подивив ся,
Шапочки ни зняв, не поклонив ся.

Друга строфка така сама, лиш замість: „Блисли мечами як сонце з хмари аж ся селяни“ кажуть: „вдарили кіньми як грім на небі, аж ся міщани“. Дальше замість: „миску чирвоних“ кажуть: „Коника в сїдлї, шабельку в сріблї“.

Остатня строфка ось яка:

Гей як ся взяли тай поїхали.
Лиш виїхали за трету гору,
Казав гармати нарихтувати.
Як з гармат двигнув, аж ся мур здригнув,
Аж ся панови поналякали,
Поналякали, до ради стали.
Взяли радити, взяли гадати,
Що би сему пану за поклін дати:
Вивили єму гречную панну.
А він на тоє тай подивив ся,
Шапочку здоймив тай поклонив ся.
Від сего слова та бувай ми здоров,
Та бувай ми здоров, гречний молодчик,
Гречний молодчик, на імя хлопчик.

Зап. Ст. Томенчук, Сапогів, Борщів. пов.

П.

Ой у садочку я в черешневім
    Гой дай Боже!*
Я в черешневім тай у вишневім
Стоє жовнери з буйна всї вбрані.
Віїздит ід ним пан Заведович,
Став з ними в плече тай до них рече:
Жовнери-ж мої, з буйна убрані!
Ой поїдемо в Угор на войну,
В Угор на войну, по вгорску панну.
Ой поїдемо-ж за першу й гору,

Блисним мечеми, як луна в хмарі.
Ой поїдемо за другу й гору,
Гримнемо з ґвирів, як дробен дощик.
Ой поїдемо за трету й гору,
Гримнимо з гармат, як грім на небі.
Аж си й Вугренци поналїкали,
Поналїкали, до землї впали.
Віносїж єму кіпилюх гроший.
Гой він на тоє нї подивив си,
Шепкі не здоймив тай си не вклонив;
Ой будем бити, мури ломити.
Шо мур уломит, сїм брам утворит,
Аж си й Вугренци поналїкали,
Поналїкали, до землї впали.
Віводеж єму коня сивого,
Коня сивого й нарідженого.
Гой він на тоє нї подивив си,
Шепкі не здоймив тай си не вклонив:
Жовнери-ж мої, з буйна убрані!
Ой будем бити, мури ломити.
Шо мур уломит, сїм брам утворит.
Віводїж єму угорску й панну,
Віводї д нему я два й Вугринци,
Я два й Вугринци, єго шуринци.
Вівели й д нему угорску панну:
Гой він на тоє барзо вдивив си,
Шепочку здоймив, з низка й си вклонив.
Гой стій, погоди, наш милий зетю,
Бо у нас сестра барзо й маленька!
Не вміеж вона шити й робити,
Шити, робити, золотом ткати.
Ой єж бо в неї ненька старенька,
Ненька старенька, в Бога вірненька.
Гой навчит її шити, робити,
Шити, робити, золотом ткати.
Чесний, величний, пане ґосподарю!
Вінчуєм тебе щістїм, здоровєм,
Сьвітим рождеством, тай новим роком,
Гой новим роком, тай довгим віком.

Семаківцї, Колом. пов.

Р.

Ой рано, рано куроньки піли,
А ще найраньше устав наш паночок.
Ой устав, устав, три сьвічки всукав:
При єдній свічці личенько вмивав,
При другі свічці чобітки вбував,
При треті свічці кошуленьку вбрав,
А при вгарочках коника всїдлав.
Ой всїдлав, всїдлав, сїв тай поїхав.
Казав він восько шереґувати,
Шереґувати, панни шукати,
Панни шукати, Львів розбивати.
Понад Львів кине, аж Львів сї здрігне,
Пустит стрілоньки попід муроньки:
А всї муроньки порозбивало,
А всї міщани понапуджало.
Виходи д нему двоє міщанів,
Винесли єму пів сота злота:
Він тото бире, тай не дзїнькує.
Казав він собі восько збирати,
Восько збирати, панни шукати.
Пустив стрілоньки попід муроньки:
А всї муроньки порозбивало,
А всї панови понапуджало.
Виходи д нему двоє пановів,
Виводит єму ґречную панну,
Він єї бире, файно дзїнькує.

Від Николи Пица в Каміни, Калусь. пов. зап. А. Мусянович.

С.

Ой у Вельмові на оболонї,
Грай коню, грай кониченьку, грай вороненький,
Грай під Хведусем молоденьким, грай коню!*
Збирала ся война, вся їх рівня.
Захотїли вони царя звоювать,
Царя звоювать, царівну узять.
Царя не звоювали і царівни не взяли.
Унесли йому пучок стрілочок:
Він того не взяв,
Шапочки не зняв,
І не поклонив ся.

Унесли йому миску червінців:
Він того не взяв,
Шапочки не зняв,
І не поклонив ся.
Увели йому панну в наряді:
Він панну узяв,
Шапочку ізняв,
І поклонив ся.
Бувай же здоров, пане Хведусеньку і т. д.

Збірка Бодянського.

Відміни: Відривок Ів. Манжури з Алексіївки, Алекс. пов. виглядає так:

Серед моря військо стояло,
Грай море, грай,
Радуй ся, земле. до віку.*
Військо стояло, ладу не мало;
Петречко прийшов, військові лад найшов,
Військові лад найшов, сам в перед пішов,
Сам в перед пішов до чужого царя:
Ти чужий царю виходь на війну,
Ми твоє військо усе рознесли!

Другий вар. І. Манжури з Мурафи, Богодухів. пов. цілий; перші дві стрічки такі:

Ой за гору, за камяную,
Військо стояло, ладу не знало.

Замість останніх двох стрічок: Вивели йому коня у наряді, але він навіть не дивить ся так, як і на пару жупанів та блюдо червінців. А як вивели дівчину:

Та взяв дівчину за білу руку,
Повів дівчину в нову світлоньку.

Т.

Чи дома, дома наш пан господарь?
Грай коню, грай, кониченьку воронесенький,
Під Юрасечком молодесеньким!*
Немає дома, в царя при дворці.
Що він там робив? Три суди судив.
Висудив собі три городочки:
Первий город що слава[1]) Глухов,
Другий город що слава[1]) Київ,
Третій город що слава[1]) Ніжин.
Що із Глухова вивели йому коня на ряду[2])
Він той дар приняв, шапочки не зняв,

---

[1]) Замість „славний Глухов“, „славний Київ“.

Шапочки не зняв, не поклонив ся.
А із Києва винесли йому блюдо червонців.
Він той дар прийняв, знов шапочки не зняв.
А із Ніжина вивели йому дівку в наряду.
Він той дар прийняв, шапочку ізняв,
Шапочку ізняв ще й поклонив ся.
Ми-ж тебе, Юрочко, не понизаєм,[1])
Святим Рождеством поздоровляєм.

Записав 1906 р. В. Яблоновський у м. Ніжині, Чернигівської губ.

Паралелї: А. Малинка, Сборн. матеріаловъ, ст. 93—94, ч. 128. — А. Метлинскій, Народ. южнор. пѣсни, ст. 334—335. — В. Антоновичъ и М. Драгомановъ, Историч. пѣсни, ст. 14—22, ч. 4 і ст. 69—70. — П. Чубинскій, Труды, Ш, ст. 276—277, ч. 5; ст. 281, ч. 14; ст. 282, ч. 16; ст. 295—297, ч. 32. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 54—55, ч. 4; ст. 62—65, ч. 14—17; ст. 162—164, ч. 16; Ш, ст. 22—23, ч. 29; ст. 46—48, ч. 20; ст. 50—51, ч. 24; ст. 53—55, ч. 29; ст. 56—58, ч. 31—32; ст. 114—115, ч. 1—2; ст. 126, ч. 1; ст. 129—130, ч. 3. — Ів. Колесса, Гал. р. нар. пісні, ст. 3, ч. 4. — Ż. Pauli, Pieśni, I, ст. 139—140, ч. 4. — O. Kolberg, Pokucie, I, ст. 104—105, ч. 10; ст. 114—115, ч. 19. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 647—659, ч. 55; ст. 660—661, ч. 56. — Pieśni ludu krakowskiego, zebrał J. K., 1840, ст. 90. — А. Терещенко, Бытъ рус. народа, VII, ст. 74—75. — Семейная библіотека, 1885, ст. 18—19. — Мета, 1863, ст. 165—166. ч. 2. — Правда, 1868, ст. 563, ч. 2; — 1877, ст. 300—301, ч. 4. — В. Шухевич, Гуцульщина, IV, ст. 90—94, ч. 6—9. — В. Кравченко, Етн. матеріяли, ст. 25—26, ч. 62.

186. Визов царя на поєдинок.

А.

Ой хиче, хиче вода човноньком,
Дунаю! Гей Дунаю, тиха во-
[донько помалу!*
А в тім човнику гордий пановько,
Гордий пановько, (чом Івасенько):
Ой сидит, сидит, струженька
[струже,
Струженька струже, огника кладе,
Огника кладе, кітли обливат,
Кітли обливат, царя візиват:
Ой війди, війди, царю турецкий,
Ой най ми собі посли урчеме,
Посли урчеме, кіньми прійдеме,
Кіньми прійдеме, меча утреме.
Єдну войноньку шевцьом вішием,
Другу войноньку огнем віпечем,
Трету войноньку в Дунай заже-
[нем.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 94. Пилип Саблаташ із Тишевниці.

Б.

Ой краєм, краєм, краєм Дунаєм,
Славен єси, Боже, в всему
[світу і в небі!*
Їздит, поїздит гордоє пане,
Турского царя барз викликає:
Ой війди, війди, турецкий царю,

[1]) Замість „не понижаєм“, бо Ніжинцї шепелявлять.

Нехай ми собі поговоримо,
Свої коники випробуємо,
А ясні мечики вимоцуємо:
Чий коник швидший і мечик
[тверднший?
Нашого пана, ой пана Йвана,
Ой коник швидший і мечик тверд-
[ший.
Турского царя барз позневажив,
Ой позневажив, під меч положив.
Зтяв головочку на купієчку
Тай приніс єї у свої краї,
Людем на хвалу, собі на славу.
Будь нам здоровий, ґречний па-
[ничу,
Не сам собою, з татом, з маткою,
З татом, з маткою, з усев челядкою.
Дай тобі, Боже, щістє, здоровє,
Щістє, здоровє на челядочку,
А на двір щістє, на худобочку,
На худобочку, на роговую,
На роговую, тай на всякую.
Дай тобі, Боже, а в гумнї стіжно,
А в гумнї стіжно, на току мірно,
На току мірно, в городі зільно,
В городі зільно, в пасїцї рійно,
В пасїцї рійно, а в дому збрійно,
Аби ти ходив межи стогами,
Як ходит місяць межи звіздами.
А за цим словом, будь же нам
[здоров!

Красноставцї.

Паралелї: Я. Головацкій, Народ. пѣсни, Ш, ст. 50, ч. 23. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 700—702, ч. 67. — П. Чубинскій, Труды, Ш, ст. 278, ч. 8. А. Меглинскій, Народ. Южнор. пѣсни, ст. 339.

187. Цар у полонї.

А.

Ой на толоці та на муравці,
Ой раненько!*
Ой король руский коником грає,
Коником грає, війско збирає,
Турского царя все візирає:
»Ой виїдь, виїдь, ти турский царю,
Та на толоку та на мураву,
Покажи славу, ти турский царю!«
»Як би я не знав, війска не зби-
[рав!«
Ой все наш панок коником грає,
Коником грає, мечем звиває.
Як панок наш тяв, то тур-царе
[стяв.
Ой взяв-же єго попідлї коня,
А повіз єго я в ческу землю.
Я в ческій земли королем будеш!
А взяв же єго по пужареви,
Чорний пужарец ножечки коле,
Ножечки коле, все підбуджає,
Що слїди кровцє все залїтає,
А чорний ворон все займає,
А з слїдів кровцю все віпиває.
Ой ти паночку, ґосподаречку!...

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 37. Дмитро Попович із Хутькова.

Б.

Ой гордий, пишний[1]) пан ґосподарю,[2])
Пан ґосподарю, чом (такий то),
З горда ти собі та[3]) починаєш,

Сивим коником бай вігриваєш,
Коником граєш, царе візиваєш.[4])
Скорож го уздрів,[5]) тай мечем ізвив,
По біля[6]) коня, блисько стремена.
Ой цар невірний красно се просит:
»Віте,[7]) пусти мнє, віте,[7]) зотни мнє!«
»Нїт, не пущу те, нїт, не зотну те.
Ой повезуж те та[8]) в руску[9]) землю,
А в рускій[10]) земли короле нема,
На королицю тай на столицю!«
Ой поведуж те чорним пожаром,
Ой чорний пожар ніжки підпалив,
Що-ж єму з ніжок кров вїступає,
Кров вїступає, слїд затапає.
А чорний ворон бай залїтає,
Та єго кровцю бай попиває.
Біг му послужив, коник сє схопив,
Ухопив же го побіля[6]) коня,
Побіля[6]) коня, блисько стременя.

Відміни: Рук. Осс. 2411, т. II, к. 157. [1]) Гордий і пишний; [2]) господару; [3]) бай; [4]) візираш; [5]) узрів; [6]) білї; [7]) війте; [8]) нема; [9]) рускую; [10]) рускі. Також 2411, т. II, к. 166.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 39. Василь Григоряк з Ясеня.

B.

Ой рано, рано кури запіли[1]),
Наш пан оґречний найраньше устав,
Найраньше устав, три свічі всукав:
При першій свічі — личенько вмивав,
При другій свічі — шубоньки вбирав,
При третїй свічі — слуги побуджав:
Ой слуги, слуги, треба вставати,
Коня сїдлати, у Львів їхати,
Їхати у Львів — стеречи Бродів.
На другу нічку пристеріг собі
Коня ляцкого, царя пільского,
Царя пільского, Бога нашего.
Веде він єго, а все полями,
А все полями, все пужерами.

---

[1]) За кождим стихом додає ся: „Ой дай Боже!“

Пужар тоненький а в ніжки колить,
А в ніжки колить, а в ручки болить.
Червона кровця слід запливає,
А чорний ворон все залїтає,
Все залїтає, кровцю спиває.
А цар до Бога все промовляє:
А Боже, Боже, або мнї пусти,
Або мнї пусти, або мнї зїтни.
Яж тї не пущу, я тї не зїтну.
Поведу-ж тебе а в ляцку землю,
А в ляцкій земли королем будеш,
Миром наплодиш мир православний,
Мир православний, дім ґосподарний,
Ой рік до року, ой вік до віку.

Зі збірки Богдана Заклинського, Ославп Чорні, Надвірн. пов., зап. Юрій Мельник, 1905.

Г.

Гей пане Дмитре, ти спиш, буяєш,
Ти спиш, буяєш, нїчо не знаєш,
А в твоїм саду Турки займають,
А в твоїм садї тай винограді.
Ой займили они долів пісками,
Долів пісками, мівкими бродами.
Ой слуги мої бардзо вірнії!
Сїдлайтеж менї сив кониченька,
Пійду в погоню, чей їх здогоню.
Скоро здогонив, на ніч обложив;
Скоро ся зняли, в той раз ся стяли,
Аж їм коники поприпадали,
Аж їм шабельки повиперхали,
Аж їм шапочки тай поспадали.
Ой як Бог поміг, Дмитро переміг,
А імив коня близко стримина,
А на тім кони тай ще короля.
Ой пане Дмитре, альбо мя зотни,
Альбо мя зотни, альбо мя пусти!
Я тя не зотну, я тя не пущу;
Я тебе веду у свою землю.
Я в своїй земли правди добуду,
Правди добуду, королем буду.
Ой вийдїт ви д нам, подякуйте [нам,
Ой що ми вам защебетали,
Ой як ластівка при нових сїнех,
Ой як соловій при лузї тузї.

Зап. Юр. Федорчук у Джурові.

Д.

Ой шо ж то в полї забовванїло?
Ой дай Боже!*
Ой шо ж то в полї забовванїло?
Святий вечір.*
То ж Павлечко з войни іде,
З войни іде, коника веде,
Побіля коня — турського царя.
А за ним біжить турецький му- [жик:
На тобі коня, верни нам царя!

Коня не озьму, царя не верну.
Поведу царя в свою сторону,
Отцю на хвалу, панам на славу.
Ой дай Боже!
Отцю на хвалу, панам на славу.
Святий вечір!

Мурахва, Богодухів. пов. зі збірки Ів. Манжури.

Паралелї: В. Антоновичъ и М. Драгомановъ, Историч. пѣсни, I, ст. 23—31, ч. 6. — Кіев. губ. Вѣдомости, 1870, ч. 11. — А. Метлинскій, Южнор. нар. пѣсни, ст. 339. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 29—30, ч. 40—41; III, ст. 101—102, ч. 1; ст. 128, ч. 1. — П. Чубинскій, Труды, III, ст. 179, ч. 10; ст. 282—283, ч. 17 ст. 291, ч. 24. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 700—702, ч. 67. — В. Шухевич, Гуцульщина, IV, ст. 95—96, ч. 11. — В. Кравченко, Етноґр. матеріяли, ст. 25; ч. 61.

188. Парубок відбирає полон.

А.

»Ци спиш, ци чуєш, пан ґосподарю,
Пан ґосподарю, на імє (Йванку).
Ой як же ти спиш, Біг із тобою,
А як ти не спиш підней головку,
Побуди собі всю челядоньку.
Віявиж личко на оконічко,
А з оконічка на подвірічко:
Твоє подвіре орда забрала,
Орда забрала, Татаре взєли,
Татаре взєли, в полон займили,
Ой займили-ж вни а у свою землю.«
Ой ісхопив ся, перехрестив ся,
Та крикнув же він на свої слуги:
»Служеньки мої найвірнійшії!
Єдні віведіт коня перского,
Другі вінесіт меча острого;
Най я поїду, орду догоню,
Моє подвіря назад оберну,
Назад оберну, красче збудую.«
Як орду догонив та й і розгонив,
Своє подвіря назад обернув,
Побудовав го, красче як було.
Побудовав го а в три сторони,
А в три сторони, а в три перії,

А на четвертій церков збудовав,
Церков збудовав з трома вершечки,
З трома вершечки, з двома оконьцї:
Єдним оконцем сонїнько сходит,
Другим оконцем місєць заходит,
Райскіми дверми ґосподарь ходит,
Ґосподар ходит, все Бога просит.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 40. Павло Остапків із Глубокого.

Б.

Рук. Осс. 2411, II, к. 175 (з Кропивника):

Вітер повівав, Дунай висихав,
Дунай висихав, зїльом зарастав,
Зїльом, трепітьом, усяким цвітом.
Та тее зїле спасае звіря,
Дивное звіря, та тур оленец.
На головцїж єму девять ріжечків,
А на десятім терем збудован,
А в тім теремі ґречний молодец,
Ґречний молодец (такий то),
В віграни грае, красно співае.
Надійшов к нему батенько єго:
»Ти, сину, сидиш, нїчо не видиш.
Твоє Підгіря орда забрала,
Орда забрала, долів загнала«.
Ой ісхопив ся, перехрестив ся,
Та крикнув же він на свої слуги:
»Служеньки мої найвірнїйшії!
Єднї сїдлайте коня пирского,
Другі зострійте меча острого,
Най я поїду, орду догоню,
Моє Підгіря назад оберну,
Назад оберну, краще осаджу.«
Як орду догонив, тай ї розгонив,
Своє Підгіря назад обернув,
Назад обернув, краще осадив.
Ой осадив же три села людьми:
А одно село старими людьми,
А друге село парубочками,
А трете село панєночками.
Старії люди та всїм судили,
А парібочки в війску служили,
А паненочки шитїнько шили.

Відміни: До сього вар. зближуєть ся початок вар. Зеп. Грушкевича з Новицї, Калусь. пов., до якого причіплена ще колядка про коня, що й король не має такого. Те саме треба сказати про вар. А. Мусяновича з Каменя, Калусь. пов. За те вар. А. Яцкова з Кадобни, Калусь. пов. не має нїякої прищіпки.

В.

Ой по Дунайі, по тихе́сенькім,
Там поплавайи ґура́ль[1]) дженджє́рний,
А ў ты́м ґура́ли вельмо́жний па́нойко,
Вельмо́жний па́нойко, чом Васи́лейко.
Сут ко́ло йо́го слу́жейки його;
Ша́почки держа́т, стрі́лойки стройа́т:
О ўстава́й, па́ни, бо насту́па́йи

[1]) Корабель.

Пога́на віра, Ту̂рци й Тата́рци!
А у̂сыдла́йтеж ми бахма́тог' коньа́,
І пода́йти ми ей булат ша́бльу,
Ей булат ша́бльу, копійу у̂ ру̂ки!
Ой во́йіхали у̂ чи́стойи по́ли,
Ско́ро сьа зьньали́, за́рас сьа сьтьали́,
Аж ним[1]) ко́нички поприпада́ли.
Бахматим коньо́м у̂сьі́х Тата́р стоптау̂,
А була́т ша́бльоу̂ у̂сьі́х Ту̂рций зруба́у̂,
А копі́йийкоу̂ сла́войки дыста́у̂.
Будь здоро́вейкий, рости́ вели́кий,
Бі́лий моло́тче, чом Васи́лейку,
Ві́тцьу, ма́тери на утьі́шейку,
А ци́сареви на услу̂жейку
І бі́лим паньа́нкам на завита́ньє.
  Дай Божи!

Зап. в лютім, 1899 р. у Мшанци, Старосамбір. пов. від Гриця Олїщака Терлецького.

Г.

Ой рано, рано, кури запіли,
Сьвятий вечер — кури запіли!
Ой ще раньши, мати сина буди(т):
Вставай, синойку, вмивай личейку,
Вже нас облягли Турки, Татари,
Турки, Татари, Нїмцї з Ляхами!
Ой мамо, мамо, не бій ся того,
Но подай менї меча острого:
Турки, Татари мечем висїчу,
Нїмцїв з Ляхами конем видопчу.

Зап. у Стаях, Рав. пов. М. Яворський.

Відміни: З сим варіантом сходить ся близько вар. К. Денеґи і Ів. Стельмащука з Яструбич, Сокаль. пев., до якого прилучена ще колядка про розмову парубка з конем.

Д.

Пане господарю, ти спиш, буяєш,
Ти спиш, буяєш, а нїчо не знаєш,
Же на твоє подвіре Турки зайшли,
Же Турки зайшли я в сюю землю.
Ой устав, крикнув на свого цурю:
Ой цурю, цурю, ти вірний слуго!
Всїдлай ми коня, коня в стремінях,
Вбери ми хорта, хорта в ремеза,
Та най поїду за тими Турками;
Де їх здогоню, там їх розгромлю,

---

[1]) Їм.

В своє подвіря назад оберну,
Назад оберну я в свою землю.
Я в своїй землї три селї саджу,
Три селї саджу, а всї три ревних:
Я перше село самих стариків,
Я друге село самих парубків,
Я трете село самих дївочок.
Там, де старики, село зраджене,
Там, де парубки, село збуйнене,
Там, де дївочки, село веселе.

Зап. Дмитро Єндик. Зазулинцї, Залїщ. пов.

Е.

Ой чи є, чи є, наш панонько в дома?
  Гей вілїя, вілїя!*
Ой він є в дома, сидить конець стола,
Дрібний листок пише, о нїчім не слише.
Єго Подолейко Турки забрали,
Турки забрали, за Дунай загнали.
Ей слуги мої, на конї впадайте,
На конї впадайте, Турка здоганяйте.
Як го дожинете, голову зїтнете,
Моє Подолейко назад повернете.

Село Желдець, пов. Жовква, зап. Мих. Стронціцький.

Паралелї: Ż. Pauli, Pieśni, I, ст. 165—166, ч. 1. — Русалка Днѣстровая, ст. 37—38, ч. 2. — В. Антоновичъ и М. Драгомановъ, Историч. пѣсни, I, ст. 31—36, ч. 7—10. — А. Метлинскій, Народ. южнор. пѣсни, ст. 338.—Б. Гринченко, Этн. матеріалы, III, ст. 43—44, ч. 62. — O. Kolberg, Pokucie, I, ст. 101—102, ч. 8. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 34—35, ч. 48; III, ст. 130—131, ч. 4. — П. Чубинскій, Труды, III, ст. 273, ч. 2; ст. 275, ч. 4; ст. 422—423, ч. 151; ст. 431—432, ч. 168. — А. Потебня. Колядки и щедровки, ст. 703—706, ч. 68. — В. Шухевич, Гуцульщина, IV, ст. 99—100, ч. 16.

189. Поворот із війни.

А.

Ой рано й рано, кури запіли,[1])
А щи найранше пан (Іван) устав.
Ой устав, устав, три свічцї зсукав:
При одній свічцї личенько вмивав,
При другій свічцї суконьки вбиграв,

[1]) За кождим стихом додає ся „Гой дай Божи“ і то не тілько в сїй колядцї, але й у всїх, що не мають иншого приспіву. — Наколи колядують у кого знатнїйшого, то кождий стих повторюють два рави, що зветь ся „у два рыди колїдувати“.

При третій свічці коника всідлав,
Коника всідлав, з конем розмов-
[ляв:
Удармо, коню, на три сторонї:
Одна сторона та й Веньґірщина,
Друга сторона та й Московщіна,
Трета сторона та й Волощіна.
З Веньґірщини йде, Веньґерку
[веде,
З Московщіни йде, коникі жене,
З Волощіни йде, воликі веде.
Й а воликами — на хліб робити,
Й а кониками — в війську слу-
[жити,
Й а Веньґерочка — їсти варити.
Тай на здоровле, пане (Іване),
Будь Богу милий, рости великий,
Свому дедиви та й на услугу,
Свої ненечцї та й на утїху.
Віньчуїмо-ж тї щестїм, здоровем,
Щестїм, здоровем та й роком до-
[брим,
Та й роком добрим та й віком
[довгим,
Зеленим вінцем, кращов молодов.

Зї збірки В. Равлюка, 1890 р. Орелець, пов. Снятин.

Б.

А в недїленьку рано заграно,
Рано заграно і витрублено,
І витрублено тай на віноньку:
Хто сина має, нех вириджає,
А хто не має, нех си наймає.
Аж там батенько свого сина має,
Свого сина має і вириджає,
І вириджає і научає:
Будь ми, дитетко, розумненькое;
На перед войска не вибивай сї,
І з заду войска, не зіставляй сї!
А він же того тай не послухав,
Пустив коника в чистоє поле,
Розбив гармату барзо велику,
Барзо велику, ще й турецкую.
І вже синонько з віноньки іде,
Коником ґрає, сам сї втїшає,
Що ізвоював Турчининонька,
Везе копіеньку на позначенько.
А там людкове с церковцї идут,
С церковцї идут тай сї дивуют:
Що освітило село Вербицю?
Чоловічки мовлет: Місець то схо-
[дит.
Жіноньки мовлет: Зора зоріє.
Парібоньки мовлет: Наш то бра-
[тїйко.
Дївоньки мовлет: Наш то милень-
[кий!
Бувай же здоров, а біг молодче,
А біг молодче, на йме Василеньку,
А в своїм дому тай из батеньком,
Тай из батеньком, и з матїнькою,
Та из братїньком и с сестронь-
[кою,
Зі всею поспіля — челядонькою!
Щистенько на двір, на худобоньку,
Здоровле в той дім на челядоньку!

Зап. у Вербици, Жовків. пов. М. Цар.

В.

Ой із за гори встають тумани,
Славен, ясен, ой славен ясен,
[наш милий Боже на небесах!*
Тож не тумани, то с коней пари;
Тож не пара, козацькая слава.
Молодий Павлечко з війни приїхав,

Хвалиць ця конем перед королем,
Хвалиць ця лучком перед гай-
[дучком;
Та нема в короля — такого коня,
Та нема в гайдучка такого лучка.

Мурахва, Богодухів. пов. збірка І. Манжури.

Паралелї: В. Кравченко, Етноґр. матеріяли, ст. 26, ч. 63.

190. Пан Перемисльний.

А.

Ей в полї, в полї, в чистейкім полї,
Гей воли, гей сивейкії, гей воли!*
Там-же ми стоїт загородойка,
В тій загородойцї нова світлойка,
А в тій світлойцї округлий столик,
При нїм ми сїдит пан Перемисльний,
Перед ним пляше молоде паня.
На тім паняти рудая сукня,
На ножейках ма'т шнуровані бітки,
На бочейках ма'т кований пояс;
На тім поясї жовті ретязьки,
На тих ретязьках золотії ключі,
На голові ма'т павяний вінок,
На ручейцї ма'т золотий перстїнок.
Рудая сукня ізбу замітат,
Шнуровані бітки землицю точат,
Кований пояс бочки підперат,
Павяний вінок брез вітру шумит,
Золотий перстїнок брез огня горит.
А наш панойко з війни приїхав,
З війни, з війнойки, з Вгорской сторонойки.
Поз'їжджали ся к' ньому панове,
К' ньому панове, його братове,
Стали ся його вивідовати:
»Що там доброго в Угрох слишати?«
»Добрі слишано, бо юж поорано,
Юж поорано, злотом засяно,
Павяним перцом заволочено,
Золотим мечом загороджено«.

Я. Головацкій, Нар. пѣсни Гал. и Угор. Руси, II, ст. 71—72, ч. 1.

Б.

В нашого пана, пана крайника,
Писано, ей писано,
Злотом му терем писано.*
Тисові сходи, яворові сіни;
По сходах ходит молода пані,
Молода пані ключами дзвонит.
Помали дзвоніт, золоті ключі,
Помали дзвоніт, пана не збудіт!
Бо наш панойко з війни приїхав,
З війни приїхав, з Угорской землї.
Прийшли до нього та братя його,
Стали ся в нього вивідовати:
»Ой брате, брате, що там слихати,
Що там слихати в Угорскій зе-
[млї?«
»В Угорскій землї добре слихано,
Ой бо там вже є преч пооранo,
Злотом засїяно, заволочено,
Заволочено, преч погороджено«.
Дай же вам, Боже, счастя, здо-
А із своєю господинею! [ровя,
В стайници радість, в хижі ве-
Дай вам Боже! [селість,

Я. Головацкій, Нар. пѣсни Гал. и Угор. Руси, II, ст. 1—2, ч. 1.

В.

В нашого ксендза господарейка,
Радуй ся, радуй ся, земле,
Син нам ся Божий народив!*
Краснейко в нього і в дворі його:
Яворові сїнцї, тисові стільцї,
А на тих стільцях красна княнейка,
[нейка,
На тій княнейцї сріберний пояс,
На тім поясї злоцїсті ключі,
А на тих ключах жовті ретязьки.
А уже наш ксендз з Угор приїхав.
Посходили ся к' ньому ксендзове,
Самі ксендзове, його братове:
»Що там слихати в Угорскій зе-
[млї?«
»Угорска земля преч пойорана,
Яров пшеничков позасївана,
Стрицовим пірком поволочена,
Золотйм мечом обгороджена«.
Будь Богу слава з нашого слова,
Богу на хвалу, людьом на славу!

Я. Головацкій, Нар. пѣсни Гал. и Угор. Руси, II, ст. 13, ч. 18.

Паралелї: Я. Головацкій, Нар. пѣсни Гал. и Угор. Руси, II, ст. 4, ч. 6. — В. Антоновичъ и М. Драгомановъ, Истор. пѣсни, I, ст. 43—49, ч. 13.

191. Мила викупляє з неволї.

А у Львові, на замечку,
Ой Боже мій единий!*
Сидить панич на кріслечку;
Пишеть листи дрібненькії,
До батенька відсилає:
Ой батеньку, відкупи мі,
Сто талярів положи мнї.
А батенько руки ломить,
Сто талярів не положить.

Зам. батенька вставляєть ся далї: матінка, братонько, сестронька. В кінци:

А у Львові, на замечку,
Сидить панич на кріслечку;
Пишеть листи дрібненькії,
До милої відсилає:

Ой миленька, відкупи мі,
Сто талярів положи мнї.
А милая приступила,
Сто талярів положила.

Зї збірки Северина Левицького, Опільско, пов. Сокаль, зап. від Олени Ткачик, 1901 р.

Паралелї: В. Антоновичъ и М. Драгомановъ, Историч. пѣсни, I, ст. 102—106, ч. 34.

192. Княжич Іванко в темници.

А там на луках, на барз широких,
Там же мі горит терновий огник.
Сам молод, ей, сам молод!
Сам молодейкий на коничейку,
[сам молод!*
Кол' огня ходит широкий танець,
А в танцї ходит князя Іванко,
На головойцї сокола носит,
В правій ручейцї конїчка водит,
В лївій ручейцї гусевки носит.
Нїхто не видів, лем панскі слузи;
Скоро ввидїли, пану доповіли:
»Ой ідьте, ідьте, Іванка звязїте,
Іванка звязїте, ту го приведїте.
Соколойка пусьте до сокивницї,
Гусовки шмарте до гусевницї,
Конїчка вставте до кінничейки,
Іванка всадьте до темничейки«.
Соколик квілит, головойки хоче,
Гусевки граут, Іванка споминаут,
Конїчок гребе, до поля хоче,
Іванко плаче, до милейкої хоче.

Я. Головацкій, Нар. пѣсни Гал. и Угор. Руси, II, ст. 57, ч. 7.

Сей самий варіянт перероблений для дївчини:

Ей там на луках на Бадалївских,
Під бором, гей під бором,
Під зеленейким явором!*
Там мі дївчатко Бадалївчьатко,
Коника пасе, на гусевках грає.
Підслухали мі го панскії слузи,
Скоро підслухали, пану знати
[дали:
»Коники возьте до кінничейки,
А гусевки возьте пану до сьвіт-
[лиці,
А дївчьатко возьте, всадьте до
[темничейки!«
Коники ирзут пану в кінницї,
А гусевки граут пану в сьвітлицї,
А дївчатко плаче пану у темницї.

Я. Головацкій, Нар. пѣсни Гал. и Угор. Руси, II, ст. 82, ч. 17.

Паралелї: В. Антоновичъ и М. Драгомановъ, Историч. пѣсни, I, ст. 36—38, ч. 11. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 425—439, ч. 30.

193. Обрабованє Волохів.

А на них луках, на них широких,
Ялилуй, гей ялилуй,*
Господи Боже, помилуй!
Ген там Волоси церков муруут,
Ой коло споду камінїчейком,
А в серединї деревічейком,
А к' вершечкови сріблом, золотом;
Виділи ми то панскії слузи,

Скоро виділи, пану повіли:
Ідьте-ж ви, ідьте, Волохів возьміте,
Волохів возьміте, срібло заберіте,
Срібло, золото пану на славу!

Я. Головацкій, Нар. пѣсни Гал. и Угор. Руси, II, ст. 12, ч. 17.

194. Парубок садить сад

В нидїлейку поранейку
Там сад садив Івасейко.
Ой сад садив, Бога просив:
Зароди, Боже, райскії ябка,
Буду я мати на нидїлейку,
Свому батейку на дарунойко.

Далї строфка повторяєть ся, а замість батейку говорить ся: матїнцї, братови, сестричцї, миленькій.

Зап. у Віжомлї, Яворів. пов. А. Мусянович.

195. Парубок за волами.

Пішов Йвасунейко з волами ранейко.
Бринїли, бринїли воли, яко соколи,
А все сивейкі по поли!*
Прийшов до него батейко їго:
Красний синойку, чес до домойку!
До кінце дійду, до дому прийду.

В дальших строфках замість батейка вкладаєть ся: матейка, братойко, сестройка, милейка:

До кінце дійшов, до дому прийшов.

Зап. у Корчминї, Сокальського пов. Матв. Яворський.

196. Парубок при плузї.

А.

Чий то ми плужок найранче вийшов?
Рано, раненько, світи зоренько!*
Синочків плужок найранче вийшов.
Вийшов до него батенько[1]) его:
Чис вже, синоньку, йти до домоньку.
Я зараз там прийду, но з борозни вийду.
З борозни вийшов, до дому не йшов.

---

[1]) В дальших строфках: матїнка, братенько, сестричка — кождим разом зачинаючи від початку.

Чий то ми плужок найранче вийшов?
Рано, раненько, світи зоренько!*
Синочків плужок найранче вийшов.
Вийшла до него миленька его:
Чис вже, миленький, йти до домоньку.
Я зараз там прийду, но з борозни вийду.
Но борозни дійшов, до домоньку прийшов.

Зі збірки о. Мих. Мосори, Поручин, пов. Бережани.

Б.

Ой там за лїсом, за дубиною,
Штири воли плужок оре.
Віходит д него батенько его:
Ори, синоньку, мівко, дрібонько,
Будем сїяти яру пшеницю.

Далї виходить матїнка і каже сїяти жито, братенько — ячменець, сестричка— горошок, миленька — просо.

Ів. Колесса, Гал. руські нар. пісні, ст. 23, ч. 30.

197. Парубок у танци.

Там на воротю, на папоротю,[1])
Зелен румен на камени!*
Там Миханейко танцї виво́де,[2])
Танцї виво́де, все ў перед хо́де.[3])
Прийшов до него батейко его:
»Ой чис, синойку, чис ду домойку«.
»Ой зараз піду, но танцьи дійду«.[4])*)
Танчику[5]) дійшов, ду дому ни йшов.

(Дальше щедрівка повтаряеть ся: приходить матїнка, братейко, сестройка, в кінци милейка).

Прийшла до него милейка его:
»Ой чис, милейкий, чис ду домойку«.
»Ой зараз піду, но танцьи дійду«.
Танчику дійшов, ду дому прийшов.

Зїболки, пов. Жовква, 1912, запис. Яр. Пастернак.

Відміни: В вар. М. Стронціцького з Желдця, Жовків. пов. перша стрічка звучить: Там на горойцї в новій коршмойцї.
Приспів також відмінний: Там грае два брати, два янголойки на небі.

В вар. К. Поповича з Жовтанець, Жовків. пов.: [1]) Там в лїску, в лїску, на жовтім піску. [2]) Танчики води. [3]) Все переводи. [4]) Замість одної тут такі дві стрічки:

*) Також співають: танчику дійду, до дому прийду.

Чекай, батейку, най танчика дійду,
Танчика дійду, до дому прийду. [5]) Танчика.

198. Парубок косить.

А.

Пішов Йвасунейко рано з косою,
Бреніла, бреніла коса коло покоса з росою!*
Прийшов до него батенько его:
»Ой Йвасунейку, час до домойку«.
»Покоса дійду, до дому прийду«.
Покоса дійшов, до дому не йшов.

Дальше приходить матінка, братейко, сестройка, в кінци миленька:

»Ой Йвасунейку, час до домойку«.
»Покоса дійду, до дому прийду«.
Покоса дійшов, до дому пішов.

Запитів, пов. Львів, 1912 р. записав Яр. Пастернак.

Б.

Там за двором кирниченька,
Коло неї пшинеченька;
Там Петруненько пшиниченьку косить.
Бренїла коса коло покоса!*
Прийшла до него матенька его:
Час, Петруненьку, час до домоньку.
А я зараз піду, но покоса дійду.
Покоса дійшов, до дому не йшов.

Далі приходять тато, дідуньо, сестра, бабуня. Аж як прийшов по нього братчик, тоді пішов.

Зап. Грицько Апостол у Ласківцях, Теребовель пов.

Відміни: В вар. В. Свистуна з Сороцька, Скалат. пов. приспів такий: Ой рано, ой рано, барзо раненько по зорі. — В вар. М. Стронціцького з Желдця, Жовків. пов. приспів такий: Бренїла, бренїла коса коло покоса раненько (в Кукизові з тихенька).

В.

Пішов Івасьо рано косити,
Калина, калина мала.
Вода луженьки забрала!*
Вийшов до него батенько его:
Час, Івасеньку, час до домоньку!
Зараз я піду, покоса дійду.
Покоса дійшов, до дому не йшов.

Повтаряеть ся з початку; приходить матінка, брат, сестра, а парубок до дому не йде, аж на конець приходить миленька:

Час, Івасеньку, час до домоньку!
Зараз я піду, покоса дійду.
Покоса дійшов, до дому прийшов.
Бувай здоровий, ґречний паничу,
Ґречний паничу, чом Івасеньку!
Не сам з собою, з вітцем, і з маткою,
З вітцем і з маткою, дім із челядкою.
Здоровля в той дім на челядоньку,
Щастенька на двір, на худобоньку.

Зап. в Желдци, Жовків. пов. З. Тимкевичівна.

Відміни: В вар. В. Герчановського зі Станіміра, Перемишлян. пов. початок: Пішов Миханьо овес косити. — В вар. М. Царя з Миклашова, Львів. пов. початок: Пішов Федуньо гречку косити. — В вар. М. Підгірного з Охримовець, Збаразького пов. початок: Косив Василенько зелений вінсенько. — В вар. П. Рондяка з Розділович, Рудецького пов. приспів: Шуміла, шуміла коса коло покоса, шуміла. Парубка кличуть до дому: Ходи, Миханю, на сніданенько.

Паралєлї: Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 149—152, ч. 10. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 542, ч. 41.

Парубок грає на інструментах.

199. Парубок грає на дудочції.

Перед варуотьми крутая гара́,
Светий вечер!*
А на туой гаре шавко́ва трава.
Ой там (імя) коника пасе,
Коника пасе, в дудачку грае,
В дудачку грае, харашенько спевае.
Прийшла да його ненька старенька:
»Ой синку, синку, — синку (імя)!
Хто тебе навчив в дудачку грати?
В дудачку грати, харашенько спевати?«
»Була в кареля́ хароша дачка́,
Навчила мене в дудачку грати,
В дудачку грати, харашенько спевати«.
Ми-ж тебе (імя) не зневажаем,
З светим вечером паздаравляем.

Зап. 1911 р. Б. Чернявський в Козлї, Чернигів. пов.

Паралєлї: Б. Гринченко, Этногр. матеріалы, III, ст. 20—21, ч. 22, А (в вар. Б парубок грає на кобзї). — Кіев. Старина, 1887, I, ст. 185—186, ч. 2.

200. Парубок грає на клярнеті.

Ой в поли, в поли стоят намети,
Ой дай Боже!*
Стоят намети з білого шовку.
А в тих наметах стоят столики,
За столиками сидят панове,
Ой межи ними оден найстарший,
Оден найстарший, на імя Іван.
Ой сидит, сидит по конець стола.
Ой сидит, сидит, на клярнет грае,
На клярнет грае, красно співае.
На перед него гордовиночка,
Гордовиночка, царівна дочка,
Вигинае ся, вихитае ся,
Своего пана випитуе ся:
»Пане мій, пане, хто тебе навчив,
Хто тебе навчив на клярнет грати,
На клярнет грати, красно співати?«
»Навчила мене рідная мати,
На клярнет грати, красно співати.
А в меді — вині купала вна мні,
В шовкові хусьці завивала мні«.

Зап. 1900 р. Василь Басараб у Ляхівцях, Богородчанського пов.
Паралелі: Правда, 1877, ст. 300, ч. 3.

201. Парубок грає на китарі.

А.

Ой понад море золоті хатки,
А у тих хатках пан Матей сидит.
Ой сидит, сидит, в китарню грае,
В китарню грае, красно співае.
Хтож тебе навчив в китарню грати,
В китарню грати, красно співати?
Дядик мя навчив в китарню грати,
Мамка навчила красно співати.
Вінчуемо вас щастем, здоровем,
Щастем, здоровем, святим Роздіством,
Святим Роздіством, Ісусом Христом.
Не самий з собою, з вітцем, з мамкою,

З вітцем, з мамкою, сев колядкою.
І за сим словом ночуйте з Богом,
Богу хвала, вашеці слава!

Зап. від Федора Загарія Дмитро Єндик у Зазулинцях, Заліщ. пов.

Б.

Ой з гори, з гори вітрец повівав;
Гой дай Боже!*
Гой сине море ба й вісихає,
Зїлєм-васильком тай заростає,
Зїлє-васильок олень спасає.
Ой ти оленю дивяторогий,
Гой на дисятім дирен[1]) збудован.
Я в тім дерені нова світлиця,
Я в тій світлици ґрешний пан сидит.
Ой сидит, сидит, я в кита[2]) грає,
Я в кита грає, красше співає.
Пирид ним скачи Падуляночка,[3])
Падуляночка, крулева дочка.
Ой скачи, скачи, віхітує си,
Ґрешного пана віпитує си:
Хто-ж тебе навчив я в кита грати?
Я в кита грати, красше співати?
Мене навчила ненька старенька,
Ненька старенька, шьи й хорошенька.
Я в мід, я в винї купаючи си,
На білих руках хітаючи си.

Зап. Л. Киселиця, 1904 р. в Бергометї н. С.

Відміни: До сеї колядки була дочіплена при кінци друга: „Бог господарить," яку я відкинув. Її текст не зрозумілий уже вповнї теперішним колядникам, тому деякі слова поперекручувані: [1]) Дирен = терем. [2]) Я в кита грає = в китару грає. [3]) Падуляночка = Подоляночка. Другий вар. у тій самій місцевости записав Л. Киселиця 1906 р. Він має инший початок, узятий з иншої колядки. Пан грає так само в кита. Те саме подибуєть ся і в вар. С. Арсенича з Матієвиць, Колом. пов., де пан Роман „я в кіта" грає.

Паралелї: O. Kolberg, Pokucie, I, ст. 113—114, ч. 18.

202. Парубок грає на скрипцї.

А.

Віросла сосна золота, красна;
Ой дай Боже!*
Піт тоў соснойоў злоте кріселко,
Сидит під нейоў гордий паночок.

Сидит він, сидит, в скрипочки грайи,
В скрипочки грайи, красно співайи.
Пирид ним скачи Подольаночка.
Ой скачи, скачи, віхітуйи сьи,
Синка Іванка віпитуйи сьи:
Синку Йваночку, хтош тибе наўчиў
Ў скрипочки грати, красно співати?
Мати наўчила, ныч ни ўсипйила,
Ў зиленым вины вікупайучи,
Винним йаблучком піткидайучи.

Зап. в липни. 1902 р. в Коропци, Бучацького пов. від Тетяни Мельниченко.

Б.

Ой с полонини, від Буковини,
Ой дай Боже!*
Ой вийшла відти турма овечок,
Турма овечок, та бировечок.
За овечками хлопець молодець:
На скрипку грае, красно співае.
Ой прислухав ся духовний отець,
Та взяв ся его тогди питати:
Ой хто-ж то тебе навчив так грати,
Навчив так грати, красно співати?
Навчила мене ненька рідненька,
Як повивала, тай колисала.
Ой за сим словом святкуй нам здоров,
Можний паноньку, чом Іваноньку.
Вінчуемож тя щастьом, здоровльом,
Щастьом, здоровльом, віночком ясним,
Віночком ясним, дівчатем красним.

В Ракоді, незвісний записувач.

203 Парубок грае на орґанах.

А.

Ой в ліску, в ліску, в зеленім піску,
Стоїм ми, стоїт шовковий намін,
А в[1]) тім наметі золотий стільчик,
На тім стільчику гордий пан сидит,
Гордий пан сидит, на іме (Йванко).

Ой сидит, сидит, в віргани грае,[2]
В віргани[3]) грае, красно співае.
Приходет т[4]) нему три панни з Відне,[5])
Три панни з Відне[5]) в золоті, в сріблї.
»Біг помагай-біг,[6]) гордое пане!
Хто[7]) тебе навчив в віргани[3]) грати?«
»Навчила[8]) мене рідная мати,
Рідная мати в віргани[3]) грати,
В віргани[3]) грати, красно співати,
Три рази — рази в ночи встаючи,
А в вині, в меду все купаючи.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 101. Павло Останків із Глубокого.

Рук. Оссол. 2411, II, к. 174: [1]) На (!) тім; [2]) Гордий пан сидит, в віграни грае; [3]) Віграни; [4]) Д; [5]) Віднї; [6]) Помагай-біг, май-біг; [7]) Хтож; [8]) Навчилаж. Приспів: Ой дай Боже.

Б.

А з гори, з долу вітрець повіват,
 Гей дай Боже!*
Вітрець повіват, Дунай висихат,
Дунай висихат, зїльом заростат,
Зїльом, презїльом, всяким пахільом.
Спасае его сивий оленець,
На тім оленци тридисять рожків.
На першім рожку золотий терен,
А в тім теренци можний панонько.
А що-ж він робит? — В віргани грае!
Хто-ж тебе навчив в віргани грати?
Навчила мене ненька старенька
Ой устаючи три рази з ночи,
Три рази з ночи колисаючи,
Колисаючи, викупаючи,
Шовковим шнурком повиваючи.

Креховичі, 1863.

В.

Ой в поли, в поли близько дороги,
 Ой дай Боже!*
Стоїт садочок обгороджений,
А в тім садочку біла постїлка,
А в тїй постїлцї красное дитя.

Виїграний[1]) грає, красно співає.
Ой був же туди з давну гостинець.
Надїхали там три пани з війни:
»Майбі, помайбі, красноє дитя!
Хто-ж тебе навчив виїграній грати,
Виїграній грати, красно співати?«
»Навчила-ж мене рідная мати
В ночи, в північи повиваючи,
На руках мене все хитаючи,
Двома ябками забавляючи,
Трома орішки все цїтаючи.
Ой цїтав, цїтав, вицїтав коня.

Незвісний записувач.

Г.

У лїску, в лїску, на жовтім піску,
Росте деревце тонке, високе,
Тонке, високе, в корінь глубоке,
В корінь глубоке, в листок широке.
Під тим деревцем золотий стільчик,
На тім стільчику гречний пан сидить.
Гречний пан сидить, в дві грани[1]) грає,
В дві грани грає, красше співає.
Надойшли туди татуньо єго:
Хто-ж тебе навчив в дві грани грати,
В дві грани грати, красше співати?
Мене навчила матїнка моя,
Тонким прутиком вишваґаючи,
Червоним ябком вихитаючи,
Влоским оріхом вибиркуючи!
А за сим словом будь нам здоровий.

Новиця, Калусь. пов. зап. 1884 р. З. Грушкевич.

Д.

Ой ў поли, поли, ў широким поли,
 Гордоє! Гордоє паньй межи панами славноє!*
Ў широкім поли поблизь дороги
Ой стоя-же там я два явори.
Я ў тих яворах по конареви,
А ў тих конарах жоўта колиска,

---

[1]) В органи.

А ў ті колисці біла перина,
На тій перині білий молодчик:
Ой сидит собі, ў віргани грає,
Ў віргани грає, краще співає.
Держит у руці кидре-дереўце
Та струже, струже, як и малює.
Идут ид нему штири панове,
Ой штири пани та однорали:
Тай помай бі'! білий молодче!
Бодай здорови чотири пани,
Чотири пани та однорали!
Хто-ж кі так наўчиў ў віргани грати,
Ў віргани грати, краще співати,
Та так стругати, як малювати?
Мене наўчила моя нененька,
Та ні наўчила як ні тішила,
Колисочками віхітуючи,
Двома яблички вічіткуючи.
Та він си віграў коньи ў корольи,
У того коньи золота грива,
Золота грива коньи ўкрасила,
Коньи ўкрасила, уподобила.
На тім конику золоте сідло,
Тай на конику білий молодчик,
Конем літає, камінь лупає.
Білий молодчик камінь збирає,
Камінь збирає, у купу кладе,
Ў купи складає, церкоў будує,
Церкоў будує, Бог му поможе.
Так сподом иде, біл камінь кладе,
А ў середину суху ялину,
А при вершечку злоту кидрину.
Ой та церкоўцьи з трома верхами,
З трома верхами, з трома хрестами,
З трома хрестами, з трома вікнами,
З трома вікнами з райскими дверми.
А одним вікном зорьиют зорі,
А другим вікном исходит сонце,
Третим віконцем ангели ходьи,
Райскими дверми пречиста ходит.
Ангели ходьи, водицю носьи,

Пречиста Діва кошулю білит,
Сусу Христови, свому синкови.
Ой кошуленька, як сніг біленька,
Як сніг біленька, як лист тоненька
Та Христа кроўцеў накроплювана.
Та коли она накроплювана?
Коли Жидове Христа мучили,
Христа мучили, на хрест прибили.
З усько дрива кілки робили,
Ўсьикое дриво ўсе ни брало сї,
Ой сї не брало, бо сї ламало.
Та як зачьили з еви робити,
З еви робити, я ў перста бити,
Червива ева прокльита була,
Христа пробила, кроўцю пустила,
Тай кроўцьи тече єму труною.
Де кроўцьи кане, то церкоў стане,
Де сльоза роне, там вино родит.
На нїм кошулька як сніг біленька,
Як сніг біленька, як лист тоненька.
Та де ўна прана? — Ў края Дуная.
Де ўна кручена? — Турови ў розї.
Тай де сушена? — Ў горі ў яворі.
Та де тачьина? — Ў Львові на столї.
Та хтож її праў? — Божая мати.
Хтож її крутиў? — Божая мати.
Хтож її сушиў? — Буйнії вітри,
Буйнії вітри, ясне сонечко.
А Божа мати хоче заплати,
Ў праву рученьку ясну сьвіченьку,
Ў ліву рученьку ўсе проскуроньку.
Хто Христа убраў? — Два ангелоньки.
Як убирали тай відправляли
Из земного краю ў Бога до раю.
Тай за сим словом будьже нам здороў,
Ой здороў, здороў білий молодчик.
Ой рости здороў та не сам собоў,
Ой не сам собоў, з вітцем, матінькоў,
Від сего року аж до другого,
Поможи, Боже, діждати его.

Зап. від Ів. Мельника А. Онищук у Зеленици, Надвірн. пов.

Отся колядка може послужити за взір складаної з ріжних мотивів.

Паралелї: В. Антоновичъ и М. Драгомановъ, Истор. пѣсни, ст. 8, ч. 4. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 65, ч. 18. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 666–669, ч. 58.

204. Парубок трубить.

А.

Зачорнїла се Чорная гора,
Вийшла з за неї чорная хмара.
Али не є то чорная хмара,
Али но є то овец турмонька.
На перед овец гордий молодец,
Гордий молодец, бутеєц овец,
Бутеєц овец,....
Заперезав се чорнов ожинов,
За тов ожинов дві-три трубоньки:
Єдна трубонька та роговая,
Друга трубонька та міденая,
Трета трубонька та зубровая.
Та як затрубит та в роговую,
Та врадує се вся звір у поли;
Та як затрубит а в міденую,
Та врадує се вся риба в мори;
Та як затрубит а в зубровую,
Та врадує се весь мир на земли.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 98. Гаврило Фльока з Ясеня.

Б.

Ой із гір, із гір, а з полонини,
Війшлож ми відти турма овечок,
Ай а за ними три вівчарики,
Вінесли собі дві-три трубоньки.
Ой єдин вініс бай роговую,
А другий вініс бай костєную,
А третий вініс бай золотую.
Ой як затрубит я в роговую,
То чутиж було я в Московщину;
Ой як затрубит я в костєную,
То чутиж було я в Угерщину;
Ой як затрубит я в золотую,
То чутиж було попід небеса,
Попід небеса, аж на небеса.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 99. Михайло Бесагїй з Ляховець.

Відміни: В вар. З. Ходаковського, ч. 255: Приспів: В гаю, гаю, коло Дунаю — Коли парубок заграв на роговую:

Чути було на Україну.
Як же заграв на мідяную,
Вислухала (є) го Матїнка Божа:
Чий то синонько так виграває?
Далаж (вна) єму даровиноньку:
Красну панну в кріслї, коника в сїдлї,
Коника в сїдлї і нагайку в сріблї.

В.

Зачорнїла се Чорная[2]) гора[3]),
Війшла з за неї чорная хмара;[4])
Не є же тото[5]) чорна хмаронька,
Али є тото[6]) овец[7]) турмонька.
На перед овец[8]) гордий молодец[9]),
Гордий молодець[10]), (чом Іванонь-[ко).
Заперезав се чорнов[11]) ожинов[12])

За тов ожинов[13]) та[14]) три тру-
[боньки:
Єдна трубонька та роговая,
Друга трубонька та міденая,[15])
Трета трубонька щиро-злотная.[16])
Ой як затрубит а в роговую,
Пішов голосок ай попід лїсок.
Ой як затрубит а в міденую,[17])
Пішов голосок по верховинах.
Рук. Осс. (По верховинах, по поло-
[нинах).
Ой як затрубит в щиро-злотную,[18])
Пішли голоса попід небеса.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 100. Павло Остапків із Глубокого.[1])

Відміни: Рук. Оссол. ч. 2411, т. II, к. 155 і 173. [1]) Ясїнь, Глубокий; [2]) чорна; [3]) горонька; [4]) хмаронька; [5]) але не є-ж то; [6]) але но є-ж то; [7]) овець; [8]) війшов за ними; [9]) молодець; [10]) гордий молодець на перед овець; [11]) на перед овець — сякий то; [12]) чей; [13]) ожинкою; [14]) ожинков; [15]) дві; [16]) мідяная; [17]) та зубровая; [18]) мідяную; [19]) а в зубровую.

Приспів: Ой дай Боже!

В вар. Б. Заклинського з Посїча початок такий:

Ой із за гори чорная хмара:
Не є то хмара, то коний пара.
Ой на них сидит хлопчик молодчик,
Тримає собі всякую збрую,
Всякую збрую тай три трубочки.

Колиж парубок затрубів:

Ой учула то сама царівна:
Кобиж я знала, чий то син трубит,
Я би му дала своє царівство!
Твоє царівство зо мнов не рівно!

В вар. А. Мусяновича з Каміня парубок має:

Поза вжевочки три сверівочки — на яких грає.

В вар. К. Ганущака з Корничә, коли парубок затрубить:

Як він затрубит та в роговую,
Підут голоси долї рікою,
Як рибка вчула, аж сї здрігнула.
Хтож нам затрубив? Наш пан Василько.
Ой як затрубит у мідяную,
Підут голоса у темні лїса.
Як звірка вчула, аж сї здрігнула.
Хтож нам затрубив? Наш пан Василько.
Ой як затрубит та в золотую,
Підут голоса попід небеса.
Як святі вчули, засмутили сї,
Як грішні вчули, зрадували сї.

Г.

Ой ізза́ горі́, зза висо́кої,
Гей дай Бо́же!*
Там виступа́є си́няя хма́ра,
Не є то хма́ра, є то ста́денько,
Є то ста́денько, чо́рнї овечки.
За ні́ми іде ґре́чний молоде́ць,
Ґре́чний молоде́ць, чом (Іванень-
[ко).
Ой іде він, іде, три тру́би несе́:
Ї̈дна́ трубо́нька бай золотя́я,
Дру́га трубо́нька яворо́вая,
Тре́та трубо́нька бай ро́говая.
Як він затрубиў у ро́говую,
Пішли́ го́лоси по доли́ноньках,
По доли́ноньках, по рі́униноньках.
Як він затрубиў йа ў яворо́ву,

Пішли́ голоса́ ў те́мнії лїса́.
Як він затрубйў йа ў золотўю,
Пішли́ голоса́ попід небеса́,
По́під небеса́, аж на небеса.
А ўчўла то́є Бо́жая Ма́ти:
Коби я зна́ла, чий то син трўбит,
Чий то син трўбит, а́нгели бўдит,
Я би му да́ла піў місяче́нька,
Піў місяче́нька і піў со́нїнька
І піў со́нїнька, піў се́го світа,
І шче до того трўбу золотў,
Трўбу золотў, па́вну молодў.

Зап. у Кропивнику Нов., від М. Шкляря, 1901 р. В. Левинський.

Відміни: В вар. В. Басараба з Ляховець такий конець:

Дослухала ся Божая Мати:
Щож тобі, синку, за той глас дати?
Ой дам ти волю, щасливу долю.

Ростиж ти, сину, Богу на хвалу,
Богу на хвалу, людям на славу;
Татови, мамці на потїшеньку,
А добрим людім на порадоньку.

Вар. Б. Заклинського з Зеленого-Ріки зачинаеть ся:

По полонинцї, вой по строминцї,
Пасли леґінцї білії вівцї.
На правій ручцї носе три трубцї...

В вар. невідомого парубок має:

Ой за вжинками три турівочки.

Колиж на них заграв:

Ой зозріли ся а всї святії:
Ой а щож тото за така душа
Пускат голоса попід небеса?
То той молодець, що коло овець.

Д.

Ой за горою, за темненькою,
Гей дай Боже!*
Ходит стаденько барз ранесенько.
Стереже його гречний панонько,
Гречний панонько, чом Івасенько.
На нім сукенки кармазинові,
На нім чобітки сафіянові,
На нім шапочка маґеровая.
Ой маєж бо він та три трубоньки:
Єдну трубоньку та роговую,
Другу трубоньку та кендровую,
Трету трубоньку щиро злотую.
Як він затрубит у роговую,
Підут голоса по чистім полю.
Як він затрубит у кендровую,
Підут голоса по темних лїсах.
Як він затрубит в щиро злотую,
Підут голоса попід небеса.
Учулаж его Божая Мати:
Радаж бим знати, чий то синочок
Так красно грає, крашше співає.
Просилаж бим го на святий вечер,
На святий вечер на вечереньку,
На святе Різдво та на обідець,
А на Стефане та на снїдане.

А за тим словом бувай ми здоров,
Бувай ми здоров, гречний панонь-
[ку,
Гречний паноньку, чом Івасеньку.

Дай же ти, Боже, а в поли полон,
А в поли полон із усіх сторон;
Дрібні снопоньки, густі копоньки,
В оборі плідно, дома західно,
Дома західно та і радісно.

Нагуєвичі.

Е.

Й а в горах, горах, ба й по до-
[линах[1])
Пасут си туда біленькі вівці.
Коло тих овец ба й N. N. ходит.
Ой ходит, ходит, три трубці носит:
Першая трубка — ба й роговая,
Другая трубка — ба й медіная,
Третая трубка — срібла-золота.
Ой як затрубит й а в роговую,
Підут голоса й а в чисті поля.
Ой як затрубит й а в медінуую,
Підут голоса й а в темні ліса.
Ой як затрубит в сріблу-золоту,
Підут голоса попід небеса.
Єму небеса отворили си,
Д' вітцеви, д' матці, поклонили
Та й усі души заговорили. [си,
Лиш одна душа не говорила,
Вітцеви, матці ба й догорила,
В пєтницу рано в'на пошнідала,
В суботу рано не вмивала си,
В неділю рано до церкви не
[йшла.
Ой на здоровлє, ба й N. N.
Будь Богу милий, рости великий,
Свому дедиви — та й на услугу,
Свої неньці — ба й на утїху.

Від Т. Дмитрюка зап. В. Равлюк, 9 січня, 1891 р.

Відміни: В вар. В. Левинського з Ліктя конець такий:

Тай ся всї душки ізрадували,
Лише ся єдна не зрадувала,
Що вітцю-матці барз доганяла.

В вар. М. Куцериба з Тисовиці приспів такий: Шуміло, шуміло гіля тай зеленойки явіря. А конець:

А всї ся души ізрадували,
Хиба ся єдна не зрадувала,
Шо вітцю, матці все дославляла.
За матінойку в смолї кипіла,
За татунейка в кирви стояла.

Ж.

Ой ізза гірки, зза полонинки,
Вибігає-ж ми красна зоречка,
Перед зоречки чорна хмарочка,
Перед хмарочки ботеец[2]) овец,
Перед тих овец красний молодец.
Заперезав ся чом ожинкою,
А затичив ся трояким зїлем.
Ой узяв собі ба й три трубочки:

---

[1]) За кождим стихом додає ся „Гой дай Божи". [2]) Гурма або мішанє — прим. запис.

Єдна-ж бо трубка ба й ціневая,
Другая трубка ба й золотая,
Трета-ж бо трубка ай зубрів ро-
[жок.
Ой як затрубів а в ціневую,
Пішли голоси по всїх вершечках.
Ой як затрубів а в золотую,
Пішли голоси попід небеса.
Ой як затрубів а в зубрів рожок,
Пішли голоси по всїх долинах.
А дочула ся матїнка его:
Коби-ж я знала, же то мій синок,
Що то мій синок пустив голосок,
Просила-ж бим 'го на вечереньку,
На святий вечер на пшениченьку,
На святе Різдво на снїданечко.
Вінчуємо-ж тя, красний молодче,
Красний молодче, чом Николонько.

Зап. В. Посацький, Лолин.

3.

Полонинками, стромйнками,
Дай Боже, дай єму, Боже,
[шьисте, здорове!*
Ходе парубки з овечками,
Носе собі три трубочцї,
Три трубочцї при правім боцї:
Одна трубка й міденая,
Друга трубка й берестова,
Але трета золотая.
Єк затруби в берестову,
Бе голосами всїма полями.
Єк затруби в міденую,
Бе голосами всїма лїсами.
Єк затруби в злочистую,
Бе голосами пид небесами.
Загоне вивцї в нові кошьирки,
Самі приходе до світлоньки:
Треба нам, татку, дружиноньки!
За дружиноньку, синку, заждїте,
Білії вівцї бай допасїте!

Вой на многа лїт, ґречні парубки,
З витцем, из мамков, з вашов колядков.
Дайже вам, Боже, в городї зїле,
Ни забарит си вже вам весїле.
Вам колядочка, нам питя бочка;
Бочка ни бочка, хоть коновочка;
Бочка ни бочка, фльиша горівки,
Три сорокивцї старими грішми.
Вой на многа лїт, ґречнї парубки,
З вашов колядков, з витцем, из мамков.

Зап. в Жабю-Ільцї, Косів. пов. Б. Заклинський.

І.

Ой в лїску, лїску, на жовтім
Ой дай Боже!* [піску,
Ой в лїску, лїску, на жовтім
Свячий вечір.* [піску,
Семенко ходе, три труби носе:
Шо одну носе — та золотую,
А другу носе — серебряную,
А третю носе — та мідяную.
Ой як заграє у мідяную,
То чути його по всьому лїсї;

А як заграє в серебряную,
То чути його по усім світі;
А як заграє у золотую,
То чути його до пана короля.
Пан король каже: Коли-б же я знав,
Коли-б же я знав, чий то син
[заграв,
То я б за його — королівну отдав,
І приданого пів царства б дав.

Мурахва, Богодухів. пов. Збірка І. Манжури.

Паралелї: Ż Pauli, Pieśni, I, ст. 7, ч. 4. — Русалка Днѣстровая, ст. 41, ч. 6. — П. Чубинскій, Труды, Ш, ст. 291—292, ч. 25; ст. 405, ч. 132; ст. 464—465, ч. 28. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, П, ст. 59, ч, 10; ст. 60—61, ч. 12; ст. 610—611, ч. 50; Ш, ст. 52—53, ч. 27—28; ст. 61, ч. 36. — В. Шухевич, Гуцульщина, IV; ст. 87—89, ч. 1—4.

205. Парубок грає в карти.

А.

А в поли, в поли, близко дороги,
При тій дорозї світла світлонька,
А в тій світлонцї золотий стіль-
[чик,
На тім стільчику царскоє дитя.
Царскоє дитя у карти грає,
У карти грає, красно співає.
Хто-ж тебе навчив у карти грати,
У карти грати, красно співати?
Навчила мати у карти грати,
У карти грати, красно співати,
Тричі на ночи виспівуючи,
Червоним ябком вихитуючи.

Невідомо, де записано.

Б.

А в поли, в поли, близько дороги,
Ой дай Боже!*
Стоїть наметець з самого шовку;
На тім наметци золотий стільчик,
На тім стільчику леґіниночка,
Леґіниночка Василиночка.
Ой сидить, сидить, а в карти грає,
А в карти грає, красно співає.
Хто тебе навчив та в карти грати?
Мене навчила ненечка мила,
Ненька, ненечка, мамка рідненька,
З ночи, в північи повиваючи,
Червоним юпком покриваючи.

Зап. 1903 р. в Ріпнім Ів. Михайлів.

Паралелї: Я. Головацкій, Народ. пѣсни, П, ст. 610, ч. 49. — П. Чубинскій Труды, Ш, ст. 318—319, ч. 46.

206. Парубок виграє ріжні предмети.

Наш Івасюнейко перебірничейко,
Пишний пан, пишноє пане!*
Та все книжочки виграє:
Котрі ладнїйші, собі забирає,
Котрі підлійші, служенькам дає.

Дальше співають так само, лиш замість слова „книжочки“, кажуть: „таблички“, „олувки“, „шапочки“, „пасочки“, „чобітки“, „свічточки“ „ґузики“, „ножики“, „ложочки“, „виделці“, „перстені“.

Яструбичі, п. Сокаль, зап. Ів. Стельмащук.

207. Парубок вибираєть ся в гості.

А.

Там на ріці, на Юрдани,
Юрдан воду розливає;
Юрдан воду розливає,
Іван коня напуває.
Іван коня напуває,
До коника промовляє:
Ой коню мій вороненький,
Будь в дорозї щасливенький;
Будь ми щасливий на липовім мостї,
Як я поїду до батенька в гостї.
Батенько мня не приймає,
Двір, ворота замикає.*)

Іван коня напуває,
До коника промовляє:
Ой коню мій вороненький,
Будь в дорозї щасливенький;
Будь ми щасливий на липовім
[мостї,
Як я поїду до матїнки в гостї.
Матїнка мня не приймає,
Двір, ворота замикає.*)

Іван коня напуває,
До коника промовляє:
Ой коню мій вороненький,
Будь в дорозї щасливенький;
Будь ми щасливий на липовім
[мостї,
Як я поїду до братенька в гостї.
Братенько мня не приймає,
Двір, ворота замикає.*)

Іван коня напуває,
До коника промовляє:
Ой коню мій вороненький,
Будь в дорозї щасливенький;
Будь ми щасливий на липовім
[мостї,
Як я поїду до сестроньки в гостї.
Сестронька мня не приймає,
Двір, ворота замикає.*)

Іван коня напуває,
До коника промовляє:
Ой коню мій вороненький,
Будь в дорозї щасливенький;
Будь ми щасливий на липовім
[мостї,
Як я поїду до милої в гостї.
Миленька мня вже приймає,
Двір, ворота отвирає.*)

---

*) По кождій звіздцї повтаряють ся чотири перші стрічки сеї колядки.

Взяла коня за вудила,
По подвірю поводила;
Взяла коня за уздечку,
Мене взяла за ручечку;

Дала коню вівса, сіна,
А милому меду, вина;
Дала коню вівса, оброку,
А милому хусточку до боку.

А за тим словом бувай ми здоров!
Зароди, Боже, в городї зїле,
В городї зїле, в тім домі весїле.

Риків, п. Золочів, зап. М. Довгань.

Б.

Там при дороженцї, при дзеленім вівсї,
Пас Іваненько коня вороного.
Ой конюж мій вороненький,
Будь ми в дорозї я щасливенький!
Бо як ми поїдем на золотім мостї,
Там ми будемо я в батенька в гостї.
Нас татуньо не приймає,
За ворота коня виганяє.

Далї співає ся: будемо я в мамунї в гостї,
в бабунї в гостї,
в дїдуня в гостї,
в братчика в гостї,
в сестрички в гостї,
в милої в гостї.

В кінци: А нас мила тай приймає,
За ворота коня не виганяє.
Коня взяла за вуздечку,
Мене взяла за ручечку.
Коню дала вівса, сїна,
Менї дала меду, вина.
Коня взяла до стайночки,
Мене взяла до сьвітлочки.

Зап. Гринько Апостол у Ласківцях, Теребовель. пов.

В.

Сїдлав Василенько коня вороного,
Як го сїдлав, промавєв до нього:
Ой конику вороненький,
Будь в дорозї щісливенький.

Поїдемо по тисовім мостї,
По тисовім мостї до батенька в гостї.

Нас батенько не спізнає,
Нам брамоньки не вхіляє.

Далї строфка повторяєть ся, парубок їде в гостї до матїнки, братенька, сестроньки, милої:

Нас миленька я спізнає,
Я брамонькі повхиляє.

Гостї миленькі, чорнобривенькі,
Тай твій коник вороненький.

Зап. у Черчи, Рогат. пов. о. Ів. Созанський.

208. Парубок ловить коня.

А.

Ой пасе стадце вороненькоє,
Межи тим стадцем барзо сив коник.
Ой ходе за ним два-три панове,
Анї єдин пан коне не спіймав.
(Василько) погнав і коне спіймав.
Поклав на него золоту узду,
Золоту узду, срібне сїделце,
Тай сїв на него і поїхав ним,
Ой горі містом, горі Галичем.
А там міщане з церковцї війшли:
Міщане кажут, що сонце сходит,
А ненька каже: То мій син їде!
Пізналам єго по коникови,
По коникови, по білім личку.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 88. Гнат Луцїв із Різави.

Б.

За жи́там, жи́там та й за 'чере́там,
Светий вечер!*
Там хадило варанеє стадо;
Памиж тим ста́дам се́рий куонь грає.
Усє лавили да й не влавили,
(Імя) припа́в, — коника паймав,
Коника паймав, узяв, аседлав,
Да й сєв, паєхав да царуовни в двуор.

»Чи ти царуовна, чи каральуовна?«
»Я не царуовна, не каральуовна,
Я батькава дачка, дєвка (імя)«.

Зап. Б. Чернявський в Буді, Чернигів. пов.

В.

Щедрий вечор, святий вечор!*
За ворутьми на муравці,
Там ходило стадо коней,
Меж тими куньми сивий коник.
Десь узяв ся красний панич;
Ловили люде — не зловили.
»Стийте, люде, не полоште,
Я сам его іспоймаю,
Іспоймавші — осідлаю,
До Марусї заїзжаю,
До Марусї — до дївоньки,
На білії подушеньки«.
Вийшов батько — муй син їде,
Вийшла мати — муй син їде,
Вийшов братик — муй брат їде,
Вийшла сестра — муй брат їде,
Вийшла мила — муй милий їде.

с. Арестово Богдашевське, Ровен. пов. Вол. губ. зап. В. Доманицький.

Г.

Гей на поленьку стояло staденько,
Гей вілїя, Ісус Христос, Марія!*
Межи тим стаденьком єдин недоборець;
А зачило за ним три громадї гнати.
Гнало за ним, гнало, не могло дїгнати.
Дїгнав же єго пишний Олексик.
Скоро го дїгнав, тай єго спіймав;
Скоро го спіймав, зараз осїдлав,
Сїв тай поїхав до нового міста.
В недїлю раненько ідут люди з церкви:
Ґосподарі кажут: Буйний вітер віє!
Панєнки кажут: Наш кавалєр їде!
Коби ми знали, чий то синочок,
Ми би єго взяли на шклєночку пива,
На шклєночку пива, на другу вина!
Бувай здоровий, ґречний паничу,
Ґречний паничу, чом Олексику,
Не сам з собою, з вітцьом, з маткою.

Зап. в Волцневі, Жидачів. пов. Л. Шпитківна.

Паралелї: А. Малинка, Сборн. матеріаловъ, ст 93—99, ч. 142—143. — Б. Гринченко, Этногр. матеріалы, Ш, ст. 44—46, ч. 63. — П. Чубинскій, Труды, Ш, ст. 274—275, ч. 3. — А. Метлинскій, Народн. Южнор пѣсни, ст. 334. — Zień-

kiewicz, Piosenki ludu Pińskiego, ст. 22. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, Ш, ст. 46, ч. 19. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 691, ч. 63 — Кіев. Старина, 1887, I, ст. 186—187, ч. 4.

209. Парубок сідлає коня.

А.

А в чистім поли стоїт стаденько
  Ой дай Боже!*
Стоїт стаденько коний вороних.
Найшов ся тамка кінь вороненький,
Анї спійманий, анї сідланий.
Ой казав цісар: Хто го спіймає,
Хто го спіймає, тай осідлає,
Той озме собі у царя панну,
Панну молоду, та як ягоду.
Найшов ся такий молодий дунець,
Що его спіймав тай его всідлав,
Тай поїхав ним Львів розбивати,
Львів розбивати, панни шукати.
Вивели ему панну молоду,
Панну молоду, та як ягоду.
А він собі взяв, тай подзїнковав,
Шапочку здіймав, низько ся вклоняв.

В Ракодї, незвісний записувач.

Б.

Ой пійте, пійте, куройки рано!
  Ранейко, ой не сходи, сонце, яснейко!*
Той Івасунейко найранче встав,
Найранче встав, три свічцї всукав:
При першій свічцї личейко вмивав,
При другій свічцї сам сї убирав,
При третїй свічцї коника сїдлав.
Прийшов до него батейко (матїнка, братїйко,
  сестричка) його:
»Чес, Івасуненьку, чес до домойку!«
»Чекай, батейку, (матїйко...) най коня всїдлаю,
Коника всїдлаю, до дому прийду!«
Коника всїдлав, до дому не прийшов.
— — — — — — — — —
Прийшла до него милейка його,
»Чес, Івасунейку, і т. д.
Коника всїдлав, до дому прийшов.

Зап. в Жовтанцях, Жовківського пов. К. Попович.

210. Парубок пасе коні.

А.

Ой пас N. коня вороного,
Ой в саду, в саду, у винограду.
Прийшов до него батенько єго:
»Ой синоньку, Іваноньку!
Не псуй саду, саду — винограду!
Як ся будеш жинитоньки,
Будеш з винограду вино робитоньки«.

Далї приходить матїнка, братчик, сестричка

Зап. Ів. Ляторовський, Городниця, 1856—60 р.

Б.

Славен єс, Боже, по всему світу,
Гей дай Боже!*
И по всїх церквах и монастирах,
По монастирах, по людских домах.
И ти є славний, ґречьний паничьу,
Ми скажем тобі файну пісмочьку.
Шьо попид гирку, попид дубрівку,
Там пасе стадце все й вороненьке
Пасе череда, воли полові,
Тай пасе турма, турма овечьок.
Хто тото пасе? Все й ґречьний панич.
Цуґує конї в дві, три боронї,
Парує воли у два, три плуги,
Тай струнчьит вівцї у дві, три струнцї,
А єловенькі усе в чьотьири.
Я межи тими все єловими
Найшов си баран, чом баран третек.
На тім баранї золота вовна.
А хто ї стриже? Пресвята Дїва.
А хто ї пари? Пречьиста Дїва.
А хто ї чьухрат? Богородиця.
А хто ї прядет? Матка Хрестова,
Матка Хрестова сину на ризи.
Синок в тих ризах службочьку служи
За здоровлечько хлопця молодця.
Винчьуем тобі в городї зїля,
В городї зїля, а в дім весїля;
В городї зїля, все й веселого,
Все й рік вид року, токма до вику.

Зап. В. Михайлюк від Мих. Кіцняка в Красноїли, Косів. пов.

В.

Там за гаюм за зилиненькім,
Там Івасеньку стаду завиртаї,
Стаду завиртаї, на скрипоньки
[граї.
Ой гаю, гаю, гаю зилиненькій!*

Вийшув ду ньогу батеньку їго:
Поділи сї, Івась, стадум зу мною!
Ни с тубов я сї стада дурубив,
Ни с тубов я сї буду ділив.
Ой гаю, гаю, гаю зилиненькій!*

Далї виходять матінка, братенько, сестронька. В кінци:

Там за гаюм за зилиненькім,
Там Івасеньку стаду завиртаї,
Стаду завиртаї, на скрипоньки
[граї.
Ой гаю, гаю, гаю зилиненькій!*

Вийшла ду нього миленька їго:
Пуділи сї, Івась стадум зу мною!
Ой с тубов я сї стада дурубив,
Ой с тубов я сї буду ділив!

Від Євки Мамчак у Канафостах, Рудецького пов. в 1897 р. зап. Петро Рондяк.

211. Парубок годує коня на дорогу.

Мав Івасенько ворона коня,
Сам молоденький,
Кінь вороненький!*
Ой дав він єму шовкову траву:
»Ой їч, мій коню, шовкову траву!
Ой пий, мій коню, з Дунаю воду!
Чую на тебе три дорожейки:
Єдна дорожейка та аж до Божейка;
Друга дорожейка таж до королейка;
Трета дорожейка таж до панойка.
Та до Божейка по здоровлейко;
Та до королейка по королївство;
Та до панойка по миленькую.
Здоровля бере, нїт, не дякує;
Королевство бере, нїт, не дякує;
Милейку бере, з низька ся кланяє.
Бувай же здоров, пан Івасеньку!

Я. Головацкій, Народ. пѣсни Гал. и Угор. Руси, II, ст. 159—160, ч. 14.

212. Парубок губить коня.

А.

Гонив Федуньо коня до води,
В неділю, в неділю рано, зелене вино саджене.*

Коник ся збрикав, триндзельки пірвав.
Ідїт татусю, коника знайдїт.
Татусьо пішов, коня не знайшов.

Гонив Федуньо коня до води,
Коник ся збрикав, триндзельки пірвав.
Ідїт, мамусю, коника знайдїт.
Мамуся пішли, коня не найшли.

Гонив Федуньо коня до води,
Коник ся збрикав, триндзельки пірвав.
Братчику піди, коника знайди.
Братчик ой пішов, коня не знайшов.

Гонив Федуньо коня до води,
Коник ся збрикав, триндзельки пірвав.
Сестричко піди, коника знайди.
Сестричка пішла, коня не знайшла.

Гонив Федуньо коня до води,
Коник ся збрикав, триндзельки пірвав.
Миленька піди, коника знайди.
Миленька пішла, коника знайшла.

Войнилів, зап. М. Федюшка.

Б.

Повів Васильо коне до води,
В недїлю, в недїлю рано ясне сонїнько сіяло!*
Кінь сї розігнав, поводи пірвав.
Іди, батеньку,[1]) коненька знайди!
Батенько[1]) пішов, коне не знайшов.
— — — — — — — — — —
Миленька пішла, коника знайшла.

Зі збірки о. Ів. Созанського, Черче, пов. Рогатин, зап. від Гаськи Ґелети, 1904.

213. Кінь понад коні.

А.

Ой в горі, в горі, в шовковій[1]) траві,
Стоїт ми,[11]) стоїт високий намїт,
А в[2]) тім наметї золотий стільчик,

---

[1]) Матїнко, братеньку, сестронько, миленька — кождим разом зачинаючи від початку.

На тім стільчику гордий[12]) пан сидит,
Гордий[12]) пан сидит, на іме (Йванко),
Двома яблички[3]) підкидаючи,
Трома горішки[4]) все[5]) цитаючи.
Віцитав[6]) коня та спід[7]) короля.
Ой немаж[13]) нікде й такого коня,
Як у нашего пана короля.
Золота грива коня[14]) окрила,[8])
Срібні[9]) підківки[10]) землицю пишут,
Кленові ушка ради слухают,
Шовковий хвостик сліда замітат.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 79. Павло Останків із Глубокого.

Відміни: Рук. Ос. 2411, т. П, к. 155. [1]) шовкові; [2]) на (!); [3]) яблечки; [4]) орішки; [5]) та; [6]) вицитав; [7]) в пана; [8]) укрила; [9]) срібні; [10]) підкови.

Приспів: Ой дай Боже!

Другий варіянт на к. 174: [1]) шовкові; [11]) же; [2]) на (!); [12]) можний; [3]) яблечки; [4]) орішки; [5]) та; [6]) вицитав; [7]) в пана; [13]) нимаж; [14]) коника, [8]) вкрила; [9]) срібні; [10]) підкови.

Б.

По за лїсом, лїсом темненьким,
Виступала чорная хмара!
 Святий вечір!*
Ой то не хмара, то з війска пара.
Там Карпо коником іграв,
Коником іграв, мечом воевав,
Мечом воевав тай вихваляв ся:
Нема в короля такого коня.
А в мого коня золота грива,
Золота грива, срібні копита,
Срібні копита, жемчужний хвостик.
Золота грива станю світила,
Срібні копита камінь рубали,
Жемчужний хвостик слїд замітав.
Будь же ти здоров, молодець Карпо,
Та не сам собою, отцем, матерю,
Із милим Богом, із усїм родом.
Миж тебе, Карпо, не зневажаем,
Святим Роздвом поздоровляем.

Збірка Марка Вовчка, Чернигівська губернія.

B.

Ой рано, рано куроньки піли,
Славен єс, славен єс, Боже, царю небесний над нами!*
Ой єще ранше гордий пан устав,
Гордий пан устав, три сьвічки всукав:
При одній сьвічці бутоньки вбував,
При другій сьвічці личенько вмивав,
При третій сьвічці коника сїдлав,
При зіроньках в поле виїзджав.
Ой нема ніґде такого коня,
Як у нашого пана Михася.
А в єго коня срібні підківки,
А в єго коня шовковий хвостик,
А в єго коня кленові вушка,
А в єго коня тернові очка.
Срібні підківки землицю пишуть,
Шовковий хвостик слїда заміта,
Кленові вушка ради слухают,
Тернові очка видїт і в ночи.
Золота грива коника вкрила.

Зап. Омелян Гординський в Ґлубокім, Богородчан пов.

Паралелї: П. Чубинскій, Труды, Ш, ст. 285--287, ч. 19; ст. 288—289, ч. 21. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 673—674, ч. 60. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, Ш, ст. 41, ч. 11. — Семейная библіотека, 1855, ст. 19—20. — В. Шухевич, Грцульщина, IV, ст. 95—96, ч. 11; ст. 103, ч. 21.

214. Будова церкви при помочи коня.

A.

Ґречний молодче, на імя (Йванку),
Що з горда ходиш, з бучна починаш!
Хвалив ся конем перед королем:
Такого коня нема в короля,
Та як у мене, у молодчика.
Золота грива коне покрила,
Шовковий хвостик землицю мете,
Срібні копита кремінь лупают,
Кремінь лупают, церков мурують,
Церков мурують на дві оконцї,
На дві оконцї, на третї дверцї.
В єдно оконце сонїчко сходит;
В друге оконце місєц заходит,
А в третї дверцї сам Господь ходит.

На нім шубонька за сто червоних.
Коби-ж ми знали, де она куплена?
А она куплена в Львові на торзї.
Коби-ж знали, де она плачена?
А она плачена на тисовім столї.
Коби-ж ми знали, де она прана?
А она прана в краю Дунаю.
Коби-ж ми знали, де она сушена?
А она сушена в тура на розї.
Коби-ж ми знали, чим она тачена?
А она тачена срібним праничком,
Срібним праничком, винним ябличком.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 108. Михайло Бесаґій з Ляховець.

Б.

Ой в горі, в горі, в шовковій[2]) траві,
А в тій травици стоїт ми наміт,[3])
А в[4]) тім наметї золотий стільчик,
На тім стільчику гордий пан сидит,
Гордий пан сидит, (пан Іванонько).
Ой сидит, сидит, далеко видит,[5])
Двома яблички[6]) підкидаючи,
Трома горішки[7]) та цитаючи.
Віцитав[8]) коне[9]) а з під короле;[10])
[А в того коне золота грива,
Золота грива, шовковий хвостик,
Шовковий хвостик, срібні копита.][11])
Золота грива коне[9]) покрила,[12])
Шовковий хвостик слїда замітат,
Срібні[13]) копита кремінь лупают,
Кремінь лупают, церков мурують,
Церков мурують з трома верхами,
З трома верхами, з двома віконци.
В єдно віконце сонїчко сходит,
В друге віконце місець заходит,
А в райскі двері сам Господь ходит,
Сам Господь ходит, службоньку служит.
Кому найперше? Богу светому,
А по Богови Божій матери,
А по матери гордому пану.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 67. Гаврило Фльока з Ясеня.

Відміни: Рук. Осс. ч. 2411, т. II, карт. 155 (з Ясіня, Глубокого): [2]) Шовкові; [3]) стоїт ми, стоїт високий наміт; [4]) на тім; [5]) нема сього рядка; [6]) яблечки; [7]) орішки; [8]) вицитав; [9]) коня; [10]) в пана короля; по сім іде дві стрічки: Ой немаж нікде такого коня, як у нашого пана короля; [11]) сих трьох рядків нема; [12]) укрила; по сім: кленові ушка ради слухають; [13]) перед сим стрічка: срібні підкови землицю пишут. Дальше нема.

Приспів: Ой дай Боже.

B.

Ой рано, рано куроньки піли,
Ой дай Боже!*
Ой бо ще ранче гордий пан устав,
Гордий пан устав, три свічі всукав:
При першій свічи личенько вмивав,
При другій свічи коника сідлав,
При трекій свічи з дому виїжджав.
А був же то ґречний молодець,
Хвалив сї конем перед королем:
Нема в короля такого коня.
Золота грива коня покрила,
Срібні копита камінь лупают,
Камінь лупают, церков мурують
С трьома верхами, с трьома хрестами:
На першім кресқі — сонечко в весні,
На другім кресқі — місяць у креслї,
На трекім кресқі — зоря із моря,
Зоря із моря, два, три престоли.
На тих престолах Мати Христова
Книжку читає, Христа благає,
Христа благає за вітця, матку,
За вітця, матку, за всю челядку,
За челядочку, за худобочку.

Зап. 1900 р. Іван Балаш у Ляхівцях, Богородч. пов.

Г.

Ой рано, рано кури запіли,
А хто ранше встав, три свічі зсукав?
При першій свічі личко умивав,
При другій свічі коника сідлав,
При третій свічі з дому виїжджав.
А був же тото ґречний молодец,
Ґречний молодец, на імя (Йванко).

Хвалив ся конем перед королем:
Нема в короля — такого коня.
Золота грива всю землю вкрила,
Срібні копита камінь лупают,
Камінь лупают, церков складают
С трема верхами, с трема хрестами.
На першім хресті — сонце у весні,
На другім хресті — місяць у креслї,
На третім хресті — зоря зза моря,
Зоря зза моря — два-три пристоли.
На тих пристолах — Матка Христова
Книжку читаєт, Христа благаєт
За оца, матку, за всю челядку,
За челядочку, за худобочку.
А за сим словом — в звоночки звоним.
— — — — — — — — — —

Зі збірки Онуфрія Савчука, Ясенів Горішний, пов. Косів.

Д.

Ой гордий, пишний, ґречний мо-
Ой дай Боже!* [лодець,
Хвалив ся конем перед королем:
Нема в короля такого коня,
Та як у мене у молодого.
У мого коня золота грива,
Золота грива, листові ушка,
Листові ушка, шклянії очка,
Шклянії очка, шовковий хвостик,
Шовковий хвостик, срібні копита.
Золота грива коня покрила,
Листові ушка далеко чуют,
Шклянії очка далеко видят,
Шовковий хвостик землицю мите,
Срібні копита камінь лупают,
Камінь лупают, церков мурують,
На три оконцї, четверті дверцї:
В однім віконци сходит нам сонце,
В другім віконци місяць заходит,
В третім віконци ясная зоря,
В четверті дверцї сам гордо ходит,
На нім шубочка за сто червоних.
Коби ми знали, де вна куплена?
А вна куплена в тура на розї!
Коби ми знали, де она шита?
Ой она шита йа в трох кравчиків,
Йа в трох кравчиків, всїх трох [братчиків!
Коби ми знали, а хто єї прав?
Ой прали-ж єї дївки, панїнки,
Злотим пранечком, злотим яблеч- [ком!
Коби ми знали, де вна кручена?
Ой вна кручена коню в копитах!
Коби ми знали, де вна сушена?
Ой вна сушена в тура на розї!
Коби ми знали, де вна тачена?
А вна тачена в дївки, панїнки!

Зап. 1900 р. Василь Басараб у Ляхівцях, Богородч. пов.

E.

В неділю рано кури запіли,
  Гей дай Боже!*
А ще ранійше наш пан тай устав.
Ой устав, устав, три світці всукав:
При першій світці личенько вмивав,
При другій світці кошулю вбирав,
При третій світці коника сїдлав,
Коника сїдлав, з конем говорив:
Ой коню — коню! Я тебе продам!
Ой пáни, пáни, не продай мене!
Куда я скочьу — стремени вмочьу,
Золота грива землю покрила,
Шьовкові фости змітают мости,
Срібні копита камінь лупают,
Камінь лупают, церкву мурують:
Церкву мурують з трома верхами,
З трома верхами, з трома вікнами.
В першим виконци изходи сонце,
В другім виконци свитает сонце,
В третїм виконци заходи сонце.
На райских дверех сам Господь ходи,
Сам Господь ходи в білї сороцції.
В білї сороцції, єк снїг біленька,
Єк снїг біленька, єк лист тоненька.
А де вна прана? В краю Дунаю.
Де вна сушена? В Бога за дверми.
Де вна тачена? В Бога на столї.
Чим вна тачена? Золотним прядничком.

Винчьуемо вас шьистем, здоровем,
Шьистем, здоровем, пробутком добрим,
Пробутком добрим тай виком довгим,
Тай виком довгим, сими світками,
Сими світками все й Ризденими,
Все й рік вид року, токма до вику.

Зап. Василь Михийлюк від Грицця Тарновецького в Красноїли, Косів. пов.

Ж.

Ой загнївав ся син на батенька,[1])
Вілучив собі ворон стаденька,
Ворон стаденька та й кониченька.
Ой займив его в чистое поле,
В чистое поле над тихий Дунай,
Над тихий Дунай, на злоті мости.
Золоті мости заломили ся,
А всї стаденька затопили ся.
Ой то ми не жаль за всїм стаденьком,
Ай то менї жаль за кониченьком,
За кониченьком, за сиваченьком.
В мого коника золота грива,
Золота грива коника вкрила,
А ушеньками слухи слуховав,
А оченьками звізди раховав,
А копитами бів камінь лупав,
Бів камінь лупав, церков мурував,
Церков мурував с трома верхами,
С трома верхами, с трома дверцями,
С трома дверцьома, с трома вконцьома.
В еднім вершечку там дзвони дзвонят,
В другім вершечку орґани грают,
В третїм вершечку таки співают.
В едно віконце світ просвітае,
В друге віконце зоря зоряе,
В трете віконце праведне сонце.
В едні двереньва сам Господь ходит,
В другі двереньва Божая Мати,
В третї двереньва Святий Никола.
Святий Никола став до престола
Службу служити, Бога просити.
Єдну службоньку на святе Різдво,
Другу службоньку на Василенька,
Трету службоньку аж на Великдень,
Аж на великдень, а й девятий день.
А за сим словом будь же нам здоров,
Білий молодче, чом.....

Записано в Дубі, 10 липня, 1867 р.

---

[1]) За кождою стрічкою додае ся: „Ой дай Боже!“

Паралелї: Русалка Днѣстровая, ст. 39—40, ч. 4. — Ż. Pauli, Pieśni, I, ст. 8—9, ч. 7. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 65—66, ч. 19; III, ст. 20—21, ч. 26; ст. 58—59, ч. 33; ст. 546, ч. 5. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 675—678. ч. 61. — В. Шухевич, Гуцульщина, IV, ст. 101, ч. 18; ст. 103, ч. 21. — П. Чубинскій, Труды, III, ст. 292—293, ч. 27.

215. Затоплене стадо.

А.

Був у батенька гордий панонько,
Подзвонюй! Подзвонюй, коню,
[своїми уздельцями злотними!*
Гордий панонько, (чом Івасенько),
А в чистім поли стадонько пасе.
Я взєв він гнати на мости з злости,
Взели се мости заламовати,
Взєв се панонько барзо журити:
Жель ми і не жель того стаденька,
Як лише ми жель того коника,
Того коника та вороного,
Що оченьками стадонько пасе,
Що ушеньками радоньку радит,
Що підківками огника креше.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 80. Пилип Саблатяш із Тишевниці.

Б.

Ой пасе стадце чорне-воронце.
Хтож єго пасе? Пан (Івасенько),
Привертає го на золотий міст.
А вломило се золоте белце,
А втопило се пів стада коней.
Ой (Іванцьо) ходит, рученьки ло-
[мит:
Не жаль же мінї за пів стада
[коней,
Ой жаль же мінї за моєм конем,
Бо в мого коня золота грива,
Золота грива, срібні копита;
Золота грива перса покрила,
Срібні копита біл камінь збили.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 81. Федор Шмігельський з Пилипча.

В.

Угнав (Іванко) вороне стадо,
Не чорно! Не чорно перо по
[коничейку на стайни лежит!*
Ой угнав єго на золотий міст.
Став ся мостойко заламовати,
Стало стадейко затаповати.
Став (Іванонько) тай задумав ся:
Ой не так ми жаль ворон стадейка,
Ох но мінї жаль того єдного,
Того єдного коня вороного,
Що храпойками звірейки стра-
[шив,
Що очейками звіздойки читав,
Що ушейками гірлойки слухав,
Що копитцями біл камінь лупав,
Що оконяйком слїдки замітав,
Що гривойкою все поле вкривав.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 82. Онисько Данилиха з Ожидова.

Г.

Ой ізза гори, зза високої,
Радуй се! Радуй се, земле,
[син нам се божий народив!*
Ой ішло ми там ворсне стадо.
Ой гонив стадо пишний панонько,
Пишний панонько, (чом Івасень-
[ко),
Навертав стадо на золотий міст.
Іно се вчинив на серед моста,
Взели се мости заламовати,
Взело се стадо затачовати,
Взев се панонько барз турбовати,
Барз турбовати тай желовати:
Яж не жалую всього стаденька,
Як я жалую сивце не сивце,
Сивце не сивце, сивого коне,
Що помислами листінько читав.
Що він гадками землицю писав,
Що копитами біл камінь лупав,
Біл камінь лупав, костіл муровав,
Костіл муровав з трома верхами,
З трома верхами, з трома окнами.
Єдним ми окном чом засвитало,
Другим ми окном чом зазоріло,
Третим ми окном сонічко сходит,
А в райскі дверці сам Христос
[ходит.
Сам Христос ходит, службоньку
[служит,
Службоньку служит субуровую
За здоровечко пишного пана.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 64. Гринь Турчин із Синевідська.

Д.

Ой загнівав се син на матіньку,
Не чорно! Не чорно перо по
[коникови полегло!*
Як се загнівав, опріч поїхав.
Займив же стадце на калинів міст,
Міст се заломив, стадце потопив.
»Не жель же мінї та того стада,
Як жель же мінї сив кониченька,
Що ним обїхав трої земленьцї:
Єдна земленьця а турецкая,
Друга земленьця а німецкая,
Трета земленьця а угорская.
А в турецкії біл камінь лупав,
А в німецкії светці[1]) опалав,
А в угорскії[2]) костел муровав;
Костіл[3]) муровав на вісім уголців,
На вісім уголців, на четвери двер-
[цї,
На четвери дверцї, на трої оконь-
[цї,
На трої оконьцї, на трої[4]) вер-
[шечки.
Єдно оконце із востока[5]) сонце,
Друге оконце в полудне сонце,
Трете оконце з захода сонце.
В єднім вершечку воргани грают,[6])
В другім вершечку ладан се ку-
[рит,[7])
В третім вершечку служби се
[служет.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 66. Василь Бучак із Дулїб.

Відміни: Рук. Оссол. 2411, II, к. 176. [1]) світцї (увага Вагилевича з боку: Не знати, що се слово значит.) [2]) угерскії; [3]) костел; [4]) три; [5]) схода; [6]) звононьки звонят; [7]) воргани грают.

Е.

Ой загнївав ся син на батенька,
  Гей дай Боже!*
Як ся загнївав, так і поїхав.
Закупив собі вороні стада,
Вороні стада, тай кониченька.
Займив їх пасти а в чисте поле,
А в чисте поле на злоті мости.
А злоті мости завалили ся,
Круті береги підмулили ся,
А всьо стаденько затопило ся,
А всьо стаденько, тай кониченько.
Ой не жиль же ми за всім ста-
[деньком,
Але менї жиль за кониченьком,
За кониченьком, ворониченьком.
Він ушеньками радоньки слухав,
А оченьками звізди раховав,
А як він біг, то камінь лупав,
То камінь лупав, церкви мурован,
Церкви мурован с трома верхами,
С трома верхами, з четверма
[дверми:
А в перші двері сам Господь хо-
[див,
А в другі двері святі ангели,
А в третї двері свята Пречиста,
В четверті двері святий Никола;
Святий Никола став до престола,
Став до престола службу служити,
Службу служити, Бога хвалити
За здоровленько кавалерское,
Кавалерское, товариское,
Товариское, гей братерское,
Ой братерское, ой статецкое.
  А за сим словом.....

Зап. 1 лютого, 1864 р., Іван Луцїв у Струтинї Нижнім.

Ж.

Ой рано, рано й кури запіли,
  Гой дай Боже!*
Гой еще ранше пан Дмитро устав,
Пан Дмитро устав, три свічцї й
[всукав:
При онній свічцї личко си вмивав,
При другій свічцї красно си вбе-
[рав,
При третїй свічцї коника сїдлав,
Коника сїдлав в поле їхати,
В поле їхати, стад рахувати.
Нарахував го сїм сот й усего,
Гой займив его на злоті мости.
Й золоті мости й поломили си,
Вороні конї потопили си.
Гой жяль нам, ни жяль стадця
[усего,
Лишень менї жяль й коня онного,
Й коня онного, ше й вороного.
Бо в мене той кінь камінь лупае,
Й камінь лупае, церкви муруе,
Й церкви муруе з трома верьха-
[ми,
З трома верхами, тай з трома
[вікни,
Гой з трома вікни, тай трьома
[дверми.
Й одно віконце е на схід сонце,
Друге віконце на полуденце,
Трете й віконце на захід сонце.
Й онними дверьми сам Господь
[ходит,
Другими дверьми Пречиста ходит,
Третими дверьми пан Дмитро хо-
[дит.

Гой здоров, здоров, ти ни сам
[собов,
Ти ни сам собов, з витцем и з
[матков,
З витцем и з матков, з усев ча-
[лядков.
Вінчуємо те шестем, здоровем,
Шестем, здоровем, сьвитим Рож-
[денством,
Сьвитим Рожденством тай Новим
[Роком,
Гой Новим Роком тай довгим ві-
[ком.

Зап. від Палїя Палїйчука Мойсеєвого в Бабинї, Косівського пов. в 1911 р. М. Тимяківна.

3.

Загнївав-же ся син на батенька,
Гой дай Боже!*
Як ся загнївав, так і поїхав,
Та скупив собі вороне стадо,
Та зігнав собі на злоте мосто.
А злоте мосто проломило ся,
Вороне стадо потопило ся.
Ой жаль ми, не жаль за тим стадоньком,
Але-ж менї жаль за сив коником.
Бо в сив коника золота грива,
Золота грива, срібна підківка,
Срібна підківка, шовковий хвостик.
Шовковий хвостик замітат мостик,
Срібна підківка бів камінь лупа',
Бів камінь лупа', церков мурує,
Церков мурує с трома верхами,
С трома верхами, с трома окнами,
С трома окнами, с трома дверами.
В єдні двереньна сам Господь ходит,
В другі двереньна свят' Петро ходит,
В третї двереньна свят' Павло ходит.
В єдно оконце ісходит сонце,
В друге оконце в полудне сонце,
В трете оконце заходит сонце.
В єднім вершечку ксьондзи співают,
В другім вершечку дяки співают,
В третім вершечку в органи грают.
А хто-ж вас навчив в органи грати,

В органи грати, красно співати?
Ой навчила нас ненька старенька,
Сїм раз на нічку уставаючи,
Тонкі пелюшки повиваючи,
Тонким пруточком вішвакаючи,
Винним яблочком забавляючи.
Гой дай Боже!

Зап. Йосиф Попадюк, дяк Ровни.

I.

В лїсї тисї, буковинойцї,
Пас Івасейко коней стадейко.
Буйні вітри повставали,
Буковинойку поламали,
Ворон стадейко позабивали.
Зоставили іно одного,
Коничейка вороного.
На нім їздив Івасейко,
До матїнойки на вечеройку.

Далї строфка повтаряєть ся, з переміною: „На нім їздив до батейка", „до братейка", „до сестрички", „до милейкої".

Зап. у Наконечнім, Яворів. пов. Ст. Сапрун.

Відміни: В вар. В. Герчановського зі Станїміра, Перемишлян. пов. також строфічна будова, але сам варіянт дуже негладкий Ось як він виглядає:

Пас Івасунь стадо коний,
Пігнав він їх до Дунаю.
Ой всї конї утонули,
Іно їден не утонув,
Що сї на нім напроїжджав,
До батенька по шепочку.

В дальших строфках тільки остатна стрічка зміняєть ся:

До матїнки по кушулю.
До братїнка по пуясок.
До сестроньки по квіточок.
До милої по віночок.

Паралелї: А. Малинка, Сборн. матеріаловъ, ст. 97—98, ч. 141. — П. Чубинскій, Труды, ст. 289, ч. 22; ст. 294—295, ч. 31. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 66—67, ч. 20; ст. 608—610, ч. 47; III, ст. 35, ч. 1; ст. 42, ч. 12—13. — O. Kolberg, Wołyń, ст. 82—83, ч. 148. — Ів. Колесса, Гал. р. нар. піснї, ст. 8—9, ч. 11. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 675—678, ч. 61. — Правда, 1868, ст. 106, ч. 2. — В. Шухевич, Гуцульщина, IV, ст. 94—95, ч. 10; ст. 97, ч. 12.

216. Розмова з конем.

A.

Ой рано, рано кури запіли,
Ой іще[1]) раньше наш панонько встав,[2])
Наш панонько встав[2])...
Ой устав, устав, три свічі зажег.[3])

При єдній свічи[4]) шатоньки вбирав,
При другій свічи[4]) личенько вмивав,
При третій свічи[4]) коника сїдлав.
Ой сїдлав, сїдлав, в поле віїжджав,[5])
В поле віїжджав,[5]) з конем розмавляв:
»Ти коню сивий, будь ми щестливий,[6])
Будь ми щестливий[6]) на три дороги,[7])
На три дороги,[7]) та у три землї«.
Єдна дорога в волоску землю,[8])
Друга дорога в турецку землю,[9])
Трета дорога в німецьку землю.[10])
Із Волох[11]) їде, волики веде,
Із Турок[12]) їде, коники жене,
Із Німець[13]) їде, грошики несе.
То воликами на хлїб робити,
А кониками в війску служити,
А грошиками війско платити.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 103. Гаврило Фльока з Ясеня.

Відміни: Рук. Осс. 2411, П, к. 173: [1]) а ще; [2]) та наш пан устав; [3]) зсукав; [4]) свічі; [5]) виїзджав; [6]) щєсливий; [7]) сторони; [8]) в першу сторону, а в волоськую; [9]) в другу..... а в турецькую; [10]) в трету сторону, а в німецькую; [11]) Волошин; [12]) а Турчин; [13]) а Німчин.

Варіянт з Глубокого: (в рук. Осс. 2411, П, к. 173). [8]) В першу сторону а в турецкую; [9])... а в волоскую; [10]).. а в муньтанскую; [11]) із Волох; [12]) із Турок.

[13]) Із Муньтан їде, Муньтанка веде,
Ой ненечко, та Муньтаночко,
Кужелец пряла, тай не слинила,
Тай не звивала, тай не сновала,
По воду ішла, мід, вино несла.

Б.

Ци дома, дома, наш (Іванонько)?
Щодрий вечір! Добрий вечір!*
Ой є він дома, сїв конец стола,
Сїв конец стола, три свічі зсукав,
Три свічі зсукав ярого воску.
При першій свічи личенько вмивав,
При другій свічи сукманьцї вбирав,
При третїй свічи коника сїдлав:
Коню мій сивий, будь ми щастливий!
Будь ми щастливий та в три дорозї:
Єдна дорога та у Литвоньку,
Друга дорога на Україноньку,
Трета дорога в Волощиноньку.
З Литвоньки іде, коника веде,
З України йде, зброїнку несе,
З Волощини йде, волики жене.
Ой кониками в війску служити,
А ясним мечом врага рубати,
А воликами на хлїб робити.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 104. Яків Головацький з Чепелїв.

В.

Мав Василенько коня вороного,
Промовляв він сам до нього:
Як ми будим на золотім мості,
То ми будим у батенька гості.
Но батенько ни витає,
Ще зза воріт завиртає.

Далї строфка повтаряеть ся, а парубка завертає: матїнка, братенько і сестронька:

В кінци:

Мав Василенько коня вороного,
Промавляв він сам до нього:
Як ми будим на золотім мості,
То ми будим у милої гостї.
Нас миленька витає,
Ще зза воріт привиртає.

Зап. в Іванівцях, Жидачів. пов. Н. Левицька.

Паралелї: Русалка Днѣстровая, ст. 40, ч. 5. — В. Антоновичъ и М. Драгомановъ, Истор. пѣсни, ст. 5—6, ч. 1. — В. Шухевич, Гуцульщина, IV, ст. 101—102, ч. 18—19. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 61, ч. 13; Ш, ст. 55—56, ч. 20.

217. Парубок хоче продати коня.

А.

Ой торгом, торгом, торговицею,
Ой ходит, ходит білий молодец,
Білий молодец, (чом Василенько).
Ой ходит, ходит, коника водит,
Коника водит, з конем говорит:
Ой коню, коню, я тебе продам,
Я тебе продам за сто золотих,
За сто золотих, тай за червоних.
Ой пане, пане, стань же ти собі,
Стань же ти собі, розгадай собі,
Розгадай собі, ци не жаль тобі!
Я тебе виніс а з трох побоїв.
Колим те виніс а з німецького,
За нами стріли землю пороли.
Колим те виніс а з турецького,
За нами стріли, як дробен дож-
[джик.
Колим те виніс а з татарского,
Блиснули мечі, як сонце в хмарі.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 83. Петро Плїш з Ясеня.

Б.

Ой рано, рано, кури запіли,
Не чорно! Не чорно перо по
[коникови полегло!*
Ой іще раньше молодец устав,
Молодец устав, (чом Івановько).
Ой коли устав, три свічі зсукав:
При єдній свічи ніжки убував,
При другій свічи личенько вми-
[вав,
Пред ним батечко ручничок три-
[мав:
Як я поїду на Украйночку,
Привезу я ти подаруночок,
Подаруночок, сивого коня.
При третій свічи коника сїдлав,
Коника сїдлав, з коньом розмав-
[ляв:
Ой коню, коню, продам я тебе!

Ой пане, пане, погадай собі,
Погадай собі, ци не жаль тобі.
Коль я те виніс з Турків, Татарів,
З Турків, з Татарів, а з трох побоїв.
За нами стріли як грім гриміли,
Як грім греміли, як дождж летіли,
За нами стрілок, як на небі зві-
[здок.
Коль нас нагнали з крута берега,
З крута берега на тихий Дунай,
На тихий Дунай, на сине море,
Тиж не замочив жовті чобітки,
Жовті чобітки, ящер сїдельця,
Ящер сїдельця, тебе молодця.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 84. Гринь Турчин із Синевідська.

В.

Ой рано, рано куроньки піли,
Ой іще раньче (Олексик) устав,
Ой устав, устав, три свічи й зсу-
[кав:
При єдній свічи личенько вмивав,
При другій свічи в сукнї се вбирав,
При третїй свічи коника сїдлав.
Коника сїдлав, з конем розмавлев:
Ой коню, коню, продам я тебе!
Ой як хоч, пане, продавай мене!
Лїпше ми било в тамтого пана;
Годовав мене яров пшеницев,
Стелив під мене зелене сїно.
Я в тебе стою по боки в гною,
По боки в гною, триницю зубю.
Ци знаєш, пане, як нас нагнали,
Як нас нагнали Турки, Татаре,
З крута берега на тихий Дунай?
Не замачав ти стремінь, сїделце,
Стремінь, сїделце, себе молодце.

Збірка Ів. Вагилевича, ч, 85. Луць Микитин із Зарваницї.

Г.

Ой рано, рано, куроньки піли,
Гей дай Боже!*
Ой еще ранше наш панич устав,
Наш панич устав, три свічки
[зсукав:
При єдні свічцї личенько вмивав,
При другі свічцї в сукнї се вби-
[рав,
При третї свічцї з коньом роз-
[мовляв:
Гей коню, коню, продам я тебе
За сніп пшеницї, за два суржицї.
Гей пане, пане, не продай мене,
Покажу я ти мівкії броди,
Мівкії броди, на три городи.
В єднім городцю коня попасеш,
В другім городцю коня напоєш,
В третїм городцю панну там оз-
[меш.
Бувай же здоров, білий молодче,
Білий молодче, чом Павлуненько,
Не сам з собою, з вітцьом, мат-
[кою,
З вітцьом, з маткою, з всьов че-
[лядкою,
Із усім домом, з Господом Богом!

Зап. у Ходовичах, Стрий. пов. О. Колесса.

Д.

Ой попід гірку, попід дубрівку,
Ой пасе стадце гречний молодец,
Гречний молодец, на імя (Йванко).
А тото стадце все вороненьке,
Межи тим стадцем коник вороний.
Хтож его пасе? Хлопец молодий.
А війграв же си та й сивий коню!
Єк він побіг, я го вдогоню,
Я тя вдогоню, єму тя й продам.
Ой ек мя продас, то відий ни в час!
Сїдлай-ко мене, сїдай на мене,
А пробігай мнов у чисте поле.
А в чистім поли коло дороги,
Коло дороги новенькі двори.
Хлопец молодец заїхав конем,
Заїхав конем перед королем.
Нема в короля такого коня:
Золота грива землю покрила,
Срібні копита кремінь лупают,
Кремінь лупают, церков склада-
[ют.
— — — — — — — —

Зі збірки Онуфрія Савчука, Ясенів Горішний, пов. Косів.

Е.

Ой шож нам нарче́, ґре́чний мо-
[лодче́?
Фалйў сы коне́м пе̯ред короле́м:
Нема́ ў корольа́ тако́го коньа́!
А ў мо́го коньа́ срі́бны копита́,
Срі́бны копита́, золота́ гри́ва,
Золота́ гри́ва, шоўко́ві фостї́,
Шоўко́ві фостї́, же̯мчу́жны о́чка,
Же̯мчу́жны о́чка, листо́ві ву́шка.
Золота́ гри́ва коньа́ покри́ла,
Шоўко́вий фо́стик, слыд замітайе,
Листо́ві ву́шка ра́ди слу́хайут,
Же̯мчу́жны о́чка звізди читайут.
Ой ко́нью, ко́нью, про́дам йа тебе́,
Прода́м йа тебе́ за малу́ цыну́,
За сто че̯рво́них, за поста́ў сукна́,
За поста́ў сукна́, за ку́фу вина́!
Ой па́не, па́не, ґре́чний моло́дче!
Погада́й собі́, ци не̯ жьиль тобі́
Прода́ти ме̯не́ за малу́ цыну́,
За сто че̯рво́них, за поста́ў сукна́,
За поста́ў сукна́, за ку́фу вина́.
Йак йі́м ты ві́ныс іс трьох побо́-
[йіў:
Йак ми тыка́ли іс Туре́ччини,
За на́ми кульки́ йак дробе́н до́ш-
[чик;
Йак ми тыка́ли йа з Моско́ўш-
[чини,
За на́ми мечі́, йак йа́сны сьві́чі;
Йак ми тыка́ли, зе́мльу споро́ли.
Та йак йа тыка́ў с крута́ бе́рега,
С кру́та бе́рега че́рес си́не мо́ре,
Не замочи́ў йа бі́лы копи́та,
Бі́лы копи́та, шоўко́вий фо́стик.
Тай за сим сло́вом бу́дьтеж нам
[здоро́в,
Бу́дьтеж нам здоро́ў, ґосподаречку,
Ґоспода́речку з ґосподи́нейу,
З ґосподи́нейу, тай ш чальа́ткойу
Тай ш чальа́ткойу тай з усьі́м
[до́мом,
Тай з усьі́м до́мом, ше й сь сьві-
[ти́м Бо́гом.

Зап. від Олени Чупрей в Печенїжинї, 1901 р., Іван Чупрей.

Ж.

Вой рано, рано зорі зоряли,
Дай Боже!*
Вой шье ранче парубок й устав,
Парубок й устав, три сьвічці су-
[кав:
При одній сьвічці личко умивав,
А при другій сам си збирав,
А при третій коника сідлав;
Коника сідлав в сім девіть попруг,
А в десетую бай золотую.
Вин собі ходи, три коні води,
Три коні води, з одним говори:
Вой каже, коню, продам я тебе!
Єк мине продаш, здогадаєш си;
Я тибе вініс з трох девіть землей:
З одної землї татарскої,
А з другої німецкої,
Вой з третої турецкої.
Єк же ми йшли з Татаршьіни,
Везли гроші червонії —
То за волики половії.
Єк же ми йшли з Німеччіни,
Везли гроші червонії —
То за барани голубії (сиві).
Єк ми ешли з Туречіни,
Везли гроші сороківці —
То сороківці за білї вівці.
Любили хлопця три городції:[1])
Водна любила, шьипку купила,
Друга любила, пірце му дала,
Трета любила, коня дарувала.
Вид тої шьипки зорі зорали,
Вид того пирця сонце сияло,
Вид коня віе буйний вітер.
А в того коня срібні копита,
А в того коня шовковий фостик
А в того коня тїлова грива.
Кілова грива коня покрила,
Срібні копита камин лупают,
Срібло, злото розсипают;
Шовковий фостик слід замітае.
Вінчуєм тебе, ґречний парубче,
Зеленим вінцем, молодов паннов.
Дай тобі, Боже, в городї зїле,
В городї зїле, в дому весїле.
Дай єму, Боже, шьисте, здорове!

Зап. в Жабю-Ільцї, Косів. пов. 1911 р., Б. Заклинський.

З.

Ой тор-гом мі-стом тай Со-чьи-во- ю, Дай Бо- же,
Дай йи- му, Бо- же, шьи- стьи, здо- ро- вйи.

Ой торгом містом тай Сочьивою,
Дай Боже, дай йиму, Боже,
[шьистьи, здоровйи!*
Ой ходи собі хороший пане,
Ой ходи, ходи, три коні води,
Три коні води з одним говори:

---

[1]) Дівчата.

Ой я, коню, тай тебе продам!
Йик мине продаш, здогадаєш си!
Я тибе виніс из трох землий:
З одної землї тай турецкої,
З другої землї тай міньдьорскої,[1])
Ай із третої тай винґиршіни.
Ой йик ми ишли из винґиршіни,
Ой ми везли тай сорокіўці,
Бо й сорокіўці за білі вівці.
Бо йик ми йишли из міндьоршіни,
Ай ми везли тай бо червоні,
Ай чирвоні за конї вороні.
Йик бо йишли тай з винґиршіни,
Ми гроші везли карабушами.[2])
Везли ми гроші и за худобу,
Ой за волики тай половії,
Ой за баранцї тай голубії,
Бай за овечки тай вакишечки,[3])
Ой бо за сукна бай премногії.
Ой они сидьи бай коло стола,
Ой раду радьи, йик би удати,
Йик би удати гості приймати:
Ми будім приймати, чім нам Биг [даў,
Ой сріблом, злотом, йироў пше- [ницеў;
З йирої пшениці білі колачі,
Білі колачі стойи на столї.
Хороший пане, та йик ти дома,
Ой йик ти дома, вийди ко ид нам,
Вийди ко ид нам, подьикуй ко нам,
Та що ми тобі коледували.
По двору шьисте на худобочку,
Ай ў дім здорове на головочку.
Ў пасіці рійно, а ў дому склінно,
Я ў дому склінно, я ў току буйно,
Ў поли ўродливо, ў дому шасливо.
Ми вас вінчуйим тай бо свитками,
Божими свитками, свитим Рож- [денством,
Бисте діждали а від сего року,
Божих свитків, свитого Різдва.
А ўсі посполу, що є у дому,
З своєў ґаздинеў тай з діточками,
Из сусідками тай з родичами.

Зап. М. Кузьмак у Жабю-Ільци.

I.

Славен єс, Боже, по всему свиту,
И по всїх церквах и монастирах,
По монастирах по людских домах.
И ти є славний, все й парубчику,
Ми тобі скажем файну писмочку.
Шьой попид гирку, попід дубрівку,
Там пасе стадце все й вороненьке.
А хто го пасе? Все й ґречний панич.
Ай бо віграв си шьий сивий коник.
А хто его ймив? Все й ґречний панич.
Єк его имив, то єму казав:
Ай коню, коню! Я тебе продам!

---

[1]) Молдавської. [2]) Шкіряна торба. [3]) Чорні, над очима білі.

Єк мене продаш, то відий не вдаш,
Ай сідлай мене, сідай на мене,
Тай поленемо аш в чісте поле.
А в чістім поли поближ дороги,
Поближ дороги фуду дївочка,
Тай там повернув все й ґречний панич,
Там пе, гайнуе, ничо ни знае.
Вдарила за ним шьи й погонечка,
То погонечка, дївочка в винку,
Дївочка в винку, ек пуговичка.
Славен ес, Боже, по всему свиту,
Її ти е славний, наш леґінику!
Ми тя винчуем шьистем, здоровем,
Шьистем, здоровем, пробутком добрим,
Пробутком добрим тай виком довгим.
По двору шьистя на худобочку,
А в дім здоровя на челядочку.
Всими светками шьий Ризденими,
А шьий прийшлими, все й зеленими,
Все й рик вид року, токма до вику.

Зап. В. Михайлюк від Михайла Кіцнака Лукащукового в Красноїли, пов. Косів.

Паралелї: А. Малинка, Сборн. матеріаловъ, ст. 101—105, ч. 147—148, 150 — 151, 153. — П. Чубинскій, Труды, Ш, ст. 285—287, ч. 19; ст. 307—310, ч. 39.— Кіев. Старина, 1883, кн. XII, ст. 713; 1890, кн. XII, ст. 520, VI. — А. Метлинскій, Южнор. нар. пѣсни, ст. 336. — Б. Гринченко, Этногр. матеріалы, Ш, ст. 15, ч. 16.— Я. Головацкій, Народ. пѣсни, III, ст. 43—45, ч. 14—16; ст. 127, ч. 1. — О. Пчілка, Укр. колядки, ч. 4 (Кіев. Старина, 1903, I, ст. 165). — Ів. Колесса, Гал. р. нар. пісні, ст. 7, ч. 8. — Zieńkiewicz, Piosenki ludu Pińskiego, ст. 354—356. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 679—691, ч. 62. — Семейная библіотека, 1855, ст. 22. — Правда, 1868, ст. 22, ч. 1.

218. Проданий кінь.

А.

Ой мав Мироненько коня вороного,
Там на траві, на мураві.*
Повів він его на ярмарок,
Взяв він за него сто золотих червінців:
Лїпше ж менї було в Мироненька!

Ой тримав він мене в обрубленій стайни,
Стелив він під мене житні воколоти,
Давав він менї голого ячменю,
Давав він ми пити зеленого вина.
А тепер я стою по колїна в гною,
Дає він ми їсти житную солому,
Дає він ми пити студену водицю.
Будь-же ми здоров, ґречний паничу,
Не сам з собою, з вітцьом, з маткою,
І зі всїм домом — Господом Богом.
Був ту дечок.....

Зі збірки о. Мих. Мосори, Поручин, пов. Бережани.

Б.

Мав Івасьо коня вороного,
Потупай, потупай, коню, по
[тім скарбовім камени!*
Тримав він його у війсковій стай-
[ни,
Стилив під него шовкови сїно,
Годував його яров пшиницев,
Напував його чирвоним вином,
Накривав його шовковим коцом.
Ой коню, коню, продам я тебе!
Лиш його вигнав, зараз го про-
[дав,
Лиш його продав, зараз кінь зар-
[жав:
Лїпши ми було я в свого пана!
Тримав він мене в війсковій стай-
[ни,
Напував мене чирвоним вином,
Годував мене яров пшиницев,
Укривав мене шовковим коцом,
Стилив під мени шовкови сїно;
А тепер стою по боки у гною,
Дают ми їсти голу солому,
Дают ми пити студену воду!

Зап. в Іванївцях, пов. Жид. Н. Левицька, 1903 р.

219. Парубки підмовляють дївчину.

А.

Там ві Львові на риночку
Пют молодцї горівочку;
Та пют вони, випивают,
Панну (імя) намовляют:
Ви, паннунцю, сїдайте з нами
Молодими молодцями.
Як я з вами буду сїдати,
Буде батенько нарікати.

Дальше замість „батенько“ співають „матїнка“, „братенько“, а в остатнїй строфцї остатнї стрічки звучать:

Як я маю з вами сїдати,
Коли милого жаль покидати.

Зап. Гр. Дяків, Кабарївцї, пов. Золочів.

Б.

II а в Косові на риночку,
Пют леґінї горівочку.
Ой пют вони, наливают,
Білявочку пидмовляют:
Білявочко, їхай з нами,
Молодими леґінями!
Єк я з вами му їхати,
Ме дедичок нарікати.

Далї замість дедичок іде непечка, братчічок, сестрічка, милейкий.

Зап. 1901 р. у Криворівни, Косів. пов. від М. Цїмїюка Митчука.

В.

Шо в полї, полї близко дарозї,
Светий вечер!*
Ой там (імя) пшеницю жала.
Прийшло да єє три залатаре,
Три залатарє, три маладиє.
»Пакинь (імя) пшеницю жати,
Хадєм із нами, з залатарами«.
»Ви залатаре, ви маладиє,
Не берєть мене в чистаму полї,
А берєть мене в таткавуом домі;
В таткавуом домі три старуожки:
Перва старожа—татко за сталом,
Друга старожа — матка у парога,
Трейтя старожа — братко у варо-
[тях.
Татко за сталом з медам і віном,
Мамка у парога з рушничками,
Братко у варотях з калачами.
Ми-ж тебе (імя) не зневажаєм,
З светим вечером паздаравляєм.

Зап. 1911 р. Б. Чернявський в Козлї, Чернигів. пов.

Паралелї: А. Малинка, Сборн. матеріаловъ, ст. 151—152, ч. 222—223. — Кіев. Старина, 1890, кн XII, ст. 519, Ш. — П. Чубинскій, Труды, Ш, ст. 407, ч. 1;5; ст. 473, ч. 44.

220. Три любки.

А.

Ой за ворігьми трава, мурава,[1])
Там пан Гаврило[2]) коника пасе,
В кобзоньку грає, пісень[3]) співає.
Прийшла до него матїнка его:
Хтож тебе, синку, цих пісень
[навчив?
Любило мене аж три дївчини:[4])
Єдна любила — коня купила,
Друга любила — кобзу купила,
Третя любила — пісень навчила.
А за цїм словом бувай ти здоров,[4])
Грешний молодче, Гаврило хлоп-
[че.[4])

С. Шукай-Води, Уман. пов., збірка Д. Щербаківського.

Відміни: В вар. З. Ходаковського, ч. 595: [1]) В поли криница, коло неї травиця. [2]) Максим. [3]) Пісеньку. [4]) Ся стрічка пропущена.

Б.

Ой из за гори, зза полонини,
Дай Боже!*
Видтиў димове стоўпами стали:
То ни димове, кіньскі духове.

А у тім димі два люди слаўні:
Одно ми слаўний коню вороний,
Ишьи слаўнішший та ґречний
[пане,
Та ґречний пане, ой пане Петре.
Иде вин полем вороним конем,
Зистрітила го сийита Пречіста:
Ой деж ти буваў, йик тобі Биг даў?
Ой я ходиў тричі ў післіх
Вид нашої королечки
До ўгорскої цісаречки.
Мене ўлюбили три Угорочці:
Одна любила — коня ми дала,
Друга любила — шьипку купила,
Трета любила — пірце ўзлотила.
Вид коника місьицю сьвіти,
А вид шьипочки зорі зорьиют,
А вид пірця сонце сийайит.
Ой тото перо перевиване,
Сріблом та злотом покітічьине,
Ў ґречного пана, у пана Петра,
У пана Петра ба й за шьипочкоў.
Се й кольидочка ни йи шльахоцка,
Се й кольидочка чом парубоцка.
Вінчуйимо вас шьистьим, здоров-
[йим,
Шьистьим, здоровйим, многа лі-
[тами,
Многа літами з зеленим вінцем,
З зеленим вінцем тай з своїм
[вітцем,
Из своїм вітцем тай из мамочкоў,
Тай из мамочкоў, из ґречноў па-
[неў.
Ў городі зільи, ў дому весільи!

Зап. Мих. Кузьмак, 1912 р. в Жабю-Маґурі, Косів. пов. від Петра Янюка.

Відміни: Другий варіянт сеї колядки записав М. Кузьмак у Жабю-Ільци, але до нього дочеплена колядка про парубкову сорочку.

В.

Й а в чистім полю, й а в болонійку,
Ой дай Боже!*
Там-же ми лежит давна стежейка
Надіхав над ню білий молодец,
Виломив собі квітку галуску,
Притулив д собі, д свому личейку:
Дай-же ми, Боже, личко такое,
Поїхав би я преч на Поділя,
Полюбив би я три милейкії:
Єдну милейку — замужятую,
Другу милейку — білу вдовойку,
Трету милейку — ґречну панойку.
Ой мовит єму матінка його:
Ой сину, сину, білий молодче,
Не любиж тії три милейкії:
Замужятая — то не здоровля,
То не здоровля, то безголовля;
Біла вдовойка — не рімня твоя,
Ґречна панойка — то рімня твоя!
Ой на здоровля, білий молодче,
Богу на хвалу—людям на славу,
Вітцю — матінці на утішейку,
На утішейку, на услужейку.

Зі збірки Мирослава Капія, Бандрів, пов. Ліськo, зап. від Мих. Струняка, 1906 р.

Паралелі: В. Шухевич, Гуцульщина, IV, ст. 89—90, ч. 5. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 58—59, ч. 9.

221. Парубок просить дівчину на розмову.

A.

Заквили вишні, чорні чирешні від соньці,
Ухіляй жи нам, ґречна Марисю, віконьці!
Як жи я маю ухілятонькі, як маю,
Хоць віт батенька дузвуліленька ни маю?!
Пруси, Марисю, свогу батенька віг мени,
Най жи ті пустит хоць на слувечку ду мени!
Випала-ж мінї чирис пудвірі дурога,
Випала-ж мінї с-піт куниченька піткова!
Ни жель жи мінї с-піт куниченька піткови,
Їно мінї жель Марисинуї рузмови!

Заквили вишні, чорні чирешні від соньці,
Ухіляй жи нам, ґречна Марисю, віконьці!
Як жи я маю ухілятонькі, як маю,
Хоць віт матїнькі дузвулїненька ни маю?!
Пруси, Марисю, свую матїньку віт мени,
Най жи тї пустит хоць на слувечку ду мени!
Випала-ж мінї чирис пудвірі дурога,
Випала-ж мінї с-піт куниченька піткова!
Ни жель жи мінї с-піт куниченька піткови,
Їно мінї жель Марисинуї рузмови!

Заквили вишні, чорні чирешні від соньці,
Ухіляй жи нам, ґречна Марисю, віконьцї!
Як жи я маю ухілятонькі, як маю,
Хоць віг братенька дузвулїненька ни маю?!
Пруси, Марисю, свогу братенька віт мени,
Най жи тї пустит хоць на слувечку ду мени!
Випала-ж мінї чирис пудвірі дурога,
Випала-ж мінї с-піт куниченька піткова!
Ни жель жи мінї с-піт куниченька піткови,
Їно мінї жель Марисинуї рузмови!

Заквили вишні, чорні чирешні від соньці,
Ухіляй жи нам, ґречна Марисю, віконьцї!
Як жи я маю ухілятонькі, як маю,
Хоць віт систронькі дузвулїненька ни маю?!
Пруси, Марисю, свую систроньку віт мени,

Най жи ті пустит хоць на слувечку ду мени!
Випала-ж мінї чирис пудвірі дурога,
Випала-ж мінї с-піт куниченька піткова!
Ни жель жи мінї с-піт куниченька піткови,
Їно мінї жель Марисинуї рузмови.

Від братової Тацї Рондякової, зап. у Роздїловичах, Рудецького пов. в 1897 р. Петро Рондяк.

Сю колядку колядують властиве в сусїднім селї Шептичах, звідки братова походить.

222. Парубок пише лист до дївчини.

А.

Ой чи є, чи є ваш синок в дома?
Засьпівай, сьпівай соловію,
[перед віконцим на зїлю!*
Ой є він дома, в нові сьвітлойцї,
В нові сьвітлойцї листойко пише,
Листойко пише, гадки гадає:
Біз кого би то передатойкі?
Передам їго біз соколика,
А соколойко то мій батейко.

Строфка повтаряєть ся; післанцем дальше є:

Зазулейка — матїнойка,
Ластівойка — милейка.

Ременів, пов. Львів, зап. Стефан Тис, 1912 р.

Б.

А в сіночку на ґáночку,
Там стóїть кінь бай вороний,
На тїм конї сїдло ясне,
На тїм сідлї панич красний.
Пише лúсти до дївчини,
Вона йóму одписýє:
»Через море рибонькóю,
Через лїсок пташинькою
Я до тебе! Не бий коня,
Не бий коня, не трать гроший,
Я до тебе сама буду.
Добрú вечíр.

Зап. у Паволочі в 1909 р. від старої неписьменної жінки з с. Трубієвки, Сквирс. пов. на Київщинї, Олександри Мерзлякової, Петро Бровковський.

223. Парубок хоче женити ся.

А.

Ой похилив сї дуб д дубойкови,
Діброва, дуб зеленейкий й а
[зеленейкий, діброва!*
Ци сї позволиш, тату, женити,
Ци сї женити, ци на війну йти?
Жени сї, сину, на війну не йди;
Я ти запишу всьо подвіренько,
Всьо подвіренько, всьо поділенько.

Зіболки, пов. Жовква, 1912 р. зап. Яр. Пастернак.

Б.

Захотїв Іванко женити ся,
Гей Дунаю!*
Шле листоньки до царївноньки.
Єму царївна відписує:
Не шли до мене, не пиши до мене,
Я до тебе сама буду;
На твій двор дрібним дощем,
А в твою хату любим гостем.
Вийшла статечная жона, Іванкова
[мати:
Чи не бачили сина мого єдиного?
Єден каже: я не бачив;
Другий каже: я не знаю;
Третїй каже: я сам бачив
У тещеньки на подворечку;
Водит танец на увесь дворец.
В правій рученцї дївоньку водит,
В лївій рученцї шапочку носит.
В тій шапочцї тройзїлечко:
Перше зїлечко — змовлянечко,
Друге зїлечко — вїнчанечко,
Трете зїлечко — весїлечко.
За сим словом, бувай же здоро-
[вий.

Збірка З. Ходаковського, ч. 542.

В.

На небесах ясен місяць
Осьвітив небо і землю,
Небо і землю і двор при дорозї,
Двор при дорозї й нові воротечка.
На тих воротечках (сидит) соко-
[лонько,
Коло соколонька золотая корог-
[вонька.
Туди ішла Іванкова мати,
Яла ся (за) свого синонька питати.
Не так бачив, як добре знаю;
Служив же він при королю,
Да пише листоньки до дївоньки.
А она єму одписує і одказує:
Не присилай ся, не утрачай ся,
Я до тебе сама буду.
Я до тебе на двор дробним дощем,
А в сїни ясним сонцем,
В хату пяненкою,
А за стол миленькою.

Збірка З. Ходаковського, 543.

Г.

Чи дома, дома молодець Бориско?
Святи вечор!*
Нема дома: на погулянні меж
Святи вечор! [молодцями,
Вихваляєця, викрашаєця:
»Ой як буду я та женити ся,
Намощу мости все перстневиї,
Погачу гаткі все вінковиї,
Поставлю стовпи все золотиї,
Повішаю короговкі все шовковиї,
Виорю поле сизими орлами,
Насїю жемчугу близько дороги;
Ой як буду я Ганочку везти,
Забряжчать мости все перстневиї,
Зашумлять гатки все вінковиї,
Засяють стовпи все золотиї,
Закричать орли у чистом полї,
Зацвіте жемчуг близько дороги«.
Миж тебе, Бориско, не понижаєм,
З отцем, з маткою, з празником
[поздоровляєм.

Ал. Н. Малинка, Сбор. матеріаловъ, ст. 109—110, ч. 158.

Паралелї: А. Малинка, Сбор. матеріаловъ, ст. 109—113, ч. 157—165. — Б. Гринченко, Этногр. матеріалы, III, ст. 43, ч. 61. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 388—398, ч. 27. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 611, ч. 51. — П. Чубинскій, Труды, III, ст. 281—282, ч. 15. — Кіев. Старина, 1906, I, ст. 10. — В. Шухевич, Гуцульщина, IV, ст. 67, ч. 21. — В. Кравченко, Етноґр. матеріяли, ст. 26, ч. 65.

224. Парубок вибираєть ся в свати.

А.

Ой пійти, пійти, рано куройки —
Рано, рано, дужи ранейко!*
А Василейко як найранчи встов,
Як найранчи встов, три сьвіцї [суков:
При перші сьвіцї личейко вмивов,
При другій сьвіцї рушником [стиров,
При третій сьвіцї коника сїдлов.
Ой їдж, конику, дрібнейке сїно,
Ой пий, конику, студену воду,
Бо поїдемо на Вкраїнойку,
На Вкраїнойку по дївчинойку,
А батейкови по невістойку;
Ой щоби прила той лен тонейко,
А батейкови на кошулейку.

Дальше: матери на фартушок, сестрі, братови.

Зап. Стефан Тис, 1912 р. Ременів, пов. Львів.

Б.

Вбрав сї Франейку рану, ранейку,
Рану, ранейку, йа в ницїлейку.
Їго батейку випруваджеї,
Випруваджеї і навучеї:
Йди, мі синойку, в гори пу дї- [войку,
Субі пу милейку, нам пу ниві- [стойку,
Шуби вна преза йа линок тунок
Самому Богу на кошулейку,
Присьвітї Діві на заслунойку.

Строфка повтаряєть ся, лише вставляють ся: матїнойка, систройка, братейко.

Зап. в Віжомли, Яворів. пов. А. Мусянович.

В.

В новій стаєнцї сьвічка горит,
Сьвічка горит, не згасає;
Там Івасенько коника сїдлає.
Прийшов до него батенько его:
Що-ж ти, сину, тай дїлаєш,
На що коника сїдлаєш?
Я поїду за гороньку
По красную паняноньку,
Та вам буде невісткою,
А для мене миленькою.

Дальше замість слів „батенько, сину і невісткою“ співають „матїнка, сину, невісткою; братенько, брате і братовою і сестронька, брате і братовою“; в кінци додають:

I поїхав за гороньку
Привіз собі паняноньку.

Зап. Петро Свідерський в Бужку.

Відміни: Вар. Антонюка з Бучаччини виглядає так:

Ой сьвіти, сьвіти, місяченьку,
Я в новую стайниченьку!
Там Петруньо коника сїдлає,
Коника сїдлає, стремінцї чіпає.
Прийшов до него батенько єго:
А деж ти поїдеш, Петруню?
Я поїду на Зарваницю
По хорошу молодицю.

Далї питають парубка: матїнка, братенько, сестричка.

Г.

Ранна пташочка жайвороночка,[1])
Що рано з вир вилїтає,
Ще по горах сніженьки лежать,
По долинах річеньки бренять.
В тїй річенцї буків човен,
В тім човнику красний молодчик,
Красний молодчик, молодий Сте-
[фасюньо.
Стрілоньку стружить і малює,
Хоче пострілити сивую зазулю.
Стефасюню молодчику,
Не стріляй ми в головоньку,
Не стріляй ми в головоньку,
Не вибивай розумоньку.
Хто там сьвіти в новій стайни?
То мій синонько, Стефасюнейко,
Коника сїдлає і сам ся вбирає.
Мій синоньку Стефасюнейку,
Де ти їдеш? По дївоньку.
За гороньку по дївоньку,
Тобі, мати, по невістоньку.

Яструбичі, пов. Сокаль, Ів. Стельмащук.

Д.

За горою не дзвін дзвонить,
Не дзвін дзвонить, місяць сходить,
А на новій стайнї огонь єсяє:
Там Грицуненько коника сїдлає,
Єму матенька сьвічечки тримає.
Сьвічечки тримає і єго питає:
Куди-ж поїдеш, мій синоньку,
Мій синоньку Грицуноньку?
Поїду, матїнко, на Україноньку
Собі по дївоньку, вам по неві-
[стоньку.
Там дївонька багатая,
В будень ходить у блаватї,
А в суботоньку в оксамітї,
А в недїлоньку в щирім злотї.
Зіставай ся здоровий, красний
[молодче!

Збірка З. Ходаковського, ч. 734.

Е.

Славен, славен, молодець Михайло,
Щедрий вечор!*
Ой чим же вун прославив ся?
Трома городами, своїми слугами.
Слуги мої молодії,
Запрягайте конї воронії;
Поїдемо у Мір-город
У Мір-город, у Мір-землю,
Висватаєм да міряночку,
Міряночку, королювночку,
Отцю-маткі дїло робити,
Мінї молодому в гостї ходити;
Отцю-маткі на послужечку,
Мінї молодому на подружечку.

---

[1]) За кождим стихом повтаряєть ся: Сьвітий вечер, щедрий вечер.

Ой бувай здоров, славний козаче,
Славний козаче, молодець Ми-
[хайло,
Не сам с собою, с отцем, матерю,
І з милим Богом, і з усім родом.
Вечор добрий!...

Записав Іван Антоненко, м ко Воронїж, Глухівського пов., Чернигівської губ.

Ж.

Шо на булонї путани конї.
Грай, коню, грай, кониченьку,
Грай, вороненькі, під Іваночком,
Під молоденьким, грай коню!*
Поїхав же вин дївки сватати.
Вивели ему коня в нарядї;
Вин коня не взяв, шапочкі не
[зняв,
Шапочки не зняв, не подякував.
Винесли ему пучок стрілочок;
Стрілочок не взяв, шапочкі не
[зняв,
Шапочки не зняв, не подякував.
Вивели ему дївку в вінку;
Він дївочку взяв, шапочку ізняв,
Шапочку ізняв, ще й подякував:
»Спасибу тобі, мий татусеньку,
За твою дочку, за паняночку,
За тее личко за біленькее,
За її словце за вірненькее.«
Ми-ж тебе, Іване, не понижаем,
С празником Рожеством поздо-
[ровляем.

Замість приспіву: „Грай, коню...“ співають і другий:
Соколе, соколе ясний,
Паничу красни(й), Іванко!

Ал. Н. Малинка, Сбор. матеріяловъ, стор. 95—96, ч. 139.

Паралелї: П. Чубинскій, Труды, III, ст. 416, ч. 141; ст. 464, ч. 26—27. — О. Пчілка, Укр. колядки (Кіев. Стар. 1903, I, ст. 164, ч. 2). — Кіев. Старина, 1906, I, ст. 6—7. — В. Кравченко, Етноґр. матеріяли, ст. 28, ч. 69.

225. Парубок вертає до матери з молодою.

А.

Ой ку- ри, ку- ри, не пій- те ра- но, ра- но, ра- но, так бар- дзо ра- но, враз з зу- ро- ю.

Ой кури, кури, не пійте рано,
Рано, рано, так бардзо рано, враз з зурою!*

А наш Славунунь дуже рано встав,
Так раненько встав, три сьвічці ссукав:
При їдній сьвічці личенько вмивав,
При другій сьвічці шубоньку вбирав,
При третій сьвічці коника сїдлав.
Ой поїхав він до гір по паню,
Ой як їхав він та з гір та з панев,
Тресло сї за ним а срібло, злото,
Тріщали мости з білої кости,
Шумів лїсоньку по голосоньку.

Зап. у Станїміри, пов. Перемишляни, Вас. Герчановський.

Б.

Ти спиш не згорде, зличний
Светий вечер!* [паничу,
Ти спиш спочиваєш, весь двуор
[камнем аббиваєш.
Павешав каври шовкам да землї,
Поставив варота з щирого злота,
Памастив масти з тонкаї трастї,
Пагатив гатки з кудряваї мятки,
Паставив палї з залатими пер-
[стнями,
Пазасевав паля жовтим жемчугом,
Пазатєгав леси павалуочниє,
Й а сам паєхав в гордую вайну,
В гордую вайну па каральуовну.
Ой єде, єде з гордає вайни,
З гордає вайни з каральуовнаю.
Зашумлять леси павалуочниє,
Засяє поле жовтим жемчугом,
Забрежчать палї залатими пер-
[стнями,
Запахнуть гатки з кудряваї мятки,
Зазтугнять масти з тонкаї трастї,
Засяють варота з щирого злота,
Замають каври шовкам да землї.
Ой кажуть люде, шо каруоль єде,
Шо каруоль єде з каральуовнаю;
А його матїнка да й зустрекала,
Да й зустрекала да й прамавляла:
»Не єсть то каруоль, а єсть то
[синок муой.«
Уехав у двуор, пасадив єє за
[стуол.
»Оце табе, матїнка, невєхна твая,
Невєхна твая, а жена мая,
Як самі знаєте, так і научайте:
Мед вино тачити, щоб не пралити,
А шовкам шити, щоб не змилити,
А злотам ткати, щоб не вварвати.«
Ми-ж тебе (імя) не зневажаєм,
З светим вечером паздаравляєм.

Зап. 1911 р. Б. Чернявський в с. Козлї, Чернигів. пов.

В.

Славен, славен город Чернигов,
Святий вечір!*
А славній того Михаль у батька:
Не багато пожив да й слави
[нажив:
Білим залїзом двір обгородив,
Поставив ворота з щирого злота,
Поставив мости все чугуннії,
Поставив стовпи все золотії,
Поклав же жерде все срібранеє,

Повішав коври все шовковії,
Сам поїхав на горду войну,
На горду войну, по королівну.
Да вернув ся-ж він з гордої войни,
З гордої войни с королївною.
Застукали мости все чугуннії,
Заззяли стовпи все золотії,
Забряжчало жерде все срібранее,
Замаяли коври все шовковії.
Шо люде кажуть: »Королевич їде,
Королевич їде, королївну везе.«
Мамочка каже: »Мій синок їде,
Мій синок їде, невіхну везе.«
Увіз він її та у новий двір,
Посадив її за тесовий стіл:
»Оцеж вам, мамко, невіхна ваша,
Невіхна ваша, а жона моя.
Ой як знайте, так і навчайте —
Мед-вино точити — шоб не про-
[лити,
Шовком шити — шоб не помшити,
Кросенцї ткати — шоб не порвати.
Да бувай же здоров, злачний
[паничу і т. д.

Б. Грінченко, Етн. матеріали, III, стр. 11, ч. 12.

Паралелї: Б. Грінченко, Этногр. матеріалы, III, ст. 42—43, ч. 60. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 385—387, ч. 25. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 168—170, ч. 19. — П. Чубинскій, Труды, III, ст. 289—290, ч. 23.

226. Сокіл приводить молоду.

Стояла тополя край чужого поля,
А на тій тополї чотири соколи.
Перший сокіл полинув в виноград,
А другий сокіл полинув на Дунай,
А третий сокіл полинув на чисте
[поле,
А четвертий сокіл полинув під
[небеса.
З винограду летить, куропатву
[несе,
З Дунаю лине, срібний перстень
[несе,
З чиста поля лине, стадного коня
[жене,
Зпід небес лине, красуню панну
[веде.

Збірка З. Ходаковського, ч. 652.

227. Парубок привозить напої.

Ой із гір, із гір, а з полонини,
Їхав молодец з Угор до Русиц,
Та віз же собі троякий напій:
Єден напоец медок солодкий,
Другий напоец кудрое пиво,
Третий напоєц шумна горілка.
Кудрое пиво сам буду пити,
Медок солодкий любку поїти,
Шумна горілка отцу тай матцї.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 69. Василь Бушта з Глубокого.

Паралелї Я. Головацкій, Народ пѣсни, II, ст. 69-70, ч. 24.

228. Славні городи.

Славен Павлусь на три города:
Святий вечір!*
Первий городу — славен Киеву,
Другий городу — славен Ніжену,

Третій городу — славен Козельцю.
Киеву славен да все святими,
Ніжену славен усе панами,
Козельцю славен все козаками.
Ой у Ніжені панночку узяв,
А у Києві да й повінчав ся,
А в Козельці жити да бути!
Святий вечер!

Збірка Марка Вовчка. Бондарі, Остерськ. пов.

Паралелї: П. Кулишъ, Записки о Юж. Руси, I, ст. 196. — В. Антоновичъ и М. Драгомановъ, Историч. пѣсни, ст. 22—23. — Б. Гринченко, Этногр. матеріялы, III, ст. 40, ч. 56. — Кіев. Старина, 906, I, ст. 6; II, ст. 22—23.

229. Еміґрація під ліпшого пана.

А.

Ішли молодці рано з церковці,
В неділю! В неділю рано зе-
[лене вино саджено!*
Ой ішли, ішли раду радити,
Раду радити, неєднакую:
Ой ходімож ми до ковальчика,
До ковальчика, до золотника.
Покуймож собі мідяні човна,
Мідяні човна, золоті весла,
Ой пустимож ся на тихий Дунай,
На тихий Дунай, долів Дунаем,
Долів Дунаем, під Царигород.
Ой чуємо там доброго пана,
Що платит добре за заслуженьку:
Ой дає на рік по сто червоних,
По сто червоних, по коникови,
По коникови, тай по шабельці,
Тай по шабельці, по парі сукон,
По парі сукон, тай по шапоцці,
Тай по шапоцці, тай по панноцці.

Збірка Ів Вагилевича, ч. 91. Василь Смеречин із Хмелївки.

Б.

Ішли молодці рано з церковці,
В неділю! В неділю рано зе-
[лене вино саджено!*
Ой ішли, ішли раду радити:
Ой ходім, братя, до ковальчиків,
До ковальчиків, до золотників,
Най нам покуют мідені човни,
Мідені човни, золоті весла,
Та ми се пустим на Чорноморе,
На Чорноморе, під Царів город.
Там ми чуєме доброго пана,
Доброго пана, чом Стефанонка,
Що на рік дає по сто червоних,
По сто червоних, по парі чобіт,
По парі чобіт, по парі сукон,
По парі сукон, тай по шапоцці,
Тай по шапоцці, по коникови,
По коникови, по бичкови.
Ой як си пішов а по риночку,
Підківочками віцупкуючи,
Рясними суконьці потрясуючи,
Ясними стрілки віблискуючи:
Міщане мовлет, що сонце сходит,
А мати вийшла — що мій син іде,
Що мій син іде, корогов несе,
Корогов несе королівскую.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 92. Пилип Саблаташ із Тишевниці.

В.

Блудило блудців сімсот молодців,
Ой виблудили вни на круту гору:
Ой станьмо, братя, та порадьмо ся,
Та порадьмо ся, лиш не здрадьмо
[ся.
Та зложім ми ся на сто червоних,
Купімо собі золотий човник,
Золотий човник, срібне веселце.
Ой спустім ми ся на тихий Дунай,
На тихий Дунай, на сине море,
На сине море аж під Царгород.
Ой там знайдемо доброго пана,
Що він нам буде добре платити,
А ми за тото вірно служити.
Ой що він нам дасть по ворон-
[коню,
По ворон-коню, по вязці сіна,
По вязці сіна, по шабли срібній.

Воскресінці, п. Коломия. зап. І. Стефанчук, 1885 р.

Г.

Ішли молодці рано з церковці,[1])
Раду радили[2]) молодецькую:
Не купуймож ми на дівки вінки,[3])
Але купімо золотий човен,
Золотий човен, срібні веселця,
Та пустимо се краєм Дунаєм,
Краєм Дунаєм за іншим[4]) паном,
За іншим[4]) паном, паном Іваном.
Ми єму будем[5]) вірне служити,
А він нам буде добре платити.
Ой дасть же він нам по ясній
[стрілці,
По ясній стрілці, по красній дівці.
Стрілок не маю, тай вам не даю[6]),
А дівки маю тай вам подаю.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 96. Федір Шміґельський з Пилипча.

Відміни. Вар. Людм. Ляторовської з Сапогова: [1]) З церквоньки. [2]) Радили раду. [3]) Не купуймо, братя, вінки на дівки. [4]) Ясним. [5]) Ми будем єму. [6]) Останні дві стрічки звучать:

Стріво(чо)к вам даю, бо багато маю,
Діво(чо)к не даю, бо сам не маю.

В вар. Б. Заклинського зі Старих Кут дочіплена ще колядка про знаменитого коня, що будував церкву.

Д.

А в густім лісі на лебединці,[1])
Блудило блудців сімсот молодців.
Відблудили ся в чистоє поле,
В чистоє поле, над тихий Дунай.
Посідали си края берега
Тай заложили раду радити.
Стали судити, що би купити:
Ни купуймо-ж ми на жони злота,
На жони злота, на дівки срібла;
Покупуймо-ж ми золоті човна,
Золоті човна, сріберні весла,
Та ходімо-ж ми краєм Дунаєм,
Краєм Дунаєм за добрим паном,
За добрим паном, за ясним царом,
Що увін добре служенькам платит:
Ой на рік дає по коникови,

[1]) За кождою стрічкою додає ся: „Ой дай Боже!“

По коникови та й по шабельці;
Коника в сідлї, шабельку в сріблї.
А за сим словом . . . . .

Записано в Дубі, 10 липня, 1867 р.

Е.

А в чистім поли блиско дороги
Стояли намети білї, шовкові,
А в тих наметах все громадове,
Радоньку радет, коби врадити:
Ой не справляймо на жони шуби,
На жони шуби, на дочки злото,
Але справляймо мідяні човна,
Мідяні човна, срібнії весла,
Та пускаймо се края Дуная,
Края Дуная, за тихий Дунай.
Чуємо-ж ми там доброго пана,
Доброго пана, та пана Петра,
Що платит добре за заслугоньку:
Ой дає на рік по сто червоних,
По коникови по вороному,
По жупанови кітаєвому,
По яснїй стрілцї, по хорошій
[дївцї.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 36. Василь Бушта з Глубокого.

Ж.

Ішли молодцї рано з церковцї
Та й стали собі раду радити,
Невеличкую, старосвіцкую:
Ой скуймо, братя, золотий човен,
Золотий човен та й срібні весла,
Та пустимо ся а в край Дуная,
Бо там чуємо доброго пана.
Ой він служенькам тай добре
[платит:
По коникови по вороному,
Та й по шапочцї по соболові,
Та й по сукманцї по атласові,
Та й по чобітках по обцасових,
Та й ще до того три села нові:
Єдно-ж ми село з старими людьми,
Другое село із дївочками,
А трете село з парубочками.
Старії люди для порадочки,
А ті дївочки для гуляночки,
А парубочки для забавочки.

А за сим словом будь-же нам
[здоров,
Красний молодче, чом Івасеньку.

Зап. В. Посацький, Лолин.

З.

Я в лїсї, в лїсї, в зеленім гаю,
Сьвіти, сьвіти, місяченьку!*
Росте дубочок тонкий, високий,
Тонкий, високий, в корінь глу-
[бокий,
В корінь глубокий, а в лист
[широкий.
Під тим дубочком ясна сьвітлонька,
А в тій сьвітлоньцї тисові столи,
За тим столиком сїмсот молодцїв,
Радоньку радет, судоньку судет:
Скиньмо ся, братя, по червоному,
По червоному, по золотому,
Та купимо си золотий човник,
Золотий човник, срібне весельце,
Та пустимо сї долї з водою,

Там ми чуємо ліпшого пана,
Ліпшого пана, чом Юзуненька.
Бувай здоровий, ґречний паничу,
Ґречний паничу, чом Юзуненьку!
Не сам з собою, з вітцьом,
[з маткою.

Зап. Л. Шпитківна в Волцневі, п. Жидачів.

Паралелї: В. Антоновичъ и М. Драгомановъ, Истор. пѣсни, ст. 1—5, ч. 1. — Малор. сборникъ Д. Мордовцева, 1859, ст. 192. — Ів. Колесса, Гал. нар. пісні, ст. 1, ч. 1. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 33, ч. 46; ст. 67, ч. 21; III, ст. 8, ч. 9; ст. 49—50, ч. 22; ст. 51—52, ч. 25; ст. 534, ч. 2. — O. Kolberg, Pokucie, I, ст. 107, ч. 12. — П. Чубинскій, Труды, III, ст. 297, ч. 33; ст. 388, ч. 115; ст. 440, ч. 3. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 630—646, ч. 54. — Г. Купчанко, Пѣсни, ст. 380—381, ч. 10. — В. Шухевич, Гуцульщина, IV, ст. 17—18, ч. 1—2.

230. Мати довідуєть ся про сина в службі.

Прилетїло три соколойки,
Впали, сїли в оконейки,
Вийшла до них стара мати,
Сьвятий вечер, вечеронько!*
Стала ся я питатоньки:
Чисте не чули о моїм синойку?
На так чули, як виділи:
Ваш синочок служит при пану,
Ой при пану, при гатману.
На нїм сукенка, як мак цвите,
На нїм шапочка, як маківочка,
На нїм чобітки кізловії,
Під ним коник вороненький
І сам панич молоденький.
І сам панич молоденький,
Під ним сїдло, саме срібло,
При нїм шабелька, дуже яснейка.
Бувай здоров, ґречний паничу,
Ґречний паничу, Івасеньку!
Сам з собою, з вітцем, з маткою,
З вітцем, з маткою, дім з челяд-
[кою.
Здоровля в той дім на челядоньку,
Щастенька на двір на худобоньку.

Зап. в Желдци, Жовків. п., З. Тимкевичівна.

Відміни: Сей самий варіянт записав у Желдци також М. Стронціцький.

231. Парубок будує церкву.

А.

Рубає (такий то) ялиноньку,
На церковцю, на дім божий.
Рубає, рубає, іще му не стає:
Додай, батеньку, срібла, злота!
Батенько додає, іще му не стає.
Рубає (такий то) ялиноньку,
Рубає, рубає, іще му не стає:
Додай, матїнько, срібла, злота!
Матїнька додає, іще му не стає.
Рубає (такий то) ялиноньку,
Рубає, рубає, іще му не стає:
Додай, братїньку, срібла, злота!
Братїнько додає, іще му не стає.
Рубає (такий то) ялиноньку,
Рубає, рубає, іще му не стає:
Додай, сестронько, срібла, злота!
Сестронька додає, іще му не стає.
Рубає (такий то) ялиноньку,
Рубає, рубає, іще му не стає:
Додай, миленька, срібла, злота!
Миленька додає, уже му стає.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 65. Луць Микитин із Зарваницї.

Відміни: До сього вар. близький вар. Ів. Ляторовського з Городниції, з якого подаю першу строфку:

Рубав (Іванко) ялиноньку,
На дім божий, на церквоньку.
Ой він рубає, єму не стає.
Побіг же він до батенька:
Ой батеньку, голубоньку,
Купи, купи ялиноньку.
Батенько додає, єму не стає.

В дальших строфках вставляють ся инші члени родини, в кінци:

Миленька додає, а єму стає.

В вар. Антонюка з Бучаччини перша строфка виглядає так:

Ой у Львові на риночку,
Рубав Павлуньо калиночку.
Що зрубає, то вобгеши,
До батенька листе пиши:
Дай, батеньку, срібла, злота,
На церковцю, на дім божий.
Батенько се не дочитав,
Срібла, злота ни досипав.

В кінци: Миленька се дочитала,
Срібла, злота досипала.

Б.

За горою, де дзвін дзвóни,
Ясний місьиць рано схóди!*
Там Миханейко церков будує,
Церков будує, листи пише,
Листи пише до батейка:
»Дай, батейку, срібло-злото,
»Срібло-злото на церковцю,
»На церковцю, на дім божий;
»Най то буде Богу хвала,
»Богу хвала, людем слава.«
Батейко дає, ще й-му не стає.

Листи йдуть дальше до матінки, до братейка, до сестройки, в кінци до милої.

Милейка дає, ще й прибільшає.
Ясний місьиць рано сходи!

Зіболки, пов. Жовква, 1912, зап. Яр. Пастернак.

В вар. П. Стадника з Пізнанки Гнилої повтаряєть ся без змін отся строфка:

Ой за горами, за долинами
Там дзвін дзвонит, місяць сходит.
Там Михасенько церквицю мурує,
Срібла-злота потребує.
До него батенько приїжджає,
Срібла злота привожає

В.

За горою, де дзвін дзвóни,
Ясен місїць рано схóди!*
Там Йвасунейко дім будує,
Дім будує, сьвету церковцю.
На спід кладе білий камінь,
В середину ясенину,
А на верха злоті хрести.
Єму батенько гроший додає,
Єму додає і ще му не стає.

Пісня повторюєть ся: гроший додає матінка, в кінци миленька.

Єму миленька гроший додає,
Єму додає, єму вже вистає.

Запитів, пов. Львів, 1912, записав Яр. Пастернак.

Г.

Сива, мила зазулейка,
Усї сади воблїтала,
Усї сади воблїтала,
А в вишневім ни бувала.

Прилетїла на горойку,
Там церковцї ни доставлена.
Кому-ж би то доставити?
Паничеви Ївасеви.
Пиши листойко до батейка:
Дай, батейку, срібла, злота,
Срібла, злота на дім божий,
На виршочок, на злотий хресто-
[чок,
На сиридину, на висилину,
На сподочок, на каміночок.

Дальше Івась пише лист до матїнки, сестройки.

Ременів, пов. Львів, записав Ст. Тис, 1912.

Д.

Ой за горою, за камянною,
Де дзвін дзвонит, там місяць
[сходит,
Там пан Іванко церкву мурує,
Церкву мурує, злотом гафтує.
На стало 'му срібла-злота
Ба й церкву догафтувати.
Бігай, Іванку, до дядика:[1])
Давай, дядику, срібла-злота
Церкву догафтувати.
Я сам не маю, тобі не даю.
— — — — — — —

Ой за горою, за камянною,
Де дзвін дзвонит, там місяць
[сходит,
Там пан Іванко церков мурує,
Церкву мурує, злотом гафтує.
Не стало 'му срібла-злота
Ба й церкву догафтувати.
Бігай, Іванку, до миленької:
Давай, миленька, срібла-злота
Церкву догафтувати.
А я маю, тобі даю.

Зі збірки Людм. Ляторовської, Сапогів, пов. Борщів, 1882.

Е.

Я в поповій долиноньцї,
Долом, долом, долиною,
Там Василенько камінь лупає,
Камінь лупає, косцьол мурує.
Шле післоньки до батенька:[2])
Дай, батеньку, гроший на дім
[божий.

Батенько каже: я гроший не маю,
Я гроший не маю, я на дім не
[даю.
— — — — — — —
Миленька каже: я гроші маю,
Я гроші маю, я на дім даю.

Зі збірки о. Ів. Созанського, Черче, пов. Рогатин, зап. від Марії Залипки, 1904.

Ж.

Там за горою там дзвін дзвонит,
А найраньше місяць сходит;
Там пан Антосьо листи пише,
Лист до батенька відсилає:

---

[1]) Ненечки, братчика, сестрички — кождим разом зачинаючи від почагку.

[2]) Матїнки, братенька, сестроньки, миленької.

Дай, батеньку, срібла, злота,
На церковцю, на дім божий.

»Най тя, синку, Бог споможе,
»На церковцю, на дім божий.«

Далї пише лист до матїнки, до братика і до сестрички, але всї відмовляють; у кінци просить милу:

Дай, миленька, срібла, злота,
На церковцю, на дім божий.

»Ой на тобі срібла, злота,
»На церковцю, на дім божий.«

Записав Іван Цибульський, нар. учитель в Антонові, пов. Чортків, 1911 р.

3.

Ой за горою, за камяною,
Де дзвін дзвонит, там місяць [сходит!*
Там пан Іванко камінь лупає,
Камінь лупає, церкву мурує,
Церкву мурує, злотом гафтує.
Прийшов же він до дядичка:
Давай, дядичку, срібла, злота!
Дядичко каже: Злота не даю,
Злота не даю, бо сам не маю.
Прийшов же він до ненички:
Поїдь, ненички, по срібло, злото!
Неничка каже: Я не поїду,
Я не поїду, бо не заїду.
В мене конї не ковані,
Тай залубнї поломані.
Прийшов же він до миленької:
Поїдь, миленька, по срібло, злото!
Миленька каже: Ой я поїду,
Ой я поїду, бо я заїду.
В мене конї поковані,
Тай залубнї поскладані.

Зап. Ст. Томенчук, Сапогів, Борщів. п.

Паралелї: Я. Головацкій, Народ. пѣсни, III, ст. 36, ч. 2. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 542, ч. 42.

232. Парубок малює церкву.

А.

Там за горою, за камінною,
Там звін звонит, місяць сходит!*
Там Іваненько церквицю малює,
Срібла, злота потребує.
Єму батенько срібла достарчає,
Но єму ще не достає.

Далї доставляють парубкови срібла, золота: матїнка, братенько, сестронька і миленька; тодї остатня стрічка звучить так:

Но єму ся ще лишає.

Рикїв, п. Золочів, зап. М. Довчань.

Б.

За горою й-а дзвін дзвони,
Ясен красен місїць сходи!*
Там Стефанейко церкву малює,
Церкву малює, злота ни має.

Ой пішов він до батейка:
Дай, батейку, срібла-злота,
Срібла-злота на церковцю.
Батейко має, єму ни дає.

Так само мама, сестра, аж:

Милейка має, єму дає!

Ременів, пов. Львів, зап. Стеф. Тис, 1912.

Паралелї: Ів. Колесса, Гал. р. нар. пісні, ст. 18—19, ч. 22.

233. Парубок купує дар до церкви.

Ішли молодцї рано з церковцї,
Хвали мі, Боже, цару небес-
[ний над нами!*
Наперед іде красний Івасьо,
Радит радоньку невеличеньку:
Справим собі, братя, мідяное
|човно,
Мідяное човно, золотеє весло.
Пустимо ся, братя, краєм Дуная,
Краєм Дунаєм до нового міста;
Там накупимо сребра, золота.
Скочив же він до золотничка:
Мої милії золотниченьки,
Бийте, куйте, золотий (хрестик)
До церквоньки на престолоньки,
А у станочок на престолочок!
— — — — — — —
Служит службонька за Івасенька,
І за Івасенька і за батенька,
І за матїнку і за братенька,
І за сестроньку і за весь єго дім.

Збірка З. Ходаковського, ч. 901.

234. Парубок плине по фелони.

Там в чистім поли явір стоїт,
Ой яворе зелененький!*
На яворі сокіл сидит,
Високо сидит, далеко видит:
Там без море панич плине.
Ой плине, плине, до Єрусалиму,
До Єрусалиму по опарати:
Будут на Ярдан воду світити,
Будут Михасенька благословити.
Бувай же здоров, ґречний па-
[ничу,
Ґречний паничу, красний Миха-
[сеньку,
Не сам з собою — з вітцьом,
[з матїнкою,
З вітцьом, з матїнькою, з всьою
[челядкою!
Дай же вам, Боже, щистенько на
[двір,
Щистенько на двір, на худо-
[боньку,
Здоровлє на дім — на челядоньку!

Віншують: Не лїнуй сї, гречний паничу встати, нам за щедру дати.

Зап. М. Цар у Підберізцях, Львів. пов.

235. Парубок заломлюєть ся на ледї.

На леду, леду, на Арданї,
Ардан воду розливає!*
Іваньо конї напуває,

Під ним ся лїд заломляє.
Крикнув, покрикнув аж до батенька,
Батенько чує, ни йде, ни ратує.

Далї парубок кричить: до матїнки, до сестрички, до братчика.

Братчичок чує, біжить, ратує.

М. Дунаївцї, Ушицького пов., Поділь. губ. зап. А. Короткий.

236 Парубок тоне.

Займив молодець коня до води,
Ой став молодець на бів каменець,
Камінь ся хибнув, молодець втонув.
Ой не стій, коню, ти на до мною,
Лиш біжи, коню, борзо до дому.
Стопчи копити перед вороти,
Ой вийде д тобі старенька жона,
Старенька жона, то мати моя.
Не кажи, коню, що я утонув,
Лиш кажи, коню, що я ся женю.
Менї молода — бистрая вода,
Менї дружбочки — круті береги,
Менї сьвітовки — куцї ластівки,
Менї веренї — нересть та слижі,
Менї подушки — кленї та
[стружки.

Зап. Юр. Федорчук у Джурові.

237. Парубок гине.

Пішов (такий то) в темний лїсочок,
Там сам я! Там сам я молод в темнім лїсочку,
[в жовтім пісочку загину!*
Війшов до него батенько его:
Не гинь, синоньку, дам ти радоньку.
Війшла до него матїнька его:
Не гинь, синоньку, дам ти радоньку.
Війшов до него братенько его:
Не гинь, братеньку, дам ти радоньку.
Війшла до него сестронька его:
Не гинь, братеньку, дам ти радоньку.
Війшла до него миленька его:
Не гинь, миленький, дам ти радоньку.
Взела миленька милого свого,
Привела его аж до домоньку.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 71. Луць Микитин із Зарваницї.

Паралелї: Я. Головацкій, Народн. пѣсни Гал. и Угор. Руси, III, ст. 37—38, ч. 5. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 532.

238. Жовнїрська колядка.

А.

А в чистім поли два яворочки,
Ой дай Боже!*
А меже ними світла світлонька,
А в тій світлонції жовнїр молодий.
Жовнїр молодий на лужку лежит,
При правім боцї шабельку держит.
Надійшла д' нему Божая Мати:
Ой синку, синку, вже би вставати.
Вже твоє войско давно устало,
Уже гармати понабивали,
Понабивали, в тебе стріляли,
Твого ся тїла не дотуляли.
Возьми собі, синку, шабельку
Та тобі буде на оборону. [свою,
В мене шабелька бардзо щаслива,
Кілько махнула, войська побила.
За мене мамка Бога просила
Тай ся Богови низько вклонила:
Ой синку, синку, комуж ти слу-
[жиш?
Ой служу, мамко, Богу сьвятому,
А по Богови Божій Матери,
А по Матери тай цїсареви,
Тай цїсареви, всьому краєви.

Зап. 1903 р. в Ріпнім Ю. Іванишин.

Б.

— — — — — — —
Ой в ліжку лежит, а в лучок грає.
Казали войско шереґувати,
Шереґувати, коня всїдлати:
Тай поїдемо в прускую землю,
Прускую землю тай ізоремо,
Тай посїємо дрібне насїнє,
Дрібне насїнє, червоний мачок,
Тай зіжнемо го шабельочками,
Тай змолотимо нагайочками,
Тай поведемо прускому царю,
Прускому царю в подаруночку.
Подарунок дали, голову втяли,
Голову втяли, на шаблї взяли,
На шаблї взяли, в гору пiдняли,
В гору пiдняли, пiснї співали.

Зап. Зенон Грушкевич у Новици, Калуського пов.

VI. Колядки дївчинї.

239. Самохвальба.

А.

Ой хвалила ся біла береза
 Ой дай Боже!*
Своїми вітками перед дубками.
Ой обізвав ся зелений дубок:
Ой ни хвали ся, біла береза,
Своїми вітками перед дубками.
Ни самаж ти вітку кохала.
Кохали вітку буйнії вітри,
Білили кору дрібнії дощі.
Ой хвалила ся грешная панна
Своїми косами перед молодцями.
Ой обізвав ся грешний молодец:
Ой ни хвали ся, грешная панно,
Своїми косами перед молодцями.
Ни самаж ти косу кохала,
Кохала косу ненька старенька!
За цим же словом бувай же здо-
 [рова,
Грешная панна, панна (імя).

Косенївка, Уман. пов. зі збірки Д. Щербаківського.

Паралелї: П. Чубинскій, Труды, Ш, ст. 299, ч. 36; ст. 474, ч. 47. — В. Кравченко, Етн. матеріяли, ст. 32, ч. 81.

240. Не одинока в батька.

А.

Чого, роженька, сама в городі?
 Щедрий вечор, добрий вечор,
 Добрим людям на здорове!*
А я не сама, а я не одна:
Єсть коло мене троє зіллячок,
Троє зіллячок, ще й корень його;
Перве зіллечко — барвіночок,
Друге зіллечко — василечки,
А трейте зіллечко — любисточок;
Що барвіночок для дївочок;
А любисточок для невісточок,
А василичкі для запаху.
Чого, дївочка, сама в батенька?
»Єсть у мене три братїкі,

Три братїкі і три сестриці:
Оден братїчок на женїннечко,
А дві сестриці на оддаванечко,
Сама молода зарученая,
Зарученая, невінчаная«.
Ми тебе, дівочко, не забуваем,
З святим Васильом поздоровляем!

Ал. Н. Малинка, Сборн. матеріаловъ, ст. 122—123, ч. 179.

Паралелї: А. Малинка, Сборн. матеріаловъ, ст. 123—125, ч. 180—183. — П. Чубинскій, Труды, Ш, ст. 432, ч. 169. — Б. Гринченко, Этногр. матеріалы, Ш, ст. 27, ч. 31; ст. 47, ч. 65.

241. Дївчина боїть ся вітру.
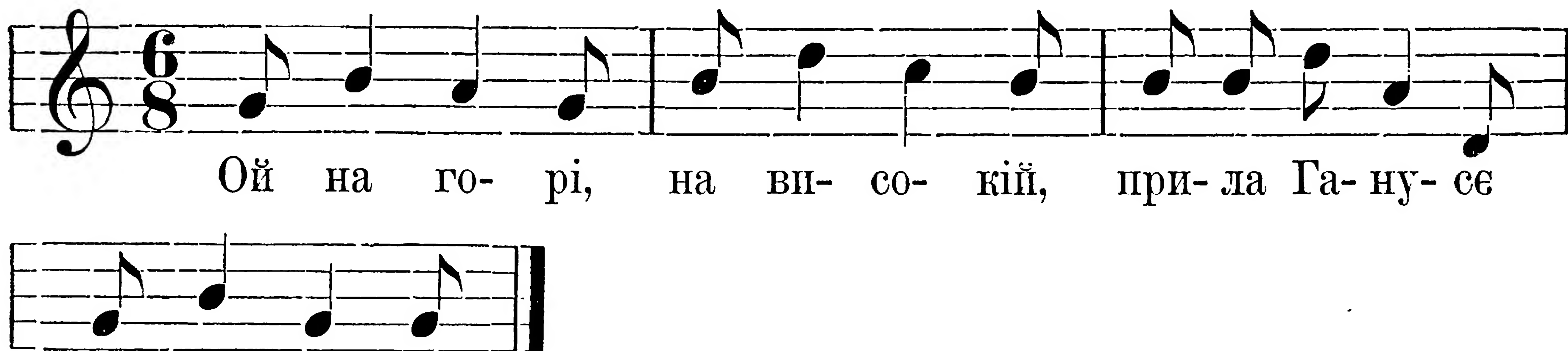
Зап. 1912 р. В. Антонюк у Буч. пов.

А.

Ой заперла ся (така то)
Я в яворовій коморі.
Ой на дворі! Над воротеньки
[щебетали ластівоньки!*
Прийшов до неї батенько:
Ой отвори ся, донейко!
Ой не отвору ся, батейко,
Бо ся бою вітройку.
Сонце личейко я впече,
Вітрец косойку усїче.

Ой заперла ся (така то)
Я в яворовій коморі.
Прийшла до неї матїнка:
Ой отвори ся, донейко!
Ой не отвору ся, матїйко,
Бо ся бою вітройку.
Сонце личейко я впече,
Вітрец косойку усїче.

Ой заперла ся (така то)
Я в яворовій коморі.
Прийшов до неї братїйко:
Ой отвори ся, сестройко!
Ой не отвору ся, братїйку,
Бо ся бою вітройку.
Сонце личейко я впече,
Вітрец косойку усїче.

Ой заперла ся (така то)
Я в яворовій коморі.
Прийшов до неї милейко:
Ой отвори ся, милейка!
Ой отвору ся, милейкий,
Бо ся не бою вітройку.
Сонце личейко не впече,
Вітрец косойку не всїче.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 140.

Б.

Ходила (Анна) зеленим лїсом,
Ой лїсом! Ой лїсом, зеленим [барвінком!*
Єї батейко до дому кличе:
(Анно) донейко, йди до домойку!
Ой нїт, не піду, вітру се бою,
Вітру се бою, сонце се хроню.
Вітер повине, косу розвине;
Сонце пригріе, личко змарніе.

Ходила (Анна) зеленим лїсом,
Єї матейка до дому кличе:
(Анно) донейко, йди до домойку!
Ой нїт, не піду, вітру се бою.

Ой ходила (Анна) зеленим лїсом,
Єї братейко до дому кличе:
(Анно) сестройко, йди до домойку!
Ой нїт, не піду, вітру се бою.

Ой ходила (Анна) зеленим лїсом,
Єї милейкий до дому кличе:
(Анно) милейка, йди до домойку!
Ой піду, милий, вітру се не бою,
Вітру се не бою, сонце се не хроню.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 156.

В.

Ой там панна в вікнї стояла,
В вікнї стояла, косоньку чесала.
Прийшла до неї матїнка еї:
Втвори ми, паненко, дверцїтка [срібненькі.
Я не втвору, бо ся вітру бою,
Бо вітер повіе, косоньку розвіе,
Сонїнько пригріе, личенько зблїд-[ніе.

Ой там панна в вікнї стояла,
В вікнї стояла, косоньку чесала.
Прийшов до неї батїнко еї:
Втвори ми, паненко, дверцїтка
Я не втвору..... [срібненькі.

Ой там панна в вікнї стояла,
В вікнї стояла, косоньку чесала.
Прийшла до неї сестричка еї:
Втвори ми, паненко, дверцїтка
Я не втвору..... [срібненькі.

Ой там панна в вікнї стояла,
В вікнї стояла, косоньку чесала.
Прийшов до неї братенько еї:
Втвори ми, паненко, дверцїтка
Я не втвору..... [срібненькі.

Ой там панна в вікнї стояла,
В вікнї стояла, косоньку чесала.
Прийшов до неї миленький еї:

Втвори ми, паненко, дверцїтка
[срібненькі.
Ой я втвору, вітру ся не бою,
Вітру ся не бою, сонця ся не
[хороню.
Як вітрец повіє, коси не розвіє,
Сонїнько пригріє, личко зрумянїє.
Будь-же ми здорова, ґречная пан-
[но,
Рости велика — до черевика.

Зі збірки о. Мих. Мосори, Поручин, пов. Бережани.

Г.

Ой на горі, на високі,
Прьила Марунї куделю в шопі;
Ой прьила, прьила, тай допрьи-
[дала,
Тай все в кватирку зазирала.
Прийшов ід нїї татунько її:[1])
Втвори, Марунько, дверцї срібнії!
Ой я не втвору, вітру сї бою;
Вітер повіє, косу розвіє,
Сонце пригріє, личко змарнїє.

Ой на горі, на високі,
Прьила Марунї куделю в шопі,
Ой прьила, прьила, тай допрьи-
[дала,
А все й в кватирку зазирала.
Прийшов ід нїї миленький її:
Втвори, Марунько, дверцї срібнії!
Тепер я втвору, вітру сї не бою,
Вітер повіє, косу не розвіє,
Сонце пригріє, личко не змарнїє.

Вінчую тї вінцем бавянцем,
Що найкрасшим молодцем.

Зі збірки Дмитра Катамая, Ямниця, пов. Станїславів, зап. від Марусї Бибик, 21 грудня, 1905 р.

Д.

Прела Пазунї кужіль біленький,
Кужіль прела, в вікна сї дивила.

Прийшов до неї батенько[2]) єї:
Втвори, Пазуню, двері золотії.

Я двері не втвору, вітру сї бою,
Вітру сї бою, сонцї сї варую.

Бо вітер повіє, косоньку розвіє,
Сонїнько пригріє, личенько змар-
[нїє.[2])

Прела Пазунї кужіль біленький,
Кужіль прела, в вікна сї дивила.

Прийшов до неї миленький єї:
Втвори, Пазуню, двері золотії.

Я двері втвору, вітру сї не бою,
Вітру сї не бою, сонце не варую.

Зі збірки о. Ів. Созанського, Черче, пов. Рогатин, зап. від Гаськи Ґелети, 1904 р.

---

[1]) Приходить мамуня, бабуня, дїдуньо, брат і сестра; кождим разом зачинає ся від початку.

[2]) Матїнка, братенько, сестронька — кождий раз зачинаючи від початку.

Е.

Ой в чистім поли явір високий,
Явір високий, в споду широкий,
В верху, в кудравци, світла сві-
[тлонька,
А в тій світлонцї стоять столове,
Поза столове сидять святії,
Межи святими сидить дївчина.
Ой сидить, сидить, косоньку че-
[шить,
Косоньку чешить, на столик мече:
Та не заїзджай, чом козаченьку,
Та не отворяй чом кватироньку,
Та не напущай буйного вітроньку,
Бо від вітроньку косонька лине,
А від сонїнька косонька вяне.

Зап. у Перегинську, 1864 р. Г. Легінь.

Паралелї: А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 335—339 і ст. 402—409, ч. 29. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 612, ч. 52; Ш, ст. 78, ч. 22.

242. Дївчина має три городчики.

А.

Там на горойцї, на високойцї,
Чом панна, чом панїночка з
[рути віночка не вила?
Ой вила, вила, зїле садила:
Рости, зїленько, тонке, високе,
Тонке, високе, в земли глубоке,
В земли глубоке, в листє широке.
Ой мала вона три городоньки:
В першім городци—червона рожа,
В другім городци — жовтенький
[ленок,
В третїм городци — чорненький
[терен.
Червона рожа — личенько єї,
Жовтенький ленок — косонька єї,
Чорненький тернок — оченька єї.
Бувай здорова, ґречная панно,
Ґречная панно, чом Настунейко.
Сама з собою, з вітцем, з маткою,
З вітцем, з маткою, дім з челяд-
[кою.
Здоровлє в той дім на челядоньку,
Щастєнько на двір, на худобонь-
[ку.
Бувай здоровенька, Богу миленька,
Здорова рости, на весїлє проси.

Зап. в Желдци, Жовків. пов. Зофія Тимкевичівна.

243. Дївчина бажає краси.

А.

Ой у поленьку та городеньку,
Ой лїтай, ой лїтай, лїтай, чор-
[на галонька, з низенька,!*
Ой там панночка, на імє (Анна),
Зїлє садила не єднакоє,
Не єднакоє, а троякоє.
Єднож ми зїлє — червона руже,
Другеж ми зїлє — чорноє терно,
Третеж ми зїлє — жовтоє тїло.[1])
Ой зайде собі та урве собі,

---

[1]) Тїйло.

Та урве собі червону ружю,
Ой прикладає т свому личеньку:
Коби ми Біг дав таке личенько,
Годнаж бим бути за паньским
[сином,
За паньским сином паниєв бути.
Ой зайде собі та урве собі,
Та урве собі чорное терно,
Ой прикладає т своїм оченькам:
Коби ми Біг дав такі оченька,
Годнаж бим бути за поповичем,
За поповичем попадев бути.
Ой зайде собі та урве собі,
Та урве собі жовтоє тїло,
Та прикладає т своїм косонькам:
Коби ми Біг дав такі косоньки,
Годнаж бим бути за кмітским
[сином,
За кмітским сином кметицев бути.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 135. Василь Смеречин із Хмелївки.

Відміни: Подаю приспіви з недрукованих тут варіянтів. У вар. Сев. Левицького з Нагірців, Жовків. пов.: Червоне, червоне зїлейко, говори з нами, дївойко. — В вар. Ст. Сапруна з Наконечного, Яворів. пов.: Щож то ми, щож то ми за тая, за панїнойка славная. — В вар. Ол. Колесси з Ходович, Стрийського пов.: Калино, калинож моя, вода луженьки забрала. — В вар. А. Букиди з Красного, Золочів. пов.: Калина, калина малая, таж тя водонька забрала. — В вар. М. Царя з Сорок: Процвитай, процвитай роже, в неділю рано червоно. — В вар. З. Ходаковського, ч. 906: Проквитай, рожо, в неділю рано саджена! — В вар. М. Стронціцького з Же[д]дця, Жовків. пов.: Чем панна, паненочка з рути віночка не вплела? — В вар. Вас. Свистуна з Сороцька приспів зміняєть ся три рази: 1) Калина, гей жи калинонька, тось ся гіляво розвила! 2) . . . . тось ми біленько зацвила! 3) . . . . . тось ми червоно зродила. В такім самім порядку й повтаряєть ся (що три стрічки).

Б.

Пішла панночка гей попід лїсок,
Та¹) посадила терновий садок.
Пішла панночка гей²) попід мла-
[чок,
Та посїяла червоний мачок.
Пішла панночка в чистоє поле,
Та посїяла білоє тїло.³)
Пішла панночка в терновий садок,
Урвала⁴) собі чорного терну,
Та приложила т⁵) своїм оченькам:
Коби⁶) у мене такі⁷) оченька,⁸)
Годилаж бим се та паничеви,
Та паничеви паниєв⁹) бути.
Пішла панночка гей²) попід мла
[чок,
Урвала¹⁰) собі червоний мачок,
Та приложила т⁵) свому личеньку:
Коби⁶) у мене таке личенько,
Годилаж бим се поповичеви,
Поповичеви попадев бути.
Пішла панночка в чистоє поле,
Урвала собі білоє тїло,
Та приложила т⁵) своїм косонькам:
Коби⁶) у мене такі косоньки,
Годилаж бим се кмітскому¹¹) сину,
Кмітскому¹¹) сину кметицев бути.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 137. Павло Остапків із Глубокого.

Відміни: Рук. Оссол. кар. 155: ¹) та-й; ²) та; ³) додана увага Вагил.: Довга трава попід спід білява, волохата трава росте по межіх; ⁴) урвалаж; ⁵) к; ⁶) кобиж; ⁷) такії; ⁸) очи; ⁹) панїєв; ¹⁰) урвалаж; ¹¹) міскому (sic!)

Приспів: Ой дай Боже!

Той сам варіянт в рук. Осс. кар. 178.

В.

По горі, горі зелене вино,
В неділю! В неділю рано зе-
[лене вино саджено!*
Стереглаж єго ґречна панночка,
Ґречна панночка, на імє (Анна).
Як стерегла го, тай обривала,
Тай обривала, тай прикладала,
Ой прикладала до свого личка:
Коби я таке личенько мала,
Ой годнаж би я паньского сина.
По горі, горі достиг терночок,
А стерегла го ґречна панночка,
Ґречна панночка, на імє (Анна).
Як стерегла го, тай обривала,
Тай обривала, тай прикладала,
Ой прикладала тай до оченьків:
Коби я такі оченька мала,
Ой годнаж би я паньского сина.
По горі, горі зацвив косатень,
Ой стерегла го ґречная панна,
Ґречная панна, на імя (Анна).
Як стерегла го тай обривала,
Тай обривала, тай прикладала,
Ой прикладала гет до косочки:
Коби мінї так косочка цвила,
Ой годнаж би я паньского сина.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 136. Дмитро Попович із Хутькова.

Г.

Ой попід гори стеженька з-давну,[1])
А по-при стежку чорненький терно̂к.
Надійшла стежков гречна панонька,
Терно̂к зірвала, до очий клала:
Ой коби в мене такі оченька,
Такі чорненькі, як отой терно̂к,
То би я пішла аж до Галича,
Аж до Галича за поповича!

Ой попід гору стеженька з-давну,
А по-при стежку червоний мачок.
Надійшла стежков гречна панонька,
Мачок зірвала, д' личенькам клала:
Ой коби в мене такі личенька,
Такі румяні, як отсей мачок,
То би я пішла аж до Галича,
Аж до Галича за поповича!

Ой попід гору, стеженька з-давну,
А по-при стежку жовтоє тійло.[2])
Надійшла стежков ґречна панонька,
Тійлонько рвала, д косонькам клала:

---

[1]) За кождою стрічкою додаєть ся: „Ой дай Боже!"
[2]) Тійло, кійло — stipa pennata.

Ой коби в мене такі косоньки,
Такі жовтенькі, як сесе тїйло,
То би я пішла аж до Галича,
Аж до Галича за поповича!

Ой попід гору стеженька з-давну,
А по-при стежку буковинонька.
Надійшла стежков ґречна панонька:
Коби я мала ясну шабельку,
Я бй зрубала буковиночку,
Я би спіймала ясну зазульку,
Та бим пустила в татів садочок,
Аби зазулька рано кувала,
Аби таточка рано збуджала,
Аби таточко раненько вставав,
Свої доненції волоньки кохав,
Сірі волоньки та й коровоньки.
А за сим словом , ...

Конець причіплений з иншої колядки.

Записано в Дубі, 10 марта, 1867 р.

Д.

Попри гороньки здавна стеженьки,
Попри стеженьки шнурок плете-
[ний,
Попри шнурочок терен саджений.
Зайшла-ж ми туда ґречная панна,
Терен урвала, до личенька клала:
»Кобиж ми Бог дав такі оченька,
Так як утото терен саджений!«
Попри гороньки здавна стеженьки,
Попри стеженьки шнурок плете-
[ний,
Попри шнурочок ружі саджена.
Зайшла-ж туда ми ґречная панна,
Ружоньку рвала, д личеньку клала:
»Коби-ж ми Бог дав такі личенька,
Та як тото ружі саджена!«
Попри гороньки здавна стеженьки,
Попри стеженьки шнурок плете-
[ний,
Попри шнурочок рута саджена.
Зайшла-ж ми туда ґречная панна,
Рутоньку рвала, д косонькам клала:
»Коби-ж ми Бог дав такі косоньки,
Як тото рута саджена!«

Зап. у Камени, Калусь. пов., А. Мусянович.

Е.

Гой садом, садом, за виноградом[1])
Була там стежка із давних давен.
Ой ішла-ж нею ґречная панна,
Ґречная панна, на' мне . . .
Мак — цвітку врвала, до личка
[клала:

---

[1]) За кождим стихом додаєть ся „Гой дай Божи.“

Коби я така, як цвітка цеся,
Не пішла би я за Русанина,
А пішла-ж би я за міщанина.
За Русанином — на хліб робити,
За міщанином — файно ходити.

Зі збірки В. Равлюка, 1890. Орелець, Снятин. п.

Ж.

Там панунейки три городейки:
Зилени вино барзо ріснейко
[зацвило!*
В першім городци — жовта лілія,
В другім городци — й а чорний
[терен,
В третім городци — чирвона
[рожа.
Скочила вона в перший городец,
Вирвала собі жовту лілію,
Притулила си та й до косойки:
Дай ми, Божейку, таку косойку,
Таку жовтейку, таку грубейку.
Скочила вона в другий городец,
Вирвала собі й а чорний терен,
Притулила си та й до вочейка:
Дай ми, Божейку, такі вочейка,
Такі чорнейкі, такі малейкі.
Скочила вона в третий городец.
Вирвала собі чирвону рожу,
Притулила си та й до личейка:
Дай ми, Божейку, таке личейко,
Таке чирвони, таке румнени.
Зилени вино барзо ріснейко
[зацвило!

Зі збірки В. Равлюка — Мервичі, Жовківський пов., зап. Степан Татух від Марії Самотій, 1896.

З.

Гей ми в Марії й пирид віконцим
Гой дай Божи!*
Стоїт садочок найосажені,
Найосажені, новойстрижені,
Й а в кім садочку й мак процвитає.
Хто-си по нім ходи? Ґречная й панна,
Ґречная й панна й на йміи Марія.
Тай урвала квітку з макового й цьвітку,
Та понесла зільи й пирид мамочку.
Гей й мамко-ж й моя, й коби й я й така,
Й коби й я й така, як квітка й цеса.
Як би й була й я й за шинькаречку,
Я би й тримала й троякий напій:
Й перший ми напій, чом солоткий мід,
Другий ми напій й кудряве й пивце,
Третий ми напій зилене й вино.
Зилене й вино горов си й вило,
Горов си й вило, ґ'лубо й зацвило,

Ґлубо й зацвило й сивно й зродило.
Та за цим же й словом та бувай же й здоров!
Та за цу й колядку й горівки й склянку.
Та вінчуйимо вас, пане ґосподарю,
Зиленим винцем, ґречним молотцем,
А в городї зіля, в хатї вісїля.

Ревна, п. Чернівцї, зап. 1904 Ів. Савицький.

I.

Йа ў городе́ньку на задві́реньку,
Славе́н єси́, наш ми́лий Бо́же,
[на небеси́!*
Тамтули́ лежи́т дауна́ сте́женька,
По при сте́женьку лежить ви́тий
[городе́ць,
Йа ў тїм городци́ ру́женька цвила́.
Надійшла нею гречна панночька,
Ви́рвала ўна си ружевий квіток,
Приложи́ла си до сво́го личка́:
Дайже-ж ми, Боже, тако́є личко,
Такоє личко, як то зілечко.
Ой годна-ж би я за князе́ двора́,
За князе́ двора́ — за його сина́.
Найшла-ж би я дрібні клю́ченьки,
Дрібні клю́ченьки при правім бо́цї,
Відмика́лаж бим, мальо́ван скринї,
Мальо́ван скринї, ту́гії замки,
Винималаж бим по черво́ному,
По черво́ному, по золото́му,
Плати́лаж ой я лю́бим гостенькам,
Лю́бим го́стенькам, колядни́чень-
[кам.
Ой щож-ми ста́ли під сїньми-
[кіньми,
Тим-жеб я да́ла по черво́ному.
Дру́гі ми ста́ли під садо́м ря́дом,
Тим-жеб я да́ла по золото́му.
Третї-б ми ста́ли в новій сьвіт-
[лоньцї,
Тим-жеж я дала срібний персте-
[не́ць,
Срібний перстенець в білу ру́-
[ченьку,
В білу рученьку й себе́ молоду́,
Себе молоду, яко ягоду,
Яко ягоду намальо́вану,
Намальовану, ґречную панну.
Дай-жеж ти, Бо́же, в горо́дї зіля,
В горо́дї зіля, до́ма весїля,
В горо́дї зо́льно, до́му весо́льно.

Зап. в Ясеницї Сільній, Дрогоб. пов. 1902 р. від Івана Багрія В. Левинський.

Паралелї: А. Малинка, Сборн. матеріаловъ, ст. 145—146, ч. 215. — П. Чубинскій, Труды, III, ст. 418, ч. 145, ст. 471—472, ч. 41. — Б. Гринченко, Этногр. матеріалы, III, ст. 25—26, ч. 28. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 83—84, ч. 20; ст. 615, ч. 57; III, ст. 76—78, ч. 20—21; ст. 132—133, ч. 1. — Ів. Колесса, Гал. р. нар. пісні, ст. 13—14, ч. 16. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 490—492.—В. Шухевич, Гуцульщина, IV, ст. 126, ч. 33. — В. Кравченко, Етн. матеріяли, ст. 31, ч. 77.

244. Дївчина віє срібло.

По горі буйний вітер віє,
Щедрий, добрий, святий вечир!*
Тамка Марисенька срібло віє,
Срібло віє, в золоті ходит.
Прийшов ід нії батенько її.
Батенько каже, що то цурка моя,
А круль каже, що крульова.[1])

Зі збірки о. Ів. Созанського, Журавно, зап. від Марисї Лагоцької, 1888.

245. Дївчина як королївна.

А.

Ой ясна, красна калина в лузї,
Ой а ще краща (Оленка) в домі.
По двору ходит, як зоря сходит.
В сїночки вийшла, як зоря зийшла,
В світлойку вийшла, пани вставаут,
Шапки знимаут, єї питаут:
Ци ти царівна, ци королївна?
Я (Павликова) дочка.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 120.

Б.

Гой в містї Бару, в богацькім домі,
Там сї вбирала ґречная панна
По пояс сріблом, по землю злотом.
Та як ся вбрала, до церковцї йшла,
До церковцї йшла, як ясна зоря.
Там пани стояли, шапки здіймали,
Шапки здіймали, її ся питали:
Ци ти царівна, ци ти крулївна?
Я нї царівна, я нї крулївна,
Я паняночка, мамчина дочка,
Мамчина дочка, як калиночка.

Записав від І. Мигайчука Дмитро Єндик 1891 р. в Зазулинцях.

---

[1]) Далї повторяєть ся строфка з тою ріжницею, що замісць „батенько" співають — матїнка, братенько, сестронька...

В.

Панна Касунє по горі ходила,
По горі ходила, золотом сьвітила.
Зайшла вона межи панове,
Панове се позлекали.
Панове сє позлекали,
На колїна повклекали.
На колїна повклекали,
З голов шєпкє познимали.
Ми казали, що крульова!
Батенько каже: донька моя.

Далї: матїнка — донька; братенько — сестра; сестронька — сестра; милий — мила.

Зап. у Черчу, 1904 р. о. Іван Созанський.

Г.

Ой красна-рясна в лузї калина,
А ще краснїша дївка Уляночка.
Сьвятий вечір!*
По двору ходить, як сонце сходить,
У сїнечки ввійшла, як зоря зійшла,
У світлоньку ввійшла, світлонька сяє
Світлонька сяє — пани встають,
Пани встають, шапки знїмають.
То вони кажуть: королївна війшла,
Королївна війшла, корольова дочка,
Корольова дочка, дївка Уляночка!
Бувай же здорова, дївко Уляночко,
Не сама з собою, з отцем, з маткою;
З милим Богом, з хорошим родом,
З Ісусом Христом, з святим Рожеством!
Ми-ж твого двора да й не минаємо:
З святим Рожеством поздоровляємо.

Збірка Бодянського.

Д.

На каменйцї наві светлицї,
Светий вечер!*
Дєвка (імя) да церкви убирала ся,
В чистеє платтє адегала ся:
Скидала все крамне́є,
Адегала залатеє.
Да церкви ішла, як зара́ зийшла.
Там пани стояли, шапки здиймали,
Шапки здиймали й єє питали:
»Чи ти царуовна, чи каральуовна?«
»Я не царуовна й не каральуовна,
Я батькова дачка, дєвка (імя).«

Зап. Б. Чернявський в Будї, Чернигів. пов.

Е.

Ой за стїною, за золотою,
Гой дай Боже!*
Там червінь мачок ба й процвитає,

Там стара ненька дочку вбирає,
Ой дає-ж на ню дорогу шубу.
Війшла по-під двір, двір освітила,
Війшла до сіний, сіни сияют,
Війшла до хати, дорогі шати,
Пани не знают, шапки знимают,
Пани гадают, що то крулівна.
А ненька каже: То моя дочка.
Ой дочка, дочка, ґречна панночка,
Ґречна панночка, чом Ганусечка.
Гой дай Боже!

Зап. Йосиф Попадюк, дяк Ровни.

Ж.

Ой задзвонили в дванадцять
[дзвонів,
В неділю рано дзелене вино
[саджено!*
Панонька встае, умиває ся,
Умиває ся, убирає ся.
Віходит на двір, двір ся лелїє,
Входит до сіний, сїни сіяют,
Сїни сіяют, аж не палают.
Входит до хати, панове встают,
Панове встают, та й ся кланяют,
Ой ся кланяют, вином витают.
Панове кажут: Царівна зійшла!
Матїнка каже: То моя дочка,
То моя дочка, а власнївочка.
По чім-єс єї бай іспізнала?
По жовто-косї, по злато-главі,
По злато-главі, по красні вборі.
В неділю . . . .
А за сим словом . . .

Записано в Дубі, 10 липня, 1867 р.

З.

Ой за стїною за золотою[1])
Не червон мачок все процвитає,
Дороге панньи шубу вбирає,
Дорогу шубу під самим злотом.
Віходит на двір, двір ся лелїє,
Входит до сіний, сїни сияют,
Сїни сияют, лиш не палают.
Входит до хати, панове встают,
Панове встают, шапки здіймают,
Шапки здіймают та й ся кланяют.
Кажут панове: Крілївна зійшла!
Каже їй ненька: То моя дочка!
А по чім-же їй, ненько, пізнала?
Ой ізпізналам по росї косї,
По росї косї, по кошуленцї,
По кошуленцї, по білім личку.
Слово по слову до татуненька:
Ой мій татуньку, мій татунечку,
Ой купи мінї дві міста нові,
Дві міста нові, три села старі:
Єдно-ж ми село з старими людьми,
Друге ми село с парубочками,
Трете ми село із дївочками.
З старими людьми добра порада,
Грозноє село с парубочками,
Село весело ой з дївочками.
А за сим словом . . .

Записано в Дубі, 10 липня, 1867 р.

Паралелї: А. Малинка, Сборн. матеріяловъ, ст. 118—122, ч. 172—178. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, III, ст. 69, ч. 8. — Н. Маркевичъ, Обычаи, ст. 26. —

---

[1]) За кождою стрічкою додає ся: „Ой дай Боже!“

П. Лукашевичъ, Малор. и червонор. народ. пѣсни, ст. 90, ч. 45. — П. Чубинскій, Труды, III, ст. 395—399, ч. 124. — О. Пчілка, Укр. колядки, ч. 6 (Кіев. Старина, 1903, I, ст. 166). — С. Neyman, Materyały etnograf. z okolic Pliskowa (Zbiór wiad. do antr. kraj. т. VIII, III, ст. 144, ч. 77). — А. Терещенко, Бытъ рус. народа, VII, ст. 36. — Семейная библіотека, 1855, ст. 20—21 і ст. 29. — Кіев. Старина, 1887, I, ст. 183, ч. 1; — 1889, II, ст. 484. — В. Кравченко, Етноґр. матеріяли, ст. 30, ч. 73—74.

246. Дївчина одягнена як королївна.

А.

Ой деж ти бував, сив соколоньку?
Гей дай Боже!*
Ой бував же я на заріноньку.
Щож ти там видав, сив соко-
[лоньку?
Ой видав же я ґречні паненки.
Не було красшої по сесю панну,
По сесю панну, по Аннуненьку,
Ой як сї вбрала в неділю рано,
В неділю рано до церкви йдучи!
Срібні підківки землю копают,
Шовкова шуба слїд замітає,
Шовковий пояс криж, боки ло-
[мит,
Срібні перстїнцї пальцї ламают,
Рутяний вінок головку клонит.
Ой війшла на двір, двір сї роз-
[лягає,
Ввійшла до сїней, сїни снияют,
Ой війшла до хати, пани витают,
Пани витают, все ся питают,
Все ся питают, чия то дочка,
Чия то дочка, не крулївночка?
Матїнка каже, то моя дочка,
То моя дочка, не крулївночка.
А за сим словом бувай здорова,
Бувай здорова, гречная панна,
Гречная панна, чом Аннуненька.
Вінчуемо тї щастьом, здоровльом,
Щастьом, здоровльом, дзиленим
[вінцем,
Дзиленим вінцем, красним мо-
[лодцем.

Зап. Корн. Заклинський 1877 р. в Опришівцях, Станїслав. пов.

Б.

В цего бадечька одна донечька,
Гой дай Боже!*
А він ї вберат про неділечьку,
Про неділечьку, про велике свето.
Як увійшла в сїни, сїни палали,
Як увійшла в дворй, всї пани
[встали,
Всї пани встали, шепочки зняли,
Шепочки зняли тай си вклоняли,
Тай си вклоняли тай си спитали:
Ой чияж цесе варе донечька?
Я-ж би еї взяв за свого сина,
За свого сина, за крулевичя,
Я би еї дав йа пів крулевства.
Ой шо то значит йа пів крулев-
[ства?
Ой тото значит три осадї лю-
[дий:
Перьша осада — старії люди,
Друга осада — молоді люди,
Трета осада — самі дївочьки.
Зза старих людий село парадне,
Изза молодих село огрядне,
А зза дївочьок село весело.

Ой шесте, здорове, ґречная панно,
Ґречная панно тай чом Анице.
Вінчюю тебе зеленим вінцем,
Зеленим вінцем, красним молодцем.

Зап. від Єрини Подюк у Кобаках, Косівськ. пов. М. Тимяківна.

В.

Ой попід гору стежечка здавна,
Попри стежечку яра пшениці.
Ой желаж еї ґречная панна.
Надійшов же д ній поповиченько,
Поповиченько, зависниченько.
Не завистуй же на пшениченьку,
Але завистуй на дівчиноньку.
Коби ти прийшов в неділю рано,
Як еї мати озьме вбирати
Ой у сьвітлонци при яснім сонци,
Тай у коморі при ясній зорі,
При ясній зори тай при місяци.
Ввела до сіней, сіни снияют,
Ввела до хати, пани вставают,
Шапки знимают тай сї вкланяют,
Тай сї вкланяют тай сї питают:
Цияж то панна хороше вбрана?
Золотий вінок головку клонит,
Жовтї чобітки стискают ніжки,
Злотий перстенець стискае па-
[лець.

Від Анни Воронич у Посїчи, Богородчанського пов. 1904 р. записав Богдан Заклинський.

Г.

По горі, горі пави ходили,
Ой дай Боже!*
Пави ходили, піря губили.
Красная панна піря збірала,
Піря збірала, в рукавець клала,
З рукавця брала, віночок плела.
При одній свічцї умивала ся,
А при другій утирала ся,
А убравши ся до церкви йшла,
До церкви йшла, як зоря зійшла.
Здибають її пани королї,
Її здибають, шапки здіймають,
Шапки здіймають, її питають:
Чи ти царівна, чи королївна?
Нї я царівна, нї королївна,
Батькова дочка, як паняночка.

Купянський пов. Харків. ґуб.

Відміни: Сей варіянт поскладаний із трьох відривків, узятих із самостійних колядок.

Паралелї: Я. Головацкій, Народн. пѣсни, II, ст. 80—81, 15; ст. 86, ч. 23; ст. 613, ч. 54; III, ст. 33, ч. 5; ст. 70, ч. 11; ст. 107—108, ч. 3. — П. Чубинскій, Труды, III, ст. 475, ч. 50—51. — Кіев. Старина, 1890, кн. XII, ст. 520, V. —. А. Метлинскій, Народ. южнор. пѣсни, ст. 331. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 440—445, ч. 32. — В. Шухевич, Гуцульщина, IV, ст. 114—115, ч. 17.

247. Майстри ладять одяги.

А.

У нашого Петра одная дочка,
Усташка, Усташка паня,
Говори з нами і стихенька!*
Через міст ішла та кошик несла,
Кошик на руці, грошик у руці.
Тай закупила три городочки[1]):
Первий городок — та все крав-
[чики,
Другий городок — та все шев-
[чики,
Третий городок — та все кра-
[марі.
Та кравці[2]) ідуть — кожушки[3])
[несуть;
Усташці та все Усташці
К святому Різдву!*
Шевчики ідуть — чобітки не-
[суть;
Крамарі ідуть — платочки везуть[4]).

Люботин, Волк. пов. І. Манжура.

Відміни: У другім вар. І. Манжури з Мурафи, Богодухів. пов.: [1]) Початок:
А в пана Семена умная жона.
Ой Бог йому дав умную жону у його дому.*
Закупила вона три городочки.
[2]) Кравчики. [3]) По свитці. [4]) Все сукна несуть.

Б.

Понад річеньки стоят сьвіченьки,
Червоне, червоне зіленько, говорит з нами дівонька!*
Поза сьвіченьки стоят столики,
Поза ті столи сидят майстрове,
Краят суке́ньки на Марисеньку.
Марися ходит, мід-вино носит:
Мід-вино пийте, хорошо шийте!
Най я ся вберу на сьвята сьвяті,
На сьвята сьвяті, на саме Різдво,
Най я ся вберу, сподобна буду.
А са тим словом бувай мнї здоров,
Ґречная панна (імя).

Кабарівцї, п. Золочів, зап. Гр. Дяків.

В.

А во Львові в камяниченцї
По зорі, по зорі, по яснень-
[кому місяцю!*
Стоять варстатки все тисовії,
А сидять ткачики все молодії
Да роблять ручнички все шовковії,
А золотом все перетикають.
Во Львові в камяниченцї
Сидять кравчики все молодії,
Шиють сукнї все дорогії.
Во Львові в камяниченцї

Стоять столи все тисовії
Да сидять шевчики все молодії,
Шиють черевички все дорогії.
Во Львові в камяниченці
Сидять золотарчики все молодії,
Роблять перстенчики все золотії.
За сим словом, бувай же здоровий!

Збірка З. Ходаковського, ч. 546.

Паралелї: П. Чубинскій, Труды, Ш, ст. 470—471, ч. 39. — А. Метлинскій, Народ. южнор. пѣсни, ст. 343—344. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 707—709, ч. 69.

248. Брати купують сестрі одяги.

А.

В чистім полю студня стоєт,
Там ся два братци йа умивают,
Трета сестричка ручник тримає,
Ручник тримає, до них падає.
Ходім, братцю, на ярмарочок,
На ярмарочок, аж на Новий Торг,
Купім сестрицці дорогу кошулю.
Знают нас люде, славно нам буде.

Далї строфка повтаряєть ся, а брати купують спідничку, запаску, панчошки, черевички, кафтаник, перстїнчик, кульчики, коралї, хусточку.

Зап. в мартї, 1899 р. у Мшанци, Старосамбір. пов.

Б.

Мала Ганусї я три братейки:
Студню мурують на камїню.
Студню мурували, стиха гадали:
Зложім сї, братї, по чирвоному,
По чирвоному, по золотому,
Справмо Ганусї йа черевички!
Найжи наша слава буди,
Шо систройка людьми буди.

Далї строфка повтаряєть ся, а брати купують суконку, коралї, хустойку.

Зап. у Віжомли, Яворів. пов. А. Мусянович.

249. Убори дївчини.

А.

По горі, горі яра пшениця,
Каменная! Каменная там сві-
[тличенька стояла!*
Ой жела-ж єї молодиченька,
Ой на імє (чом Марисенька).
Надійшов же т нїй завидь-завидь-
[ко,
Позавидовав же на пшеницю,
Ой на пшеницю, на молодицю,
На молодицю на (таку то).
Завидь-завидько, не завистуй же!
Коби ти прийшов в неділю рано,
Як мене мати яне вбирати!
Ой червінь чобіт на білї ніжки,
Злоті перстїньці на білї ручки,
Тонкий завоєц на головочку.
Червін чобітки стискают ніжки,
Злоті перстїньці рученьки світлет,
Тонкий завоєц головку тисне.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 59. Дмитро Попович із Хутькова.

Б.

По долу, долу яра пшенице,
До пшениченьки вбита стеженька.
Хтож єї убив? Красна дївонька,
Красна дївонька, (чом Ганусенька),
Вбила стеженьку, пшеничку[1]) же-
[ла.
Надійшов туди поповиченько,
Поповиченько, завистниченько,
Позавистовив на пшениченьку,
На пшениченьку тай на дївоньку.
»Поповиченько,[2]) завистниченьку!
Кобись[3]) мне видів в неділю рано,
Як стане мати мене вбирати.[4])
Ой на ноженьки жовті чобітки,
Ой на лїдвоньки[5]) кований пояс,
Ой на плеченьки петь чемерочок,
Ой на пальчики срібні[6]) перстїнь-
[цї,[7])
На головоньку перлову тканку.
Жовті чобітки з дрібна ступают,[8])
Кований пояс лїдвоньки[5]) ломит;
Петь чемерочок плечима стискат,
Срібні перстїнцї пальчики світ-
[лет,
Перлова тканка головку клонит«.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 131. Василь Григоряк з Ясеня.

Відміни: Рук. Осс. к. 155. [1]) пшеницю; [2]) поповиченьку; [3]) кобис; [4]) вбе-рати; [5]) ледвоньки; [6]) срібни; [7]) перстїнцї; [8]) ніжки стискают.

В.

На заріченьку, на заточеньках,
Гей дай Боже!*
Тамтуди ішла здавна стеженька,
Коло стеженьки яра пшеничка.
Стерегла її гречна панночька,
Гречна панночька, чом Марисень-
[ка,
Шитенько шиє, барз дорогоє.
Надійшли нею три крамарчики,
Три крамарчики, три молодчики.
Позавиділи ярій пшеничцї,
Не так пшеничцї, як ті дївоньцї,
Не так дївоньцї, як одіненьку.
Вражі синове, завидовичі,
Позавиділи не знати чому!
Коби ви вздріли у неділеньку,
Як я ся вберу та до службоньки!
Як я си возьму чом панчішечки,
Як я си вбую чом черевички,
Як я си возьму сеясен рісен,
А на шиєньку чом коралики,
Як си загорну лисю шубоньку,
Як си впережу золотий пояс,
Як я си возьму перлову камку.
Чом панчішеньки ноженьки грі-
[ють,
А черевички слїдоньки робять,
Сеясен рісен слїди замітат,
Золотий пояс клубоньки стискат,
Чом коралики шиєньку вгнули,
Лися шубонька все тїло гріє,
Перлова камка низько се кланят,
Низько ся кланят вітцю, матїнцї,
Вітцю, матїнцї, всїй родиноньцї,
Всїй родиноньцї, всїй челядоньцї.
Сама си сяду по конець стола,
Сама молода, яко ягода:
Прошу гостеньки, та до світлонь-
[ки!
Посаджуж я вас за тисовий стів,

За тисовий стів, за лянний обрус,
Буду гостити пшеничним хлібом,
Буду поїти вином і медом,
І дарувати сріблом, золотом.
Ой єдному дам білу хусточку,
А другому дам срібний персте-
[нець,
А третому дам білу рученьку,
Білу рученьку, себе молоду,
Себе молоду, яко ягоду.
А за тим словом бувай здорова,
Бувай здорова, гречна панонько,
Гречна панонько, чом Марусень-
[ко!
Дай же ти, Боже, в городі зіле,
В городі зіле, в дома весіле.
Дай же ти, Боже, в городі зольно,
В городі зольно, дома весольно,
Дома весольно та і радісно.
Рости велика до черевика,
Від черевика до чоловіка!

Зап. у Нагуєвичах, Дрогоб. пов. Ів. Франко.

Г.

Але, панночко, все як квіточко,
Скажемо тобі та й новиночку,
Та й новиночку, все веселеньку,
Розвеселимо твою головку,
Ой як ми тобі заспіваємо,
Заспіваємо красну пісночку.
Гречна панночко, на імя (Анно),
Мочи ко, синку, та й сорочичку
У срібнім цебрі, в золот зїлници,
А золи фусти в золот зїлници.
Красная панна та й на імя (Анна)
Запрягла коня та й в колясочку,
Узяла з собов золот зїлничку,
Та й поїхала у край Дуная.
Там вона красно фусти випрала,
В коня в копиті їх викрутила,
В тура на розї їх висушила,
А на престолї їх витачила.
Ой ішов туда все гречний панич,
Та й позавидів на гречну панну,
Шо вона красно біл убілила,
Білцу білила та й фусти прала,
Тогди сказала гречная панна:
Ні-на-шо ти тут та й позавидів,
А вздриш ти мене у неділеньку,
Як я си вберу у неділеньку.
У неділеньку та й пораненько
Сонце сіяет, а панна встает,
А панна встает, личко вмиваєт,
Личко вмиваєт, Господа молит.
Взяла сорочку на біле тїлце,
Як біл біленька, як лист тонень-
[ка,
Поверх сорочки красну суконку,
Поверх суконки красні фустонь-
[ки,
На білі ніжки красні чобітки,
На білу шию злотні дудочки,
А на голові павяний вінчок.

Зі збірки Онуфрія Савчука, Ясенів Горїшний, пов. Косів.

Д.

Ой біжут, течут бистрі річеньки,
Бриніла, бриніла вода по ка-
[міненьках дрібненько!*
Винесли собі всьо сплавененько.
На тім сплавеню біл камінь лежит,
На тім камени золотий стільчик,

На тім стільчику біла постілка,
На тій постілці ґречная панна,
Ґречная панна чом Марусенька.
Ґречная панна косоньку чеше,
Косоньку чеше, на Дунай мече,
А ґречний панич коня напував
Тай ґречні панні позавидував.
Ой ти, паничу, завидовичу,
Ой дурному ти позавидував.
Коби ти мі вздрів в неділю рано,
Як я сї вберу тай до церковцї,
Не так до церкви, як до корш-
[моньки,
Як си затягну білї панчошки,
Як я си взую черевиченьки,
Як я си возму білу кошульку,
Як я си возму красну спідницю,
Як я си припну червону запаску,
Як си застегну рожову стяжку,
Як си завяжу дорогі коралї,
Як си заложу перлову ґанку,
Як я си вгорну в дорогу шубу,
Як си вперe жу дорогий пояс,
Як си заложу срібний перстенец!
Білї панчошки ноженьки гріют,
Черевиченьки слїдоньки топчут,
Біла кошулька тїленько гріе,
Дорога спідницї стеженьку мете,
Червона запаска од сонця горит,
Дорогі коралї шию ми угнут,
Червона стяжка мене прикрасит,
Перлова ґанка голову стисне,
Дорога шуба тїленько гріе
Дорогий пояс боченьки стисне,
Срібний перстенец у пальчик
[щипне.
Загадаю ти три загадоньцї,
Як відгадаєш, то моя будеш!
»Ой хібаж би я не батенькова
Щоби я тобі не відгадала«.
»Щож то ми росте без коріненька?
Щож то ми горит без поломень-
[ка?
Щож то ми цвите без синоцвіту?«
»Біл камінь росте без коріненька,
Золото горит без поломінька,
Папороть цвите без синоцвіту«.
»Загадаю ще дві загадоньцї,
Ще мудрійшії, ще крутїйшії«.
»Ой хибаж би я не батенькова
Щоби я тобі не відгадала«.
»А в світім Петрі Дунай замерзне,
А в світім Рождестві рожі зацви-
[те«.
»Ой не є то ми усьо правдонька,
А в світім Рістві Дунай замерзне,
А в світім Петрі рожі зацвите.
Бувай же славна, ґречная панна,
Ґречная панна, чом Марусенька.
Дай же ти, Боже, в городї зїле,
В городї зїле, в хатї весїле.
Дай же ти, Боже, хлопетко гоже,
Хлопетко гоже, бесїдливоє,
Бесїдливоє, кучеривоє.

Тепер говорять:

Рости велика до черевика,
Від черевика до вінце,
Від вінце до хорошого молодце.

Зап. у Горуцьку, Дрогоб. пов. Іван Кузїв.

Відміни: До сього варіянту дочіплена колядка про відгадуванє загадок.

Е.

Ой рано, рано куроньки піли,[1])
Ой єще ранше панночка встала,
Панночка встала, в поле ся вбра-
[ла,

[1]) За кождою стрічкою додає ся: „Ой дай Боже!“

В поле ся вбрала жати пшеницю,
Жати пшеницю, всяку пашницю.
Надійшов туда сам пан попович
Та позавидів жаті пшеници,
Не так пшеници, як робітници.
Ой не завидуй, ти поповичу!
Коби-сь мя ввидів, як я ся вберу,
Як я ся вберу на Різдво рано,
На Різдво рано до церкви іти!
На головоньку павяний вінок,
А на пальчики срібний перстенец,
А на льидвоньки шовковий пояс,
А на ноженьки бутки-чобітки,
А під чобітки срібні підківки!
Й а за сим словом.....

Записано в Дубі, 10 липня, 1867 р.

Ж.

На керници та на теплици,[1])
Там ґречна панна пів фусти пра-
[ла.
Ой туда ішли два, три паничі,
Два-три паничі, завидовичі,
На панну ґречну завистовали:
А ґречна панна, якаж ти файна!
Ой ви, паничі, завидовичі,
Ой ви на мене не завистуйте.
Кобисти ні̂ виділи в неділю рано,
Як я си вбиру, до церкви іду,
Менї си двері самі втворєют,
Менї си люди з низька кланєют,
Менї си дзвони самі задзвонї.
А як я іду коло пристола,
За мнов панночки у три рідочки,
А паничики гой у чотири.

Зі збірки В. Равлюка, Орелець, пов. Снятин, зап. від М. Лукєнчука, 18 січня, 1890 р.

З.

Ой по горонцї все пшениченька,
Все пшениченька, все дївчинонь-
[ка;
Попри пшеницю стежечка вбита.
А хто єї вбив? Ґречная панна,
Ґречная панна, чом Катерина.
Надходит же д ні попович єї,
Позавистував на пшениченьку,
На пшениченьку, на дївчиноньку.
Ой кобиж ти знав, мій поповиче,
Як мене мати стане вбирати
Ясного сонце против віконце,
Ясної зорі в нові коморі,
А ясного дня та против вікна,
Темної нічкі напротив сьвічкі,
В жовті чобітки на білї ніжки,
В срібний перстенець на білий
[палець,
В жовтий поясок на поперечок,
В павяний вінець на росу-косу.
В дорогу шубу сама сї вбрала,
А вбрала, вбрала, до шлюбу стала,
До шлюбу стала ґречная панна,
Ґречная панна, чом Катерина.
До шлюбу стала із поповичем,
Із поповичем, із дековичем.
А за сим словом рости велика!

[1]) За кождим стихом додає ся: „Ой дай Боже!“

А на жарт додають:
(Рости велика та не будь дика,
Та не йди у ліс, бо ті вовк іззїсьць).
Вінчуємо ті дзеленим вінцем,
Дзеленим вінцем, красним молод-
[цем,
Красним молодцем та як пани-
[чем.
Рости велика вітцю й матїнцї,
Вітцю й матїнцї на утїшеньку,
А добрим людем на порадоньку,
Свому милому на услугоньку.
Дайже вам, Боже, в городї зело,
В городї зело, в хатї весело.
Маєте дївку, шлїт по горївку,
Маєте сина, копайте сира.
Нашій березї ґарнець горївки,
А з того ґвалту, коби хоть кварту,
А з того виску, коби хоть блеш-
[ку.[1])
А з того, з того, нема нїчого!

Зап. 1904 р. від Ганї Кепещук із Гвозда, Надвірв. пов. Богдан Заклинський.

250. Дївчина і строї.

Дївчина вистроюєть ся.

Я в ночи, в ночи, ще я в пів-
Сьвятий вечір!* [ночи,
Ґречная панна шитянко шила,
Шитянко шила, твердо заснула.
В недїлю рано три дзвони дзво-
[нят,
Три дзвони дзвонят, дванайцять
[грают,
Дванайцят грают, панну збуджают
Я в той час панна пробуджала ся,
Пробуджала ся, я вмивала ся,
Я вмивала ся, я втирала ся,
Я втирала ся, я вбирала ся,
Я вбирала ся я в срібло, в злото,
Я в срібло, в злото, в дорогі шуби,
В дорогі шуби, я в гай по дружки,
Я в гай по дружки, на челядочку,
На челядочку, на худобочку,
На худобочку на роговую,
На роговую, на всїлякую.
За сим же словом будь нам здо-
[рова,
Будь нам здорова, ґречная панна,
Ґречная панна, панна Ганусе.
Віншуюж тебе вінцем бервінцем,
Вінцем бервінцем, хорошим мо-
[лодцем,
Хорошим молодцем, вороним пи-
[вом,
Вороним пивом, солодким медом.

Місточко Отинїя, Коломий. пов. від Омеляна Чорноокого 1905 р. зап. Богдан Заклинський.

Вистроєна дївчина.

Ой ззадїльскоє соловятойко!
Дївойко!
Ой деж ти ся ой лїтовало?
Лїтовалом ся ой поза море.
Щоже-сь видала? Танок дївочок.
Нема кращої, та від нашої,

---

[1]) Блешка = кватирка.

Та від нашої (чом Марусеньки),
Коли ся вбере рано в неділю.
Червоний саян землицю мете,
Перлова тканка голову клонит,
Золотий пояс лїдвиці ломит,
Червоні чіжми ніжки стискают,
Золотий перстїн пальчики світит.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 124. о. Михайло Медвецький зі Славська.

Прибрана дївчина.

За горою зоря сходит,
Там Параня в злотї ходит.
Ой Параню, Параненько,
Хто тя прибрав хорошенько?
Прибрав мене мій батенько.
Святий вечер, вечеренько!

Далї пісня повтаряєть ся, а на питаня: Хто тя прибрав хорошенько? відповідають: Мати, брат, сестра, в кінци миленький.

Зап. в Желдци З. Тимкевичівна.

Даровані строї.

Пішла Ксенусе я в лїс по воду.
Я за нев, за нев, яко служечка за панев.
А на Ксенуси файна сорочка.
А хто дав? Хто си Ксенусю сподобав.

Пішла Ксенусе я в лїс по воду.
Я за нев, за нев, яко служечка за панев.
А на Ксенуси файний кафтаник.
А хто дав? Хто си Ксенусю сподобав.

Пішла Ксенусе я в лїс по воду.
Я за нев, за нев, яко служечка за панев.
А на Ксенуси файна спідницьи.
А хто дав? Хто си Ксенусю сподобав.

Пішла Ксенусе я в лїс по воду.
Я за нев, за нев, яко служечка за панев.
А на Ксенуси файні коралї.
А хто дав? Хто си Ксенусю сподобав.

Пішла Ксенусе я в лїс по воду,
Я за нев, за нев, яко служечка за панев.
А на Ксенуси файнї чобітки.
А хто дав? Хто си Ксенусю сподобав.

Зап. 1912, В. Антонюк у Буч. пов.

Відміни: В вар. В. Свистуна з Сороцька: Стр. 2: Я за ньом, я за ньом, як за вельможнойом паньом. — Стр. 4: Я то дав, я то дав, бом си Мариню сподобав. Подібний вар. записав також Ів. Процик у Залїсю, Золочів. пов.

251. Дївчина не задоволена одягами.

А.

Улетїв сокіл із улиці в двір,
Ой сїв же собі він на оконце,
Та кватирочку все відчиняє,
Та у світличку він загледає.
Ой ще світличка та не метена,
А ще (Оленка) та не чесана.
Не чесала сє, не вмивала сє,
Бо на батенька розгнївала сє.
Сукню пошили, покоротили,
Чобітки вшили, та помалили.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 129. Гринь Турчин із Синевідська.

Б.

Ой лїтає да соколонько,
  Щедрий вечір, добрий вечір!*
Да заглядає ув віконечко,
Припадає да до світлоньки:
Чом світлонька да й не метена?
Чом Уляночка дай не чесаная,
І не чесаная і не вмиваная?
Розсердилась на отця й матку,
Що суконку шили, да й поко-
[ротили.
Да бувай же здорова, дївко Уля-
ночко!

Збірка Бодянського.

В.

Узлетїв сокіл та на віконечко,
  Щедрий вечір, добрий вечір,
  Добрим людям на здоровя!*
Ой сїв же він та й на віконечку,
Ой заглядає він та в світлоньку:
Ще світлонька та не метяна,
Ще дївчинонька та не чесана;
Не чесала ся, не вмивала ся,
На батенька розгнївала ся:
Краяли сукнї та вкоротили,
Черевички шили — помалили...

В Купян. повітї, Харк. ґуб.

Паралелї: А. Малинка, Сборн. матеріаловъ, ст. 125—128, ч. 184—188. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, Ш, ст. 72—73, ч. 15. — Б. Гринченко, Этногр. матеріалы, Ш, ст. 46—47, ч. 64. — Н. Маркевичъ, Обычаи, ст. 65. — Харьк. Сборникъ, VIII, ст. 18. — Кіев. Старина, 1887, кн. I, ст. 187, ч. 6; 1894, кн. II, 331. — Ż. Paulí, Pieśni, I, ст. 12—13, ч. 15. — Семейная библіотека, 1855, ст. 28—29.

252. Зарошена сукня.

А.

Тамки дївочка чорнобрівая,
Чорнобрівая (чом Марисенька),
Що красно ходит, що борзо робит.
Поза вороти трава, мурава,
Туда ходила ґречная панна.
Ой походила, сукню зросила,

Ой на ню ненька тай посварила.
Ой нене, нене, не свариж мене.
Блисне сонїчко я в окінїчку,
Шнури розвішу, сукню висушу,
Сукню висушу, ще краще зрешу.
Занесу єї в теремовий лїс,
В теремовий лїс, блиско дороги,
Будут їхати гостї, міщане,
Гостї, міщане, тай Вірмянини.
Будут їхати тай куповати,
Мене молоду будут сватати.
Не підуж бо я за міщанина,
Али бо піду за Вірмянина.
За міщанином тежко робити,
За Вірмянином гроші лїчити,
Гроші лїчити, красно ходити.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 122. Михайло Боєчко зї Стїнки.

Б.

На заворо́тьу трава́ зеле́на,
Туди́ж нам з да́вна сте́жȩчка
[зльаглá.
Ой ішла не́йу ґре́чнайа па́нна,
Ґре́чнайа па́нна, чом Насту́нȩчка.
Ой ішла́, ішла́, су́кньу зроси́ла,
На ньу сы не́нька тай погрози́ла.
»Гой не́не, не́не, нȩ ганьби́ мȩне́,
Йа ше су́коньку кра́шче ізрішу́,
Кра́шчȩ ізрішу́, йак пе́ршȩ була́.
Понȩсу́ йійі у писе́н тȩре́н,
У писе́н тȩре́н, бли́зько гости́нь-
[цьу.
Буду́т йіхати слау́ны купцéве,
Слау́ны купцéве, у́се́ молодцéве.
Буду́т су́коньку тай торгува́ти,
Мȩне́ молоду́ вісва́тувати,
Бо йа молода́, та йак йа́года.«
Бува́й здоро́ва, ґре́чнайа па́нно!

Записав від мами Марії Іван Чупрей в Печенїжині, 1901 р.

В.

Поза вороти трава-мурава,
  Гой дай Боже!*
Ой ходит нею кречная панна.
Ой ходит вона, сукенку росит,
А ї матїнка ой дуже сварит.
Ой нене, нене, не свариж ти мене,
Сонце пригріє, вітер повіє,
Шнури прокину, сукню повішу,
Сукню повішу, найкраще зрішу.
Понесу я ї у славне місто,
У славне місто, до Коломиї,
Ой тамки купцї, хороші хлопцї,
Будут сукинку тай торгувати,
Ой торгувати й мене сватати.
Ой за сим словом, будь же нам
Кречная панно! [здоров,
Ой дай ти, Боже, в городї, зїлє
Дома весїлє!

Кутищі, 1867 р. зап. М. Бучинський.

Відміни: За 7: Шнури провішу; сукню розвішу.
У 8: . . розвішу, ще й краще . . .
По 10: Гой стануж я си й у крайнїм дому.
За 11: Зійдут сї купцї, хороші хлопцї.
За 12: Гой суконькуж бо тай торгувати.
За 13: Мене молоду будут сватати.

Кутищі, 1868 р. зап. М. Бучинський.

Паралелї: Я. Головацкій, Народ. пѣсни, ст. 69—70, ч. 9. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 573—574, ч. 47, 4.

253. Подарунки від брата (милого) з війни.

А.

Чому, дївойко, плясати не йдеш?
Ой як же мінї плясати іти,
Братики мої з війни приїхали,
Привезли мінї три подарочки:
Єдин подарок золотий перстїнь,
Другий подарок зелена сукня,
Третий подарок перлова тканка.
Золотий перстїнь як огонь сяє,
Золота сукня слїд замітає,
Перлова тканка головку клонит.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 105.

Б.

На крутій горі сив соків сидит,
Сив соків сидит, далеко видит.
Гой дивит ся він краєм Дунаєм,
Краєм Дунаєм, на гусли грают,
На гусли грают, коляд співают.
А по Дунаю корабель плавле,
А в тім корабли ґречная панна,
Ґречная панна, пишна Марійка;
В корабли сидит, соколи бавит,
Братчика з войска вна си надїє.
А братчик іде, три дари несе:
Перший дарунчік — ой чоботочки,
Другий дарунчік — павян віночок,
Третий дарунчік — срібний пер-
[стїнчик.
Тай чоботочки для гуляночки,
Для гуляночки на веселячку;
Срібний перстенець для заруче́ня,
Павян віночок для вінчанячка.

Зі збірки Онуфрїя Савчука, Ясенів Горішний, пов. Косів.

В.

Покотила си снїжная грудка,
А вкотила си у нові двори.
Ни єж бо тото снїжная грудка,
Али є того файна дївчина,
Файна дївчина, на мне Анниця.
Вна собі сидит, думку думає,
Братчика з войська си надїває.
Братчик з войська йде, три дарі
[несе,
Три даруночки, ще й чоботочки:
Перший дарунчик — золотий
[вінчик,
Другий дарунчик — срібний пер-
[стїнчик,
Третий дарунчик — шовків
[поясок,
А чоботочки до гулянечка.

Зап. від Николая Лївака 1910 р. у Старих Кутах, Косів. пов. Б. Заклинський.

Г.

Там на Дунаю корабель плине,
Гой дай Боже!*
А в тім корабли милий з войська
[йде.
Милий з войська йде, три дари
[несе:
Перший дарунок — шовкова
[фустка,
Другий дарунчик — срібний пер-
[стїнчик,
Третий дарунчик — золот віночок.
Шовкова фустка в неділю вечір,
Срібний перстїнчик я в понедївчик,
Золот віночок я в вівторочок.
Ой мама з дедем еї убере,
Ой вбере, вбере, до церкви введе,
До церкви введе перед престолом,
Перед престолом, перед Господом.
А батьки будут свічки держьити,
А матки будуть крижми стелити,
А дружби будут красно співати.
Вінчуєм тебе, дївко Параско,
Зеленим вінцем, красним молод-
[цем.

Зап. від Дмитра Бойчука у Старих Кутах 1910 р. Богдан Заклинський.

Паралелї: А. Малинка, Сборн. матеріаловъ, ст. 115—117, ч. 167—170. — П. Чубинскій, Труды, III, ст. 313—314, ч. 43. — Н. Маркевичъ, Обычаи, ст. 23. — Черниrов. губ. Вѣдомости, 1859, ч. 16. — Б. Гринченко, Этногр. матеріалы, III, ст. 23, ч. 24. — Ż. Pauli, Pieśni, 1, ст. 10—11, ч. 11. — А. Терещенко, Бытъ рус. народа, VII, ст. 80. — Кіев. Старина, 1904, I, ст. 10—11, ч. 2. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, III, ст. 547—548, ч. 7.

254. Дївчина купує дарунки.

Високо сиджу, далеко виджу,
Ой калино, калино!*
Споглядаю сї на глибоке море:
А по тїм мори карабель плине,
А у тім карабли є три віконци,
Є три віконци, всї три кришта-
[леві:
В першім віконци сіяє сонци,
В другім віконци місїць сіяє,
В третїм віконци сама молодейка,
Сама молодейка й-а Теклюнейка.
Там вона купує, там вона торгує:
Купує шипочку на свого батейка.
А батейко бире тай її декує:
Декую ти, доню, за той подарунок.

Далї строфка повтаряєть ся: дївчина купує мамі хусточку, сестрі фартушок, милому зелений віночок.

Ременів, пов. Львів. Зап. Стефан Тис 1912 р.

255. Турові (оленеві) роги для вішаня одягів.

А.

Ой рано, рано куроньки піли,
Йа шче ж бо ранчи Ганусьи
[ўстала,
Ганусьи ўстала, три сьвічки ўсу-
[кала:
При одны сьвічцы личко ўмивала,

При другі сьвічцы ӱ сукны сьи
[ӱбирала,
При третьі сьвічцы пішла по воду,
Пішла по воду ӱ вишневий садок.
Надибаӱ йійі ба й дробин дошчик;
Стала она си під калиночку.
На ты калиньцы сива зазулька:
Ой куй, зазулько, ой куй ра-
[ненько,
Бис мойі браты йа побудила.
Йа ӱстаньти, брати, тай ни ли-
[жіти,
Озміт топірцы, йа ӱ гай підыти,
Тай пошчибайти турови роги,
Тай занисьіт йіх до мойі сьвіт-
[лоньки,
Тай прибийти йіх тай до сты-
[ноньки.
Йа буду на них шати вішати,
Дорогі вінцы, Ганусі дыӱцы.
Та за сим словом бувай здо-
[рова,
Ґречнайа панно, ґречна Ганусьо.

Зап. у Коропци, Бучацького пов., 1902 р. від Тетяни Мельниченко.

Б.

Ой сіниж мої збудованії,
Гой дай Боже!*
Нова сьвітлонька горіховая!
А в тій сьвітлонци ґречна пан-
[нонька,
Ґречна панннонька, ой Марусю-
[нейка.
Що вна там діє? Шитенько шиє,
Шитенько шиє, як біл білоє,
Як біл білоє, як лист тонкоє.
Гляни, погляни в ясну кватиру,
В ясну кватиру, в чистоє поле,
Зобачила вна цудноє звіря,
Цудноє звіря, сиве оленя.
Крикне, покрикне на служки свої:
Ви служки мої, дужи вірнії,
Сідлайти коні все воронії,
Та виїзджайти в чистоє поли,
Та обїзджайти цудноє звіря.
Ні го рубайти, ні го стріляйти,
До нових сіний позаганяйти,
Роги, пароги му пощибайти
Та в нові стіни позабивайти.
А на рожейки шати вішати,
Ой шати, шати, червоні квяти.
А на паріжки ясні шабельки.
Комуж то буде? Ґречні панноньці,
Ґречні паноньці, ой Марусеньці.
А за тим словом будьти нам
[з Богом.

Зап. у Сваричеві, Долин. пов. М. Яворський.

В.

Ой піют, піют куроньки рано,
Рано, раненько, як сходила
[ясная зоронька ясненька!*

Ой еще даньше встала дівонька,
Сіла собі в конець столонька,
Коло столонька, край окононька.
Подивила ся в чистеє поле,
Узріла вна там дивнеє звіря.
Кликне, покликне на своє братя:
Біжіте, братя, в чистеє поле,
І доганяйте звірятко дивноє.
Скоро піймете, ріжки зщибете.
Приносіте-ж їх до світлоньки

І прибийте їх до стіноньки.
Прийде батенько із церковоньки,
Повісит на них лисюю шубоньку.
Прийде-ж матїнка із церковоньки,
Повісит собі білий завоїк.
Прийде сестронька із гулянїнька,
Повісит собі рожовий вінець.
Прийде братенько із війни,
Повісит собі йа всюю зброю.
Слава-ж ти, Боже, шом те дістала,
Косу-м розчесала і звера дістала,
І сьвітлоньку всім прикраспла,
І родови своєму славу дала.

Збірка З. Ходаковського, ч. 719.

256. Золота роса.

А.

Перед оконцем садочок стоїт,
Мов панно! Моя молоденька,
Промов словенько, з тиха сло-
[венько а з нами!*
А в тім садочку золота ряса.
Ой сходили сє буйні вітрове,
Обтрєслиж они золоту рясу.
Стежков надійшла красна пан-
[ночка,
Красна панночка чом Ганусенька.
Ой спустила вна шитий рукавец,
А зібрала вна золосу рясу.
Понесла вна до ковальчиків,
До ковальчиків, до ремісників:
Ой ковальчики, ой ремісники,
Ой скуйте-ж мінї золотий вінок,
А з устаночків золотий пояс,
А з обрізочків злотий перстенец.
Золотий вінок голови склонит,
Золотий пояс лїдвоньки зломит,
Злотий перстенец пальчики
[світлит.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 117. Гринь Турчин із Синевідська.

Б.

А в чистім полю грушечка стоїт,
На тій грушочцї золота ряска.
Десь ми сє взела красна дівойка,
Красна дівойка, (чом Марисейка).
Збірала ряску у запаску,
Понесла єї до золотника:
Ремісничку, золотничку!
Підбий мінї тим спідничку;
По спідничцї кований пояс,
По пояску золотую ряску.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 121. Гринь Турчин із Синевідська.

В.

Попід бережок саджений садок,[1])
Садок саджений, злотом ряшений.
Пилнувала-ж го ґречна панночька,
Ой пилнуючи дуже заснула,
Дуже заснула, у снї не чула.
Ой зібрали ся райскі пташенька
Та посідали на злоту рясу.
Золота ряса взяла дзвенїти,
А вна ся у тім чом пробу-
[дила

[1]) За кождою стрічкою додає ся: „Ой дай Боже!“

Тай іспустила швабський рука-
[вець,
Ой шахом-махом на райскі
[пташки:
А в шуги-луги, райскі пташеньки,
Не подзьобайте золоту рясу,
Не вам-то тато садочок садив,
Садочок садив, все злотом рясив.
Зібрала рясу поза поясу;
Ой пішки-пішки понад беріжки
Вбита стеженька до коваленька,
До коваленька, до злотниченька.
Ой коваленьку, золотниченьку,
Укуй-же мінї павяний вінок,
А на пальчики срібний перстенец,
А на льидвоньки шовковий пояс,
А на ноженьки бутки-чобітки,
А під чобітки срібні підківки,
А с половиці срібні косиці,
А із останку перлову канку.
Як я ся вберу на Різдво рано,
На Різдво рано до церкви іти,
Павяний вінок головку клонит,
Срібний перстенец пальчики
[щипле,
Шовковий пояс льидвоньки ломит,
Бутки-чобітки ноженьки тиснут,
Срібні підківки землицю пишут,
Дорога шуба слід замітае.
Й а за сим словом . . .

Записано в Дубі, 10 липня, 1867 р.

Г.

Ой у дівоньки с перед сьвітлонь-
[ки
Снияе, снияе сонце по ў сему
[сьвіту и ў небі!*
Стоіт садочок новосаджений,
Новосаджений, обостроженний,
Обостроженний, злотом дуненний.
А ў тім садочку біла береза,
Біла береза рясу зродила
И усей садок приподобила.
Під тоў березоў жоўта постілка,
На тій постілцї мийка перина,
На тій перинї ґречна дівонька.
Та сидит собі, шитьичко шие,
Шитьинько шие на три братчики:
Та старшому кошулечку,
Середущому ўсе обшивочку,
Наймолодчому ўсе шаріночку.
Як шила, так и заснула,
Ой як заспала, за то забула.
Тай зньили сі буйнії птицї,
На рясу спали, рясу шайнули,
Золота ряса лиш задзвеніла;
Як задзвеніла, до землї спала,
А ґречна дівонька тото учула.
Як ўна почула, так и крикнула:
Ой шуга-луга райскі пташечки,
Райскі пташеньки, ў темнї лу-
[женьки!
Зробилисти ми бардзо шкодоньку.
Так збира рясу ўсе до поясу.
Тай віпала ми з даўну стеженька,
Така стеженька, шо дороженька,
Ой дороженька до коваленька.
Так иде нею ґречна дівонька,
Ой несе рясу ўсе при поясу.
А помай Бі, пане ковалю,
Пане ковалю та золотарю,
Шо я туй маю золоту рясу.
Ци бис ми сковаў злїтки чобітки,
Злїтки чобітки на мої ніжки?
Ци бис ми сковаў ширлову сукню?
Ци бис ми сковаў кований пояс?
Та из останку золоту тканку,

А з обрізочкіў злотий перстенец,
Злотий перстенец на білий палец,
До імінієнька, до вінчіньинька.
Тай за сим словом . . .

Зап. від Ів. Мельника А. Онищук у Зеленици, Надвірн. пов.

Д.

Ой в поли, в поли, в чістім поли
Дай Боже!*
Кирниченька мурована,
Мурована, будована.
Над кирничков березочька,
На берізці золот рєса.
Туда з давну стежка була,
Дівчьйна йшла води брати.
Уна водиці там набрала,
Їй си здрімало, вна й заснула.
Звієли си буйні вітри
Тай зрушили золот рєсу.
Дівчьина си прошумала,
Золот рєси там набрала
Рукавочок, подолочьок,
Тай принесла до мамочки:
Шьо би я з сего зробила?
Неси, синку, до злотарий,
Взлотет тобі злотний винчьик,
Злотний винчьик, шьий перстін-
[чьик,
Шьий перстінчьик тай кубочок.
Та винчічьок до винчіня,
А перстенец до мініня,
А кубочьок винце пити.
Рости, синку, май велика,
Май велика, тай розумна,
Проси Бога за дедьика,
За дедьика, за мамочку,
Би діждали, згудували,
Згудували, винували.
Винчуєм тьи в город зіля,
В город зіля, в дім весіля;
В город зіля рожевого,
В дім весіля веселого.
Дедьикови на радости,
А мамоцці в веселости,
Рик вид року, все й до вику.

Записав від Федя Миронюка Москалюччиного Василь Михайлюк, Красноїля, Косів. пов.

Е.

А д сему двору, а д веселому,
На сес день. Гей! на
[сес день тай святоє
[Рожденство!*
Господарейку, як стародаўно...
Пред оконійком диў деревейко,
Під тим деревом жоўте корінє,
А у вершейку золота ряса.
Десь ся узяли райскі пташейкі,
Золоту рясу ай убшибнули.
А ўвідіў тото ґосподарейко,
Як шинуў, линуў правоў ручейков:
А шуга у гай, райскі пташейкі!
Райскі пташейкі ў гору злинули,
Золота ряса ў долину ўпала.
Гей закликаў він на слуги свої:
А слугиж мої дуже вірниї,
Дуже вірниї, барз дорогиї.
А узьмітеш ви золоту рясу,
Занесітеш ви до золотничка,
До золотничка, до ремісничка,
Най же він ульлє золотий кубок,
Золотий кубок, золоту чашу.
Золотим кубком мід-вино пити,
Золоту чашу до церкви дати.
До церкви дано Богу на хвалу,

Богу на хвалу служби служити,
Служби служити соборовниї,
Соборовниї, заздоровниї,
За здоровійко ґосподарьови,
Ґосподарьови, ґосподинейці,
Ґосподинейці, усі челядойці.
Би ви діждали на многі літа
Жити і пити, Бога хвалити.
А за тим словом будьте здорови.

Від Миколая Хомика у Звіринци, Турчан. пов. записав Михайло Кузьмак 1911 р.

Ж.

Ой селом, селом мудра дорога,
Дай Боже!*
Вой туда здавна лиш була стежка,
Вой коло стежки мудра керниця,
Коло кирниці віросла сосна,
Вой на тій сосні золота ряска.
Вой та дівочка пишла водиці,
Воду лишала, ряску збирала.
Я в шо збирала? Я в запасочку.
Приносит й она до свої мамки:
Вой ви мамочко тай порадочко,
Порадти мине, шо з цим робити.
Неси то, донько, до золотаря,
Най тобі всипле золотий кубок,
Золотий кубок, золоте чільце,
Я з обтинчиків злотний перстенец.
Золотим кубком мут попи пити,
Золотим чільцем меш си вінчьити,
Злотний перстенец озме молодец.
Вінчуем тебе золотим чільцем,
Золотим чільцем, файним мо-
[лодцем.

Зап. від Дмитра Мартищука, Зелене-Ріка, пов. Косів, 1911 р. Богдан Заклинський.

З.

Що у полї стояла береза,
Щедрий вечор, добрий вечор!*
А на тій березї золотая кора.
Де узяли ся райськії пташки,
Золотую кору обколупали;
Де узяла ся дївка Галька,
Золотую кору пособирала
І понесла до золотарика:
Золотарику, мій братику,
Іскуй мінї три кубочки:
Первий кубочок отцю да маткі;
Другий кубочок брату да сестрі;
Третїй кубочок милому да мінї.
Отцю да маткі солодок медок;
Брату да сестрі шумнеє пиво;
Милому да мінї дивнеє диво.
Да бувай здорова, дївка Галька!
З милим Богом, з чесним родом.
Вечор добрий!...

Записав Іван Антоненко, м-ко Воронїж, Глухівського пов., Чернигівської губ.

І.

Девка (імя) сад пасадила,
Светий вечер!*
Сад пасадила й Бога прасила:
»Ой дай, Боже, белу березу,
Бєлу березу, залату рóсу,
Залату рóсу, жемчужнý кору.«
Девка (імя) рóсу збирала,
Рóсу збирала в поливáну мúсу,

Панесла ее да мулерикав.
»Ви мулерики, ви маладие,
Намулюйте мине Спаса й Пречи-
[сту;
Паставлю Спаса в батька в га-
[лавах,
А Пречистую в матюнчиних.«
Бувай же здарова, девка (імя).

Відміна: Замість перших пятьох рядків:

Девка (імя) сад пасадила,
Сад пасадила, белу березу,
На туой березї залата кара́,
Залата кара́, жемчужна́ раса́.

Зап. Б. Чернявський в Будї, Чернигів пов.

К.

Там у поли явір стоїть,
Лілія, Ісус Христос і Марія!*
На тім явори райское злото.
Десь ми се взели буйнії вітри,
Розвіяли тото райскее злото.
Вийшла тая ґречная панна,
Позбирала тое римское злото,
Понесла го до ремісничка.
Ремісничку-золотничку,
Зроби ми три роботоньки:
Першу роботоньку злоту кору-
[ноньку,
Другу роботоньку злотий келїх,
Трету роботоньку злотий сеґнет.
Злота коруночька для всех светих,
Злотий келїх для найсвентшей
[панни,
Злотий сеґнет на мій палец.
Бувай ми здорова, ґречная панно,
Ґречная панно Настуненько,
Зі всем домом, зо светим Богом,
З вітцьом, з маткою, з всьов че-
[лядкою.

Зап. у Жукові, Бережан. пов. 1899 р., від Н. Білик З. Кузеля.

Паралелї: А. Малинка, Сборн. матеріаловъ, ст. 147—149, ч. 217—219. — Черниг. Губ. Вѣдомости, 1854, ч. 13, 102. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 88—89, ч. 26; ст. 614—615, ч. 56; III, ст. 67, ч. 6. — П. Чубинскій, Труды, III, ст. 391, ч. 117; ст. 394—395, ч. 123; ст. 404, ч. 130; ст, 471, ч. 40; ст. 474, ч. 48. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 455—471, ч. 34.— Zieńkiewicz, Piosenki gminne ludu Pińskiego, ст. 18—22. — А. Терещенко, Бытъ рус. народа, VII, ст. 27 (поль. варіянт). — Кіев. Старина, 1906, I, ст. 8—9. — В. Шухевич, Гуцульщина, IV, ст. 69, ч. 1; ст. 109, ч. 9; ст. 113, ч. 15. — В. Кравченко, Етноґр. матеріяли, ст. 34, ч. 85 - 86.

257. Дївчина збирає пави.

А.

По горі, горі павоньки ходят,
Павоньки ходят, пірінько ронят.
Ходит за ними красна[1]) дівонь-
[ка,[2])
Красна[1]) дівонька[2]) (чом Гану-
[сенька).
Пірінько[3]) бере[4]), в рукавец кладе,
З рукавця бере, віночок плете;

[Віночок плете, ци здібно буде?][5])
Пішла[6]) дівонька[7]) рано по воду,
Та сходили се буйні вітрове,
Буйні вітрове, шайні дожджове[8]).
[Тай ісхопили павляний вінок,
Занесли єго на тихий Дунай,
На тихий Дунай, під крутий бе-
[ріг,][9])
Під крутий беріг, на білий камінь.
За ним дівонька лужком, береж-
[ком,
Лужком, бережком, гладков сте-
[жечков.
[ ][10])
(Надийшли туда три риболове),
Три риболове,[11]) паньскі синове.
»Бодай здорова, красна дівонько!«
»Ци не стрічали павляний вінок?«
»Хоть істрічали, коли не знали.
А щож нам буде за переємец?«
»Єдному буде хустка шовкова.
Другому буде золотий перстень,[12])
Третому буде сама молода,[13])
[Сама молода та як ягода«][14]).

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 148. Гаврило Фльока з Ясеня.

Відміни: Рук. Оссол. 2411, II. к. 179—180, такий варіянт із Розгірча:

Початок: Течут річеньки з під полонини,
Розіляли се по сїножати.
По сїножати павоньки бродят,
Павоньки бродят, піренько ронят.
Ходит за ними..

[1]) кречна; [2]) панночка; [3]) піренько; [4]) збират.

[ ][5]) віночок плете, на голов кладе,
на голов кладе, чи подобен буде?

[6]) Ой пішла; [7]) панна; [8]) дожчове.

[ ][9]) Та ізшайнули павляний вінец,
павляний вінец аж на Дунаєц,
а на Дунаєц, на тиху воду,
на тиху воду, під крутий беріг.

[ ][10]) гладков стежочков, гей уходженов,
гей уходженов, позолоченов,
та іздибає три риболови

[11]) риболови; [12]) перстінь; [13]) кречна панночка.

[ ][14]) нема.

Б.

По горі, горі павоньки ходят,
На Дунай! На Дунай панна
[з рана по воду ходила!*
Павоньки ходят та піре ронят.
Ходит за ними красна дївонька,
Красна дївонька (чом Марисень-
[ка).
Піре збирає, в рукавец кладе,
З рукавця бере, на столик кладе,
З столика бере, вінок віває,
Вінок віває, на голов кладе,
На голов кладе, на ігру іде.
Пішла дївонька рано по воду.
Ой сходили ся дрібнії дожджі,
Дрібнії дожджі а з буйним вітром.
Як ухопили павляний вінок,
Та занесли го на тихий Дунай.
Пішла дївонька гладков стежечков,

Гладков стежечков, лужком, бе-
[режком.
Надійшли туди три риболови,
Три риболове, всї три молодцї.
Ой заверзтеж ви шовкові сїте,
Та спіймайтеж ми павляний вінок.
Єдному буде павляний вінок,
Другому буде золотий перстїнь,
Третому буде сама молода,
А Іванкови чом Марисенька.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 150. Пилип Саблаташ із Тишевницї.

В.

Ішла Марися рано по воду
Ой рано! Ой рано, рано барзо
[ранейко, на зорах!*
З горіховими коновочками,
Ой з золотими накривочками.
Ой на нїй вінец, шо єст з трох
[квітец.
Десь ми ся взяли буйні вітрове,
Звіяли з неї золотий вінец,
Занесли его на тихий Дунай.
Ой пішлаж она до риболовцїв:
А риболовцї, всї три молодцї!
Сїдайтеж ви в золотий човен,
Поідете ви на тихий Дунай,
Привезїт мінї золотий вінец,
Золотий вінец, що єст з трох
[квітец.
Єдному буде золотий вінец,
Золотий вінец, що єст з трох
[квітец.
Другому буде золотий перстень.
Третому буде сама молода,
Сама молода, яко ягода.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 149. Онисько Данилиха з Ожидова.

Г.

Ой рано, рано куроньки піли,
Ой а ще раньше (Оленка) встала,
(Оленка) встала, двори вмітала,
Двори вмітала, столи встиляла,
Столи встиляла, павоньки гнала,
Павоньки гнала в вишневий са-
[док.
Павоньки ідут, пірінько ронят;
Дївонька іде, пірінько бере,
Пірінько бере, в рукавец кладе;
З рукавця брала, на столик клала,
З столика брала, вінок сплїтала,
Вінок сплїтала, на главку клала.
Диви се, ненько, ци красно буде,
Ци красно буде до церкви піти?
Богу светому на охвалочку,
А людем добрим на порадочку,
Отцу тай матцї на утїшеньку,
А миленькому на розмовоньку.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 148. Василь Смеречин із Хмелївки.

Відміни: Цікавійші приспіви з недрукованих тут варіянтів: В вар. М. Романюка з Івановець, Колом пов: Вій, повій, повій вітроньку, стиха, помаленьку на Дунай. — В вар. Гр. Легіня з Перегиньска: Гей коляда! — В вар. П. Рондяка з Розділович, Рудецького пов.: Славен єс, славен єс, Божи, і пухвален єс на небі.— В вар. Н. Левицької з Івановець, Жидачів. пов.: Ясная, ясная зоронько, дївчино серденько, говори з нами хорошо. — В вар. К. Ганущака з Корнича, Колом. пов.: Вівюж ти, вівюж ти квітку та з зеленого бервінку.

Д.

Ой у садочку павонька ходит,[1])
Павонька ходит, піринько губит.
За нею ходит красна дівчина,
Піринько збират, в рукавец кладе,
З рукавця бере, на столик кладе,
З столика бере, на вінок плете.
Все приміряє ід свої головці:
Диви ся, нењко, ци подібненько!
Пішла дївчина рано по воду
Та сходили ся буйні вітрове,
Буйні вітрове, шайні дождове,
Та ізшайнули павяний вінок,
Павяний вінок аж на Дунаєц.
Плини-ж ти, вінку, краєм Дунаєм,
А я за тобов над береженьки.
Ой подибає три риболовції,
Три риболовції, всї три молодції,
Всї три молодції, паньскії слуги:
Ци не стрічали павяний вінок,
Павяний вінок, чистий барвінок?
Ой ми стрічали та й ми спіймали.
Ой що-ж нам буде за переємец?
Єдному буде хустка від боку,
Другому буде срібний перстенец,
Третому буде сама молода,
Сама молода та як ягода.
А за сим словом.....

Записано в Дубі, 10 липня, 1867 р.

Е.

По горі, горі пава ходила
　Ґей дай Боже!*
Пава ходила, пері губила.
Ой за нев, за нев ґречна панночка,
Ґречна панночка, чом Настунень-
　　　　　　[ка;
Пері збирала в зарукавочок,
З зарукавцє брала, на столик
　　　　　　[клала,
З столика брала, вінки ввивала,
Вінки ввивала, дївкє вбирала.
Я ввила вна си вінок павйовий,
Заложила си на головоньку.
Ой як устали вітри буйнові,
Аж ізшайнули вінок павйовий.
Занесли вни го на тихий Дунай,
На тихий Дунай, під крутий беріг.
Три риболовци рибу ловили;
Не ізловили вни щуки риби,
А ізловили вінок павйовий.
Три риболовци, верніт ми вінок,
Будете мати ви нагороду
Від татуненька, від матїноньки,
Від матїноньки, рід родиночки.

А за тим словом бувай здорова,
Бувай здорова, ґречна панночько,
Ґречна панночько, чом Настунень-
　　　　　　[ко.
Дай же ти, Боже, щістє, здоровє,
Щістє, здоровє на худобоньку,
На худобоньку, на роговую,
На челядоньку, на домовую.
Дайже ти, Боже, в оборі плїдно,
В оборі плїдно, в домі західно,
В домі західно, та і радосно.
Радуй ся земле, Син Божий ти
　　　　　　[сї народив!

Зап. М. Батюк в Ясеници, Дрогоб. пов.

---

[1]) За кождою стрічкою додає ся: „Ой дай Боже!“

Ж.

Ой рано, рано кури запіли,
Ой дай Боже!
Ой бо ще ранче панночка встала,
Панночка встала, пави зганяла;
Павоньки ходят, пірьоньки ронят,
Панна за ними піре збирала,
Піре збирала, в хусточку клала,
В хусточку кладе, до дому несе,
До дому несе, на столик кладе,
З столика бере, віночок плете,
Віночок плете, на голов кладе:
»Дивіт ся, люде, чи красно буде,
Чи красно буде до церковці йти,
До церкви іти, Богу сї молити?«
Ой сходили-ж бо сї буйні вітрове,
Буйні вітрове, шайні дожджови,
Та як шайнули павяний вінець,
Занесли его аж на Дунаець.
Там риболови рибу ловили,
Павяний вінець тай ізловили.
»Ви риболови! ви рибовлаки!
Чи спіймали ви павяний вінець?«
»А щож нам буде за перейомець?«
»Одному буде срібний перстенець,
Другому буде шовкова фустка,
Третому буде ґречная панна,
Ґречная панна, на імя Ганна.
Срібний перстенець лиш до обі-
[дець,
Шовкова фустка лиш до полудня,
Ґречная панна рік від роченька,
Рік від роченька аж до віченька«.
А за сим словом, будь же нам
[здоров.

Зап. 1900 р., Іван Балаш, у Ляхівцях, Богородч. пов.

З.

По горі, горі павоньки ходят,
Гей дай Боже!*
Павоньки ходят, пірячко гублят;
За ними ходит ґречная панна,
Ґречная панна, Марусї сама.
За ними ходит, піре збирае,
Піре збирае, в рукав складае;
З рукавце бире, на столик кладе,
З столика бире, віночок плите,
Віночок плите, на головку кладе,
На головку кладе, ци красно буде:
Диви сї, ненько, ци подібненько.
Ой подібненько, моя доненько!
Ой як сї звіяв буйненький вітрець
І вхопив вінець аж на Дунаець,
Аж на Дунаець, там був молодець;
Там був молодець, спіймав той
[вінець.
Що за той вінець буде переймець?
Оден переймець — злотий персте-
[нець,
Другий переймець — шовкова
[фустка,
Третий переймець — ґречная пан-
[на.
Золотий перстенець лиш до обіду,
Шовкова фустка лиш до вечері,
Ґречная панна до конца віка.
А за сим словом, будь нам здо-
[рова!

Зап. Ів. Савяк у Пасічній коло Станїславова.

I.

По горі, горі павоньки ходять,[1])
Павоньки ходять, пірьинько роять.
За ними ходить ґречная панна,
Ґречная панна, чом Марусенька.
Пірє збирає, в рукавець пхає,
З рукавця бере, на столик кладе,
З столика бере, віночок плете,
Віночок плете, на гол'ву кладе.
Ой як сї вбрала в неділю рано,
В неділю рано тай до церковцї,
Злотий перстенець пальчики сче-
[беть,[2])
Жовті чобітки,—скриплять зап'іт-
Кован пояс підбочки ломить, [ки,
Соєва[3]) сукня слід замітає.
Диви сї, ненько, чи подібненько!
Ой подібненько, моя доненько.
Підсїньом ішла — підсїнє сияло,
Пани ставали, шапки знимали,
Шапки знимали, все сї питали:
Чия то дочка, чи не крілевочка?
Ой позаду її — матїнка її:
Моя то дочка, не крілевочка.
Як сї сходили буйнії вітри,
Зірвали вінець, вінець-бавянець[4]),
Занесли єго в тихий Дунаєць.
Там сї знайшли три риболовцї,
Три риболовцї — всї три молодцї.
Не ймили риби анї штучоньки,
Лише ймили вінець-бавянець.
А що нам буде за перевянець?[5])
Одному буде — вінець-бавянець,
Другому буде — злотий персти-
[нець,
Третому буде — сама молода,
Сама молода — чом Марусенька.
Вінець-бавянець — лиш по обі-
[дець,
Злотий перстинець — лиш по
[обідець,
Сама молода — до конца віка.
Вінчую тї вінцем-бавянцем,
Що найкрасшим молодцем.
(З хати відповідають: „О дєкуєм“).

Зі збірки Дмитра Катамая, Ямниця, пов. Станїславів, зап. від Федя Катамая, 1905 р.

К.

По горі, горі павоньки хоґьи,
Зорьили! Зорьили зорі дуже
[раненько по горі!*
Павоньки ходьит, пірьинько ро-
[ньит.
За ними ходит ґречна ґівонька,
За ними ходит, пави збирає,
Пави збирає, ў рукавец кладе,
Ў рукавец кладе, до дому несе,
До дому несе, на столик кладе,
На столик кладе, віночок плете,
Віночок плете, красно уплїтає,
Бо самим шоўком перевиває,
До головоньки го прикладає,
А матїноньки ўсе сї питає.
Ой донько моя, коби ше вище,
Коби ше вище, то би ше краще.
Та ў неґіленьку дуже раненько
Устала собі ґречна ґівонька;
Як собі ўстала тай личко ўмила,
Личко умила, Бога просила,
Бога просила за здороўлечко,

[1]) За кождим стихом додає ся: „Гей дай Боже“. [2]) Красить. [3]) Дорога. [4]) Павянець. [5]) Переємецї.

За дольку добру, за щьисливую.
Ой збирає сї ўсе до церкоўцї,
Ой до церкоўцї рано ў неґілю.
Убуває сї ў жоўкі чобітки,
Убирає сї ў дорогі шати,
Та сї ўкосичит ў павйиний вінець.
Ой віпала ми з даўна стеженька,
Така стеженька, шо дороженька,
А дороженька ўсе до церкоўцї
Так берегами, березинами,
Березинами, понад Дунаї,
Та иде нею ґречна ґівонька.
Так сї здоймили буйнії вітри,
А буйні вітри не знати відки,
Из гірь на долини, з вер' поло-
[нини,
Павйиний вінец з неї здоймили,
Як издоймили, на Дунай знесли.
Та вітер віє тай Дунай жене,
Та Дунай жене, віночок несе:
Плавай, віночку, по Дунаєчку!
Дїўчина ходит по бережечку
Тай ўна здибає три рибулоўци,
Три рибулоўци, божі післанци:
Помай, Боже, красна ґівонько!
Ой гай здорови, три рибулоўци.
Шо туди ходиш, шо визираєш,
Шо візираєш, чого шукаєш?
Там мала павйиний вінец,
Тай ишла собі ўсе до церкоўцї
Так берегами, березинами,
Березинами, понад Дунаї.
Та сї изньили буйнії вітри,
Павйиний вінец з мени здоймили,
Як издоймили на Дунай знесли.
Та шо нам буде у переємец?
Та одному буде у переємец,
Одному буде ўсе шаріночка;
Другому буде срібний перстенец,
Третому буде павйиний вінец.
Ўни сї крунули до коваленька
Та изробили из дроту сїти.
Ми запустили ў широкі броди,
Ў широкі броди, у тихьий Дунай.
Павйиний вінец ўни переймили,
Ой переймили, з Дуная зньили,
Ґречну ґівоньку тим величьили,
Павйиним вінцем, файним молод-
[цем.
А за сим словом росла здорова,
И на многи лїт, на доўгий вік,
Не сама собоў, з вітцем-матїнкоў,
Из братчиками, из сестричками,
Из усим родом, докола двором,
Від цего року аж до другого,
Поможи, Боже, діждати его.

Зап. від Ів. Мельника А. Онищук у Зеленици, Надвір. пов.

Паралелї: А. Малинка, Сборн. матеріаловъ, ст. 149—150, ч. 220. — Памятная кн. Саратов. губ. на 1872 г., Ш, кол. 1. — А. Метлинскій, Народ. южнор. пѣсни, ст. 332. — П. Чубинскій, Труды, Ш, ст. 300—305, ч. 37; ст. 409, ч. 137. — Я. Головацкій, Народн. пѣсни, П, ст. 85—86, ч. 22; ст. 91, ч. 30; Ш, ст. 82—83, ч. 29—30; ст. 94, ч. 41; ст. 106—107, ч. 2; ст. 124, ч. 1. — Русалка Днѣстровая, ст. 36—37, ч. 1. — Ів. Колесса, Гал. р. нар. піснї, ст. 9—10, ч. 12. — Ż. Pauli, Pieśni, I, ст. 3—6, ч. 1—2. — O. Kolberg, Pokucie, I, ст. 110—111, ч. 15; ст. 115, ч. 20. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 550—564, ч. 44. — Семейная библіотека, 1855, ст. 21—22. — В. Шухевич, Гуцульщина, IV, ст. 107—108, ч. 7; ст. 110, ч. 11; ст. 120—123, ч. 26—28; ст. 127—128, ч. 35—36.

258. Золота пава.

Йа ў лісї, ў лїску, на жоўтїм піску,
Вой дай Боже!*
Виросла сосна тонка, висока,
Тонка, висока, ў корінь глїбока,

Ў корінь глібока, ў листок широка,
Ў листок широка, ў цьвіток ба-
[грова,
Ў цьвіток багрова, ў вирху ку-
[дрьива.
Ой на тім кудри сив сокіў сидит,
Сив сокіў сидит тай тонко піє.
Ой тонко піє, далеко видит.
Шо за далеко? На ўкрай Дуная.
На ўкрай Дуная качьитко плаўле,
На тім качьитку золота паўка.
Ой йаж бо маю ридного дьидю:
Пидіт, дьидичку, качьи застриліт,
Золоту паўку тай бо издоймит!
Ой дьидик ходиў тай ни заходиў,
Ой тото качьи тай ни застрилиў,
Золоту паўку тай бо ни здоймиў,
Лиш надо мною зрадочку зробиў.
Ой йаж бо маю ридного брата:
Пиди, братчику, качьи застріли,
Золоту паўку тай бо издойми!
Ой братчик ходиў тай ни заходиў,
Ой тото качьи тай ни застрілиў,
Золоту паўку тай бо ни здоймиў,
Лиш надо мною зрадочку зробиў.
Ой йаж бо маю слаўного ксьондза,
Слаўного ксьондза, ґречного пана:
Ой пиди, ксьондзе, качьи застріли,
Золоту паўку тай бо издойми.
Ой бо ксьондз ходиў тай бо заходиў,
Ой тото качьи тай бо застрілиў,
Золоту паўку тай бо издоймиў.
Ой вин Марії на голоў ўрьидиў,
На голоў ўрьидиў, на хліб поса-
[диў,
На хліб посадиў з єї дружиноў.
Вінчуйим тебе шьистьим, здоров-
[йим,
Шьистьим, здоровйим, многа лі-
[тами,
Многа літами, зеленим вінцем,
Зеленим вінцем, пишним молод-
[цем,
Пишним молодцем тай з своїм
[вітцем,
И своїм вітцем тай из мамочкоў.
Ў городу зілє, ў дому весілє,
Ў дому весілє ў ґречної пані,
Ў ґречної пані, пані Маріки.
Це кольидочка тай ни шльнхоцка,
Це кольидочка тай чом дівоцка.
Це кольидочка ни дорогая,
Йнк вид Марічки — тальировая.
Гадай шо гадай, тальири шукай,
Ни майиш дати, ни йдемо з хати.
Вам кольидочка, нам пива бочка;
Бочка ни бочка, хоть коновочка,
А з сего жирту тай хоть піў
[кварту.
Жиртуй, ни жиртуй, бери та чьи-
[стуй,
Бери та чьистуй, та сама куштуй,
З оцеў кольидкоў, з усеў чьи-
[льидкоў,
При сему дому чом веселому,
А ўсім посполу, шо у сім дому.

Від Федя Мартищука в Жабю-Магурі 1912 р. зап. Михайло Кузмак.

Паралелї: В. Шухевич, Гуцульщина, IV, ст. 60—61, ч. 13; ст. 75—76, ч. 9; ст. 77—78, ч. 11.

259. Дївчина ломить калину.

Гей луги, луги сьніженьки вкрили,
Білая гей же калинонько, то-сь нам біленько
Там під калином Мариня сиділа. [зацвила!*

Прийшов до неї батенько єї:
Мариню — доню, ходи до дому!
Калини вломлю, до дому прийду.
Калини вломала, до дому не йшла.

Далї приходить матїнка, братенько, сеструня, в кінци:

Прийшов до неї миленький єї:
Мариню — серце, ходи до дому!
Калини вломлю, до дому прийду.
Калини вломала, до дому прийшла.

Зап. П. Стадник, Теклївка, Скалат. пов.

260. Дївчина ломить розмарин.

Розмарин, розмариночки,
Розмарин — зїле, віночки!*
Там Фесунейка розмарин поле.
Прийшов до неї батейко (матїйка,
братїйко, сестройка) єї:
»Чес, Фесунейко, чес до домойку!«
»Чекай, батейку, (матїйко,...) зїльи
[наломлю,
Зїльи наломлю, до дому піду«.
Зїльи наломала, до дому не пішла.
Прийшов до неї милейкий єї:
»Чес, Фесунейко, чес до домойку!«
»Чекай, милейкий, зїльи наломлю,
Зїльи наломлю, до дому піду«.
Зїльи наломала, до дому пішла.

Зап. в Жовтанцях, Жовківського пов. К. Попович.

261. Дївчина вє вінки.

А.

У садочку,[1]) при бервіночку,
Щідрий вечір, добрий вечір!*
Ой там дївчина[2]) віночок[3]) вила,
Вила вна[3]), вила, пів[4]) золотила.
Прийшов же ід нї[5]) батенько (ма-
тенька, братчик, сестричка) єї:
»Ой доню, доню, (сестро Маруньо),
[ходи до дому!«[6])
»Ой піду, піду,[7]) як[8]) вінка дївю«!
Вінка довила, до дому не йшла.
Прийшов же ід нї миленький єї:
»Миленькаж моя, ходи до дому!«
»Ой піду, піду, як вінка дївю«!
Вінка довила, з миленьким пішла.

Зап. Микола Чубатий від Антона Вовчука, в липнї 1904 р., в Озерянах, Товмацького пов.

Відміни: В вар. Мел. Бучинського, зап. у Колинцях, 1869 р.: [1]) Ой в городочку. [2]) Там Марієчка [3]) Віночки. [4]) Тай. [5]) Прийшов до неї. [6]) Ой час, Марійо, час до домоньку. [7]) Ой зарав іду. [8]) Лиш.

Б.

Плела Касуне рукенї вінки,
На двору, гейже на двору,
Злоте пюречко на столу!*

Вийшов до неї батенько її:
Кому, Касуню, віночки плетеш?
Кому? Нікому! Повім потому.

Так само відповідає матінці, братенькови, сестронці, а миленькому:

Тобі тай мині, возьмеме собі!

Зап. 1904 р. в Черчи, Рогатин. пов. о. Ів. Созанський.

Відміни: Вар. М. Федюшки з Войнилова, виглядає так:

По горі, горі павоньки ходят,
Світи, світи, місяченьку!*
Павоньки ходят, піренько губят.
За ними ходит ґречная панна.
Піре збирає, вінки ввиває.
Ой прийшов від ній татусьо її:
Кому, доненько, вінки ввиваєш?
Ой тому, тому, а вам потому.

Далї питають так само матуся, сестричка, братчик, у кінци миленький, якому відповідає:

Ой тому, тому, тобі самому.

B.

По горі, горі дві паві ходило,
Рано, раненько, лиш зазоріло!*
Дві паві ходило, пірочко ронило.
За ними ходила ґречная панна,
Пірочко збирала, в хусточку скла-[дала,
В хусточку складала, вінок уви-[вала,
Вінок увивала, на голову клала.
Зажурила сї ґречная панна,
Що не має ким вінка заслати:
Післала би я свою сусїдку,
Моя сусїдонька кливетусенька,
Нїм го донесе, то розкливече.
Післала би-ж я свою систроньку:
Моя систронька краща від мене,
Її полюбит, мене погубит.
Ой підуж бо я в Дунай по воду,
Возму я вінок у коновоньку,
Пущю я вінок долї з водою.
Там мій миленький коня напуває,
Коня напуває, той вінок спіймає,
Той вінок спіймає, зараз го пізнає:
То моя мила той вінок вила!
Бувай здорова, ґречная панна,
Ґречная панна, чом Марусенько.

Зап. в Іванївцях, Жидачів. пов. Нат. Левицька.

Відміни: В вар. Л. Шпитківної з Волцнева, Жидачів. пов. початок такий:

Я в городочку, винеградочку,
Виною моє зеленоє!*
Там Марисенька три вінки вила:
Єдин ми вила білою нитю,
Другий ми вила шовковов нитю,
Третий ми вила золотов нитю.
Білою нитю — милому слала,
Шовковов нитю — сестронці дала,
Золотов нитю — собі лишила.
Зажурила ся ґречная панна,
Що не має ким вінка післати і т. д.

Г.

Ай ў поли, поли, близко дороги,
 Ў неділю, ў неділю рано зе-
 [лене вино саджене!*
Ниўку полола, зільичко брала,
Зільичко брала, вінчики плила.
Ой вінчик плила, на голоў клала.
Ой звійили си буйнії вітри,
Бо й йитот вінец бо й излинули,
Ай бо занесли на ўкрай Дунайа.
На ўкрай Дунайа три риболови,
Три риболови, божі йангели,
И йитот вінец тай испіймали.
Пишла погоня первая — братя,
Подоганяли на ўкрай Дунайа:
Ой по добрий динь, божі ангели!
Йи подай здороў, хороші хлопції.
Ой шо ви суда такі ба й зайшли?
Бай звіяли си буйнії вітри,
З нашеї сестри вінец злинули.
— — — — — — — —
Пишла погоня первая — братя,
Подоганяла рідная братя.
Ой по добрий динь, йа гордий
 [царю!
Не бери сестру ў ляцкуйу землю.
Хороші хлопції, дайте перейму!
Одному дам я а переймочку,
А другому дам коня вороного,
А за третого сама йа піду.
У того коня кілева грива,
Йа ў того коня срібні копита,
Срібні копита, шоўковий фостик.
Срібні копита камінь лупали,
Ой срібло, злото тай розсипали.
Шоўковий фостик слід замітайит,
Кілева грива землю покрила.
Покривай же ті, Господи Боже,
Від усьикого тай бо лихого.
Дай ко ті, Боже, ў городі зіле,
У городі зіле, ў дому весіле.
Ой йаби діждаў дьидик тай мамка,
Ай гудувати, весіле робити,
Ай у ґречности тай подружити.
Ми ї вінчуйим зеленим вінцем,
Зеленим вінцем, ґречним паруб-
 [ком,
Ґречним парубком, хорошим ґаз-
 [доў.
Аби діждали дьидик и мамка
Айбо утіху тай гонір мати,
Ой гонір мати, ґречність у людех.
Бай на здоровйи, шьи й на многа
 [літ!

Зап. Мих. Кузьмак у Жабю-Ільци.

Д.

Ой у Львові, в радовім домі,
 На ринку! Вили віночки все
 [паняночки з барвінку!*
Там дівчинойка віночки вила,
Ой вила, вила, позолотила.
Прийшов до неї батейко єї:
Дай ми, донейко, хоть єдин вінок!
Татуню не дам, бо ся ти не здам.

Ой у Львові, в радовім домі,
Там.....
Прийшла до неї матінка еї:
Дай ми, донейко, хоть єдин вінок!
Мамуню, не дам, бо ся ти не здам.

Ой у Львові, в радовім домі,
Там.....
Прийшов до неї милейкий еї:
Дай ми, милейка, хоть єдин вінок!
Милейкому дам, бо ся єму здам.

Збірка Ів. Вагилєвича, ч. 159. Онисько Данилиха з Ожидова.

Паралелї: Ів. Колесса, Гал. р. нар. пісні, ст. 21, ч. 27. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, Ш, ст. 89—90, ч. 37.

262. Дівчина в танци.
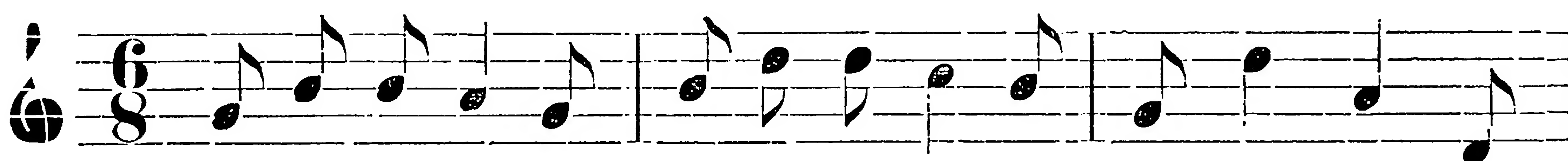
Зап. В. Антонюк, 1912 р., в Бучацькім пов.

А.

Там на горонцї, в новій коршмоньцї,
Іграли! Іграли Угри, по червоному метали!*
Там же ми ходит танок дївочок,
Там єдна панна всїм перед водит.
Віходит іт нїй[1]) батечко еї:
»Ой чес би тобі, ма доню, домі!«[2])
Най танку дійду, до дому піду![3])
Таночку дійшла і в другий пішла.[4])

Там на горонцї, в новій коршмоньцї,
Там же ми ходит танок дївочок,
Там єдна панна всїм перед водит.
Віходит іт нїй матїнька еї:
»Ой чес би тобі, ма доню, домі!«
»Най танку дійду, до дому піду«.
Танчику дійшла і в другий пішла.

Там на горонці, в новій коршмоньці,
Там же ми ходит танок дївочок,
Там една панна всім перед водит.
Віходит іт нїй братечко еї:
»Ой чес би тобі, сестрице, домі!«
»Вiжди, братечку, хоть годиночку, або дві,
Най же я зведу тихий таночок тай домі!«
Танчику дійшла і в другий пішла.

Там на горонці, в новій коршмоньці,
Там же ми ходит танок дївочок.....
Віходит іт нїй сестрице еї:
»Ой чес би тобі, сестрице, домі!«
»Вiжди, сестрице хоть годиночку або дві,
Най же я зведу тихий таночок тай домі!«
Танчику дійшла і в другий пішла.

Там на горонці, в новій коршмоньці,
Там же ми ходит танок дївочок.....
Віходит іт нїй миленький еї:
»Ой чес би тобі, миленька, домі«.
Танку не дійшла, тай домі пішла.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 162. Луць Микитин із Зарваниці. Гринь Турчин із Синевідська.

Відміни: Рук. Осс. [1]) Прийшов до неї; [2]) „Ой гуляй, донько, та йди до дому“. [3]) „Ой зараз піду, лиш з танцю вийду“. [4]) З танчику вийшла, до дому не йшла.

Рук Осс. 2411, II, к. 182: Початок:

Ой на Дунаю близько дороги
Стоїт коршмонька оріховая,
А в тій коршмонцї сім танцїв ходит,
Красна (така то) всїм перед водит.

Подаю тут відмінні приспіви з тих варіянтів, що не входять до видання: В вар. Ів. Кузева з Горуцька, Дрогоб. пов.: Вино мое зеленое. — В вар. Ів. Процика з Залїся, Золочів. пов: Там грали, там грали Римляни на золотії цимбали. — В вар. Ів. Стельмащука з Яструбич, Сокаль. пов.: Там грають, ой грають, грають по червоному там дають. — В вар. Гр. Дякова з Кабаровець, Золочів. пов.: Видїв, видїв я, брате, тую панночку в віночку! (Поч.: А там ві Львові в роговім домі, зам. в нарожнім домі). — В вар. Вас. Герчановського зі Станіміра, Перемишлян. пов: Заграли, заграли Вірмяни на золотії цимбали. (Поч.: Дала Гандзунї таляр на танець, прийшов до неї батенько еї і т. д.) — В вар. Миколи Барана з Ляховець, Богородч. пов.: Гуляли леґри, гуляли, аж дороженьки дзвенїли — В вар. Ол. Левицької з Желдця, Жовків. пов.: Зелен румен по камени. (Поч: Красна Мариноnька по коршмі ходила: Прийшов до неї батенько еї і т. д.).

В вар. З. Кузелї з Жукова, Бережан. пов. початок такий:

Ой там у Львові, там в крайнім домі,
Гей, гей, дум, дум, тра, ра, ра, рум, бум!*
Ой там Хайцуне танцї виводит.
Прийшов до неї і т. д.

В вар. З. Тимкевичївної з Желдця, Жовків. пов.: Там грают, там грают два братя, два ангелойки я в небі. У другім її вар. звідтиж: Бренїли, бренїли підківки, аж горошеньки шуміли. — В вар. М. Царя зі Сорок коло Щирця: Калинко, ой калинонько, чом тї водонька забрала? (Поч.: Там коло моста калинова коршма, А в тій коршомцї дївоцкий танец). — В вар. М. Яворського з Белза, Сокаль. пов.: Там грают, там вигравают два ангелочкі на небі. В йогож вар. зі Сваричева, Долин. пов.: Вєграли, вєграли Вєрмени на дорогії цимбали.

Б.

А в Львові, в Львові, на дзїдзї-
[ночку,
Гой дай Боже!*
Ходит таночок са́мих дївочок,
Перед їм веде ґречна панночька.
Приходит ід нї батенько єї:
Ой час, доненько, час до домоньку!
Ой піду, піду, най танчик дійду.
Ой танчик дійшла, у другий пішла.

А в Львові, в Львові, на дзїдзї-
[ночку,
Ходит таночок са́мих дївочок,
Перед їм веде ґречна панночька.
Приходит ід нї матїнка єї:
Ой час, доненько, час до домоньку!
Ой зараз піду, най танчик дійду.
Ой танчик дійшла, у третий пішла.

А в Львові, в Львові, на дзїдзї-
[ночку,
Ходит таночок самих дївочок,
Перед їм веде ґречна панночька.
Приходит ід нї братенько єї:
Ой час, сестрице, час до домоньку!
Ой піду, піду, най танчик дійду.
Ой танчик дійшла, в четвертий
[пішла.

А в Львові, в Львові, на дзїдзї-
[ночку,
Ходит таночок самих дївочок,
Перед їм веде ґречна панночька.
Приходит ід нї сестричка єї:
Ой час, сестричко, час до домоньку!
Ой зараз піду, най танчик дійду.
Ой танчик дійшла, до дому не
[йшла.

А в Львові, в Львові, на дзїдзї-
[ночку,
Ходит таночок самих дївочок,
Перед їм веде ґречна панночка.
Приходит ід нї миленький єї:
Ой ча́с, миленька, час до домоньку!
Ой зараз піду, най танчик дійду.
Ой танчик дійшла, з миленьким
Гой дай Боже! [пішла.

Зап. Йосиф Попадюк, дяк Ровни.

В.

За воротами трава мурава,
Щедрий вечер, сьветий вечер!*

Там Настуненька в таньци гуляла,
В таньци гуляла, траву топтала.
Приходит ід ї татуньо еї:
Час до дому йти, Настунько доньцьо!
Ой зараз піду, най таньцю дійду.
Як таньцю дійшла, до дому не йшла.
. . . .
За воротами трава мурава,
Там Настуненька в таньци гуляла,
В таньци гуляла, траву топтала.
Приходит ід ї миленький еї:
Настунько мила, час до дому йти!
Таньцю не дійшла, до дому пішла.

Зап. від Івана Павлїського з Угринова Горішного, 1904 р. Богдан Заклинський.

Відміни: В вар. зі Стриганець, Станїслав. пов. початок такий:
Поза вороти трава мурава,
Гей грали, грали, срібні бо були цимбали!*
Ой тамка ходит танчик дївочок,
В сам перед ходит дївка (Марійка).
Вийшов до неї дядечко еї і т. д.

Зі стриганецьким сходить ся в повнї варіянт Ст. Томенчука з Сапогова, Борщів. пов.

Г.

Ой серед села — коршмонька нова,[1])
А в тій коршмонцї[2]) круглий таночок,
Круглий таночок самих дївочок.
Єдна дївонька йде, всїм перед веде.[3])

Надходить до неї[4]) таточко еї:
Ой доню, доню, час би до дому![5])
Ой зараз іду,[6]) ней танок дойду.
Вна танок дойшла, тай в другий піўшла.
. . . .
Надходить до неї, миленький еї,
Вна танок дойшла, з миленьким піўшла.

Зап. 1864 р. в Струтинї Виж. Вас. Булка.

Відміни: В вар. Мусяновича з Каменя: [1]) Я в поли, в поли світлонька стоїт. [2]) Світлонци. [3]) Найстарша була, сам перед вела. [4]) Ід нї. [5]) Ой донько, донько, час до дому йти. [6]) Ой піду, піду.

Д.

Ой там в городци перед віконцьом,
  В неділю, в неділю раненько цвили фіялки
Там Гануненька гридку копала, [синенько!*
Гридку копала, руту сіяла.
Прийшов до неї батейко еї:
»Ой чис, донейко, чис до домойку!«
Ой зараз піду, но танцю дійду.
І танцю дійшла, до дому ни йшла.

Далї приходить мати, брат, сестра, в кінци милий:

»Ой чис, милейка, чис до домойку.«
Ой зараз піду, танчику дійду.
Танчику дійшла, до дому прийшла.

Зїболки, пов. Жовква, 1912, зап. Яр. Пастернак.

Е.

Над береженьком при Дунаєчку
Стоїт хатонька мурованая,
Мурованая, прикрашеная.
Ходит там танец хороших дївок,
Найкрасша панна всїм перед вела.
Надійшов ід ній татонько еї:
Ой час би, донько, до дому іти!
Ой зараз піду, лиш танок дійду.
Як танец дійшла та й в другий
[пішла.
Надійшла ід ній матінка еї:
Ой час би, донько, до дому іти!
Ой зараз піду, лиш танок дійду.
Як танец дійшла і в другий
[пішла.
Надійшов ід ній а й братчик еї:
Час би, сестрице, до дому іти!
Ой зараз піду, лиш танец дійду.
Як танец дійшла та в другий
[пішла.
Надійшла ід ній сестриця еї:
Час би, сестрице, до дому іти!
Ой зараз піду, лиш танцю дійду.
Як танец дійшла та й в другий
[пішла.
Надійшов ід ні миленький еї:
Час би миленька до дому іти!
Танцю не дійшла з миленьким
[пішла
Красна дївонька, чом Аннуненька.
Вінчуємо-ж тя віноньком ясним,
Віноньком ясним, молодцем . .

Зап. В. Посацький, Лолин.

Ж.

Там в саду, в саду павонька ходила,
  Гей вілїя, вілїя!*
Павонька ходила, перінько ронила.
Кому-ж би то як найранче встати,
Як найранче встати, перінько збирати?

Наші Марунейка як найранче встала,
Як найранче встала, перінько збирала,
Пере збирала, в запаску клала,
З запаски брала, на столї клала,
Зі стола брала, віночки плела:
Що їден віночок, то піде в таночок,
Що другий віночок, то піде в таночок,
Що третий віночок, то піде в таночок.
Прийшов до неї батїйко (матїйка, сестройка, братїйко) [еї:
»Чес, Маруненько, чес до домойку!«
»Чекай, батейку (матїнко . .), най танчика дійду!«
Танчика дійшла, до дому не пішла.
Прийшов до неї милейкий еї:
»Чес, Марунейко, чес до домоньку!«
»Чекай, милейкий, най танчика дійду!«
Танчика не дійшла, до дому пішла.

Зап. в Жовтанцях, Жовківського пов. К. Попович.

Відміни: Варіянт Д. Щербаківського з Кочержинець, в Уманщинї, злучений так само з колядкою про пави. Ось його початок:

По горі, горі пави ходили,
Пави ходили, піря згубили.
За ними (і)шла грешная панї,
Піря збирала, в рукавець клала,
З рукавця брала, на столик клала,
З столика брала, віночок плела,
Сплела віночок, пішла в таночок.
Прийшов за нею батейко її:
(Ой) панно Ганю, час до дому йти!
Таночок дойду, до дому піду.
Як прийшла сестра: Таночка дойшла, до дому пішла.

3.

А деж ти бував, воробієньку?
В неділю, в неділю рано ясно
[соненько сходило!*
Ой бував же я на загіреньку.
А щож ти видав, воробієньку?
Ой видав же я танок дївочок.
Ой чия красша, як (імя) наша?
Нема красшої тай від нашої;
В таночку ходит, перед їм водит.
Надійшов від нї татуньо еї:
Ой час би, доню, до дому іти!
Лиш танку дійду, до дому піду.
Таночку дійшла, другого пішла.
. . . .
Надійшов від нї миленький еї:
Таночку дійшла, до дому пішла.

Зі старого збірничка.

Паралелї: Ол. Пчілка, Укр. колядки, ч. 7 (Київ. Стар. 1903, I, ст. 166—167). — Ż. Pauli, Pieśni, I, ст. 11, ч. 12. — Ів. Колесса, Гал. р. нар. пісні, с. 20—21,

ч. 26. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 94, ч. 34; Ш, ст. 92—93, ч. 40; ст. 95, ч. 42. — П. Чубинскій, Труды, III, ст. 409, ч. 137. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 537- 542, ч. 40. — В. Шухевич, Гуцульщина, IV, ст. 104—106, ч. 3—4.

263. Дівчина садить сад.

А.

Ой на Дунаю, та на бережку,
Та на бережку, на жовтім піску,
Красна дівойка (чом Ганусейка)
Садок саджала та поливала,
Поливаючи а промовляла:
Ой рости, саде, а вижше мене,
Ай вишше мене, а краще мене.
Ай у тім саді три користойки:
Першая користь — а орішейки,
А друга користь — червоні вишні,
А трета користь — червоні ябка.
Ой орішейки ай для братчика;
Червоні вишні для милейкого;
Червоні ябка та для дівойки.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 141.

Б.

У сьому двору, як у вінку,
Щедрий вечір, добрий вечір!
Добрим людям на здоровя!*
(А) господар як виноград,
Господиня — як калина,
А діточки як квіточки.
Там Уляночка сад садила,
Сад поливала да й промовляла:
Рости, саде, висший мене,
Рости, саде, кращий мене!
Бувай же здорова, дівко Уляночко!

Збірка Бодянського.

В.

Ой там на горі, (на горонці)
Щедрий вечір, добрий вечір,
Добрим людям на весь вечір!*
Там Марія сад садила,
А садивши та змовила:
Рости, саде, повище мене!
З того саду вилетів сокіл
Тай полетів попід небесами.
Усї небеса розтворили ся,
Усї святії поклонили ся.

Ольшана, Богод. пов. Збірка І. Манжури.

Г.

Що в Кійові да на риночку,
Щедрий вечор, добрий вечор!*
Там Вірочка сад садила,
Сад садила, говорила:
Рости саду, вище мене,
Щоб яблучкі буйнесенькі,
І ягодкі краснесенькі,
І орішкі повнесенькі.
Яблучками пудкідати ся,
Ягодками красовати ся,
Орішками налузати ся.
Да бувай здорова, дївка Вірочка,
З милим Богом, з чесним родом.
Вечор добрий!...

Записав Іван Іванович Антоненко, м-ко Воронїж, Глухівського пов., Чернигівської губ.

Д.

Там у городци перед віконцем,
Зелене, зелене зіленько, говори з нами!*
Там Настунейка садок садила,
Садок садила, Бога просила:
»Рости, садойку, тонкий, високий.
Тонкий, високий, корінь глибокий...«
Прийшов до неї батейко (матїйка, братїйко, [сестройка) її:
»Чес, Настунейко, чес до домоньку!«
»Чекай, батейку (матїнко...), садка досаджу,
Садка досаджу, до дому прийду.«
Садок досадила, до дому не прийшла.
Прийшов до неї милейкий її:
»Чес, Настунейко, чес до домойку!«
»Чекай, милейкий, садка досаджу,
Садка досаджу, до дому прийду.«

Зап. в Жовтанцях, Жовківського пов. К. Попович.

Паралелї: А. Малинка, Сборн. матеріаловъ, ст. 134—136, ч. 196—202. — П. Чубинскій, Труды, III, ст. 292, ч. 26. — Н. Маркевичъ, Обычаи, ст. 26. — Б. Гринченко, Этногр. матеріалы, III, ст. 26, ч. 29—30. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 72, ч. 2; ст. 91—92, ч. 31; III, ст. 78—79, ч. 23. — Ż. Pauli, Pieśni, I, ст. 8, ч. 6. — А. Терещенко, Бытъ рус. народа, VII, ст. 79. — Кіев. Старина, 1887, I, ст. 187, ч. 5; — 1906, I, ст. 9.

264. Дївчина садить розум і красу.

Ой у городї, у частоколї,
Щедрий вечор! добрий вечор!
Добрим людям на здорове!*
Ой там Улянка да й похожае,
Красоту сїе і розум садить.
Ой сїе вона, приговорує:
»Ой як пойду я за нелюба,
То ти, красота, да не сходь рясна,
А ти, розумець, да не приймай ся.«
Ой у городї, у частоколї,

Ой там Улянка похожае,
Красоту сіє і розум садить.
Ой сіє вона, приговорує:
»Ой як пойду я та за милого,
До ти, красота, да посходь рясна,
Й-а ти, розумець, да попримай ся.«
Вечор добрий!

Ал. Н Малинка, Сбор. матеріаловъ, ст. 137, ч. 203.

265. Дівчина садить виноград.

А.

Ой рано, рано куройки піли,
Ой (а ще)[1]) раньше[2]) (така то) [встала,
Ще раньше встала [ ][3]), сад [підмітала,
Сад підмітала, гредки копала,
Гредки копала, вино садила,
Вино садила, слово мовила:
»Ой рости, вино, тонько[4]), високо,
Тонько[4]),високо,корне[5])глубоко[6]).«
А тоє вино сино заквило,
І[7]) не зродило, но три ягодойці.[8])
Перша ягодойка[9]) — еї матейка,[10])
Друга ягодойка[9]) — еї батейко,
Трета ягодойка[9]) — сама молода,
Сама молода, зарученая,
Зарученая аж до Люблина,
Аж до Люблина [за попової сина,
За попової сина],[11]) щоб не ро- [била,
Щоб не робила, мід, вино пила,
Мід, вино пила, ключим[12]) зво- нила[13]).

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 138. Андрій Маковей з Яворова.

Відміни: Рук. Осс. 2411, т. II, к. 155: [1]) іще; [2]) ранше [ ][3]) сяка то — встала; [4]) тонко; [5]) корня; [6]) глибоко; [7]) ой; [8]) ягідці; [9]) ягідка; [10]) матінька; [ ][11]) нема; [12]) ключеми; [13]) дзвонила. Також па кар. 182 є варіянти ч. 5, 7, решта без зміни. На обороті 182 к. рук. Осс. переписана ще раз ся колядка з такою увагою Ів. Вагилевича: „Наслідуючі коледочнії пісни дівонці в нутах і приспіві піют се в понеділок великодний. Видно, як з єдного света чини обрєдів переносились на друге. Домівка їх містечко Яворів, в перемиськ. обводі, ізвістні під прізваньом неруск. „Rędziwka“ !? (точно від ринде — тинде - ринде).

Б.

Сіяла Ганусе вино зилене,
Виfнож мое зеленое!*
Сіяла з низенька, мовила з тихенька:
Рости, вино, тонке, високе,
Тонке, високе, в листе широке.
Зацвило вино я в пять цьвіточків:
Перший цьвіточок — то мій батенько,
Другий цьвіточок — то моя матінка,
Третий цьвіточок — то мій братенько,

Четвертий цьвіточок — то моя сестричка,
Пятий цьвіточок — то мій миленький!

Зап. 1912, В. Антонюк у Буч. пов.

В.

По під гороньку бита стежечка,[1]
Куда ми ішла гречная панна,
Гречная панна, панна Марися.
Вийшли до неї три молодчики:
»Ой де ти ідеш, панно Марисю?«
Іду до саду, до винограду.
Виломала си суху різочку,
Суху різочку з виноградочку.
Посадила ю край оконенька,
Край оконенька, до схід соненька:
Підливай єї три рази на день,
А як ся прийме, то люблю тебе,
А як зародит, то возьму тебе,
А як зацвите, заручу тебе!
А за тим словом будь ми здорова.
Зароди, Боже, в городї зїле,
В городї зїле, в домі весїле.

Риків, п. Золочів, зап. М. Довгань.

Г.

В неділю рано зелене віно саджено,
В неділю, рано зелене віно саджено!*
Ой як саджено, так остро́жено.
Хто-ж єго садив? Ґречна панонька.
Ой як садила, так промовила:
Рости-ж ти, віно, а в три ридоньки,
Розвпвай-же ся в чотири рясти́,
Род-же виноград дробний, рісненький,
Дробний, рісненький, все солоденький.
Сподїваю ся любії гостї,
Любії гостї, отец і мати;
Що-ж би я мала чим трактувати,
Чим трактувати і вінчувати.

Зап. Йосиф Попадюк, дяк Ровни.

Д.

Садила Марусенька зелене вино,
Вино моє зеленоє!*
Садила з низонька, мовила з тихонька:
Я(к) зродило два пруточки,

---

[1]) За кождим стихом повтаряє ся:
„В недїлю, в недїлю рано
Зельоне винэ саджене“.

Зацвилож ми два цвіточки,
Зродилож ми дві ягідці.
Єдна ягідка — її батенько, (братенько, їй ми-
Друга ягідка — її матїнка, (сестричка), [ленький),
(Друга ягідка вона молода).

Зап. в Горуцьку, Дрогобицького пов. Іван Кузїв.

Відміни: В вар. Н. Левицької з Івановець, Жидачів. пов. наведений повисше текст розложений також на три строфки: в першій ягідки — батько й мати; в другій — брат і сестра; в третїй — милий і сама дївчина.

Е.

На загуменю, на зазуленю,
Зелене, зелене вино, а в три
[ріди саджено!*
Садила єго ґречна панна (Анна).
Вийшов до неї батенько її:
Ой чис, Анночко, ой чис до дому!
Зараз піду, йно ріда діду.
Ріда дійшла, до дому не йшла.

На загуменю, на зазуленю,
Зелене, зелене вино, а в три
[ріди саджене,
Садила єго ґречна панна (Анна).
Вийшла до неї матїнка її:
Ой чис, Анночко, ой чис до дому!
Ой зараз піду, лиш ріда діду.
І ріда дійшла, до дому не йшла.

На загуменю, на зазуленю,
Зелене, зелене вино, а в три
[ріди саджене,
Садила єго ґречна панна (Анна).
Вийшов до неї братенько її:
Ай чис, Анночко, ой чис до дому.
Ой зараз піду, йно ріда діду.
Ой ріда дійшла, до дому не йшла.

На загуменю, на зазуленю,
Зелене, зелено вино, а в три
[ріди саджене,
Садила єго ґречна панна (Анна).
Вийшла до неї сестронька її:
Ой чис, сестронько, ой чис до дому!
Ой зараз піду, йно ріда діду.
Ой ріда дійшла, до дому не йшла.

Вийшов до неї миленький її:
Іди, миленька, іди до дому!
Ой зараз піду, но ріда діду.
Ріда не дійшла, до дому пішла.

Львівське. Добряни. Зап. Ол. Стефанович.

Паралелї: Правда, 1868, ст. 562—563, ч. 1.

266. Дївчина стереже винограду.

А.

Була в братенька нова світлонька,
А коло неї садок саджений,
Садок саджений, злотом ряшений.
А в тім садочку зелене вино,
Зелене вино, що Богу мило.
Стереглаж єго красна дївонька,
Красна дївонька, (чом Ганусей-
[ка).
Ой[1]) стережучи шитїнько шила,
Шитїнько шила, твердо уснула.

Та надлетіли райскі[2]) пташень-
Сіли, упали на злоту рясу; [ки[3]),
А злота ряса та зазвеніла,
Тай се дівонька[4]) з сну прохапила:
»Ой гиші, гиші, райскі[2]) пта-
шеньки[3]),
Не вам батенько садочок садив,
Садочок садив, все злотом рясив.
Зелене вино барзо оздібне:
Маю я брата на оженіню,
Сама молода на відданіню.«

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 142. Гаврило Фльока з Ясеня.

Відміни: Рук. Осс. 2411, II, к. 179: [1]) А; [2]) райскії; [3]) птахи; [4]) панночка.
В вар. Мих. Царя з Вербиці, Жовків. пов. приспів такий: Зелене, зелене вино барзо червоно зацвило. — В вар. Н. Левицьної з Івановець, Жидачів. пов.: Зилене, зилене вино, отос хорошо зацвило! У другім її вар. звідтиже: Зилене, гей жи вилене у сім дворі вино зродило. — В вар. Дякова з Кабаровець, Золочів пов.: В неділю, в неділю рано зелене вино зацвило!

Б.

Ой у садочку, та у вишневім,
Щодрий вечір! Добрий вечір!*
Там паняночка (чом Ганусейка),
Шитянко шила, вина стерегла,
Саду стерегла, твердо заснула.
Ой надлетіли райскі пташеньки,
Ой сіли, впали в вишневий са-
[док,
В вишневий садок, на злоту рясу;
А злота ряса тай зазвонила,
В тім ся панянка з сну прохо-
[пила:
Ой гуша в луги, райскі пташеньки!
Не для вас садок вишнев садже-
[ний,
Садок саджений, злотом ряшений!
Маю я брата на оженіню,
Сама молода на оженіню.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 143. Онисько Данилиха з Ожидова.

В.

Зажурили се гори і долини,
Добрий вечір! Светий вечір!*
Що не зродили жито, пшеницю,
Іно зродили винограденько.
Стерегла єго ґречная панна,
Ґречная панна (чом Марисейка),
А стережучи твердо уснула.
Ой надлетіли райскі пташеньки,
Та обзьобали винограденько.
Она се тогди та пробудила,
Як пробудила, птахи зганела:
Ой гиші, гиші, райскі пташеньки!
Не обзьобуйте винограденько,
Бо міні вина богато треба:
Маю братчика на оженійку,
Маю сестройку на відданійку,
Сама молода зарученая,
Зарученая за поповича,
Моя сестройка за вітовича.
Попович купит шовкову шубу,
Вітович купит золотий вінец.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 144.

Г.

Зажурили ся гори, долини,
Ой дай Боже!*
Гори, долини, всї полонини,
Що не зродили жито, пшеницю,
Але зродили зелене вино.
Зелене вино д' горі ся вило,
Д' горі ся вило, сино зацвило,
Сино зацвило, сильно зродило.
Стерегла-ж его ґречная панна,
Гречная панна, на імя Анна.
Та стережучи твердо заснула,
Твердо заснула, вино забула.
Ой надлетїли райстії пташки
Та як литїли, в крильця дзвонили,
В крильця дзвонили, панну збу-
[дили.
Вна сї цохнула, хустков махнула:
»Ой ви, пташички, не залїтайте,
Зелене вино не випивайте,
Бо менї вина богато треба,
Богато треба на висїлечко:
Маю-ж(я) брата на жипятечку,
Молодшу сестру на відданечку,
Сама молода зарученая,
Зарученая за атамана,
За атамана аж до Майдана.

Зап. 1900 Василь Басараб у Ляхівцях, Богородчан. пов.

Д.

Що в са́дї, са́дї та й винагра́дї
Ой там (імя) ви́нца́ стерегла́,
Винца стерегла, на час прилегла́,
На час прилегла та й крепко
[усну́ла.
Налете́ли ра́йськіе пташки́,
Райськіе пташки, чо́рние галки,
Вино́ папи́ли, ча́шки пабі́ли.
Да й ачнула ся злі́чная панї,
Зличная панї, панї (імя):
»Ой шугу́-лугу́, райськіе пташки,
Райськіе пташки, чорние галки,
Вина не пе́ге, чашак не бе́те.
Мине сее ви́но самуой надабно́:
Брата женити, сестру ддавати,
Сама маладая зару́ченая.«
Ми-ж тебе (імя) да й не знева-
[жаем,
З светим ражеством паздаравляем.

Зап. Б. Чернявський з с. Козлї, Чернигів. пов.

Е.

Зажурили си гори, долини,
Що не зродили жита, пшеницї,
Але зродили зелене вино.
Зелене вино сильно зацвило,
Сильно зацвило, много́ зродило.
Сукотила-ж го ґречная панна,
Ґречная панна, чом Василина.
Як сукотила, шитечко шила,
Шитечко шила, з тверда заснула.
Злетїли до неї два-три ангелї,
А як летїли, в крильця дзвонили,
В крильця дзвонили, тай ї будили:
Ой устань, устань, ой устань,
[не спи,
Ой устань, не спи, винци сукоти!
Нам сего вина богато треба,
Нам треба вина на три службі
[божі:
На першу службу — на світе
[Різдво,

На другу службу — на Василя,
На трету службу — ба й на Великдень,
Ба й на Великдень, на великий день.

Від В. Вівчара зап. Дмитро Єндик, Зазулинці, Заліщ. пов.

Ж.

Зажурили ся чорні гороньки,
В неділю, в неділю рано зе-
[лене вино саджено!*
Що не зродили жита, пшениції,
Ой но зродили виноградейко.
Стерегла его ґречная панна,
Ґречная панна та Ганунейка,
Стерегучи, у тім заснула.
Ой прилетіли райскі пташейки:
Ой гася! гася! райскі пташейки!
Не обдзубуйте виноградейку,
Бо мені вина на довго треба.
Маю братейка на ожинейку,
Маю сестроньку на виданейку,
Сама молода зарученая.
Зарученая за тихий Дунай,
За тихий Дунай за ремісничка,
За ремісничка, за золотничка.
Ремісниченьку, золотниченьку!
Позолоти ми з рісами вінець,
З рісами вінець, червоний пояс,
А с подробинець хоч на персте-
[нець.
З рісами вінець головку клоне,
Червоний пояс клубойки ломит,
Золотий перстень пальчики щибле.
Бувай здорова, ґречная панно,
Ґречная панно, чом Ганунейко,
Сама з собою, з вітцем, з маткою,
З вітцем, з маткою, дім з челяд-
[кою.
Здоровлє в той дім на челядоньку,
Щастенько на двір, на худобонь-
[ку.

Зап. в Желдци, Жовків. пов. З. Тимкевичівна.

З.

Зажурили сі чорні гороньки,
В неділю, в неділю рано зе-
[лене вино саджене!*
Що не зродили та пшениченьки,
Ой но зродили винограденько.
Стерегла его ґречная панна,
Ґречная панна й а Євуненька.
Поприлітали рані пташечки,
Стали дзюбати винограденько.
»Ой летіт, летіт, рані пташечки,
Не вобдзьобуйте винограденьку,
На него є потребонька!
Маю братійка на оженейко,
Маю сестроньку на виданейко,
А сама я зарученая
За тихий Дунай за ремісничка,
За ремісничка, за золотничка.
О ремісничку тай золотничку,
Позолоти ми срібну голочку,
Срібну голочку, червоний пояс,
Червоний пояс, злотий персте-
[нец!
Срібна голочка оченька колить,
Червоний пояс боченьки вгинав,
Злотий перстенец пальчики зло-
[мав«.

Запитів, пов. Львів, зап. Яр. Пастернак, 1912 р.

I.

А в поли, в поли близко дороги,
Поблиз дороги стоїт ми садок,
Стоїт ми садок новосаджений,
Новосадженний та й обстроженний.
А в тім садочку, виноградочку,
Вино саджено та й обстрожено.
Стерегла-ж его гречна панноњка,
Гречна панноњка чом Аннунеńка.
А й стережучи дуже заснула.
Ой злетіли ся райскі пташеньки
Та й зїли, зпили зелене вино,
А-ж ся Аннуня зо сну схопила.
А в шуги, в луги, райскі пташата,
Не їжте, не пийте зелене вино.
Я вино сїю лиш про неділю,
Я ся в неділю гостий сподїю.
Прийдут до мене трої гостеньки,
Трої гостеньки, все женишеньки.
Єдні-ж ми стали за воротами,
Другі-ж ми стали кіньми під сїнь-
[ми,
Треті-ж ми сїли в світлї світ-
[лонцї,
В світлї світлоньцї при матїнонцї.
А що ми стали за воротами,
Тим би прибрати, хусточку дати;
А що ми стали кіньми під сїньми,
Тим би прибрати, перстенець дати;
А що-ж ми сїли в світлї світ-
[лонцї,
В світлї світлонцї при матїнонцї,
Тим би прибрати гречную панну,
Гречную панну, чом Аннусеньку.
А за сим словом будь нам здо-
[рова,
Гречная панно чом.....

Зап. В. Посацький, Хотїн.

К.

Зажурила сї висока й гора,
Гей дай Боже!*
Що не зродила жито, пшеницї,
Але зродила дзелени й вино.
А того вина стерегла панна,
Ґречная панна, на імя Анна;
А стережучи шитечко шила,
Шитечко шила, барзо заснула.
Як надлетіли райскі пташенькі,
Та подзюбали дзелене й вино.
А вна на той чис прибудила сї,
Шитим рукавцем замахнула сї:
Ой шуги луги, райскі пташенькі,
Та не дзюбайте дзелене й вино,
Бо минї вина богато треба,
Богато треба на неділеньку.
Я сї в неділю гостей сподїю,
Гостей сподїю, свого милого,
Свого милого, боярів его.
Ой одни стали за воротами,
А другі стали кіньми під стїньми,
Я треті стали в ясній світлонци.
Щоби тим дати за воротами?
Ой тим би дати шовкову хустку.
Щож би тим дати кіньми під
[стїньми?
Ой тим би дати срібний перстї-
[нець.
Щож би тим дати в ясній світ-
[лонци?
Я тим би дати ґречную панну.
Шовкова фустка лиш до полудня,
Срібний перстїнець лиш до обі-
[дець,

Гречная панна до конца віка.
А за сим словом бувай здорова,
Бувай здорова, гречная панна.
Вінчуємо ті щастьом, здоровльом,
Щастьом, здоровльом, дзиленим
[вінцем,
Дзиленим вінцем, красним молод-
[цем.

Опришівці, Станіслав. пов. зап. Корн. Заклинський, 1877 р.

Л.

Славен єс, Боже, по всему світу,
Гей дай Боже!*
И ти славненька, ґречна Анничь-
[ко!
Скажемо тобі файну пісмочьку.
Зажурили си гори, долини,
Гори, долини, всї полонини,
Шьо не зродьило жито, пшениця,
Але зродьило зелене вино.
Зелене вино д горі си вило,
Д горі си вило, сино зацвило,
Сино зацвило, сильно зродьило.
Єго стерегла шьей ґречна панна,
Винце стиригла тай задрімала.
Тай прилетїли райскії пташки,
На винце сїли, шьоби го пили.
Єк вони прийшли, в крильця
[дзвонили
Тай ґречну панну вони збудьили.
Тай ґречна панна пробудьила си,
Пробудьила си й нагнївала си:
Идїт ви, пташки, вйнце не пийте,
Бо менї самий вже вина треба,
Бо я молода — заручьеная!
Хлопця-молодця винчьуем тобі!
Винчьуем тобі в городї зїля,
В городї зїля, а в дім весїля,
В городї зїля все рожевого,
А в дім весїля тай веселого.
Ой рік від року, токма до вику!

Зап. Василь Михайлюк від Мих. Кіцняка в Красноїли, Косів. пов.

М.

Зажурила сї висока гора,
Ой дай Боже!*
Що ни зродило жито, пшениці,
Але зродило зелене вино.
Зелене вино в гору сї вило.
Хтож го сокотив? — Гречная
[панна,
Гречная панна, на мньи Єлена.
Ой сокотила, твердо заснула.
Прилїтає д вї райская птася,
Ой сїла, спила, зелене вино;
Ой сїла, спила, крильцями збила,
Гречную панну барзо збудила:
Ой гузя, гузя, райская птася,
Ой ни їж, ни пий, у рай ни носи!
Бо менї винця богато треба:
Є в мене братчик на женїнїчку,
А я молода на відданїчку.
Ой я молода заручена,
Заручена аж до Галича,
Аж до Галича за шовковича;
Ой до Галича за крулевича,
За крулевича, за поповича.
Ой до Галича в шовках ходити,
За крулевича в крїслах сидїти,
За поповича в покоях бути.

Вінчуем тебе, гречная панно,
Гречная панно, на мньи Єлена!
Вінчуем тебе с твоїм дедиком,

С твоїм дедиком тай с твоєм мамов,
Тай з братчиками тай з сусідками,
Тай ще із нами колїдниками,
Що ми тай тобі колїдували.
А ти сї сьвитка сьвиткуй здорова,
А других сьвиток діжди здорова!
За сю кольидку ковбаси грьидку;
За колїдочку хоть пива бочку;
Бочку — ни бочку, хоть коновочку,
А с того жарту коби хоть кварту.
Ой ни жартуйте, хоть почестуйте!
Дай же вам, Боже, оденок жита,
Оденок жита на боханьита,
Оденок гречки на пирожечки,
Тай ще пшениці на варениці,
Оденок вівса — вже кольидка
[вся!

Зібранівка коло Заболотова, від Ілька Опарика зап. М. Романюк.

Н.

Ой в лїску, в лїску, йа в жовтім
[піску
Деревце росте тонке, високе.
На тїм деревци сам сокіл сидит,
Сам сокіл сидит, далеко видит,
Йа в чисте поле, де Господь оре,
Ай святий Петро за плугом ходит,
Світа Причиста їстоньки носит,
Їстоньки носит, свої синки просит:
»Ой оріт, синки, все з довга нивки,
Будїм сїяти жито, пшеницю,
Жито пшеницю, всяку сївбицю«.
Не вродило сї жито, пшиниці,
Ой вродило сї зелене вино,
Ой того вина панна стерегла,
Панна стерегла, бардзо заснула.
Ай злетїли ся вражії пташки,
Взяли дзьобати зелене вино.
Она сї зжахнула, фустков махнула:
Гила, гила, вражії пташки!
Не дзьобайте ми зелене вино,
Бо менї вина богато треба:
Маю братчика на оженїне,
Маю сестричку на відданїне,
Й самам молода зарученая,
Зарученая аж до Галича,
Аж до Галича за поповича.
Ой коби ти знав, поповиченьку,
Як мене мати стане вбирати
Ясного сонцьи напротїв віконцьи,
Темної нічки, напротїв свічки,
Ясної зорі в новій коморі!

Зап. у Жураках від Адама Дрогомирецького 1898 р. Михайло Яришковський.

О.

Ай в винограді вино си вило,
Гей дай Боже!*
Вино си вило, голубо цьвило,
Голубо цьвило, силно зродило.
Стереглаж єго пишна дївочка,
Стерегла винце, твердо заснула.
Ай прилетїла із міста пташка,
Сїла на винце, єла співати.
Пишна дївочка пробудила си,
Пробудила си, єла вставати,
Тай тоту пташку бай прогоняти:
Ай йдиж ти, пташко, ти тут не
[співай,
Бо в мене в дому в городї зїле,
В городї зїле, в дому весїле.
Дедик за столом чистует вином,
Мамка на дверех багровим пивом,
Братчик на дворі солодким медом.

Ой на здоровле, пишна дївочко,
Із коледкою, з вітцем, з мамкою.
Віншуєм тебе многая лїта,
Многая лїта, шістя, здоровля,
Від цего слова — тревай здорова!

Зап. від Андрія Боднарука в Ясеневі Гор., Косів. пов. М. Сеник.

П.

Ой плило, плило райськоє древо:
Славен єс, славен єс, Боже,
[царю небесний над нами!*
Ой як приплило край оз Дуная,
Ой як приплило, тай сї прийми-
[ло;
Як сї приймило, корінь пустило,
Корінь пустило, красно зацвило.
Ой як зацвило, вино зродило.
Берегла єго ґречна панночка,
Ґречна панночка, чом Сенунечка;
Ой стережучи, борзо заснула.
Ой надлетїли райськії пташки,
Ой зачели вни дзьобати вино.
Зелене вино і зашуміло,
Ґречна панночка прохопила ся,
Пробудила ся, перехрестила ся:
Ой гила, гила, райськії пташки,
Ой не дзьобайте дзелене вино,
Бо менї вина того потреба;
В мене братїйко на оженечку,
В мене сестричка на відданечку,
Сама молода, гей як ягода,
Гей як ягода, зарученая,
Зарученая, аж до Галича,
Аж до Галича та за панича.
Ой кобиж ти знав, ой паниченьку,
Як мене мати, стане вбирати,
В новій коморі, при ясній зорі,
В новій сьвітлицї гей протів
[сонцї!
Нові чобітки на білї ніжки,
Лїдваний пояс на білї боки;
Срібний перстенець на білий па-
[лець,
Дорогі коралї на білу шию;
Павяний вінець на головочку.
Нові чобітки тиснуть на нїжки;
Лїдваний пояс боченьки ломить;
Срібний перстенець щипле за
[палець;
Дорогі коралї шию вгинають;
Павяний вінець головочку кло-
[нить,
Головку клонить а в постелечку,
А в постелечку гей д' татунечку,
Ой д' татунечку тай д' мамунеч-
[цї,
Ой жич, Боже, тай д' миленькому.
Ой за сим словом бувай здорова,
Бувай здорова, ґречна панночко,
Ґречна панночко, чом Сенунечко.
Не сама з собов, ой з татунечком,
Ой з татунечком, тай з мамунеч-
[ков,
Ой з братчиками тай з сестрич-
[ками.
Дайжеж ти, Боже, в городї зїлє,
В городї зїлє барзо пахливе,
Дома весїлє барзо щасливе,
Ґречна панночко, чом Сенунечко!
Вінчуємо тї щастем, здоровлем,
Сьвятим Рождеством, Ісусом Хри-
[стом,

Сьвятим Собором, сьвятим Сте-
[фаном,
Новим роченьком, довгим вічень-
[ком.
В сесї сьвятенька сьвіткуй здо-
[рова,
Ой других сьвяток чекай здорова.
Поможи, Боже, сесї скончати,
В щастю, здоровлю других дож-
[дати.
Від тепер за рік, на многі лїта,
На многі лїта, незаміренні.

Від Олекси Паливоди зап. Омелян Гординський, с. Глубоке, пов. Богородчани.

Паралелї: А. Малинка, Сборн. матеріаловъ, ст. 138—143, ч. 204—212. — П. Чубинскій, Ш, ст. 399—402, ч. 126; ст. 467—468, ч. 34. — А. Метлинскій, Народ. южнор. пѣсни, ст. 330. — Н. Маркевичъ, Обычаи, ст. 24. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 93, ч. 33; ст. 613—614, ч. 55; Ш, ст. 70, ч. 10; ст. 79—81, ч. 24—26; ст. 135, ч. 5; ст. 534—535, ч. 1; ст. 547, ч. 6. — Русалка Днѣстровая, ст. 41—42, ч. 7. — Ż. Pauli, Pieśni, I, ст. 6—7, ч. 3. — O. Kolberg, Pokucie, I, ст. 103—106, ч. 11; ст. 116—117, ч. 22; ст. 119, ч. 25. — Ів. Колесса, Гал. р. нар. піснї ст. 11, ч. 14. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 472—495, ч. 36. — Г. Купчанко, Пѣсни, ст. 375—376, ч. 4. — А. Терещенко, Бытъ рус. народа, VII, ст. 80.— Семейная библіотека, 1855, ст. 24—25. — Кіев. Старина, 1887, I, ст. 183—184, ч, 2. — В. Шухевич, Гуцульщина, IV, ст. 81, ч. 15; ст. 103—104, ч. 1; ст. 107, ч. 6; ст. 116—118, ч. 20—23.

267. Дївчина збирає малини.

Ішла Парасейка[1]) в лїс на малини,[2])
Малино моя солодейкая!*[3])
Малину щіпле,[4]) в дзбаночок сипле.[5])
Прийшов[6]) до неї батейко еї:
Донейко, дай ми одну ягодойку![7])
Я вам не даю,[8]) милому тримаю.[9])

Ішла Парасейка в лїс на малини,
Малину щіпле, в дзбаночок сипле.
Прийшла до неї матїнка еї:
Донейко, дай ми одну ягодойку!
Я вам не даю, милому тримаю.

Ішла Парасейка в лїс на малини,
Малину щіпле, в дзбаночок сипле.
Прийшов до неї милейкій еї:
Милейка, дай ми одну ягодойку!
Я тобі даю, бо тобі тримаю.
Малино моя солодейкая!

Зап. у Наконечнім, Яворів. пов. Ст. Сапрун.

Відміни: В вар. М. Царя з Підберізець, Львів. пов.: [1]) Пішла Марусенька. [2]) В лїс на ягоди. [3]) Ягідко моя червоная. [4]) Ягідки щипе. [5]) В рукавец сипе. [7]) Марусю душко, дай ми ягодушку. [8]) Йно єдну маю.

В вар. А. Мусяновича з Віжомлї, Яворів. пов.: [1]) Пішла Рузунї. [3]) Малини муї сулодкії. [5]) В рукавец сипле. [6]) Приходит. [7]) Рузуню дочку, дай малиночку. [8]) Ой не, ни даю.

В вар. В. Равлюка з Мервич, Жовків. пов.: [2]) На черешенцї дві ягодойцї. [3]) Ягода моя червоная. [5]) Сеї стрічки нема. [7]) Касуню душко, дай ми ягодойку. [9]) Не дам тобі, купи собі.

268. Дївчина стереже лїлію (ряску).

А.

Ў райскім городы росте лылыйа,
А хто йі посадиў? — Красна Ма-[рійа.
Прийшоў до нейі батинько йейі:
Кохана Мариньо, дай ми лылыйі.
Ой не дам вам ны листочка,
Бо то мойа лылыйочка!

Ў райскім городы росте лылыйа,
А хто йі посадиў? — Красна Ма-[рійа.
Прийшла до нейі мамунья йейі:
Мариньу кохана, дай ми лылыйі.
Ой не дам вам ны листочка,
Бо то мойа лылыйочка!

Ў райскім городы росте лылыйа,
Хто йі посадиў? — Красна Ма-[рійа.
Прийшов до нейі братенько йейі:
Кохана Мариньо, дай ми лылыйі.
Ой не дам ты ны листочка,
Бо то мойа лылыйочка!

Ў райскім городы росте лылыйа,
Хто йі посадиў? — Красна Ма-[рійа.
Прийшла до неї сестричка йейі:
Мариньо кохана, дай ми лылыйі.
Ой не дам ты ны листочка,
Бо то мойа лылыйочка!

Ў райскім городы росте лылыйа,
Хто йі посадиў? — Красна Марійа.
Прийшов до неї миленький йейі:
Мариньо кохана, дай ми лылыйі:
Обірви си до листочка,
Бо то мойа лылыйочка!

Зап. на Ланах, Камінецького пов., 1902 р., від Терентого Литвина А. Веретельник.

Відміни: Вар. М. Яворського з Корчмина, Равського пов. виглядає так:

В райскім городци росла лїлїя,
Хтож її садив? Панна Марія.
Як садила, говорила,
Щоб сї лїлїя (красно) розвила.
Прийшов до неї батейко її:
Дай мі, Марисю, квітку лїлії!
Ни дам, ни дам нї листочка,
Бо то моя лїлїйочка!
— — — — — — — — — —
Як прийшов милий:
На тї, на тї всю лїлію,
Бо я маю всю надїю!

Б.

Ой в поли, в поли, межи дороги,
Ой стоїт же там золота ряска;
Стерегла-ж еї красна дївочка,
Ой стережучи твердо заснула.
Надійшов ід нї батенько еї:
Урви ми, донько, золоту ряску,
Золоту ряску, красную краску!
Ой бігме не врву, милому держу.
Надійшла ід нїй матїнка еї:
Урви, доню, золоту рясу,
Золоту рясу, красну прикрасу.
Ой мамко, не врву, милому держу.

Надійшов ід ній братенько єї:
Урви ми, сестро, золоту рясу,
Золоту рясу, красну прикрасу.
Братчику не врву, милому держу.
Надійшла ід ні сестриця єї:
Урви ми, сестро, золоту рясу,
Золоту рясу, красну прикрасу.
Сестрице не врву, милому держу.
Надійшов ід ні миленький єї:
Урви ми, мила, золоту рясу,
Золоту рясу, красну прикрасу.
Ой бігме урву, бо давно держу.
Красна дівонька, чом Антоненька,
Вінчуємо-ж тя.....

Зап. В. Посацький, Лолин.

269. Дївчина стереже рожу (розмайрин).

А.

А в городечку червона руже!
Процвитай! Процвитай чер-
[вона руже, рано в неділю!*
Стерегла єї ґречна панночка,
Ґречна панночка, (чом Ганусень-
Війшов до неї єї батенько: [ка.
Ой донькож моя, зірви ми ружю!
Ой нїт не зірву, милому держу.

А в городечку червона руже,
— — — — — — —
Війшла до неї єї матїнька:
Ой донькож моя, зірви ми ружю!
Ой нїт, не зірву, милому держу.

А в городечку червона руже,
— — — — — — —
Війшов до неї єї братенько:
Ой сестрож моя, зірви ми ружю!
Ой нїт, не зірву, милому держу.

А в городечку червона руже,
— — — — — — —
Війшов до неї єї миленький:
Ой милаж моя, зірви ми ружю!
Ой зірву, зірву, бо тобі держу.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 157. Яким Дїдух із Розгірча.

Б.

На засїню в городейку,
Цвила рожа червонейко!*
Стерегла ї ґрешна панна,
Ґрешна панна, Гануненька,
Прийшов до неї батейко єї:
»Зверджи, доненько, єдну рожейку«.
»Я вам не звиржу, милому дир-
[жу«.

Далї приходить матїнка, братейко, сестройка, в кінци миленький:

»Вирви, миленька єдну рожейку«.
»Ой я ти звйржу, бо тобі дйржу«.
Бувай здорова, ґрешная панна,
[і т. д.

Зїболки, пов. Жовква, 1912 р. зап. Яр. Пастернак.

B.

А в Марисуні під віконцеми
Розмайран, розмайран зеле-
[ний, а в три рідочки садже-
[ний!*
Прийшов до неї братенько еї:
Марисю душку, дай ми галузку!
Но їдну маю, милому даю.

А в Марисуні під віконцеми
Розмайран зелений, а в три
[рідочки саджений!
Прийшла до неї матінька еї:
Марисю душку, дай ми галузку!
Но їдну маю, милому даю.

А в Маринцуні під віконцеми
Розмайран зелений, а в три рі-
[дочки саджений!
Прийшов до неї братенько еї:
Марисю душку, дай ми галузку!
Но їдну маю, милому даю.

А в Марисуні під віконцеми
Розмайран зелений, а в три
[рідоньки саджений!
Прийшла до неї сестронька еї:
Марисю душку, дай ми галузку!
Но їдну маю, милому даю.

А в Марисуні під віконцеми
Розмайран зелений, а в три рі-
[дочки саджений!*
Прийшов до неї миленький еї:
Марисю душку, дай ми галузку!
Но їдну маю і ту ти даю.

Зап. у Станїміри, п. Перемишляни, Вас. Герчановський.

Паралелї: Я. Головацкій, Народ. пѣсни, III, ст. 68, ч. 35.

270. Дївчина стереже яблінку.

A.

Ой в лїску, в лїску, на жовтім
[піску,
Зелена! Зелена яблінь червоні
[ябка зродила!*
Стерегла ябка красна дївонька,
Красна дївонька, чом (Марусенька).
Прийшов до неї батенько еї:
»Ой донькож моя, верзь же ми
[ябко![1])
Бігме не вержу, милому держу.«
Ой в лїску, в лїску, на жовтім
Стерегла ябка . . . [піску,
Прийшла до неї матінка еї:[1])
Ой донькож моя, верзь же ми ябко!
Бігме не вержу, милому держу.
Ой в лїску, в лїску, на жовтім
Стерегла . . . [піску,
Прийшов до неї братенько еї[2]):
Ой сестро моя, верзь же ми ябко!
Бігме не вержу, милому держу.
Ой в лїску, в лїску, на жовтім
Стерегла . . . [піску,
Прийшла до неї сестричка[3]) еї:
Ой сестро моя, верзь же ми ябко!
Бігме не вержу, милому держу.
Ой в лїску, в лїску, на жовтім
Стерегла . . . [піску,
Красна дївонька, чом (Марусенька).
Прийшов до неї миленький еї:
Ой мила моя, верзь же ми ябко!
Ой вержу, вержу, бо тобі
[держу[4]).

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 161. Гаврило Фльока з Ясеня.

Відміни: Рук. Осс. 2411, к. 181—182. варіянт із Розгірча. Початок:

Зажурила сє чорная гора,
Що не зродила жито, пшеницю,
А ізродила зелене вино,
Зелене вино, що Богу мило.
Стереглаж єго красная панна,
А стережучи барзо уснула.
Десь ми сє ввели райскії птахи,
Та ісхопили зеленог' вина,
Не зіставили лиш винне ябко.
Туди стежечка з давна бувала,
Надійшов нею батенько єї.
Кличе, покличе на кречну панну:
„Верзь же ми, донько, виннеє ябко."
„Бігме не вержу, милому держу."

[1]) Надійшла туди та ненька єї; [2]) надійшов туди та братчик єї; [3]) сестриця; [4]) ябко урвала, милому дала.

В вар., що я записав 1899 р. у Мшанци, Старосамбір. пов., початок такий:

Красна Касуня вийшла по воду,
Стала вона си тай під яблоню:
Рости, яблінка, тонка, висока,
Я в три вершейки гором широка
Прийшов до неї і т. д.

В вар. Л. Гарматія з Голов, Косів. пов. початок такий:

Там у садочку виноградочку,
  Винний сад, винна галузочка винне яблочко зродила!*
Ой там Стефуне яблочка рвала,
Ой рвала, рвала, в фартушок клала.
Ой прийшов ід ні і т д.

В вар. В. Свистуна зі Сороцька, Скалат. пов.:

В господаренька на подвіреньку,
  Зелена, зелена яблунка червоні яблучка зродила!*
На ті яблунції сидит Мариня.
Прийшов до неї і т. д.

Б.

Ой там в городі стоіт яблінка,[1])
  Винная, винная яблінка винні ябка зродила!*
Стерегла єї ґречная панна,
Ґречная панна й-а Паранейка;[2])
Прийшов до неї батенько[3]) єї:
»Параню душко, скинь ми яблочко.«[4])
»Но єдно виджу,[5]) милому держу.«

Далі приходить матінка, братейко, сестройка, в кінци миленький:

Прийшов до неї миленький єї:
»Параню душко, скинь ми яблушко.«
»Но одно маю, тобі тримаю.«

Запитів, Львів. пов. 1912 р., записав Я. Пастернак.

Відміни: В вар. Я. Пастернака з Вацович: [1]) Ой там у саду на самім заду. [2]) Чом Гандзуненька. [3]) Татунько. [4]) Гандзуньо душко, зверж ми яблушко. [5]) Бігме не зверу.

В вар. Ів. Лятoровського з Городниці, Гусятин. пов.: [1]) У Марусеньки перед віконцем. Дальших двох стрічок нема.

Вар. Ів. Процика з Заліся, Золочів. пов. зачинаєть ся так:

А за ворoти на папороти,
А там Ганунє яблок пильнує.
Прийшов по нюю батенько єї:
Зверджи, Ганунію, яблочко одно.
(Ой) я не звержу, милому держу.

В.

Ой в поли, в поли садок саджений,
Зелена яблонь червоні ябка зродила!*
Садок саджений, вином круджений.
Стерегла єго ґречная панна.
А в тім садочку виноградочку
Приходит ід' ні таточко єї —
(Мамочка, братчик, сестричка єї):
»Донечко (сестричко) душко, кинь ми яблушко!«
»Я вам не вержу, милому держу.«
Приходить ід' ні миленький єї:
»Миленька душко, кинь ми яблушко!«
»Ой я ти вержу, з давна ти держу.«

Зап. р. 1900 Василь Басараб у Ляхівцях, Богородчан. пов.

Г.

Й а в поли, в поли, поближ до-
[роги,
Стоїт садочьок ново сажений,
Й ново сажений тай острожений.
Й а в тім садочьку золоте крісло,
Й а в тім крісельци Юстина сидит,
Юстина сидит, яблучько держит.
Приходит ид ній єї лелечько:
Юстинко душько, верж ми яб-
[лучько!
Я го ни вержу, милому держу.
Й а в поли, в поли, поближ
[дороги,
Стоїт садочок ново сажений,
Й ново сажений, тай острожений.
Й а в тім садочьку золоте крісло,
Й а в тім крісельци Юстина сидит,
Юстина сидит, яблучько держит.
Приходит ид ній єї матінка:
Юстино душко, верж ми яблучько!
Я го ни вержу, милому держу.
Й а в поли, в поли, поближ
[дороги,
Стоїт садочок ново сажений,
Й ново сажений, тай острожений.
Й а в тім садочьку золоте крісло,
Й а в тім крісельци Юстина
[сидит,
Юстина сидит, яблучько держит.
Приходит ид ній єї миленький:
Юстинко душько, верж ми яблучко!
Гой я го вержу, давно го держу.
Гой на здорове, ґречная панно.
Гой здоров, здоров, ни сама собов,

Й ни сама собов, з витцем, я
[з матков.
Вінчюємо тє шьистєм, здоровєм,
Шьистем, здоровем, самим молод-
[цем,
Й самим молодцем й отек ягодцем.
Й а вродиж, Боже, й а в поли,
[збіже,
Й а в поли збіже, тобі весілє.

Зап. від Палїя Пилїйчука в Бабинї, Косівського пов. 1911 р. М. Тимяківна.

Д.

Ой у поли край дороги,
Там садочок новосажений,
Новосажений тай спорьиженийі.
Ў тім садочку злотні крісельця,
На тих крісельцях ґречная паня,
Ґречная паня, паня Параска.
Ой сиди, сиди, йиблучко держи,
Йиблучко держи тай шьиро злотне.
Ой пришоў ид нїй йиї дьидичок:
Параско душко, верж ми йиблучко!
Я вам ни вержу, милому держу.
Ой у поли край дороги,
Там садочок новосажений,
Новосажений тай спорьижений.
А ў тім садочку злотні крісельця,
На тих крісельцях ґречная паня.
Ой сиди, сиди, йиблучко держи,
Йиблучко держи тай шьиро злотне.
А пришла ид нїй йиї мамочка:
Параско душко, верж ми йиблучко!
Я вам ни вержу, милому держу.
Ой у поли і т. д.
Пришоў ид нїй тай йиї милий,
Йиї милий тай чорнобривий.
Параско душко, верж ми йиблучко!
Яж тобі вержу, даўно го держу.
Це кольидочка ни йи шльихоцка,
Це кольидочка йи чом дївоцка.
Вінчуйимо. тьи шьистьим, здоро-
[вйим і т. д.

Від Петра Янюка в Жабю-Маґурї, Косів. пов. записав Михайло Кузьмак, 1912 р.

Е.

В винци, винци, в виннім го-
Гой дай Боже!* [родци,
Там дївчина садок садила,
Садок садила, в Бога просила:
Ростїт яблінки, тонкі, високі,
Тонкі, високі, черленобокі!
Ой приходит мій дедик рідненький:
Синку доцько, урви ми яблочько!
Ой не урву, не урву, милому
[держу.
Приходит ід нїй ненька рідненька:
Синку доцько, урви ми яблочько!
Ой не урву я, милому держу.
Ой мій миленький аж я зі Львова,
Ой приніс менї три подарунки:
Перший перстенець — милий
[дарунець,
Другий дарунець — шовкова
[фустка,
Третий дарунець — злочистий
[вінец.
Злочистий вінець головку вклонив,
Срібний перстенець на пальци
[сіяв,
Шовкова фустка слїди замела.
Вінчую вас шестем, здоровем,

Шестем, здоровем, сьветим Ро-
[ждеством,
Сьветим Рождеством тай Новим
[Роком.

Зап. в Кобаках, Косівського пов. від Єлени Бриндзельчиної, 1911 р. М. Тимяківна.

Ж.

А в цего ґазди сад на зад хати,
Гой дай Божи!*
А в тім садочку винна яблїнка,
Під тов яблїнков срібна колиска,
А в тій колисцї ґречная панна:
Ти ґречна панно, звержи яблушко!
Бігме не звержу, милому держу.
Приходит ід нї бай татко єї:
Донько Марійко, звержи яблушко!
Бігме не звержу, милому держу.
Приходит ід нїй бай мамка єї:
Донько Марійко, звержи яблушко!
Бігме не звержу, милому держу.
Приходит ід нїй бай братчик єї:
Сестро Марійко, звержи яблушко!
Бігме не звержу, милому держу.
Приходит ід нїй бай сестра єї:
Сестро Марійко, звержи яблушко!
Бігме не звержу, милому держу.
Приходит ід нїй, бай милий єї:
Мила Марійко, звержи яблушко!
Бігме ти звержу, бо тобі держу.

Зап. Олекса Войцих у Стецеві, Снятин. пов.

З.

Садоньку садила, Богу сї мулила:
Гей лїлюя!*
Рости, садоньку, тункей, високій,
Тункий-високий, в куріню глибокій,
В куріню глибокій, в листоньку
[широкій,
В листоньку широкій, в квітоньку
[чирвоній.
Заруди, Божи, райськії япка!
Дузирала їх ґречная панна,
Ґречная панна, панна Ганусенька.
Вийшув ду неї батеньку її:
Ганусю душку, зверж ми яблушку!
Я ти ни звержу, милому держу.
Садоньку садила, Богу сї мулила:
Русти, садоньку, тункей, високій,
Тункей, високій, в куріню глибокій,
В куріню глибокій, в листоньку
[широкій,
В листоньку широкій, в квітоньку
[чирвоній.
Заруди, Божи райськії япка!
Дузирала їх ґречная панна,
Ґречная панна, панна Ганусенька.
Вийшув ду неї миленькій її:
Ганусю душку, зверж́и яблушку!
Я тубі звержу, я тубі держу.
Заруди, Божи, в гуроді зїлї,
В гуроді зїлї, в тім домі вісїлї.

Від брата Петра в Роздїловичах, Рудецького пов. в р. 1897 записав Петро Рондяк.

I.

Дунаю, море, дівонька зоре Марія!*
Дівка Марія гаю стерегла;
Прийшов до неї батенько її:
Ой подай, подай, сладке яблучко!
Ой ни дам, ни дам, не звелів
[Адам.
Прийшла до неї матінка її:
Ой подай, подай, сладке яблучко!
Ой ни дам, ни дам, не звелів
[Адам.
Прийшов до неї братичок її:
Ой подай, подай, сладке яблучко!
Ой ни дам, ни дам, не звелів
[Адам.
Ой прийшла до неї сестричка її:
Ой подай, подай, сладке яблучко!
Ой ни дам, ни дам, не звелів
[Адам.
Прийшов до неї миленький її:
Ой подай, подай, сладке яблучко!
Ой подам, подам, бо звелів Адам.
За цим же словом бувай же здоров,
Ґречная панна, панна Марія.

с. Косенівка, Уман. пов. Збірка Д. Щербаківського.

Паралелї: Ів. Колесса, Гал. р. нар. пісні, ст. 16. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 74—75, ч. 6; Ш, ст. 91—92, ч. 39; ст. 106, ч. 1; ст. 134—135, ч. 4. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 483—486. — П. Чубинскій, Труды, III, ст. 311—312, ч. 41. — Правда, 1868, ст. 46—47. — В. Шухевич, Гуцульщина, IV, ст. 112, ч. 14.

271. Дївчина стереже вино.

Я в виннім, в виннім, в виннім
Ой раненько!* [городї,
Ой там дївчина (чом Ганусейка)
Сам бір садила, вина стерегла.
Надійшов же т нїй батенько еї:
Моя дитина, продай ми вина!
Ой не продам ти, тай дурно не дам,
Бо се в неділю гостей надїю.
Я в виннім, в виннім, в виннім
[городї,
Ой там дївчина (чом Ганусейка)
Сам бір садила, вина стерегла.
Надійшла же т нїй матїнька еї:
Моя дитина, продай ми вина!
Ой не продам ти, тай дурно не дам,
Бо се в неділю гостей надїю.
Я в виннім, в виннім, в виннім
[городї,
Ой там дївчина (чом Ганусейка)
Сам бір садила, вина стерегла.
Надійшов же т нїй я братчик еї:
Моя сестричко, продай ми вина.
Ой не продам ти, тай дурно не дам,
Бо се в неділю гостей надїю.
Я в виннім, в виннім, в виннім
[городї,
Ой там дївчина (чом Ганусейка)
Сам бір садила, вина стерегла.
Надійшла же т нїй сестричка еї:
Моя сестричко, продай ми вина!
Ой не продам ти, тай дурно не дам,
Бо се в неділю гостей надїю.
Я в виннім, в виннім, в виннім
[городї,
Ой там дївчина (чом Ганусейка)
Сам бір садила, вина стерегла.
Надійшов же т нїй миленький еї:
Ой мила моя, ти чорнобрива,

Ти чорнобрива, продай ми вина.
Тобі не продам, такой дурно дам,
Бо се в неділю тебе надію!

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 160. Дмитро Попович із Хутькова.

Паралелї: А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 482—486. — Я. Головацкій, Народн. пѣсни, II, ст. 241—242, ч. 2; III, ст. 90—91 ч. 38.

272. Дївчина на косовици.

Ой поїхав Михасенько
Аж за Дунай по дівоньку.
Ой заїхав в долиноньку,
Я в густую калиноньку.
Там Гануся сїно косит,
І піт коня уусе носит.
Сїнож мойи дзиленойи,
Личкож мойи румнянойи!

Нема кому поїхати,
До батенька дати знати,
Аби їхав сїно брати.
Батенько сьи відмагайи:
В мене конї ни куванї.
В мене конї ни кувані,
В мене сани не складанї.

Так само відмагаєть ся мама, сестра, брат, аж у кінци:

Милий сьи ни відмагайи:
В мене конї куванії,
В мене конї куванії,
В мене сани складанії.

В Вербівци, пов. Теребовля, від Ксеньки Гащин, зап. В. Деркач.

273. Дївчина бере лен.

Там за лїсом, за темненьким,
Брала Ганя лен дрібненький.
Не так брала, як стелила,
До батенька говорила:
Мій батеньку, голубоньку,
Поїдь, поїдь по леноньку!
В мене конї не ковані,
В мене санї не ладжені.

Там за лїсом, за темненьким,
Брала Ганя лен дрібненький.
Не так брала, як стелила,
До братчика говорила:
Мій братчику, голубоньку,
Поїдь, поїдь по леноньку.
В мене конї не ковані,
В мене санї не ладжені.

Там за лїсом, за темненьким,
Брала Ганя лен дрібненький.
Не так брала, як стелила,
До матїнки говорила:
Ой матїнко, голубонько,
Поїдь, поїдь по ленонько!
В мене конї не ковані,
В мене санї не ладжені.

Там за лїсом, за темненьким,
Брала Ганя лен дрібненький.
Не так брала, як стелила,
До сеструнцї говорила:
Ой сеструнцю, голубонько,
Поїдь, поїдь по ленонько;
В мене конї не ковані,
В мене санї не ладжені.

Там за лїсом, за темненьким,
Брала Ганя лен дрібненький.
Не так брала, як стелила,
До милого говорила:
Мій миленький, голубоньку,
Поїдь, поїдь по леноньку.
В мене конї поковані,
В мене санї поладжені!

Зап. Мик. Підгірний, 1904, в Охримівцях, Збар. пов.

Паралелї: O. Kolberg, Pokucie, I, ст. 135—136, ч. 41.

274. Дївчина пере білє.

А.

Ой на ріцї[1]), на Арданї,[2])
Светє воду[3]) три[4]) ангели.
Там Марія[5]) біль білила,
Румяное[6]) личко мила.
Личко мила, лист писала,[7])
До дедика[8]) відсилала.[9])
Іди, дедю,[10]) біль забрати![11])
Взєв сє дедик избувати:
В мене конї не кованї,
В мене вози не складанї.

Так само пише до неньки, братчика, сестрички в кінци:

Ой на ріцї, на Арданї,
Светє воду три ангели.
Там Марія біль білила,
Румяное личко мила.
Личко мила, лист писала,
До милого відсилала.
Іди, милий, біль забрати!
Милий взєв сє избирати:
В мене конї пікованї,
В мене вози поскладанї.

Зап. М. Бучинський.

Відміни: В вар. Зен. Грушкевича з Новицї, Калусь. пов.: [2]) На Йорданї. [5]) Там дївчина. [6]) Тай румяна. [7—12]):

До татуня говорила:
Хтож ми по той біль поїде?
Тато кажуть: Не поїду.

В вар. Яр. Пастернака з Вацович: [2]) На Йорданцї. [3]) Сьвітят воду. [4]) Два. [5]) Там Гандзунї. [6]) Біль білила. [8]) До татунька. [10]) Йди, татуньку. [11]) Біль привези.

В вар. Ол. Войциха зі Стецеви, Снятин. пов.: [1]) Ой на річцї. [3]) Сьвітили воду. [5]) Ой Гандзуня. [7]) Тай до ненька говорила. [9—11]):

Віди, віди, неньку, з хати,
Не дай же ми тут стояти!

Б.

Ой на ріцї, на Йорданї,
Щідрий вечір, добрий вечір!
Стоя сьвічки незгасані.
Там дївчина біль білила,
І до тата (мами, брата, сестри) говорила:
»Поїдь, тату (мамо і т. д.), біль забрати!«

Він (вна ся взїла) зачив ся відпирати:
Мої конї не ковані,
Мої вози поломані.

Зап. Микола Чубатий від Антона Вовчука в липнї, 1904, в Озерянах, Товмацького пов.

В.

Там на річенцї, на бистренькі,
Там Ганунє біль білила,
Біль білила, личко мила,
До Дунаю говорила:
Ой ти Дунай, ти бистренький,
Перекажи до батенька,
Най батенько приїзджає,
Най біль білий заберає.
А батенько повідає:
В мене конї не ковані,
В мене вози нескладані.

Так само відповідають: матїнка, братенько, сестронька. В кінци:

Там на річенцї, на бистренькі,
Там Ганунє біль білила,
Біль білила, личко мила,
До Дунаю говорила:
Ой ти Дунай, ти бистренький,
Перекажи до милого,
Най миленький приїзджає,
Най біль білий заберає.
А миленький повідає:
В мени конї поковані,
В мени вози поскладані.
Я поїду, біль заберу,
І Гануню с собов возьму.

Залїсє, п. Золочів, зап. Ів. Процик.

Г.

Там на ріцї, на Ярданї,
Стоят попи я з дьиками.
Там Авдоньи біль білила,
Біль білила, личко мила,
До батенька вогорила:
Ой батеньку, голубоньку,
Приїдь, приїдь по білизноньку!
Не приїду, моя доню!
В мени сани ни складані,
В мени конї ни ковані.

Дальше приходять матїнка, братчик, сестричка, в кінци милий:

Біль білила личко мила,
До милого вогорила:
Ой миленький, голубоньку,
Приїдь, приїдь, по білизноньку!
Я приїду моя мила!
В мене сани є складані,
В мени конї є ковані.
Ни жури сьи, моя миленька,
Зараз їду по білизноньку.

Зап. В. Свистун від С. Ярушевської в Сороцьку Скалат. пов.

Відміни: Вар. К. Ганущака в Корчина виглядає так:

Ой на водици, на Ярданици,
Там Палагна біль білила,
Біль білила, личко мила,
До батечка говорила:
Їдь, батечку, біль забрати,
Я лишаю уже прати!
Батечко сї відзиває:
В мене конї не ковані,
В мене конї не ковані,
В мене вози поламані.

В вар. Т. Дерлиці з Подусільної, Перемишлян. пов. початок такий:

Приїхали кавалерови,
До панни Парані на нишпори.
Панна Парані в вікні стояла,
Коси роси розчисала,
До батенька лист писэла.
Батенько каже: я не поїду,
В мени коні не ковані,
В мени сани не зладжані.

Д.

Там на рици, на Бистрици,
На дзеленій муравици,
Там Касуненька біль білила,
Біль білила, біле личко мила.
Нема кому дати до батенька[1])
[знати,
Щоби приїхали біль забрати.
Батенько каже: я не поїду,
В мене коники не поковані,
В мене коники не поковані,
В мене возоньки не поскладані.
— — — — — —
Миленький каже: я поїду,
В мене коники поковані,
В мене коники поковані,
В мене возоньки поскладані.
Дай-же вам, Боже, в городї зїле,
В городї зїле, в світлонцї весїле.
Вам сї веселити, нам сї подивити,
В городї зїле, в світлонцї весїле.

Зї збірки о. Ів. Созанського, Черче, пов. Рогатин, зап. від Марії Залипки, 1904.

Е.

Підплив Дунай під вишний сад
Зїле мое зелене!*
Там Касуня біл білила,
Біл білила, говорила:
Жеби Бог дав, жеб сї біл вдав,
Батенькови на кошуленьку,
Матїноньцї на рантушочок,
А сестроньцї на фартушочок,
Миленькому на хусточку.
Бувай здорова, ґречная панно,
Ґречная панно, красна Касуненько,
Не сама с собою, з вітцем, з ма-
[тїнькою,
З вітцем, з матїнькою, з всею
[челядою.
Дайже вам, Боже, щистенько на
[двір,
Щистенько на двір, на худобоньку,
Здоровле в той дім на челядоньку.

Вербиця, Жовків. пов. зап. М. Цар.

Паралелї: А. Малинка, Сборн. матеріяловъ, ст. 150—151. — П. Чубинскій, Труды, III, ст. 320, ч. 48; ст. 468, ч. 35; ст. 470, ч. 37—38. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 152—154, ч. 11. — Ів. Колесса, Гал. р. нар. пісні, ст. 16—17, ч. 19. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 567—569, ч. 47. — O. Kolberg, Pokucie, I, ст. 139, ч. 46.

---

[1]) Матїнки, братенька, сестроньки, милого.

275. Дівчина пряде.

Чом ти, сива зазуленька,
Усї сади облїтала,
А в їдному не бувала?
А в тім саду красна панна,
Панна (імя) тонко прала,
Тонко прала, не дрімала,
А батькові на сорочку,
А матері на хусточку,
А сестриці на рушниці.
Добрий вечір!

Зап. в 1909 р. від неписьменної старої жінки Олександри Мерзлякової, з с. Трубіївки, Сквир. пов. на Київщинї, Петро Брояковський у Паволочі.

276. Дївчина шиє шитє.

А.

Ой в лїску, в лїску, на жовтім [піску,
То ми вино! Ой то ми вино, [що в три редочки саджено!*
Стоїт деревце тонке, високе,
Тонке, високе, в листу широке,
В листу широке, в верху кудреве.
А в тих кудерцїх сив сокіл сидит.
Сив сокіл сидит, далеко видит.
Далеко видит, на тихий Дунай.
На тім Дунаю корабель плаве,
А в тім корабли золотий стільчик,
На тім стільчику ґречная панна,
Ґречная панна (чом Ганусенька).
Ой сидит, сидит, хусточки шиє.
Ой єдну шиє білою нитю,
А другу шиє сріблом та злотом,
А трету шиє, злотом гаптує.
Ой що-ж ми шила білою нитю,
Тоту-ж би дати чом діверцеви.
Ой що-ж ми шила сріблом та [злотом,
Тоту-ж би дати свому свекрови.
Ой щож ми шила, злотом гапто- [вала,
Тоту-ж би дати свому милому.
Дати би, дати, нїким післати.
Післала бим я своєв сусїдков:
В мене сусїдка клеветниченька,
Она сє на мене тамка набреше,
Так сє набреше, як сама схоче!
Ще-ж бим післала своєв матїньков:
В мене матїнка краща від мене,
Мамку похвалет, мене поганет!
Ци сором, ци два, понесу сама.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 119. Гринь Турчин із Синевідська.

Відміни: В вар. Север. Левицького з Нагорець, Жовків. пов. приспів такий: Світила, ой світила нам ясна зоройка з вечера. — В вар. М. Довганя з Рикова, Золочів. пов.: Повідано нам, Марисю панно, слїчная Діянно, покажи ся нам.

Б.

Буйная пташка, сива й зазулька,
Гой дай Боже!
Всї луги-туги вна позлїтала,
В однім затузї лиш не бувала.
Я в тім затузї росте деренец,
Росте деренец тонкий, високий,
Тонкий, високий, я в шир широкий.
Я в тій широни ясна сьвітулка,

Я в тій сьвітулці срібна постелька,
Я в тій постельци ґречна дівчина,
Ґречна дівчина, на мне Одокія.
Вна собі сидит, три шитя шиє:
Першу шо шила — бай сама собі,
Другу шо шила — свому милому,
Брету шо шила — своїй свекрусї.
Нї передати, нї ким пислати.
Пислалаж би я найменчов сестров:
Сестру полюбе, мене погуде.
Гой пішлаж вона дорожечкою,
До двора ввійшла дівчиночкою,
За стїв сїдала кнігинечкою,
З за стола встала молодичкою.
Дай же ти, Боже, в городї зїлє,
В городї зїлє, в месниц весїлє;
В городї липку, за столом скрипку.

Село Старі Кути, пов. Косів, 1910 р. від Василя Орищука записав Богдан Заклинський.

В.

Буйная пташка, сива зазулька,
  Гой дай Боже!*
Позлїтала вна всї луги-туги,
Лиш не бувала в однім затани.
А в тім затани росте деренец
Тонкий, високий, сподом широкий,
Сподом широкий, в верху кудрявий.
А в тій кудринї ясна сьвітлонька,
А в тій сьвітлоньцї тисова постїль,
А в тій постїльцї ґречна дівчина,
Ґречна дівчина на мне Марія.
Вна собі сидит, три шитя шиє:
Першу шиточку — бай сама собі,
Другу шо шила — свому милому,
Трету шо шила — своїй свекрусї.
Свекрушцї дати, нїким післати.
Пісылалаж би я найменшов сестров:
Найменча сестра краща від мене,
Єї полюбле, мене погуде.
Хоть сором, хоть два, понесу сама
Почерез лїсок дорожечкою.
А в двори ввійшла дівчиночкою,
За стїв сїдала кнїгиничкою,
З за стола встала молодичкою.
Дай же вам, Боже, в городци [зїлє,
В городци зїлє, в месниц весїлє,
В городци липку, за столом [скрипку.
Вінчуєм тебе, дївко Маріє,
Зеленим вінцем, ґречним молод- [цем.

Записав від Власїя Бойчука в Старих Кутах, Косів. пов. Богдан Заклинський.

Г.

Гей зза погіря вітер повівав,
Вітер повівав, Дунай вісихав,
Дунай вісихав, зїлем поростав.
Гей у тім зїлю дивноє звіря,
Дивноє звіря, сивий оленю.
На тім оленю три девять ріжки,
Ой на тих ріжках срібла колиска.
Гей в тій колисцї ґречная панна,
Ґречная панна, на мне Єлена.
Ой сидит, сидит, шиточку шила:
Гей першу шила — білцев бі- [лила;
Гей другу шила — все запов- [няла;
Гей трету шила — злотом зло- [тила.

Гей ту, що шила, білцев білила,
Сеся най буде мому свікрови.
Гей ту, що шила, все заповняла,
Сеся най буде моїй свекрусї.
Гей ту, що шила, злотом зло-
[тила,
Сеся най буде мому милому.

Дати, подати, ніким послати:
Післала би я а меншов сестров,
Меншая сестра красша від мене,
Меншу полюблят, мене погу-
[бят.
Хоть сором, хоть два — понесу
[сама.

Зап. Ю. Федорчук у Джурові.

Д.

Ў господарейка двір городжений,
Сива, мала зазулейка!*
Двір городжений, явір саджений.
На тім явори сидьит соколи,
Соколи глядьит на Чорне Море.
На Чорнім Мори червоний кураль,
А в тім курали нова сьвітлойка,
А в ті сьвітлойці три воконойці.
Перше віконце: ясное сонце,
Друге віконце: ясний місїчок,
Трете віконце: ясная зора,
Ясная зора, ґрешная панна,
Ґрешная панна тай Ганунейка.
Ў воконци сидит, шитьийко шие,
Шитьийко шие всьо дорогое,
Всьо дорогое, всьо золотое:
Шие батейку тонку шубойку,
Шие матїньцї тонкий завойок,
Милому шие, срібло саджие;

Ой як пошила, туго зложила,
Стала гадати, ким-би заслати?
Заслала-би я тихим Дунаєм,
Не буде знати, від кого брати!
Заслала-би я свойов сестрою,
Сестру полюби, мене погуди;
Не сором, не два, понесу сама.
Не сором, не два, занесла сама.
Бувай здорова, ґрешная панно,
Ґрешная панно та Ганунейко,
Сама с собою, з вітцем, з мат-
[кою,
З вітцем, з маткою, з дім-челяд-
[кою,
З дім-челядкою, з двір-худібкою.
Здоровле в ваш дім на челядойку,
Щисьтьийко в ваш двір на ху-
[добойку.

То вже говорут: Бувай здоровейка, Богу милейка, величейка рости, в черевиках ходи, на весїльи проси, нам щідру виноси!

Зїболки, пов. Жовква, 1912, записав Яр. Пастернак.

Е.

Ой хто там сьвітив в новій сьвіт-
[лонцї?
Сьвітила, ой сьвітила нам
[ясная зіронька з вечера!*
Ґречна панна сьвічку сьвітила,
Сьвічку сьвітила, кошульку шила;

Шила кошульку з тонкого рубку,
З тонкого рубку своему любку.
Стала гадати, ким переслати:
Передалаб я без сусїдоньку,
Сусїд понесе, мене обнесе.
Передалаб я без сеструненьку:

Сестру полюбе, мене погуде.
Пустилаб я краем Дунаем:
Не буде знати, від кого брати.
Не сором, не два, понесу сама.
Бувай здорова, ґречная панно,
Ґречная панно Настунейко,
Сама з собою, з вітцем, з маткою,
З вітцем, з маткою, дім з челяд-
[кою.
Щастенько на двір, на худобоньку.

Зап. в Желдци, Жовків. пов. Зофія Тимкевичіена.

Ж.

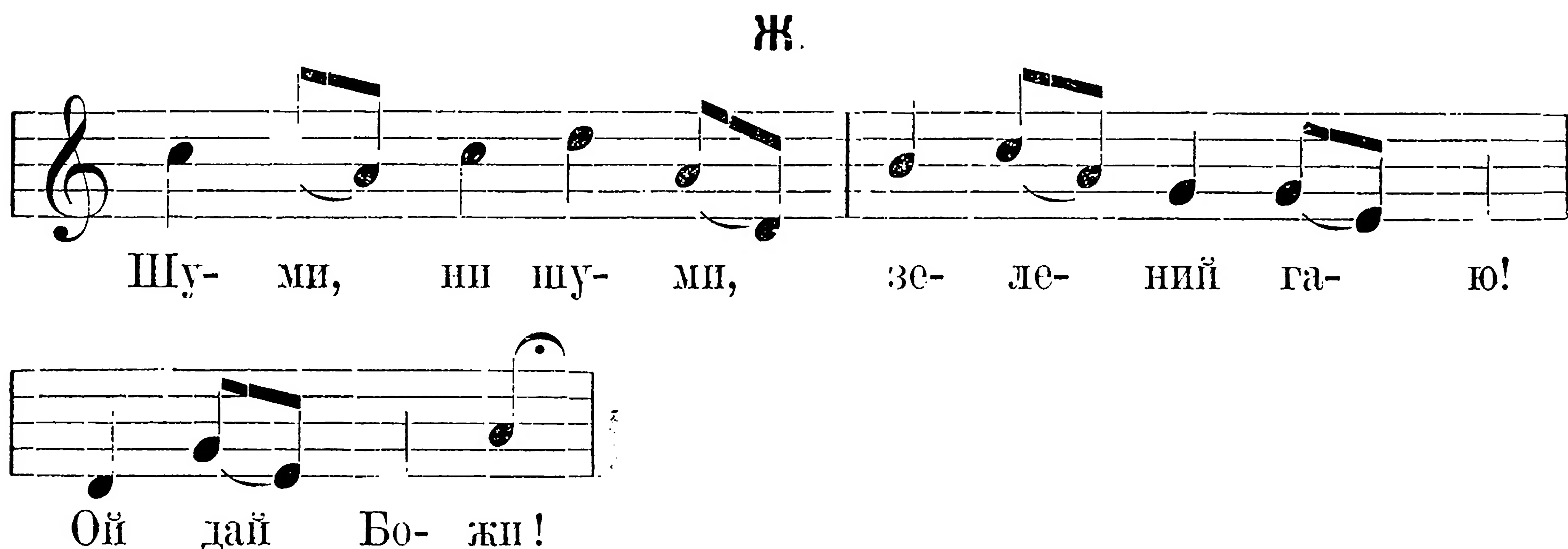

Ой як жи мені тай не шуміти?
Чуюж я в собі лютого зьвіра,
Лютого зьвіра, тура - олене,
Тура - олене на девїть ріжків.
Ой на десетім там дерен росте,
На тім дерені тисові столи,
Поза столови сидет панови,
Ой мижи ними ґречная панна,
Ґречная панна, чом Настуненька.
Шитечко шила аж троякое:
Єднож ми шила білою нитьов,
Другое шила зеленим шовком,
Третое шите злотом гафтила.
Єднож ми буди мому свекрови,
Другеж ми буди моїй свикросї,
Третиж ми буди мому милому.
Віночким вила, щем золотила,
Щем золотила, в Дунай пустила.
Котрий молодец, поплинь по ві-
[нец!
Ой за сим словом будь ми здо-
[рова,
Ґречная панно, щоб Настунень-
[ко!

Зап. 1912 р. в Бучацькім пов. В. Антонюк.

З.

Гей гором, гором, гором, долинами,
Калина! Гей же калиноньно,
[розвивай же сї раненько!*
Гей там Мариня по саду ходила,
По саду ходила, виноград садила,
Виноград садила і шитячко шила.
А тое шитячко — ядвабне ни-
[тячко.
А едно шитячко батеньку післала,
А друге шитячко матїньцї післала,
А трете шитячко милому тримала.
Купи розгортала, стежки замітала,
Брами вітворяла, столи застиляла,
Столи застиляла, старіст вигля-
[дала.
А за колядочку дай горівки бочку,
А за ту воскорбу хоць воріхів торбу.

Зап. П. Стадник, Теклївка, Скалат. пов.

I.

Ой шумлят луги долом долиною,
Калина! Ей калинонько, розвивай же ся [раненько!
Ой там ві Львові в Яновім городци
Видїв я, братя, тут паненочку,
Тут паненочку в краснім віночку.
Ой там Марусє по саду ходила,
По саду ходила, виноград садила,
Виноград садила, купи нагортала,
Купи нагортала, сьвітлу замітала,
Сьвітлу замітала, столи застеляла,
Столи застеляла, двері відчиняла,
Двері відчиняла, гостий сподївала,
Гостий сподївала, шитя вишивала.
Шила вона шитє трояк-троякоє:
А першоє шитє — то білоє нитє,
А другоє шитє — то червоне нитє,
А третоє шитє — то шовкове нитє.
А першоє шитє батеньку післала,
А другоє шитє матїнцї післала,
А третоє шитє милому післала,
Милому післала, при нім сє зістала.
Не хочу я в тебе великого дару,
Великого дару, но шустаків пару.
Не хочу я в тебе великого скорбу,
Великого скорбу, но воріхів торбу.
Ворішки дзьобати — тебе сподївати.
Дай же ти, Боже, в городї зїлє,
В городї зїлє, а в хатї весїлє.
Здоровлє в твій дім на челядоньку,
А щастє на двір на худобоньку.
А з тим словом бувай ми здорова,
Не сама з собом, з отцом, маткойом.
Дай же ти, Боже, стіжочок гречки,
Стіжочок гречки на пиріжечки,
Стіжочок вівса, калина[1]) вже вся.

Зап. у Козївцї, Тернопільського пов. М. Бунт.

---

[1]) = Колядка.

К.

Сі́ва зазу́лька ўсьі́ луги́ зльі́тала,
А ў́ кали́новім бай закува́ла.
Йа ў тьі́м лу́жечку сьвітлонька стойі́т
Мармуро́вайа, мальова́найа.
Йа ў тьі́ сьві́тлоньцьі ґре́чнайа па́нна:
Ой сиди́т собі́ бай на крі́сęлци,
Ой сиди́т, сиди́т, фусточки́ ши́йе,
Фусточки́ ши́йе, зло́том гапту́йе,
Зло́том гапту́йе, парупка́м дару́йе.
Уши́ла одну́ саму́ золоту́,
Саму́ золоту́ сво́му ми́лому,
Сво́му ми́лому на подару́нок.
Ста́ла й гада́ти, ким би післа́ти:
Післа́лаж би йа сво́йім ба́теньком,
Нęсла́важ мęньі́ ба́теньком сла́ти.
Післа́лаж би йа сво́йіў ма́тьінкоў,
Нęсла́важ мęньі́ ма́тьінкоў сла́ти.
Післа́лаж би йа сво́йім бра́тчиком,
Нęсла́важ мęньі́ бра́тчиком сла́ти.
Післа́лаж би йа сво́йіў сусьі́дкоў,
Ў ме́нę сусьі́дка клęвітни́ченька:
Йак заклеве́че, ми́лий сьі зме́че,
Ми́лий сьі зме́че, мęне́ не схо́че.
Післа́лаж би йа сво́йіў сęстри́чкоў,
Ў ме́не сестри́чка ста́рша за ме́нę,
Ста́рша за ме́нę, кра́шча від ме́не;
Йійі́ польу́бит, мęне́ погу́дит.
Хоть со́ром, хоть два — понęсу́ сама́.
Ви́йшла під гору́ — чо́рнуйов хма́ров,
А зі́йшла́ ў сęло́ дробе́н до́щиком,
Ўві́йшла́ до сьіни́й йа́сним со́ньічком,
При́йшла́ до ха́ти, сьі́ла за столо́м,
Сьі́ла за столо́м сі́вим со́колом.
Про́шу тьі́, ми́лий, на подару́нок,
На подару́нок тай на фу́сточку,
Тай на фу́сточку тай на золо́ту.
Тай бува́й здоро́ў, бо йа ўже іду́!

Від Олени Чупрей у Печенїжинї, 1901 р. зап. Ів. Чупрей.

Л.

Ой біжит ридван золотокован,
Ой дай Боже!*
На кім ридвані золотий скільчик,
На кім скільчику ґречная панна,
Ґречная панна, на імя Ѱоні.
Ой сидит собі, шитечко шиє,
Шитечко шиє в три шереночки:
Першу, що шила, з квітками са-
[дила,
Тоту би дати своєму тату;
Другу, що шила червоним шов-
[ком,
Тоту би дати меншому брату;
Трету, що шила, злотом злотила,
Тоту би дати свому милому.
Коня сивого в царя би взяти,
Та я ним єму шитечко пішлю,
Шитечко пішлю свому милому.
Накажу коня тай з оболоня,
Щоби не зблудив, щоб милий
[приймив.
Прийми, миленький, від ня дару-
[нок,
А мині пришли золотий вінок;
Пришли ми вінок з щирого серця,
Щоб тобі була велика цнота.
Ще пришлю тобі злотий терелець,
А в тім терельци всяка всячина,
А на вершку в нім злотий пер-
[стенець.

Зап. 1900 р. Іван Балаш у Ляхівцях, Богородч. пов.

М.

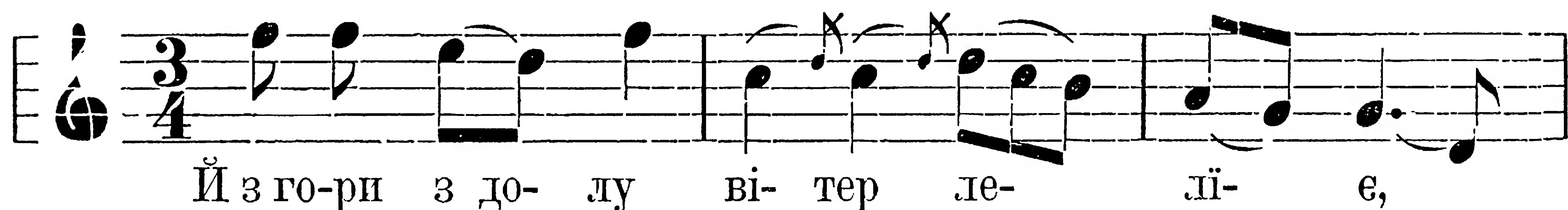

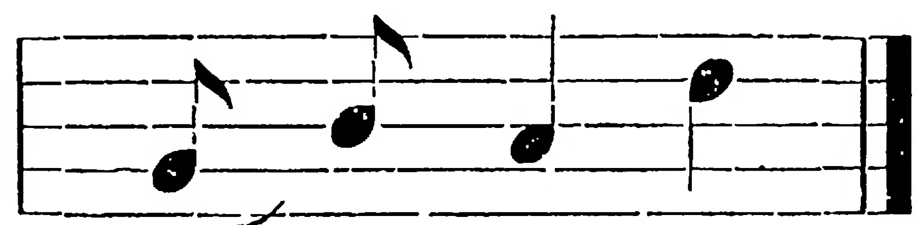

Вітер лелїє, Дунай висише,
Дунай висише і зарастає,
І зарастає зїльом рокітьом.
Там оленятко ай забігає,
Зїля рокітя ай іспасає.
На тім олени сїмдесять рогіў,
А ў сїмдесятім ясна сьвічойка.
А там дівчина, ґречная панна,
Ґречная панна, на йімя Ганýся,
Шитїйко шила і вишивала,
І вишивала три кошулейки:
Єдну би дати свому татови,
Другу би дати свої матїнцї,
Трету би дати свому милому.
Дати би, дати, никим післати:
Післала би я близькоў сосїдоў,
Близька сосїда клеветїшейка,
Себе ўщебече, мене ўклевече.
Ци сором, ци два, понесу сама.
Дай же ти, Боже, ў городу зїля,
Ў городу зїля, ў ѱому весїля.
Рости велика Богу на хвалу,
Вітцю й матїнцї на йутїхойку,
Близьким сосїдам на порадойку,
А кавалерам на заздростойку.
Велика рости, на весїля ѱроси.

Від Василя Павлика у Звіринци, Турчан. пов. зап. М. Кузьмак.

Н.

Ой на Дунаю, на бережку,
Стояла золота корабійка;
В тій корабійці красная панна
Шила брату, вишивала кошульку:
На ковнірци зора і місяць,
На пазушках райскії пташкі,
На рукавцях сивцї голубцї,
А на придолї тури і оленї.
Як ти, брате, будеш женити ся,
Місяць і зора будут сьвітити,
Райскії пташки будут щебетати,
Сивцї голубцї будут гукати,
Тури і оленї будут скакати.
А вжеж ти, брате, оженив ся,
Місяць і зора за хмару зайшли,
Райскії пташки в рай полинули,
Сивцї голубцї на новії сїнцї,
Тури і оленї в ліс подибали.

Збірка З. Ходаковського, ч. 737.

О.

Чи дома, дома, гречная панна,
Гречная панна, слїчна Діянна,
Покажіть ї нам!*
Єсть вона дома, сидить конець
[стола,
Шитенко шиє все дорогоє.
Єдно-ж ми шила шовком, єдвабом,
Тотеж ми буде мому свекорцю.

Чи дома.....
Друге-ж ми шила білою шитю,
Тоте-ж ми буде моїй свекорцї.

Чи дома.....
Трете-ж ми шила, золотом гафтила,
Тоте-ж ми буде мому миленькому.

Зап. в Ґоруцьку, Дрогобицького пов. Іван Кузїв.

Відміни: В вар. Л. Шпитківної з Волцнева, Жидачів. пов. дївчина вишиває для батька, матери, милого. Строфки повтаряють ся. — Вар. Ст. Сапруна з Наконечного, Яворів. пов. виглядає так:

Ходит Ганусейка по новій світлойцї
Кому, Ганусейко, шиєш кошулейку?
Свому татунейку на недїлейку.

Строфки повтаряють ся, при чім додаєть ся тілько нові слова: матїнойцї, братейку, сестройцї, милейкому.

Вар. невідомого записувача і А. Мусяновича з Віжомлї, Яворів. пов. виглядають іще інакше:

Сидит Марися по конец стола,
Шиє шитенько дуже дрібноє.
Прийшов до неї батенько єї:
Марисю дитя, кому шиєш шитя?
Сьому не тому, що вам до того?

Коли ж питає милий: Сьому не тому — тобі самому.

П.

Колядка Жидівцї.

В чистім пулейку грушейка стої,
Запрушей-шей, запрудик-дик, запрустромин,
Томин, томин і на мори грай!*

Під тов грушейкув біли лужейку,
На тім лужейку мулуда Райзині.
На лужейку сідит, шитейку шиї.
Прийшов ду неї татили її:
Райзуню дите, куму шиїш шите?
Ой куму туму, шо куму ду тогу?

Далї приходить до неї: мамили і милейкі, якому відповідає: Ой куму туму, тубі самому.

Зап. у Біжомли, Яворів. пов. А. Мусянович.

Паралелї: Б. Гринченко, Этногр. матеріалы, Ш, ст. 48, ч. 67. — O. Kolberg, Pokucie, I, ст. 108—109, ч. 13; ст. 118, ч. 24. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, Ш, ст. 18, ч. 7; ст. 119—121, ч. 2—3; ст. 535—536, ч. 2. — Гр. Купчанко, Пѣсни, ст. 375, ч. 3. — П. Чубинскій, Труды, Ш, ст. 306, ч. 386; ст. 394, ч. 122.— А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 670—672, ч. 59. — Мета, 1863, ст. 169, ч. 7. — В. Шухевич, Гуцульщина, IV, ст. 79—81, ч. 13—14; ст. 109—110, ч. 10; ст. 123—125, ч. 29—30; ст. 129—130, ч. 38—39. — В. Кравченко, Етногр. матеріяли, ст. 22, ч. 54, є.

277. Дївчина шиє фелон.

Коло виконця, в ясного сонця,
Ґречная панна роботу роби.
Шо й за роботу? Ой фалон шиєт.
Вой шила, шила, тай золотила.
Єк го дошила, зажурила си,
Зажурила си, засмутила си:
Єк би вгадати, ким би пислати,
Ким би пислати, до церкви дати?
Пислалабих го старшов сестрицев,
Тоту похвале, мине погуде.
Пислалабих го тов середущев,
Тоту похвале, мине погуде.
Пислалабих го вой тов найменчев,
Тоту похвале, мине погуде.
Ци сором, ци два, понесу сама!
Понесла, дала на райских дверех.
Хто го видбирав? Сьвитий Ни-
[кола.
Й у тім фалони служби си праве
За здоровечко нашої панни.

Зап. від Дмитра Мартищука в Зеленім-Ріцї, Косів. пов. 1911 р. Богдан Заклинський.

278. Мудра швачка.

Посеред моря стоїть гоголя,
Щедрий вечір, добрий вечір,
Добрим людям дай на здорове!*
А на тій гоголї й утїнка сидить,
Й утїнка сидить, далеко гледить;
Да й угледїла вона, шо на морі
[човничок,
А на тім човничку дївка Кулинка,
Дївка Кулинка, премудра швачка.
Да пошилаж вона три янголики.
Да й один каже: »То моя мати,«
А другий каже: »То моя рідна,«
А третїй каже: »То моя ненька.«
Іспечи, ненько, пшеничний мле-
[нець,
І пшеничний мленець, щедрівцї
[кінець.

Б. Грінченко, Этн. мат., ст. 48, ч. 66.

279. Дївчина губить воли.

А.

Ой попід садом, під виноградом,
В ялинї! В ялинї при зеле-
[ненькій дубинї!*
Там паняночка (красна Гандзуня),
Волики пасла, шитянько шила,
Шитянько шила, твердо заснула,
Твердо заснула, воли згубила,
Воли згубила, батька просила:
Іди, батеньку, волики знайди!
Волики знайди, менї прижени!
Батенько не йде, батенько не хоче.

Ой попід садом, під виноградом,
— — — — — — — —
Воли згубила, матїньку просила:
Іди, матїнько, волики знайди,
Волики знайди, менї прижени!
Матїнька не йде, матїнька не хоче.

Ой попід садом, під виноградом,
— — — — — — — —
Воли згубила, братчика просила:
Іди, братчику, волики знайди,
Волики знайди, менї прижени!
А братчик не йде, а братчик не хоче.

Ой попід садом, під виноградом,
— — — — — — — —
Воли згубила, сестрицю просила:
Іди, сестрице, волики знайди,
Волики знайди, менї прижени!
Сестриця не йде, сестриця не хоче.

Ой попід садом, під виноградом,
— — — — — — — —
Воли згубила, милого просила:
Іди, миленький, волики знайди,
Волики знайди, менї прижени!
Миленький іде, волики жене!

Дописка І. Вагилевича: Tę kolędną pieśń w Sinewódzku-wyżnem i Porchowie tak zaczynają:

Пасла (така то) чотири воли,
Під бором! Під бором, бором, під зелененьким явором!*

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 155. Гринь Турчин із Синевідська.

Б.

Пасла Маринї воли в ялинї,
В ялинї, гейже в ялинї, при
[зелененькій дубинї!*
Волойки пасла, шитейко шила,
Шитейко шила, воли згубила.
Ой прийшла вона з тим до до-
[мойку:
Піди, батеньку, волоньки знайди!
Батенько пішов, волів не знайшов.

Дальше ходила матїнька, братейко, сестройка, в кінци милий:
Милейкий пішов, волойки знайшов.

Зїболки, пов. Жовква, 1912 р. зап. Яр. Пастернак.

Відміни: Вар. Ол. Войциха зі Стецеви зачинаєть ся так:

Гий пасла дївчина воли під бором,
Під бором, бором, під зилиненьким явором!*
Гий пасла, пасла, воли згубила.
Гий іди, неньку, волів шукати!
Гий ненько пішов, волів ни найшов.

Такий самий приспів, як у Стецеві, є в варіянті з Угринова Гор.
Вар. А. Мусяновича з Каміня. Калусь. пов. зачинаєть ся так:

Ой в лузї, в лузї, крутоберезї,
Дївчина красна волики пасла,
Волики пасла, шитєчко шила і т. д.

В.

Пасла Гануньи чотири воли,
В ялині, гейжи в ялині, при [зилиненькій дубині!*
Шитьинко шила, воли згубила.
Іди, батеньку, волоньки знайди!
Батенько пішов, волів ни знай- [шов.
— — — — — — — —
Миленький пішов, волоньки знай- [шов.
Ой мила, мила! Чи будеш моя?
Я буду твоя, миленький, не мов,
Ой бо ти минї волоньки знай- [шов.

Зап. В. Свистун від С. Ярушевської в Сороцьку, Скалат. пов.

Відміни: В вар. Ів. Стельмащука з Яструбич перша стрічка незмінена, а друга звучить: Хусточку рубяла, воли погубила. — Дальше нема більших змін.

В вар. М. Довганя з Рикова по стрічці: Батенько пішов, волів не знайшов— йде ще одна: Волів не знайшов, до дому пішов.

Вар. Т. Дерлиції з Подусильної такий, як у Рикові.

З вар. Н. Левицької з Івановець варта зазначити лише приспів: В ялинї, гейжи в ялинї, при чирвоненькій калинї!

Г.

Пасла Маринї чотири воли в ялинї,
Гейже в ялинї, при зеленейкі дубинї!*
Волойки пасла, шитїйко шила,
Шитїйко шила, воли згубила.
Прийшов до неї батейко єї:
Йди, Маринейку, чис до домойку!
Я зараз іду, но воли знайду.
Волів ни знайшла, ду дому ни йшла.

Далї приходить мама, брат, сестра, — нарештї:

Прийшов до неї милейкий єї:
Ой йди, милейка, чис до домойку!
Я зараз іду, но воли знайду.
Тай воли знайшла, ду дому пішла.

Ременів, Львів. пов. зап. Ст. Тис, 1912 р.

Д.

Пасла Касуня чотири волойки,
В ялині, гейже в ялині, при
[зеленій долині!*
Пасла волойки, вила вінойки,
Вила вінойки, згубила волойки.
Побігла борзо до татунейка:
Іди, татойку, волойки найди!
Татойко пішов, волойки не най-
[шов.

Побігла борзо по матїнойку:
Іди, матїнойко, волойки найди!
Матїнойка пішла, волойки не
[найшла.
Побігла борзо по милийкого:
Іди, милейкий, волойки найди!
Милейкий пішов, волойки най-
[шов.
Ой і ти моя, й волойки мої!

Тисовиця, пов. Самбір, зап. Мих Куцєриб.

Відміни: Вар. П. Рондяка з Розділович виглядає трохи інакше:

Пасла Тиклюні чутири вули,
Вулонькі пасла, віноньки вила,
Віноньки вила, вули згубила.
Вийшув ду неї батеньку її:
Іди батеньку, вулів шукати!
Батеньку пішов, вулів ни знайшов.

Паралелї: Ів. Колесса, Гал. р. нар. піснї, ст. 19, ч. 23. — Ż. Pauli, Pieśni, П, ст. 33—34, ч. 31. — Я. Головацкій, Народн. пѣсни, П, ст. 144—145, ч. 4; Ш, ст. 86—87, ч. 34; ст. 133, ч. 2. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 425—439, ч. 31.

280. Дївчина губить стадо.

Пасла Марися вороне стадце,
В тім гаю, я Марусеньку по
[голосу пізнаю!*
Ой паслаж она, шитенко шила,
По тім шитенку стадце згубила.
Скочилаж она аж до батенька:
Батенько піди, стаденько найди!
Батенько пішов, стадця не найшов.

Так само скакає до мами, брата і родини, в кінци:

Скочилаж она аж до миленького:
Миленький піди, стаденько найди!
Миленький пішов, стаденько най-
[шов.

Збірка З. Ходаковського, ч. 253.

Паралелї А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 426—427. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, П, ст. 75, ч. 7.

281. Дївчина губить вівцї.

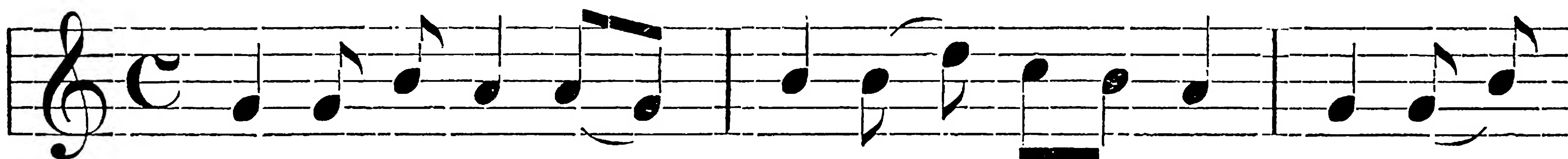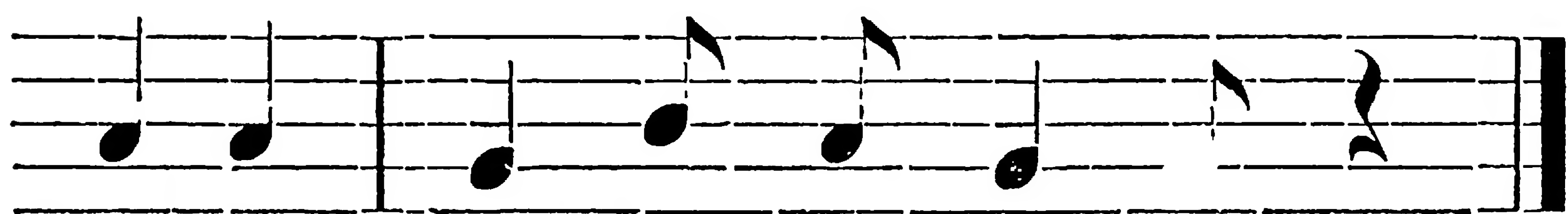

Пасла вона, пасла, шитенько шила,
Твердо заснула, вовечки згубила.
Нема кому дати до батенька знати,
Щоб батенько прийшов вовечок шукати.
Батенько прийшов, вовечок не знайшов.

Пасла Ганусє сивії вівці,
Я в гаю, гаю, близько Дунаю!*
Пасла вона, пасла, шитенько шила,
Шитенько шила, вовечки згубила.
Нема кому дати до матїнки знати,
Щоб матїнка прийшла вовечок шукати.
Матїнка прийшла, вовечок не знайшла.

Пасла Ганусє сивії вівці,
Пасла вона, пасла, шитенько шила,
Твердо заснула, вовечки згубила.
Нема кому дати до братенька знати,
Щоб братенько прийшов вовечок шукати.
Братенько прийшов, вовечок не знайшов.

Пасла Ганусє сивії вівці,
Пасла вона, пасла, шитенько шила,
Твердо заснула, вовечки згубила.
Нема кому дати до сестрички знати,
Щоб сестричка прийшла вовечок шукати.
Сестричка прийшла, вовечок не знайшла.

Пасла Ганусє сивії вівці,
Пасла вона, пасла, шитенько шила,
Твердо заснула, вовечки згубила.
Нема кому дати до милого знати,
Щоб миленький прийшов вовечок шукати.
Миленький прийшов, вовечки знайшов,
Я в гаю, гаю, близько Дунаю.

Зап. 1912 р. В. Антонюк у Буч. пов.

282. Дївчина губить білє.

Там на воді, на Гордані,
Гордан вода студеная!*
Там (така то) біль білила,
Біль білила, загубила:
Піди, батеньку, більцю найди!
Пішов батенько, більцю не знайшов!
Там на воді на Гордані,
Там (така то) біль білила,
Біль білила, загубила:
Піди, матїнько, більцю знайди!

Пішла матінька, більцю не знай-
Там на воді, на Гордані, [шла.
— — — — — — — —
Піди, сестричко, більцю знайди!
Пішла стестронька, більцю не знай-
Там на воді, на Гордані, [шла.
— — — — — — — —

Піди, братчику, більцю знайди!
Пішов братенько, більцю не знай-
Там на воді на Гордані, [шов.
— — — — — — — —
Піди, милинький, більцю знайди!
Пішов миленький, більцю знай-
[шов.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 154. Луць Микитин із Зарваниці.

Паралелї: Я. Головацкій, Народ. пѣсни, Ш, ст. 86, ч. 33.

283. Дївчина губить серп.

Жила Параня зелену[1]) траву,
На межи, гейже на межи перепелонька не каже!*[2])
Ой жила, жила, тай серп[3]) згубила.
Прибігла вона тай до домоньку:[4])
»Іди[5]), батеньку, серпа шукати.«[6])
Батенько пішов, серпа не знайшов.

Дальше Параня висилає матїнку, потім миленького:

»Іди, миленький, серпа шукати«.
Миленький пішов тай серпик[7]) знайшов.

Зап. 1912 р. в Запитові, Львів. пов. Яр. Пастернак.

Відміни: В вар. М. Стронціцького з Желдця, Жовків. пов.: [1]) Шовкову. [2]) Южента, а вже сонечко на заходочку низенько. [3]) Серпок. [4]) Прийшла до дому, піди батеньку. [5]) Піди. [6]) Серпочок знайди. [7]) Серпочок.

284. Дївчина губить вінок.

А.

Ішла Касюнейка в Дунай по воду,
Дунаю море, Касюню зоре!*
Зі срібнейкими коновочками,
Зі злоцїстими накривочками,
На ній вінойко із різочками.
Деж їй сї взели буйні вітрове,
Звінули вінойко в тихий Дунаєц.

В тім ми Дунаю три риболовцї,
Три риболовцї, всї три молодцї.
Вскочили скоком аж до батейка:
Іди, батейку, найди вінойко!
Дав їм батейко по золотому.
Батейко пішов, вінця не найшов.

Тепер знов із початку: Ішла Касюнейка в Дунай по воду, і т. д.
аж до: Три риболовцї, всї три молодцї.
Вскочили скоком аж до матїнки:
Іди, матїнко, найди вінойко.
Дала їм матїнка по золотому.
Матїнка пішла, вінця не найшла.

Тепер знов із початку: Ішла Касюнейка в Дунай по воду і т. д.
аж до: Три риболовці, всї три молодці.
Вскочили скоком аж до милого:
Іди, миленький, найди вінойко.
Дав їм миленький по золотому.
Миленький пішов, вінойко знайшов.
Дав їм батейко по золотому,
А матїнойка по ручничкови,
По ручничкови, по лїнейкому,
Дав їм миленький по перстїнцеви.

Зап. в Наконечнім, Яворів. пов. Стефан Сапрун.

Б.

Ішла Марисї рано по воду,
Повійни, повій, вітройку,
Розвій Мариси кісойку!*
Ой ішлаж вона з коновочками,
З коновочками, з накривочками.
Ой ішлаж вона, віночок згубила:
Батейку іди, віночок знайди!
Батейко пішов, вінка ни знайшов.

Дальше йде мати, братчик, сестра, миленький: Милейкий пішов, віночок знайшов.

Зап. 1902 р. в Корчмині, Равського пов. М. Яворський.

285. Дївчина губить перстенець.

А.

Прала дївчина шовкові хусти,
На леду! на леду, леду, в студници, кірници!*
Перучи хусти перстїнь згубила.
Взела батенька та покликати:
Піди, батеньку, перстїнь ми знайди!
Батенько пішов, перстїнь не знайшов.

Прала дївчина шовкові хусти,
Перучи хусти перстїнь згубила.
Взела матїньку та покликати:
Піди, матїнько, перстїнь ми знай-[ди!
Матїнька пішла, перстїнь не знай-[шла.

Прала дївчина шовкові хусти,
Перучи хусти, перстїнь згубила.
Взела братенька та покликати:
Піди, братеньку, перстїнь ми знай-[ди!
Братенько пішов, перстїнь не [знайшов.

Прала дївчина шовкові хусти,
Перучи хусти перстїнь згубила.
Взела сестричку та покликати:
Піди, сестричко, перстїнь ми знай-[ди!
Сестричка пішла, перстїнь не [знайшла.

Прала дївчина шовкові хусти,
Перучи хусти, перстїнь згубила.
Взела милого та покликати:
Піди, миленький, перстїнь ми [знайди!
Миленький пішов, тай перстїнь [знайшов.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 153. Яким Дїдух із Розгірча.

Відміни: Подаю тут відмінні приспіви з тих варіянтів, які не входять до сього виданя: В вар. Л. Гарматія з Красноїлї, Косів. пов.: На леду, гейже на леду, на студеници водици. — В вар. В. Свистуна з Сороцька: На ледї, гей же на ледї, при студиници керници. — В вар. зі Старих Богородчан: В Дунаю, в Дунаю мори, дївчино зори, серденько!—В вар. М. Стронціцького з Желдця: На леду, на леду, на тихисенькім Дунаю. — В вар. П. Ронцяка з Роздїлович: Ой леду, ой леду, леду, на лидівници, на студиненькій вудици. — В вар. Ст. Сапруна з Наконечного, Яворів. пов.: На леду, на леду, ледойку, на студененькій водици. — В вар. Корн. Заклинського з Уторош: Дзвенїла, дзвенїла вода по камінечках дрібненьких. — В вар. В. Левинського з Ліктя: Гей же на леду, на ледівници, в керници. Зам. „перстень" тут приходить „сеїнет". — В вар. Ів. Процика з Залїся: А в городеньку при барвіненьку (жала Ганунє шовкову травку.)

Б.

Прала Марисенька шовкові хусти,
На тихім Дунаю, близько коло краю!*
Хустоньки прала, перстенец згубила:
Скокла, рекла до батенька:
Іди, батеньку, перстїнце ськати!
Батенько пішов, перстїнцє не найшов.

Так само звертаєть ся до матїньки, братїнька, сестроньки і до миленького:

Миленький пішов, перстенец найшов.
Бувай же здорова, ґречна Марисенько!
Не сама з собою, з вітцем, з матїнькою.
Щистенько на двір, на худобоньку,
Здоровлє в той дім, на челядоньку!

Добростани, пов. Городецький, зап. М. Цар.

В.

Ой у луженьку край береженьку
Гречная панна більцю білила,
Більцю білила, перстень згубила.
Війшла до хати, стала казати:
Татуню, ідїт, перстень ми найдїт.
Татуньо пішли, перстень не знай-
[шли.

Дальше йдуть мамуня, братчик, сестриця. В кінци:

Ой у луженьку край береженьку
Гречная панна більцю білила,
Більцю білила, перстень згубила.
Війшла до хати, взяла казати:
Миленький іди, перстень ми
[знайди.
Миленький пішов, перстенець
[знайшов.
А за сим словом будь нам здорова,
Будь нам здорова, гречная панно,
Гречная панно чом Ганусенько!
Вінчуємо тя зеленим вінцем,
Зеленим вінцем, красним молод-
[цем.
Родиж ти, Боже, в городї зїлє,
В городї зїлє, дома весїлє;

В пришлі мясниці віддавати ся,
Віддавати ся за поповича,
За поповича, за парубочка,
За парубочка, за жовнярочка.
Ой вийдиж ти д нам, тай подя-
[куй нам,
Що сьмо ти, душко, защебетали,
Як соловейко при тузї лузї,
Як зазулечка при Буковинї,
Як ластівочка при нових сїньох.

Приспів: Сьвіти, сьвіти, місяченьку.

Новиця, Калуськ. пов. зап. Зен. Грушкевич.

Г.

Ой на водах, на Йорданах,
Йордан вода студеная!*
Там Аннунї молодая
Біль білила, ручки мила,
Срібний перстень загубила.
Побігла — бігла по татуненька:
Ідїть, татуньку,[1]) перстень ізнай-
[діть.
Татуньо пішов, перст'ня не знай-
[шов,
Перстень не знайшов, до дому
[прийшов.
Ой на водах, на Йорданах,
Там Параця молодая
Біль білила, ручки мила,
Срібний перстень загубила.
Побігла — бігла по миленького:
Иди, миленький, перстень ізнайди.
Миленький пішов, перстень ізнай-
[шов,
Перстень ізнайшов, до дому прий-
[шов.
Вінчую тї вінцем-бавянцем,
Що найкрасшим молодцем.

Зі збірки Дмитра Катамая, Ямниця, пов. Станїславів, зап. від Марусї Бибик, 1905 р.

Д.

Жила[2]) Ксенуненька шовкову
[траву,
В городеньку при барвіноньку!*
Жила, жила, перстенец згубила.
Найшла собі три косарчики:
Мої милї три косарчики,
Викосїт менї шовкову траву!
Єдному буде шовкова трава,
Другому буде срібний перстенец,
Третому буду сама я молода!
Бувай же здорова, ґречная панно,
Ґречная панно, чом Ксенуненько,
Зо своїм домом, из батеньком,
Из батеньком, из матїнькою,
Зо всею поспіль челядонькою!
Щистенько на двір, на худобоньку,
Здоровле в той дім, на челядонь-
[ку.

Вербиця, Жовків. пов. зап. М. Цар.

---

[1]) Мамуненько, дїдуненьку, бабуненько, братчику, сестричко — кождим разом зачинаючи від початку. [2]) Жила = жала.

Відміни: Вар. М. Яворського зі Стай, Равського пов. збудований строфічно:

Жала Настуні зелену траву,
Під двором, ой там під двором,
Під зеленейким явором!*
Жала вона, жала, перстинец згубила.
Пішов батенько перстинец шукати,
Перстинец не найшов, до дому прийшов.

Так само йде мати, брат, сестра, в кінци милий:

Милейкий пішов, перстинец найшов.

Вар. М. Яворського з Белза, Сокаль. пов. ріжнить ся від попередного тим, що по двох перших стрічках має такі:

Скочилаж вона в скок до батейка:
Батейку іди, перстенец знайди!
Батейко пішов, перстенец не знайшов.
Аж: Милейкий пішов, перстенец знайшов.

Вар. О. Деревянки з Івановець, Жидачів. пов. має такий початок:

А в городочку при барвіночку,
Щебетала ластівочка,
Там Ганусенька віночки вила,
Віночки вила, перстенец згубила.
Побігла вона аж до батенька:
Батеньку піди, перстенец знайди!
Батенько пішов, перстень не знайшов.

Вар. Н. Левицької з Івановець зачинаєть ся:

Ой мила (Анна) білі рученьки,
На Дунаєньку при береженьку!*
Мила вона, мила, пирстинец згубила.
Іди, батеньку, і т. д.

Вар. М. Бучинського зі Стрілкова, зап. 1871 р., зачинаєть ся:

Мила Марія білі рученьки,
Ой на ріці, на Йордані!*
Ой мила, мила, перстень згубила.
Іди, матінко, перстенець знайди і т. д.

Паралелї (до вар. Д.): А. Малинка, Сборн. матеріаловъ, ст. 14?, ч. 216. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, П, ст. 76, ч. 8. — Б. Гринченко, Этногр. матеріалы, Ш, ст. 25, ч. 27.

Е.

Прала Ганусї шовкові хусти,
На леду, на ледівници, при [студененькі кирници!*
Прала, прала, перстень згубила.
Прийшов до неї батейко її:
Йди, Ганунейку, чис ду домойку.
Зараз я іду, но перстень знайду.
Перстень не знайшла, ду дому [ни йшла.

Приходять потім мати, брат, в кінци милий, тоді:

Перстень знайшла, ду дому прийшла.

Ременів, Львів. пов. зап. Ст. Тис, 1912 р.

Паралелї: Я. Головацкій, Народ. пѣсни, П, ст. 74, ч. 5; Ш, ст. 85, ч. 32. — О. Пчілка, Укр. колядки, ч. 8 (Кієв. Старина, 1903, І, ст. 167—168). — Ів. Колесса, Гал. р. нар. пісні, ст. 18, ч. 21; ст. 20, ч. 24. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 543—549.

286. Дївчина грає в кістки.

А в поли, в поли блисько дороги,
Там стоїт намїт з білого шовку.
Під тим наметом дорогий стіль-
[чик,
На тім стільчику ґречная панна,
Ґречная панна, на імє (Анна).
Ой сидит собі, в косточки грає,
В косточки грає, красно співає.
Ой бував туди з давна гостинец,
Надїхав туди ґречний молодец:
Щож там такого так красно грає?
Та повертає іт наметови,
Ой речи слївце іт ґречній паннї:
Біг-помагай-біг, ґречная панна!
Хтож тебе навчив так красно
[грати,
Так красно грати, красно співати?
Наўчила мене моя ненечка,
І ніч від ночи не досиплела,
На білих ручках похитовала,
Злотим ябличком покачувала.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 132. Гнат Луцїв із Різави.

Пор. у попереднім роздїлї ч. 205.

Паралелї: Я. Головацкій, Народ. пѣсни, Ш, ст. 73—74, ч. 17; ст. 118, ч. 1 (тут колядка перероблена для парубка). — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 666—669, ч. 58.—Мета, 1863, ст 167—168, ч. 5.— В. Шухевич, Гуцульщина, IV, ст. 131, ч. 2.

287. Дївчина відгадує загадки.

А.

Ой у Львові на торговици,
В недїлю! В недїлю рано, ой
[як соняњко сходило!*
Ходит (така то) по торговици;
За нею ходит красний молодець,
Красний молодець, премудрий
[стрілець.
Ой деж ми ідеш, красна паняњко?
Загану тобі дві загадойцї.
Хибаж би я була не татунева,
Щоби я того не відганула.
Ой як відганеш, то моя будеш!

Ой у Львові на торговици
Ходит (така то) по торговици;
За нею ходит красний молодець,
Красний молодець, премудрий
[стрілець.
За нею ходит, з тихонька мовит:
Ой деж ми ідеш, красна паняњко?
Загану тобі дві загадойцї.
Хиба би я була не мамунина,
Щоби я того не відганула.
Ой як відганеш, то моя будеш!

Ой у Львові на торговици,
Ходит (така то) по торговици;
За нею ходит красний молодець,
Красний молодець, премудрий
[стрілець.
За нею ходит, з тихонька мовит:
Ой деж ми ідеш, красна паняњко?
Загану тобі дві загадойцї.
Хиба би я була не миленького,
Щоби я того не відганула.
Ой як відганула, то єго була.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 133. Онисько Данилиха з Ожидова.

Відміни: Подаю тут приспіви з тих варіянтів, що не друкують ся.

В вар. Ів. Манжури з Мурафи, Богодух. пов.: Калино, калино мала, чом тебе вода понляла. — В вар. Гр. Дякова з Кабаровець, Золочів. пов.: На Дунай, на Дунай, Ганусю, рано по воду, раненько. Остатні дві стрічки:

Сукенки горат без полуміня.
Ти відгадала, з нами зістала.

В вар. Ів. Стельмащука з Яструбич, Сокаль. пов.: Дунаю море, дївчино зоре, серденько. — Дївчину здибає тут і задає загадки — королївський син. — В вар. з Кадобни, Калусь. пов.: Дзвенїла, дзвенїла вода по камінечку дрібно. — Тут дївчина задає загадки трьом молодчикам. — В вар. М. Яворського з Милятина, Сокаль. пов.: Бренїла, бренїла вода по камінейку, бренїла.

Б.

Ой на Дунаю, ой на тихонькім,
Плавле, поплавле червін кора-
[бель,
А в тім корабли ґречная панна,
Ґречная панна, на іме (Анна).
Берегом ходит ґречний молодець,
Та рече слївце а т ґречній паннї:
Приплинь т берегу, ґречная пан-
[на,
Загадаю ти а загадочку.
Ой як відганеш, то моя будеш,
Як не відганеш, батькова будеш.
А в літї, в літї, а в светім Петрі,
Ой мерз, перемерз тихенький
[Дунай.
Я на той лїд йшов, коне перевів,
І той лїд протяв, коня наповав.
Хиба би я та не батькова,
Та не батькова, та не ненина,
Щоби я тоє не відгадала:
А в зимі, в зимі, а в светім Рі-
[здві,
В мене в городї руже зацвила.
Я ружю зірву, віночок сплету,
Віночок сплету, в него сє вберу,
А на свете Різдво до церкви піду,
Хто мене видів, мінї завидів.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 134. Гнат Луцїв із Різави.

В.

По крутій горі пави лїтали,
А на долинї піря роняли.
Ґречная панна, на імя Ганна,
Пірє збирала, віночок плела,
Віночок плете, на голов кладе,
На голов кладе, до церкви іде.
»Дивіть ся, ненько, ци хорошень-
[ко?
Дивіть ся, люде, ци красно буде?«
Здибали-ж еї паньскі служоньки:
»Ой зажди, зажди, ґречная панно,
Загадаєм-ти три загадочки;
Як відгадаєш, батькова будеш,
Не відгадаєш, то моя будеш.
А що-ж то росте та без коріня,
А що то цвите тай без насїня,
А що то шумить без буйно-вітру?«
»Папороть цвите тай без насїня,
А камінь росте тай без коріня.
Зажди, погоди, ти дворянине,
Загадаю ти дві загадочки;
Як відгадаєш, то батьків будеш,
Ни відгадаєш, то мій муж будеш.
Що-ж тото в Різдві рута зацвила,

А в святім Петрі Дунай перемерз?«
»Ой я там бував, тай леду рубав,
Ой леду рубав, коня напував,
І рутоньку рвав, за шапочку клав.«

Зап. 1900 р. Василь Басараб у Ляхівцях, Богородч. пов.

Г.

Через село ременівскоє,
Бриніла, бриніла вода по ка-
[мінейку стихейка!*
Биз ту річейку бита кладочка,
Ходила нею ґрешная панна,
Ґрешная панна й-а Волюнейка.
Прийшов до неї милейкий її,
Наганув її три загадойці:
А як відганеш, то моя будеш!
Хібаб я була не матінчина,
Щоби я її ни відганула.
Ой щож то росте биз корінійка,
Ой щож то цвите биз сино-цьвіту,
Ой щож то гуде біз буйно-вітру?
А камінь росте біз корінійка,
Папороть цвите біз сино-цьвіту,
А пчілка гуде біз буйно-вітру.
А в сьвітім Петрі Дунай замерза,
А в сьвітім Різдві рожі зацвила;
А я там бував, коня напував,
Коня напував, вінець торгував,
Вінець торгував, тобі дарував.

Ременів, Львів. пов., зап. Ст. Тис, 1912 р.

Д.

Попід Камінец битий гостинец,
Тудаж ми була з давна стеженька.
Ой ішлаж нею ґречная панна,
Гречная панна, (на імя Анна).
А за нев, за нев поповиченько,
Поповиченько на кониченьку.
Ой стій, погоди, ґречная панна,
Загадую ти трох загадочок;
Як відгадаєш, то моя будеш,
Не відгадаєш, батькова будеш.
Що, панно, росте без корінїчка?
Що, панно, горит без поломіне?
Що, панно, цвите без сино-цвіта?
А она стала тай подумала,
Тай подумала тай відгадала:
Біл камінь росте без корінїчка,
Золото горит без поломіне,
Папороть цвите без сино-цвіта.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 127. Іван Кизима з Порхови.

Е.

Долї лугами, калиновими,
Стій калино! Стій калинонько,
[сли есь при лузї стояла!*
Ой ішла туди красна дївонька,
Красна дївонька, (чом Ганусенька).
Здибали еї три молодчики:
Ой стій, погоди, красна дївонько,
Загану я ти три загадочки.
А сли відганеш, то моя будеш,
А як не відганеш, батькова бу-
[деш.
Що, дївко, росте без коренечка?
Що, дївко,[1]) цвите без синог-цвіту?
Що, дївко,[1]) горит без поломине?

[ ][2])
Біл камінь росте без коренечка,[3])
Папороть цвите без синог-цвіту,
Золото горит без поломине.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 128. Пилип Саблаташ із Тишевниці.

Відміни: Рукоп. Осс. 2411, II, к. 178, варіянт із Бовшівця. Зачинаєть ся:

Пішла (така то) рано по воду,
Й здибали єї три молодчики;
Загадали єї три загадочки.
Що, панно, росте без корінечка?

[1]) панно; [ ] [2]) Хибаж би я не матусина була,
Щоби я єї а не відгадала. [3]) Корінечка.

Ж.

Ой кури, кури, не пійте рано,
Зїлеж моє зеленоє!*
Бо ще ранчи Ганусї встала,
Ще ранчи встала, косу чисала,
Косу чисала, по воду пішла.
Здибало єї три парубочки,
Загадали і три загадочки:
А що росте биз коріне?
А що цвите биз синого цьвіту?
А що горит биз поломіне?
Камінь росте биз коріне,
Папороть цвите биз синого цьвіту,
Срібло горит биз поломіни.
Бувай здорова, ґречная панно,
Ґречная панно, чом Ганусенько.

Зап. в Іванївцях, Жидачів. пов. Нат. Левицька.

З.

По загуменю довга нивонька,
Ой дай Боже!*
А на тї нивоньцї яра пшеничень-
А жила її ґречная панна, [ка;
Ґречная панна, чом Ганев звана.
Прийшло до неї тай три молодцї,
Тай позавидували її нивоньцї;
Ни так нивоньцї, як пшениченьцї,
Ни так пшениченьцї, як Гану-
[сеньцї.
Тай загадали їй три загадцї:
Як відгадаєш, то з нами підеш,
Ни відгадаєш, батькова будеш.
Хибаж би я ни батьківска була!
— — — — — — — —
Щож то ми горит без поломіне?
Шож то ми цвите без синього
[цьвіту?
Щож то ми росте без коріне?
Золото горит без поломіне,
Папороть цвите без синього
[цьвіту,
А камінь росте тай без коріне!
А за тим словом будь ми здорова!

Зап. 1912 р. В. Антонюк у Буч. пов.

І.

Стоїт сьвітлонька оріховая,
Квіте мій, ой квіте мій,
Червоная рожа красний цьвіт!*
А в тій сьвітлонцї, гречная панна,
Гречная панна, панна Марися.
Прийшли до неї три зальотоньки,

Загадали їй три загадонці;
Як не відгадаєш, батенькова бу-
[деш,
Як же відгадаєш, то моя будеш.
Що то ми росте без кореня,
Що то ми цвите без цьвітоньку,
Що то ми горить без полуміни?
Камінь ми росте без кореня,
Папороть цвите без цьвітоньку,
Золото горить без полуміни.
Єден їй купив срібний перстеник,
Другий їй купив золотий поясок,
Третий їй купив рутяний віночок.
Срібний перстеник пальчики ло-
[мит,
Золотий поясок клубоньки тисне,
Рутяний віночок головоньку кло-
[нит.
Єден їй каже: Я Марисю люблю.
Другий їй каже: Я Марисю возь-
[му,
Третий їй каже: Вона моя буде!
А за тим словом бувай ми здо-
[рова!
Зароди, Боже, в городі зіле,
В городі зіле, в тім домі весіле.

Рикїв, п. Золочїв, зап. М. Довгань.

К.

Ой сосно, сосно, не шуми так
[тосно,
Бо по менї ходять тури та оленї,
Од мене чинять девять стежочок.
На тих стежечках нова світлонька,
А в тїй світлонцї ґречная панна,
Ґречная панна, чом Маруненька.
А в тїй світлонцї стоять столове,
Стоять столове, а все тисові;
По тих же столах все обрусове,
По тих обрусах а все хлїбове,
А все хлїбове, а все пшеничні,
А все пшеничні, в Бога величні.
За тими столами рокові гостї,
Рокові гостї, все колядники,
Все колядники, все молодцеви.
Ой межи ними ґречная панна,
Ґречная панна, чом Маруненька.
Загадали її три загадочки:
Як одгадаєш, то наша будеш,
Не одгадаєш, батькова будеш.
А щож нам росте без корінечка?
А щож нам горить без поломене?
А щож нам шумить без буйного
[вітра?
Онаж бо знала тай одгадала:
Біл камінь росте без корінечка,
Золото горить без поломене,
Сосночка шумить без буйного
[вітра.
Ой за сим словом бувай здорова,
Ґречная панна, чом Маруненька!
Не сама з собою, з вітцем, з мам-
[кою.

Збірка невідомого записувача.

Л.

Пішла Касунї рано по воду,
Над Дунай, Касунї рано по воду над Дунай!*

Зі золотими коновочками,
Зі срібними накривочками.
Перейшло її три риболовці,
Дали і три загадойці:
Як їх видганеш, то наші будеш.
Їден дарував срібний перстінец,
Другий дарував чирвоний пояс,
Третий дарував рутяний вінец.
Срібний перстінец засадиш на
[палец,
А в чирвоний пояс ти сї впере-
[жеш,
Рутяний вінец на голову вбереш,
На голову всадеш і моя будеш.

Зі збірки В. Равлюка, Мервичі, Жовків. пов. зап. Степан Татух від Анни Довжанської 1896 р.

M.

Дївко Єлено, вийдиж ти ід нам,
Гой дай Боже!*
Вийдиж ти ід нам тай відгадай нам,
Тай відгадай нам дві-три загадцї.
Як нам відгадаш, тай наша будеш,
Як не відгадаш, батькова будеш.
Щож би я була бай за дївчина,
Щож би я вам це не відгадала?
А вна лиш стала тай відгадала:
Ой вода іде без опроводу,
Папороть цвите без сивно-цвиту,
А місяць світить бай без узору,
Каменец росте без корінечка.
Ой там у лїсї зелені осені,
Ой не есть тото зелені осені,
Але есть тото штири стовпочки;
Ой не есть тото штири стовпочки,
Але есть тото по штири неділочки.
Ой не есть тото штири неділочки,
Але есть тото по семій днинцї.
Вінчуєм тебе, дївко Єлено,
Зеленим вінцем, ґречним молодцем.

Від Власія Бойчука зі Старих Кут, Косів. пов. зап. 1910 р. Богдан Заклинський.

---

*) В горах на Буковинї додають до колядки слова: „Гой пінь ге“!
Ой рано, рано, рано в неділю, гой дай Боже, гой пінь ге!

Н.

Ой долом, долом, тай сухим ломом,
Гой дай Боже!*
Лежьилаж туда з давная стежка.
Хто нею ходив? Дївка Параска.
Зустрічьиют ї звій-молодчики:[1])
Біг помагай Біг, дївко Параско!
Біг подай здоров, звій-молодчики!
Відгадай ко нам дві-три загадцї.
Ой єк відгадаш, то наша будеш,
Як не відгадаш, батькова будеш.
Ой она стала тай подумала:
Чомуж би я вам не відгадала?
Ой шож то росте без корінечка?
А що то цвите без сивно-цьвіту?
А що то іде без опроводу?
То камінь росте без корінечка,
Папороть цвите без сивно-цьвіту,
А вода іде без опроводу.
Вінчуем тебе, дївко Параско!

Зап. від Николая Лївака 1910 р. у Старих Кутах, Косів. пов. Богдан Заклинський.

Паралелї: Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 52, ч. 1; ст. 83, ч. 19; III, ст. 71—72, ч. 13—14; ст. 74—75, ч. 18; ст. 134, ч. 3. — П. Чубинскій, Труды, III, ст. 314—315, ч. 44. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 575—594, ч. 48; ст. 595—598, ч. 49. — Правда, 1868 р., ст. 106, ч. 3; 1877 р., ст. 299, ч. 2. — В. Шухевич, Гуцульщина, IV, ст. 108—109, ч. 8. — В. Кравченко, Етноґр. матеріяли, ст. 29, ч. 71—72.

288. Дївчина в колисцї.

А.

На горі сосна золоторясна,
Ой дай Боже!*
Під тов сосною срібна колиска.
Колише сї в нї ґречная панна,
Ґречная панна, на мньи ї Анна,
Колишут єї три молодчики.
Заносїт єї три голосочки:
Один голосок — батенько кличе,
Другий голосок — матїнка кличе,
Третий голосок — миленький [кличе.
Батенько кличе води вінести,
Матїнка кличе хату вімести,
Миленький кличе коньи́ вівести.
Ой вода буде ни́ вінесена,
Ой хата буде ни заметена;
Ой піду, піду, коня віведу,
Коня віведу аж до Дунаю,
Бо я с тобою жити гадаю.

Іванївцї, Коломийський пов. від Филипа Тодорова зап. Михайло Романюк 1908 р.

Б.

Йа в чистїм поли стоїт яблінка,
На тїй яблінцї золота гильци,
Йа на тїй гильци гей колисочка,
В тїй колисочцї гей подушечка.
Надійшла в нею ґречна панянка,
Заносили ї три голосочки:

[1]) Змій = молодчики.

Перший голосок—татуньо кличе,
Другий голосок — матінка кличе,
Третий голосок—миленький кли-
[че.
Татуньо кличе водиці внести,
Матінка кличе хатицю мести,
Миленький кличе коня вивести,
Коня вивести тай напояти,
Тай напояти та усьодлати.

Зап. в Ясениці Сільній від Івана Багрія 1902 р. Вол. Левинський.

В.

Що в бару́, бару́ суосенка стаїть,
Светий вечер!*
На туой суосенці калисачка висить,
А в туой калисачці зличная пані лежить,
Зличная пані, пані (імя).
Єе кликали три галасочки:
Первий галасок — татко старенький,
Другий галасок — мамка старенька,
Трейтій галасок — (імя) маладенький.
Татачко кличе терему мести,
А мамка кличе вади принести,
А миленький кличе каня вивести.
»Не пайду терему мести,
Не пайду вади принести,
Пайду миламу каня виведу,
Каня виведу да й заседлаю«.
Миж тебе (імя) не зневажаем,
З светим вечером паздаравляем.

Зап. Б. Чернявський у Козлї, Чернигів. пов.

Г.

Ой в ліску, в ліску, на жовтім піску,
Там росте явір, тонкий, високий,
Тонкий, високий, й а в гіле широкий.
На першім гільци висит колиска,
Й а в тій колисці ґречная панна,
Ґречная панна, панна Малане.
Колише її три родиночки,
Три родиночки — дедик та й ненька,
Дедик та й ненька, та й рідний братчик.
Ой дедик кличе — пшеничку жати,
Й а ненька кличе — куділку прясти,

Й а братчик кличе — мід, вино пити.
Жати не буду, прясти не буду,
На вино піду, пити го буду.
Вінчуєм щістєм, щістєм, здоровлєм,
Щістєм, здоровлєм, дорібком добрим,
Дорібком добрим, дзеленим вінцем.

Зі збірки Мирослава Капія, Костільники, пов. Бучач, зап. від Н. Ружалюк, 1904 р.

Д.

Гей в ліску, в ліску, на жовтім [піску,[1])
Виросла сосна, тонка, висока,
Тонка, висока, в гіля широка.
Межи тим гілям, срібна колиска,
А в тій колисці ґречная панна,
Ґречная панна, панна Гануся.
Колишут її три братя її.
Ой станьте, братя, не колишіт ня!
Причуло ми ся три голосочки;
Єден голосок — дядечко кличе,
Другий голосок — ненечка кличе,
Третий голосок — братчик кличе.
Дядечко кличе — водиці внести,
Ненечка кличе — хату замести,
А братчик кличе — коня всїдлати,
Коня всїдлати, на війну виїж- [джати.

Хвалив ся конем перед королем:[2])
Нема такого коня і в короля.
В мого коня — золота грива,
Золота грива, мідянні ушка,
Тернові очи, шовковий хвостик,
Шовковий хвостик, срібні копита.
Срібні копита — білками крешут,
Шовковий фостик — слїди замітає,
Золота грива — коня покрила,
Мідянні ушка — далеко чуют,
Тернові очи — далеко видят.

Зі збірки Людм. Ляторовської, Сапогів, пов. Борщів, 1882 р.

Паралелї: Б. Гринченко, Этногр. матеріалы, III, ст. 24, ч. 26. — В. Шухевич, Гуцульщина, IV, ст. 130, ч. 1.

289. Дївчина шинкарка.

А.

Ой в садку, в садку, садку садже- [нім,
Садку садженім, поосторженім,
А на вершечках позолоченім.
А в тім садочку терем збудован,
А в тім теремі ґречна панночка,
Ґречна панночка, (чом Марисечка).
Ой сидит, сидит, (в) ключики [звенит,
Тай держит собі троякий напій:
Єдин напоєц зелене вино,

[1]) За кождою стрічкою додає ся: „Ой дай Боже!“ [2]) Отсей конець причеплений сюди з колядки про найкрасшого коня.

Другий напоєц, кудрое пиво,[1])
Третий напоєц, солодкий медок.[2])
Ой пилиж в неї три крамарчики,
Ой пили, пили та не платили.
А онаж бо се поміркована,
Три крамарчики зарабовала.
В єдного взела сив кониченька,
В другого взела ясну шабельку,
В третого взела дорогу шубу.
Сив кониченька своєму тату,
Ясну шабельку старшому брату,
Дорогу шубу самій[3]) молодій,[4])
Самій[3]) молодій,[4]) та як ягоді.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 145. Павло Остапків із Глубокого.

Відміни: Рук. Оссол. ч. 2411, II, к. 155. Село Глубоке. Початок:

Ой зашуміла зелена діброва!
„Ой чож ти шумиш, ой чож ти звениш?“
Ой шумю, шумю, бо в собі чую,
Бо в собі чую дивноє звіря,
Дивноє звіря, тура—оленя;
Що на головці девєть ріжечків,
А на десятім терем збудован,
А в тім теремі кречна панночка,
Кречна панночка (сяка то).
Вна собі сидит,[1]) усе шенькує;
Ой[2]) держит собі трояки напій:

дальше як на к. 199. [1]) солодкий медок; [2]) кудрое пиво; [3]) самі; [4]) молоді.

Приспів: „Ой дай Боже“.

Рук. Оссол. 2411, II, к. 178. Та сама колядка з малими відмінами.

Б.

А в моста, в моста калинового,
Стоїт коршмонька оріховая,
А в тій коршмоньці ґречная
[панна,
Ґречная панна, на імя (Анна).
Шенькуєж она медом тай вином,
Медом тай вином, кудрявим пи-
[вом.
Ой пили в неї три козаченьки,
Ой пили, пили, та не платили,
Коні всідлали, та поїхали.
Она за ними дале в погоні.
Як здогонила, в той раз спинила.
В єдного взела срібний персте-
[нец,
В другого взела тугенький лучок,
Тугенький лучок до білих ручок;
В третого взела сив кониченька.
Сив кониченька братови дала,
Тугенький лучок милому дала,
Срібний перстенец самій молодій,
Самій молодій, от як ягоді.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 146. Стефан Луцик із Русова.

В.

Ой не шум, не шум йа дубро-
[вици!
Гой шумлю, шумлю, погоду чую,
Дикоє зьвіря, тура-оленя.
На тїм оленю девять рожейків,
А на десятім терем збудован,
На тїм теремю нова світлонька,
А в тїй світлонци ґречная панна,
Ґречная панна, на імя Ганна,
Ґречная панна за шинкарочку.
Тримає собі трояки напій:
Ой оден напій — медок солодок,
Другий ми напій — зелена кава,
Третий ми напій — зелене вино.

Ой пилиж бо в ней три крамар-
[чики,
Три крамарчики, всї три братчики.
Ой пили, (пили), тай не платили.
А она-ж бо їх порабовала:
В одного взяла сивого коня,
В другого взяла ясную зброю,
В третого взяла дорогу шубу;
Сивого коня дала братови,
Ясну шабельку свому милому,
В дорогій шубі гей сама ходит.

Зап. 1900 р. Василь Басараб у Ляхівцях, Богородчанського пов.

Г.

Ой шум, ци не шум по Буковинї?
Ой чогож ти шумиш тай Буко-
[винко?
Ой якжеж менї тай не шуміти!
По минї ходит дивная звірка,
Дивная звірка тай сивий олень.
Він собі має девять роженьків,
А на десятім терем збудував.
А в тім теренци золота постїль,
А в тїй постїльци наша братова,
Наша братова, чом ґаздиночка.
Вни собі держат трояккий напій:
Тай перший напій — шумна го-
[рівка,
А другий напій — шумноє пиво,
А третий напій — солодкий ме-
[док.
Напивали сї три козаченькі,
Ой пили, пили тай не платили.
Вни бо їх собі завербували,
Завербували, позабирали:
В їдного взели сивка коника,
В другого взели шовкову фустку,
В третого взели срібний персте-
Сивка коника свому синови, [нец.
Шовкову фустку своїй донечцї,
Срібний перстенец собі на палец.

Від Анни Воронич із Посїчи 1904 р. зап. Богдан Заклинський.

Д.

Ой зашуміла чом дубровонька,[1])
Ой зійшла ся д' ні вся грома-
[донька:
Чо-ж ти, диброво, так зашуміла?
Ой єсть бо мінї чого шуміти!
Ой я диброва з девять горами,
А на десяті збудован крезент,
А в тім крезентї світла світлонь-
[ка,
А в ті світлонцї біла постівка,
На ті постівцї гречна панночька
Шинком шинкує, добре ґаздує.
Держит она си трояккий напій:
Єдин напоєц—вишник-малинчик,
Другий напоєц — дзелене вино,
Третий напоєц — кудряве пиво.
Ой пили в неї три жовнярочки,
Ой пили, пили, та й не платили,
А вна їх у тім заарештувала.
В єдного взяла коника в сїдлї,
В другого взяла шабельку в
[сріблї,
В третого взяла дорогу шубу.
Коника в сїдлї Німцьом продала,
Шабельку в сріблї милому дала,
В дорогу шубу сама ся вбрала.
А за сим словом.....

Записано в Дубі, 10 липня, 1867 р.

---

[1]) За кождою стрічкою додає ся: „Ой дай Боже“.

Е.

А в ліску, в ліску, на жовтім
  Гой дай Боже!*)   [піску,
Росте деревце тонке, високе,
Тонке, високе, в споду широке,
В споду широке, в верху кудряве.
А в тих кудрявцьох сив соків
        [сидит,
Ой сидит, сидит, далеко видит;
Ой видит, видит, на тихий Дунай.
По тім Дунаю корабель плавле,
А в тім корабли золотий стільчик,
На тім стільчику ґречная пан-
        [нонька,
Держит при собі троякий напій.
Ой ішли-ж туди три пани з війни,
Ой пили, пили, тай не платили:
Она-ж їх взяла, заарештувала;
В єдного взяла коника в сідлї,
В другого взяла шабельку в срі-
        [блї,
В третого взяла дорогу шубу.
Коника в сідлї Німцьом продала,
Шабельку в сріблї милому дала,
Дорогу шубу сама убрала.
  Гой дай Боже!

Зап. Йосиф Попадюк, Ровна.

Ж.

У концї моста калина зросла,
  Калино винно, винная ягодо!*
Там стояла оріхова корчма;
Там шинковала дївка Уляночка.
Ой пило в її три козаченьки:
Що один же пив, коника пропив,
А другий пив, шабельку пропив,
А третий же пив, перстень про-
        [пив.
А я коника взяла, на станю од-
        [вела,
А шабельку взяла, братїку отда-
        [ла,
Перстничок взяла, сама наділа.
Бувай же здорова, дївко,
        [Уляночко!

Збірка Бодянського.

З.

А в поли, в поли, близко дороги,
Близко дороги стоїт коршмонька,
А в тій коршмонцї дївча шин-
        [карча,
Шинькує она мід горілочку.
Ой десь ся взяли два Волошини,
А й взяли собі підпиваючи,
Дївча шинькарча підмовляючи.
Єдин Волошин барзо хороший,
Другий Волошин ще лїпше краш-
        [ший:
Дївча шинкарча, ходи ти з нами,
Ходи ти з нами, з Волошинами
Бо й у нас горп, а й не такії,
А й не такії, а й високії.
Бо й у нас трави, а й не такії,
А й не такії, а й шовковії.
А й у нас лїси, а й не такії,
А й не такії, а й терновії.
Бо й у нас води, а й не такії,
А й не такії, а й бистренькії.
Ой віїхали в чистоє поле,

В чистоє поле коня попасти,
Дівча шенкарча в повоз покласти.
Ой ти, кременю, викреши огню,
Запали сосну з споду і з верху!
Ай гори, сосно, топи ся, смоло,
Топи ся смоло, на біле тіло,
Щоби шенькарча преч не кортіло!

Невідомо, де записано.

Паралелї: А. Малинка, Сборн. матеріаловъ, ст. 143—145, ч. 213—214. — П. Чубинскій, Труды, Ш, ст. 391—392, ч. 118. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, П, ст. 84—85, ч. 21; ст. 87—88, ч. 25; Ш, ст. 81—82, ч. 27—28. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 496—524, ч. 37. — Кіев. Старина, 1887, I, ст. 184, ч. 3; — 1904, I, ст. 10, ч. 1.

290. Дївчина перевізничка.

А.

А в Днїстрі, в Днїстрі, йа в перевозї,
Там перевозить ґречная панна,
Ґречная панна, на імя Ганна.
Ой приходит д' нї сїмсот молодцїв,
Сїмсот молодцїв, самих вибранцїв:
Помагай, Боже, ґречная панно!
Будьте здорові, ґречні молодцї!
Просимо тебе, ґречная панно,
Ґречная панно, перевези нас!
»Не перевезу, не маю часу.
Тепер ми братчик із війска прийшов,
Та привіз менї три даруночки,
Три даруночки, три радосточки:
Одну ми радість — срібний перстенець,
Другу ми радість — павяний вінець,
Трету ми радість — золотий шаєць.
Срібний перстенець пальчики ломит,
Павяний вінок голову несе,
Золотий шаєць слїд замітає.
Вийду до сїни(й), сїни сіяють,
Вийду до хати, пани повстають,
Пани повстають, шапку знимають,
Шапку знимають, низько кланяють,
Низько кланяють, так промавляють.
Ой оден каже, що се попівна,
А другий каже, що се царівна,
А третий каже, то моя дочка.

Зап. 1900 р. Василь Басараб у Ляхівцях, Богородч. пов.

Б.

А в Днїстрі, в Днїстрі, та в перевозї,[1])
Там перевозит гречная панна,
Гречная панна, панна Маруся.
Ой приходит д' нїй сїмсот молодцїв,
Сїмсот молодцїв, самих вибранцїв,
Самих вибранцїв, ой Русовичів:
Май Бог, помагай Бог, гречная панна!
А бодай здоров, гречні молодцї!
Просимо тебе, гречная панно,
Гречная панно, панно Марусе,
Панно Марусе, перевези нас!
Не перевезу, не маю часу.
Тепер ми братчик з війни приїхав,
Та привіз ми три даруночки,
Три даруночки — три радосточки:
Одну ми радість — срібний перстенець,
Другу ми радість — павяний вінець,
Трету ми радість — золотий шаєць.
Срібний перстенець — пальчики ломит,
Павяний вінець — головку клонит,
Золотий шаєць — слїд замітає.
Війду до сїний — сїни сияють,
Війду до ізби — пани повстають,
Пани повстають, панну витають,
Панну витають, шапки здіймають,
Шапки здіймають, низько кланяють,
Низько кланяють та й промовляють:
Ой один каже — чи се попівна?
А другий каже — чи се царівна?
А Семен каже — се моя дочка,
Се моя дочка, як ягодочка,
Як ягодочка, гречна панночка,
Гречна панночка, як Марусечка.

Зі збірки В. Равлюка, Сінькiв, Каменецький пов. зап. від Романа Кондратюка, 1896 р.

---

[1]) За кождим стихом додає ся: „Гой дай Божи“.

В.

Ой там за Дністром тай йирма-
[рочок,
У неділю, у неділю рано зе-
[лене вино сажене!*
За йирмарочком тай йи млиночок,
А за млиночком перевізочок,
За перевізничком там діучиночка,
Она перевози, она переноси.
Ой перевезла до половички,
Вид половиці та ни схотіла,
Бо еї братчик вийшоу из війни,
Ай виніс еї три подарунки:
Один дарунок, золотий вінец,
Другий дарунок, срібний персти-
[нец,
Третий дарунок, жоуті чоботи.
Золотий вінец голоуку клони,
Срібний перстинец ручку осві-
[тив,
Золотий пойис все крижі ломит,
Жоуті чоботи пишно данцуют,
Пишно данцуют мамі на утїху.
Дай тобі, Боже, у городї зїле,
Шьисливо у житю, у дому висілє.
Вінчуйим тебе золотим вінцем,
Золотим вінцем, ґречним паруб-
[ком,
Ґречним парубком, хорошим ґаз-
[дом.

Зап. Мих. Кузьмак у Жабю-Ільци.

Г.

Ой у тихому Дунаєчку
У крутого бережечку
Святий вечір!*
Там Наталка перевоз держала.
Перевоз держала — перевозила.
Ой прийшов ік ней злічний па-
[нич,
Злічний панич — королевич:
Дївиця Наталко! перевези мене,
Скажу я тобі диво дивнеє:
Що у нас о Петрі Дунай замер-
[зав.
Хорошая панна, повіриш минї?
Колиж не ймеш віри — я сам
[там бував,
Я сам там бував, коником гуляв,
Коником гуляв, Дунай пробивав.
Злічний паничу, королевичу,
Скажу я тобі іще дивнїйше:
Що в нас об Різдві рожа зацвила.
Злічний паничу, королевичу,
Коли не ймеш віри, я сама там
[була,
Сама там була, рожу щипала.
Святий вечір!

Збірка Марка Вовчка, Чернигівщина.

Д.

Шо девка (імя) перевуоз держала,
Светий вечер!*
Перевуоз держала, перевозила.
Прийшло да єе семсот маладцуов.
»Дєвко (імя), перевези нас.«

»Нема не часу, не перевозу:
Муой братко з паходу прийшов,
Приньуос вуон мине три гастінчики.
Первий гастинчик — павин веночек,
А другий гастинчик — залатий перстньочек,
Трейтїй гастинчик — зелена суканька.
Павин веночек ад ветру мае,
Залатий перстньочек на руце зяе,
Зелена суканька след заметае.«

Зап. Б. Чернявський в Буді, Чернигів пов.

Е.

Плила Зофійка краем Дунаем,
Дунаю, Дунаю море, ти Зо-
[фійко зоре ясная!*
Приплила она до беріжечка.
Ой прийшла ід ній матінка еї:
Зофійко донько, перевези мнї!
Не перевезу, човничком схибну.
Ой прийшов же д ній татуньо еї:
Зофійко донько, перевези мнї!
Не перевезу, човничком схибну.
Ой прийшла же д нї сестричка еї:
Зофійко сестро, перевези мнї!
Не перевезу, човничком схибну.
Ой прийшов же д нї братїйко еї:
Зофійко сестро, перевези мнї!
Не перевезу, човничком схибну.
Прийшов же ід ній миленький еї:
Зофійко любко, перевези мнї!
Ой перевезла, човном не схибла.

Ой за сим словом бувай же здоров,
Дайжеж ти, Боже, в городї зїле,
В городї зїле, в сей дім весїле,
Тай ще до того, що ласка его.

Зап. Б. Заклинський, Угринів Горішний.

Відміни: Сей самий варіянт записав тамже М. Федюшка. В нїм відмінна остатня стрічка, в якій дївчина відповідае милому: Ой перевезу, давно на тя жду.

Паралелї: А. Малинка, Сборн. матеріаловъ, ст. 128—132, ч. 189—193. — П. Чубинскій, Труды, Ш, ст. 298, ч. 34; ст. 316—318, ч. 45. — А. Метлинскій, Нар. южнорус. пѣсни, ст. 333. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, Ш, ст. 75—76, ч. 19. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 446—454, ч. 34. — O. Kolberg, Pokucie, I, ст. 102—103, ч. 9. — В. Шухевич, Гуцульщина, IV, ст. 104, ч. 2; ст. 115—116, ч. 18; ст. 128—129, ч. 37.

291. Дївчина потопае, милий ратуе.

А.

Плила Олена крайом Дунайом,
Дунаю! Дунаю море! Олено зоре,
[серденько!*
Вийшов до неї батенько еї:
Олено душко, дайже ми ручку!
Ой не подала, тай не виплила.

Плила Олена крайом Дунайом,
Вийшла до неї матїнька еї:
Олено душко, дайже ми ручку!
Ой не подала, тай не виплила.

Плила Олена крайом Дунайом,
Вийшов до неї братенько еї:
Олено душко, дайже ми ручку!
Ой не подала, тай не виплила.

Плила Олена крайом Дунайом,
Вийшла до неї сестронька еї:
Олено душко, дайже ми ручку!
Ой не подала, тай не виплила.

Плила Олена крайом Дунайом,
Вийшов до неї миленький еї:
Олено душко, дайже ми ручку!
Скоро подала, зараз виплила.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 158. Луць Микитин із Зарваницї.

Б.

Плила Маринї крайом Дунайом,[1])
Дунайом, море, Мариню, зоре, серденько!*
Приплила она аж до берега.[2])
Прийшов до неї батейко еї:
»Подай, донечко,[3]) праву[4]) ручейку!«
»Ой я не подам, бо сї вам не здам.[5])«

Далї приходить матїнька, брат, сестра, в кінци миленький:

»Подай, миленька, праву рученьку!«
»Ой, я вже подам, бо ти сї вже здам.[6])«
Бувай здорова, ґречная панна,
Ґречная панна, тай Мариненька, і т. д.

Зїболки пов. Жовква, 1912 р. зап. Яр. Пастернак.

Відміни: В вар. П. Білинського з 1865 р.: [1]) Дунаєм. [2]) Нема. [4]) Білу. [5]) Волю потапати, ніж ручку дати. [6]) Волю ручку дати, ніж потапати. — В вар. Анд. Букиди з Красного, Золочів. пов.: [1]) Дунаю. [2]) Нема. [3]) Дай рученьку. [4]) Моя донейко. [5]) Ручки не даю, я си пливаю. [6]) Ручку вже даю, вже випливаю. — В вар. В. Свистуна з Сороцька, Скалат. пов.: [2]) Нема. [5]) Дунайом плила, ручки не дала. [6]) Дунайом плила, ручку подала. — В вар. Ів. Созанського з Черча, Рогатин. пов. [5]) Руки не даю, най си вплаваю. [6]) На тобі обі, возьми мє собі. — В вар. Корн. Заклинського з Опришовець, Станїсл. пов. приспів такий: Ти Дунайчику море, ти Аннуненько серденько моє.

В.

Плила Марися краєм Дуная,[1])
Дунаю море, Марисю зоре, серденько!*
За нею батенько по береженьку:[2])
Дай мнї,[3]) Марисю, праву[4]) рученьку!
Батенько не дам, бо я не твоя.[5])

Далї йде за дївчиною: матїнка, братчик, сестра, в кінци миленький:

Плила Марися краєм Дуная,
За нею миленький по береженьку:
Дай мні, Марисю, праву ручуньку!
Наж я ти обі, пійми мні собі.[6])

Збірка З. Ходаковського, ч. 851.

Відміни: В вар. Нат. Левицької з Івановець, Жидачів. пов.: [1]) Тихим Дунаєм. [2]) Понад береженьки. [3]) Подай. [4]) Білу. [5]) Подам я обі, батеньку, не тобі. [6]) Подам я обі, миленький, ой тобі.

Г.

Ой плине, плине сосновий човен,
Калина, калина мала, вода луженьки забрала!*
А на тім човні Мартуня стоїт.
Прийшов до неї батенько єї:
Мартуню, доню, подай но ручку!
Волю втонути, ніж ручку дати.
Дальше відплила, ручки не дала.

Далї приходить матінка, сестронька, братенько, в кінци миленький:

Ой плине, плине сосновий човен,
А на тім човні Мартуня стоїт.
Прийшов до неї миленький єї:
Мартуню, серце, подай ми ручку.
Близше приплила, ручку подала.

Зап. П. Стадник, 1910 р. в Пізнанцї Гнилій, Скалат. пов.

Д.

Дунай-Дунаєнькум плине курабленьку,
Гей лїлюя!*
На тім курабленьку ґречная панна,
Ґречная панна, панна Марисенька.
Марисин батеньку пунад Дунай ходит,
Пунад Дунай ходит, білі ручкі ломит:
Марисю душеньку, пудай ми рученьку!
Вуна ручку даї, дальше відпливаї.

. . . .

Дунай-Дунаєнькум плине курабленьку,
На тім курабленьку ґречная панна,
Ґречная панна, панна Марисенька.
Марисин миленький пунад Дунай ходит,
Пунад Дунай ходит, білі рукі ломит:

Марисю душеньку, пудай ми рученьку!
Вуна ручку даї, блисши припливаї.

Від брата Петра в 1897 р. в Розділовичах, Рудецького пов. зап. Петро Рондяк.

Е.

Пішла Ганусейка на Дунай по
[воду,
Дунаю море, Гануню зоре!*
Воду брала, в Дунай впала
І крикнула: Ратунойку!
Ратуй жи мі, мій батейку!
Я тї, дитє, ни вратую,
Я тї море ни зґрунтую.
Теє море широкеє,
А до того глубокеє.

Далї говорить матїнойка, братейко, сестройка, в кінци милейкий:

Я тї, мила, виратую,
Теє море я зґрунтую.
Теє море вузейкеє,
Теє море плитейкеє.

Зап. у Віжомли, Яворів. пов. А. Мусянович.

Паралелї: Ів. Колесса, Гал. р. нар. пісні, ст. 17—18, ч. 20. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 80, ч. 14; ст. 161—162, ч. 15; ст. 88—89, ч. 36; ст. 141—142, ч. 1. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 525—531.

292. Дївчина вижидає повороту милого.

А.

Ой с підгорінька,[1]) а з під сонінь-
Надїяла сє свого милого [ка
Красна дївонька, (чом Ганусенька).
Гатила гати дрогими шати,
Мостила мости жуковинами,
Садила сади, все виногради,
Вбирала[2]) лїси паволоками,
Сїяла поле дрібнов жемчугов.
Та[3]) як мій милий на гать поїде,
Гатїт сє гати дрогими шати.
А як мій милий мостом поїде,
Дуднїт ми мости жуковинами.
А[4]) як мій милий садом поїде,
Садїт се сади, все виногради.
А[5]) як мій милий лїсом поїде,
Шумиж[6]) ми, лїсе, паволоками.
А[5]) як мій милий полем поїде,
Рехтиж[7]) ми, поле, дрібнов жем-
[чугов,
Дрібнов жемчугов, яров пшеницев.

Відміни: Рук. Осс. к. 155.: [1]) з Підгірінька; [2]) вберала; [3]) ой; [4]) ой; [5]) та; [6]) рехти же; [7]) лелїй (увага Вагил: schimmre).

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 130. Гаврило Флька з Ясеня.

Б.

А в поли, в поли стоїт керничка,[1])
Цїмрованая, мурованая;

---

[1]) За кождою стрічкою додає ся: „Ой дай Боже!“

Над тов керничков стоїт дївонька,
Умиває ся, убирає ся,
Свого милого сподїває ся.
Кладе вна мости жовто-покости,
Ой сипле греблї с чорної землї,
Ой кладе гати з львівскої шати,
Ой сїє поле дрібнов дженджуров,
Ой садит сади все виногради,
Увиває лїси паволоками.
Як мій миленький надїде мостом,
Шуміте мости жовтопокости.
Як мій миленький надїде греблев,
Шуміте, греблї, з чорної землї.
Як мій миленький надїде гатев,
Шуміте, гати, львівскими шати.
Як мій миленький надїде полем,
Шуми-ж ти, поле, дрібнов дженджуров.
Як мій миленький надїде садом,
Шуміте, сади, все виногради.
Як мій миленький надїде лїсом,
Шуміте, лїси, паволоками.
А за сим словом.....

Записано в Дубі, 10 липня, 1867 р.

В.

Дївка Параска надїіла се,
Надїіла се свого милого,
Свого милого, чорнобривого:
Шо на Дунаю гати гатила,
А за гатами мости робила,
А за мостами лїси садила,
А за лїсами садила сади,
А за садами поля міріла.
Гатила гати ружними сукни,
Мости робила срібними грішми,
Лїси садила самов кідринов,
Садила сади, все виногради,
Міріла поля все жерточками.
Як її милий зза гіря ме йти,
Зза гіря ме йти, зійде на гати:
Зашуміт, гати, ружними сукни.
Гати перейшов, на мости зійшов:
Задзвиніт, мости, сріблом, золотом.
Мости перейшов, я в лїси ввій-
[шов:
Зашуміт, лїси, самов кідринов.
Лїси перейшов, я в сади ввійшов:
Зродїте, сади, все виногради.
Сади перейшов, на поля зійшов:
Зародїт, поля, жито, пшеницу,
Жито, пшеницу, всяку пашницу.
Дївко Параско, вінчуєм тебе,
Вінчуєм тебе зеленим вінцем,
Зеленим вінцем, ґречним молод-
[цем.

Зап. від Николая Лївака в Старих Кутах, Косів. пов. 1910 р. Богдан Заклинський.

Паралелї: Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 87, ч. 24; III, ст. 73, ч. 16. — А. Потебня. Колядки и щедровки, ст. 445, ч. 33

293. Дївчина не хоче нїкого будити.

А.

По нових сїнех побудованих,
Тай по світлоньцї помальованій,
Ой ходит, ходит ґречна панночка,
Ґречна панночка, (чом Марисенька).
Ой ходит, ходит, з ключики говорит:
Ключики мої, не побрязкуйте,
Мого милого не побуджайте,
Бо мій миленький барзо трудненький,
Барзо трудненький з Угор приїхав,
Та привіз мінї три подарочки:
Єдин подарок перлова тканка,
Другий подарок срібний перстенец,
Третий подарок кований пояс.
Кований пояс лїдвоньки ломит,
Срібний перстенец пальчики щипле,
Перлова тканка головку клонит,
Головку клонит на постїлоньку,
На постїлоньку а т батенькови,
Жич, Боже, на рік а т миленькому!

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 114. Павло Остапків із Глубокого.

Б.

Хóдит дїўчи́на по нови́х сїньох,
Ай хóдит, хóдит умітáючи,
Д' сóбі ключикі притуля́ючи,
Ой жеби́ ни́ми не позвони́ти,
Жеби́ тáтонька не побуди́ти.
Бо мій тáтонько барзо труднéнький,
Бáрзо труднéнький с торгу́ приї́хаў.
Ой привíз менї дороги́й дáрок,
Дороги́й дáрок, баўня́ний вінóк,
Баўня́ний вінóк, злóтий перстенець,
Злóтий перстенець, перлóву ткáнку,
Перлóву ткáнку, з ли́сїў шу́боньку,
З ли́сїў шу́боньку, злóтї чобіткé.

Бау́ня́ний віно́к — ид вінча́неньку,
Сріблий перстенець — ид міня́неньку,
Перло́ва тка́нка — ид посажко́ви.
Жоу́ті чобітке́ шчи́пят за пятке́,
З ли́сіу́ шу́бонька сьвітлоньку мете́.
Бува́й здорова, ґре́чная па́нно.

Зап. в Лікти від Гн. Паращака 1901 р. В. Левинський.

В.

Поза воротонька[1]) муравонька,
Куда ходила[2]) Марисенька.[3])
Куда ходила, ключі носила,[4])
Щоб ті ключі[5]) не бренїли,[6])
Щоб батенька не збудили,
Бо батенько змордуваний,[7])
Вином, медом напуваний.

Поза воротонька муравонька,
Куда ходила Марисенька.
Куда ходила, ключі носила,
Щоб ті ключі не бренїли,
Щоб братенька не збудили.
Бо братенько змордуваний,
Вином, медом напуваний.

Поза воротонька муравонька,
Куда ходила Марисенька.
Куда ходила, ключі носила,
Щоб ті ключі не бренїли,
Щоб матїнки не збудили.
Бо матїнка змордувана,
Вином, медом напувана.

Поза воротонька муравонька,
Куда ходила Марисенька.
Куда ходила, ключі носила,
Щоб ті ключі не бренїли,
Щоб сеструнцї не збудили.
Бо сеструнця змордувана,
Вином, медом напувана.

Поза воротонька муравонька,
Куда ходила Марисенька.
Куда ходила, ключі носила,
Щоб ті ключі не бренїли,
Щоб милого не збудили.
Бо мій милий змордуваний,
Вином, медом напуваний.

Зап. Мик. Підгірний, 1904 р. в Охримівцях, Збараж. пов.

Відміни: В вар. Ан. Букиди з Красного Золочів. пов: [1]) На городї. [2]) По нїй ходить. [3]) Панїнонька. [4]) Ходи, ходи ступаючи,
В руках ключі стискаючи.
[5]) Щоб не впали. [6]) Не збренїли.

В вар. П. Свідерського з Бужка: [1]) За ворітьми. [2]) Там ходила. [4]) Носила ключі стискаючи. [6]) Не збренїли. [7]) Стурбований.

Вар. В. Герчановського зі Станіміра виглядає так:

Ходила Марисї по сходоньках,
Носила ключі дрібнесенькі;
Ключиками не бренькотїла,
Щоб батенька не збудила,

Бо батенько зтурбуваний,
Медом, вином напуваний;
То за мене молодую,
Мою косу золотую.

Г.

Ходить Текля по садочку,
По зеленім барвіночку.
Несе ключі стискаючи,
Щоби ними не дзвонила.
Щоб батенька не збудила.
Бо батенько стурбуваний,
Медом, вином напуваний!

В кінци:
Щоб милого не збудила,
Бо миленький стурбуваний,
Медом, вином напуваний.
Бо як встане, гнїває сьи
До милої не вобзиває сьи.

Зап. В. Свистун від С. Крушевської в Сороцьку, п. Скалат.

Паралелї: В. Шухевич, Гуцульщина, IV, ст. 74—75, ч. 7; ст. 113—114, ч. 16. — Я. Головацкій, Нар. пѣсни, II, ст. 4—5. — В. Кравченко, Етноґр. матеріяли, ст. 20, ч. 54, в.

294. Небоязка зазуля.

У саду, в саду да й винограду
Святий вечир!*
Там церковка нова рублена.
А на туой церковкії золотий кружочок;
А на туом кружочку сива зезюля.
Тудою ішла злїчная панна,
Злїчная панна, панна Фесечка.
Махнула рукавцуом на зезюленьку:
»Не махай на мене, не боюсь я тебе!
Я тебії іскажу да три віістоньки:
Перва віістонька — Бог тебе кличе,
Бог тебе кличе, доленьку дає;
Другая віістонька — цар тебе кличе,
Цар тебе кличе, за сина хоче;
Трейтя віісточка — таточка кличе,
Таточка кличе на порадоньку.

Б. Грінченко Этн. матер. Т. III, ст. 48—49, ч. 68.

295. Дївчина ловить зазулю.

А.

Ой рано, рано куроньки піли,
Айбо ще раньше (Анна) устала;
Ой встала, встала, косу чесала,
Косу чесала, по воду ішла.
Захопив еї дрібненький дощик,
Вна сї сховала під калиночку,
Під калиночку, під галузочку.
На тїй галузци була зазулька:

Коби я мала остру шабельку,
Галузку стяла, зазульку взяла,
Пустилам би ї в вишневий садок,
Вна би кувала, мене будила.

Від Михайла Хавлюка з Торговиці, Товмацького пов. 1905 р. зап. Богдан Заклинський.

Б.

Ой рано, рано куроньки піли,
Ой ще найранче кречна панна
[встала,
Ой встала, встала, по воду пішла,
По воду пішла під буковину.
Надибав її дробен дощичок,
Вна собі стала під калиночку.
На тій калинї зазулечка кує;
Ой кує, кує, днує тай ночує.
Ой коби я мала братну шабельку,
Калинку стяла, зазульку взяла,
Занесла бим ї в батьків садочок,
В батьків садочок, в виноградо-
[чок,
Щоби кувала, батька збуджала,
Батька збуджала тай панї матку,
Тай панї матку, тай всю челядку.
А за сим словом бувай нам здо-
[рова,
Кречная панно, панно Маріо!
Віншуемо те щістем, здоровем,
Тай сев коледков, вінцем барвін-
[цем,
Красним молодцем, панно Маріо!

Гринівцї, 1866 р. збірка М. Бучинського, ч. 685.

В.

Ой рано, рано, рано в неділю.
Хто ранїйше встав? Дївка Калина.
Ой встала, встала, красно си
[вбрала,
Красно си вбрала, по воду пішла.
Надибав еї дробненький дощик,
Вна собі стала під калиночку,
На тій калинцї сива зазулька.
Єкби, ни екби зазульку ймити,
Зазульку ймити, калинку стети?
Зазульку ймила, калинку стела.
Пустила вна ї у сад-виноград:
Тут меш сидїти, тут меш ковати,
Мене молоду рано збуджати.
Вінчуем тебе, дївко Калино,
Зеленим вінцем, красним молод-
[цем.
Вінчуюемо вас многая лїта,
Многая лїта від нинї до віка.

Зап. від Анни Лївак, Богдан Заклинський в Старих Кутах, Косів. пов.

296. Дївчина будить рідню.

Там за гурою, за зеленою,
Зелена, зелена мурава, а по
[нїй роса студена!*
Туда ми ходит ґречная панна,
Черевичками витупуючи,
Свого батенька прибуджуючи:
Вставай, батеньку, вже день бі-
[ленький,
Вже день біленький, сьвіт весе-
[ленький!

Там за гурою, за зеленою,
Туда ми ходит ґречная панна,
Черевичками витупуючи,
Свою матїнку прибуджуючи:
Вставай, матїнко, вже день бі-
[ленький,
Вже день біленький, сьвіт весе-
[ленький!

Там за гурою, за зеленою,
Туда ми ходит ґречная панна,
Черевичками витупуючи,
Свого милого прибуджуючи:
Вставай, миленький, вже день
[біленький,
Вже день біленький, сьвіт весе-
[ленький!

Бувай здорова, ґречная панно,
Ґречная панно, чом Марисенько,
Не сама з собою, з вітцьом, з маткою,
З вітцьом, з маткою, з ьсьов челядкою

Зап. Л. Шпитківна в Волцневі, пов. Жидачів.

Паралелї: Ів. Колесса, Гал. р. нар. піснї, ст. 22, ч. 29.

297. Дївчина пізнає рідню по голосї.

Там на гороньцї дві зазулоньцї кувало,
Там Марусенька при долиноньцї лен брала;
Ой чи ся видко, ой чи не видко, не дбаю,
Я свого батенька в нїчку темненьку спізнаю.
В темнїм лїсочку по голосочку пізнаю!

Далї вставляють ся матїнку, братчика, сестричку, в кінци милого.

Зап. Ів. Ляторовський, 1856—60 р. в Городници, Гусятин. пов.

Паралелї: Ів. Колесса, Гал. р. нар. піснї, ст. 15—16, ч. 18.

298. Дївчина ловить гоголя.

Кала двара́ ре́ченька бистра́,
Светий вечер!*
На туой реченцє лагаля́ плила.
Девка (імя) па бережку хадила,
Па бережку хадила лагаля́[1]) прасила:
»Пливи, ло́галю, к майму берегу,
Я тебе врежу, як сама хажу;
Я тваю галуованьку да й пазалачу,
Я твае нуоженьки шовкам уверчу,
Я твае кри́лечка да й пажемчужу́,
Я тебе, логалю, да й назад пущу.
Пливи, логалю, к царськаму го́раду,

[1]) Гоголь.

Хвались, логалю, царам да панам,
Царам да панам, каральовим синам:
»У пана (імя батька) харо́ша дачка́,
Вана мене вредила, як сама хадила,
Маю галуованьку да й пазалатила,
Має нуоженьки шовкам увертела,
Має крилечка да й пажемчужи́ла,
Вана мене логаля да й назад пустила.

Зап. Б. Чернявський в Будї, Чернигів. пов.

Паралелї: Б. Гринченко, Этногр матеріалы, Ш, ст. 23—24, ч. 25.

299. За дївчиною ходять дворяни.

На загуменю довга нивойка,
Цвите рожі чирвонейка!*
Ходила нею ґрешная панна,
Ґрешная панна й-а Волюнейка.
Ішли за нею два дворанини,
Два дворанини, воба панини:
Ни ходїт за мною, два дворанини,
Я в свого батейка кра(с)ше хо-
[дила,
А в суботойку в діяментойку,
А в неділейку в самім золотейку.

Далї строфка повтаряєть ся зі зміною: в матїнейкі, сестройкі, милого. Конець:

Бувай здорова, ґрешная панна,
Ґрешная панна я Волюнейка,
Не сама з собою, з вітцем, з маткою,
З вітцем, з маткою, з дім челядкою.
Щистїйко в двір ваш на худобойку,
Здоровлї в дім ваш на челядойку.

Ременів, Львів. пов. зап. Ст. Тис 1912 р.

300. Дївчина вийде за муж, як суха різочка зацвите і зродить.

Ой через гору бита стежейка,
В неділю! В неділю рано зе-
[лене вино саджено!*
Ой ішлаж нею красна паняйка,
Красна паняйка (чом Марисейка).
Переняв єї красний молодец:
Ой деж ми ідеш, красна паняйко?
Іду до саду, до винограду.
Виломлю собі суху різочку,
Понесу єї а до світлойки,
Посаджу єї край віконяйка.
Коли ся приймеш, то люблю тебе,
А як зацвитеш, заручу тебе,
А як ізродиш, то возьму тебе.

Збірка Ів. Вагилевича. ч. 159. Онисько Данилиха з Ожидова.

Паралелї: Я. Головацкій, Народ. пѣсни, Ш, ст. 66, ч 4.

301. Дівчина бє поклони.

Ой серед села церковця нова[1])
Й а в ті церковці ґрешная панна,
Ґрешная панна, на 'мнє (Марійка).
Била поклони — за хліб, за врожу,
Другий раз била — за бристру воду,
Третий раз била — за добру долю.

Зі збірки В. Равлюка, Рудники, пов. Снятин.

Відміни: В другім вар. В. Равлюка з Орелця замість першої стрічки, стоїть такі дві: Йа в лїску, в лїску, на жовтім піску
Стоїт церковця змурованая.

302. Дівчина частує святих.

Через селейко бистра річейка,
Дївойко! Пана дївойко, а ла-
[скавое сердейко!*
Ой через річку кедрова кладка,
Ой ішлаж нею красна паняйка,
Красна паняйка, (чом Марисейка).
Переняло еї три молодчики.
А не єст то ми три молодчики,
Али єст то ми три ангелойки:
Ой ступай же ти на кедрову
[кладку,
На самий перед помиєш ручки,
Ой а потому своє личейко.
Уздриш долейку в чистій водици,
Ой уздриш Бога по конец стола,
Пресвяту діву по конец стола,
Сина божого у єї ручейках,
Усї святії а по застілю.
Ой устань же ти, а у раньших
[кур,
Ой помиєш ти горіхові чаши,
Ой піди же ти а до пивниці,
Уточи же ти зеленого вина.
Принесиж его а зо світлойки,
Почестуй Бога по конец стола,
Пресвяту діву по серед стола,
Сина божого в єї ручейках,
Усї святії а по застілю.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 112. Онисько Данилиха з Ожидова.

Паралелї: Я. Головацкій, Народ. пѣсни, Ш, ст. 64—65, ч. 2.

303. Дівчина бере дозвіл на замуже.

Вила Ганучя в городі віноньк о,
Проквитай, рожо, в неділю рано саджена!*
Пішла в нїм до церквоньки межи дївоньки.
Під віноньком а проквітала
І миленькому ся сподобала.
Прийшов миленький в її домонько:
Дай мнї, Ганусю, з еден віноньк о!

---

[1]) За кождим стихом додає ся: „Гой дай Божи".

Я би тобі милому вінонько дала,
Бо ся батенька не дозволяла;
Треба ся батенька дозваляти,
Чи позволит мнї вінонько дати.
Я позваляю і волю даю.

Далї бере дозвіл у мами, брата і роду. В кінци:

Милому вінонько дала
І сама з ним поїхала.

Збірка З. Ходаковського, ч. 902.

304. Дівчина переймає хлопця.

За городейки за воротейки,
Зорейко! ясна зорейко не за-
[ходиж ти ранейко!*
Ой тамой лежит з давна стежейка;
Надїхав нею красний молодец,
Красний молодец, премудрий стрі-
[лец;
Переняла го красна панянка,
Красна панянка (чом Марисенька).
Взяла конейка за поводойки,
А молодчика за білу ручку.
Взяла конейка а до стаєньки,
А молодчика а до світлойки.
Дала конику жовтого вівса,
А молодчику пшенична хлїба.
Дала конику з Дунаю води,
А молодчику зелена вина.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 113.

Паралелї: Я. Головацкій, Народ. пѣсни, Ш, ст. 65—66, ч. 3. — П. Чубинскій, Труды, Ш, ст. 392—393, ч. 120.

305. Дївчина сама висватуєть ся.

А в лїску, в лїску, на жовтім
[піску,
Росте деревце тонко, високо,
Тонко, високо, в корінь глубоко,
В корінь глубоко, листом широко.
На тім деревци гуси, лебеди;
Ой сидєт, сидєт, далеко видєт.
Ой видєт же вни чистоє поле,
Чистоє поле, синеє море.
На синім мори корабель плаве,
А в тім корабли ґречна панночка,
Ґречна панночка (чом Ганусечка).
Озиває сє до паниченька,
Ой паниченька, поповиченька:
Ой паниченьку, поповиченьку,
Ой возьми мене та з кораблика,
Бо є у мене сімдесеть братів,
Сімдесеть братів, а три рідненькі.
Ой держет мінї та парть велику,
А як мне возьмеш, все тото дадут.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 118. Василь Бушта з Глубокого.

Паралелї: Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 89, ч. 27.

306. Свати.

А.

Коло городейка убита[1]) стежейка,
Коло стежейки яра пшеничейка,
Полола еї красна (Марійка).
Надийшли[2]) туди три молодчики.
Єдин сє їй[3]) питає: »Чи любиш ти мене,
Чи любиш ти мене, чи підеш за мене?
Дам же я тобі жовті черевички«.
»Я черевичок не хочу, за тебе не піду«.
Другий сє їй[3]) питає: »Чи любиш ти мене,
Чи любиш ти мене, чи підеш за мене?
Дам же я тобі лисю шубойку«.
»Я шубойки не хочу, за тебе не піду«.
Третий сє їй[3]) питає: »Чи любиш ти мене,
Чи любиш ти мене, чи підеш за мене?
Дам же я тобі золотий ридван,
А в тім ридвані чотири коні.
Як поїдемо через селейко,[4])
Скажут селяне: Їдут міщане!
Як поїдемо через містейко,
Скажут міщане: Їдут паняне!«
»А я тебе люблю і за тебе піду«.

Відміни: Рук. Осс 2411, II, к. 183; [1]) вбита; [2]) надійшли; [3]) ї; [4]) селенько.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 139. Андрій Маковей з Яворова.

Б.

Надїхали козаченькі
До Пазуні в старостонькі,
Я вхилили кватироньку:
Вийди до нас, Пазуненько.
Пазуненька не злюбила,
Від віконце відступила,
Від віконце відступила,
Козаченьків не злюбила.
Батенько каже до козаків:
Їдьте, їдьте, козаченькі!
Їдьте, їдьте, козаченькі,
Її посватали паниченькі.

Далї говорить матінка, братенько, сестронька. В кінци:

Надїхали козаченькі
До Пазуні в старостонькі.
Я вхилили кватироньку:
Вийди до нас, Пазуненько.
Пазуненька їх злюбила,
До віконце приступила;
До віконце приступила,
І милого полюбила.

Зап. 1904 р. в Черчи, Рогат. пов. о. І. Созанський.

В.

Ой при лужейку, при бережейку,
  Калино, гей калино,
  Чом тебе вода підмила?
Тамтуди лежит з давна стежейка,
На калинойці сив соколойко,
А тов стежейков іде дівойка.
»Біг-помагай-Біг, сив соколойко.«
»Бодай здорова, красна дівойко!
Красна дівойко, подь ти за мене!
Ой маю же я три гради білі.
В еднім градойку самі будеме,
Другім градойку яра пшеничка,
В третім градойку зелене вино«.
»Ой жеби ти мав три гради білі,
Не сидів би ти на калинойці,
Лем би ти сидів у граду білім;
Ой жеби ти мав три гради білі,
Не дзьобав би ти на лузі пісок,
Лем би ти дзьобав яру пшеничку;
Ой жеби ти мав три гради білі,
Не пив би ти си лугову воду,
Лем би ти си пив зелене вино.«

Я. Головацкій, Народ. пѣсни Гал. и Угор. Руси II, ст. 73, ч. 3.

Г.

Прала дівойка хусти на леду,
  На леду, гей, на леду, на поледици,
  На студенейкій водици!
Прийшов до неї красний молодець:
Біг - помагай - Біг, красна дівойко!
Боже, дай здоровя, красний молодче!
Я ти, дівойко, хусти розмечу!
Як ти розмечеш, я си позберау.
Я ти, дівойко, прайник завержу!
Як ти завержеш, я си найду.
Я ти, дівойко, воду вилїю!
Як ти вилїеш, а я не змерзну.
А я ся с тобов, дївча, оженю!
Як ся ожениш, я за тя піду.

Я. Головацкій, Народ. пѣсни Гал. и Угор. Руси, II, ст. 73—74, ч. 4.

Д.

(Імя) маленька, расти хутенько:
  Светий вечер!*
Приеде тебе каралевич сватать;
Привезе сукна не меряного,
Привезе злота не важеного,
Привезе грошей да й не личених!
(імя) маленька да й разумненька:
Узела сукно, перемерала,
Узела злото, переважила,
Узела гроши, переличила,
Переличила й переважила,
Каралевича не зневажила.
Миж тебе (імя) не зневажаем,
З светим вечером паздаравляем!

Зап. 1911 р. Б. Чернявський в Козлї, Чернигів пов.

Е.

Дівко Ганночко, рости швиденько,
Дай Боже!
Сватати ме тебе сам короленко,
Привезе він тобі три подарочки.
Привіз він сукна не міряного,
Привіз він меду не важеного,
Привіз він сребла не щишаного.
А вона молоденька, та розумнень-
[ка:
Взяла сребло те та й поличила,
Взяла те сукно, перемірала,
Взяла той мед, переважила.
До церковки йшла, як зора зій-
[шла,
Пани стрічали, шапки знїмали,
Шапки знїмали, людей питали:
»Чияж се дочка, чи це царівна,
Чи це-ж царівна, чи королївна?«
Я не царівна, не королївна,
Яж так просточка, батькова дочка!

Б. Грінченко, Этн. мат. т. III, ст. 22, В.

Ж.

Ой в лїску, лїску, та й на муріжку,
Рай Рожество!
Ой там Гануся волики пасе,
Рай Рожество!*)
Прийшло до еї три пахолики:
Одно пахоля — конем виграе,
Друге пахоля — золоті дае,
Трете пахоля — за ручку бере.
Одному коня та й завернула,
Другому дару назад вернула,
Найхорошіщому перстеник дала,
Перстеник дала, поцїлувала.

Ол. Пчілка, Укр. колядки (Кіев. Стар. 1903 р. кн. 1, ст. 163, ч. 1).

Паралелї: Б. Гринченко, Этногр. матеріалы, III, ст. 21—23, ч. 23. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 76, ч. 9; ст. 92—93, ч. 32. — В. Кравченко, Етн. матеріали, ст. 35, ч. 89—90.

307. Старости.

А.

А в чистім поли коршмонька стоїт,
Казано нам, повідано нам: доброе пиво,
[мід, горілочка, красна дївочка, підеме там!*
Там заїхали трої гостеве:
Едні ми стали кіньми під сїньми,
Другі ми стали за воротами,
Треті ми стали в вишньовім саду.
Що ми стояли кіньми під сїньми,
Тим ми зінесли мису червоних;
Щож ми стояли за воротами,
Тим ми вівели сивого коня;

Щож ми стояли в вишньовім саду,
Тим ми вівели ґречную панну,
Ґречную панну (чом Марисеньку).

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 116. Гринь Турчин із Синевідська.

Відміни: Важнїйші приспіви з недрукованих тут варіянтів: В вар. З. Кузелї з Жукова, Бережан. пов.: Ягідка, ягідка ясна, дївонько красна в батенька. — В вар. К. Ганущака з Корнича, Колом. пов.: Радуй сї, радуй сї, земле, син нам сї божий народив.

Б.

Ой рано, рано кури запіли,
Ой а ще раньше (Олена) встала,
(Олена) встала, три свічки всукала.
При єднїй свічцї двори вмітала,
При другій свічцї столи встиляла,
При третій свічцї сама сє вбрала.
Сподївала сє трох старостеньків:
Єдни-ж ми стали тай за садами,
Другі ми стали за воротами,
Третї ми стали під сїньми кіньми.
Взели радити, який дар дати:
Єдному дати шовкову хустку,
Другому дати золотий перстїнь,
Третому буде сама молода,
Сама молода та як ягода.

Збірка Ів. Вагилевича, ч. 126. Іван Кизима з Порхови.

В.

А в лужку́, в лужку́, а в калиновім,
Ой дай Боже!*
Не калинкаж то бай процвитає:
Ґречная панна вбо́ри вбира́є.
Одни вбороньки про суботоньки,
Другі вбороньки про недїлоньки,
Третї вбороньки про старостоньки.
Ой приїхали трої старости:
Одні ми стали за воротами,
Другі ми стали в вишневім саду,
Третї ми стали кіньми під сїньми.
Порадь нї, мати, як дари дати?
Ой тим, що стали за воротами,
Ой тим би дати по рушничкови;
Ой тим, що стали в вишневім саду,
Ой тим би дати по перстїнцеви;
А тим, що стали кіньми під сїньми,
Сама молода та як ягода.

Іванївцї, пов. Коломийський, грудень, 1908 р. від Івана Жупника зап. Мих. Романюк.

Г.

Була в батенька одна донечка,
Ой дай Боже!*
Одна донечка, на імя Марисї.
Прийшли до неї раз в рік гостеньки,
Раз в рік гостеньки, три старостоньки.
Ой одні стали за воротами,
А другі стали в вишневім саду,
(А) трекі стали кіньми під сїньми.
Тоті, що стали за воротами,
Булиж бо тото паньскі слугоньки.
А вна їм дала тай даруночок,
Тай даруночок, шовкову фустку.
Тоті, що стали в вишневім саду,
Ой булиж тото війтові сини.
Тоті, що стали кіньми під сїньми,
Ой булиж тото поповиченьки.
Тим даруночок сама молода,
Сама молода та як ягода.
Взяла коника за поводоньки,
А старостоньки тай за рученьки,
Ввела коника тай до стаєнки,
А старостоньки тай до світлоньки.
Дала коникам вівса тай сїна,
А старостонькам пива тай меду.
Старости сидят, нї пют, нї їдят,
Нї пют, нї їдят, лиш раду радят:
Що маєш, тату, донечцї дати,
Донечцї дати, відвінувати.
Таточко дає воли голубі,
Воли голубі, конї вороні,
Конї вороні, ризу золоту,
Ризу золоту, доньку молоду.

Зап. 1900 р. Іван Балаш у Ляхівцях, Богородч. пов.

Д.

Чи спиш, чи лежиш, красна дївонько?[1])
Ставай но з лавки, одмикай замки,
Одмикай замки, двори новії,

---

[1]) За кождою стрічкою додає ся: „Гей коляда!“

Заноси столи все тисовії,
Застелюй обруси все лиш чистії,
Клади колачі все пшеничнії,
Бо йдут до тебе троє гостеньки,
Троє гостеньки, колядниченьки:
Одні ми стали кіньми під сіньми,
Другі ми стали за воротами,
Треті ми стали в вишневім саду.
Ой що стояли кіньми під сіньми,
Тих посадила в новії сіни;
А що стояли за воротами,
Тих посадила в світлу світлоньку;
А що стояли в вишневім садку,
Тих посадила йай в комороньку;
Що стояли кіньми під сіньми,
Тим даровала мищину злота;
Що посадила в світлу світлоньку,
Тих частовала вороним пивом;
Що посадила йа в комороньку,
Тим ставила ся сама молода,
Сама молода, яко ягода.
Гей коляда!

Зап. Гр. Леґінь, учитель, Перегінько, 1864 р.

Е.

А в ліску, в ліску, на жовтім [піску,[1])
Стоїт керничка цімброваная,
Цімброваная, мурованая.
Над тов керничков стоїт паннонь-
Умиває ся, убирає ся, [ка,
Троїх гостеньків сподіває ся.
Ой приїхали трої женихи:
Ой єдні стали в вишневім саду,
А другі стали на воротами,
А треті стали кіньми під сіньми.
Ой тим, що стали в вишневім [саду,
Вівела она коника в сідлї;
Ой тим, що стали за воротами,
Вінесла она шабельку в сріблї;
Ой тим, що стали кіньми під [сіньми,
Ой війшла сама панна молода,
Панна молода та як ягода.
А за сим словом...

Записано в Дубі, 10 липня, 1867 р.

Ж.

Ў поли, поли, ў шерокім поли,
Сияє! Сияє сонце по ўсему [сьвіту и ў небі!*
Стоїт сьвітлонька мурованая,
А ў ті сьвітлонцї ґречна ґівонька,
Ой сидит собі, шитьичко шиє.
Так ў неґіленьку дуже раненько
Та собі ўстала ґречна ґівонька,
Та собі ўстала та личко ўмила,
Та личко ўмила, Бога просила,
Бога просила за здороўльичко,
За дольку добру, за щьисливую.
Та вішла собі на подвірьичко,
На подвірьинько перед сьвітлонь- [ку.
Ой подивит сї ў широки поле,
У широкое, ще ў далекое.
Ой висмотріла троє гостеньки,
Троє гостеньки, три женишеньки,
Тай сї крунула ба й до сьвіт- [лоньки,
Ой до сьвітлоньки, до матїноньки,

---

[1]) За кождим стихом додає ся: „Ой дай Боже!“

Та загадала три загадоньки:
Шо тото горит без половени?
А шо то росте, цьвіту не має?
Але й шо гуде, хокь и не віє?
Ой донько моя, я відгадаю,
Ой відгадаю, бо сама знаю.
Шо камінь горит без половени,
Папорокь росте, цьвіту не має,
А сосна гуде, хокь и не віє,
Ґречна ґівонька госкіў споґіє.
Та мамко моя, шо я виґіла?
Та я виґіла ў широким поли
Троє гостеньки, чей женишеньки.
Най, донько, їдут, чей не проїдут;
Як наші будут, то не проїдут.
Ой надїхали тай поўставали
Та одни стали кіньми під сіньми,
А другі стали під оболоні,
А треті стали за воротенька.
Виходит ид ним ґречна ґівонька,
Виходит ид ним у підсїньинько:
Ой ходит, ходит, ўсе сї витає,
Та подарунчик усе їм дає,
Подаруночок, ўсе шаріночок.
Виходит ид тим під оболоні:
Ой ходит, ходит, ўсе сї витає,
Та подарунчик усе їм дає,
Подаруночок, срібний перстенец.
Виходит ид тим за воротенька:
Ой ходит, ходит, ўсе сї витає,
Ой подарунок усе їм дає,
Ой подарунок, злотний віночок.
А з тим віночком сама молода,
Сама молода, як и ягода,
Ружа, малина, як и калина.
Дай же ти, Боже, ў гороґі зїле,
Ў гороґі зїле, ў дому весїле.
Та за сим словом росла здорова,
И на многи літ, на доўгий вік.
Не сама собоў, з вітцем, матїнкоў,
Из братцьими, из сестрицьими,
Из усим родом, докола двором,
Від цего року аж до другого,
Поможи, Боже, діждати єго.

Зап. від Івана Мельника А. Онищук у Зеленици, Надвірн. пов.

3.

Прибірай ся, дївко Уляночко,
Уляночко, Уляночко панї!
Говори з нами з тихенька!*
Буде до тебе да троє гостей,
Троє гостей, троє старостей:
Що одні гості да поза садами,
А другії гостї у присїнечках,
А третії гостї поза столами.
Що за садами, тим одказали;
А що в присїнечках, да тим по [рушничку;
Що у конець стола, сама молода.
Бувай же здорова, дївчиночко [Уляночко!
Уляночко, Уляночко панї,
Говори з нами, з тихенька!

Збірка Бодянського.

I.

Що стучить-гручить? Карета біжить,
Калина, калина повна, роза червона на Настечку!*
За каретою попович біжить.
Постой, не біжи, зличная панночко,
Скажу я тобі три пригодоньки,

Прийдут до Настусї три старостоньки:
Первий староста — од генерала,
Другий староста — од полковника,
Третїй староста — од поповича.
За генерала платки давала,
А полковнику так одсилала,
А поповича за стіл сажала.
Миж тебе, Настечко, не понизаєм[1]),
Ісусом Христом, святим рождеством поздоровляєм.

Зап. В. Яблоновський 1906 р. у Нїжинї, Чернигів. ґуб.

Паралелї: Ол. Пчілка, Укр. колядки, ч. 5 (Кіев. Старина, 1903, I, ст. 165). — Ів. Колесса, Гал. р. нар. пісні, ст. 5—6, ч. 7 — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 81, ч. 16; III, ст. 66—67, ч. 5; ст. 71, ч. 12; ст. 119, ч. 1. — А. Потебня, Колядки и щедровки, ст. 509—511. — Мета, 1863, ст. 166, ч. 3. — Правда, 1877, ст. 298—299, ч. 1. — В. Шухевич, Гуцульщина, IV, ст. 106—107, ч. 5; ст. 110—112, ч. 12—13; ст. 125, ч. 31. — В. Кравченко, Етноґр. матеріали, ст. 30—31, ч. 75. — П. Чубинскій, Труды, III, ст. 405, ч. 131.

308. Посаг для дївчини.

А.

Ой горі́, горі́, ў тęрно́вім дворі́,
Там ґре́чна па́нна фу́сткоў маха́ла,
Фу́сткоў маха́ла на свої́і бойа́рę:
»Сьтыі́йтę, погодьі́т, тай нę ква́птę сы!
Майе мны́ ба́тенько тай із́да́рити,
Тай із́да́рити, сто вольі́ў да́ти,
Сто вольі́ў да́ти тай із йарма́ми«.

Ой горі́, горі́, ў тęрно́вім дворі́,
Там ґре́чна па́нна фу́сткоў маха́ла,
Фу́сткоў маха́ла на свої́і бойа́рę:
»Сьтыі́йтę, погодьі́т, тай нę ква́птę сы!
Ма́йе мны́ ма́ти тай із́да́рити,
Тай із́да́рити, сто коро́ў да́ти,
Сто коро́ў да́ти та ўсе с тęльа́ти«.

Ой горі́, горі́, ў тęрно́вім дворі́,
Там ґре́чна па́нна фу́сткоў маха́ла,
Фу́сткоў маха́ла на свої́і бойа́рę:
»Сьтыі́йтę, погодьі́т, тай нę ква́птę сы!

---

[1]) Замість „понижаєм“, бо Ніжинцї так і балакають.

Ма́йе мны́ бра́тчик тай іздарити,
Тай іздарити, сто ко́ний да́ти,
Сто ко́ний да́ти тай із лоша́ти.

Ой горі́, горі́, ў ҭерно́вім дворі́,
Там ґре́чна па́нна фу́сткоў маха́ла,
Фу́сткоў маха́ла на свойі́ бойа́рҿ:
»Сьтыі́йтҿ, погодыі́т, тай нҿ ква́птҿ сы!
Ма́йе мны́ сҿстра́ тай іздарити,
Тай іздарити, сто ове́ц да́ти,
Сто ове́ц да́ти тай із йагньа́ти«.

Бува́й здоро́ва, ґре́чнайа па́нно,
Нҿ сама́ собо́ў, з отце́м, із ма́ткоў,
З отце́м, з ма́ткойу тай ш чальа́ткойу,
Тай ш чальа́ткойу, тай з усьі́м до́мом,
Тай з усьі́м до́мом, шей сь сьвйати́м Бо́гом.

Від Олени Чупрей записав Іван Чупрей в Печеніжині, дня 26 грудня, 1901 р.

Б.

А в винци, в винци, в виннім
Гей дай Боже!* [городци,
Стоїт дівочка на переходци.
Ой стоїт, стоїт, боєре поїт:
Ґречні боєри, розступите си,
Хочет ні отец даром дарити,
Даром дарити, сто волів дати,
Сто волів дати, можно впрігати,
Можно впрігати, на хліб орати.

А в винци, в винци, в виннім
Стоїт дівочка і т. д. [городци,
Хочет ні мати даром дарити,
Даром дарити, сто коров дати,
Сто коров дати, а всї з теляти.

А в винци, і т. д.
Хочет ні сестра даром дарити,
Даром дарити, сто й овец дати,
Сто й овец дати, а всї з ягняти.

А в винци, і т. д.
Хочет ні братчик даром дарити,
Даром дарити, сто роїв дати,
Сто роїв дати, всї з пароями.

А в винци, і т. д.
Хочет ні Господь даром дарити,
Даром дарити тай долю дати.
Вінчуємо тї зеленим вінцем,
Зеленим вінцем, файним молод-
[цем.

Зап. від Федори Мартищук у Зеленім-Ріцї, Косів. пов. Богдан Заклинський.

В.

В містї, місточку, на барвіночку,
Ци місяць світит, ци вогонь го-
[рит?
Нї вогонь горит, нї місяць світит,
Ґречная панна вінком сияє;
Ґречная панна, панна Марія,

Вінком сияє, бояр чистує:
Станьте, бояре, усі в рядочок,
Бо мене дядя даром дарує,
Даром дарує, пару волів дає,
Пару волів дає тай благословит:
Дай тобі, Боже, щастя, здоровля,
По божій воли хліба і соли,
Шобись, синку, жила, волами ро-
[била!
Ще на віно дає, коні запрягає:
Маєш коні, синку, їхати в го-
[стинку!
Тай ще дарую сто пнів пасіки,
Сто пнів пасіки для свої доньки,
Щобись свій віск мала, до церкви
[давала,
Мід для пожитку, тай продавала!
Тай ще дарую, сто овець даю,
Щобись мала, синку, свою оде-
[жинку!
А мамка плаче, за доньков жалує
Тай червону скриню на віз ладує:
Отут, синку, маєш, чо загадаєш.
Ще постіль дає, перини складає:
А тепер їдь, синку, в щасливу
[годинку,
Їдь до миленького, до мужа свого.

Від Андрія Мігайчука зап. Дмитро Єндик, Зазулинці, 1892 р.

Г.

Ой в лісі, в лісі, в Недоборовім,
Ой дай Боже!*
Чи огонь горит, чи місяць світит?
То ґречна панна вінком сіяє,
Ґречная панна, на імя Ганна.
Станьте, бояри, в одну сто(ро)ну,
Бо мене батько даром дарує,
Даром дарує, три села дає:
Ой одно село з старими людьми,
А друге село з парубочками,
А трете село із дівочками.
З старими людьми—село порядне,
З парубочками — село буйноє,
А з дівочками — село славноє.
Старії люди усім судили,
А парубочки в війску служили,
А дівчата їм шитечка шили.

Зап. 1900 р. Василь Басараб у Ляхівцях, Богородч. пов.

Паралелї: Г. Купчанко, Пѣсни, ст. 376, ч. 5. — В. Шухевич, Гуцульщина, IV, ст. 119—120, ч. 24—25. — Я. Головацкій, Народ. пѣсни, Ш, ст. 124—125, ч. 2; ст. 536, ч. 3

309. Бояри приходять по молоду.

Ой лісом, лісом, та дубиною,
Їде молодий за молодою.
Єї матінка ліски втворяє,
Ліски втворяє, столи стелянє,
Свої бояри за стів складає.
Бояри сидьи, ні пют, ні їдьи,
Ні пют, ні їдьи, лиш раду радьи,
Лиш раду радьи, як панну взяти.
Матінка дає постіль шовкову,
А братчик дає коні вороні,
Татуньо дає ґречную панну,
Ґречную панну, панну Марію.
Панно Марійо, вибачай на нас,
Що ми не вміли колядувати,
Колядувати, письма складати.
Дай же вам, Боже, в городі зело,
В городі зело, в хаті весело,
На двір щастечко на худобочку,
На худобочку, на челядочку.

В Корничи, Колом. пов. записав К. Ґанущак.

310. Мачуха і пасербиці.

Посіяла ленку на загуменку,
А в неї, а в неї, а в моло-
[дейкій, а в неї!*
Леник ся не вродив, лем коно-
[певка,
На тих коноцевках золота ряса,
Обдзьобують мі ї дрібні птачкове,
Обганяли ї три сиротойки.
Ище-ге, ге-ге, дрібнї птачкове,
Не обдзьобуйте золоту рясу!
Ей бо ми м'єме люту мачоху,
Та вна нас спалит на дрібний
[попелець,
Она нас посїче на загородойцї,
Та з нас ся вродит трояке зїля:
Перше зїлїчко — біж-деревочок,
Друге зїлїчко — крутая мята,
Трете зїлїчко — зелен барвінок.
Біж-деревочок дївкам до кісочок,
Крутая мята хлопцїм за шапята,
Зелен барвінок дївчатїм на вінок.

Я. Головацкій, Народ пѣсни Гал. и Угор. Руси, II, ст. 77, ч. 10

311. Богородиця забавляє дитину.

У дївки (імя) да на її дворі,
Щедрий вечор, добрий вечор!*
Да на її дворі да стояли столи,
Миж тими столами маленьке дитятко
Разплакалось, разкричало ся.
Пришла к єму да Божая Мати:
»Да годї, дитятко, да годї плакати!«
Дала єму в одну ручку проскурочку,
А у другу ручку тростиночку.
Да й бувай здорова, дївко Ганочко,
Не сама собою, з отцем, з маткою,
З милим Богом і з усїм родом!

Ал. Н. Малинка, Сборн. матеріаловъ, ст. 57—58, ч. 81.

312. Відданиця лїтає птицею.

А.

Ой рано, рано кури запіли,
А ще найранше пан Іван устав.
Ой устав, устав, три свічцї всукав:
При першій свічцї личенько вми-
[вав,
При другій свічцї суконку вбирав,
При третїй свічцї коника всїдлав,
Коника всїдлав, та в гір поїхав
По дївчиночку, по невісточку.
Она до него переказала:
Не їдь по мене, не труди коня,
Не труди коня, не турбуй бояр,
Бо я до тебе приїду сама.
Як лїсом ішла пирипілкою,
А полем ішла чорнов гавкою,
На село ввійшла чорнов хмаркою,

Перед поріг впала дробен дощи-
[ком,
До сіней ввійшла посмітюшкою,
До хати ввійшла щебетюшкою,
За стів засіла невісточкою.
Чудож то було не невісточка:
По воду пішла, мід-вино несла!
Вінчуєм вас щастєм, здоровєм,
Не самі собою, з вітцем, з мамкою,
З вітцем, мамкою, з сев колядкою.
А за сим словом, будьте здорові,
Богу хвала, вашеці слава.
А за сим словом, ночуйте з Богом.

Від Вас. Вівчара зап. Дмитро Єндик, Зазулинці, 1891 р.

Б.

Ой серед села нова світлонька,[1])
Нова світлонька та й оборонька.
На ті вборонці коники впнені,
Повбиранії, повсідланії.
Єдин коничок найворонійший,
До него леґінь найприборнійший.
Ой їде овін у Львів по дівку,
У Львів по дівку, по королівку.
А в'на учула, переказала,
Переказала, лист написала:
Ой мій миленький, не їдь до мене,
До мене не йди, коні не томи,
Коні не томи, людий не труди,
Бо я молода та як ягода,
Приплину сама аж перед хати:
Ой через лісок сивов зазульков,
Ой через поле дрібним дожджиком,
Ой яснов днинков сив соколочком.
У село влину ластівонькою,
Ой на подвіре невістонькою.
Ой надлетіла аж перед хати,
Ой перед хати, взяла кувати.
Ой війшла ід ні ненька старенька,
Ненька старенька, чом свекру-
[шенька,
Та взяла еї попід плеченька:
Як-есь зазулька, йди в сад кувати,
Як-есь невіста, іди до хати!
Завела-ж еї до світличеньки,
Ой була-ж туда з давну стеженька,
Надходит нею чом гінтаєнько;
Ой підхиляє чом кватиреньку:
Ой чож ти ходиш, чом гінтаєньку,
Ой не підхиляй чом кватиреньку,
Та не напускай буйного вітру,
Буйного вітру, ясного сонця;
Бо від вітронька косоньки вянут,
А від соненька личенька збляднут.

А за сим словом...

Записано в Дубі, 10 липня, 1867 р.

В.

Була в бадечка одна донечка,[2])
Засватана в'на за сто миль-за дві.
Гой дав ї дедик воли голубі,
Воли голубі, сукна дорогі,
Сукна дорогі, коні вороні.
Гой як ї давав, та й наказував:
Гой прийди, синку, в сім рік
[в гостинку.
Й а в'на дедика та й не слухала,
Сивов зазульков в рік прилетіла;

[1]) За кождою стрічкою додає ся: „Ой дай Боже“.
[2]) За кождим стихом додає ся: „Гой дай Божи“.

В рік прилетіла, в садочок сіла,
В садочок сіла, взела ковати.
Віходит мати з нової хати:
Коли-с зазулька, йди в гай ковати,
Коли-с ми донька, проши до хати,
Проши до хати за стів сідати.
Вішла до хати, взєв си питати:
Де-ж твої, синку, воли голубі?
Воли голубі в Жида на бразї.
Де-ж твої, синку, сукна дорогі?
Сукна дорогі в Жида в коморі.
Де-ж твої, синку, конї вороні?
Конї вороні в Жида в стаєнці.
Вінчуємо вас і т. д.

Зі збірки В. Равлюка, 1890 р. Орелець, пов. Снятин.

Г.

Ай на оборонці, бай у світлонці,
Стоять коники поприпинані,
До них леґінцї поприбирані,
Хотять їхати вони до Львова,
Ай і по дївку, по королївку.
Она до него пириказала,
Пириказала тай написала:
Коня не томи, люди не труди,
Я молоденька сама прилечу:
Через море ясним сонцем,
А через поле дрібним дожджиком,
На подвіре ластівонькою,
До світлиці невісточкою.
Ввійшла до хати, взяли пани
[вставати,
Взяли пани вставати, шапки здой-
Оден кажет, же королева, [мати.
Другий кажет, же царевна,
А третий каже: То моя жона!

Зап. 1864 р. в Струтинї Виж. В. Булка.

VII. Колядки умерлим.

Господареви.

313. Передсмертні розпорядки господаря.

А.

Й а в неділеньку та й пораненьку,
Єк си вибирав гречний господар,
Та й запросив він свою ґаздиньку:
Бо зчиши мені-ко головочку,
Та й дай-ко мені білу сорочку,
Та й зсучи мені іще три свічці,
Бо настаєт нам та й розлучиня,
Та й розлучиня дуже смутненьке.
При одній свічці — вбирай ми тілце,
При другій свічці — душку спускав,
При третій свічці — сам си виріжав.
Єк си виріжав до Єрусалима,
Єк си виріжав чотирма вози
І зробили му хатку смутную
Щоби без дверец та й без віконец,
Щоби сонечко та й ни загрівало,
Щоби вітерец та й ни завівав.
На однім возї — самії звони,
На другім возї — самії свічі,
На третім возї — самії книги,
А на четвертім та й его тілце.
Єк си зближили до Єрусалима,
То тогди звони та й зазвонили,
Сами си книги поростворали,

Сами си свічки позажигали.
Тогди ангели з неба злинули
Та й єго душку до неба взяли.
Ой тут пробувай у світлім раю,
У світлім раю та в супокою.
А він там в раю пред Богом лежит,
А ручки на вхрест пред Богом держит,
Господа Бога він щире просит
За ґаздинечку та й за діточки:
Щоби за мене ни забували,
А все службами та й молитвами:
Одну службочку — на святе Різдво,
Другу службочку та й на Василє,
Трету службочку та й на Великдень.

Зі збірки Онуфрія Савчука, Ясенів Горішний, пов. Косів.

Паралелї: В. Шухевич, Гуцульщина, IV, ст. 171—172, 1.

Б.

Се є колядка для умерлих, для ґазди, для жинки і також навить дітям. Ціна 20, 30, або 40 ст. і кождому коленникови дає си колач, тай свичку, а позать того коленники мовет: »Оченаш«.

У неділеньку дуже зраненьку,
Гой дай Боже!*
Єк си вибирав ґречний господарь,
Усе вин просив свою ґаздиньку:
Измий мінї шьи й головочку
Тай дай ко мінї білу сорочку,
Білу сорочку, бо я собі йду.
Зроби ко мінї хатку новеньку,
Хатку новеньку, дуже смутненьку,
Шьоби без дверец и без виконец,
Шьоби сонечко не загрівало,
Шьоби витричок там ни завивав,
Шьоби родинка д' минї ни прий-
[шла,
Ани родинка, ани ґаздинка.
Єк си вибирав — чотирма вози:
На однїм возї самії дзвони,
На другім возї самії книги,
На третїм возї самії свічі,
А на читвертїм шьи й єго тїлце.
Ой єк вин прийшов до Русалима,
Самії дзвони шьи й задзвонили,
Самі си книги порозтворьили,
Самі си свічі позажигали,
Светї ангели душку узяли,
Душку узяли, Господу дали.
Тепер душечка у світлим раї,
У світлим раї, у супокої.
А все вин просит из того свитка,
Из того свитка свою ґаздиньку,
Шьоби за душку ни забували,
А все службами тай молитвами.

Зап. Василь Михайлюк від Михайла Кіцняка Лукащукового в Красноїли, пов. Косів.

В.

Николай вмирав тай собі просив,
   Гой дай Боже!*
Тай собі просив в Бога годину:
Та най я скличу свою й родину,
Най я си з родом бай попрощаю,
Най я з гріхами бай ни вмираю.
Ой братя, сестри, прощайте мине,
Прощайте мине тай зробіт минї,
Зробіт ми хатку з чотирох дощок,
Я й у головки самі гиблївки.
Гой беріт мине тай везїт мине
Чотирма й вози, вісїма воли.
На першім возї самі сьвіщії,
На другім возї самії дзвони,
На третїм возї самі саўтирі,
В чітвертім возї небиж Николай.
Вин собі лежит, в хрест ручки й держит.
Гой беріт мине тай везїт мине,
Тай везїт мине аж в Юрусалим,
Аж в Юрусалим до манастиря.
Сам си манастир їму й утворив,
Відти Йсус Христос сам заговорив:
Брате й Никола, кішкус муку мав,
Кішкус муку мав, то тобі Бог дав.
За кішку муку, подай ми руку!
Гой узєв їго при правим краю,
Попровадив го при сьвітлим раю.
Брате Никола, ту сопочивай,
Я з восковими поставниками,
Я із божими й ангеликами.
Брате Никола, вінчуєм тебе,
Я й чорнов глинков, зеленов кєцков.

Зап. у Старих Кутах, Косів. пов. 1910 р. Е. Заклинський.

Г.

Брат Петро вмерав тай собі просив,
   Гой дай Боже!*
У людий просив чести тай слави,
А в Бога просив: Продовжи віка,
Продовжи віка, я вменши гріха!
Ой Господь речет до брата Петра:
Ни продовжу ти тай ни вменшу ти.
Продовжи менї на вдну годину.

Най я іскличу свою родину,
Най я із родом си попрощаю,
Най з гріхами не умераю.
Ой братя мої, відвезїт мене,
Відвезїт мене я в Юрусалим
Чотирма вози, вісїма воли.
Він це ісказав, Богу душу дав.
Ой берут їго тай везут їго
Чотирма вози, вісїма воли.
На першім возї нибіщик їде,
На другім возї бай самі дзвони,
На третїм возї самії сьвічі,
В чітвертім возї самі псалтирі.
Привезли їго я в Юрусалим,
А Юрусалим їго полюбив,
Їго полюбив, самий си втворив.
Тогди всї дзвони бай задзвонили,
Сами всї сьвічі си засьвітили,
Самі псалтирі си повтворяли,
Всї сьвітї з неба заговорили,
Ой брата Петра я в рай прий-
[мили.
Ой брате Петре, з Богом спочи-
Де всї сьвітії сопочивают, [вай,
Де ангелики пісні співают,
Де апостоли книжки читают.
Ой брате Петре, з Богом спочивай,
А нам живучим щастя, здоровля,
Щастя, здоровля на многа літа,
На многа літа, від днесь до віка.

Гей дай Боже!

Зап. у Старих Кутах, Косів. пов. 1910 р. від Николая Лїва ка Б. Заклинський.

Д.

Ой рано, рано, рано в неділю,
Гой дай Боже!*
Небіщик Лесьо дуже рано встав,
Ой устав, устав, три сьвічцї всу-
[кав.
При першій сьвічцї він си умивав,
При другій сьвічцї він си уберав,
При третій сьвічцї він си вперезав
Тай смерти години він усе чекав.
Смерте моя, чекай годину,
Най я си хоть попрощяю,
Най я з гріхами не вмераю.
Небіщик Лесьо загадав собі,
Загадав собі дім збудувати
Із штирьох дошок, із тих терти-
[чьок,
Тих гиблївочьок та у подушечьку,
Та у подушечьку та у головку.
Небіщик Лесьо загадав собі,
Загадав собі а штири вози,
А штири вози і вісїм волів:
На першім возї самії дзвони,
На другім возї самі савтири,
На третім возї ройові сьвічки,
На четвертім возї Лесьо небіщик
[лежит.
Ой лежит, лежит, на вхрест ручки
[держит.
Ой зібрав він си в далеку дорогу,
В далеку дорогу, аж у Русалим.
Ой сами дзвони єму дзвонили,
Ройові сьвічьки си засьвітили.
Самі савтири си отворили,
Самий Русалим тай си отворив.
Ізійшли відти а три ангели:
Ой Лесю, Лесю, подай нам руку,
Подай нам руку за тежку муку.
Взели вони єго за білу ручьку
Тай несут єго раєм краєм.
Ой Лесю, Лесю, будеш ти тут
[спочивати,
Будут ти ангелї пісни сьпівати.

Зап. від Єрини Подюк у Кобаках, Косів. пов. 1911 р. Марія Тимяківна.

314. Ангели забирають душу небіщика.

Покойний й отец єк на сьвіті
Гой дай Боже!* [жив,
Єк на сьвіті жив, Богу си молив
За здоровечко, ой за щістечко.
Вой куда ходив, то й все приходив,
Вой єк раз пишов, то вже ни
[прийшов.
Зийшли янгелї петьма возами
Вой за душечков нашего й вітця.
На й одним возї самії янгелї,
На другім возї самі книги,
На третім возї самії сьвічі,
Вой на читвертім голосні дзвони,
Ой на той петий душьичку взьили,
Душечку взьили нашего й вітця.
Єк си вибирав до Йрусалима,
Сами йангелї в раю співали,
Сами си книги порозтворяли,
Сами си сьвічі позажигали,
Самиї дзвони єли дзвонити
Вой за душечку нашего й вітця.
Вой ви родинки ни забувайте,
Ни забувайте, випоминайте,
Я в суботоньки тай в неділеньки.
Я в суботоньки можна книшами,
Можна книшами тай молитвами,
Я в неділеньки можна службами.

По колядці молитва за душу помершого.

Зап. від Дмитра Мартищука з Зеленого-Ріки за Жабєм 1911 р. Б. Заклинський.

315. Змінені часи.

А.

А в лїску, в лїску, на жовтім
Славен єс!* [піску,
Вой росла сосна тонка, висока,
Тонка, висока, в корінь глубока,
В корінь глубока, в листок ши-
[рока,
В листок широка, в верху кудрава.
Вой у тїй кудри сам соків сиди,
Ой соків сиди, далеко види.
Ой види, види на сине море!
На синим мори корабиль плавле,
В тім корабели з густа престоли,
Коло тих престів сиде панове,
Сиде панове тай старі люди,
Вни раду раде первовічную,
Шьо ни так типер, єк стародавно:
Шьо син на витця руку здоймає,
Донька матери суперечає,
Сестра на сестру чьирів шукає,
Вой кум до кума з вечера ни йде.
А всї светїї там веселїї,
Василь покойний найвеселїйший:
В небі вни леже, в хрест ручки
[держе,
В хрест ручки держе, Господа
[просе,
Господа просе, Бога благают
За сї, шьо за них ни забувают,
Служби до церкви вни посилают,
Служби до церкви, свічу до неба.
Тамки покойні Бога благают
За ції, шо за них ни забувают,
Служби до церкви вни посилают.

По сїм береза говорить: Помершим душкам царство небесне, рай сьвітлий, супокій вічний, а вам живущим шьисте, здорове, много літ. Колядники відмовляють Отче наш і Богородице Діво. — З сею колядкою пор. ч. 113.

Зап. в Жабю-Ільцї, Косів. пов. Б. Заклинськнй.

Б.

Дуже повільно і о терцію низше.
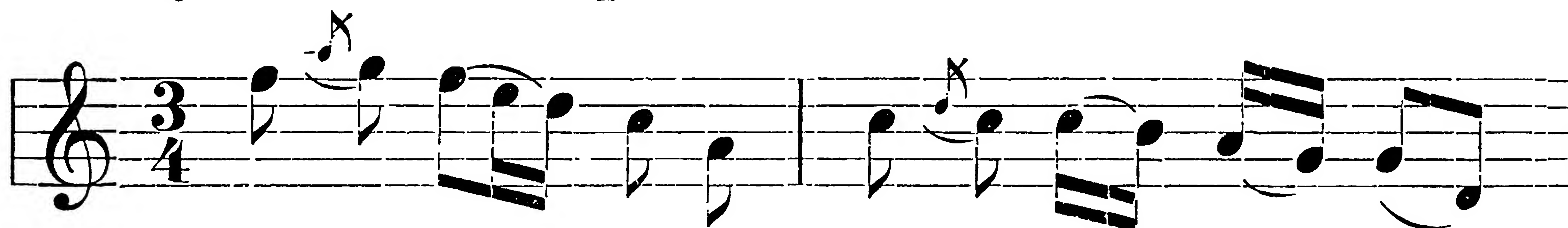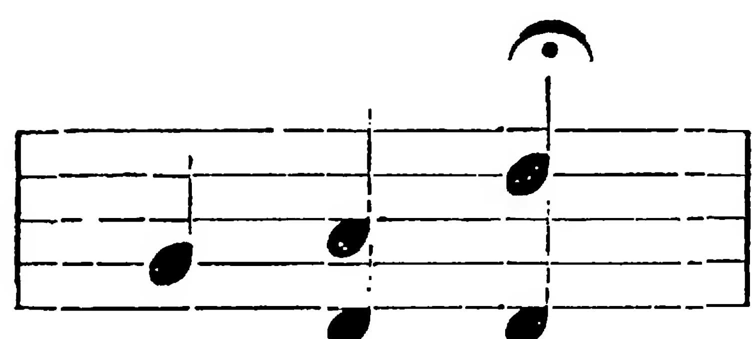
Виросла сосна тонка, висока,
Тонка й висока, ў корінь глюбока,
Ў корінь глюбока, ў листок широка,
Ў листок широка, ў вирху кудрива.
Бай на тій кудри сам сокіў сиди,
Йа й бо він сиди, далеко види,
Йа й бо він види на сине море.
На синім мори корабіль плаўле,
Ў тім корабели самі пристоли,
Коло тих пристіў сидьи панове,
Сидьи панове. ў рьидуж рьидове,
Ў рьидови усе старії люди,
Радочку радьи предвовічную,
Йик тото було шьий за Йадама,
Бой за Йадама ў селї порада.
А ўсї сьйитї тай веселії,
Бой весильит си ў царстві небеснім,
Бой межи ними померлі душки.
Й они там лежьи, ў хрест ручки держьи,
Ў хрест ручки держьи, Господа просьи,
Йи з того сьвітка тай на цес сьвіток,
Гей за свої бо таки родичі:
Ий за дьидика, за свою мамку,
Шо ўни за них бо й ни забувают.
Сьвічі до церкви, молитви ў небо,

Бай сьвічі горьи ў царстві небеснім
Коло душечок тамки померших.
Коли й Жидове Христа мучіли,
Христа на хресті тай розпинали,
Сухоў ожиноў йуперезали,
Бай за ніхтики деревце пхали.
То си тупило, то си ломило,
Чьирвива ива тай зогрішьила,
Бай Христу з ручок кроўцу пустила.
Де кроўца кане, там церкоў стане,
Де слїзка кане, там винце стане.
Бой тоті церкви людьим на прихід,
Бой тото винце людем на закін.
Бой з густа, з дрібна звізди на небі,
Бай йишьи гушьшьи церкви на земли.
Бай у тих церквах сьйиті духоўні,
Ай служби служьи, Господа просьи,
Бай за живушші, бай за померші.
Померлим душкам царство небесне,
Йа вам жьйвушшім многая літа,
Многая літа ўсе шьшьисливії,
Ўсе шьшьисливії, шо на сім сьвіті.

Зап. Мих. Кузьмак у Жабю-Ільци.

316. Грішна дівка.
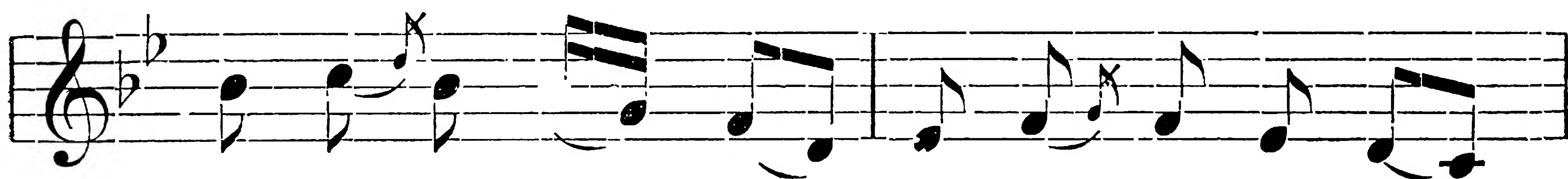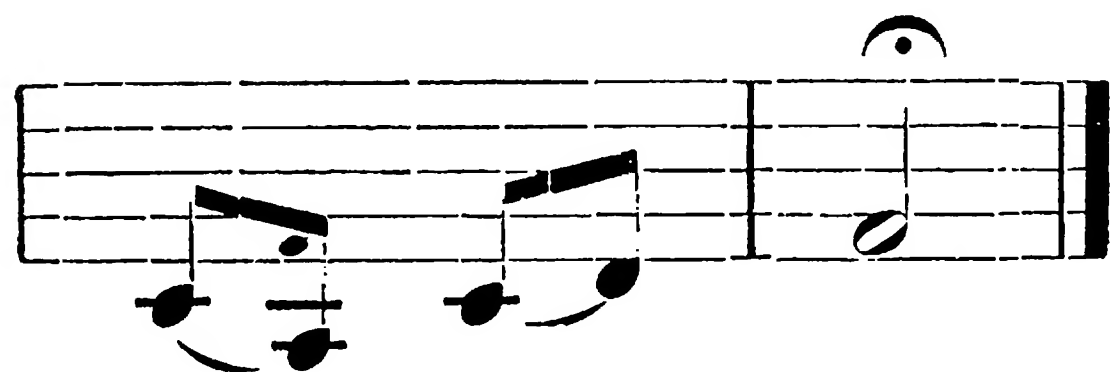
За ним Жидове та все вирдою.
Й они ходили, поки ходили,
Ой поки Христа тай ни спіймили.
Ой де спіймили ? Ў широкім поли.

Йик го спіймили, ў хрест руки [ўзьили,
Ў хрест руки ўзьили, на хрест [розбили,

Тай розпинали тай за нас гришних,
Тай за нас гришних кроў проли-
[вали.
Ой туда дiўка водицу несла.
Шо то за дiўка? Самораненька.
А сам Сус Христос из христа
[мовиў:
Ой дай ми, дiўко, водицї пити,
Золотi уста тай покропити.
А дiўка Христу тай видповiла:
Бо сисе вода тай ни є чiста,
Купала си ў нiй сьйита Пречiста.
Ой бо ти, дiўко, сама ничiста,
Ой ти сiм хлопций тай породила,
У сий кирници тай потопила!
Ой тота дiўка того си ўльикла,
Ў передь Господа ўпала і ўкльикла.
А ти стiй, дiўко, тай ни льикай
[си.
Иди до церкви тай сповiдай си.
Дiўка у церкву тай уступила,
А зимля її си тай розступила.
Ой Петре, Петре, устань на нiжки,
Ой озми ключi тай бо пекольнi,
Тай пускай душi котре спасеннi.
Ни пусти тоту Самораненьку,
Ой шо сiм хлопций тай породила,
Та ў тiй кирници тай потопила.
Ни пусти тоти за витця й матїр,
За витця й матїр, шо зниважьили.
Ни пусти тоти тай за недiлю,
Шо недiленьку ни сербували,
Шо за недiлю пекла дiстали.
Ой у недiлю самораненьку,
А зийшли сьйитi з сьйитого неба.
Шо то за сьйитi? Сьйитi ангели,
Сьйитi ангели з штирма возами.
На йоднiм возї бой самi дзвони,
На другим возї бой самi книги,
На третiм возї бой самi сьвiчi,
А на четвертiм самий Иванко.
Ой тоти дзвони сами дзвонили,
Ой тоти книги сами ўтворьили,
А тоти сьвiчi сами сьвiтили,
Тогди з Иванка душу узьили.
Ай хто ї узьиў? Сьйитi ангели.
Йик ї узьили, до неба дали.
Ой тота душьа у небi лежи,
У небi лежи, ў хрест ручки держи,
Ў хрест ручки держи, Господа
[проси,
Господа проси за свого сина,
Шобй за него ни забували,
Шоби за него служби давали.
Ни кижко датi, коби ўгадатi.
Ой одну службу бой на Рожден-
[ство,
А другу службу бой на Васильи,
А трету службу на великий день,
На великий день тай на Велик-
[день.
Ой тото служби тай бо спiймленi,
А вид Господа они приймленi.
Коби ми тебе надiйили си,
А ми би тобi дверцї ўтворили.
Дверцї ўтворили, стiў застелили.
Ни поможе души жьилю, нї пла-
[чьу,
Ай поможе души служби, молитви.
Дай же їм, Боже, померших цар-
[ство,
Царство небесне, супокiй вiчний,
А вам живушьшiм найдоўшi лiта.

Молитва за померших.

Зап. у Жабю за Магурою 1911 р. Михайло Кузьмак.

Паралелї: Пiсня про грiшну дївку має вже свою лїтературу. Пор. Ю. Яворскiй, Духовный стихъ о грѣшной дѣвѣ и легенда о нерожденныхъ дѣтяхъ. (Изборникъ Кiевскiй, 1904, ст. 287—352).

317. Господь із Петром купають ся.

Ой в цего ґазди на подвірєчку
Гой дай Боже!*
Красно метено, мнетков стелено.
З тої мнетиці стала росиця.
З тої росиці стала керниця.
А в тій керници Господь си купав,
Господь си купав я з сьвятим
[Петром.
Вниж купаючи сперечили си:
Гой Петро каже, шо земля більша,
А Божко каже, шо небо більше.
Хоч небо менше, красне, рівненьке,
А земля більша — гори, долини,
Гори долини, всї полонини.

Пор. висше колядку ч. 48.

Зап. у Старих Кутах на Паньківцї, Косів. пов. 1910 р. Богдан Заклинський.

Господини.

318. Передсмертні розпорядки господинї.

Й а в недїленьку та й пораненьку,
Й а ґречна паня та й господиня
Ой як настало та й розлучиня,
То розлучиня дуже смутненьке.
Як єї ангели з собов кликали,
То просила в'на своєго пана:
Найми ко минї хатку вробити,
Хатку новеньку, дуже смутненьку,
Шоби без дверец та й без віко-
[нец.
Розчиши ко ми та й головочку,
Та й дайте минї білу сорочку,
Та й зсучіт минї а вже три свічи.
При одній свічцї тїлце вбирали,
При другій свічцї душку видали,
Тогди сирітки ревно плакали,
За своєв мамочков, за голубочков.
При третій свічцї тїлце узяли,
На світле місце єго принесли.
Впустили-ж єго в глубокі доми,
Вже очи на світ ни глянут нїколи.
Тогди дїточки дуже плакали,
Шо вони мамку Богу віддали,
Шо нима кому їх розчисати,
Та сорочичку біленьку дати.
А як до неба вже душка ішла,
То вже вна ішла кріз чисті поля.
А в чистім поли була керничка,
Там усї святі воду святили,
Воду святили, хрест загубили,
Тоту ґаздиньку дуже просили:
Як ти туда йшла, ти там хрест
[найшла,
Коби ти нам хрест назад подала,
Будем за тебе Бога просити,
Шоби ти Бог дав — у раю жити.

Зї збірки Онуфрія Савчука, Ясенів Горішний, пов. Косів.

319. Померша душа знаходить хрест.

А.

Коло кирниці, коло теплиці,
Славен єс, славен єс, Боже,
[по всему сьвіту, славен єс!*
Отам сетії воду сетили,
Воду сетили, хрест загубили.
Ой ишла туда померла душка,
Померла душка тай Парасочка,
З свойов донечков тай из Марічков;

Шье ишла вона из свойов мамков;
Єк они ишли та тот хрест най-
[шли,
Єк їго найшли, ни обтаїли,
Вни го занесли до монастира,
До монастира тай на престоли,
В тім монастирі самі престоли.
Коло тих престів сиде панове,
Сиде панове, а все рядове,
А все рядове тай старі люди,
Радочку раде первовічную,
Первовічную тай за Адама,
Ой за Адама в селї порада.
Чьирвива ива чьим согрішила?
Ой шьо Христови крівцю пролила.
Де слозка кане, там церков стане,
Де кровця кане, там вино стане.
Ой тоти церкви людем на прихід,
Ой тоє вино людем на закін.
Вой з густа, з дрібна, звізди на
[небі,
А шье найгущьи церкви на земли.
Померші душі Бога благают,
Бога благают, Господа просє
За цїсї ґазди, шьо на цїм місци,
Вой шьо вни за нї ни забувают,
Служби до церкви тай посилают,
Служби до церкви, сьвічки до
[неба.
Ой тоти сьвічки в небі сияют,
Померлі душі Бога благают.
Померлим душкам царство ни-
[бесне,
А сим живущим шьистє, здоровє,
Шьистє, здоровє, многиї лїта,
Але многиї тай шьисливиї.
А ми бо, братя, на ноги встаньмо,
Тай за померлих Бога благаймо.

Зап. від Федора Химчака в Жабю-Ільци 1911 р. Б. Заклинський.

Ся колядка поскладана з ріжних відривків.

Б.

Коло кирниці, коло теплиці,
Славен йис, славен йис йиси,
[по ўсему сьвіту славен йис!*
Ой бо там сьйиті воду сьйитили,
Воду сьйитили, хрест загубили.
Йик загубили, відтиў ўни пішли,
Відтиў ўни пішли ў царство ни-
[бесне.
Бай зострічьиют померлу душку:
Йай слава Сусу! На віки Христу!
На віки слава, померла душко.
Коло кирниці, коло типлиці,
Ой ми таменьки воду сьйитили,
Воду сьйитили, хрест загубили.
Йик ти там була, ци(й)ти ни
[найшла?
Йа хотьби найшла, йиго ни ўкра-
[ла.
Ми тобі дамо тай переймочку,
Бой переймочку — царство небес-
[не,
Царство небесне, супочьиваньи.
Померла душка ў царстві небес-
[нім,
Йона там лежьи, ў хрест ручки
[держьи,
Господа проси йи з того сьвітка,
Йи з того сьвітка йий на цес
[сьвіток,
Шо й бо ўни за ню ни забувают,
Сьвічки до церкви тай посилают.
Бай сьвічі горьи коло душечки,
Бо й ўни там горьи, пишно си-
[йийут,
Пишно сийийут ў царстві небес-
[нім.

Померлій душці царство небесне,
А тим жьивушшім шьистьи, здоровйи,
Шьистьи, здоровйи, многая літа.

Зап. Мих. Кузьмак у Жабю-Ільци.

Дітям.

(Хлопцеви й дівчині).

320. Праця при винограді.

А.

В неділю рано в дзвони дзвонено,
Славен єс, Боже, славен єс єси,
[наш милий Боже, славен єс!*
Я в понидївнок винце сапано,
Ой у вивторок винце збирано,
Вой у середу винце давлено,
Але й у четвер винце вожено,
Винце вожено й аж до Киева,
Аж до Киева до монастира;
Вой у суботу винце сетили,
Вой у неділю пороздавали,
Пороздавали людем на закін.
Ти манастирі людем на прихіт,
Вой тото винце людем на закін.
В тим манастири три сьвічці горе.
Померші душки Господа моле.
Господа моле, Бога благают
За цих, шо за них ни забувают,
Служби до церкви вни посилают.

Далї береза говорить: Помершим душкам царство небесне, а вам живущим шьистя, здоровя і многа літ. По сім колядники говорять: »Отченаш і Богородице Діво« за померших.

Зап. у Жабю-Ільци, Косів. пов. Б. Заклинський.

Б.

Йа ў місті, ў місті, ў Йирусалимі,
Ў неділю, ў неділю рано зе-
[ленеж вино, ў неділю!*
Йа ў понеділок тай бо орали,
Ай у вівторок винце садили,
Ай у середу тай поливали,
Бай и у четвер винце сапали,
Ай бо ў пийтницу винце тічіли,
Ай бо у суботу винце збирали,
Ў неділю рано винце душили,
Ай на полудне несли до церкви.
Несли до церкви, несли на пре-
[стіў.
Сьйиті духоўні винце сьйитили,
Ай бо то винце благословили,
Благословили, служби служили,
Служби служили над сьйитим
[вином.
Померші душки тай сповідали,
Померші душки запричьишьили,
Запричишьили меленькі діти.
Бога молили, Бога просили,
Бога просили йиз того сьвітка,
Йиз того сьвітка тай на цес сьві-
[ток.
Бой за дьидика, за свою мамку,

Шо бо ўни за них ни забувают,
Хвалу до Бога відси віддают,
Бой за маленькі бой ангелоньки,
Ўни спочівают ў царстві небеснім.
Померлим душкам царство ни-
[бесне,
Йай на сїм сьвітку многая лїта,
Многая лїта ўсе шьисливиї.

По сїм колядники молять ся.

Зап. Мих. Кузьмак у Жабю-Ільци.

VIII. Подяка столови.

321. Подяка столови.

Типер ґаздині дає харч на стів. Єк похарчують, декують столови:

А.

Дьикуемо ми Господу Богу,
Дай Боже!*
Господу Богу, ґосподареви,
Ґосподареви, ґосподаречці,
Шьи й кухарови, шье й кухаречці,
Пивовареви, пивоваренці,
Вой за хліба поставліня,
Вой за питя приношіня.
Але за чьисть тай за ввагу,
За ваш гонор тай за славу.
Декуемо, ми шье й столови,
Вой столови, всему доброви.
Вінчуемо вас многа літами,
Бисти діждали шье й на другий рік,
Ой вид другого шьи й на многа літ.

Зап. в Жабю-Ільци, Косів. пов. 1911 р. Б. Заклинський.

Б.

Декуемо Господу Богу,
Дай Боже!*
Господу Богу, ґосподареви,
Ґосподареви тай ґаздини,
Їх домови тай столови,
Ой за хліба за постаўліня,
За питечка доношіня.
Ґречний пане, пане Петре,
Ґречна паня, паня Маріко!
Най же вам буде Биг на дорозї,
Биг на дорозї, на переходї,
На кождім броду, на перевозї.
Ой з оцим словом будь же нам здоров.

Дай Боже на многа літ, пане ґаздо Василю, би ви діждали и на рик.

Потім плешут, играют и данцують нераз и добу у одного.

Зап. у Жабю-Маґурі М. Кузьмак.

322. Колядка столови

Ой декуемо Господу Богу,
Дай Боже, дай ему Боже, ше-
[сте, здорове!*
Господу Богу, ґосподареви,
Ґосподареви, его ґаздини,
Єго ґаздини, его діточкам.
Шей декуемо за честь, за ўвагу,
За честь, за славу, за гонор, за
[хвалу.
Шей декуемо йий столови,
Йий столови, сему домови,
Ой из за хлїба тай пристаўлїне,
Бай ше з за пите тай доношіне.
Шей декуемо усїм посполу,
Йа ўсїм посполу, йокола домом,
Йокола домом з вашоў худобоў,
Ой ек мете йти ў полонинку,
Йи ў полонинку тай з овечками,
Ний вас пирийде сета Пречїста,
Сета Пречїста тай Матка Божа.
Єк мете ити ў далеку дорогу,
Ний вас пирийде Исус Христос.
Єк мете ити до божого дому,
До божого дому, таки до церкви,
Най вас пирийде сетий Никола.
Сетий Никола там служби служе
Ой за ўвес нарід тай православ-
[ний,
Ой за цї ґазди, шо у цїм дому,
Бой у цїм дому тай веселому.
Дай ко вам, Боже, йа ў поли ниўку,
Йа ў поли ниўку, шесливу днинку,
Йа другу вівса, коледа уся.
За солонину дам вам дитину,
Бай за коўбасу, тут си рознесу,
Але й хло' за вурду нучувати
[буду,
Але й бо за бриндзу нираз собоў
[риндзну,
Але й бо за штучку звезу га-
[джьучку.
З великих сбризків коўбасіў везку,
Ай до того житний боханец,
Житний боханец, коледї конец.
Вам коледочка, нам пива бочка;
Бочка ни бочка, хоть коновочка,
Ой з мижи того флешка горівки.
Жертуй, ни жертуй, хапай та
[честуй.
Вінчуйимо вас многа роками,
Многа роками, шестьом, здоров-
[йом,
Вид сего року ши й на другий
[рік,
Й у сих домах гостї приймати,
Гостї приймати, бечілувати,
Сріблом, злотом, тай даром божим,
Ай би діждали тай ваші дїти.
Ай у рештї мемо просити,
Хот сми ни ўдали, перебачейти.

Зап. Мих. Кузьмак у Жабю-Ільци.

Паралелї: В. Шухевич, Гуцульщина, ст. 179.

IX. Поколядь.

Господареви.

1.

Ой устань ід нам, тай подякуй
  Гой дай Боже!* [нам,
Тай що ми тобі сколядовали,
Сколядовали с колядниками,
Як крижулечка при тузї в лузї,
Перепеличка в ярій пшеничцї,
Як ластівочка в новім побою.
Дай же ти, Боже, у полї буйно,
У полї буйно, а в саду сильно,
А в саду сильно, а в дому ситно,
Віншуємо вас счастєм, здоровєм.
  Гой дай Боже!

Я. Головацкій, Народ. пѣсни, III, ст. 122, ч. 2.

2.

Дай же ти, Боже, а в хатї ситно,
А в хатї ситно, в дворі прибитно,
На хатї зілє, в хатї весілє!
Даруєм бчоли с пароєчками,
С пароєчками, с уліечками!
Гой устань ід нам і подякуй нам,
Ой шо ми тобі колядовали,
Колядовали, дім звеселили,
Як вивожечка при тузї в лузї,
Як перепелиця в єрой пшеницї,
Як ластівочка в новім побої.
Кілько тут кришечок,
Тілько в загородї коровочок,
А в кошері овечок,
А в кіннику коней;
Потому счастя і здоровя,
Аби сей рік в мирности і радости
Другого дочекати. [проводити,
  Гой дай Боже!

Я. Головацкій, Народ. пѣсни, III, ст. 121, ч. 1.

3.

Ужеж ми ти сє відщебетали,[1])
Як соловії при тузї в лузї,

---

[1]) В рукописї над текстом польська назва: Wymówki.

Як зазуленька при буковині,
Як ластівонька при нових сінех,
Як перепілка при новій нивці.

Збірка Ів. Вагилевича.

Паралелї: Я. Головацкій, Народ. пѣсни, Ш, ст. 99, ч. 1.

4.

Господареньку, на іме Йванку,
Віяви личко та в оконічко,
А з оконічка на подвірічко,
Та подекуй нам за коледочку,
Ой щож ми тобі колєдовали,
Коледовали, дім звеселили,
Як соловейчик при тузї в лузї,
При тузї в лузї, при зелененькім,
Як зазулечка при буковиньцї,
Як ластівочка на подвірічку,
На подвірічку, при новех сінех,
Так ти ґаздинька в своїй світ-
[лоньцї.
Як удудята в вишневім саду,
Так ти худібка при обороньцї;
Так ярі пчілки при пасїченьцї;
Так ти овечки при кошероньцї.

Збірка Ів. Вагилевича.

Паралелї: Я. Головацкій, Народ. пѣсни, П, ст 26, ч. 52.

5.

Та нехай буде Богу на хвалу,
Богу на хвалу, людям на славу.

Збірка Ів. Вагилевича.

Паралелї: Я. Головацкій, Народ. пѣсни, Ш, ст. 28, ч. 1

6.

Бувай же здоров, пан ґосподарю,
Не сам з собою, з свою жоною,
З свою жоною, з всьов челядкою!

Паралелї: Тамже, ч. 2. *Збірка Ів. Вагилевича.*

7.

Бувай же здоров, пан сподарейку!
В своїм домі із свою жоною.
Щасте на двір, а здоровле в той дім,
Щасте на двір, на худобойку,
А здоровле в той дім, на челядойку.

Паралелї: Тамже, ч. 3. *Збірка Ів. Вагилевича.*

Рук. Осс. ч. 2411, т. П, к. 156, така увага Ів. Вагилевича: „При сихъ коледахъ завсѣгди водитсе ще честное возвеличаніе. Таківское возвеличаніе окреме деякихъ виворочувань е двійне про господареве и молодь, съ проволокомъ або й нѣтъ“.

8.

Бувай же здоров, господареньку,
Бувай здорова, господиненька,[1]
[Господареньку, на імє Йванку.][4]
Дай же ти Боже, в дому здоровлє,
В дому здоровлє межи челядку,[2]
На подвірінько меж імінїнько.[3]
Віншуемо те щестьом, здоров-
[льом,[5]
Щестьом, здоровльом[5] тай тов
[коледов.

Паралєлї: Тамже, ч. 4.

Збірка Ів. Вагилевича.

9.

А за сим словом бувай же здоров,
Бувай же здоров, господареньку,[1]
[Господареньку, на імє Йванку.][4]
Дай же ти, Боже, в дому здоровлє,
В дому здоровлє на челєдочку,
На челєдочку на домовую,
Тай на худібку на роговую.
[Віншуемо те свєтими свети,
Светими свети все роковими,
Все роковими, все різдвеними.][4]

Збірка Ів. Вагилевича.

Рук. Осс. 2411, т. II, к. 156 [1]) також: чомь ґаздиненька. Удові співають: „Бувай здорова, чомь ґаздиненька, чомь ґаздиненька, та удовонька"; [2]) челєдку; [3]) межи ймінїнько; [ ][4]) нема; [5]) здоровйом.

10.

А за сим словом бувай же здоров,
Бувай же здоров, господареньку,[1])
[Господареньку, на імє Йванку.][2])
Не сам собою, із ґаздинею,[3])
Із ґаздинею[3]), з усев[4]) челедков,[5])
Із синоньками тай[6]) доненьками,
[Зо всїм посполу, що в твоїм дому[7]).]
Дай же ти, боже,[8]) в поли уроджай,[9])
В поли уроджай,[9]) а в гумно звожай,
А в гувнї[10]) вбійно, в оборі хлібно,
В дому весїльно, на славу втїшно.
Віншуемо те щестьом, здоровльом,
Свєтим Рождеством, Ісусом Христом,
Сесї светенька светкуй же здоров,
А другі свєта дочекай здоров.

Збірка Ів. Вагилевича.

Паралєлї: Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 37, ч. 54

Рук. Осс. 2411, т. II, к. 156: [1]) пан господарю; [ ][2]) пан господарю, старчій братчику; [3]) ґаздинькою; [4]) всев; [5]) челядкою; [6]) із; [ ][7]) а з усім родом, в кречним обходом; [8]) Боже; [9]) урожай; [10]) гумнї.

Господинї співають: А за сим словом бувай здорова,
Бувай здорова, чомь газдинепька,
Не сама собов, із господаром,
Із господаром, з усев челядков і т. д.

Рук. Осс. 2411, т. II, к. 156:

Удовиці: А за сим словом бувай здорова,
Бувай здорова, хороша вдова,
Не сама собов, з усев челядков, і т. д.

11.

Бувай же здоров, пан ґосподарю!
З свою милою ґосподинькою,
З всею поспіль челядочкою.[1])
Дай же ти, Боже, а в серед святих,
А в серед святих запровадити,
Запровадити в щастю, в здоровлю,
В щастю, в здоровлю, в лїпшій радости,
В лїпшій радости, а без жалости.[2])

Збірка Ів. Вагилевича.

Паралелї: Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 29, ч. 6.

12.

Будь же нам здорів, пане господарю!
Чи чуєш?
Дяк'еме тобі, за колядойку,
За колядойку, за невеличку.
Дай же ти, Боже, счастя, здоровя,
Із твоїм домом, із милим Богом!

(Сяніцький повіт).

Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 35, ч. 49.

13.

Зіставай здорів, пане господар, зіставай,
Із милим Богом, із своїм двором,
Од рік до рока з нинї до віка!
Дай же вам, Боже, сивого коня мати,
Дай же вам, Боже, ходити по межи, копи раховати,
Копи пашнисті, снопи ряснисті.
Ківко звіздоньків, тівко копоньків.
Дай Боже, счастя, здоровя в тім домі!

Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 35, ч. 50.

---

[1]) В київськім рукописї колядок Ів. Вагилевича подана ся поколядь без перших трьох стрічок під ч. 8.

[2]) В рукописї Ів. Вагилевича мають сї тексти польську назву: Pospiewy.

14.

А за сим словом будь же нам
[здоров,
Можний паноньку, ґосподареньку.
Не сам собою, з своєв женою,
Та й з діточками, з послужечками.
Дай-же ти, Боже, в дім здоров-
[ленько,
В дім здоровленько на челядоньку,
На вбору щасти на худобоньку.
У поли врожай, жито, пшеницю,
Жито, пшеницю, всяку пашницю.
Ой сесї свята святкуй нам здоров,
Ой у радости у веселости,
Ой рік від року дожидаючи,
Других святеньків дочекаючи.
Рач, ґосподарю, не здивувати,
Шо-сьмо не вміли колядувати,
Бо ми дружина рік збираная,
Рік збираная, не цвіченая.

Записано в Дубі, 10 липня, 1867 р.

15.

А за сим словом будьте здорові
Ой ґосподаречку, ой наш паночку,
Не сами собов, з ґосподинечков,
Та й з діточками, як зоречками.
Бо у вас жіночка, як ясна зорочка,
Ой ваші діточки, як ясні зорочки.
За сим словом, будьте здорові!

Записано в Петранцї, пов. Калуш, 1863 р.

16.

А за сим словом будь же нам здоров,
Можний паноньку, господареньку,
Не сам з собою, з господинею,
З господинею тай з діточками.
Вінчуємо-ж тя щастем, здоровем
Щастем, здоровем тай новим роком
А й новим роком тай довгим віком.

Зап. В. Посацький, Сївка.

17.

Бива́й-же здоро́ў, господа́реньку,
Господа́реньку, чом Оле́ксоньку,
Не сам с собо́ў, с своє́ў миле́нь-
[коў,
С своє́ў миле́ңькоў тай з діточ-
[ка́ми,
А з діточка́ми, а с ца́лим до́мом,
І с ца́лим до́мом, хоро́шим ро́дом.
Рі́дному та́ту ві́чная па́мять,
А вам живу́шчим щя́стя, здоро́вя,
Жебисте жи́ли, здоро́ві би́ли.
Віншу́ю вам щастям, здоро́вям,

Щáстям, здорóвям тай новúм рóком:
Жебúсте жúли, здорові бúли!
Ўроди-ж вам, Бóже, шче ў пóлю мнóжи,
Ще ў пóлю пóлон зо ўсіх сторон!

Зап. від Гната Паращака в Лікти 1901 р. В. Левинський.

18.

А за сим словом бувай здоровий,
Бувай здоровий, пане господарю,
Ни сам собою, з ґосподинею,
З ґосподинею, з всев челядкою,
З околом двором тай з сьвітим [Богом.
Дай же ти, Боже, на двір щастїчко,
На двір щастїчко на худобочку,
На худобочку на роговую,
На роговую і на всякую.
Дай же ти, Боже, два стоги гречки,
Два стоги гречки на пирожечки,
А третий вівса, бо колїда вся.

Часом додають: Дай же ти, Боже, в городї зело,
В городї зело, в дому весело.

Зап. Мих. Романюк в Іванївцях, Колом. пов.

19.

Возрадує ся господаренько,
Господаренько тай Іванонь
Ой радуй-же ся із господинев,
Із господинев, тай з дїточками,
Тай зо всїм домом, будьте си з [Богом.
Дай же вам, Боже, в поли урожай,
В поли урожай, жито, пшеницю,
А в дому множай, всяку пашницю,
Щоби ви мали чим Бога чтити,
Чим Бога чтити, Бога хвалити.
Бога хвалити проскурочками,
Проскурочками тай свічечками,
Тай свічечками і службоньками,
Ой службоньками, парастасами,
Парастасами, акафістами.
Дай же вам, Боже, щастє, здоровлє,
Ой здоровлїнко на головоньку,
А щастїнко на худобоньку,
На худобоньку, на челядоньку.

Зап. 1 лютого, 1864, Іван Луців у Струтинї Нижнїм.

20.

За цїм-же словом,
Да бувай-же здоров, пане господару,
Святий вечір!*
Цїї святка, святкуй-же здоров,
А других в Бога дожидай здоров!
Не сам собою, з своєю жоною,
І з милим Богом, і зо всїм родом,
І з Сусом Христом, з святим Рожеством.

Зап. Василь Степаненко в Канївськім пов. 1894 р.

21.

А за сим словом будь, ґаздо, здоров,
Ой сам з собою, з свойов женою,
З свойов женою, та й з усім домом,
Та й з усім домом, та й світим Богом.
Дай-же ти, Боже, й а в поли буйно,
Й а в поли буйно, й а в гумні стїжно,
В пасїці рійно, в оборі тїльно.
Дай-же ти, Боже, щістечко на двір,
Щістечко на двір, здоровле в твій дім;
Щістечко на двір, на худобоньку,
Здоровле в твій дім на чилядоньку;
На худібоньку на рогатую,
На чилядоньку на молодую.

Зі збірки Мирослава Капія, Костїльники, пов. Бучач, зап. від П. Прозальнюк, 1904 р.

22.

Ой пане, пане, ґречний паночку!
Ой сидїв Господь по конец стола,
Дарував же вам щастя, здоровя;
І вам самим і вашій пани,
І вашій пани із дїточками.
А за сим словом трівайте здоров,
Трівайте здоров! — В звоночки звоним,
В звоночки звоним, Богу си молим,
І тобі пане і твоїй пани.
Тебе шануєм, тебе вінчуєм,
Все рік від року, токмо до віку.
Сидят ангели та й Бога молят:
В перше віконце — сіяєг сонце,
В друге віконце — місяцю світит,
В трете віконце — зірничка чаєт,
Зірничка чаєт, ґаздинька встаєт.
Як вона встаєт, личко вмиваєт,
Личко вмиваєт, Богу ся молит,
Токмо за себе й за свого пана.
Як вона тїлце своє встроїла,
Свічку з жовтого воску зсукала,
Господу Богу на службу дала.
А в котру днинку? На святе Різдво.

Зі збірки Онуфрія Савчука, Ясенів Горішний, пов. Косів.

23.

А за сим словом в звоночки звоним,
В звоночки звоним, тобі ся клоним,
Тобі ся клоним, славний господар,
Славний господар, наш пан Іванко.
Тобі ся клоним, тебе шануєм,
Тебе шануєм, тебе вінчуєм,
Житием добрим і віком довгим,
І сам собою і з дружиною,
І з дружиною і с челядкою,
І с челядкою і с худібкою,
І с худібкою із рогатою,
І с цілим домом і святим ладом,
Святим божеством, божим Рождеством.
На степу поле, на поли лани,
А на тих ланах пшеница в кланях;
Пшеница в кланях тай в оборогах,
Золото, срібло у твоїх скринях;
Золотом їх укрий, вином ся упий,
За столом сяди, як вишневі сади.

Зі збірки Онуфрія Савчука, Ясенів Горішний, пов. Косів.

24.

А за сим словом в дзвоночки дзвоним,
В дзвоночки дзвоним, тобі ся клоним,
Тобі ся клоним, славний господар,
Славний господар, на імя Йванко.
Тобі ся клоним, тебе шануєм,
Тебе шануєм, тебе віншуєм,
Щастем, здоровлем, прибутком добрим,
Прибутком добрим, ше й з віком довгим,
Не сам з собою, із дружиною,
Із дружиною, із челядкою,
Із дружиною, із худібкою,
Із худібкою, все роговою,
Із усїм ходом, із святим ладом,
Святим рождеством, добрим божеством.
На стайни воли, на поли лани,
І на тих ланах пшениця в кіпках.
Золото, срібло в твоїх чертогах:

Сріблом їх укрий, вином ся умий,
І за столом сяд(ь), як вишневий сад,
Прийде до тебе Христос вечерять.

Зап. 1900 р. Василь Басараб у Ляхівцях, Богородч. пов.

Паралелї: Я. Головацкій, Народ. пѣсни, Ш, ст. 554—555, ч. 3.

25.

А за сим словом в звоночки звоним,
В звоночки звоним, Богу ся молим,
Богу в небесїх, за здоровя всїх:
И дай же, Боже, на хлїб урожу,
На хлїб урожу, всїм ласку божу.
Урожу як жир, межи людьми мир,
Межи царями й господарями,
Кождому гаразд, святий Боже щасть.
В звоночки звоним, а всїм ся клоним,
А всїм ся клоним, а всїх вінчуєм
Й а віком довгим, пробутком добрим,
Сами собою і з дружиною,
І з дружиною і с челядкою,
І с челядкою і с худібкою,
І с цїлим домом і святим ладом,
І тим божеством, святим Рождеством.

Зі збірки Онуфрія Савчука, Ясенів Горішний, пов. Косів.

Паралелї: Я. Головацкій, Народ. пѣсни, Ш, ст. 553—554, ч. 1.

26.

А за сим словом бувай ми здоров
Бувай ми здоров, пане господарю,
Пане господарю, чом Івасеньку.
Не сам з собою, з господинькою,
З господинькою тай з челядкою,
Тай з челядкою тай з усїм домом,
Тай з усїм домом, зо святим Бо-
[гом,
Зо святим Богом тай з дїточками,
Тай з дїточками, гой з зорочками.
Вінчуємо тя щістьом, здоровйом,
Щістьом, здоровйом, тай віком
[довгим,
Тай віком добрим, пробутком до-
[брим,
Дай же ти, Боже, що си жадаєш.
Жидаю собі щістя, здоровя,
Щістя, здоровя, на многая лїта,
На многая лїта, до кінця віка.

Зазулинцї, зап. Дм. Єндик.

27.

Дáйже вам, Бóже, щáстя, здорóвя,
Щáстя у сей дім на челя́доньку,
На челя́доньку на домову́ю,
На худібоньку на рогову́ю,
На рогову́ю, на ўшелякую!
Роди́ш вам, Бóже, ў горóдї зїльля,
Ў горóдї зїльля, дїтя́м весїльля.
Роди́ш вам, Бóже, шче ў полю
[мнóжи,
Густії кóпи, а ряснї снопи.
Вжéсмо то вам ви́щебетали,
Як ластóвонька ў ґонтóвім дóму,
Як соловіє́ць ў вишньовім саду,
Як перпелонька близь берéжонька.
Бивáй же здорóў, господáроньку,
Не сам із собóў, з своє́ў милéнь-
[коў,
Тай з діточкáми, тай с цáлим
[дóмом,
А с цáлим дóмом, хорóшим рó-
[дом,
Чогó зи́чимо, тогó віншу́емо,
Щастьом, здоровйом, тай нови́м
[рóком,
Тай довголїтним промешкáнем.
Рáдуй ся, зéмле, син нам ся на-
родиў.

Зап. в Лікти від І. Гаврильціва, 1901 р. В. Левинський.

28.

Священникови.

А.

А за сим словом звіночки звонять,
Звіночки звонять, Богу ся молять:
Ой дай же, Боже, золоті хрести,
Золоті хрести, ключі небесні,
Від Бога Христа щастя, здоровя,
Пробутки добрі — з віком довгим,
З пані-маткою, всею челядкою,
І зі всім чадом, і з божим ладом,
З святим божеством — твоїм Рождеством.
Зичим, віншуем.....

Зі збірки о. Мих. Мосори, Поручин, пов. Бережани.

Б.

А за сим словом в дзвоночки дзвоним,
В дзвоночки дзвоним, низько ся клоним,
Низько ся клоним, Богу ся молим:
»О дай вам, Боже, золоті кресті,
Золоті кресті, ключі небесні,
Ключі небесні від Бога Христа,

Й счастя й здравля, пробутки добрі,
Пробутки добрі і з віком довгим,
І з усїм домом і с чесним двором,
С пань-маткою, весь челядкою,
І з усїм чадом і з сьвятим ладом,
Сьвятим божеством, божим Рождеством!«

Зап. Гр. Купчанко на Буковинї.

Я. Головацкій, Народ. пѣсни, Ш, ст. 554, ч. 2.

29.

Не прогнївай ся, пане господару,
Що ми вам колядовали!
Ми цїх святків
Цїлий рік ждали.

Зап. Василь Степаненко в Канївськім пов. 1894 р.

Господини.

30.

А за сим словом будь нам здорова,
Сама з собою та й із ґаздою,
Та й з усїм домом та й усїм родом.
Вінчуемо-ж тя щастем, здоровем.

Зап. В. Посацький, Хотїн.

31.

А за сим словом будь-же здорова,
Статечна жона а й ґаздинонька!
Не сама собою, із ґосподаром,
Та й з дїточками, с послужечками,
Та й з усїм домом, та й з милим
[Богом.

Ой сесї свята святкуй здорова,
Ой у радости, у веселости.
Ой рік від року дожидаючи,
Других святеньків дочекаючи.

Записано в Дубі, 10 липня, 1867 р.

32.

За сим-же словом будьте здорові
Не сами собов, з ґосподаречком,
Та й с чесним домом тай святим Богом
І світлов хатков, зо всев челядков.
Вінчуемо вас светими свети,

Светими свети сесї скінчити,
В щістю, здоровю упроваджати,
Тай ще других ой дочекати.

Віншуемо вас, наші братова,
Щістьом, здоровйом, Христом новорожденним,
Лїтами незаміронними,
Що вам жичимо, дай же вам, Боже.

Зап. в Петранцї, пов. Калуш, 1863 р.

33.

А за сим словом бувай здорова,
Ой дай Боже!*
Бувай здорова, ґречна ґаздине,
Ни сама собою, з своїм ґаздою,
З своїм ґаздою, з всев челядкою,
З всев челядкою, з околом двором,
З околом двором тай з святим [Богом.
Дайже ти, Боже, в городї зело,
В городї зело, в дому весело.

Зап. М. Романюк в Іванївцях, Колом. пов.

34.

А за сим словом будь нам здорова,
Статечна жона, бідная вдова!
Не сама с собов, і зо всїм домом,
І зо всїм домом, із милим Богом,
Та й з дїточками, с послужечками.
Дайже ти, Боже, в дому здоровля,
В дому здоровля на челядоньку,
На дворі щастя на худобоньку.
У поли вроджай, жито, пшеницю,
Жито, пшеницю, всяку пашницю.
Ой сесї свята святкуй здорова,
Ой у радости, у веселости,
Ой рік від року дожидаючи,
Других святеньків дочекаючи.

Записано в Дубі, 10 липня, 1867 р.

Парубкови.

35.

Бувай ми здовов, ґречний молодче,
(Бувай здорова, ґречная панна)!
Ґречний молодче, чом Івасеньку.
Не сам собою, з вітцьом, з маткою,
З вітцьом, з маткою, з всьов челядкою.

Збірка Ів. Вагилевича.

Паралелї: Я. Головацкій, Народ. пѣсни, Ш, ст. 62, ч. 1 і ст. 96, ч. 1.

36.

Бувай здоровий (-а), прекрасний (-а) молодче, (паняньк\о),
Прекрасний молодче (прекрасна паняньк\о), чом (імя).

Рости тонко, високо,
Свому отцеви на послужейку,
Свому братови на утїшейку,
Людским дїткам на завидойку.

Збірка Ів. Вагилевича.

Паралелї: Тамже, ст. 62, ч. 2 і ст. 96, ч. 2.

37.

Бувай же здоров, білий[1]) молодче, (красна панянько!)[2])
Білий[1]) молодче, (красна дївонько)[2]) на іме Йванку.
Дай же ти, Боже, щесте,[3]) здоровле,
Щесте,[3]) здоровле, добрую долю.
[Віншуемо те щестьом, здоровльом,
Щестьом, здоровльом тай тов коледов].[5])

Збірка Ів. Вагилевича.

Паралелї: Тамже, ст. 62, ч. 3 і ст. 96, ч. 3.

38.

А за сим словом бувай же здоров,[4])
Бувай же здоров,[4]) білий молодче, (красна дївонько)[2])
[Білий молодче (красна дївонько), на іме][5]) Йванку.
Не сам собою, з отцем, з маткою.
Дай же ти, Боже, в городї зїле,
В городї зїле, в дому весїле.
[Віншуемо те светими свети,
Светими свети все роковими,
Все роковими, все різдвеними.][5])

Збірка Ів. Вагилевича.

Паралелї: Тамже, ст. 6?, ч. 4 і ст. 96, ч. 4.

Рук. Осс. 2411, II, 156: [1]) кречний; [2]) кречная панна, також: красна дївонька; [3]) счесте; [4]) дївцї: бувай здорова; [ ][5]) нема.

39.

А за сим словом бувай же здоров,[1])
Бувай же здоров,[1]) (-а) білий[2]) молодче, (красна дївонько)[3])
[Білий молодче (красна дївонько), на іме[4]) Йванку].
Не сам собою, з отцем, з маткою,
З отцем, з маткою, з всев челедкою,
Ой з братчиками, тай з сестричками,
Тай з усїм родом, з красним[5]) обходом.

Дай же ти, Боже, в городї зїле,
В городї зїлє, в дому весїле,
В дому весїлє барзо весїльне,
Барзо весїльне, на славу втїшне.
Ростиж великий (-а), будь довговічний (-а),
Будь довговічний (-а), будь Богу вдечний (-а),
Будь Богу вдечний (-а), людем величний (-а).
Отцу тай матцї на утїхочку,
А людем добрим на порадочку.
Віншуємо те щестьом, здоровльом,[6])
Щестьом, здоровльом, зеленим вінком (-цем),
Зеленим вінком (-цем), краснов (-им) панїнков (молодцем),
Краснов (-им) панїнков, (молодцем), добров долечков.

Збірка Ів. Вагилевича.

Паралєлї: Тамже, ст. 63, ч. 5 і ст. 97, ч. 5.

Рук. Осс. 2411, II, к. 156: [1]) дївцї: бувай здорова; [2]) кречний; [3]) красная панна; [ ] [4]) нема; [5]) кречним; [6]) здоровйом.

40.

Бувай здоровий (-а), красний (-а) паничу, (паняйко!)
Із своїм милим я батеньком,
З свою милою, із матїнькою,
З своєю поспіль челядочкою.

Збірка Ів. Вагилевича.

Паралєлї: Тамже, ст. 63, ч 6 і ст. 97, ч. 6.

41.

За сим-же словом будь-же нам здоров,
Ладний молодче ай наш паночку,
Ой наш паночку, ой Іваночку.

Зап. в Петранцї, пов. Калуш, 1863 р.

42.

А за сим словом будь-же нам здоров,
Красний молодче, чом Василеньку.
Вінчуємо-ж тя щастем, здоровлем,
Щастем, здоровем, віноньком ясним,
Віночком ясним, дївчитем красним.
Роди-ж ти, Боже, в городї зїле,
В городї зїле, в дому весїлє.

Зап. В. Посацький, Лолин.

43.

А за сим словом будь-же нам здоров,
Будь-же нам здоров, гречний молодче,
Гречний молодче, чом Михасуню,
Не сам з собою, з отцем, з маткою,
Та й з усїм домом і з святим Богом.

Записано в Сївцї.

44.

А за сим словом будь-же нам здоров,
Білий молодче, чом (Василеньку),
Не сам собою, з отцем, з маткою.
Вінчуємо-ж тя щастьом, здоровльом,
Щастьом, здоровльом, зеленим вінцем.
Роди-ж ти, Боже, в городї зїле,
Дай-же ти, Боже, в дому весїле.

Зап. в Дубї, 10 липня, 1867 р.

45.

А за сим словом будь нам здоровий,
Будь нам здоровий, гречний паноньку,
Гречний паноньку, чом Іваноньку.
Вінчуємо тя яров пшеницев,
Яров пшеницев, краснов панницев,
Тай сими святами, щосьмо діждали,
Щосьмо діждали, защедровали.
Поможи, Боже, защедровати,
В щастю, здоровлю других діждати.

За кождим стихом приспів: Хрестив ся, хрестив ся Христос, на Йорданочку хрестив ся.

Зап. З. Грушкевич у Новици, Калус. пов.

46.

Дай-же ти, Боже, щасте, здорове,
Щасте, здорове, у поли врождай,
У поли врождай, жито, пшеницю,
Жито, пшеницю, всяку пашницю.
Та й за сим словом будь-же нам здоров,
Не сам з собою, з отцем, з маткою,
Та й з усїм домом та й з цїлим родом.
Вінчуємо-ж тя щастем, здоровем,

Щастем, здоровем, доленьков щаснов,
Доленьков щаснов, дінчинов краснов.
Роди-ж ти, Боже, в городци зіле,
В городци зіле, в дому весіле.

Зап. В. Посацький, Хотін.

47.

А.

А за сим словом в звоночки звоним,
В звоночки звоним, тобі ся клоним,
Пишний молодец, на імя Йванко.
Тобі ся клоним, тебе шануем,
Тебе шануем, тебе вінчуем
І долев добров і віком довгим
З отцем і з матков, з усев челядков,
Тай і своєю нареченою,
Нареченою, зарученою;
В городї зіля, в дому весіля.
І сам устань к' нам, та подякуй нам,
Що ми так красно защебетали,
Як соловійко в лузї в галузї,
Як зазулечка в вишневім садку,
Як ластівочка в побитих дворіх,
Стрілцї молодцї в мисливском домі.

Зі збірки Онуфрія Савчука, Ясенів Горішний, пов. Косів.

Б.

А за сим словом дзвоночки дзвонят,
В дзвоночки дзвоним, тобі ся клоним,
Гречний молодець, на імя Йванко.
Тобі ся клоним, тебе шануем,
Тебе шануем, тебе віншуем,
Щастем, здоровлем і долев добров,
І долев добров і віком довгим,
І з вітцем, з матков, з усев челядков,
І з милов свойов, нареченою,
Нареченою, зарученою.
В городї зело, в дворі весело,
В городї зіля, в дворі весіля.
А сам вийди д' нам, та подякуй нам,

Що ти так красно защебетали,
Як соловейко у лузї тузї,
Як зазулечка в вишневих садах,
Як ластівочка в побитих дворах,
Як злоті гусли, як срібні струни,
Стрільцї-молодцї в мисливім дому.

Зап. 1900 р. Василь Басараб в Ольхівцях Богородч. пов.

Паралелї: Я. Головацкій, Народ. пѣсни. ст. 555—556, ч. 4.

48.

А за сим словом будь же нам здоров,
Будь же нам здоров, ґречний Іванку.
Даруй тя, Боже, стястем, здоровльом,
Стястем, здоровльом, зеленим вінцем,
Зеленим вінцем, ґречною паннов,
Ґречною паннов з матков і з отцем,
З матков і з отцем тай зо всім домом,
Перебувай-же си з святим Богом.
Дайже ти, Боже, в городци зїле,
В городци зїле, в дому весїле,
В дому весїле веселити ся.
Ми тобі, душко, всї щебетали,
Всї щебетали, колядували,
Як соловієць при тузї лузї,
Як ластовонька при нових сїнех,
Як зазуленька при буковинцї,
При буковинцї, при полонинцї,
Як ясний місяць межи звіздами,
Як дрібний дождджик по царинонцї,
Кавалеренько по оборонцї,
По оборонцї ой в коморонцї,
А в коморонцї, а в камінонцї,
А в камінонцї, в світлій світлонцї.
Нам, кавалереньку, би — не дивувати,
Що ми не вміли колядувати,
Бо ми дружина все збираная,
На колядочку не ученая,
Не ученая, не чвіченая.
Менї березї така заплата,
Така заплата, горілки кварта;

Ой ще дробязку — ковбасів вязку,
А ще до того пів золотого,
Як ніц не стане, вибач, моспане!

Зап. 1 лютого 1864 р. Іван Луців у Струтині Нижнім.

Дівчині.

49.

А за сим словом будь нам здорова,
Гречная панно, чом Аннусенько.
А вже-ж ми тобі віщебетали,
Як соловії при лузї тузї,
Як зазуленька при темнім лїсї,
Як ластівонька при новій стрісї.
Дай-же ти, Боже, щасте, здорове,
Щасте, здорове, в городї зїле,
В городї зїле, в дому весїле.

Зап. В. Посацький, Хотін.

50.

А за сим словом святкуй здорова,
Можна панонька, чом (Ганусенька),
Не сама собов, з отцем, і з матков,
З отцем, і з матков, і з цїлим домом,
І з цїлим домом, і з милим Богом.
Вінчуємо-ж тя щастьом, здоровльом,
Щастьом, здоровльом, дзеленим вінцем,
Дзеленим вінцем, красним молодцем.
Рости родичам на потїхоньку,
А добрим людем на услугоньку.
Роди-ж ти, Боже, в городї зїле,
Дай-же ти, Боже, в дому весїле.

Зап. в Дубі, 10 липня, 1867 р.

51.

Бувай же здорова, ґречная панно Марисенько,
Щастенко на двір, на худобоньку,
А здоровля в той дім на челядоньку.
Ой дай же ти, Боже, чого си жадаєш.
Ой жадаю я си в милого Бога,
Щастя, здоровля.

Рости велика до черевика,
Від черевика до вінця,
І до хорошого молодця.

Зап. П. Ст. Білинський, 1866 р.

52.

А за сим словом бувай здорова,
Бувай здорова, ґречная панно,
Ґречная панно, чом Ганусенько.
Віншуем же ти щастьом, здоровльом,
Щастьом, здоровльом, тай віком довгим,
Тай віком довгим, розумом добрим.
Не сама з собою, з вітцем, з маткою,
З вітцем, з маткою, з всев чилядкою,
Тай з всім домом, зо сьвятим Богом.
Рости велика до черивика,
Від черивика до чоловіка,
Від чоловіка до старого віка.

Зї старого збірника.

Паралелї: Я. Головацкій, Народ. пѣсни, Ш, ст. 97—98, ч. 7.

53.

А за сим словом бувай здорова,
Бувай здорова, гречная панна,
Гречная панна, на мньи ї Анна.
Вінчуем же тї щастїм, здоровїм,
Щастїм, здоровїм, зеленим вінцем,
Зеленим вінцем, красним молод-
[цем.
Дай же ти, Боже, в городї зїлї,
В городї зїлї, в мнїсниць весїлї.[1])

Ой прийдиж ти д' нам, заплатиж ти нам,
Заплатиж ти нам, нам колїдникам.
Ой нам ни много — пів червоного,
Пів червоного, пів золотого.

Зап. Мих. Романюк в Іванівцях, Колом. пов.

---

[1]) Місто сих двох стрічок вставлиють часто отсї чотири:

Дайже ти, Боже, на хатї віху,
Татови мамі с тебе потїху,
Щобис дїждала посагу свого,
Посагу свого тай щасливого.

54.

Бива́й здоро́ва, ґре́чная па́нно,
Сама́ с собо́ў, с свої́м миле́нькім,
С свої́м миле́нькім тай з рі́дним та́том,
А з рі́дним та́том і з рі́дноў ма́ткоў,
І з рі́дноў ма́ткоў, с ца́лоў челя́дкоў,
С ца́лоў челя́дкоў, а с ца́лим до́мом,
А с ца́лим до́мом, с хоро́шим ро́дом.
Роди́-ж вам, Бо́же, шче ў по́лю мно́жи,
Шче ў по́лю мно́жи йа з усі́х сто́рон,
Сьві́тлое стебло́ й золоте́ зе́рно.
Що коло́донька, то копо́нька,
Ґусті́і ко́пи, рясьні́і сно́пи.

Вінщу́еме тя щя́стьом, здоро́вйом,
Щя́стьом, здоро́вйом, тай нови́м ро́ком,
Тай доўгові́чним промешка́нїчком,
Жеби́сте жи́ли, здоро́ві би́ли,
Ай рік від ро́ку тай сьо́го ро́ку.

Зап. від Гн. Паращака Вол. Левинський.

55.

Ой за сим словом бувай здорова,
Бувай здорова, ґречная панно,
Ґречная панно, на імя Анно.
Бувай здорова не сама з собов,
Не сама з собов, а з отцем, з матков,
Тай з отцем, матков, тай всев челядков.
Віншуемо ти щаскем, здоровлем,
Тай сим Рождеством, сим Новим роком,
Сим Новим роком, вінцем зеленцем,
Вінцем зеленцем, тай короличем.
Дай же ти, Боже, щаске, здоровле,
Щаске, здоровле і зріст хороший,
І зріст хороший, тай розум добрий,
Тай розум добрий, тай вічок довгий,
Тай вічок довгий, пробуток добрий.
Отцю і мамцї з тебе потїху,
Щоби діждали посагу твого,
Посагу твого а щасливого.
Дай же ти, Боже, на хакі зіле,

На хакі зіле, в хакі весіле.
Ой вийдиж ти д' нам та подякуй нам,
Заплатиж ти нам та колядникам,
Ой що ми тобі колядовали,
Колядовали, красно сьпівали,
Як ласківочка при нових сінях,
Як соловейко при тузї - лузї,
Як макінонька при дрібних дїтях;
Нам колядникам не много того,
Не много того, хоч червоного,
Хоч червоного, хоч золотого.

Зап. 1900 р. Іван Балаш у Ляхівцях, Богородч. пов.

Паралелї (загалом до поколядей): В. Шухевич, Гуцульщина, IV, ст. 20–21 (девять чисел).

X. Віншівки.

Господареви.

1.

Добрий вечер тому,
Хто є в цім дому!
Старому, молодому
І Богу святому.

Бодай здорові були,
Що ви нас не забули:
Старий, молодий
І Бог святий.

Збірка Д. Щербаківського.

2.

Господáреньку, можний паноньку,
Можний паноньку, наш ксендзуненьку.
Вінчуємо-ж вам щастем, здоровем,
Щастем, здоровем, річними святи,
Річними святи сих впроводжати,
Сих впроводжати, других дождати.

Зап. В. Посацький, Лолин.

3.

Віншуємо ти счастьом, здоровйом,
Сьвятим Рожеством, Ісусом Христом!
Сесї сьвятенька сьвяткуй же здоров,
А другі сьвята дочекай здоров!
Поможи, Боже, сї сьвята скінчити.
В счастю, здоровю других діждати!

Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 37, ч. 55.

4.

Бувай же здоров, господареньку!
Дай же ті, Боже, в дому здовове,
В дому здорове на челядочку,
На челядочку на домовую,
Тай на худібку на роговую!
В дому здорове меже челядку,
Меже челядку, меже худібку,
На подвіренько меже йміненько!

Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 37, ч. 56.

5.

Вінчуємо вас, ґречний ґаздо,
Шистем, здоровєм, новим роком,
Бисте діждали ще й на другий рік,
А вид другого шье й на многа літ,
Церковні гості в дім приймати,
Сріблом, злотом вінувати.
Вінуй вас, Боже, шьистем, здоровєм,
Шьистем, здоровєм, многа літами,
Многа літами, з кольидниками,
З кольидниками церковними,
Шье й з гостями роковими.

Зап. в Жабю-Ільци, Косів. пов. 1911 р. Б. Заклинський.

6.

Вінчюєм же вас ба й пане брате,
Шьи вас вінчюєм шьистем, здоровєм,
Шьистем, здоровєм многими літа.
Ба й не сам собов, але з братовов,
Але з братовов, з усев челядков.
Ой щьож би нам брат в дому здоров був,
Щьож би братова здорова була,
Щьож би челядка весела була!
Околом двором, все з світим Богом.

Рожнів, Снят. пов. зап. С. Никифоряк.

7.

Ой віншу́ю вам, па́не господа́рю.
Тоў колядко́ў, тими сьвя́ти хвале́нними,
Ти сьвя́та упроваджа́ти,
Ново́го ро́ку дочека́ти,
Рік від ро́ку на мно́гі літа́;
Чого́ зи́чимо, то́го віншу́ємо.

Зап. від Гната Паращака у Лікти, присілку Рибника, в вересні 1901 р. Вол. Левинський.

8.

Хочай днесь зимно уста замикає,
То слово предвічне серце отвирає,
Би того пізнати Христа нарожденного
В яслах — прославляти і котрому
Всїм серцем і уста,
Єден другому жичит без конця:
На земли щасте, на небі корони,
Щасливих замислїв з всякої сторони.
Того я вам с серця жичу, най вас Сус Христос
Благословит на многії лїта,
Поки стане сего світа.

Підберізцї, Львівський пов. зап. М. Цар.

9.

Днесь приходит Ісус Христос нарожденний
В правдї цїлому сьвітови оглошенний.
Торжество торжествуют з неба сходяще,
Жи Марія свого сина на руках тримающи,
Тримає Ісуса малого,
Що нам прийшов з неба на землю
Для руського народу.
Не родив сї Ісус Христос анї в палцяцах,
Анї в домах богатих,
Кілько в тїй скромній шопци
Меже бидляти.
Най дасть Ісус Христос свої торжественні руки,
Спилен до муки,
Сей дім руський поблагословити,
Щастя, здоровля сему ґосподареви удїлити,
На много лїта чим жити.
Тим вінчуемо, панї ґосподару!

Від Івана Павлїського, селянина з Угринова Горішного зап. Богдан Заклинський 1904 р.

10.

Яка то була радість і веселїсть,
Як Син божий з панни Марії народив ся,
А Йирод злосливий з того засмутив ся.
А тріє цари несли му дари,

Лівар, смірно, злато,
Ўзьили заплату — по куруні за то.
Даруйже, Христе, новорожденний царю,
Тої куруни дочекати,
Хороше в небі пісьні сьпівати.
Чого вінчуеме, того і жичиме на многа а многа літ.

Від Стефана Бонтея в Головськім, пов. Турка, зап. М. Кузьмак.

11.

Вечер добрий, пане господару, поздоровляю тебе цім празником, просвітлим Рожеством.

Дай-же, Боже, ці святка проводити, миром в покою, в доброму здорові, аж до ста літ, покі Бог написав вік! Чого жичу — желаю, а ви, хлопці-молодці, кажіть: Дай Боже!

Зап. Василь Степаненко в Канїевськім пов. 1894 р.

12.

Овінчуемо вас тим новонародженим Ісусом Христом, котрий ся в Вифлеемі народив, весь світ звеселив. Нехай же вас сам той Ісус Христос потїшит і благословит добрим помешканем, ним тїшити ся і веселити ся на многая літа.

Зап. 1884 р. в Новици, Калус. пов. З. Грушкевич.

13.

Овіншуемо тя, гречний паноньку, щастем, здоровлем, віком довгим не заміреним, що дав пан Бог дочекати, сесї свята впроваджати, що жичимо і віншуемо на многая літа.

Новиця, Калуського пов. зап. 1884 р. З. Грушкевич.

14.

Вінчую вас Христовим рождеством, котрий сї на земли народив, в йорданьскі воді охрестив. Нехай сей дім буде весольний, радосний від року до року, чого жичу, того вінчую на много лїт.

Зап. в Ясеници М. Батюк.

15.

Вінчую вас, пане ґосподару, тими светами йорданьскими, дай Боже, тії опровадити і інших дочикати, від сту лїт до сту лїт, доки пан Біг назначив вік.

Зап. в с. Глещаві коло Теребовлї Віктор Єгерський.

16.

Вінчўйу вам шчісьтьим, здоро̆уйим, і тими сьвитами, абисти йіх шчісливо опровадили, других дочикали, віт сто лыт, до сто лыт, поки нам Пан Бог назначиў вік.

Зап. в липни 1902 р. від Петра Мельниченка в Коропци, Бучацького пов.

17.

Дай вам, Боже, дочекати,
В счастю, в здоровю,
Від Різдва до Нового Року,
Від Нового Року до Богоявленя,
Від Богоявленя до Воскресеня,
Від Воскресеня до сто літ,
Доки пан Біг назначив вік.
(Золочівський повіт).

Я. Головацкій, Народ. пѣсни, П, ст. 35, ч. 51.

18.

Вінчую вас, пані господару, сьвитами сьвітими, Богоявленієм сьвітим, щоб вам Бог дав дочикати і щісливо допровадити до Нового року, від Нового року до Воскрисенії. від Воскрисенії до Вознисенії, від Вознисенії до сьвітого Духа, від сьвітого Духа до сто літ, докі вам Памбі зазначив вік; жичу, вінчую посполу, хто єсть в тім дому, слава Ісусу Христу!

Зап. Ст. Тис у Ременові.

19.

Вінчуємо вас щістєм, здоровєм, сими светами, сїсї опровадити, кращих, веселїщих дочекати. Від тепер до Богоявления, від Богоявления до Воскресения, від Воскресения до Сошествія святого Духа, від святого Духа до сто літ, доки Бог назначив вам вік.

Зап. М. Бучинський.

20.

Дай Боже ў щастю, ў здоровлю тії сьвята упроваджати, нового року дочекати, по новім роцї Богоявленія, від Богоявленія до Стрітенія, від Стрітенія до Обрітенія, по Обрітенію благовісній земли засьпівати, страстям Христовим ся покланяти, Воскресенія Христового ся дочекати, по Воскресенію Вознесенія, по Вознесенію Сошествія Сьвятого Духа дочекати, рік від року сетних літ незамірениих, по сетних лїтах куруну небесну, благодать вічну ў небі отримати. Я зичу тим самим, добрим паньством вінчую!

З хати відповідають: Дякую барз пекно. Даруй Боже того дочекати! Просимо близше!!!

Від Олекси Зубрицького, Зубриця, пов. Турка, зап. М. Кузьмак.

21.

Вінчую вас, паньи ґосподару, тими сьвитами, абисти їх вопровадили, до Нового Року дочикали, від Нового Року до Богоявленійи, від Богоявленійи до Воскресенійи, від Воскресенійи до Вознесенійи, від Вознесенійи до сто літ, доки Памбіх назначив вік. Чим жичу, вінчую на сім сьвіті фортуну, на небі коруну, вшисткі́му ґрому[1]), що йи́ в тим дому: Сло́войсу Христу!

Зап. у Вербівци, пов. Теребовля, Василь Деркач.

22.

Ой яка́ то бу́ла ра́дість й веселість,
Колі́ сї Сус Христо́с с па́нни народи́ў,
Ў арданьскій воді́ хрестиў.
Прийшлі́ три ца́рі, прине́сли да́ри,
Да́ли запла́ту — кору́ну зла́ту.
То́го вам зи́чу, то́го віншу́ю,
Рок по ро́кови на тїй земли́,
Новорожде́нних сьвят дочека́ти,
Від тих сьвят до ново́го ро́ку,
Від ново́го ро́ку до Арда́ни,
Від Арда́ни — стра́сти христо́вій поклонити ся,
Від Стра́сти Христо́вої до Воскресе́нія,
Від Воскресенія до Вознесенія,
Від Вознесенія до Зелених сьвят,
Від Зелених сьвят до незамíронних лят!
То́го зи́чу, вінчу́ю, па́нї господарю,
Цало́му око́лу, хто є ў тїм до́му, на мно́гая літа!...

Зап. від Миколи Шкляря в Кропивнику Нов. у вереснї, 1901 р. В. Левинський.

23.

Вінчуемо вас тими сьвятами нарожденними, котрих ся Ісус Христос народиў. В Вефлеемі на востоцї ясна зьвізда засьвітила, весь сьвіт увеселила. Так би вас Христос увеселив щьистьом, здоровйом, великими лїтами незаміренними. Що вінчуемо, то й жичимо, пане брате і пане господарю тутешного дому.

З хати відповідають: Дякуемо барз файно! Просимо близше!

Від Олекси Матляка, Висїцьки Вижнї, пов. Турка, записав Михайло Кузьмак.

---

[1]) Ґрону.

24.

Віншую, пані господарю, від сто літ до сто літ, поки нам Бог призначив вік. На Подолю місті чуду сї зявило, взєв Ісус Христос на себі тілу з Причистой Діви Марії, Владик православних всіма силами, суть мижи ними трії Цари, кладут дари. Винисьти коледу (щидрак), пані господарю. Назначив нам Бог довголітно жити, а по смерти з Христом в небі бити вашеції віншуем.

Записано в грудни, 1905 р. від Мар. Крупївної з Бушкович, Юрій Павлюк.

25.

Дай вам, Боже, ў щистю, ў здоровлю святе Богоявленіє упроваджати. Нехай вас тот благословит, котрий поблагословиў Ивана Христителя на струях йорданьских. Яке благословенство відобраў Иван Христитель від Ісуса Христа, аби таке благословенство спало на ваш дім, на вашу чилядь, на ваші чада до сто літ, а по сто роках куруну небесну, благодать вічну у небі отримати. Що зичимо і вінчуємо, даруй, пане Боже, того дочекати на віки амінь!

З хати відповідають: Дякуємо бардзо пєкно! Даруй, Боже, того дочекати! Просимо блисше!

Від Олекси Зубрицького в Зубрици, пов. Турка, зап. М. Кузьмак.

26.

А за сим словом віншуємо вас, чесний та славний та величавий наш господарю (священний отче, добродію духовний, або як до кого) усім добром, усім гараздом, що собі в Господа Бога желаєте, та думкою думаєте, щоби то так стало ся! Поможи вам, Божи, сї свята мирно опровадити, а других у радости і веселости дочекати. А нам, колядникам ласкаві будьте, не за зле мати, що ми у ваш чесний та величавий двір повернули. Поверни до вас, Господи Боже, ласкою своєю небесною на цїлий рік і вік. Сим вас віншуємо, а саме усіми чеснотами, ґречно, нйзко ся клонимо: Здорові будьте, в гаразді оставайте. Най буде честь і хвала новонарожденному Ісусу Христу на віки, амінь!

Зап. 1900 р. Василь Басараб у Ляхівцях, пов. Богородч.

Паралелї: Я Головацкій, Народ. пѣсни, ст. 556.

27.

Вінчую вас тим новонародженим Ісусом Христом, щоби вас благословив своїм всещедрим перстом, абисте завше здорові з вашими діточками били. Жийте весело довгі літа, з діточок потїхи ся дочекали. Оби ваші воли, телятка, ягнятка, конї брикали, а кози, овечки і коровицї добре ся доіли, а пчоли ваші богато ся в лїтї роіли, а з

вашого воску сьвічки в церкві горіли. Аби вам хліба і паші ніколи не бракувало, а до бант увязана полоть солонини і сало висіли. Словом жичу, аби ви всего много з ласки пана Бога мали. І так жийте весело і спокойно і о бідних аби ви собі припоминали, а по смерти аби вас тот Ісус Христос новорожденний прияв до своєй вічной куруни. Чого вам жичу, най ся так стане. Літ сотних і вічне, амінь.

Зап. в Ясінцї Масьовій, 1880 р., пов. Турка.

28.

Вінчуєм щістьим, здоровєм і сеў щедріўкоў, абисти були краснї, величнї, як тота щедріўка.

Як бере колїду то каже:

Хлопцї молодцї, дарують нас пан господар сим чирвоним, або сим колачом, шобисти були чеснї, величнї, як той колач.

Костїльники, п. Бучач, зап. М. Капій.

29.

»Вінчую вас з сими сьватами, з счастям та здоровлям, абисьте сї сьвата опровадили і будущих діждали«.

Як хазяїн виноси колачі і дає якомусь парубкови, то той каже: »Хлопцї - молодцї!« — Вони відповідают: »Ми чуєм«. — Він: Вінчує вас пан господар з сими колачами«. Хлопцї відповідають: »Бог счастям та здоровлям!« — Парубок каже: »Абисьте були такі чеснї та велишнї, як сї колачі пшенишнї, перед панами, перед сенаторями, перед духовними, перед людьми добрими«.

Хазяїн відповідає: Дай Боже!

Зап. в 1904 р. В. Яблоновський від Михайла Лискуна, селянина з с. Отак, Хотин. пов. в Бесарабії.

Господини.

30.

Віншуємо вас, бідная вдово,
Добрим здоровєм, новорожденними свєти,
І новим роком в гараздї опроваджати
З вашими дїточками, сиріточками,
І многая лїта.

Зап. в Петранцї, пов. Калуш, 1863 р.

31.

Вінчуємо-ж тя річними святи,
Річними святи сих впроваджати,

Сих впроваджати, других дождати,
Та й новим роком та й довгим віком.

Зап. В. Посацький, Лолин.

Парубкови.

32.

Вінчую тьи, паничу, щастьим, здоровйом, краснов щедрівков.

Зап. В. Деркач у Вербівци.

33.

Ой вінчу́ю тя, ґре́чний моло́дче,
Ґречний моло́дче, чом Іваноньку,
Чом Іваноньку, с си́вими вола́ми,
С си́вими вола́ми, поло́вими коро́вами.
Вели́кий рости́, та на потїху,
Вітцю́ й ма́тери тай до́брим людям,
На весїле́ проси́, а за коляду́ плати́.

Зап. в Кропивнику Нов., від М. Шкляря, 1901 р. В. Левинський.

34.

Рости великий до черевика,
Від черевика до вінцє,
До хорошої панни-молодцє.
Є старша, молодша,
Виберай си, котру хочиш.

Зап. Віктор Єзерський у Глещаві коло Теребовлї.

35.

Ледїниночку, Николиночку,
Дайже ти, Боже,
В городци зїлє, в дому весїлє.
Та за сим словом сьвиткуйте з Богом!

Рівне, 1902 р.

Дївчинї.

36.

Рости велика до черевика,
Від черевика до віньцьи,
До хорошого молодцьи.

Зап. В. Деркач у Вербівци.

37.

Рости велика до черевика,
Від черевика до коси,
Рід коси до вінця,
І нас здорова на весілє проси.
Сороки коло Щирця, зап. М. Цар.

38.

Рости велика до черевика,
Від черевика до вінця,
Від вінця до молодця!
Ни лїнуй сї, ґречна панно, встати,
Нам за щедру дати.
Підберізцї, зап. М. Цар.

39.

Рости велика до черевика,
Від черевика до стелї,
Від стелї до постелї,
Від постелї до скринї,
Щоби була з тебе файна ґосподинї.
Нї лїнуй сї, ґречна панно, встати,
Нам за щедру дати.
Підберізцї, зап. М. Цар.

40.

Рости велика до черевика,
Від черевика до вінця,
До хорошого молодця.
В хатї весїле, на городї зїле,
Тобі ся віддати,
Менї погуляти!
Дай Боже добрий вечір!
Зап. Мик. Підгірний, 1904 р. в Охримівцях, Збар. п.

41.

Рости велика до черевика,
Від черевика до вінця,
До хорошого молодця.
Є старший, молодший,
Виберай си, котрого хочеш.
Зап. Віктор Єзерський у Глещаві коло Теребовлї.

42.

Бувай здоровейка, Богу милейка,
Вилика рости, на весїлє проси.
Рік від року милейкий до боку.
Ни лїнуй сї встати, нам щідру подати!
Давай щідру, бо я далї йду!
Ременів, Львів. пов. зап. Ст. Тис 1912 р.

43.

Красна дївонька, чом Аннуненька!
Вінчуемо-ж тя віноньком ясним,
Віноньком ясним, молодцем красним.
Роди-ж ти, Боже, в городї зїле,
В городї зїле, в дому весїле.

Зап. В. Посацький, Лолин.

44.

В городї зїле, в хатї весїле,
В городї рутка, за столом дутка,
В городї дошка, нам пива бочка.
Бочка не бочка, хоть барилочка,
А с того жарту нам горівки кварту,
Гречна, велична, як паланиця пшенична!

Зап. М. Бучинський.

45.

Рости величка до черевичка,
Від черевичка до чобіточка,
Від чобіточка аж до трамочка.
Носи ключі від скринї,
Будеш добра ґосподинї.
Будь здоровенька,
Богу миленька,
Рік від року,
Милому до боку.
Велика рости,
Нам щедру виноси.

Зап. у Запитові, пов. Львів, 1912, Яр. Пастернак.

46.

Вінчуемо ти,
Ґречная панно Теклюню,
Щісьтьом, здоровйом,
Ружовим вінцьом,
Білим молодцьом.
Велика рости,
Коліду неси.
Коліду неси,
На весїле проси!
Жартуючи додають:
Рости велика,
Не будь дика.
Під самі греди,
На штири педи!

Зап. від Николаївної, міщанки з Дрогобича в Красноїли Л. Гарматїй.

47.

Вінчуем же тебе щастьим, здоровйим,
Хорошим вінцем,
Хорошим молодцем,
Щістьим, здоровльим.

За колїдочку, нам пива бочку;
Бочку, не бочку, хоть коновочку,
А с того жарту, горіўки кварту.

Як не дають коляди:

Як сидиш у ріду, давай колїду.

Костїльники, пов. Бучач, зап. М. Капій від Софрона Хартуняка.

48.

Велика, Ганусуню, рости, на весїлє проси, а нас обдаруй тепер хоч по орішку! Витягни з за крокви! Пеўно уже нема що, бо миши йзїли.

Від Федя Кузя, Звіринець, пов. Турка, зап. Михайло Кузьмак 1912 р.

Жартливі віншівки.

49.

Вінчую вас сим новим роком,
Шоб вам вилїзла кутя боком!

М. Дунаївцї, Ушицького пов., Поділь. губ. зап. А. Короткий.

50.

Вінчую вас сими святками,
Шоб вас вивизли на цвинтар санками.

М. Дунаївцї, Ушицького пов., Поділь. губ. зап. А. Короткий.

51.

Віншую вас з тими сьветами,
Шобисьте ходили назад пєтами.

Іванівцї, Жидачів. пов.

52.

Віншуєм вас,
Купіт си бас,
А ми цимбали,
Будемо грали.

Зап. Д. Шимчук у Сапогові.

53.

Віншуєм вас з святами
Та з голими пятами,
З новим роком,
З голим боком.
Дайте книш,
Бо пустим в хату миш.

Зап. Д. Шимчук у Сапогові.

54.

Винеси книш,
Бо ти пущу до хати миш!
Винеси кольиду,
Бо ти хату розвалю!

Зап. В. Деркач у Вербівци.

55.

Вам колядочка, нам пива бочка!
Бочка ни бочка, фльиша горівки,
Три сорокивці старими грішми.
Дай же вам, Боже, в городі нивку,
Вродливу нивку, шьесливу днинку,
А другу вивса, вже кольида вса.

Зап. в Жабю-Ільци, Косів. пов. 1911 р Б Заклинський.

56.

Вам колядочка, нам пива бочка!
Бочка, як бочка, хоть коновочка,
А з того жарту, горівки кварту,
А з того смішку, хоть по килішку.
А ви не жартуйте, нас поча-
[стуйте!

Зап. від І. Мигайчука Дмитро Єндик 1891 р. в Зазулинцях.

57.

Ой дай же, Боже, два лани гречки,
Третїй пшениці — на паляниці,
Четвертий проса — не ходи боса!
А пятий вівса — коляда вся.
За колядочку нам пива бочку,
Бочку, не бочку, хоть коновочку.
А з коновочки, хоть кватиречку,
А з кватиречки, хоть порціечку!

Я. Головацкій, Народ. пѣсни, III, ст. 122—123, ч. 3.

58.

Дай жи ти, господарю, я стіг пшениці,
Я стіг пшениці на паланиці.
Дай жи ти, Боже я ще стіг гречкі,
Я ще стіг гречкі на пирожечкі.
Дай жи ти, Боже, я ще стіг проса,
Щоби не ходила ґаздиня боса.
Дай жи ти, Боже, я ще стіг вівса,
Я ще стіг вівса, вже коляда вся.
Віншуемо вас щістем, здоровем,
Щістем, здоровем, зеленим вінцем,
Зеленим вінцем з красним молодцем.

Зап. Олекса Войцих у Стецеві.

Паралелї: Г. Купчанко, Пѣсни, ст. 377—378, ч. 7.

59.

Вінчуемо вас шьистем, здоровем,
Шьистем, здоровем, сьвитим Николов,

Сьвитим Николов тай сьвитим Різдвом.
Гой сьвитим Різдвом тай новим Роком,
Гой новим Роком тай довгим віком,
Мині березі кварта горівки,
Ий ни кварьта, хоть лиш пів кварти;
Хоть лиш й до того колачів пара,
А лиш й до того пів золотого.
Ви ни жертуйте, лиш почьистуйте.
Лїзь на драбину, крій солонину,
Гой підлїзь више, я вкни ко май бирше.
За цесу муку й ковбасу в руку.
А вродиж, Боже, дві ниви гречьки,
Дві ниви гречьки й на пиріжечьки,
Трету пшениції на вараниції,
Чьитверту вивса, вже коляда вса.

Зап. в Бабинї, Косів. пов. від Палїя Палїйчука в 1911 р. М. Тимяківна.

60.

Вам колядочка, нам горілочка!
Давно бувало по сто червоних,
Тепер най буде горнець горілки.
За коледочку горілки бочку,
А як не бочку, то хот кварточку.
Маєте сина, дайте і сира,
А сли є дочка, й масла грудочка.
Сли ваше ласка, буде й ковбаска.
Повіяв востік, до хати пустїт,
Короткі свитки, студїнь у литки.
Ой не дивуй сє, що помилив сє,
Я помилив сє, бо ознобив сє;
Не ознобив сє, бо троха впив сє.
Добре нам було в тамтого пана,
Ще лїпше буде в пана Івана.

Збірка Ів. Вагилевича.

Паралелї: Я. Головацкій, Народ. пѣсни, II, ст. 36, ч. 53 і III, ст. 99, ч. 2.

61.

Сли маєш сина, йди вкопни сира;
Сли маєш дївку, шли по горілку.
Лїзь на драбину, край солонину.
З великого вижку нам горіхів миску.
Рости велика, а не будь лиха;
Рости велика до черевика,
Від черевика до чоловіка.

Збірка Ів. Вагилевича.

Паралелї: Я. Головацкій, Народ. пѣсни, III, ст. 99, ч. 3.

62.

Гой дай Божи тай по яснїй стрівції
Й по хорошій дївції,
Гой дай Божи тай по хорошій [дївції,
Все по Марійції,

Гой дай Божи по хорошій дівці,
Все по Марійці.
А за цу й колядку горівки склянку,
Гой дай Боже та за цес останок
Горівки збанок.
Гой дай Божи та ви ни жиртуйти
Та нас почастуйти.
Гой дай Божи тай за цим словом
Та бувай жи здоров,
Гой дай Божи та бувай нам здоров,
Пани ґосподарю, та ни сам с со-
Все з ґаздинов свойов; [бою,
Гой дай Божи з ґаздинев свойов,
Гой дай Божи все з челядкойов,
Все з худібкойов,
Гой дай Божи все з худібкойов,
Все з рогатойов.

Ревна, п. Чернівці, від „Січовиків“ зап. 1904 р. І. Савицький.

63.

Дякуймо єму, пану нашому, прекрасно[1]),
Просім до того, щоб єще много прожити
В щастю, здоровлю, тай добру віру держити.
Штири волоньки на оборонці тримати,
А пять коровок їй на приплодок тримати,
Много овечок, курий, та качок тримати,
Щоби ся мило все виводило стадами.
З дітей потіху, довгого віку діждати,
Супругу милу, добру, тай щиру витати.
За колядочку, чесний ґаздочку, подбайте,
Пива, горівки для колядників давайте.
На тім не стало, бо ще є сало в коморі,
Чесна ґаздиня звине ся нині во скорі.
Доньци драбинку по солонинку приставте,
По овчу бриндзю пішлемо Гандзю не дбайте.
Заколядуем, тай повіншуем всї нині,
Пирогів зроблят, стів приоздоблят ґаздині.
А то по всему. Вже повстаємо красненько,
Вас пожелаем, піснь засьпіваєм ладненько,
Щоби вам всюда за ваші труда рождено,
Сто літ прожити, Бога хвалити щоденно,
Благо узволив, котрий ся родив для того,
Щоби дарував, тому що дав їсти много.

Зап. Василь Басараб у Ляхівцях, п. Богородчани в 1900 р.

64.

Пішов я колідувати | та став собі під вікном, | хтось війшов з хати, | затровив мене псом. | Я втік за ворота, | мене зібрала охота. |

[1]) Се вірша дяківського походженя.

Прийшов я до старшого брата, | а в старшого брата | людий повна хата! | А старший брат сидит за столом, | ледви що хитає рукавом; | очи посоловіли, | губи побіліли, | черево тріщит, | а він ґвавту їсти пищит. | Прийшов я до палємаре | і там мені нїчого не дали. | Прийшов я до дяка, | гірка була моя коляда. | Дечиха сьи впила, | три дни в хатї не палила; | я узев хріну, | ушкребтав, попоїв, | в кулак засвистав, | чого жичу, вінчую.

Зап. від старого дяка Петра Сеньчука з Підпечар, пов. Товмач. 1905 р., Б. Заклинський.

65.

Віншу́ю вас, до́брі лю́де, щя́стем і славо́ю,
Як пташи́ноу̌ на кали́нї, як на со́нци ро́жа,
Весе́ло вам в тїй хати́нї, дару́й, ми́лий Бо́же!
Весе́ло вам в тїй хатинї, горшки з пирога́ми,
І капуста голова́та з ва́шими ланами.
Самі малі ниви би много зродили,
Бисте ся нїгди хлїбом не жури́ли.
Несут сї качки́, ку́ри, гу́си, на ху́стку мату́си,
Дивують ся люде с цїлого сьвіта: то си раз кобіта!...
Да́йте нам за то́ решето́ пи́ва,
Як не дасьте́ пи́ва нам горівка ми́ла.
Три пля́цкі розломити, бу́де́ чим закуси́ти.
— — — — — — — — —
І голубцїв ми́ску,
Тілько вас прошу, не дайте по пи́ску.
Можно да́ти по пи́ску, лише́ не руко́ю,
Тілько шклянним порцелянним з до́броу̌ горіу̌ко́ю.
С тим сло́вом зістаньте з Богом.
На многії лїта...

Зап. в Ясеницї Сільнїй, 1902 р. від Івана Багрія В. Левинський.

66.

Beɫem raczek nieboraczek,
Wylizem na kraczek,
Z kraczyka do nieba,
Dajut my szkurku chleba;
Ja jim za to buty na lato,
Кожух на зиму, сам шусть під пирину.

Зап. Віктор Єзерський у Глещаві коло Теребовлї.

67.

Tam w ogródejku lilia przekwita,
Tam Panna Marya z Jezusem się wita.
Witam Cię Jezu, witam Cię Panie,
Zapraszam na ranne śniadanie.
Będzie ryba z miodem,
Nie umorzysz głodem.
Kołacza sztuka, obarzanka kupa,
Jabłka, orzeszki, to nasze pocieszki.
Niech się Panna Marya z Jezusem częstuje
Nam szczodre do kieszeni rychtuje.

Вулька Гэмулець.

XI. Плясанки.

По коледї зараз честуют горівкоў и чим Біг даў; їде, витак моле си и виходе зза стола до данцу, та до плесу. До плесу мает кождий дзвінок, ближи си до решти, шо є ў хатї, скачит на одний нозї, присї-дае гайдука, ріжні фіґлї показует, а при тім проговоруе. Є мижи ними викликанї плесаки и потиў скачит, покіў шос не дїстане; звичайно мечут у дзвінок 2 сот., 10 сот., а чесом 20 сот.

1.

Из за горочки, зза калиночки,
Ми коледнички з Україночки.
То ў білім, то ў чорнім, то ў коро-
[тенькім,
Я коледничок чом молоденький.
Ноженьки мої, побигайте си,
Сім сорокіўцїў сподївайте си;
А з межи того, хоч шо ни много,
Хоч шо ни много, хоч чирвоного.
Портоньки мої, киньти си д горі,
А я за вами горі ногами.
Ой тузом, тузом, тут гроший
[вузоў,
Ой скачу, скачу бо гроші бачу.

Зап. у Жабю-Маґурі М. Кузьмак.

Типер, по гостинї, вже всї встают на ноги і молет си Богу. Идут, курет соби, набувают си, а потім плешут за гроші.

Ґазді. Ґазда соби сиде на кріслех або на лавици. По два ко льиднпки идут ид нему й плешут з дзвинками соби.

2.

Сидїв Никола й оконец стола,
На стів си склонив, слозоньку вронив.
А з тої сльизки кирниця стала,
А в тїй кирници Христос си купав,

Христос си купав є з сетим Петром.
Купаючи си сперечьили си:
Вой Петре, Петре, не перечмо си,
Пішлїмо собі два-три янгелї,
Два-три янгелї в вишні небеса,
Най нам изнесут шовковий шнурок,
Шовковий шнурок, терновий винок,
Будем мірети гори, долини,
Гори, долини, широкі поля,
Широкі поля, синії моря.
То си найшла си божая правда,
Шьо таки ширша земля вид неба;
Ширша горами, шьий долинами,
Полонинами, луговинами,
И шье синими тими морями.
Ґаздо наш славний, дай нам чирвоний,
А з миже того, хоть шьо нимного.

Пор. повисше ч. 317.

Ґазда мечіт гроші у дзвонок, шьо їго ласка. То йде на церков. То є пльисок такий.

Ґаздини: Коло жінки пльишут за гроші:

3.

Ой коло млина росте каружа,
Нагнївала си жінка на мужа;
Нагнївала си, надусала си,
Вілїзла на піч, розболїла си.
Він ї приноси флешу горівки:
Бій же си Бога, гину на віки!
Він ї приноси пив ока пива:
Бий жи си Бога, ни твоям мила!
Єк вікігає сирого дуба,
Вна скаче з печі: Я твоя люба!
Я твоя люба, сива голуба,
Бо єс ми приніс сирого дуба.
Наша ґаздиня стоє єк паня,
Я приглєдаю — гроший кишеня.
Стий коло полиц, тїгни з рукавиц,
Коло порога — дай бий си Бога.
Вой давай, давай, ни затинай си,
Ни маєш дати, ни пиду з хати.

Це за ґрейцарі коло баби. Бо баби й ґрейцарі дайкают.

Дївчині: Єк си плешет коло дївчини:

4.

Дївчина красна волики пасла,
Докив напасла, заря погасла.
Вінчуєм тебе зеленим вінцем,
Зеленим вінцем, хлопцем молодцем.
Дай тобі, Боже, в городї зіле,
В городї зіле, в дому весїле.
Вой в нас дївчьита ни по такому,
Такі нам дают по червоному.
Вой давай, давай, хоть червоного,
Шьо твоя ласка, хоть шьо не много.

Дївчина єк ни має гроші, то в тата проси, а муси дати!

Хлопцеви: Єк си плеше за гроші коло хлопця:

5.

Парубче славний, дай ми чирво-
[ний,
Я з межи того хоть шо не много.
Бо в нас парубки ни по такому,
Такі нам дают по чирвоному.
Вінчую тибе зеленим вінцем,
Краснов дївчинов из твоїм вит-
[цем.
Дай тобі, Боже, в городї зїле,
В городї зїлє, в дому висїлє.
Ноженьки мої побигайте си,
Шість сорокивців сподївайте си;
Шість сорокивців, пів золотого,
Мої постоли за чирвоного.
Вой давай, давай, ни затинай си,
Ни маєш дати, ни пидем з хати.

И хлопець, єк ни має гроший, то в тата проси, а лиш має дати бодай по ґрейцару. То їде на божу церков.

Зап. від Николи Івасюка Шкірчука у Жабю-Ільци, 1911 р. Б. Заклиньский.

Далї співають, що прийде до голови:

6.

Летїли, летїли білиї гуси,
Ни каламутїте воду Маруси.
Невістка попрала, полебедила,
Своїй свекрусї ни догодила.

7.

Ни тепер, ни тепер у гриби ходе,
В осени, в осени, коли си роде.
Ни з міхом, ни з міхом, з коробочками,
Ни сами дївчета, — з парубочками.

8.

Н відсив гора, и відтив гора,
Миже горами зиренька зийшла.
Зиренька зийшла, я сїв на коня,
Я сїв на коня тай конем поплив,
Чім конем поплив, тим подогонив:
Хтож тибе, мила, так рано збудив?
Ніхто ни збудив, я сама встала,
Єк зоря зийшла, я си вмивала,
Я си вмивала, за тї згадала.
Ти вчора ни був, сегодня ни був,
Відай ти, мій милий, за мене забув.
Я вчера ни був, я вчера косив.
Хтож тобі, мій милий, їсти при-
[носив?
Сам собі косив, сам їсти носив,
А на полудне воробця здобив.
Ти мила моя, сїдай на коня,
Їхаю в поле до мого двора.
А в моїм дворі два-три покої,
Чверта сьвітлонька для нас обоє.

9.

Ой в поли, в поли чом гирочка,
На чом гирочці могилочка,
Розстрилена на три части.
Хто ї розстрілив? Татаре, Німці.

(Дальше вже забули і ніхто не знає).

В Жабю-Кривополи зап. Б. Заклинський.

10.

В неділю рано, рано в неділю,
Я з вас леґінів шос си надію.
Ни много того, хоч чирвоного,
А з мнже того хоть золотого.
Вой давай, давай, коли маш дати,
Ни маєш дати, вігоним з хати.

11.

Ми прийшли, ґаздо, до вас до [хати,
Ци нам зволите трошкі співати?
Трошкі співати, трошкі скакати.
Ой скачі, скачі, вой ти небоже,
Цес пан насїєв пшениці много.
С першего кінця испасла вивця,
А середь рови[1]) спасли корови;
Повид Залуча убила туча,
Прийшов пан жати, нима шо [взяти.

12.

Ой у сий хаті всї педлехаті,
Лиш одна гладка, це наші матка.
Газдиня наша, шо воля ваша?
Я з вас, ґаздинько, шос си надію,
Ни много того, хоть чирвоного.
Ой цупа, цупа, є гроший купа.

13.

Ноженьки мої, дубовенькії,
Побигайте си, ни вламайте си,
Хоть короночки сподївайте си.

14.

Ой гала, гала, качічки на став,
Добрий день, ґаздо, бо я ше ни [спав.
Ой ни спав, ни спав, ни буду [спати,
Вой за годину буде цвитати.

15.

Вой гала, гала, біленькі гуси,
Ни каламутїт воду ґречній Маруси;
Шоби Маруська фустки попрала,
В нові коновки води набрала.

Від Дмитра Мартищука в Зеленім-Жабю 1911 р. зап. Богдан Заклинський.

---

[1]) Ниви.

16.

Ой плеши, плеши, ти каліцуне,
Тобі дівчина три гроші всуне.
Гоп! гоп!*
На печи гусак убуває си,
До него гусачка присуває си.
Небоже гусак, ходімо й ми так,
Ходім до річки помити ніжки.
Гиляй, гиляй, гусоньки, на став,
День добрий, дівчино, бо я ще не
[спав.
Гой не спав, не спав, не буду
[спати,
Бо за годинку буде свитати.
Гой засвитало над билинкою,
А моя хатка над долинкою:
Сніпками шита, ґонтами бита,
Прийди, ґонтарю, хоть буду бита.
Хоть буду бита, знаю за кого,
За ґонтарика молоденького.

Від Андрія Гомжія зап. Дмитро Єндик, Зазулинці, 1892 р.

17.

Гой пливе качор долї водою,
Єму затички за головою.
Гоп! гоп!*
Затичко моя затиченая,
Дївчино моя зарученая!
Заручивем тї півтора року,
Щоби не знали вороги з боку.
Гой як узнали, розщебетали,
Щоби з головки парти не мали.
Казала мама, що грошей яма,
А грошей нема, лиш яма сама.
На земли яма, а грошей нема,
На печи дївчина, то буде моя.
Гей в кутї дївчина з чорними
[очима;
А з заду клевец, з переду кушка,
То моя душка!

Від Анд. Гомжія зап. Дм. Єндик, 1892 р., Зазулинці.

18.

Ой дайже, дайже, аш маєш дати,
Не маєш дати, вигони з хати,
Хоть коцюбою, хоть лопатою,
Хоть дївчиною кострубатою.

Збірка Ів. Вагилевича.

Паралелї: Я. Головацкій, Народ. пѣсни, Ш, ст. 100, ч. 1.

19.

Ой плине качорь долї водою,
Єму затичка за головою.
Затичко моя затиченая,
Дївчино моя зарученая.

Паралелї: Тамже, ч. 3.

Збірка Ів. Вагилевича.

20.

Ой гила, гила, гусочки на став,
Добрий день, дївчино, я всю ніч не спав!
Ой не спав, не спав, не буду спати,
Бо за годину, буду гуляти.

Паралелї: Тамже, ч. 3.

Збірка Ів. Вагилевича.

21.

А з гори та в яр там кума моя,
А в куми дівчина, то душа моя!
Дам тобі, пане, пшениці копу,
Лиш мене звінчай з куминим дівчам.
Копа пропала, я не звінчана,
Бодай тя, попоньку, трастя напала.

Паралелї: Тамже, ч. 4. *Збірка Ів. Вагилевича.*

22.

На печи індик узуваєт се,
К нему індичка присуваєт се:
Небоже інде,
Ходім де - інде.

Паралелї: Тамже, ч. 5. *Збірка Ів. Вагилевича.*

Буковинські плясанки.

По коляді входять парубки до хати, де є дївчина, і просять родичів, аби позволили плясати. Колй батько дївчини позволить, парубки, тримаючи шапки в руках, починають плясати, при чім співають:

23.

День добрий з вечера!
Кланяла се головка
З вушами, з гнидами,
З пелешками.
А в волосю вуши,
А у гирі гниди;
Вуши гнидей побідили,
Ми се до вас затрудили.
Недалека дорога:
Від стола до порога.
Гоп, гоп!
Гоп, гоп!

Дївчина кидає їм у шапку по кілька крейцарів, вони співають:

24.

Наші коники дай потружені,
А підківки під ними дай поломлені.
Ой треба би нам сто грошей дати,
Шоби коники дай підковати:
А крейцарище на тютюнище,
А шестачище на горівчище!
Гоп, гоп!
Гоп, гоп!

Дївчина знов дає їм гроші вони продовжають:

25.

Ей гела, гела, гуси, на став,
День добрий, дівчино, бо я ще не спав!
Не спав, не спав, й не буду спати,
За годиночку буде світати. Гоп, гоп!
Гоп, гоп!

26.

Ей гела, гела, білії гуси,
Не колотіте води Маруси.
Маруся прала тай лебедила,
Своїй свекрусї не догодила!
Маруся прала дай лебедила,
Сивими кіньми води возила.
Гоп, гоп!
Гоп, гоп!

27.

Сарака кучьма, тут ми се мучем
За того лева, що з Кисилева.
Гляди, гляди, на тоті гряди,
Ци нема, ци нема якої зради?
Ой є там зрада, старая баба,
З білими плечима, з чорними [очима;
Солому сїче, пироги пече.
Гоп, гоп!
Гоп, гоп!

28.

Гей давай, давай, що маєш давати,
Як не маш давати, вігони з хати;
Хоть кочаргою, хоть лопатою,
Хоть дівчиною кучерявою.

Дївчина кидає їм ще кілька крейцарів і вони виходять.

Гр. Купчанко, Пѣсни Буковинскаго народа (Записки юго-запад. отдѣла Рус. Геогр. Общ-а, 1874, II), ст. 378—380.

Бесарабські плясанки.

29.

Гой шов дорогов, загубив люльку,
Пляшіт до неї, даст за нїв вуйко.
А вуйко сидит, на дївку глядит,
Шо дївці ни стає, то вуйко дає.

Отаки, Хот пов. Бесар. ґуб.

30.

Ґой шов дорогов, загубив ґарчик,
Пляшіт до неї, даст за нїв брачик.

А брачик сидит, на систру глядит,
Шо систрі ни стає, то брачик дає.

Отаки.

31.

Гой пляшіт, хлопці, бийти в долоні,
Даст за нів мама аж три чирвоні.

Отаки.

32.

Гой тупа, тупа, дорога клатка,
Пляшіт до неї, даст за нів бапка.

Отаки.

33.

Гой пляшіт, хлопці, бийти в підкови,
В сеї дівчини чорнії брови.
Чорнії брови, гроший багато,
Пляшіт до неї, даст за нів тато.
А тато сидит, на дочку глядит,
Шо ї ни стає, то тато дає.

Отаки.

34.

Гой тупа, тупа, тут гроший купа,
Траба плясати, шоби їх взяти.

Отаки.

35.

Гой їхи, їхи, тут є горіхи.
Траба плясати, щоби кусати (шоби їх взяти).

Отаки.

36.

Гой тупа, тупа, тут гроший купа,
А гроший нима, лиш дівка сама.

Отаки.

37.

Гой тупа, тупа, тай натупав си,
Підоймив фартух тай нанюхав си.

Отаки.

38.

Гой пляшу, пляшу, тай сам хороший,
Заглянув в шапку тай нима гроший.

Гой маю, маю, ни хочу дати,
Траба до мени файно плясати.

Отаки.

39.

Гой пляши, пляши, ти каліцуни,
А вона тобі три гроші всуни.
Шей копієчку на горівочку,
Шей пятачинци на табачищи.

Отаки.

40.

На дворі мороз, стояти ни мож,
Пустїт до печі, загріти плечі,
Пустїт до груби, загріти зуби.

Отаки.

41.

На дворі болото (потоки), а в хатї сухо,
Пусти до хати, ти щибитухо.

Отаки.

42.

Казала мати, шо гроший яма,
А гроший нима, лиш дївка сама.

Отаки.

43.

Я на ківочку гроші в збаночку,
Я тато сховав, шоби нам ни дав.

Отаки.

44.

Казала мама, шо гроший нима,
А гроший яма, ше й прикопана.

Отаки.

45.

Казала мама, шо гроший нима,
А гроші в мами під головами.

Отаки.

46.

Ни пляши, ни пляши, ни розщибай си,
Ни твоя дївчина, ни сподївай си.
Ни пляши, ни пляши, ни бий собою,
Ни буду, ни буду жити с тобою.

Отаки.

47.

Ни пляши, ни пляши, бо ти ни вміеш,
Ни дам ти два гроші,[1]) доків ни впріеш.

Отаки.

48.

Гой гила, гила, до ковалихи,
А в ковалихи собаки лихі.
Нікому війти, розборонити,
Мое сердичко розвисилити.
Війшла дівчина, розборонила,
Мое сердичко розвисилила.
Гой ви, собаки, в солому спати,
А ви, хлопчики, в хату плясати!

Зап. в Отаках, Хот. пов. Бесараб. губ. А. Короткий.

До плясанок втягають усякі пісні, співані до танцю. Тут вибрані самі характеристичні.

Паралелї: До плясанок належить порівнати тексти у В. Шухевича, Гуцульщина, IV, ст. 180—186.

Кольидка

на відході, на дворі, тому, шо мае бжоли, а котрий собі жідае. Зложьиют шьипкьи до купи і палиці. Стает там у середині коло тих шьипок ґаздиня і ґазда і там собі мают зіле і воду сьвічену. Зіле у тій воді тримают. По тій колїдї тим зілем покроплиют людий. Єк кольидуют, тримают си до купи за руки. По тій колїдї берут и здоймают ти шьипки всї и палиці до купи. Бо то значіт так, єк рій, бжоли.

49.

Вой Волошин траву косит,
Я Волошка їсти носит.
Коби траву й докосити,
Чьий би їсти доносити.
Ми тут пили, ми тут їли,
Шоби бжоли си роїли.

Так три рази від початку.

Зап. від Дмитра Мартищука 1911 р. в Зеленім-Жабю, Косів. пов. Б. Заклинський.

50.

Ґекуемо ми Господу Богу
И сему ґазді, шьо в его дому,
Шьо ми тут пили, шьо ми тут
[їли,
Вой шоби вам си бжоли роїли.
Шье й дьикуемо за горівочку,
Шьо ми ї пили в вашім домочку.
Раз обернім си тай ни звернім си,
Вой ек си звернім, по боку вер-
[ним.
Кольидка наша ни по такому,
Такі нам дают по чьирвоному.
Шьи й дьикуемо Господу Богу,
Є сему ґазді, шьо ми в їх дому;
Шьо ми тут пили, шьо ми тут
[їли,

---

[1]) Два гроші = 1 коп.

Вой шьоби вам си бжоли роїли.
Раз си обернем тай си ни звернем,
Вой єк си звернем, по боку вер-
[нем.
Шьи й декуємо Господу Богу,
И сему ґазді и сему дому.
На верху віха, на сподї стріха,
Аби вам була з худоби втїха.
Я з оцим словом будьте нам здо-
[ров!

Тиiер відходе до другого ґазди.

Зап. від Николи Івасюка-Шкірчука в Жабю-Ільци 1911 р. Б. Заклинський.

Єк видходе, то прошеют си: Декуймо вам, Васильку і вам Євдїжко, абисти дїждали цесї сьетки ўпровадити у радости, у мирности и других дочикали на многа лїт, тай здорови сьеткуйти.

Єк хто мает бджоли, то ше на дворі до бджіў, аби си вели, круте си. Сїда́т ґаздиня на стільчик, мужчіни шапки складают у стропок, коло стільчика, ловле си усї кругом за руки, парубки бартки у руках, круте си у один бик и співают:

51.

Ми тут пили, ми тут їли,
Шоби си бджоли роїли.
Йотам, йотам на вершечку,
Молотили хлопцї гречку;
Анї гречки, нї полови,
А ў дїўчини чорні брови.
Чорні брови намалюю,
Біле личко пуцулую.
Я з запаски зроблю двері,
Сама лежу до постелї.
Сиди когут на вербі,
Пустиў коси до землї.

Усї хилєют си до землї.

Зап. від Юри Кімейчука в Жабю-Маґурі 1912 р. М. Кузьмак.

52. Пасїчникови.

Матка веде рої.

Ой шумить, гуде, дубровою йде,
Пчоляна матка дїтонькі веде:
Сідайте, дїткі, по новиченьках,
А я, старенька, по старовинї.
Носїте, дїткі, солодкі медкі,
А я, старенька, жовтиї воскі.
Солодкі медкі пану господару,
Жовтиї воскі Богу на славу.[1])

Зап. Василь Степаненко в Канївськім пов. 1894 р.

Паралелї: Б. Гринченко, Этногр. матеріалы, Ш, ст. 7—8, ч. 8. — П. Чубинскій, Труды, Ш, ст. 392, ч. 119.

---

[1]) Ця колядка — щоб пасїка була.

53. Сини збирають рої.

Прийшли ми, кумо, колядувати
[до тебе:
Ой кажуть люде, хороші сини у
[тебе.
А моїх синів та й дома нема:
А мої сини у чистому полї,
Борси борсають, рої збирають.
Пошли-ж їм, Боже, рої частії,
Рої частії й меди густії!

Б. Гринченко, Этногр. мат. Ш, ст. 9, ч. 10.

54 Розмова матки з пчолами.

Пане господару,
Чи єсть ти в дома?
Вийдиж ти до нас,
Поглянь на небо,
Шо в небі гуде?
Божа мати йде,
Свій рійок веде
І примовляє:
»Дітки мої,
Дрибні, маленькі,
Деж ми будем
Жити та бути?«
В пана господара,
В його пасіцї,
Там ми будем
Жити та бути
І роїти ся,
І медити ся.
Меди медити,
Сини женити,
Свічи сукати,
Дочки давати;
Солодкі меди
Та на кануни,
Жовтиї воска
Богу на хвалу,
Людям на славу.

В. Кравченко, Етн. матеріяли, стр. 34 ч. 84.

Круглєк.

Коледники берут си за руки, топирцї в руках їм, співают, а єк раз обийдут около, хрестет топирцем на земли.

55.

Ой пид дубом, пид дубцем,
Стоїт дївка з парубцем,
Накрила си рукавцем.
Та ни жьиль ми рукавця,
Али хлопця молодця.
Та ни жьиль ми білих пів,
Славне місто Тернопів;
Славне місто Солдове,
Раду раде радове,
Єк рекрута злапати,
До Чорновец виддати.
Шенї бенї джуматá,
Знесла курка кугута;
Наша курка ваш кугут,
Най они си поберут.
Наша курка рьибая,
Наша вашу пірвала.

Єк у хатї ґазда коледників приймає, а вони вже вибирают си

і віходе на двір, робе круглек, а потому декуване на дворі. Стают в ред і плешут.

56.

Ой зза горочки, зза калиночки,
Їхали люди з Україночки;
То в білим, то в чорним, то в коротеньким,
Шо коледничок — хлоп молоденький.

Знимают шипки, вікручуют бартками і кажут вигинаючи си:

57.

Ой декуємо Господу Богу,
Ґосподареви, вашому дому,
Шо ми тут пили, шо ми тут їли,
Ой шоби вам си бжоли роїли.
Раз си обернем тай си ни звернем,
А єк си звернем, по боку вернем.
Сеся коледка ни по такому,
Такі нам дают по чирвоному.
Ми си пустили в високі гори,
А йдім за грішми тай до комори.

Єк цесе співают, то вони видийшли вид хати. Типер вертают і коледуючи йдут ид хаті.

58.

Ключьики бери, скриньки розмикай,
Скриньки розмикай, нам гроший давай.
Ой давай, давай, ни затинай си,
Ни маєш дати, ни йдем вид хати.

Знов знимают шьипки перед ґосподарем, бо вин стоїт сперед викон собі на дворі и знов кажут:

Декуємо ми... і т. д.

Три рази так обертают си. За третим разом кажут:

59.

Шьи й декуємо ґосподареви,
Ґосподареви, ґосподаречци,
И кухареви и кухаречци,
Пивовареви, пивоваречци.
Шьи й дьикуємо всий челядочци,
Шьи й дьикуємо за горивочку,
Шьо ми ї пили в вашім домочку.
Най же вам буде из неба віха,
Из неба віха, на земли стріха,
Най же вам буде з худоби втїха.
Ой з неба віха, на земли стріха,
Най же вам буде з маєтку втїха.
Ой з неба віха, на земли стріха,
Най же вам буде з дїтий утїха,
Околом двором из цїлим домом,
Из цїлим домом, з усим обходом.
Ой за цим словом будь ко нам
[здоров,
Ой ни сам з собов, из челядочков,
Из челядочков, из худобочков!

Від Федора Химчака в Жабю-Ільци 1911 р. зап. Б. Заклинський.

Єк відходе коледники вид ґазди вид хати, шьипки складают на купку перед викнами і ймут си у »круглек«:

60.

Шьиндер бабі кожух купив,
За тот кожух сім раз лупив.
Заким кожух подирет си,
Баба страху набирет си.
Ой сарака кожушина,
Шо она си обносила!
Я з запаски зроблю двері,
Сама й лежу на постелї;
Фартушинов застелю си,
Д тобі личком оберну си.

Зап. від Николи Івасюка-Шкірчука з Жабя-Ільцї, Косів. пов. 1911 р. Богдан Заклинський.

Збирайут си ўсї у колесо, парубки складают бартки до середини на ўхрест, шєпки у стропок, музикант у серединї йграет, усї круте си и співают, хто шо уміет:

61.

Сиди когут на вербі, висьи коси до землї;
Ваша курка рябая, наша вашу топтала.

62.

Чупур, чупур, чупурненьке, підтеґ фартух, там чорненьке;
Підтеґ фартух трошка вишше, подивиў си, там чорнійше.

63.

Тато коси, мама вежи, тато проси, мама лежи;
Тато коси, мама жне, нихай тато маму ў...е.
Шоби й мама добра була, найби тата такиж ў...ла.

64.

Ой пид дубом, пид дубцем, стойит дїўка з парубцем;
Стойит дїўка з парубцем, накрила си рукаўцем.

65.

Ходит шелец по дубинї, чого треба, гайда д мпнї!
Йа ту такі дитиньита, шо оброслї пи...ньита.

66.

Маю козу з козине, шо вухами махає,
Наїла си черешень, вимахала на ўвес день.

Йа меш козу доїти, свою душу поїти;
Ай козине цепати, тай смитану претати;
Але й шобес помачеў, абес ў вечер ни варчеў.

Єк відходе, то ше на дворі декуют і плешут. Идут плесаки три рази уперед викни и плешут, витак виртают си, стают два перед ґосподарем и ґаздинеў, знимают шапки і декуют:

67.

Вой декуйимо Господу Богу,
Єй сему ґазді нашему,
Нашему ґазді тай сему дому,
Шо ми тут пили, шо ми тут їли,
Є шоби вам си бджоли роїли.

Так повтарьиют три рази.

Зап. від Карпа Коцофрюка-Кошалюка в Жабю-Ільци, 1911 р. Мих. Кузьмак.

Паралелї: До круглека пор. тексти у В. Шухевича, Гуцульщина, IV, ст. 188—190.

XII. Пародії і жартовливі колядки.

Пародії.

I. Бог предвічний.

А.

Бог предвічний,
Клевак слїчний;
Клевачиха не така,
Бо си ноги попикла;
Бо кливак ї кинув.

Співав Гілько Плекан.

Б.

Бог предвічний
Гречки зародив,
То на крупи, то на кашу,
Бо я люблю Гандзю вашу,
Буду ся женив!

Співала Тацька Апостол.

Зап. Гр. Апостол у Ласківцях, Теребов. пов.

В.

Бог предвічний,
Хлїб пшеничний,
Кобаса свинеча,
Печінка телеча,
Подайте сюда!

Співала Тацька Апостол.

Зап. Гр. Апостол у Ласківцях, Теребов. пов.

Г.

Бог предвічний,
Яць Зарічний[1]),
Сидит над водов,
Дрище лободов.

Нагуєвичі, Дрогоб. пов. від Ів. Франка.

---

[1]) Яць Зарічний, господар, що не хотїв колядникам нїчого давати.

2. Предвічний пред літи родив ся.

А.

Піду я до вуйка на празник,
А в вуйка на столї горівка,
А за столом дївка,
А на пецу стара баба,
Там була велика зрада,
Бояв ся!

А в пецу пироги кипіли,
Зачав я сї присувати,
По єдному витьигати,
Витьиг я!

Але то було ще за мало,
Полїз я на гору по сало;
Заки сало я дістав,
Злазив з пеца тай упав,
Забив ся!

Зачали з кацюбами гнати,
Зачав я через рів тїкати;
Через рови утїкав,
Раз у голов єм дістав,
Болїло!

Пішов я до стрика до шопи,
Залїз я межи околоти,
Пирогів ся обложив,
А салом ся помастив,
Здоров я!

Співала Феська Яремчак.

Рихтичі, 1909 р., зап. Ярослав Пастернак.

Б.

Ой як ми пішли ду стрика ду [хати,
Своєму стрикови закулїдувати,
А там на пецу — там баби сїдїли,
А на припічку пируги кіпіли;
А я ду них зазирав,
Пу їдному в торбу пхав,
В торбу пхав.

А мині було ще тогу за малу,
Ой виліс я си на гуру[1]) пу салу;
Їщем сала ни набрав,
Замутав сї, з гури впав,
Путовк сї.

Ой як взели мине кацюбами бити,
Кіями мастити,
А я биз гурбок втїкав,
Шем пу крижух рас дістав,
Булит мі.

Від Михайла Ковальського в Болозві Дільній, Рудецького пов., 1897 р., зап. Петро Рондяк.

В.

Предвічні на печі сидїли,
А у печі пироги кипіли;
Зачили ся присувати,
По єдному витїгати,
Усї з'їли.

Їдному пирогів не стало,
Він поліс на банти по сало;
А ще сала не дістав,
Лишень дурно з бантів впав,
Розбив ся.

---

[1]) На під, на стрих.

Предвічні взяли ся радити,
Що с тим побитим зробити?
Возьмім єго на санки,
Завезім го в будяки,
Най гине.

Старі Богородчани.

Г.

Предвічна пироги варила,
Предвічна пироги солила,
А предвічний присував сї,
Тай по єднім заїдав си. — Предвічний!

Зап. Ост. Уличний в Погорільцях, Перемишлян. пов. 1911 р.

Д.

Предвічний із неба спускав ся,
Упав на лїд тай лїд заломав ся;
Сокерчину загубив, постолета за-
[мочив,
Аякже, отакже!
Ой пішов він до хати сї гріти,
Женут єго найменьшиї дїти;
Не бийте мя, вороги, бо є в пецу
[пироги,
Із маком, тай з маком!
А в комині ковбаси висїли,
А за столом піякй сидїли;
Самі їли, попивали, а за мене й
А якже, отакже! [не згадали,

Від Гриня Синишина з Піднечар коло Тисьменицї, 1904 р., зап. Роман Прибильський.

Відміни: Вар. д-ра Їв. Франка з Нагуєвич, Дрогоб. пов. зачинаєть ся так:
Предвічний з дуба покотив сї,
Впав на лїд, на леду розбив сї;
І сокирку загубив
І ходачки замочив
Предвічний!

Паралелї: Ол. Пчілка, Укр. колядки, ч. 7 (Кіев. Стар. 1903, кн. VI, ст. 373).

Е.

Предвічний із неба спускав ся,
Упав на люд, а люд заламав ся;
Сокирейку затупив,
Табакерку загубив,
А бодай вас.
Пійшов він ся до хати гріти,
Сьміють ся з нього дрібні дїти;
Не сьмійте ся, вороги,
Суть там в пецу пероги,
А бодай вас.
Перогів му в пецу не ставо,
Полїз він аж на під по саво;
А він сава не дістав,
Лем іс поду добре впав,
А бодай вас.
Прийшли го сударе судити,
Що будут з ним робити?
Взяли єго на тачки,
Завезли в будачки,
Най згине.

Ропиця Руська, Горлицького пов. 1909 р., зап. Тимко Перейма, учит. народ.

Ж.

Гаврилко із гори спустив сї,
Зїхав на лїд, в ріцї заломив сї;
Тай сокиреньку впустив,
Табакерку замочив — Гаврилко!
Пішов він на піч ся сушити,
Узрів пироги, зачав він просити;
Так ся взяв д ним присувати,
По єдному витягати — всї поїв!
Як уже пирогів не стало,
Полїз він на вишку по сало;
Тай він сала не дістав,
Ще до того з вишки впав —
[розбив ся!
Сударі взяли там судити:
Що будем з Гаврилком робити?
Озьмім его на санки,
Вивезїм го в бодяки — най гине!

Зї старого збірника.

З.

Ой Савка с Савкою бив ся,
На леду, під лїд проломив ся
І сукиру зугубив
І кужуха замочив
Ду крішки.
Пішов Савка на піч кожуха су-
[шити,
Загадали Савцї в грубі запалити;
Савка в грубі запалив
І чуприну осмалив
Ду крішки.
У пічі пирогі кипіли,
На печі дївчата седіли;
А він на їх поглядав,
По єдному витягав
Із горшка.
У пічі пироги кипіли,
На печі хлопчики седіли;
А він на їх поглядав,
По єдному витягав
Із горшка.
Як в печі пирогів не стало,
Полїз Савка на гору по сало;
Савка сала не достав,
З драбиною з гори впав
І забив ся.

Ал. Н. Малинка, Сбор. матеріаловъ, стр. 155, ч. 226.

І.

Підлїсний під лїсом родив сє,
Ходячи вовком воплотив сє;
Та там вовки приходили,
Тютюн єму приносили,
Би курив.
А як му тютюну не стало,
Полїз він на гору по сало;
Але сала не дістав,
Тілько з гори на діл впав,
Забив сє.

Глєщава, к. Теребовлї, зап. Сидір Єзерський.

Паралелї: П. Чубинскій, Труды, Ш, ст. 425—426, ч. 155; — ст. 479, ч. 60.

3. Ангел пастирям мовив.

Ангел пастиря злапав,
Тай му боки облатав!
А за що? Бо був пастир ледащо,
Не хтїв завертати!

Співав Гілько Плекан.

Записав Гр. Апостол у Ласківцях, Теребов. пов.

4. Видить Бог, видить творець.

Ой видит Бог, видит творець,
Украв мужик жита корець;
На пшиничку поглядае,
Та мішечка ще не мае.

Уманщина. Зі збірника Д. Щербаківського.

5. Цвіт мисленний.

Кіт змисленний десь ся зявив,
На полиці горщик розбив;
Треба його уловити,
Треба добре набити,
Нехай знае, памятае,
Миші най ловить, миші най гонить,
Не в пустині, не в яскині,
А в нас в коморі.

О. Пчілка, Укр. колядки (Кіев. Стар. 1903, кн. VI, стр. 372—373, ч. 6).

6. Ой на ріці, на Йордані.

А.

Там на ріці, на Йорданці,
Там полощить баба яйці;
Що сполощить, кине в збанок:
То Микольці на сніданок!
Там на ріці, на Йордані,
Дайте пиріг, підем далі!
Маю торбу з торочками,
Дайте пиріг зо сливками!

Зап. М. Підгірний, 1904 р. в Охримівцях, Збар. п.

Б.

Ой на річці, на Ордані,
Нема хліба, ходім далі;
Нема хліба ні кавалка,
Ходім, ходім до Михалка;
Нема хліба ні скоринки,
Ходім, ходім до Маринки.

О. Пчілка, Укр. колядки (Кіев. Стар. 1903, кн. VI, ст. 372, ч. 5).

Паралелї: Б. Гринченко, Этн. матеріалы, Ш, ст. 52, ч. 77.

В.

Ой на ріці, на Гордані,
Сидит баба на ковбані.
Сидит, сидит тай заснула,
Прийшла свиня, бабу впхнула.
Берут свиню тай до пана,
Вона каже: Я не пхала!
Берут свиню тай на вила,
Вона каже: Я не винна!
Берут свиню аж на ґанок,
Дают свині триста палок.

Уманщина. Збірка Д. Щербаківського.

Паралелї: C. Neyman, Mater. etnogr. z okolic Pliskowa (Zbiór wiadom. do antrop. kraj., т. VШ, Ш, ст. 145, ч. 79).

Г.

Як на ріці, на Вйордані,
Зробив тато мамі сані.
Як начали спускати ся,
Стали сані ломати ся.
Мама таточка ругає,
Що аж луна йа мигає.
Тато маму гочкуром,
Тай ригочаць ця вдвойом.
Тато чорний, мама чорна,
Та зробили собі жорна;
Як начали крупи дерти,
Можна було з сміху вмерти.
Тато кадриль, мама польку,
Тай завели в хаті спорку.
Тато хутши за лопату,
Мама кадриль поза хату.
Тато каже: Наше жито,
Якби справді, що побрито.
Мама каже розпалено:
Чи не бачиш, що стрижено?
Ой гук пішов на весь куток,
Тато маму та за платок;
А вона за рогачі
Тай сховалась на печі.

Збірка Д. Щербаківського.

7. Ой на річці, на Синиці.

Ой на річці, на Синиці,
Пропив дядько дві тилиці;
Дядько скаче, тітка плаче,
А Жид бички чимбиряче.

Косенівка, Уман. пов., збірка Д. Щербаківського.

Паралелї: C. Neyman, Mater. etnogr. z okolic Pliskowa. (Zbiór wiadom. do antrop. kraj. VIII, III, ст. 145, ч. 79). — П. Чубинскій, Труды, III, ст. 478, ч. 57.

8. Порада.

В Пиримишлику
На варстатику,
Марисю панну,
Ни худи кавну[1]);
Худи біленьку,
Мує сирденьку,
Марисю!

Від Тацї Кончак у Шептичах, Рудецьк. пов., зап. Петро Рондяк.

9. Паскуда.

Ой на річцї, на щедрівцї,
Нас..в Петрик — своїй жінцї.

Зап. Василь Степаненко в Канївськім пов., 1895 р.

10. Нова радість стала.

А.

Нова радість стала,
Баба з печі впала,
Як летіла тай пер...а,
Аж курява встала.

Зап. Василь Степаненко в Канївськім пов., 1895 р.

---

[1]) Брудно.

Б.

Нова рада стала,
Що хліба не стало,
А ви тее, люде, знайте,
Періжечків нам давайте;
Як буде ще й книшик
І повная чара,
Та скажемо — »спаси Боже,
Сього дому господара!«

О. Пчілка, Укр. колядки (Кіев. Стар. 1903, кн. VI, ст. 372, ч. 4).

В.

Новая радість, новая радість,
Взула сї в шкрабісьць,
Пішла на задні ниви,
Погубила хулеви.
Пішла на винниці,
Погубила спідниці.
Пішла на гнилечки,
Погубила вонучки.
Пішла до ворошки,
Загубила сорочку.
Прийшла на містки,
Погубила кістки.

Зап. Ост. Уличний в Погорільцях, Перемишлян. пов. 1911 р.

11. Бровченко на печі.

Бровченко — в броду провалив
[ся;
Бровчиха суху вербу рубала,
Та у печі топила,
Та Бровченка сушила
Перед пічю!
Добре лежать перед пічю,
А ше лучче на пічі;
Добре лежать на пічі
Пшона набравши,
На комінь ноги задравши,
Там тепло!

Збірка Ів. Манжури.

12. Смерть шуліки.

Перед віку
Та вбив Дацько шуліку;
І шуліку и сову
І пугача на тину.
Перед віку
А Доциха не гуне,
В черепочку сїмя мне
На гарбуз.

Збірка Ів. Манжури.

13. Баби колядники.

Як пішли баби
Колядувати
Региндра!
Як зачали региндрати,
Та зачали приидрати,
Рак поколїндрати,
Чуприндрати!
Наняли Тишка
Носити мішка,
Региндра!...
А Тишко стогне,
Мішка не подойме,
Региндра!

Люботин, Валк. пов., збірка Ів. Манжури.

14. Віншівка.

Вінчую, вінчую, ни перестану,
Аж доки чимось ни дістану:
Або друком, або павков,
Або яким будь кавалком.

Зап. Ост. Уличний в Погорільцях, Перемишлян. пов. 1911 р.

Жартовливі колядки.

15. Дід шукає баби.

Коледа, леда,
Дід бабу гледа;
Найшов ї в печи,
Хотів ї спечи.

Нагуєвичі, Дрогоб. пов. від д-ра І. Франка.

16. Грицева колядка.

Колядуй, Грицю!
Пироги в пецу,
Сир на лопатї,
Палашка в хатї.

М. Дунаївцї, Под. ґуб. від Вас. Вовка, зап. А. Короткий.

Мабуть так відказав ґазда, коли його запитали: »Чи можна у вас колядувати?«

17. Різдвянна гостина.

Трудно-трудно жить у світї!
Родивсь Христос у повітї.
Страдна сина породила,
У яслинї схоронила.
Син до матки промовляє:
Ни тай Христа у яслинї!
Трудно Христа потаїти,
Де зачуєм, будем пити (їсти);
Їсти, пити, попивати,
Тей на небо поглядати,
Де Сус Христос народив ся.

Ал. Н. Малинка, Сбор. матеріаловъ, ст. 27, ч. 24.

18. Музиканти у Христа.

Вставай-но, Микито,
Бери кобеняк,
Іди віншувати,
Говорив нам дяк.
Взяли бубна, взяли скрипку,
На дорогу хлїба й рибку,
Хутко подались.
Прийшли ми до стайнї,
Аж там панятко,
Марія й Йосипе
Глядять дитятко.
Миж не знали, кому грати,
Кого саме вихваляти,
Утяли для всїх!
Гей! утяли для всїх!

О. Пчілка, Укр. колядки (Кієв. Стар. 1903, кн. VI, ст. 381—382, ч. 1).

19. Пастухи грають і танцюють.

Христос народивсь,
Весь мир звеселивсь,
Ну-мо граймо, та співаймо,
Рожденного вихваляймо,
У Бетлеєму, у юдейському!
Гей у юдейському!
Візьмім барана,
Несім до Пана.
Пішов Сава́ по переду,
Сколотив він всю череду,
У Бетлеєму, у юдейському!
Барана взяли,
Дуду забули,
На которій пісню грати,
Рожденного вихваляти,
У Бетлеєму, у юдейському!
Взяли цимбали,
До стайні прийшли;
Коло ясел старий Йосип,
Оберемком сіно носить,
У Бетлеєму, у юдейському!
Радість же нам радість,
Радість не мала,
Як заграли у цимбали,
Стайня движала!
Танцювали по всій стайні,
Ще й ходили на Ордані,
Не позволено, заборонено!

О. Пчілка, Укр. колядки (Кіев. Стар. 1903, кн. VI, ст. 382, с. 2).

20. Вбогі при Христї.

Лелї-лелїя, Породила Дїва сина, Панна Марія!
Лелї-лелїя, А хтож піде за кумами, Панна Марія?
Лелї-лелїя, Святий Йосиф за кумами, Панно Марійо?
Лелї-лелїйо, А хтож дитя заколише, Панно Марійо,
Лелї-лелїйо, Ой зійдуть ся дїди вбогі,
Заколишуть дитя твоє, Панно Марійо!

Зап. у селї Русятичах, пов. Рогатин, Мих. Верес, 1905 р.

21. Св. Іван і Христос.

Крещає ся Христос тай на Йордані,
Ой має він моц над нами тай над водами.
Просить крещененька з сьвітого Йвана,
Щоби прийшов окрестити Суса в Йорданї.
А Іван боїт сї, зі страху трісе сї,
Бо не може до Ісуса приказати сї.
Чує голос з неба: Іване, не бій сї!
Єст то воля Ісусова приказати сї.
А Іван Предитеча лоно простирає,
В славній ріці на Йорданї Суса кращає.
Пропали з водою всї гріхе наші!
А ми свому Збавителю чашу принесем;

А ми тую воду з низька черпаймо,
Свому пану Збавителю поклін віддаймо.

Зап. Мих. Верес, учитель у Русятичах, пов. Рогатин, 1905 р.

22. Дївчина приймає гостий.

Там у Львівоньку, в краснім домоньку,
Видів я(2), брáтя, там паняночку в віночку!*
По саду ходила, виноград ломила,
Виноград ломила, мітолку робила,
Мітолку робила, хату замітала,
Хату замітала, столи застеляла,
Столи застеляла, гості засаджала,
Гості засаджала, медом частувала.
А як ваша ласка, то горівки фляшка;
А як ваша ласка, то ковбасів вязка;
Постіль зелененька, подушки мохові,
Вікна кришталеві, стіни мармурові.

Зап. Мик. Підгірний, 1904 р. в Охримівцях, Збар. п.

23. Дївчина не хоче милого, що пасе свинї.

Там на гороньці дві паняноньці
Жито жнут, жито жнут, жито
[жнут;
Соків лїтає, копи складає,
Чей дїжнут, чей дїжнут, чей
[дїжнут.
Сив соколоньку, вповідж прав-
Которий мій (3)? [доньку,
Там на долинї, що пасе свинї!
Той не мій (3)!
Той чорновусий, що жупан ку-
Той не мій (3)! [ций!
То той хороший, з кишенив гро-
[ший,
Аж той мій, аж той мій, аж той
[мій!

Зап. Мих. Верес у Русятичах, пов. Рогатин, 1905 р.

24. Козацька колядка.

А.

Славниї молодцї пани Запорозцї:
Побачили вони скирту хлїба в полї.
Отаман і каже: »Отож, братцї, церква!«
А осаул каже: »Я в неї молив ся.«
А кошовий каже: »А я сповідав ся.«
Славниї молодцї пани Запорозцї:
Побачили вони чаплю на болотї.

Отаман і каже: »Отож, братці, дївка!«
А осаул каже: »Я з нею кохав ся.«
А кошовий каже: »А я й повінчав ся.«

Кулїш, Михайло Чарнишенко, 1843, ч. II, 37.

Б.

Славні льуде да ті Запорожцї!
Побачили ж вони скирту сїна в полї:
Отаман (і) каже: От се ж то да і церква!
А кошовий каже: Йа в нейі молив сьа,
А осаул каже: А йа знаменав сьа!
Рано, рано!
Славні льуде да ті Запорожцї!
Побачили ж вони цапа при дорозї:
Отаман і каже: От се ж той і піп!
А кошовий каже: Йа в його христив сьа,
(А) осаул каже: А йа сповідав сьа!
Славні льуде да ті Запорожцї!
Побачили ж вони чапльу на болотї:
Отаман (і) каже: От се ж то та й дївка!
А кошовий каже: Йа з ней женихав сьа!
(А) осаул каже: А йа й повінчав сьа.

З паперів М. А. Максимовича. Запис. Сомов.

25. Колядник із ґузом.

Хтось мене, дядьку,
Кизяком учкварив.
Святий вечер!*
Да може не влучив?
Да деж тобі не влучив,
Що — й ґудзь налучив.
Да може не нароком?
Да деж тобі не нароком,
Що й ґудзь під оком.
Да може на сміх?
Да деж тобі на сміх,
Що й ґудзь набіг.
Да може не дуже?
Да деж тобі не дуже,
Що аж у мозґу струже.

А. Терещенко, Бытъ русскаго народа, т. VII, ст. 77—78.

26. Кілько добра бажають колядники господареви.

Гей! Гей!
Ци спиш, ци чуйиш,
Пани ґосподарю!
Прийшли коло твоі хати орати.
Гей! Гей!
Дві синици в колїсници,
Два видмеді у пиреді,
Дві курці в ярмурці.

Гей! Гей!
Кілько в пана ґосподаря
На пітпічу вугликів,
Тілько в пана ґосподаря
На столу рубликів.
Гей! Гей!
Кілько в пана ґосподаря
В лавици дьирочок,
Тілько в пана ґосподаря
На печи дівочок.
Гей! Гей!
Кілько в пана ґосподаря
Під лавицив стовпчиків,
Тілько в пана ґосподаря
На печи хлопчиків.
Гей! Гей!
Кілько в пана ґосподаря
В ришиті дьирочок,
Тілько в пана ґосподаря
На кошарі овечок.
Гей! Гей!
Кілько в пана ґосподаря
В плоті коликів,
Тілько в пана ґосподаря
На загороді воликів.
Гей! Гей!
Кілько в пана ґосподаря
В стрісі соломок,
Тілько в пана ґосподаря
В загороді коровок!
Гей! Гей!

Ревна, *пов. Чернівці*, *зап. 1904 р. Ів. Савицький.*

27. Звірі при плузї.

А.

Ой не знала бідна вдова,
Як на світї жить,
Да й наняла відмедека
За плугом ходить.
А вовчика сіренького
Волів погонить,
А зайчика куценького
Передні водить,
А лисичку Парасицю
Обідать носить.
Опізнилась бідна вдова
Обідать варить.
Розсердив ся ведмедичок
І плуг поламав,
А вовчичок сіресенький
Воли розігнав,
А зайчичок куцесенький
У лїс пострибав,
А лисиця Парасиця
Горшки побила.
Іде вдова дорогою,
Спотикає ця;
Лежить ведмідь під горою,
Осміхає ця.
»Біднаж моя головонька,
Що я удова!
Лежить моя нивочка
Неораная,
Стоїть моя пшениченька
Несїяная.«
Добрий вечір!

Ал. Н. Малинка, *Сбор. матеріаловъ*, *стр. 156*, *ч. 227.*

Б.

Гей, гей, а в нашім плужку
Дванайціть волів;
Воликі половії,
За́нозики костїнії,

А яришки золотії,
Плугаторі, сапаторі,
Погоничі як паничі.
А в прогоні дві вороні,
А в переді два ведмеді,
А в колісници, дві синици.
Гей, гей!

Від І. Мигайчука зап. Дм. Єчдик 1891 р, Зазулинці.

B.

Пане господару, гей, гей!
Чи позволиш коло свої хати сіяти, орати? Гей, гей!
Ваші воли, наші воли; гей, гей!
Ваші конї, наші конї; гей, гей!
Ваш віз, наш віз; гей, гей!
Ваш плуг, наш плуг; гей гей!
Ваш батіг, наш батіг; гей гей!
Ваша упряж, наша упряж; гей, гей!
Ваші сани, наші сани; гей, гей!
Ваш бук, наш бук; гей, гей!
А в переді два ведмеді; гей, гей!
А в боронї дві воронї; гей, гей!
А в колісниці дві синиці; гей, гей.
Віходит конец, віносїт боханец!

Зап. В. Яблоковеський 1904 р. від Михайла Лискуна, селянина з с. Отак. Хотин. пов. у Бесарабії.

Паралелї: Ż. Pauli. Pieśni, I, ст. 15, ч. 21.

28. Пропаща кобила.

A.

Ой запряг Юзиф кобилу в возок,
Поїхав нею до Вифлеєму,
До дитятка малого,
Отулити плач єго.
Як їхав тай запав в велике багно.
Юзиф бачит, мало не плаче,
Що кобила ізблудила,
Запала в багно,
Тай застригла по стегно;
І біжит і гіржит
А далї легла.
Пішов Юзиф в сусїдне село
Людий іспрашати,
Щоб кобилу витегати,
Що запала у багно,
І застригла по стегно.
Єден брав, за що знав,
Другий за фіст, тай урвав;
А кобила, як рушила,
Сама на сухе.

Зап. 1888 р. у Містках, Львів. пов. Ром. Заклинський.

Б.

Запрьех Йосиф
Кобилу в візок
Тай поїхоў до Вифлием
До дитети малого,
Утуляти плач его.
Як поїхоў тай запаў
В велике багно!
Йосиф іде, горіўку несе:
Змилуйте сї, добрі люди,
Йдїть кубилу ратувати,
Мотузочкі рихтувати,
Щоби моя рябая
Шкапа не дійшла.
Йосиф іде, гроші несе,
Щоби всім поплатити, поділити,
Щоби готові були,
Витїгати кобили.
Хто за хвіст, тому гріш,
А тим всім по два.
Де хто міх, запопаў,
Тащив за хвіст тай урваў.
А ви, дурні, що ви зробили,
Що ви мої рябі шкапі
Так хвіст ушпетили!
Ни дарую вам того,
Заплатите ви много,
А як ні, то в дворі
По сто нагаїв.

Зап. у Буську М. Яворський.

Паралелї: П. Чубинскій, Труды, Ш, ст. 426—427, ч. 156.

29. Вовк.

Конець мостойка стоїть коршмойка,
Як вита, як вита, виточив соловіїв буйничу,
То бойкова бойчина бай колїда!*
Під коршмойкою стоїт вовчиско:
В того вовчиска такі ножиска, як дручиска;
В того вовчиска такі лабиска, як покрищиска;
В того вовчиска така шкіриско, як гараписко;
В того вовчиска такий хвостиско, як кудилиско;
В того вовчиска така голова, як макітриско;
В того вовчиска такі вушиска, як лопушиска;
В того вовчиска такі очиска, як цибулиска;
В того вовчиска такі зубиска, як тесличиска;
В того вовчиска такі яй...ска, як збаниска;
В того вовчиска такий х...ско, як дручиско;
В того вовчиска така ср....ско, як трубиско.
Так щедрують Жидови-шинкареви.

Село Желдець, пов. Жовква. Зап. Мих. Стронціцький.

30. Вовк і коза.

А.

Була в попонька крива вербонька,
Вилїзла на ню премудра коза.

Прийшов до неї сірий вовчище:
Ой злїз но сюда, премудра коза!
Ой нїт, не злїзу, бо тї сьі бою.
В тебе головиско, як макітриско;
В тебе вочище, як каганчище;
В тебе фостиско, як куделиско.

Колядка з Устя Зеленого над Днїстром, зап. від столїтної баби Тирилимихи Йосиф Танчаковський 1882 р.

Б.

Так коло попа стойіт верба:
Ой кинда, кинда, крікс по кольин-
[да, кокривенда!*
Ой на ту вирбу вилїзла коза.
Ой прийшоў воўчишче,
Йа з доўгим фостишчим.
Премудра козо, ходи но суда!
Ой йа ни піду, бо йа сьи бойу,
Бо ти воўчишче,
Ў теби фостишче,
Йак куделишчи.

Зап. у Коропци, Бучацького пов. в липни 1902 р.

Паралелї: А. Терещенко, Бытъ рус. народа, VII, ст. 22—23. (Приспів у наведеній тут колядцї звучить: Рочкенде, рочкенде, кенде, рочкекуренде (2) време́нде).

31. Баран колядник.

Колядуй, баране!
Не вмію, пане.
Ой дай Боже!
Вікном, баране!
Коли роги, пане,
Ой дай Боже!
Позбивай, баране!
Коли болят, пане.
Ой дай Боже!

Збірка Д. Щербаківського.

Паралелї: П. Чубинскій, Труды, Ш, ст. 428, ч. 160.

32. Козел домагаєть ся коляди.

Вибіг козелець
Із нових сїнець,
Наставив пушку:
»Дайте пампушку!«
Наставив рожок:
»Дайте пирожок!«
Наставив жмінку:
»Дайте копійку!«

Б. Д. Грінченко Етн. матер., т. III, стр. 52, ч. 78.

33. Собака.

Щадрий вечир, святий вечир!
На леду, леду, нас...в пес меду,
За грудку каші, с...в мамі ваші!

М. Дунаївцї, Ушиць. пов., Поділь. губ. зап. А. Короткий.

34. Худоба утікає.

Віт пана Яцка вибігла качка;
Рачкинди, рачкинди, припинди, при прутю грушка
Віт пана Юрка вибігла курка. [стояла!*
Віт пана Гриня вибігла свиня.

Так складають далї на инші мужеські й жіночі імена; співають звичайно за воротами, або під вікнами латинників, коли нїкого нема на подвірю. Роблять се переважно сїльські пустини, а передовсім молодїж тим латинникам, що обходять »польські свята.«

Зап. З. Кузеля в Жукові, Бережан. пов. 1898 р.

35. Віншівка дївцї.

Дївко Їлено, тай ни рипай си,
Іди ти на двір тай втигипай си.
Дївко Їлено, вінчуем тебе,
Вінчуем тебе з цим новим роком,
Абис так ср...а, як кінь обороком.
Я в поли, в поли, пси ся бороли;
Котрий котрого зверне,
Той все тому п...е.
Ой в ліску, в ліску, на жовтім [піску,
Довбала Варвара пальцем у пішку.
Я тобі, вую, заколїдую,
А тобі вуйно, не буду дурно.

Зап. у Старих Кутах Б. Заклинський.

36. Святцї коло Христа.

Їде сніг з морозом,
Драбинистим возом;
Аллилуй!
Везуть нам горівки,
Чи штири бочівки;
Господи помилуй!
А сьвятий Михалко,
Біжи си помалко;
Аллилуй!
Христа колисати,
Не дати плакати;
Господи помилуй!
А сьвятий Дениско,
Іде поколиску;
Аллилуй!
Христа колисати,
Не дати плакати;
Господи помилуй!
А сьвятий Микола
Сїв си конець сто́ла;
Аллилуй!
Перекривив шапку,
Бере в танець Гапку,
Господи помилуй!

Підгірцї, пов. Золочів, зап. Яросл. Кузьмів.

XIII. Діточі колядки.

(Віршівки).

1. Христос і його мати.

Христос - Спаситель
На хресті прибитий;
Сусова мати,
Під хрестом стояла,
Свого сина назирала.
Сину мій прекрасний,
Чого зійшов?
Взяли його Жиди,
Чистою плащеницею обвили,
У новий гроб положили
Ви, люде, веселіть ся,
Христу поклоніть ся:
Пташки вилітають,
Вас з празником поздравляють!

Ольшана, Богодух. пов. зап. І. Манжура.

2. Христа хотять убити.

Нині Христос народив ся,
Всім нам обявив ся.
Нині Христос в Охліємі
Од Діви рожденний,
Кроль бісовский
Єго-ж вбити шукає.
Ратуй, пане, добродітель,
Не од тебе малі діти,
Помирають, карки вигинають,
С празником поздравляють.

Александр. пов. зап. Ів. Манжура.

3. Чудо в Вефлеємі.

Я маленький воспіванчик
Був во граді Вихліємі,
Видів превеликоє чудо:
Як анголи з неба летіли!
Я того страху убояв ся,
К землі преклоняв ся.
Ви, люде, не скупіте ся,
Златом, сребром поділіте ся:
Я злато, серебро принїмаю,
Вас с празником поздравляю

Богодухів. пов. зап. Ів. Манжура.

4. Господь при плузї.

А.

Заросив ся, замочив ся,
Бог зна де я волочив ся.
В чистім полї плужок ходе,
За тим плужком сам Господь ходе.
Пречистая Мати обідать носила!
Роди, Боже, жито, пшеницю,
На всяку пашницю (і дїтей копицю).
На щастя, на здоровля, на новий год!

Люботин, Валк. пов. зап. Ів. Манжура.

Б.

Волик рагатий
Пашов ара́ти,
На тую нивку,
На десетинку;
А Божа мати
Абед насила,
Абед насила
І Бога прасила:
»Ура́ди, Боже,
Жито густеє,
Жито густеє,
Каласистеє«.

Варіянт останнїх 4-ох рядків:

Ура́ди, Боже,
Жито, пшеницю,
А нам, хазяїн,
Дай паленицю.

Зап. Б. Чернявський в Козлї, Чернигів. пов.

5. Воли орють обліг.

Воли рогатї
Пошли орати
На тую нивку,
На половинку,
На той обложок,
А ти, дядино,
Готуй пирожок!

Б. Грінченко, Етн. матер., т. III, ст. 51, ч. 72.

6. На чужій ниві.

А в дядька, в дядька
Воли рогатї,
Пішли орати
На чужу нивку,
На половинку:
І сюди огріх,
І туди огріх,
Дай, дядьку, пиріг!

Б. Грінченко, Етн. матер., т. III, ст. 36, ч. 50.

7. Хлопчина забавляє Христа.

А.

Маленький хлопчик
Зліз на стовпчик,
У дудочку грає,
Христа забавляє.
Хрест похилив ся,
Низько поклонив ся.

Перссічне, Харк. пов. зап. Ів. Манжура.

Б.

Маленький хлопчик
Ізлєз на стовпчик,
У дудачку грає.
Христа забавляє.
Христос засмеяв се,
За грубу захавав се.
А ви, люде, знайте,
Капєєчку дайте.

Зап. Б. Чернявський в Козлї, Чернигів. пов.

В.

Я маленький хлопчик
Вилїз на стовпчик;
У дудочку граю,
Христа забавляю,
Вас с празничком поздоровляю.

Д. Щербаківський, Уманщина.

Г.

Я маленький мальчик,
Ізлїз на стаканчик,
Надів красний колпачок:
Пожалуйте пятачок!

Ал. Н. Малинка, Сборн. матеріаловъ, ст. 163, ч. 255.

Паралелї: А. Малинка, Сборн. матеріаловъ, ст. 162, ч. 242. — Б. Гринченко, Этногр. матеріалы, III, ст. 34, ч. 45. — Черниг. губ. Вѣдомости, 1859, ч. 17. — А. Терещенко, Бытъ рус. народа, VII, ст. 64—65.

8. Мала колядничка.

А.

Я маленька дївочка,
Як у полї квіточка;
Сапажки корковенькі,
Будьте з празничком здоровенькі!

Д. Щербаківський, Уманщина.

Паралелї: Б. Гринченко, Этногр. матеріалы, Ш, ст. 34, ч. 46. — Черниг. губ. Вѣдомости, 1859, ч. 17. — П. Чубинскій, Труды, Ш, ст. 435, ч. 174.

Б.

Я панночка маненька,
У мене шуба новенька,
Чоботкі коркові:
Пожалуйте червонця на подковкі.

Ал. Н. Малинка, Сборн. матеріаловъ, ст. 161, ч. 245.

Паралелї: Б. Гринченко, Этногр. матеріалы, Ш, ст. 35, ч. 47.

9. Просьба до місяця.

Місячику-біщичику,
Вийди рано,
Постій мало,
Поки конї позаганяем,
Ярії пчілки позаганяем.
Вийшов Ілля
На Василя,
Виніс пугу
Житяную:
І туди махне,
Житечко росте;
І туди махне,
Пшеничка росте.
Зроди, Боже,
Жито, пшеницю,
Всяку пашницю,
А ти, пане дядьку,
Дай паляницю.

Б. Грінченко, Етн. матер. т. III, ст. 50, ч. 70.

Паралелї: П. Чубинскій, Труды, Ш, ст. 321—322, ч. 50; ст. 452, ч. 16.

10. Заможний піп.

В нашого попа
Два стіжки жита,
Ой дай Боже!
А третій пшениці
На паляниці,
А четвертий гречки
На гречанечки,
А пятий вівса,
Вже коляда вся.

Б. Грінченко, Етн. матер. т. III, ст. 50, ч. 71.

11. Колядник у родини.

Летїла вівце,
С тамтого кінце,
Аж в той кінец;
А я вам, вую,
Закулїдую:
Дай ґрийцар!
А і вам, вуйно,
Ни буду дурно:
Дай другий!
А я вам, стрию,
Хату підрию:
Дай третїй!

Зап. Ост. Уличний в Погорільцях, Перемишлян. пов. 1911 р.

12. Дядько вбираєть ся в постоли.

Сидить дядько на стольці,
Вбуваєць ця в постільці;
А дядина мордуєць ця,
Що дядько не убуєць ця!
Здоров, дядьку, ізноси,
А мині ковбаси даси!

Збірка Бодянського.

Паралелї: А. Терещенко, Бытъ рус. народа, VII, ст. 72. — П. Чубинскій, Труды, III, ст. 475, ч. 52.

13. Пересторога для дядька.

Ой дядьку, дядьку,
Не впади в ямку:
Ямка глибока,
Будеш без бока.

Б. Грінченко, Етн. матер. т. III, ст. 52, ч. 76.

14. Дядько в ямі.

Ой у дядька, в дядька
Під вікном ямка;
Дядько скрутив ся,
В ямку вкотив ся.

Б. Грінченко, Етн. мат. т. III, ст. 36, ч. 51.

15. Колядник у дядька.

Летіїли індики да в три смики
Да к дядьку в двуор:
Ой, дядьку, дядьку, спіїю колядку,
А мині пируог.
Летіїли кури с панської клуні
Да к дядьку в двуор:
Ой дядьку...
Летіїли гуси да с панської Марусї
Да к дядьку в двуор:
Ой дядьку...
Ішли корови да с панської ду-[брови
Да к дядьку в двуор:
Ой дядьку...
А мині пируог.

Б. Грінченко, Етн. матер. т. III, ст. 51, ч. 73.

16. Грядка бобу.

А в дядька, в дядька
Бобу грядка,
А в дядини
Пика гладка.

Б. Грінченко, Етн. мат. т. III, ст. 52, ч. 79.

17. Цибуля в дядька.

А в дядька, в дядька
Цибулї грядка,
А в дядини маку,
Поцілуй, дядько, дядину в...

В. Кравченко, Етн. матер. ст. 36, ч. 94.

18. Господар і колядники.

А в дома, в дома сам пан госпо-
[дар,
Сидить вун собі в конець стола;
На йому шуба шобольова,
На туй шубі червоний пояс,
А на тум поясї тай калиточка
[висить,
А в туй калиточцї сім шеляжеч-
[кув;
Сьому-тому по шеляжечку,
А нам, дядечку, по пирожечку.
А вам, дядечку, бичкі да теличкі,
А нам мнякі паляничкі!
Виносьте хутко,
Бо побіжимо прутко;
Мати казала,
Щоб дали кусок сала,
А батько сварив ся,
Щоб я не барив ся.

с. Яполоть, Ровен. пов. зап. В. Доманицький.

Пор. у I роздїлї ч. 11.

Паралелї: А. Малинка, Сбор. матеріаловъ, ст. 80, ч. 118. — П. Чубинскій, Труды, III, ст. 425, ч. 154; ст. 455—459, ч. 21.—Ż. Pauli, Pieśni, I, ст. 12, ч. 14.— O. Kolberg, Pokucie, I, ст. 134—135, ч. 38. — А. Терещенко. Бытъ рус. народа, VII, ст. 76. — Семейная библіотека, VII, ст. 30. — A. Nowosielski, Lud ukraiński, I, ст. 97—98.

19. Дядина при дїжі.

Ой у дядька, дядька
Хороша жінка,
Бог йому дав:
Як дїжу місить,
То вискряк висить
Та в дїжу впав.

Б. Гринченко, Этногр. матеріалы, III, ст. 53, ч. 81.

20. По книшику колядникам.

Шістокрила Ілия
На пристолї стояла,
Три книшики держала.
Сьому дому по книшику,
А нам, дїткам, по мнишику.

Б. Гринченко, Этн. мат. III, ст. 52, ч. 75.

21. Баба пече паленицї.

Ой на річцї, на щедрівницї
Пекла баба паляницї;
Пекла, пекла тай заснула,
Прийшла свиня, її пхнула.
Ведуть свиню аж до пана,
Вона кричить — я не пхала.

Зап. Василь Степаненько в Канївськім повітї, 1895.

22. Палениця з медом.

Коляд, коляд, колядниця,
Добра з медом паляниця;
А без меду[1]) не така
Давай,[2]) дядьку, пятака.

Зап. В. Степаненко в Канївськім пов. 1895.

Відміни: В вар. І. Манжури з Федорівки: [1]) А пісна; [2]) дай.

Паралелї: А. Малинка, Сборн. матеріаловъ, ст. 160, ч 241. — Кіев. Старина, 1894, кн. 2: Св. пѣсни. Ястребова, кол. 8 — П. Чубинскій, Труды, Ш, ст. 476, ч. 53.

23. Колядка за паленицю.

Кала кринички
Прáвлю чирíчки,
А ти, дядино,
Печи паленíчки;
З печи виймай
Та нам давай.
Хутко дарєте,
Нас не барєте:
Карóткі свиткп,
Памерзли литки.
Батько сварив ся,
Щоб не барив ся.
Мати казала,
Щоб кусок сала.

Зап. Б. Чернявський в Будї, Чернигів пов.

Паралелї: В. Кравченко, Етн. матеріали, ст. 36, ч. 92. — П. Чубинскій, Труды, Ш, ст. 427—428, ч. 159; ст. 476—477, ч. 54.

24. Колядникам зимно.

А.

Чи ви Жидове,
Чи ви Туркове,
Чи в вас печене
Ще не готове?
Даріть, не даріть,
Та нас не баріть:
Холодні святки,
Короткі свитки,
Померзли литки.

О. Пчілка, Укр. колядки (Кіев. Стар. 1903, кн. VI, ст. 371—372, ч. 3).

Б.

Відціль могилка, відтїль долинка,
А відтїль обліг;
Я тобі, дядьку, заколядую,
Дай пиріг!
А ти, дядино, хоть паляницю:
Я твій рід.
Коли не ймеш віри, одчини сїни,
Далебі змерз;
Коротка свитка, та змерла литка,
Далебі змерз.

Б. Гринченко, Этн. мат. т. III, ст. 35, ч. 48.

25. Мати щедрує.

А.

Василева мати,
Пішла щедрувати;
В пристола стояла,
Чесний хрест держала.
Чесний хрест держала,
Золотую кадильницю хитала.
Кадїте ся, люде!
Ік вам Христос буде!
Богу свічу ставте,
А нам дохід дайте!

Збірка Бодянського.

Б.

Добри вечер, люде!
Христос ік вам буде.
А ви, люде, знайте,
Стали застилайте,
Нам па пирагу дайте!

Зап. Б. Чернявський в Буді, Чернигів пов.

Паралелї: А. Малинка, Сборн. матеріаловъ, ст. 63—64, ч. 85; ст. 132—133, ч. 194. — П. Чубинскій, Труды, Ш, ст. 445—446, ч. 9. — Памятная кн. Саратоr. губ. на 1872 г., Ш, кол. 3. — А. Терещенко, Бытъ рус. народа, VII, ст. 82. —

26. Кадило.

А.

Щандрий вечір, добрий вечір,
Добрим людьом на новий рік!
Ци позволите щандровати?
Христа, Христа Марія
На престолї стояла,
Три крещики тримала,
А четверте кадило,
По всїх кутах ходило,
Іно в еднім не било,
Много гріхів не било,
Много гріхів набило.
А ви, люде, знайте,
Бога споменайте,
А нам колач дайте!
Як не дасте колача,
Виведеме рогача,
На попів переліг,
Забеме му правий ріг;
Рогом, рогом трубіти,
А волойком робити,
Хвостом, хвостом гонити.

(Сяніцький повіт).

Я. Головацький, Нар. пѣсни Гал. и Угор. Руси, П, ст. 145, ч. 5.

Паралелї: Тамже, П, ст. 149, ч. 9; Ш, ст. 526.

Б.

Щедрий вечер, добрий вечер!
Христа, Христа Марія
На престолї стояла,
Три крижики тримала,
А четверте кадило
По всїх кутах ходило,
Але в еднім не було,
То ся гріхів набуло.
А ви, люди, знайте,
Бога споминайте,
А нам колач дайте!
Вам волоньки,
Вам коровоньки,
Вам віпитко добре;
Самі більше майте,
А нам колач дайте!

Щавне, Сяніцького пов. зап. Василь Гришко.

27. Чорноброва жінка.

А.

Щедрий вечір, пане господару!
Стережи, Боже, твого товару.
В тебе товару повна гобора,
В тебе жінка чорноброва,
Як чашечка й у миду,
Як пташечка й у саду,
Як барвінок процвитає,
Як стан паню виряжає.
Та цюлюйте Христа в ніжки,
Та виносте нам пиріжки!

Уманщина, збірка Д. Щербаківського.

Б.

Щедрий вечір, пане господару,
Стирижи, Боже, твого товару.
Стирижи, Боже, всякого спадку,
Шоб не було на дворі упадку.
Хорошеньку хозяношку маєш,
Хорошенько її споряжаєш,
Як бжілку у меду,
Як барвінок у саду.
Цілуйте Христа у ніжки,
Нам виносьти пиріжки.

Уманщина, збірка Д. Щербаківського.

Паралелї: П. Чубинскій, Труды, Ш, ст. 453, ч. 18. — А. Малинка, Сборн. матеріаловъ, ст. 66, ч. 88.

28. Три баби і заяць.

Ішло три баби
Под липку;
За ними зайчик
Хороше грає
На скрипку.
Ішло три баби
Колядовати
Под липку;
За ними зайчик
Хороше грає
На скрипку.

Ал. Н. Малинка, Сборн. матер. ст. 162—163, ч. 253.

29. Баби щедрачки.

Під липкой-липкой,
Під зелененькой рокиткой
Щедрувало дві бабусеньки:
Одна гола, друга боса.
Під липкой-липкой,
Під зелененькой рокиткой;
Боса каже: »Давай хутко,
Побіжу прудко!«
А гола каже: »Годї давати,
Бо ніде дївати!«

Ал. Н. Малинка, Сборн. матер. ст. 161, ч 247.

30. У тїтки.

Щедрівочка щедровала,
До віконця припадала:

Чи вже, тїтко, напикла?
Винось минї до вікна.

Ал. Н. Малинка, Сборн. матер. ст. 162, ч. 250.

Паралелї: В. Кравченко, Етногр, матеріяли, ст. 36, ч. 93.

31. Колядка до місяця.

Ой чику́, чику́,
Месечику!
Ізийди рано́,
Пасвети мало́,
По́куль волики
Пазапрегаю,
Чорние нивки
Пазасеваю.

Зап. Б. Чернявський в Козлї, Чернигів. пов.

32. Батьків одинак.

А.

Коляд, коляд, колядин,
А я в батька один.
Коротенький кожушок,
Дай, дядьку, периѣжок!

Федорівка, Алекс. пов. зап. І. Манжура.

Б.

Колядин-дин
Я, бабусю, один,
Винеси менї періжочок,
Та положи в мішечок,
З руками, з ногами,
Щоб бігав за нами.

Б. Гринченко, Этн. матер. т. III, ст. 35, ч. 49.

Паралелї: Черниг. губ. Вѣдомости, 1859, ч. 16. — Кіев. Старина, 1894, кн. II, ст. 320; — 1906, I, ст. 11.

33. За коляду овес.

Помагай Біг тому,
Хто єст в тім дому,
Щедрий вечер, добрий вечер!*
А на рожі трубіти,
Пана Бога просити.
А вам рогач, а нам ковач (колач)
І коритя вівса.
На ставику стоява,
Три крижики тримава:
А ви, люди, знайте,
Наше право дайте;
Наше право невевичке,
Лем коритя вівса!
Повідави щедраци,
Жести пекви ковачи.
Повідави паненки,
Жесте пекви кукелки,
Дате же і нам!

Кед нам мате давати,
Давайте нам скорі,
Бо не маєм коли,
Бо ідемо горі.

Ждиня к. Горлиць, зап. О. Браташ 1909 р.

34. Занюхана ковбаса.

Колядую, колядую,
Ковбасу чую;
Святий вечир!*
Дайте ковбасу,
То я понесу;
Як дасте кишку,
Іззїм в затишку;
Давайте хутко,
Побіжу прудко;
Коротка свитка
І мерзла литка.

м. Бориспол, зап. А. Калита.

Паралелї: П. Чубинскій, Труды, III. ст. 430, ч. 1°5.

35. Попрілі ковбаси.

Що у дядька, у дядька
Дядина гладка;
Ни хоче устати
Ковбаси подати;
Ми свої поїли,
А дядькові попріли.

Ал. Н. Малинка, Сборн. матер. ст. 162, ч. 249.

36. Ковбаса на закуску.

Господиненько,
Наша матїнка,
Дайте-ж бо ви нам
Хоть два періжка,
А ковбасочки
Для закусочки.

О. Пчілка, Укр. колядки (Кіев. Стар., 1903 р. кн. VI, ст. 371, ч. 2).

37. Вареники на коляду.

А.

Щедрик, ведрик,
Дайте вареник,
І грудочку кашки,
Кільце ковбаски!
А ще кишку,
Зїм у затишку!
А ще ковбасу,
До дому понесу;
Давайте хутко,
Побіжу прудко:
Коротка свитка
Ізмерзла литка!

Збірка Бодянського.

Б.

Щедрик, Петрик,
Дай вареник,
Куль саломи,
Мех палови,
Решето авса́,
На верх кавбаса́,
Да й песенька уся.

Зап. Б. Чернявський в Буді, Чернигів. пов.

В.

Щедрик, ведрик!
Дайте вареник,
Грудочку кашкі,
Кільце ковбаскі.
Горобчик литїв,
Хвостиком виртїв.
А ти, дядьку, знай:
Копіічку дай!

Ал. Н. Малинка, Сборн. мат. ст. 158—159, ч. 236.

Г.

Щедрик, ведрик,
Дайте вареник,
Грудочку кашки,
Кільце ковбаски.
А ще того мало,
Дайте шматок сала;
Я цього не донесу,
Дайте цілу ковбасу.
Добри вечир!

Зап. Василь Степаненко в Канївськім пов. 1895 р.

Паралелї: А. Малинка, Сборн. матеріаловъ, ст. 158—160, ч. 236—240. — П. Чубинскій, Труды, ст. 477—478, ч. 55. — Ż. Pauli, Pieśni, I, ст. 14, ч. 18. — А. Терещенко, Бытъ рус. народа, VII, ст. 82. — Семейная библіотека, 1855, ст. 32. — A. Nowosielski, Lud ukraiński, I, ст. 97.

38. Вибитий колядник.

Щедрик, ведрик,
Бив мене Петрик,
Зпід хати вигнав,
Чуприну вирвав;
Добрі люди оборонили,
Ковбасу в зуби втеребили.
Добри вечір!

Зап. 1900 р. в Одесї В. Яблоновський від дївки-служницї Устї Шевченкової з с. Жукової, Тирасполь. пов. Херсон. губ.

39. Млинцї.

Сидить півень на криницї,
Спустив крильця, ще й косицї.
Сюди — мах, туди — мах,
А у вас тут млинець пах.

Б. Гринченко, Этн. матер. т. III, ст. 53, ч. 84.

40. За періжком.

І сюди мурожок,
І туди мурожок,
Прислала мене баба,
Щоб дали пирожок.

Хто це тебе навчив? »Баба«, одказує манюсенька щедровальниця.

Б. Гринченко, Этн. матер. т. III, ст. 53, ч. 83.

41. Колядник хоче куті з маком.

А.

Коляда, колядиці,
Дайте мачку і кутиці:
А не дасте, откажіте,
Моїх ножок не томіте.
На росиці, на травиці,
Щасти, Боже, животину!
Старое на пожиток,
Молодое на приплодок.

Збірка З. Ходаковського, ч. 723.

Б.

Коляда, колядиця,
На покуті кутиця,
Прийшли колядники,
Застали господаря
З челядю коло стола,
І поздоровляли його до ста літ.

Збірка З. Ходаковського, ч. 400.

Паралелї: А. Терещенко, Бытъ рус. народа, VII, ст. 77.

42. Колядник виїдає кашу.

А.

Малесенький куценóчек
Виєв кашки казанóчек,
Да на другий пагледáє,
Вас з празникам паздаравляє.

Зап. Б. Чернявський в Козлї, Чернигів. губ.

Б.

Я маленький єршок
Паїв каші гаршок,
А на другий паглядаю
І вас с празником поздравляю.

Ал. Н. Малинка, Сборн. матер. ст. 163, ч. 256.

Паралелї: А. Малинка, Сборн. матеріаловъ, ст. 160—161, ч. 243.

43. Школяр.

Я маленький хохленок,
Я родив ся в вовторок;
У середу рано
У школу оддано,
Я йду із школи, ридаю,
Вас с празником поздоровляю.

Ал. Н. Малинка, Сборн. матер. ст. 161, ч. 244.

Паралелї: П. Чубинскій, Труды, Ш, ст. 434—435, ч. 173. — Б. Гринченко, Этногр. матеріалы, Ш, ст. 34, ч. 41. — А. Терещенко, Бытъ рус. народа, VII, ст. 65. — Кіев. Старина, 1883, XII, ст. 713.

44. Неписьменний.

Я маленький пахолок,
Родив ся в вівторок,
А в середу рано
Мене в школу дано.
Я не вмію нї читать, нї писать,
Тільки вмію вас с празником
поздоровлять.

Д. Щербаківський, Уманщина.

45. Украдена риба.

Я маленький хлопчик,
Не родив ся в середу,
Родив ся в вівторок,
А в середу рано
В школу оддано;
Послав мене дячок,
Та по рибку;
Я рибки не купив,
Та так ухватив;
Чоловічок нагнав,
Чубик намяв.
Іду я, плачу,
Світа не бачу,
Через поріг ступаю,
З празником поздравляю.

Мурафа, Богод. пов. зап. І. Манжура.

Паралелї: П. Чубинскій, Труды, Ш, 434—435, ч. 173.

46. Украдена цибуля.

Маленькі дїтенок родїв ся во второк,
Родїв ся йон рано — яго в школу оддано.
Там учїгелї-попечїтелї хлїбца дають,
Потрошку хлопца годують.
Послала мяне баба на базар цибулькі купувать:
»Купі цибулькі з вянком,
Отдай чупрінку з лобком«.
Гонїцца бабка с цапком:
»Отдай мою цибульку з вянком!

Б. Гринченко, Этн. мат. т. Ш, ст. 51, ч. 74.

47. Копійка на латку.

Вечір добрий!
Дайте пиріг добрий;
Горілку курили,
Тай пропалили:
Дайте хоч копійку
Залатати дірку.

м. Бориспоиь, зап. А. Калита.

48. Колядники грозять.

А.

Оці святки святкуй здоров,
Других в Бога їжди здоров.
А винось книш,
Бо впустю в хату миш!
А винось коляду,
Бо хату розверну!
Який це дар,
Чи житній, чи пшиничний,
Щоб був господар виличний!

Ситинці, Уман. пов., збірка Д. Щербаківського.

Б.

Дайте нам коляду,
Бо далї іду.
Дайте нам курку,
Во в вікно штуркну.
Дайте нам когута,
Бо рознесу ворота.
Дайте нам пироги,
Бо ми змерзли в ноги;
Малу перину
І красну дївчину
І велику коляду,
Бо від вас іду.

Ż. Pauli, Pieśni, I, ст. 13—14, ч. 17.

Паралелї: Я. Головацкій, Народ. пѣсни, III, ст. 128, ч. 5. — П. Чубинскій, Труды, Ш, ч. 431, ч. 167.

49. Колядники не дістають коляди.

Ми колядували,
Ми вас віншували,
Нам нї періжечка,
Нам нї шеляжечка,
Нічого не дали;
Посунемо далї:
Де періг почуем,
Там заколядуем.

О. Пчілка, Укр. колядки (Кіев. Стар. 1903 р. кн. VI, ст. 371, ч. 1)

50. Колядники гублять коляду.

Ішли колядничкп по льоду,
Загубили коляду.
А ти, пане, не лежи,
Устань, пане, побіжи,
Та колядку позбирай,
Своїм дітям подавай.

Мурафа, Богод. пов.

51. Колядники ломлять ворота.

Щедрівочка щедрувала,
Ворітечка поламала.
Не журії ся, хозяїну,
Ворітечка полагожу!

Збірка Бодянського.

52. Теличка в березині.

А.

Бігла теличка да з березничка, да й стала;
Я тобі, дядьку, заколядую, дай кусок сала!...
Бігла теличка да з березничка, я й попасу,
Я тобі, дядьку, заколядую, дай ковбасу!...
Бігла теличка да з березничка, забігла до дядька в двір:
Я тобі, дядьку, заколядую, дай дядьку, пиріг.

Як не даси пирога,
Візьму вола за рога;
Да й поведу на моріг
Да й зобю правий ріг:
У ріг буду трубити,
А воликом робити.

Збірка Бодянського.

Б.

Бігла теличка та з березничка,
[та в дядьків двір,
Я тобі, дядьку, заколядую,
[тільки дай пиріг.
Як не даси пирога,
Візьму вола за рога
Та поведу на моріг,
Зібю йому правий ріг.
В ріжок буду трубити,
А воликом робити;
Хвостом буду поганяти,
Хліб, сіль заробляти,
Батька й матїр годувати.
Добри вечир!

Зап. Василь Степаненко в Канївськім пов. 1895 р.

В.

Бігла теличка із березничка та у дядін двір,
Ой дай Боже!*
Дядю, я тобі заколядую — дай періг.
Бігла теличка із березничка — тай сїла,
Дядю, я тобі заколядую — дай сира.
Бігла теличка із березничка — тай стала,
Дядю, я тобі заколядую — дай сала.

Мурахва, Богодухів. пов. зап. І. Манжура.

Г.

Бігла́ теличка
По передничку
Та забігла в батьків двір:
Винисіт мині пиріг.
Як не дасьте мині пирога,
Возьму вашого вола за рога,
Та поведу на торжок,
Куплю собі пиріжок.

Д. Щербаківський.

Д.

Коляда, коляда!
Дай баба пирога;
Як не даси пирога,
Візьму вола за рога,
Да виведу на моріг,
Да викручу правий ріг:
Буду рогом трубити,
А воликом робити.

м. Бориспіль, зап. А. Калита.

Паралелї: А. Малинка, Сборн. матеріаловъ, ст. 156—158, ч. 229—235. — П. Чубинскій, Труды, Ш, ст. 321—322, ч. 50; ст. 427, ч. 157; ст. 429, ч. 162; ст. 463, ч. 25; ст. 478, ч. 56; ст. 479, ч. 59. — Я. Головацкій, Пѣсни, П, ст. 145, ч. 5; ст. 149, ч. 9. — Кіев. Старина, 1894, кн. 2, Св. пѣсни Ястребова, кол. 8. — А. Терещенко, Бытъ рус. народа, VП, ст. 50 і ст. 73.

53. Вовк і свиня.

Бігла свиня льодом,
А вовк огородом;
Свиня пала в полонку,
А вовк її за головку:
Свиня моя бура!
Не топи ся з дура,
А стань, розпитаймось,
Ой відкіль ти родом,
Ой відкіль ти плодом?

Мурафа, Богод. пов. зап. І. Манжура.

54. Свинка прокушує мішок.

Бігла свинка без личка
Да прокусила мішка,
Дай-же латкі залатати,
Завязкі за́вязати,
А житньою олїєю,
Горло промочить.

Зап. Василь Степаненко в Канївськім пов. 1894 р.

55. Рогатий козел.

Біг козелище
На новоселище,
Задрав рожок,
Дайти пирожок!

Добри вечер! Да́вайти доход да виликий хлїб!

Ал. Н. Малинка, Сборн. матер. ст. 162, ч. 248.

56. Луплена коза.

Як за щодруху нічого не дадуть, то діти співають:

А в тій хаті,
Козу луплять,
За ті гроші
Хліба куплять.

В. Кравченко, Етн. матер. ст. 36, ч. 91.

57. Пяна собака.

А в пана, в пана
Собака пяна,
Лежить на санях
В червоних штанях.

Ал. Н. Малинка, Сборн. матер. ст. 156, ч. 228.

Паралелі: П. Чубинскій, Труды, Ш, ст. 42), ч. 164; ст. 478, ч. 58. — А. Терещенко, Бытъ рус. народа, VII, ст. 73.

58. Собаки кусають.

Пане господару,
Дайте латочку,
Або завязочку,
Бо ваші собаки лихі,
Порвали нам міхи.
Дай нам завязати,
Або залатати.

Другий хазяїн каже: »Нема чого дати«. Вони говорять:

»Ми бачимо той попілець,
Де лежав кабанець«.

В. Кравченко, Етн. мат. ст. 21, ч. 54, д.

59. Радість у загороді.

Щедрик, щедрик, щедрівниця,
Прилитіла ластівниця!
Стала вона щибитати,
Господара викликати:
Вийди, вийди, господару,
Подиви ся до товару!
Вже корови потилились,
Сиві бикі породились!
Сиві бикі та хороші,
Забиреш ти добрі гроші!
Добрий вечір!

Зап. в с. Бистріївці, Сквирського пов. на Києвщині від дітей учит. П. Шпак, 1910 р.

Паралелі: П. Чубинскій, Труды, Ш, ст. 454—455, ч. 20; ст. 459—460, ч. 23. — А. Метлинскій, Южнорус. нар. пѣсни, ст. 341—343.

60. Гайдуки поривають дитину.

Ой там у по́лю там два явóри
Ай міжи ни́ми чом колúсочка;
А ў тій колúсці гáйное[1]) пáня.
Колúше-ж його́ старáя нéнька
Старáя ненька, його́ мáтїнка:
Ой люлю, люлю, гáйное пáня.
Надїхало сїмсóт гайдукіў,
Гáйное пáня ай відобрáли,
А відобрáли тай го понéсли,
Понéсли-ж його́ аш пéред кріля:
Ой на-ш тобі чом пáне крíлю,
Гáйное пáня, чом дитя́точко.

Зап. від Гн. Паращака в Лікти, Дрогоб. пов 1901 р. Волод. Левинський.

---

[1]) Маленьке і красне.

ДОДАТОК.

Вже в часї друку дістав я II-гу кн. »Живой Старины« з 1901 р., в якій надруковані »Колядки и щедровки, записанныя въ Волынскомъ Полѣсьи« Н. Коробки. Через те відложив я паралелї, вибрані звідти, на конець, і подаю їх тепер у скороченю.

Ч. 18. Кор. ст. 275, ч. 37—38.
Ч. 29. Кор. ст. 261—262, 1 і ст. 263, ч. 4.
Ч. 30. Кор. ст. 263, ч. 3.
Ч. 36. Кор. ст. 263—264, ч. 5.
Ч. 37. Кор. ст. 264—265, ч. 6—9.
Ч. 41. Кор. ст. 266, ч. 13.
Ч. 46. Кор. ст. 266, ч. 12.
Ч. 48. Кор. ст. 265, ч. 10.
Ч. 53. Кор. ст. 265—266, ч. 11.
Ч. 67. Кор. ст. 270, ч. 22.
Ч. 68. Кор. ст. 268—269, ч. 20.
Ч. 74. Кор. ст. 278, ч. 48.
Ч. 78. Кор. ст. 273, ч. 33!
Ч. 79. Кор. ст. 278—279, ч. 49—50.
Ч. 80. Кор. ст. 274, ч. 34—35.
Ч. 83. Кор. ст. 273, ч. 31—32.
Ч. 88. Кор. ст. 275, ч. 39.
Ч. 98. Кор. 293—294, ч. 91—92.
Ч. 100. Кор. ст. 272—273, ч. 30.
Ч. 101. Кор. ст. 271—272, ч. 27—29.
Ч. 102. Кор. ст. 270—271, ч. 23—26.
Ч. 106, I. Кор. 266—267, ч. 16—17 і ст. 268, ч. 19.
Ч. 106, II. Кор. ст. 267—268, ч. 18.
Ч. 145. Кор. ст. 266, ч. 14—15.
Ч. 160. Кор. ст. 294, ч. 94.
Ч. 171. Кор. ст. 281, ч. 57.
Ч. 173. Кор. ст. 290, ч. 84.
Ч. 175. Кор. ст. 279, ч. 51 і ст. 280—281, ч. 55—56.
Ч. 176. Кор. ст. 279, ч. 52.
Ч. 177. Кор. ст. 287, ч. 75—76.
Ч. 178. Кор. ст. 279—280, ч. 53.
Ч. 180. Кор. ст. 280, ч. 54.
Ч. 184. Кор. ст. 291—292, ч. 87—88 і ст. 293, ч. 90.
Ч. 185. Кор. ст. 292—293, ч. 89.
Ч. 186. Кор. ст. 291, ч. 86.
Ч. 202. Кор. ст. 289, ч. 80.
Ч. 208. Кор. ст. 289—290, ч. 82—83.
Ч. 213. Кор. ст. 289, ч. 81.
Ч. 217. Кор. ст. 290—291, ч. 85.
Ч. 222. Кор. ст. 286—287, ч. 72—73.
Ч. 243. Кор. ст. 288, ч. 78.
Ч. 245. Кор. ст. 288—289, ч. 79.
Ч. 256. Кор. ст. 276—278, ч. 41—45.
Ч. 257. Кор. ст. 281—283, ч. 58—59.
Ч. 262. Кор. ст. 283, ч. 60.
Ч. 266. Кор. ст. 283, ч. 61.
Ч. 276. Кор. ст. 286, ч. 70—71.
Ч. 284. Кор. ст. 285, ч. 67.

Ч. 285. Кор. ст. 284—285, ч. 65.
Ч. 287. Кор. ст. 288, ч. 77.
Ч. 290. Кор. ст. 285 ч. 66.
Ч. 298. Кор. ст. 285—286, ч. 68—69.
Ч. 307. Кор. ст. 283—284, ч. 62—64.
Ст. 330, ч. 52. Кор. ст. 275—276, ч. 40.
Ст. 338, ч. 2. Кор. ст. 296, ч. 101.
Ст. 339, ч, 4. Кор. ст. 296, ч. 100.
Ст. 349, ч. 31 Кор. ст. 296, ч. 103.
Ст. 357, ч. 25. Кор. ст. 274—275, ч. 36.
Ст. 361, ч. 37. Кор. ст. 295, ч. 99.

ЗМІСТ.

V. Колядки парубкови.

VI. Колядки дівчинї.

VII. Колядки умерлим.

Господареви.

Господини.

Дітям.

VIII. Подяка столови.

IX. Поколядь.

X. Віншівки.

XI. Плясанки.

XII. Пародії і жартовливі колядки.

Пародії.

Жартливі колядки.

XIII. Дїточі колядки (Віршівки).

Друкарські похибки.

					Надруковано:	Має бути:
Ст.	27,	стрічка	8	з долини:	педокладний	недокладний
»	27,	»	8	»	варіяпт	варіянт
»	77,	»	11	»	старенька	старенька
»	96,	»	17	»	Грцульщина	Гуцульщина
»	117,	»	2	з гори:	А	—
»	135,	»	3	»	А	—
»	135,	»	8	з долини:	А	—
»	139,	»	12	з гори:	А	—
»	162,	»	3	з долини:	даньше	раньше
»	170,	»	16	»	рід	від
»	249,	»	7	»	Грінченко	Грінченко,
»	252,	»	10	з гори:	Этногр	Эгногр.
»	260,	»	16	з долини:	на	за
»	281,	»	1	з гори:	столови	столови.
»	284,	»	1	з долини:	Я	Я.
»	295,	»	15	»	ч	ч.
»	298,	»	7	з гори:	Ольхівцях	Ольхівцях,
»	309,	»	7	з долини:	Я	Я.
»	320,	»	7	»	ко	ко-
»	331,	»	8	з гори:	54	54.
»	338,	»	14	»	зугубив	загубив
»	345,	»	8	з долини:	сгруже	струже
»	349,	»	6	»	Грінченко	Грінченко,